DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

Duzenleyen:bilginDK
2018-08-01

الأساس في السنة

EL ESAS FİS SÜNNE

4

Siyretün Nebeviyye

SAİD HAVVA

4

AKSA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

الأسس في السنة وفقهها

كافة حقوق الطبع والنشر والترجمة محفوظة
للناشر

دار السلام للطباعة والنشر والتوزيع

لصاحبها
عبد القادر محمود البكار

١٢٠ شارع الأزهر تلفون ٩٣٢٨٢٠ - ٩٣٥٦٤٤
ص ب ١٦١ الغورية تلكس ٩٣٩٨٧ ايجبتل بكار

الطبعة الأولى
١٤٠٩ هـ - ١٩٨٩ م

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

الأساس في السنة

SAİD HAVVA

4

AKSA
YAYIN - PAZARLAMA
SAN.TİC.LTD.ŞTİ.
Halıcılar Cad. Okumuş Adam Sk. 24
Fatih - İstanbul
Tel: 531 45 86

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Aksa Yayın - Pazarlama
San. ve Tic. Ltd. Şti.

Genel Yayın Yönetmeni
Ahmet Küçükağa

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EL ESAS Fİ'S SÜNNE

Siyretün Nebeviyye

İlmi Danışman

Ziya Eryılmaz

Çevirenler

Abdurrahim Ali Ural • Orhan Aktepe
M.Ahmet Varol • H.Ahmet Özdemir
Recep Çetintaş

Redakte ve İmla

Hamdi Çelebi

Dizgi - Mizanpaj

Veysel Polat - Cafer Petek

Bu eser, Ziya Ofset Tesislerinde basılmış ve
Sezgin Ciltevinde ciltlenmiştir. Eylül 1991 - İstanbul

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

'El Esas Fi's Sünne'nin dördüncü cildinin tercümesi, 9-516. sayfalar arası H. Ahmet Özdemir, 517-581. sayfalar arası M. Ahmet Varol tarafından yapılmıştır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

DÖRDÜNCÜ KISIM

RESULULLAH (A.S.)'IN SIFAT VE ŞEMAİL-İ ŞERİFLERİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

RESULULLAH (A.S.)'IN SIFAT VE ŞEMAİL-İ ŞERİFLERİ

GİRİŞ

Bu bölümün konusunda pek çok müellif eser vermiştir. Hatta bu konunun her sahasında kitaplar yazılmıştır. Biz ise, bu bölümde -bir çok tafsilatın bu kitabın değişik bölümlerinde geleceğini belirterek- bu hususta vârid olanların belli başlılarını seçeceğiz. Zaten çoğu konu naslarla da bağlantılıdır.

Siret-i Nebevi, bir bakıma herşeyi kapsayan, kitap ve sünnet nasslarının tatbiki şeklidir. Akla gelen hiçbir hayati konu yoktur ki, ondan söz eden nasslar bulunmasın. Hangi sahada bir konu araştırmak istesek, o sahada çeşitli yerlere serpiştirilmiş bir çok nass gurubuyla karşılaşırız. Bundan dolayı araştırmacılar el attıkları her konuda, derinleşebilmişlerdir. Fakat biz, peygamberi sünneti özet bir biçimde arz etmek istiyoruz. Bütün yapabileceğimiz konunun en çok bağlantılı olduğu her nassa ulaşmaya çalışmaktır. Bizim bu bölümde -inşaallah- yapacağımız şey budur.

Kitap ve Sünnet'ten Resulullah (a.s.)'ın sıfat ve özelliklerini çıkartmak istersek, kuşkusuz kendisinden ya bir özellik veya bir sıfat çıkarılabilecek bir çok nass bulabiliriz. Halbuki bizim bu kitaptaki tek hedefimiz bu değildir. Bundan dolayı derin derin araştırma yapmaya gitmedik. Burada ele almadığımız husus ve konuları, diğer bölümlerde ele alacağız.

Resulullah (a.s.)'ın sıfatlarını, özelliklerini ve şemailini gereği gibi düşünen kimse, O'nun Allah'ın Resulü olduğunda asla şüpheye düşmez. 'er-Rasul' adlı kitabımızın 'sıfatlar' ve 'sadece sıfatlarının O'nun nasıl gerçekten Allah Resulü olduğuna delalet ettiği' bölümlerinde bu konunun detaylarına inmiştik. Allah, O'na, bedeni, nefsi, ahlaki ve davranışsal (sülûki) olgunlukları bahş etmiştir. Yerde ve gökte övülme sıfatıyla muttasıf bir tek Hz.Muhammed (a.s.) bulunmaktadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Muhammed, şeddeli 'hammede' fiilinden türetilmiş ism-i mef'uldür. O'na bu açıdan bakarsak hem dünya hem de ahirette övülmüş (Muhammed) olduğunu görürüz. Akılda ve komutada, siyasette ve savaşta, din ya da dünya konusunda, yalnızken veya insanlar arasında, ortaklıkta veya ortaklığı bozmada, mücadelede ya da atılganlıkta, şakalaşmada veya te'dibte...

Şüphesiz o, zannî bir olgunluk değil, müşahhas bir olgunluktu. Hatta her konuda gerçek bir olgunluktu: Duyguları tam bir olgunluk, yapıp ettikleri tam bir olgunluk, açıklaması tam bir olgunluk içinde idi. İşte O, böyle bir koca ve baba, komutan ve kadı, öğretmen, terbiyeci, tebliğci ve bir aydındı...

O'nun vasıflarını anlatanlar, ne kadar yüceltseler de, yüceliği imkan ölçüsünün üzerindedir. O'nun vasfını tarif edenler, bunu yaparken, zaman geçip gider de, yine bu zaman içinde O'nun vasıfları tam anlamıyla ifade edilemez.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HZ.MUHAMMED (A.S.)'İN PEYGAMBERİ ÖZELLİKLERİ VE ŞEMAİLİ KONUSUNDA KUR'AN AYETLERİ

RESULULLAH (A.S.)'IN, ALLAH TEALA KATINDAKİ YERİ

"Allah ve melekleri, peygambere salat etmekte (O'nun şerefini gözetmeye, şanını yüceltmeye özen göstermekte)dir. Ey iman edenler, siz de O'na salat edin (O'nun şanını yüceltmeye özen gösterin), içtenlikle selam edin (O'na esenlik dileyin)."(1)

"Kuşluk vaktine and olsun. Durgunlaştığı zaman geceye and olsun ki, Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı. Elbette senin sonun, ilkinden iyidir (hayatının sonu ilkinden, ahiretin dünyandan iyi olacaktır.) Rabbin sana verecek ve sen razı olacaksın (üzülme)..."(2)

---

1) Ahzab Suresi: 56

"Allah tarafından salât", rahmet ve kulun şanını yüceltmek anlamına gelir. Meleklerin salâtı da yine burada peygamberin şanını yüceltmek demektir. Ayrıca, meleklerin mü'minlere salât etmesi, onlar için bağış dilemeleridir. Mü'minlerin salâtı ise, dua anlamındadır. Yüce Allah, bütün mü'minlere, peygamberlerine salât ve selam getirmelerini emretmektedir. Yani O'nun için rahmet ve esenlik dilemelerini, böylece O'na saygı göstermelerini istemektedir. Ömürde bir kere olsun Hz.Peygamber (a.s.)'e salât ve selam getirmek farzdır. Bir rivayete göre O'nun adı her anıldığında salât ve selam getirmek veciptir. Peygamberimizden rivayet edilen birçok salavat-ı şerife vardır. Bunları okumak, mümkün olduğu kadar çok salât ve salam getirmek, bize peygamberin sevgisini çeker ve O'nun bize şefaat etmesine sebep olur. Bu aynı zamanda kendimiz için de rahmet olur.

2) Duhâ Suresi: 1 - 5

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Gecenin bir kısmında sana mahsus bir nafile namazı (teheccüd) kılmak üzere uyan; belki böylece Rabbin seni övülmüş bir makama ulaştırır."(1)

"Kulunu (Hz.Muhammed (as.)) Mescid-i Haram'dan çevresini bereketli kıldığımız Mescid-i Aksa'ya geceleyin yürüten (Allah), her türlü eksiklikten uzaktır. O'na ayetlerimizden bazısını gösterelim diye (böyle yaptık). Gerçekten O, işitendir, görendir."(2)

"Biz ona apaçık bir fetih verdik. Ta ki, Allah, senin günahından geçmiş ve gelecek olanı bağışlasın (bütün tasalarını gidersin) ve sana olan nimetlerini tamamlasın ve seni doğru bir yola iletsin. Ve Allah sana şanlı bir zafer versin." (3)

"Oysa sen onların içinde bulundukça Allah onlara azab edecek değildi ve onlar istiğfar ederlerken (içlerinde istiğfar edenler varken) de Allah onlara azeb edecek değildi. (Senin ve içlerinde bulunan mü'minlerin hürmetine Allah, onlara azab etmedi. Yoksa onların meziyetlerinden dolayı değil.)"(4)

"(Ey peygamber) biz sana Kavser'i (bol nimet, ilim ve büyük şeref) verdik."(5)

ALLAH'IN, RESULÜNE ŞAHİTLİK ETMESİ

"Seni insanlara elçi gönderdik. (Buna) Allah'ın şahedeti kâfidir."(6)

"O, Resulü'nü hidayet ve hak dinle gönderdi ki, o (hak din)i bütün dinlere

---

1) İsra Suresi: 79

2) İsra Suresi: 1

3) Fetih Suresi: 1 - 3

4) Enfal Suresi: 33

5) Kevser Suresi: 1

6) Nisa Suresi: 79

***Kevser:** Cennette bir havuzdur. Hz.Peygamber (a.s.)'in ümmeti onun başına gelip o havuzdan içecektir. Yahut çok hayır demektir ki, Peygamberliği, Kur'an'ı, şefaati ve benzerlerini kapsamaktadır.*

Kevser; ilim, amel, iki alamde de şeref gibi pek çok hayır demektir. Resulullah (a.s.)'tan rivayet edilen bir hadis-i şerifin meali şöyledir:

"O, Cennette bir nehirdir. Rabbim onu bana va'detti. Onda pek çok hayır var..." şeklinde devam eder. Bazı alimlere göre ise, Kevser; Resulullah (a.s.)'ın evladı, etba'ı, yahut ümmetinin alimleri, yahut Kur'an'dır. Bazı ulama da "Ona iman vaciptir, onu tasdik imandandır..." gibi görüşler belirtmişlerdir. Havuz hakkında bir çok hadis vardır. Bunlardan otuz kadarı Buhari ve Müslim'dedir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

üstün kılsın. Şahid olarak Allah yeter."(1)

"Fakat Allah, sana indirmiş olduğunu, kendi bilgisiyle indirmiş olduğuna şahitlik eder. Melekler de (buna) şahitlik ederler. Allah'ın şahitliği de (bir şeyin gerçekliği için) kâfidir."(2)

"Yâsîn. Hikmetli Kur'an'a and olsun. Sen elbette gönderilmiş elçilerdensin (Resullerdensin). Dosdoğru bir yol üzerinde..."(3)

"Muhammed, sizin erkeklerinizden birinin babası değil, fakat Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur..."(4)

"Ey peygamber, biz seni şahit, müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik. Ve izniyle Allah'a davetçi ve aydınlatıcı bir lamba olarak (gönderdik). Mü'minlere Allah'tan büyük bir lütfa ereceklerini müjdele."(5)

"....Gerçekten size Allah'tan bir nur ve açık bir kitap geldi. Allah, onunla rızasının peşinde gidenleri selamet (esenlik) yollarına iletiyor ve onları kendi izniyle karanlıklardan aydınlığa çıkarıp dosdoğru bir yola iletiyor."(6)

PEYGAMBERLERDEN, HZ.MUHAMMED (A.S.)'E İMAN ETMELERİNE DAİR SÖZ ALINMASI

"Allah, peygamberlerden şöyle söz almıştı: "Bakın, size kitap ve hikmet verdim, sonra yanınızda bulunan (kitap)ları doğrulayıcı bir peygamber geldiğinde, ona mutlaka inanacak ve ona mutlaka yardım edeceksiniz. Bunu kabul ettiniz mi?Ve bu hususta ağır ahdimi üzerinize aldınız mı?" demişti. "Kabul ettik" dediler. "O halde şahid olun, ben de sizinle beraber şahit olanlardanım" dedi."(7)

Bu sebeple Hz.Ali bin Ebi Talib (r.a.) ve İbn-i Abbas (r.a.) dediler ki: *"Allah, -Nuh (a.s.)'tan beri- peygamberlerden hiçbir peygamber göndermemiştir ki, onlar sağ iken ortaya çıkarsa Hz.Muhammed (a.s.)'e iman edeceklerine -onu destekleyeceklerine- dair söz almamış olsun"* Taberi, tefsirinde bu şekilde zikretmiştir.

---

1) Fetih Suresi: 28

2) Nisa Suresi: 166

3) Yâsîn Suresi: 1 - 4

4) Ahzab Suresi: 40

5) Ahzab Suresi: 45 - 47

6) Maide Suresi: 15 - 16. (Bazı alimler, ayette geçen 'nûr" kelimesini, Hz.Muhammed (a.s.) olarak tefsir etmişlerdir.)

7) Al-i İmran Suresi: 81

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HZ. MUHAMMED (A.S.)'İN EVRENSEL BİR PEYGAMBER OLUŞU

"Biz, seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik." (1)

"(Ey peygamber) biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik."(2)

RESULULLAH (A.S.)'A İMANIN HÜKMÜ VE GEREĞİ, İNKARCILARIN AKİBETİ

"Allah'a ve O'nun ümmî peygamberi olan Resulüne inanın ki, O (peygamber) da Allah'a ve O'nun sözlerine inanmaktadır."(3)

"De ki: Allah'a ve peygambere itaat edin. Eğer dönerlerse, muhakkak ki,: Allah kafirleri sevmez."(4)

"Allah'a ve Resulü'ne iman edin ve (O'nun) sizi hakim kıldığı, sizin yönetiminize verdiği şeylerden (Allah için) harcayın..."(5)

"Mü'minler o kimselerdir ki, Allah'a ve Resulü'ne iman ettiler, sonra şüpheye düşmediler..."(6)

"Ey iman edenler, Allah'a ve Resulü'ne iman edin."(7)

"Allah'a ve Resulü'ne itaat edin ki, size de merhamet edilsin."(8)

"Kim Resulü'ne itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirirse (çevirsin), biz seni onların üzerine bekçi göndermedik."(9)

"Kim de Allah'a ve O'nun Resulü'ne karşı gelir, O'nun sınırlarını aşarsa, Allah onu ebedi kalacağı ateşe sokar...."(10)

"De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve gü-

---

1) Sebe Suresi: 28
2) Enbiya Suresi: 107
3) A'raf Suresi: 57
4) Al-i İmran Suresi: 32
5) Hadid Suresi: 7
6) Hucurat Suresi: 15
7) Nisa Suresi: 36
8) Al-i İmran Suresi: 132
9) Nisa Suresi: 80
10) Nisa Suresi: 14

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nahlarınızı bağışlasın." Allah esirgeyendir, bağışlayandır."(1)

"Sana biat edenler (İslam uğrunda ölünceye kadar savaşmak üzere söz verenler), gerçekte Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın elleri, onların elleri üzerindedir. Kim ahdini bozarsa, kendi aleyhine bozmuş olur. Ve kim Allah'a verdiği sözü tutarsa, Allah ona büyük bir mükafat verecektir.(2)

"Ey iman edenler, size sizi acı azaptan kurtaracak bir ticaret göstereyim mi Allah'a ve Resulüne iman edersiniz.."(3)

RESULULLAH (A.S.)'IN RABBİNE İBADETTEKİ İHLASI

"De ki: "Gökleri ve yeri yoktan var eden, besleyen, fakat kendisi beslenmeyen Allah'tan başka dost mu tutayım? Ben İslam olanların ilki olmakla emrolundum." Ve sakın şirk koşanlardan olma!"(4)

"De ki: "Benim namazım, ibadetim, hayatım ve ölümüm hep alemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun ortağı yoktur. Bana böyle emrolundu ve ben müslümanların ilkiyim."(5)

"Bana dini yalnız Allah'a halis kılarak O'na kulluk etmem emredildi. De ki: "Ve bana müslümanların ilki olmam emredildi."(6)

RESULULLAH (A.S.)'I PEYGAMBER OLARAK GÖNDERMEKLE, ALLAH TEALA'NIN BU ÜMMETE İHSANDA BULUNMASI

"And olsun ki Allah, mü'minlere büyük bir lütufta bulundu: Zira daha önce apaçık bir sapıklık içinde bulunuyorlarken, onlara kendi içlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okayan, kendilerini temizleyen (tezkiye eden) ve kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir Resul gönderdi."(7)

"O'dur ki, ümmiler içinde, kendilerinden olan ve onlara Allah'ın ayetlerini

---

1) Al-i İmran Suresi: 31
2) Fetih Suresi: 10
3) Saff Suresi: 10 - 11
4) En'am Suresi: 14
5) En'am Suresi: 162 - 163
6) Zümer Suresi: 11 - 12
7) Al-i İmran Suresi: 164

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

okuyan, onları temizleyen (tezkiye eden), onlara kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderdi. Oysa onlar, önceden apaçık bir sapıklık içinde idiler."(1)

"Müslüman oldular diye sana minnet ediyor (başına kakıyor)lar. De ki: "Müslüman olmanızı benim başıma kakmayın. Tersine, sizi imana ilettiği için Allah size minnet eder. (O sizin başınıza kakar). Eğer (davanızda) doğru iseniz (Allah'a minnettar olmanız gerekir.)"(2)

RESULULLAH (A.S.)'IN ÜMMETİNE MERHAMETİ

"And olsun, içinizden size öyle bir peygamber geldi ki, sıkıntıya uğramanız O'na ağır gelir; size düşkün, mü'minlere şefkatli, merhametlidir."(3)

"Peygamber, mü'minlere canlarından ileridir. O'nun eşleri de onların (müminlerin) anneleridir."(4)

DAVETİ TEBLİĞ EMRİ VE ALLAH'IN, O'NUN HİMAYESİNİ ÜSTLENMESİ

"Ey peygamber, Rabbinden sana indirileni tebliğ et; eğer bunu yapmazsan, O'nun elçiliğini (risaletini) yapmamış olursun. Allah seni insanlardan korur."(5)

"Ey Resul, küfürde yarışanlar seni üzmesin..."(6)

"Ey peygamber Allah sana yeter..."(7)

"Rabbinin hükmüne sabret. Çünkü sen gözlerimizin önündesin."(8)

"O halde sen emrolunduğun şeyi açıkça söyle ve ortak koşanlara aldırma. O alay edenlere karşı biz sana yeteriz."(9)

---

1) Cuma Suresi: 2
2) Hucurat Suresi: 17
3) Tevbe Suresi: 128
4) Ahzab Suresi: 6
5) Maide Suresi: 67
6) Maide Suresi: 41
7) Enfal Suresi: 64
8) Tur Suresi: 48
9) Hicr Suresi: 94 - 95

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

MÜSLÜMANIN, RESULULLAH (A.S.)'A KARŞI EDEPLİ OLMASI

"Ey iman edenler, seslerinizi peygamberin sesinin üstüne çıkarmayın. Birbirinizle yüksek sesle konuştuğunuz gibi O'nunla da öyle yüksek sesle konuşmayın; yoksa siz farkında olmadan amelleriniz boşa gider. Allah Resulü'nün huzurunda seslerini kısanlar, öyle kimselerdir ki, Allah onların kalplerini takva için imtihan etmiş (onların takvaya ehil olduklarını anlamış)tır. Onlar için mağfiret ve büyük bir mükafat vardır. (Ey peygamber) odaların arkasından sona bağıranların çoğu düşüncesiz kimselerdir. Onlar, sen kendilerinin yanına çıkıncaya kadar bekleselerdi, elbette kendileri için daha iyi olurdu. Allah çokça bağışlayan ve çokça esirgeyendir."(1)

"Ey iman edenler siz peygamber ile gizli konuşacağınızda, bu gizli konuşmanızdan önce bir sadaka verin. Bu sizin için daha hayırlı ve daha temizdir. Şayet (sadaka verecek birşey) bulamazsanız, Allah bağışlayındır, esirgeyendir. Gizli konuşmadan önce sadaka vermekten korktunuz mu? Çünkü yapmadınız, Allah da sizi affetti (sadaka vermeden konuşabilirsiniz). Artık namazı kılın, zekatı verin, Allah'a ve Resulü'ne itaat edin. Allah yaptıklarınızdan haberdardır."(2)

"....Sizin Allah Resulü'ne eziyet etmeniz ve kendisinden sonra O'nun eşlerini nikahlamanız asla olamaz. Çünkü bu, Allah katında büyük (bir günah)tı r."(3)

"Peygamberin çağırmasını aranızdan herhangi birinizin diğerini çağırması gibi tutmayın. (Zira O'nun çağırmasına derhal koşmak gerekir. Peygamberin çağırmasına aldırmazlık edilmez.). Allah sizden birbirinin arkasına gizlenerek sıvışıp gidenleri biliyor. Bundan dolayı O (Allah Resulü)'nün emrine aykırı davrananlar, kendilerine bir belanın çarpmasından, yahut onlara acı bir azabın uğramasından sakınsınlar."(4)

---

1) Hucurat Suresi: 2 - 5

Uyeyn bin Hısn ile Akra bin Habis, Temimoğullarından 70 kişilik bir heyetle öğle vakti Allah Resulü'ne geldiler. O, odasında uyuyordu. "Ya Muhammed dışarı çık, yanımıza gel" diye bağırdılar. Ayet, bu tür davranışların uygunsuzluğunu anlatıyor.

2) Mücadele Suresi: 12 - 13

Allah Resulü (a.s.)'nün meclisinde bazı kişiler gerekli gereksiz O'nunla gizli konuşuyor, herkesin yanında onunla fısıldaşıyorlardı. Özellikle zenginler bunu çokça yapıyorlar ve Allah Resulü de bundan sıkılıyor fakat kimseye birşey demiyordu. İşte bu (Mücadele Suresi: 12) ayet inince, bu tür konuşmayı şarta bağladı. Böylece konuşma ihtiyacı olan konuştu. Verilecek sadaka sadece fakirlere verilirdi. Fakat çok geçmeden inen bundan sonraki 13. ayetle, bu ayetin hükmü neshedilmiştir.

3) Ahzab Suresi: 53

4) Nur Suresi: 63

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

RESULULLAH (A.S.)'IN KIYAMET GÜNÜ ÜMMETE ŞAHİTLİK ETMESİ

"Her ümmet içinde kendilerinden kendi üzerlerine bir şahit getirdiğimiz gün, seni de bunların üzerine şahit getirmiş olacağız. Sana bu kitabı, herşeyi açıklayıcı olarak indirdik."(1)

"Allah uğrunda O'na yaraşır şekilde cihad edin. O, sizi seçti ve dinde size bir güçlük yüklemedi. (Sizin dininizi de) babanız İbrahim'in dini gibi (geniş kapsamlı yaptı, daraltmadı). O (Allah), bu (Kur'an)ndan önce(ki kitaplarda) da bu (Kur'an)nda da size müslümanlar adını verdi ki, peygamber size şahit olsun, siz de insanlara şahit olasınız. Haydi namazı kılın..."(2)

EHL-İ KİTABIN, RESULULLAH (A.S.)'I TANIMASI

"Muhammed, Allah'ın Resulü'dür. O'nun yanında bulunanlar kafirlere karşı şiddetli, kendi aralarında merhametlidirler. Onların rüku ve secde ederek Allah'ın lütuf ve rızasını aradıklarını görürsün. Yüzlerinde secdelerin izinden nişanlar vardır. Onların Tevrat'taki vasıfları ve İncil'deki vasıfları da şudur: Bir ekin gibidirler ki, filizini çıkardı, onu güçlendirdi de, kalınlaştı. Derken gövdesinin üstüne dikildi. Ekincilerin hoşuna gider, onlara karşı kafirleri de öfkelendirir (bir duruma geldi). Allah onlardan iman edip salih amel işleyenlere mağfiret ve büyük mükafat ve'detmiştir."(3)

"...daha önce inkar edenlere karşı yardım isteyip dururlarken (Kur'an) kendilerine gelince, onu inkar ettiler..."(4)

"Onlar ki, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o Resul'e, o ümmi peygambere uyarlar. O (peygamber) ki, kendilerine iyiliği emreder, kötülükten meneder. Onlara güzel şeyleri helal, çirkin şeyleri haram kılar. Üzerlerindeki ağırlıkları, sırtlarındaki zincirleri kaldırıp atar..."(5)

"Kendilerine kitap verdiklerimiz, onu (Allah Resulu Hz.Muhammed (a.s.)'i)

---

1) Nahl Suresi: 89

2) Hac Suresi: 78

3) Fetih Suresi: 29

Bu benzetme, Allah Resulü ile ashabının önceki ve sonraki durumlarını anlatmaktadır. İlk defa yere atılan bir tane gibi filizlenmeye başlayan müslümanlar, gittikçe güçlenerek koca bir ordu olmuşlar, İslam tohumunu ekenler, bu duruma son derece sevinirlerken, onların bu güçlü durumunu gören kafirler, öfkeden çatlar hale gelmişlerdi.

4) Bakara Suresi: 89

5) A'raf Suresi: 157

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Ama yine de onlardan bir gurup bile bile gerçeği gizler."(1)

KUR'AN'IN, İSLAM DÜŞMANLARININ BAZI İFTİRALARINI REDDETMESİ

"O, hevadan konuşmaz. O(na inen Kur'an veya O'nun söylediği sözler) kendisine vahyedilen vahiyden başka birşey değildir. Onu müthiş kuvvetleri olan biri öğretti; Üstün akla sahip (olan melek). Doğruldu (gerçek meleklik şeklinde göründü): Kendisi yüksek ufukta iken. Sonra yaklaştı (yere doğru) sarktı. O'nunla arasındaki mesafe iki yay kadar, yahut daha az kaldı. (Allah'ın) kuluna vahyettiğini vahyetti. O'nun (gözüyle) gördüğünü gönül yalanlamadı. (Çünkü O'nu hem baş gözüyle hem de gönül gözüyle görmüştü). O'nun gördüğü üzerinde, O'nunla tartışıyor musunuz? Andolsun, O'nu bir kez daha inerken görmüştü. Sidretü'l-münteha'da. Ki, barınılacak cennet onun yanındadır. Sidre'yi kaplayan kaplamıştı. (Onu kaplayan şeyin iç yüzünü akıllar anlayamaz) (Muhammed'in) Göz(ü) şaşmadı ve sınırı aşmadı. And olsun, Rabbinin ayetlerinden en büyüğünü gördü."(2)

"Yoo... yemin ederim gördüklerinize. Ve görmediklerinize ki, O (Kur'an) elbette şerefli bir peygamberin (Allah'tan aldığı) sözüdür. O, bir şairin sözü değildir. Ne de az inanıyorsunuz! Bir kahinin sözü de değildir. Ne de az düşünüyorsunuz! Alemlerin Rabbinden indirilmiştir."(3)

"(Ey peygamber) sen hatırlat, öğüt ver. Rabbinin nimeti sayesinde, sen ne kahinsin, ne de mecnun..."(4)

"Nun... Kaleme ve (kalemle) yazdıklarına and olsun. Sen Rabbinin nimetiyle cinlenmiş (deli) değilsin. Senin için kesintisiz bir mükafat vardır. Ve sen, büyük bir ahlak üzerindesin."(5)

---

1) Bakara Suresi: 146

2) Necm Suresi: 3 - 18

3) Hâkka Suresi: 38 - 43

4) Tûr Suresi: 29

5) Kalem Suresi: 1 - 4

Sidre: Bir çeşit ağaçtır. Bu ağaç yaratıkları temsil eder.

Sidretü'l-münteha ise son ağaç, yani yaratıklar aleminin son noktasıdır. Cennetin de sonudur. Bundan ötesi Allah'ın gayb alemidir.

Nûn: Bu harf, gerçek manasını ancak Allah Teala'nin bildiği harflerdendir. Hasen ve Katade, bunu hokka diye tefsir etmişlerdir. Hokka anlamına gelmesi kuvvetle muhtemeldir. Çünkü yüce Allah, burada insanın dikkatini, yazının araçlarına çekmektedir. Nite-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Biz O'na (o Muhammed (a.s.)'e) şiir öğretmedik, (şiir) ona yakışmaz da. O(nun getirdiği) sadece bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır."(1)

"İçlerinden bazıları da peygambere eziyet ederler: "O, (her söyleneni dinleyen) bir kulaktır." derler. De ki: "(O) sizin için bir hayır kulağıdır, Allah'a inanır, mü'minlere inanır. Sizden (hakikaten) inananlar için de (O) bir rahmettir. Allah'ın Resulü'nü incitenlere acı bir azap vardır."(2)

---

kim bundan önce inen alâk suresinde de dikkati okumaya çekmiştir. Orada okumaya, burada yazmaya teşvik vardır.

1) Yâsîn Suresi: 69

2) Tevbe Suresi: 61

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HZ.MUHAMMED (A.S.)'İN PEYGAMBERİ ÖZELLİKLERİ VE ŞEMAİLİ KONUSUNDAKİ HADİSLER

٧٩٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِالرَّحْمٰنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ؛ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلاَ بِالْقَصِيرِ وَلَيْسَ بِالأَبْيَضِ الأَمْهَقِ وَلاَ بِالآدَمِ، وَلاَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلاَ بِالسَّبِطِ، بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً، فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ، وَتَوَفَّاهُ عَلَى رَأْسِ سِتِّينَ سَنَةً. وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ عِشْرُونَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ.

797- Buhari ve **Müslim,** Rabi'a bin Ebu Abdurrahman (r.a.)'dan, o da Enes bin Malik (r.a.)'ten rivayet etmişlerdir:

"Rabia, Enes'i şöyle derken işitmiş: "Resulullah (a.s.)'ın boyu ne fazla uzun, ne de kısa, tenleri ne bembeyaz, ne de aşırı esmer idi. Azıcık kırmızıyla karışık nurani bir beyazlıktaydı (buğday rengindeydi). Saçları çok kıvırcık da değildi, tam düz de değildi. (Yani dalgalıydı.) Allah onu 40 yaşının başında peygamber olarak gönderdi. 10 yıl Mekke'de, 10 yıl da Medine'de ikamet etti. Allah onun ruhunu 60 yaşının başında aldı. (O sırada) saç ve sakalında 20 tane beyaz kıl bile yoktu."

Bir Açıklama

Daha önce Resulullah (a.s.)'ın 63 yaşında iken vefat ettiği geçmişti. Hz.

797- Buhari (6/564) 61-Kitabu'l-Menakıb, 23- Peygamberlik sıfatları babı.
Müslim (4/1824) 43-Kitabu'l-fezail, 31- Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı. Çok uzun boylu değildi demek, yani uzun boylulukla orta boyluluk arasında idi.
Hoşlanılmayan beyazlık; kireç gibi. Onun nurlu beyazlığı ifade edilmek isteniyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Enes (r.a.)'in buradaki sözü -ki Resulullah (a.s.)'ın 60 yaşının başında vefat ettiğini belirtmektedir- Enes'in kendi bildiğini göstermektedir. Halbuki gerçek böyle değildir. Peygamberlikten sonra Mekke'de 10 yıl oturmasına ait tesbiti de böyledir. O'nun peygamberlikten sonra, Mekke'de 13 yıl kaldığı bilinmektedir.

٧٩٨ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ وَصَفَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: كَانَ رَجُلاً رَبْعَةً وَهُوَ إِلَى الطُّولِ أَقْرَبُ، شَدِيدَ الْبَيَاضِ، أَسْوَدَ اللِّحْيَةِ، حَسَنَ الشَّعْرِ، أَهْدَبَ أَشْفَارِ الْعَيْنَيْنِ، بَعِيدَ مَا بَيْنَ الْمَنْكِبَيْنِ، يَطَأُ بِقَدَمِهِ جَمِيعًا، لَيْسَ لَهُ أَخْمُصٌ، يُقْبِلُ جَمِيعًا، وَيُدْبِرُ جَمِيعًا، لَمْ أَرَ مِثْلَهُ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ.

798- Bezzar, Ebu Hureyre (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre, Resulullah (a.s.)'ı tarif etmiş ve şöyle demiştir: "Orta boylu bir insandı. Ancak uzun boylu olmaya daha yakındı. Bembeyazdı. Siyah sakallı, güzel saçlı, uzun kirpikli, geniş omuzlu idi. Ayağını (yere) tam basardı. Düztaban değildi. Bütün vücuduyla yönelir ve bütün vücuduyla dönerdi. O'ndan önce de, O'ndan sonra da O'nun gibisini görmedim."

٧٩٩ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا تَمَثَّلَتْ بِهٰذَا الْبَيْتِ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقْضِي:

وَأَبْيَضُ يُسْتَسْقَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ رَبِيعُ الْيَتَامَى عِصْمَةٌ لِلأَرَامِلِ

فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: ذَاكَ وَاللَّهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

799- Ahmed bin Hanbel ve **Bezzar**, Hz.Aişe (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Hz.Aişe (r.a.) şu şekildeki beyitle örnek getirerek anlatmıştır:

"Öyle bir beyazdı (nurdu) ki, bulutlar yüzü suyu hürmetine yağmur indirirdi.

798- Keşfü'l Estar (3/123) Haysemi, Mecma'üz-Zevaid (8/280)'de şöyle der: "Bu hadisi Bezzar rivayet etmiştir. Senedindeki raviler tevsik edilmişlerdir."

799- Ahmed bin Hanbel, Müsned (1/7)

Bezzar da benzerini rivayet etmiş ve "isnadı hasendir" demiştir. Keşfü'l-Estar (3/214)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/272)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed bin Hanbel ve Bezzar rivayet etmişlerdir, ravileri sika'dır."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yetimlerin ilkbaharı, dulların koruyucusu idi."

Bunun üzerine Hz.Ebu Bekir (r.a.) şöyle dedi: "Vallahi, işte Allah Resulü..."

٨٠٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ يَزِيدِ الْفَارِسِي قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي النَّوْمِ زَمَنَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَكَانَ يَزِيدُ يَكْتُبُ الْمَصَاحِفَ قَالَ: فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ: إِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي النَّوْمِ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ لَايَسْتَطِيعُ اَنْ يَتَشَبَّهَ بِي فَمَنْ رَآنِي فِي النَّوْمِ فَقَدْ رَآنِي» فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَنْعَتَ لَنَا هٰذَا الرَّجُلُ الَّذِي رَأَيْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ، رَأَيْتُ رَجُلاً بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ جِسْمُهُ، وَلَحْمُهُ أَسْمَرَ إِلَى الْبَيَاضِ، حَسَنُ الْمَضْحَكِ أَكْحَلُ الْعَيْنَيْنِ، جَمِيلُ دَوَائِرِ الْوَجْهِ قَدْ مَلأَتْ لِحْيَتُهُ مِنْ هٰذِهِ إِلَى هٰذِهِ حَتَّى كَادَتْ تَمْلأُ نَحْرَهُ. قَالَ عَوْفٌ: لاَأَدْرِي مَا كَانَ مَعَ هٰذَا مِنَ النَّعْتِ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: لَوْ رَأَيْتَهُ فِي الْيَقْظَةِ مَا اسْتَطَعْتَ أَنْ تَنْعَتَهُ فَوْقَ هٰذَا.

800- Ahmed bin Hanbel, Yezid el Farisi (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"O şöyle demiş: "Peygamber (a.s.)'i, İbn Abbas'ın sağlığında rüyamda gördüm. -Yezid, Kur'an-ı Kerim yazardı- Ve İbn Abbas'a:

"Resulullah (a.s.)'ı rüyamda gördüm." dedim. İbn Abbas da:

"Peygamber (a.s.) şöyle derdi: "Şeytan benim kılığıma giremez. Rüyada beni gören, beni görmüştür."

"Rüyada görmüş olduğun şu adamı bize tarif edebilir misin?" dedi.

"Evet. İki adam arasında bir adam gördüm. Teni, beyaza çalar esmerlikte (buğday tenli), güleç, gözü sürmeli, yuvarlak yüzlü, sakalı şuradan şuraya kadar neredeyse tüm boğazını kaplayacak kadar gürdü" dedim. Avf (söze karışarak):

"Bunun üstüne bir tarif bilemiyorum (olabilir mi?)" dedi. Bunun üzerine İbn Abbas da:

"Onu uyanıkken bile görseydin bundan daha güzel tarif edemezdin" dedi."

800- Ahmed, Müsned (1/361) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/272)'de "Ahmed rivayet etmiştir, ravileri sika ravilerdir" demiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨٠١ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالطَّوِيلِ وَلاَ بِالْقَصِيرِ، شَثْنُ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ، ضَخْمُ الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ، مُشْرَبٌ حُمْرَةً، ضَخْمُ الْكَرَادِيسِ، طَوِيلُ الْمَسْرُبَةِ إِذَا مَشَى تَكَفَّأَ تَكَفُّؤًا، كَأَنَّمَا يَمْشِي يَنْحَطُّ مِنْ صَبَبٍ، لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

801- Hakim, Hz.Ali (r.a.)'nin şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s.) ne uzun (boylu)du, ne de kısa... El ve ayak parmakları kalınca idi. İrice başlı, gür sakallı, buğday tenli, kemik eklemleri kalınca, (bir insandı). Göğüs kılları göbeğine kadar uzanırdı. Yürüdüğünde sanki yokuştan aşağı iner gibi bir kolay yürüyüşü vardı. Ne O'ndan önce, ne de O'ndan sonra O'nun gibisini görmedim."

٨٠٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ضَلِيعَ الْفَمِ، أَشْكَلَ الْعَيْنَيْنِ، مَنْهُوسَ الْعَقِبَيْنِ.

802- Müslim, Cabir bin Semura (r.a.)'dan rivayet etmişir:

"Resulullah (a.s.) iri ağızlı idi. Gözünün beyazına kırmızılık karışmıştı, topukları ince idi. (Fazla etli ve kalın değildi.)"

٨٠٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا، وَأَحْسَنَهُ خَلْقًا، لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ، وَلاَ بِالْقَصِيرِ.

803- Buhari ve Müslim, Bera bin Azib (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s.), insanların en güzel yüzlüsü ve en güzel yaratılışta olanı

801- Müstedrek (2/606) Hakim şu notu düşmüştür: "Hadisin isnadı sahihtir. Ne var ki, Buhari ve Müslim bunu bu lafızlarla sahihlerine almamışlardır."

802- Müslim (4/1820) 43-Kitabu'l-Fezail. 37-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.

803- Buhari (6/564) 61-Kitabu'l-Menakıb. 23- Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.

Müslim (4/1819) 43-Kitabu'l-Fezail 25-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.

Resulullah (a.s.), kırmızı elbise giyişi ile erkeklere kırmızı renkli elbise giymeyi yasaklaması arasında şöyle uyum sağlanmıştır: Bu kırmızı hulle, tamamen kırmızı renkte değildi, ancak üzerinde kırmızı çizgiler ya da hatlar bulunuyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

idi. Çok ozun boylu, ya da kısacık değildi."

Bir rivayette ise (1) şöyle denilmiştir: *"Orta boylu idi. Omuzlarının arası genişti ve kulak memesine ulaşan saçları vardı. O'nu kırmızı bir hülle giymişken gördüm ki, asla O'ndan daha güzel bir şey görmedim."*

Buhari şöyle demiştir: (2) *"Ravilerimden biri, Malik bin İsmail'den şöyle nakletti:*

"Saçları omuzlarının yakınlarını dövüyordu (oraya kadar ulaşıyordu)."

Ebu İshak şöyle demiştir: *"Buhari'yi, bu hadisi, birden fazla rivayet ederken işittim, her rivayet edişinde mutlaka güldü."*

٨٠٤ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِنْ وَلَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ إِذَا وَصَفَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْمُمَّغِطِ، وَلاَ بِالْقَصِيرِ الْمُتَرَدَّدِ، وَكَانَ رَبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ، وَلَمْ يَكُنْ بِالْجَعْدِ الْقَطِطِ وَلاَ بِالسَّبَطِ كَانَ جَعْدًا رَجِلاً، وَلَمْ يَكُنْ بِالْمُطَهَّمِ وَلاَ بِالْمُكَلْثَمِ، وَكَانَ فِي الْوَجْهِ تَدْوِيرٌ أَبْيَضُ مُشْرَبٌ، أَدْعَجَ الْعَيْنَيْنِ، أَهْدَبَ الْأَشْفَارِ، جَلِيلَ الْمُشَاشِ وَالْكَتِدِ، أَجْرَدَ ذُو مَسْرُبَةٍ، شَثْنَ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ، إِذَا مَشَى تَقَلَّعَ كَأَنَّمَا يَمْشِي فِي صَبَبٍ، وَإِذَا الْتَفَتَ الْتَفَتَ مَعًا، بَيْنَ كَتِفَيْهِ خَاتَمُ النُّبُوَّةِ وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، أَجْوَدُ النَّاسِ صَدْرًا، وَأَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً، وَأَلْيَنُهُمْ عَرِيكَةً، وَأَكْرَمُهُمْ عِشْرَةً، مَنْ رَآهُ بَدِيهَةً هَابَهُ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ يَقُولُ نَاعِتُهُ لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

804- Tirmizi, Hz.Ali bin Ebi Talib (r.a.)'in torunlarından İbrahim bin Muhammed (r.a.)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Hz.Ali (r.a.), Peygamber (a.s.)'i tarif ettiğinde şöyle anlatırdı:

"Upuzun boylu değildi, iyice kısa boylu da değildi. Kavmin ortaboylusu idi. Saçları ne aşırı kıvırcık, ne de tam düzdü, hafif dalgalıydı. Ne şişmandı, ne de tombul çehreli idi. Yüzünde kırmızıyla karışık beyazımsı bir yuvarlaklık vardı. Simsiyah gözlü, uzun kirpikli idi. Mafsalları ve kürek kemiklerinin yukarı kısmı

804- Tirmizi (5/599) 50- Kitabu'l-Menakıb 8-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı. Tirmizi şöyle demektedir: "Bu hasen, garib bir hadistir, isnadı muttasıl değildir."

1) Buhari (6/565) 61-Kitabu'l-Menakıb, 23-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.

2) Buhari (10/365) 77-Kitabu'l-Libas. 68-Babu'l-Ca'd.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

iri idi. Göğsünden göbeğine kadar (elif harfi şeklinde inen) kıllar hariç, vücudunda fazla kıl yoktu. El ve ayak parmakları kalındı (veya elleri enli, ayakları taraklı idi). Yürüdüğünde teanni (vakar) ile yürürdü; sanki yokuş aşağı iner gibi... Döndüğünde (bir şeye doğru) bütün vücuduyla dönerdi. İki omuzu arasında peygamberlik mührü vardı. Zira O, peygamberlerin sonuncusu idi. İnsanların en geniş gönüllüsü (ya da en cömerdi) en düzgün lehçelisi, en yumuşak başlısı, en iyi geçineni idi (veya kabilesi en şerefli olanıydı). O'nunla ilk karşılaşan haybetinden irkilir, birlikte bulunup kendisini tanıyınca da severdi. O'nu tarif eden şöyle derdi: "O'ndan önce de O'ndan sonra da benzerini görmedim."

Tirmizi'nin bir başka rivayetinde (1) Hz.Aişe (r.a.) şöyle demiştir:

"Peygamber (a.s.), ne çok uzundu, ne de kısa... El ve ayak parmakları kalındı. İri başlı, iri mafsallı idi. Göğsünde, göbeğine kadar uzanan kıllar vardı. Yürüdüğünde yüksekten iniyormuşçasına bir yürüyüşle hafif öne eğilerek yürürdü. Ne O'ndan önce, ne de sonra O'nun gibisini görmedim."

٨٠٥ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: رَأَيْتُ خَاتَمَ النُّبُوَّةِ عَلَى ظَهْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ بَيْضَةِ الْحَمَامِ.

805- Hakim, Cabir bin Semura (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Cabir bin Semura anlatıyor: "Peygamberlik mührünü Resulullah (a.s.)'ın sırtında güvercin yumurtası gibi gördüm."

٨٠٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَرْجِسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، وَأَكَلْتُ مَعَهُ خُبْزًا وَلَحْمًا ــ أَوْ قَالَ: ثَرِيدًا ــ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ: أَسْتَغْفَرَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ؟ قَالَ: نَعَمْ، وَلَكَ، ثُمَّ تَلاَ هٰذِهِ الْآيَةَ: ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ قَالَ: ثُمَّ دُرْتُ خَلْفَهُ، فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ النُّبُوَّةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ، عِنْدَ نَاغِضِ كَتِفِهِ الْيُسْرَى جُمْعًا، عَلَيْهِ خِيلاَنٌ، كَأَمْثَالِ الثَّآلِيلِ.

806- Müslim, Abdullah bin Sercis (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

805- Müstedrek (2/606)'te Hakim şöyle demiştir: "Bu, Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir, ancak hadisi hem Müslim hem de Buhari rivayet etmemişlerdir." Zehebi de Hakim'in bu görüşünü tasdik etmiştir.

1) Tirmizi (5/597) 50-Kitabu'l-Menakıb. 8-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı. Tirmizi: "Bu hasen sahih bir hadistir" demiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Resulullah (a.s.)'ı gördüm ve O'nunla birlikte ekmek ve et -veya tirit- yedim. Abdullah'a dedim ki: "Resulullah (a.s.) senin için istiğfarda bulundu mu?" "Evet" dedi. Senin için de (istiğfarda bulundu)... Sonra şu ayeti okudu: "Kendi günahın ve mü'min erkeklerle mü'min kadınların günahı için (Allah'tan) mağfiret dile..."(1)

Abdullah şöyle devam etti: *"Sonra arkasına dolaştım ve omuzları arasındaki peygamberlik mührüne baktım. Sağ kürek kemiğinin üst tarafında el parmaklarının birbirine geçmiş hali gibi birleşikti. Üzerinde vücuttaki benlere benzer benler vardı."*

٨٠٧ــ رَوَى الْإِمَامُ أَحْمَدُ عَنْ أَبِي زَيْدٍ عَمْرِو بْنِ أَخْطَبَ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَا أَبَا زَيْدٍ ادْنُ مِنِّي وَامْسَحْ ظَهْرِي» وَكَشَفَ ظَهْرَهُ، فَمَسَحْتُ ظَهْرَهُ وَجَعَلْتُ الْخَاتَمَ بَيْنَ أَصْبُعِي قَالَ: فَغَمَزْتُهَا، قَالَ فَقِيلَ: وَمَا الْخَاتَمُ؟ قَالَ: شَعْرٌ مُجْتَمِعٌ عَلَى كَتِفِهِ.

807- İmam Ahmed, Ebu Zeyd Amr bin Ahtab (r.a.)'ın şöyle dediğini rivayet ediyor:

"Resulullah (a.s.) bana dedi ki: "Ebu Zeyd, yaklaş ve sırtımı sil (veya ov)!" Ben de sırtını sildim (veya ovdum) ve peygamberlik mührünü elimin altında buldum.Hemen (şöyle bir) dokundum (ya da yokladım)."

İmam Ahmed dedi ki: *(Ebu Zeyd'e) "Mühür nasıldı?" diye soruldu. "Omuzunda toplanmış kıl(lar)dı" diye cevap verdi."*

806- Müslim (4/1823) 43-Kitabu'l-Fezail 30-Babu isbabi hatemi'n-nübüvve ve sıfatihi vemahallihi min cesedihi (a.s.)

Kadî der ki: "Bu rivayetler, peygamberlik mührünün Resulullah (a.s.)'ın bedeninde güvercin yumurtası kadar bir kabarıklık olduğunda müttefik olup birbirine yakındır." O, keklik yuvasındaki keklik yumurtası gibi idi. Cem'u keff rivayetinin zahiri, diğer rivayetlerle çelişmektedir. Dolayısıyla çok sayıdaki rivayetlerle uyum sağlanması için tevil edilir. O zaman anlamı, cem'u keff şeklinde, ancak ondan daha küçük ve güvercin yumurtası kadardı olur. (Nevevi, Müslim Şerhi.)

807- Ahmed bin Hanbel, Müsned (5/341)

Müstedrek, (2/606) Hakim şöyle demiştir: "Bu sahihu'l-isnad bir hadistir, ancak Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır." Zehebi de Hakim'in görüşünü tasdik etmiştir.

Haysemi ise Mecmau'z-Zevaid (8/281)'de şöyle demektedir: "Hadisi; Ahmed, Ebu Ya'lâ, Taberani rivayet etmişlerdir. İsnadlarından birisinin ravileri; Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir."

1) Muhammed Suresi: 19

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨٠٨ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ وَالْحَاكِمُ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ فِي سَاقَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حُمُوشَةٌ، وَكَانَ لاَيَضْحَكُ إِلاَّ تَبَسُّمًا، وَكُنْتُ إِذَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ قُلْتُ: أَكْحَلُ الْعَيْنَيْنِ، وَلَيْسَ بِأَكْحَلَ، ﷺ .

808- Tirmizi ve Hakim, Cabir bin Semura (r.a.)'nın şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s.)'ın ayaklarında hafiflik vardı. Sadece tebessümle güllerdi. O'na baktığımda "Gözleri sürmeli" derdim. Halbuki sürmeli değildi."

٨٠٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ شَدَّادٍ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَإِذَا هِيَ أَلْيَنُ مِنَ الْحَرِيرِ وَأَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ.

809- Taberini, Şeddad (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Peygamber (a.s.)'in yanına geldim ve elini tuttum. Bir de ne göreyim, elleri ipekten daha yumuşak, kardan daha soğuk (değil mi?)..."

٨١٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: أَرَأَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ؟ نَعَمْ، كَانَ أَبْيَضَ مَلِيحَ الْوَجْهِ.

810- Müslim, Cüreyri kanalıyla Ebu Tufeyl (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Cureyri anlatıyor: "Ebu Tufeyl'e dedim ki:

808- Tirmizi (5/603) 50-Kitabu'l-Menakıb 12-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı. Tirmizi: "Bu hadis, hasen, sahih ve garibtir" demiştir.

Müstedrek (2/606) Hakim: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir, fakat Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır" demektedir. Zehebi de Hakim'in görüşünü tasdik etmiş ancak şöyle demiştir: "Ravileri arasında Haccac vardır ve kendisi leyyinü'l-hadistir."

809- Mu'cemu'l-Kebir (7/272) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/282)'de şöyle der: "Hadisi, Taberani, el-Kebir ve el-Evsat'ında rivayet etmiştir. el-Kebir'in ravileri Musa bin Eyyub Nuseybi dışında Sahih'in ravileridir. Musa da sika'dır."

İbn Hacer, el-İsabe (4/324)'de "İsnadı, Sahih (-i Buhari)'nin şartlarına göredir" demiştir.

810- Müslim (4/1820) 43-Kitabu'l-Fezail. 28-Babun Kanen-Nebiyyü (a.s.) ebyeda ve melîha'l-vech.

Ebu't-Tufeyl: Amir bin Vasile'dir. Sahabenin en son vefat edeni bu zattır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Resulullah (a.s.)'ı gördün mü?"

"Evet" dedi. "Beyaz ve güzel (sevimli) yüzlü idi."

Bir başka rivayette (1) ise şöyle demiştir: *"Resulullah (a.s.)'ı gördüm ve (şu anda) yeryüzünde Resulullah (a.s.)'ı gören benden başka bir adam daha yok. O'na:*

"Onu nasıl gördün?" dedim.

"Beyaz ve güzel yüzlü, orta yapılı idi." dedi."

Ebu Davud da benzerini rivayet etmiştir.(2) O rivayette de şöyle anlatmıştır:

"Beyaz ve güzel yüzlü idi. Yürüdüğünde yüksek bir yerden iner gibi yürürdü."

٨١١ــ رَوَى الدَّارَمِيُّ وَالْحَاكِمُ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي لَيْلَةٍ إِضْحِيَانَ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ حَمْرَاءُ، فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهِ وَإِلَى الْقَمَرِ. قَالَ: فَلَهُوَ كَانَ أَحْسَنَ فِي عَيْنِي مِنَ الْقَمَرِ.

811- Darimi ve **Hakim,** Cabir bin Semura (r.a.)'nın şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s.)'ı ay ışığının aydınlattığı bir gece, üzerinde kırmızı bir hulle varken gördüm. Bir O'na, bir aya bakmaya başladım. Şüphesiz O, benim gözümde aydan daha güzeldi."

٨١٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: سُئِلَ الْبَرَاءُ: أَكَانَ وَجْهُ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَ السَّيْفِ؟ قَالَ: لاَ، بَلْ مِثْلَ الْقَمَرِ.

812- Buhari, rivayet etmiştir:

"Ebu İshak şöyle anlatıyor: "Bera (bin Azib)'ya "Resulullah (a.s.)'ın yüzü kılıç gibi (parlak) miydi?" diye soruldu. "Hayır, daha da parlaktı, ay gibi..." dedi."

811- Darimi (1/30) Mukaddime'de, Babun fi hüsni'n-Nebiy (a.s.).

Müstedrek (4/186) Hakim şöyle demiştir: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir, ancak Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır." Zehebi de onun bu görüşüne katılmıştır.

812- Buhari (6/565) 61-Kitabu'l-Menakıb. 23-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.

1) Müslim, a.y.

2) Ebu Davud (4/267) Kitabu'l-Ede. Babun fi hedyi'r-racl.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨١٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ: قُلْتُ لِلرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ: صِفِي لِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: لَوْ رَأَيْتَهُ قُلْتَ: اَلشَّمْسُ طَالِعَةٌ.

813- Taberani, Ebu Ubuyde bin Muhammed bin Ammar bin Yasir (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Rubeyyi' binti Mu'avviz bin Afra'ya: "Bana Resulullah (a.s.)'ı tarif et" dedim. "Eğer O'nu görseydin, güneş doğmuş derdin" diye cevap verdi."

٨١٤ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ يَقُولُ: لَمَّا سَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا سُرَّ اِسْتَنَارَ وَجْهُهُ كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ، يُعْرَفُ ذٰلِكَ مِنْهُ.

814- Hakim, Ka'b bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hakim: "Resulullah (a.s.)'a salavat okuduğumda Ka'b şöyle dedi: "Yüzü pırıl pırıl parlardı ve Resulullah (a.s.) sevindiğinde yüzü aydınlanırdı; sanki bir ay parçası gibi... Böylece sevindiği anlaşılırdı." dedi."

٨١٥ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ قَالَ: قَدِمَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الْمَدِينَةَ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِالْعَزِيزِ وَالِيهَا فَبَعَثَ إِلَيْهِ عُمَرُ وَقَالَ لِلرَّسُولِ: سَلْهُ هَلْ خَضَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ ؟ فَإِنِّي رَأَيْتُ شَعْرًا مِنْ شَعْرِهِ قَدْ لُوِّنَ فَقَالَ أَنَسٌ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ قَدْ مُتِّعَ بِالسَّوَادِ وَلَوْ عَدَدْتُ مَا أَقْبَلَ عَلَيَّ مِنْ شَيْبِهِ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ مَا كُنْتُ أُزِيدُهُنَّ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ شَيْبَةً، وَإِنَّمَا هٰذَا الَّذِي لُوِّنَ مِنَ الطِّيبِ الَّذِي كَانَ يُطَيِّبُ شَعْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ.

815- Hakim, Abdullah bin Muhammed bin Akil (r.a.)'den rivayet etmiştir:

813- Haysemi, Mecmau'z-Zevid (8/280)'e almış ve bunu; "Taberani, Mu'cemu'l-Kebir ve el-Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri tevsik olunmuşlardır" demiştir.

814- Müstedrek (2/605) Hakim şöyle demiştir: "Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir." Zehebi de kendisini tasdik etmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Ömer bin Abdülaziz vali iken, Enes bin Malik Medine'ye geldi. Ömer, kendisine bir temsilci gönderdi ve temsilciye: "Ona sor bakalım, Resulullah (a.s.) (saçlarını veya sakallarını) kınaya boyamış mı? Zira ben, saçlarından bir teli boyanmış gördüm." dedi. Bunun üzerine Enes şöyle anlattı:

"Kuşkusuz Allah Resulüne siyahlık ikram edilmişti. Başında ve sakallarında tespit etmiş olduğum beyaz kılları saysaydım onbir kıldan daha fazlasını sayamazdım. Ömer'in gördüğü saç (ya da sakal) teli ise Resulullah (a.s.)'ın saçlarına (veya sakallarına) sürdüğü kokunun renginden boyanmıştır."

٨١٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ شَمِطَ مُقَدَّمُ رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ، وَكَانَ إِذَا ادَّهَنَ لَمْ يَتَبَيَّنْ، وَإِذَا شَعِثَ رَأْسُهُ تَبَيَّنَ، وَكَانَ كَثِيرَ شَعْرِ اللِّحْيَةِ، فَقَالَ رَجُلٌ: وَجْهُهُ مِثْلُ السَّيْفِ؟ قَالَ: لاَ، بَلْ كَانَ مِثْلَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ، وَكَانَ مُسْتَدِيرًا، وَرَأَيْتُ الْخَاتَمَ عِنْدَ كَتِفِهِ مِثْلَ بَيْضَةِ الْحَمَامَةِ، يُشْبِهُ جَسَدَهُ.

816- Müslim, Cabir bin Semura (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s.)'ın başının ve sakalının ön tarafı beyazlaşmıştı. Koku süründüğünde veya yağlandığında görünmez, tarama(yıp dağınık bırak)dığında açığa çıkardı. Sakalları gürdü (ve sıktı). Bir adam araya girerek: "Yüzü de kılıç gibi (parlaktı öyle) mi?" dedi. O zaman Enes: "Hayır, bilakis güneş ve ay gibi (parlaktı), yuvarlak çehreli, idi. Omuzunda güvercin yumurtası gibi tenine benzeyen (vücuduna uyum sağlamış) mührü de vardı."

Nesai'nin rivayetinde (1) ise şöyle denilmiştir:

"Cabir bin Semura'ya, Resulullah (a.s.)'ın beyaz kıllarından soruldu. Şöyle cevap verdi: "Başını yağladığında görünmez, yağlamadığında görülürdü."

٨١٧ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَفْرُقَ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، صَدَعْتُ الْفَرْقَ مِنْ يَافُوخِهِ، وَأُرْسِلُ نَاصِيَتَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ.

817- Ebu Davud, Hz.Aişe (r.a.)'den rivayet etmiştir:

815- Müstedrek (2/607) Hakim şöyle demiştir: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir, ancak Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır." Zehebi de ona katılmıştır.

816- Müslim (4/1823) 43-Kitabu'l-Fedail 29-Babu şeybihi (a.s.).

817- Ebu Davud (4/82), Kitabu't-Teraccül, Babu ma cae fi'l-fark İsnadı sahihdir.

1) Nesai (8/150), Kitabu'z-Zîne, babu'd dühn.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Resulullah (a.s.)'ın baş(ındaki saçlar)ını ayırmak istediğimde başının ortasından ayırırdım ve perçemini (kakül, başın ön tarafına gelen saçlar) de gözlerinin arasında indirirdim."

٨١٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ أَشْعَارَهُمْ، وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُؤُوسَهُمْ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ بِهِ، فَسَدَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَاصِيَتَهُ، ثُمَّ فَرَقَ بَعْدُ.

818- Buhari ve Müslim, Abdullah bin Abbas (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Ehl-i kitap, saçlarını salarlardı, müşriklerse ayırırlardı. Resulullah (a.s.) emrolunmadığı konularda ehl-i kitaba uymayı severdi. Bundan dolayı Resulullah (a.s.) da kakülünü salıverdi. Ancak daha sonra ayırdı."

٨١٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَالْحَلاَّقُ يَحْلِقُهُ، وَأَطَافَ بِهِ أَصْحَابُهُ، فَمَا يُرِيدُونَ أَنْ تَقَعَ شَعْرَةٌ إِلاَّ فِي يَدِ رَجُلٍ.

819- Müslim, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s.)'ı, berber kendisini tıraş ederken ve ashabı O'nun etrafını sarmışken gördüm. Bir tek kılının bile bir adamın eli dışında (bir yere) düşmesini istemiyorlardı."

٨٢٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: قُلْتُ لِعَبِيدَةَ: عِنْدَنَا مِنْ شَعْرِ النَّبِيِّ ﷺ، أَصَبْنَاهُ مِنْ قِبَلِ أَنَسٍ ــ أَوْ مِنْ قِبَلِ أَهْلِ أَنَسٍ ــ فَقَالَ: لأَنْ يَكُونَ عِنْدِي شَعْرَةٌ مِنْهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

820- Buhari, Muhamed bin Sirin (r.a.)'den rivayet etmiştir:

818- Buhari (6/566) 61- Kitabu'l-Menakıb 23-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı. Müslim (4/1818) 43-Kitabu'l-Fezail 24-Babun fi sedli'n-Nebiyy (a.s.) şa'rahû ve farkahû.

819- Müslim (4/1812) 43-Kitabu'l-Fezail 19-Babu kurbi'n-Nebiyy mine'n-nas ve Teberrükihim bihî.

820- Buhari (1/273) 14-Kitabu'l-vudû' 33-Babu'l-mâl'-llezi yuğselu bihî şa'ru'l-insan. Ubeyde: İbn Amr es-Selmanî; büyük bir tâbi'îdir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Ubeyde'ye dedim ki: "Bizde Enes'ten -veya Enes'in ailesinden- ele geçirdiğimiz Hz.Peygamber (a.s.)'e ait saçlar var." O zaman Ubeyde şöyle dedi: "Yanımda O'nun tek bir telinin bulunması, bana dünyadan ve dünyalıklardan daha sevimlidir."

٨٢١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ حَرِيزِ بْنِ عُثْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: إِنَّهُ سَأَلَ عَبْدَاللَّهِ بْنَ بُسْرٍ صَاحِبَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: أَرَأَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: كَانَ فِي عَنْفَقَتِهِ شَعَرَاتٌ بِيضٌ.

821- Buhari, Hariz bin Osman (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Hz.Peygamber (a.s.)'in sahabisi Abdullah bin Büsr'e şöyle sormuş:

"Resulullah (a.s.)'ı yaşlılık halinde iken gördün mü?" O da:

"Alt dudağı ile çenesi arasında beyaz kıllar vardı." demiş."

Müslim'in (1), Enes bin Malik'ten aktardığı bir rivayette ise:

"Resulullah (a.s.)'ın saç ve sakallarının ağarmasından soruldu. Şöyle dedi: "Allah O'nu beyazlıkla ayıplamadı."

Enes (r.a.)'e ait bir rivayettte de Enes şöyle der: *"Kişinin başındaki ve sakalındaki beyaz kılı koparması mekruhtur. Ayrıca Resulullah (a.s.) (saçlarını ve sakallarını) kınalamamıştır da... Beyazlık sadece alt dudağı ile çenesi arasındaki kıllarda, şakaklarında ve bir parça da başında idi."*

٨٢٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ قَتَادَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ شَعْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ؟ فَقَالَ: شَعْرٌ بَيْنَ شَعْرَيْنِ، لاَ رَجِلٌ وَلاَ جَعْدٌ قَطِطٌ، كَانَ بَيْنَ أُذُنَيْهِ وَعَاتِقِهِ.

822- Buhari ve Müslim, Katade (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Katade anlatıyor: "Enes'e Resulullah (a.s.)'ın saçlarını sordum. Şöyle anlattı: "İki saç (türü) arasında bir saç (çeşidiy)di. Ne kıvırcıktı, ne de dümdüz. Kulaklarıyla omuzu arasında idi."

821- Buhari (6/564) 61-Kitabu'l-Menakıb 23-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.
Müslim (4/1822) 43-Kitabu'l-Fezail. 29-Babu şeybihî.

822- Buhari (10/356) 77-Kitabu'l-Libas. 68-Babu'l-ca'd.
Müslim (4/1819) 43-Kitabu'l-Fezail. 26-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.

1) Müslim (4/1821) 43-Kitabu'l-Fezail 29-Babu şeybihî.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bir rivayette de (1) şöyle anlatıyor: *"Kulaklarıyla omuzu arasında (oraya kadar uzamış) kıvırcıklığı ve düzlüğü olmayan dalgalı bir saçtı."*

Bir rivayette de (2) şöyledir: *"Saçları omuzlarını dövüyordu."*

Bir diğerinde ise(3): *"Kulaklarının yarısına kadardır"* denilmiştir.

Ebu Davud'un rivayetinde de (4): *"Resulullah (a.s.)'ın saçları, kulak yumuşaklarına kadardı."* der.

Bir başka rivayetinde (5) ise: *"Kulaklarının arkasına kadar"* demiştir.

Bir diğerinde ise: *"Kulak yumuşaklarına ulaşan saçları vardı"* demektedir..

٨٢٣ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّهُ كَانَ يَصْبُغُ لِحْيَتَهُ بِالصُّفْرَةِ حَتَّى تَمْتَلِئَ ثِيَابُهُ مِنَ الصُّفْرَةِ، فَقِيلَ لَهُ: لِمَ تَصْبُغُ بِالصُّفْرَةِ؟ فَقَالَ: إِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَصْبُغُ بِهَا، وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْهَا، وَقَدْ كَانَ يَصْبُغُ بِهَا ثِيَابَهُ كُلَّهَا، حَتَّى عِمَامَتَهُ.

823- Ebu Davud ve Nesai, Abdullah bin Ömer (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Kendisi sakalını, elbisesi sararıncaya kadar sarıya boyardı. Denildi ki:

"Niçin sarıya boyuyorsun?"

"Şüphesiz, Resulullah (a.s.)'ı (saçını veya sakalını veya her ikisini birden) sarıya boyarken gördüm. Resulullah (a.s.) (sarıya boyama işini) bunu çok seviyordu. O, sarı (renkle) elbisesinin tamamını, sarığına varıncaya kadar boyuyordu."

Yine Ebu Davud rivayet etmiştir (6): *"Hz.Peygamber (a.s.) selem ağacıyla*

823- Ebu Davud (1652), Kitabu'l-Libas, Sarı renkle boyama babı.
Nesai benzerini (8/140), Kitabu'z-Zîne, Babu'l-hıdâb bi's-sufra'da zikretmiştir. İsnadı hasendir.

1) Müslim (4/1819) 43-Kitabu'l-Fezail 26-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.

2) Buhari (10/356) 77-Kitabu'l-Libas, 68-Babu'l-ca'd.
Müslim (4/1819) 43-Kitabu'l-Fezail 26-Babu sıfeti şa'ri'n-Nebiyy (a.s.).

3) Müslim, a.y.

4) Ebu Davud (4/81) Kitabu't-Teraccül.

5) Ebu Davud, a.y.

6) Ebu Davud (4/86), Kitabu't-Teraccül, Sarı renkle boyama hakkında gelen rivayetler babı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

tabaklanmış nalinler giyer ve sakalını Yemen Safranı ile ve zağferanla boyardı. İbn Ömer de böyle yapardı."

٨٢٤ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَبِي رِمْثَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اِنْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي نَحْوَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَإِذَا هُوَ ذُو وَفْرَةٍ، بِهَا رَدْعُ حِنَّاءٍ، وَعَلَيْهِ بُرْدَانِ أَخْضَرَانِ.

824- Ebu Davud, Ebu Remse (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Babamla birlikte Resulullah (a.s.)'ın yanına gittim. Bir de baktım ki, kulak yumuşaklarına kadar saçları ve o saçlarda kına (ile boyandığını gösteren bir kına) izi var. İki adet de yeşil bürde giymiş."

Bir rivayette ise şunu ekliyor: (1) *"Babam, O'na dedi ki: "Şu sırtındakini bana bir göster, zira ben tabib bir adamım."*

(Hz.Peygamber (a.s.) şöyle) buyurdu: "Allah tabibtir. Sen refik bir insansın. Onun tabibi onu yaratandır."

Bir rivayette de şöyle dedi:(2) *"Ben babamla, Hz.Peygamber (a.s.)'in yanına geldiğimde bir adama -veya babasına- şöyle dedi:*

"Kim bu?"

"Oğlum."

"Suçunu onun üstüne yükleme."

Bu esnada Resulullah (a.s.)) sakalını kınayla boyamıştı."

Nesai'nin rivayetinde (3) ise şöyle anlatılıyor: *"Babamla beraber, Hz. Peygamber (a.s.)'in yanına vardım. Sakalını kınayla boyamıştı."*

Bir rivayette (4) ise: *"O'nu sakalını sarıya boyamış gördüm"* denilmektedir.

Nesai de onu sormaya dair bir hadisi tahric etmiştir.

٨٢٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

824- Ebu Davud (4/86) Kitabu't-Teraccül, Babun fi'l-hıdâb

1) Ebu Davud (4/86), Kitabu't-Teraccül. Babun fi'l hıdâb.

2) Ebu Davud, a.y.

3) Nesai (8/140), Ktabu'z-Zîne, Sarı renkle sararıtma babı.

4) Nesai, a.y.

***Vefra:** Kulak yumuşaklarına değen saçlar.*

***Rad'un:** Vücutta veya başka yerdeki boya izi.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ﷺ أَزْهَرَ اللَّوْنِ، كَأَنَّ عَرَقَهُ اللُّؤْلُؤُ، إِذَا مَشَى تَكَفَّأَ، وَمَا مَسِسْتُ دِيبَاجَةً وَلاَ حَرِيرَةً أَلْيَنَ مِنْ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَلاَ شَمَمْتُ مِسْكَةً وَلاَ عَنْبَرَةً أَطْيَبَ مِنْ رَائِحَةِ النَّبِيِّ ﷺ .

825- **Müslim,** Enes bin Malik (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik şöyle anlatıyor: "Resulullah (a.s.) parlak renkliydi. Teri inci gibiydi. Yürüdüğünde sağa sola meylederdi. Resulullah (a.s.)'ın avucundan daha yumuşak bir ipek kumaşa dokunmadım. Peygamber (a.s.)'in kokusundan daha güzel bir misk ve anber de koklamadım."

Bir diğer rivayet ise şöyledir:(1)

"Asla Resulullah (a.s.)'ın kokusundan daha hoş ne bir anber, ne bir misk, ne de başka bir şey kokladım. İpek olsun dîba olsun, Resulullah (a.s.)'ın teninden daha yumuşak bir şeye de asla dokunmadım."

Buhari'nin rivayetinde de (2) şöyledir:

"Resulullah (a.s.)'ın elinden daha yumuşak ne bir dîbaya, ne de bir ipeğe dokundum. Peygamber (a.s.)'in kokusundan -veya güzel kokusundan- daha hoş bir koku -veya güzel koku- da asla koklamadım."

Tirmizi'nin rivayetinde ise (3) şöyle rivayet edilmiştir:

"Resulullah (a.s.)'a 10 yıl hizmet ettim, bana asla 'öf' demedi. Yaptığım herhangi birşey için 'Niçin yaptın?", yapmadığım bir şey için de "Niye yapmadın?" demedi. Resulullah (a.s.) insanların en iyi ahlaklısı idi. Resulullah (a.s.)'ın avucundan daha yumuşak ne bir dîbaya, ne bir ipeğe, ne de birşeye dokundum. Resulullah (a.s.)'ın terinden daha hoş olan ne bir misk, ne de bir anber kokladım."

٨٢٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ

825- Müslim (4/1815) 43-Kitabu'l-Fezail 31-Hz.Peygamber (a.s.)'in kokusunun güzel olması, yumak dokunurluluğu ve dokunmakla teberrük edilmesi babı.

Buhari, hadisin benzerini muhtasar olarak zikretmiştir. (6/566) 61-Kitabu'l-Menakıb 23-Hz.Peygamber (a.s.)'in sıfatı babı.

1) Müslim (4/1814) 43-Kitabu'l-Fezail 21- Aynı bab.

2) Buhari, a.y.

3) Tirmizi (4/368) 38- Kitabu'l-birr ve's-sıla 29-Hz.Peygamber (a.s.)'in güzel huylu oluşuna dair gelen rivayetler babı. "Hadis; hasen, sahihtir" demiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

اللَّهِ ﷺ صَلاَةَ الأُولَى، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى أَهْلِهِ، وَخَرَجْتُ مَعَهُ، فَاسْتَقْبَلَهُ وِلْدَانٌ، فَجَعَلَ يَمْسَحُ خَدَّيْ أَحَدِهِمْ وَاحِدًا وَاحِدًا، قَالَ: وَأَمَّا أَنَا فَمَسَحَ خَدَّيَّ، وَوَجَدْتُ لِيَدِهِ بَرْدًا أَوْ رِيحًا، كَأَنَّمَا أَخْرَجَهَا مِنْ جُؤْنَةِ عَطَّارٍ.

826- Müslim, Cabir bin Semura (r.a.)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Cabir anlatıyor: "Resulullah (a.s.) ile birlikte ilk namazı (öğle namazı) kıldım. Sonra ailesinin yanından çıktı. O'nunla beraber ben de çıktım. Derken O'nu (bazı) çocuklar karşıladılar. Onların herbirinin yanağını teker teker okşamaya başladı. Benim yanağımı da okşadı. Elinde öyle bir serinlik veya koku duydum ki; sanki onu bir kokucunun sepetinden çıkarmıştı."

Bir Açıklama

Bu hadiste, Hz.Peygamber (a.s.)'in çocukları okşaması, güzel ahlakı ve çocuklara olan merhamet ve şefkatini izah vardır. Hadiste Resulullah (a.s.)'ın kokusunun güzel oluşu da belirtilmektedir. Bu, Allahu Teala'nın O'na ikram ettiği şeylerdendir. Bu, O'nun herhangi bir kokuya dokunmadan (ortaya çıkan) bir özelliği idi. Bununla beraber zaten vahiyle ve meleklerle muhatap olduğu, müslümanlarla oturup kalktığı için güzel kokma isteğindeki titizliğinden dolayı, çoğu zaman koku kullanırdı.

٨٢٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ كَانَتْ تَبْسُطُ لِلنَّبِيِّ ﷺ نِطْعًا، فَيَقِيلُ عِنْدَهَا عَلَى ذٰلِكَ النِّطْعِ، قَالَ: فَإِذَا قَامَ النَّبِيُّ ﷺ أَخَذَتْ مِنْ عَرَقِهِ وَشَعْرِهِ، فَجَمَعَتْهُ فِي قَارُورَةٍ، ثُمَّ جَعَلَتْهُ فِي سُكٍّ وَهُوَ نَائِمٌ، قَالَ: فَلَمَّا حَضَرَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ الْوَفَاةُ أَوْصَى إِلَى أَنْ يُجْعَلَ فِي حَنُوطِهِ مِنْ ذٰلِكَ السُّكِّ، قَالَ: فَجُعِلَ فِي حَنُوطِهِ.

827- Buhari, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

826- Müslim, a.y.

827- Buhari (11/70) 79- Kitabu'l-İsti'zân, 41-Bir topluluğu ziyaret edip yanlarında öğle uykusuna yatan kimse babı.

***Salâtu'l-ûlâ:** Öğle namazı*

***Cu'netu'lattâr:** Kokunun içinde hazır edilip, biriktirildiği sepet, kutu... vb.*

***Kâile'l-insan:** Gündüzün ortasında (öğle vakti) şiddetli sıcak olduğu anda istirahat ve ikamet etmek.*

***Sükk:** Kendisiyle kokulanılan şey.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Ümmü Süleym (ki, Hz.Enes'in annesidir.) Hz.Peygamber (a.s.) için (deriden) bir yatak seriyordu. O (a.s.), Ümmü Süleym'in evinde o yatakta kaylûle yapıyordu."

Enes şöyle anlatmaya devam etti: *"(Bir gün) Hz.Peygamber (a.s.) böyle yaptığında (Ümmü Süleym) terinden ve saçlarından (yatakta kalanları) aldı ve bir şişeye (kavanoza) koydu. Sonra O uyurken bir koku kutusuna koydu."*

Ravi der ki: *"Enes bin Malik'in ölümü yaklaşınca kefenine bu kutudan (birşeyler) konulmasını vasiyet etti."*

Ravi devam eder: *"Nitekim kefenine konuldu da...."*

Müslim'in rivayeti de şöyledir:(1)

"Peygamber (a.s.), Ümmü Süleym yok iken onun evine girer ve yatağında (derinden bir yaygıda) uyurdu. Bir gün yine gelerek, onun yatağında uyudu. Hemen Ümmü Süleym'e gidilerek: "İşte Peygamber (a.s.) senin evinde, senin yatağında uyudu" denildi. Ümmü Süleym geldi. Hz.Peygamber (a.s.) terlemiş ve teri yatağın üzerindeki bir deri parçasına toplanmıştı. Derhal çantasını açarak o teri kurulamaya ve şişesine (kavanozuna) sıkmaya başladı. O sırada Resulullah (a.s.) sıçradı ve:

"Ne yapıyorsun, Ümmü Süleym?" dedi. O da:

"Ey Allah'ın Resulü, çocuklarımız için bunun bereketini umuyoruz." dedi. Resulullah (a.s.):

"Doğru yaptın" buyurdular."

Yine Müslim'in rivayetinde (2) şöyle denilmiştir:

"Peygamber (a.s.) bize geldi ve yanımızda kaylûle (öğle) uykusuna daldı. Sonra terledi. Annem bir şişe (kavanoz) getirerek teri onun içine silmeye başladı. Derken Peygamber (a.s.) uyandı ve:

"Ümmü Süleym, bu yaptığın da nedir?" buyurdu.

"Bu, senin terindir, onu kokumuza katıyoruz. O, kokuların en güzellerindendir." dedi."

Nesai'nin rivayetinde (3) ise şöyle geçer:

"Hz.Peygamber (a.s.) deri bir yaygı üzerine uzanıp terledi. Ümmü Süleym,

---

1) Müslim (4/1815) 43-Kitabu'l-Fazail 22-Hz.Peygamber (a.s.)'in terinin güzel kokması ve teriyle teberrük babı.

2) Müslim, a.y.

3) Nesai (8/218), Kitabu'z-Zîne, Babu ma cae fi'l-entâ'.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

O'nun terini kurulayıp bir şişeye (kavanoza) koydu. Derken Peygamber (a.s.) onu gördü ve:

"Bu yaptığın da nedir, ey Ümmü Süleym?" dedi. O da:

"Terini kokuma katıyorum" dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s.) güldü."

٨٢٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا، فَإِذَا رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ.

828- Buhari ve Müslim, Said el-Hudri (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s.), perdesi içindeki bakireden daha utangaçtı. Bir şeyden hoşlanmadığında onu yüzünden anlardık."

٨٢٩ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ جُزْءٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَكْثَرَ تَبَسُّمًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

829- Tirmizi, Abdullah bin Haris bin Cez (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s.)'tan daha çok tebessüm eden bir kişi görmedim."

Bir rivayette de şöyle demiştir:(1) *"Resulullah (a.s.) tebessüm hariç (başka türlü) gülmezdi."*

٨٣٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاحِشًا وَلاَ مُتَفَحِّشًا، وَكَانَ يَقُولُ: «إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ: أَحْسَنُكُمْ أَخْلاَقًا».

830- Buhari ve Müslim, Abdullah bin Amr (r.a.)'dan şu şekilde rivayet et-

---

828- Buhari (10/513) 78-Kitabu'l-Edeb 73-Babu men lem yuvacihi'n-nase bi'l-ıtâb.
Müslim (4/1809) 43-Kitabu'l-Fezail 16-Çok hayalı oluşu babı.

829- Tirmizi (5/601) 50-Kitabu'l-Menakıb, 10-Fî beşâşeti'n-Nebiyyi. Tirmizi şöyle demiştir: "Bu; hasen, garib bir hadistir."

830- Buhari (6/566) 61-Kitabu'l-Menakıb 23-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.
Müslim (4/1810) 43-Kitabu'l-Fezail, 16-Babu kesrati hayihi (a.s.).

1) Tirmizi, a.y. Şöyle demiştir: "Hasen, sahih bir hadistir."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

mişlerdir:

"Abdullah bin Amr bin el-As (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) çirkin konuşan ve çirkin konuşmaya yönelen biri değildi. Ve şöyle derdi: "Sizin ahlakça en güzel olanınız, en hayırlılarınızdandır."

٨٣١ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ حَكِيمِ بْنِ أَفْلَحَ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَسَأَلَهَا فَقَالَ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَنْبِئِينِي عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. قَالَتْ: أَلَيْسَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟ قَالَ: بَلَى. قَالَتْ: فَإِنَّ خُلُقَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنُ.

831- Hakim, Said bin Hişam (r.a.)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Said bin Hişam anlatıyor: "Said bin Hakim, el-Eflah'la birlikte Hz.Aişe (r.a.)'nin yanına girmiş ve ona şunu sormuş:

"Mü'minlerin annesi, bana Resulullah (a.s.)ın ahlakından anlat." Hz.Aişe (r.a.) de:

"Kur'an okumuyor musun?" demiş.

"Evet (okuyorum)" deyince, Hz.Aişe (r.a.):

"Kuşkusuz Allah'ın peygamberinin ahlakı, Kur'an'dı."

٨٣٢ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّمَا بُعِثْتُ لأُتَمِّمَ صَالِحَ الأَخْلاَقِ».

832- Ahmed ve **Bezzar,** Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Enes bin Malik (r.a.) aktarıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu: "Ben ancak güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."

831- Müstedrek (2/613) Hakim şöyle demiştir: "Bu, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir, fakat kitaplarına almamışlardır." Zehebi de onu tasdik etmiştir.

832- Ahmed, Müsned (2/381)

Bezzar, Kesfü'l-Estar (3/157) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9(15)'de şöyle der: "Hadisi, Ahmed bin Hanbel rivayet etmiştir. Ravileri sahihtir, Bezzar da rivayet etmiştir."

Muhammed bin Rızkullah el-Kelûdânî dışında ravileri aynıdır. Muhammed de sika bir ravidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨٣٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَعَلَيْهِ رِدَاءٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ، فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ، فَجَبَذَهُ بِرِدَائِهِ جَبْذَةً شَدِيدَةً، نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عُنُقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ أَثَّرَتْ بِهَا حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ، مِنْ شِدَّةِ جَبْذَتِهِ، ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ، مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ، فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَضَحِكَ، ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ.

833- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'la beraber yürüyordum. Üzerinde Necran kumaşından mamul kalın kenarlı bir cübbe vardı. Derken bir bedevi yetişerek Resulullah (a.s.)'ın cübbesinden hızlı bir şekilde çekti. Resulullah (a.s.)'ın boynunun yanıbaşına baktım, bedevinin şiddetle çekmesinden cübbenin kenarı iz yapmıştı. Sonra bedevi:

"Ey Muhammed, Allah'ın sende bulunan malından bana bir şeyler verilmesini emret" dedi.

Bunun üzerine Resulullah (a.s.) ona bakarak güldü, sonra kendisine ihsan edilmesini emir buyurdu."

Benzer bir rivayette (1) de şöyle geçer: *"Onu öyle çekti ki, cübbe yırtıldı da, kenarı Resulullah (a.s.)'ın boynunda kaldı."*

٨٣٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَلاَمٍ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَمَّا أَرَادَ هُدَى زَيْدِ بْنِ سُعْنَةَ قَالَ زَيْدُ بْنُ سُعْنَةَ: مَا مِنْ عَلاَمَاتِ النُّبُوَّةِ شَيْءٌ إِلاَّ وَقَدْ عَرَفْتُهَا فِي وَجْهِ مُحَمَّدٍ ﷺ حِينَ نَظَرْتُ إِلَيْهِ إِلاَّ اثْنَتَيْنِ لَمْ أُخْبِرْهُمَا مِنْهُ، يَسْبِقُ حِلْمُهُ جَهْلَهُ وَلاَ تَزِيدُ شِدَّةُ الْجَهْلِ عَلَيْهِ إِلاَّ حِلْمًا، فَكُنْتُ أَلْطُفُ لَهُ لأَنْ أُخَالِطَهُ، فَأَعْرِفَ حِلْمَهُ مِنْ جَهْلِهِ. قَالَ زَيْدُ بْنُ سُعْنَةَ: فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا مِنَ الْحُجُرَاتِ وَمَعَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَأَتَاهُ رَجُلٌ عَلَى رَاحِلَتِهِ كَالْبَدَوِيِّ، فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ بُصْرَى قَرْيَةَ بَنِي فُلاَنٍ قَدْ أَسْلَمُوا، وَدَخَلُوا فِي الإِسْلاَمِ، وَكُنْتُ حَدَّثْتُهُمْ إِنْ أَسْلَمُوا

833- Buhari (10/503) 78-Kitabu'l-Edeb 68

Müslim (2/730) 12-Kitabu'z-Zekat 44-Babu i'fâi men seele bifahşin ve gılza.

1) Müslim, a.y.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

أَتَاهُمُ الرِّزْقُ رَغَدًا، وَقَدْ أَصَابَتْهُمْ سِنَةٌ وَشِدَّةٌ وَقُحُوطٌ مِنَ الْغَيْثِ، فَأَنَا أَخْشَى يَارَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ الْإِسْلَامِ طَمَعًا كَمَا دَخَلُوا طَمَعًا، فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تُرْسِلَ إِلَيْهِمْ بِشَيْءٍ تُعِينُهُمْ بِهِ فَعَلْتَ، فَنَظَرَ إِلَى رَجُلٍ جَانِبَهُ أَرَاهُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! مَابَقِيَ مِنْهُ شَيْءٌ، فَقَالَ زَيْدُ بْنُ سُعْنَةَ: فَدَنَوْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ: يَامُحَمَّدُ هَلْ لَكَ أَنْ تَبِيعَنِي تَمْرًا مَعْلُومًا مِنْ حَائِطِ بَنِي فُلَانٍ إِلَى أَجَلِ كَذَا وَكَذَا؟ فَقَالَ: «لَا يَايَهُودِيُّ، وَلَكِنِّي أَبِيعُكَ تَمْرًا مَعْلُومًا إِلَى أَجَلِ كَذَا وَكَذَا، وَلَا تُسَمِّي حَائِطَ بَنِي فُلَانٍ» قُلْتُ: بَلَى، فَبَايَعَنِي فَأَطْلَقْتُ هِمْيَانِي، فَأَعْطَيْتُهُ ثَمَانِينَ مِثْقَالًا مِنْ ذَهَبٍ فِي تَمْرٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلِ كَذَا وَكَذَا، فَأَعْطَاهَا الرَّجُلَ، فَقَالَ: «اُغْدُ عَلَيْهِمْ فَأَعِنْهُمْ بِهَا» فَقَالَ زَيْدُ بْنُ سُعْنَةَ: فَلَمَّا كَانَ مَحِلُّ الْأَجَلِ بِيَوْمَيْنِ أَوْ ثَلَاثَ، أَتَيْتُهُ فَأَخَذْتُ بِمَجَامِعِ قَمِيصِهِ وَرِدَائِهِ، وَنَظَرْتُ إِلَيْهِ بِوَجْهٍ غَلِيظٍ، فَقُلْتُ لَهُ: أَلَا تَقْضِينِي يَا مُحَمَّدُ حَقِّي؟ فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُكُمْ بَنِي عَبْدِالْمُطَّلِبِ لَمُطْلٌ، وَلَقَدْ كَانَ لِي بِمُخَالَطَتِكُمْ عِلْمٌ؟ وَنَظَرْتُ إِلَى عُمَرَ وَإِذَا عَيْنَاهُ تَدُورَانِ فِي وَجْهِهِ كَالْفَلَكِ الْمُسْتَدِيرِ، ثُمَّ رَمَانِي بِبَصَرِهِ، فَقَالَ: يَا عَدُوَّ اللَّهِ أَتَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا أَسْمَعُ، وَتَصْنَعُ بِهِ مَا أَرَى، فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لَوْلَا مَا أُحَاذِرُ قُوَّتَهُ لَضَرَبْتُ بِسَيْفِي رَأْسَكَ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْظُرُ إِلَى عُمَرَ فِي سُكُونٍ وَتُؤَدَةٍ، ثُمَّ قَالَ: «يَا عُمَرُ أَنَا وَهُوَ كُنَّا أَحْوَجَ إِلَى غَيْرِ هٰذَا، أَنْ تَأْمُرَنِي بِحُسْنِ الْأَدَاءِ، وَتَأْمُرَهُ بِحُسْنِ التَّبَاعَةِ، اِذْهَبْ بِهِ يَاعُمَرُ وَأَعْطِهِ حَقَّهُ وَزِدْهُ عِشْرِينَ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ مَكَانَ مَا رُعْتَهُ» قَالَ زَيْدٌ: فَذَهَبَ بِي عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَأَعْطَانِي حَقِّي، وَزَادَ عِشْرِينَ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، فَقُلْتُ: مَا هٰذِهِ الزِّيَادَةُ يَاعُمَرُ؟ فَقَالَ: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَزِيدَكَ مَكَانَ مَا رُعْتُكَ. قُلْتُ: وَتَعْرِفُنِي يَاعُمَرُ؟ قَالَ: لَا، مَنْ أَنْتَ؟ قُلْتُ: أَنَا زَيْدُ بْنُ سُعْنَةَ، قَالَ: الْحَبْرُ؟ قُلْتُ: الْحَبْرُ. قَالَ: فَمَا دَعَاكَ أَنْ فَعَلْتَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَافَعَلْتَ وَقُلْتَ لَهُ مَاقُلْتَ؟ قُلْتُ: يَاعُمَرُ لَمْ تَكُنْ مِنْ عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ شَيْءٌ إِلَّا وَقَدْ عَرَفْتُهُ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِينَ نَظَرْتُ إِلَيْهِ إِلَّا اثْنَتَيْنِ لَمْ أُخْبِرْهُمَا مِنْهُ، يَسْبِقُ حِلْمُهُ جَهْلَهُ، وَلَا يَزِيدُهُ الْجَهْلُ عَلَيْهِ إِلَّا حِلْمًا، فَقَدْ أَخْبَرْتُهُمَا، فَأُشْهِدُكَ يَاعُمَرُ أَنِّي قَدْ رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

وَبِالْإِسْلاَمِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَأُشْهِدُكَ أَنَّ شَطْرَ مَالِي ــ وَإِنِّي أَكْثَرُهَا مَالاً ــ صَدَقَةٌ عَلَى أُمَّةِ مُحَمَّدٍ، فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَوْ عَلَى بَعْضِهِمْ فَإِنَّكَ لاَتَسَعُهُمْ، قُلْتُ: أَوْ عَلَى بَعْضِهِمْ، فَرَجَعَ عُمَرُ وَزَيْدٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ زَيْدٌ: أَشْهَدُ أَنْ لاَإِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَآمَنَ بِهِ وَصَدَّقَهُ وَبَايَعَهُ وَشَهِدَ مَعَهُ مَشَاهِدَ كَثِيرَةً، ثُمَّ تُوُفِّيَ زَيْدٌ فِي غَزْوَةِ تَبُوكٍ مُقْبِلاً غَيْرَ مُدْبِرٍ، رَحِمَ اللَّهُ زَيْدًا.

834- Taberani, Abdullah bin Selam (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Selam anlatıyor: "Allah, Zeyd bin Su'na'nın hidayete ermesini dilediği zaman (şunlar olmuştur). Zeyd bin Su'na anlatıyor:

"Yüzüne baktığım zaman, kendilerinden haberdar olmadığım iki özellik dışında Hz.Muhammed (a.s.)'in yüzünden okumadığım hiçbir peygamberlik belirtisi kalmamıştı. (O iki şey ise şunlardı:) Kabalığından çok yumuşakbaşlı (halim) olması ve kendisine karşı yapılan kabalığa karşı yumuşak başlılığını (hilmini) artırması. Bir arada bulunarak kaba değil, halim olduğunu anlamak için ona iyi davranıyordum."

Zeyd bin Su'na şöyle devam etti: *"Resulullah (a.s.) bir gün hücrelerden (hanımlarının odaları) çıktı. Yanında da Hz.Ali bin Ebi Talib (r.a.) vardı. Bineğinin üzerinde bedevi (kılıklı) bir adam geldi ve şöyle dedi:*

"Ey Allah'ın Resulü, Busra müslüman olup İslam'a girmiş falanoğullarının memleketidir. Onlara, müslüman olurlarsa bol rızık getireceğimi vadetmiştim. Zira yağmursuzluk, sıkıntı ve kuraklığa uğramışlardır. Ey Allah'ın Resulü girmekte hırslı (acele) davrandıkları gibi İslam'dan çıkmakta da hırslı (acele) davranmalarından korkuyorum. Şayet onlara yardımcı olacak birşey göndermeyi uygun görürsen (ben bunu) yaparım." Resulullah (a.s.), Hz.Ali (r.a.) olduğunu zannettiğim yanındaki adama baktı. O da:

"Ya Resulullah (a.s.), onda (zekat malından veya beytülmaldaki maldan) hiçbir şey kalmadı." dedi."

Zeyd bin Su'na devam etti: *"Ona yaklaşıp:*

"Ey Muhammed, falanoğullarının bahçesinden şu, şu vakte kadar belli bir miktar hurma satar mısın?" dedim.

834- Mu'cemu'l-Kebir (5/222)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (2/240)'de şöyle der: "Bu hadisi Taberani rivayet etmiştir, ravileri sika'dır."

İbn Hacer ise, el-İsâbe (2/607)'de: "İsnadındaki raviler tevsik olunmaşlardır" der.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Hayır, ey yahudi. Fakat belli bir miktar hurmayı şu ve bu mühletle falanoğullarının bahçesinden diye şart koşmazsan satarım" dedi.

"Evet (kabul)" dedim.

Resulullah (a.s.) benimle alışveriş akdinde bulundu (anlaştı). Bunun üzerine kesemi çıkardım ve şu ve bu vakte kadar belli bir miktar hurma karşılığında 80 miskal altın verdim. O da, o adama verdi ve:

"Derhal onlara git ve bununla yardım et" dedi."

Zeyd bin Su'na hadisin kalan kısmını şöyle anlattı: *"Sürenin dolmasına iki veya üç gün kaldığında ona gittim, yakasına yapıştım ve suratımı ekşiterek yüzüne baktım. Sonra da:*

"Bana hakkımı ödemeyecek misin ya Muhammed?" dedim. Allah'a and olsun ki, siz Abdülmuttaliboğullarının, borçlarını ertelediklerini, geciktirdiklerini bilmezdim. Halbuki sizinle olan ilişkilerime dair (daha önceden) bilgim de vardı."

Hz.Ömer (a.s.)'e baktım, gözleri hallacın çemberi (çıkrığı) gibi yüzünde (fıldır fıldır) dönüyordu. Sonra bana bir bakış yaptı ve:

"Ey Allah düşmanı! Allah Resülü (a.s.)'ne bunları mı söylüyorsun? Gördüğüm şu şeyleri mi yapıyorsun? O'nu hakla gönderene yemin olsun ki, eğer onu kızdırmaktan çekinmeseydim, kılıcımla başını vururdum." dedi. Resulullah (a.s.) ise, Hz.Ömer (r.a.)'e sakin ve vakur bir şekilde bakıyordu. Sonra:

"Ey Ömer, benim ve onun, söylediğinden başka şeye ihtiyacımız var. Bana güzel eda etmeyi tavsiye, ona da hakkını güzel istemeyi emretsene... Ya Ömer, onu götür, hakkını ver ve korkuttuğunun yerine 20 sâ (ölçek) hurma ilave et" dedi."

Zeyd şöyle devam etti: *"Hz.Ömer (r.a.) beni götürdü. Hakkımı 20 sâ hurma ilave ederek verdi.*

"Bu fazlalık nedir ya Ömer?" dedim.

"Resulullah (a.s.) bana, seni korkuttuğumun yerine artırmamı (eklememi) emretti." dedi.

"Beni tanıyor musun, ya Ömer?" dedim.

"Hayır, sen kimsin?" dedi.

"Zeyd bin Su'na'yım." dedim.

"Yahudi din alimi (Zeyd) mi?" dedi.

"Yahudi din alimi (Zeyd)" dedim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Resulullah (a.s.)'a yaptığını yaptıran, söylediğini söyleten sebep neydi?" dedi.

"Ömer" dedim. "Resulullah (a.s.)'ın çehresine baktığım zaman haberdar olamadığım ikisi dışında peygamberlik belirtilerinden hiçbir şey yoktu ki, Resulullah (a.s.)'ın yüzünden okumamış olayım. (O ikisi de:) Kabalıktan çok yumuşakbaşlı olması ve kendisine karşı işlenen kabalığa, yumuşakbaşlılığını artırması idi. Onlardan da haberdar oldum. Ömer, seni şahid tutarım ki, ben Rab olarak Allah'ı, din olarak İslam'ı, peygamber olarak Muhammed (a.s.)'i kabul ettim. Ve yine seni şahid tutarım ki, malımın yarısı ümmet-i Muhammed'e sadakadır. Şüphesiz ben onların en çok mal sahibi olanıyım." Veya "Ümmet-i Muhammed'in bazılarına, sen onlara (ümmetin tamamına) güç yetiremezsin" diye cevap verdi, Hz.Ömer (r.a.).

"Veya bazılarına" dedim.

Zeyd ve Hz.Ömer (r.a.), Resulullah (a.s.)'ın yanına döndüler. Sonra Zeyd:

"Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur ve şehadet ederim ki, Muhammed O'nun kulu ve Resulüdür" dedi. Ve O'na iman edip, O'nu tasdik etti. O'na bey'at etti ve O'nunla birlikte birçok savaşlara katıldı. Sonra Hz.Zeyd, Tebük Gazvesi'nde kaçarken değil, savaşırken öldü. Allah, Zeyd'e rahmet eylesin."

٨٣٥ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَعُودُ الْمَرِيضَ وَيَتْبَعُ الْجَنَائِزَ وَيُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ وَيَرْكَبُ الْحِمَارَ، وَلَقَدْ كَانَ يَوْمَ خَيْبَرَ وَيَوْمَ قُرَيْظَةَ عَلَى حِمَارٍ خِطَامُهُ حَبْلٌ مِنْ لِيفٍ وَتَحْتَهُ إِكَافٌ مِنْ لِيفٍ.

835- **Hakim,** Enes bin Malik (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) hastaları ziyaret eder, cenazeleri teşyi' buyurur, kölelerin davetine gider ve merkebe binerdi. Hayber ve Kurayza Gazvelerinde de (hurma) lifinden yapılmış gemi olan bir merkebe binmişti ve altında da liften yapılmış bir palan vardı."

835- Müstedrek (2/66) Hakim şöyle demiştir:"Bu sahihi'l-isnad bir hadistir, ancak Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır" Zehebi de kendisine katılmıştır.

İkâf: Semer, palan.

Berde'a: Atın eğeri gibi, üzerine binmek için eşeğe veya katıra vurulan semer, palan demektir. Çoğulu berâdî' gelir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨٣٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي غَالِبٍ قَالَ: قُلْتُ لأَبِي أُمَامَةَ: حَدِّثْنَا حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: كَانَ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْقُرْآنَ وَيُكْثِرُ الذِّكْرَ وَيُقَصِّرُ الْخُطْبَةَ وَيُطِيلُ الصَّلاَةَ، وَلاَ يَأْنَفُ، وَلاَ يَسْتَكْبِرُ أَنْ يَذْهَبَ مَعَ الْمِسْكِينِ وَالضَّعِيفِ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ حَاجَتِهِ.

836- Taberani, Ebu Galip (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Ümame'ye dedim ki:

"Resulullah (a.s.)'tan işittiğin bir hadisi bize naklet.

"Resulullah (a.s.)'ın sözü Kur'an'dı, çok zikreder, hutbeyi kısa tutar, namazı uzatır, burun kıvırmaz, ihtiyacını giderinceye kadar miskinler ve zayıflarla bulunduğunda büyüklenmezdi."

Nesai, hasen bir rivayette şöyle tahric etmiştir:(1)

"Abdullah bin Ebi Evfa anlatıyor: "Çok zikreder, boş konuşmazdı... İhtiyacını karşılayıncaya dek bir dulla veya miskinle beraber yürümekten üşenmezdi."

٨٣٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْكَبُ الْحِمَارَ وَيَلْبَسُ الصُّوفَ وَيَعْتَقِلُ الشَّاةَ وَيَأْتِي مُرَاعَاةَ الضَّيْفِ.

837- Taberani, Ebu Musa (r.a.)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Ebu Musa anlatıyor: "Resulullah (a.s.), eşeğe biner, yün elbise giyinir, koyun sağar ve misafire ikram (ve hizmet) ederdi."

٨٣٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَتِ الأَمَةُ مِنْ إِمَاءِ الْمَدِينَةِ لَتَأْخُذُ بِيَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَتَنْطَلِقُ بِهِ حَيْثُ شَاءَتْ.

838- Buhari, Enes bin Malik (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes anlatıyor: "Medine'nin cariyelerinden bir cariye, Resulullah (a.s.)'ın elinden tutar ve onu dilediği yere götürürdü."

836- Mu'cemu'l-Kebir (8/345) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/20)'de der ki: "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir, isnadı da hasendir."

837- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/20)'de "Taberani rivayet etmiştir, ravileri Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir" demiştir.

838- Buhari (10/489) 78-Kitabu'l-Edeb 61-Kibir babı.

1) Nesai (3/109) Kitabu'l-Cum'a, babu ma yüstehabbu min taksîri'l-hutbe.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bir Açıklama

Bu hadis, erkeği değil kadını, hür insanı değil köleyi zikretmek suretiyle tevazudaki (alçak gönüllülükteki) mübalağa türlerini kapsamaktadır ve 'el-imâ' lafzı ile hangi cariye olursa olsun şeklinde bir genelleme yapmıştır.

Bir başka rivayette (1) ise şu lafızla gelmiştir: *"Resulullah (a.s.) elini o cariyenin elinden kendisini dilediği yere götürünceye kadar çekmezdi."* Yani "El" sözünün ifade edilmesi tasarrufun nihai noktasına işaret eder. Öyle ki, o cariyenin ihtiyacı Medine dışında bile olsa. Bu durumda dahi cariye, Resulullah (a.s.)'ın yardımına sığınmış olsa ona yardımcı olurdu. Bu, O'nun çok mütavazi olduğunu, her türlü kibirden uzak bulunuşunu göstermektedir.

٨٣٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ امْرَأَةً كَانَ فِي عَقْلِهَا شَيْءٌ، فَقَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً، فَقَالَ: «يَا أُمَّ فُلَانٍ! انْظُرِي أَيَّ السِّكَكِ شِئْتِ، حَتَّى أَقْضِيَ لَكِ حَاجَتَكِ» فَخَلاَ مَعَهَا فِي بَعْضِ الطُّرُقِ، حَتَّى فَرَغَتْ مِنْ حَاجَتِهَا.

839- Müslim, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Aklında bir şey olan bir kadın:

"Ya Resulullah (a.s), sana arz edecek bir ihtiyacım var" dedi.

"Ey Ümme Fülan, yollardan hangisini dilersen dile de, ihtiyacını karşılayayım" buyurdu.Ve onunla yollardan birine çekildi. Kadın da ihtiyacını arz etti."

Bir başka rivayette Ebu Davud (2) şöyle tahric etmiştir:

"Resulullah (a.s.)'a bir kadın gelerek:

"Ya Resulullah (a.s.), sana arz edecek bir ihtiyacım var" dedi. O (a.s.) da ona:

"Ey Ümmü Fülan, yolların hangi tarafını dilersen, orada otur ki, gelip yanına oturayım (ve ihtiyacını gidereyim)" dedi. Kadın oturdu, sonra Hz. Peygamber (a.s.) de ihtiyacı giderilene kadar onun yanına oturdu."

839- Müslim (4/1813) 43-Kitabu'l-Fezail 19-Babu kurbi'n-Nebiyy (a.s.) mine'n-nas ve teberrükihim bih.

1) Ahmed, Müsned (3/216)

2) Ebu Davud (4/357) Kitabu'l-Edeb babun fi'l-culûsi fi't-turukât.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨٤٠ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا رَأَيْتُ رَجُلاً الْتَقَمَ أُذُنَ النَّبِيِّ فَيُنَحِّي رَأْسَهُ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يُنَحِّي رَأْسَهُ، وَمَا رَأَيْتُ رَجُلاً أَخَذَ بِيَدِهِ فَتَرَكَ يَدَهُ، حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَدَعُ يَدَهُ.

840- Ebu Davud, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Ağzını, Resulullah (a.s.)'ın kulağına dayamış (meselesini gizlice arz eden) bir adam görmedik ki, o adam başını uzaklaştırıncaya kadar, Resulullah (a.s.) başını uzaklaştırmış olsun. Elini tutmuş bir adam görmedim ki, o adam elini bırakıncaya kadar Resulullah (a.s.) onun elini bırakmış olsun."

Tirmizi'nin rivayetinde (1) ise şöyledir:

"Hz.Peygamber (a.s.) birisine yöneldiğinde, onunla tokalaşır (musafaha eder) ve o adam elini bırakıncaya (çekinceye) kadar elini çekmezdi; yüzünü de, o adama çevirinceye kadar yüzünden çevirmezdi. Kendisiyle sık sık oturanlara karşı bile dizlerini uzattığı görülmemiştir."

٨٤١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ جَاءَ خَدَمُ الْمَدِينَةِ بِآنِيَتِهِمْ فِيهَا الْمَاءُ، فَمَا يُؤْتَى بِإِنَاءٍ إِلاَّ غَمَسَ يَدَهُ فِيهَا فَرُبَمَا جَاؤُوهُ فِي الْغَدَاةِ الْبَارِدَةِ فَيَغْمِسُ يَدَهُ فِيهَا.

841- Müslim, Enes bin Malik (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a.) der ki: "Resulullah (a.s.) sabah namazını kıldığında, Medine'nin cariyeleri içi su dolu kaplarını getirirlerdi. Getirilen her kaba Resulullah (a.s.) elini daldırırdı. Bazan da soğuk sabah vaktinde getirirlerdi. O zamanda bile elini o kaplara daldırırlardı."

Bir Açıklama

İmam Nevevi (r.a.) şöyle der:

"Hadis, Resulullah (a.s.)'ın, hak sahipleri, haklarına ulaşsınlar, davranışlarına ve hareketlerine şahid olup uysunlar, yol göstermesini istedikleri şeylerde

---

840- Ebu Davud (4/252) Kitabu'l-Edeb babun fi hüsni'l-işreti.

841- Müslim (4/1813) 43-Kitabu'l-Fezail 19- Babu kurbi'n-Nbiyyi (a.s.) mine'n-nasi ve Teberrükihim bihi.

1) Tirmizi (4/654) 38-Kitabu Sıfeti'l-Kıyame 46-Babu haddesena Süveyd b.Nasr. H asen bir hadistir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

onlara yol gösterdiğini açıklıyor bize. İşte bunun için de O, hep insanlarla birlikte olurdu"

Yöneticilerin de böyle davranması gerekir. Ve bütün bu anlatılanlarda, müslümanların alacakları dersler vardır. Burada Allah Resulü (a.s.), bir ihtiyaç veya elinin dokunmasıyla ve elini suya sokmasıyla bereketlenmek isteyenlere icabet etmektedir. Bu, kendisine meşakkatli gelse de... Bu tür şeylerde O'nun sabretmesi sözkonusudur.

Hadiste salih insanların izleriyle bereketlenmek ve sahabenin, Hz. Peygamber (a.s.)'in izleriyle nasıl teberrük ettikleri ve O'nun mübarek elini kaplara sokmasıyla bereketlenmeleri açıklanmaktadır.

٨٤٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ الْاَسْوَدِ بْنِ يَزِيدِ النَّخَعِيِّ رَحِمَهُ اللّٰهُ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا: مَا كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ؟ قَالَتْ: كَانَ يَكُونُ فِي مَهْنَةِ أَهْلِهِ ــ تَعْنِي خِدْمَةَ أَهْلِهِ ــ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ.

842- Buhari, Esved bin Yezid en-Nehai (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Esved bin Yezid en-Nehai şöyle anlatıyor: "Hz.Aişe (r.a.)'ye sordum:

"Resulullah (a.s.) evinde ne yapardı?"

"Ailesinin işinde -hizmetinde- olurdu. Namaz vakti gelince de namaza çıkardı." dedi."

٨٤٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ، وَكَانَ أَجْوَدَ مَايَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ، وَكَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ، فَيُدَارِسُهُ الْقُرْاٰنَ، فَلَرَسُولُ اللّٰهِ ﷺ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ.

843- Buhari ve **Müslim,** Abdullah bin Abbas (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

842- Buhari (2/162) 10-Kitabu'l-Ezan 44-Babu men kane fi haceti ehlihi feukîleti's-salatü feharac.

843- Buhari (1/30) 1-Kitabu bedi'l-Vahy 5, bab: 6
Yine Buhari (6/565) 61-Kitabu'l-Menakıb 23-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.
Müslim (4/1813) 43-Kitabu'l-Fazail 12-Babu kâne'n-Nebiyyi (a.s.) ecvede'n-nasi bi'l-hayri mine'r-rîhi'l-mursele.

"Abdullah bin Abbas (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.), insanların en cömerdi idi. Ramazan gelip Cebrail (a.s.)'le buluştuğu zaman, daha da cömert olurdu. Ramazan ayında her gece Cebrail (a.s.)'le buluşup Kur'an'ı müzakere ederlerdi. O zaman Resulullah (a.s.) hayırda esen rüzgardan daha da cömert olurdu."

Benzeri bir rivayette (1) ise şöyledir:

"Cebrail (a.s.), ramazan ayında her gece O'nunla buluşur, bu; ramazan çıkıncaya kadar sürerdi. Hz.Peygamber (a.s.) ona Kur'an'ı arz ederdi."

Bir Açıklama

Bu hadisten şu dersler çıkarılır:

1- Resulullah (a.s.)'ın cömertliğinin ölçüsü,

2- Ramazan ayında cömertliği artırmanın müstahap oluşu,

3- Kur'an müzakeresinin müstehap oluşu,(2)

4- Salihlerle buluşunca, onlardan etkilenerek cömertliği ve hayrı artırmak.

٨٤٤ــ رَوَى الدَّارَمِيُّ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: مَاسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَطُّ فَقَالَ لاَ.

844- Darimi, Cabir (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz.Cabir (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'tan bir şey istendiğinde asla "yok" demezdi."

Ebu Muhammed şöyle der: *"Ebu Uyeyne, "Yanında yoksa "vaad ederdi" dedi."*

٨٤٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ لاَيَلْتَفِتُ إِذَا مَشَى، وَكَانَ رُبَمَا تَعَلَّقَ رِدَاؤُهُ بِالشَّجَرَةِ أَوِ الشَّيْءِ فَلاَ يَلْتَفِتُ حَتَّى يَرْفَعُوهُ؛ لأَنَّهُمْ كَانُو يَمْزَحُونَ وَيَضْحَكُونَ، وَكَانُوا قَدْ أَمِنُوا الْتِفَاتَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

844- Darimi (1/34) Mukaddime, Babun fi sehâ'i'n-Nebiyy (a.s.).

Müslim (4/1805) 43-Kitabu'l-Fazail 14-Babu ma suile Resulullahi (a.s.) şey'en kattu fekale lâ. İmam Müslim, İbn Uyeyne'nin sözünü kaydetmemiştir.

1) Nevevi, Sahih-i Müslim Şerhi (15/69)

2) Buhari (9/43) 66-Kitabu Fazaili'l-Kur'an 7- Babu kâne Cibrilu ya'ridu'l-Kur'ane ale'n-Nebiyy (a.s.)

845- Taberani, Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a.) der ki: "Resulullah (a.s.) yürüdüğünde sağa sola bakmazdı. Ridası belki bir ağaca veya birşeye takılırdı. Onlar (sahabe) onu kurtarıncaya kadar bile dönüp bakmazdı. Onlar, O'nun (a.s.) geriye dönmeyeceğinden emin oldukları için şakalaşıp gülüyorlardı."

٨٤٦ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَارَأَيْتُ شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَشْيَتِهِ، كَأَنَّمَا الْأَرْضُ تُطْوَى لَهُ، إِنَّا لَنَجْهَدُ أَنْفُسَنَا وَإِنَّهُ لَغَيْرُ مُكْتَرِثٍ.

846- Tirmizi, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) şöyle diyor: "Resulullah (a.s.)'ın yürüme halinden daha güzel birşey görmedim. Sanki yer ona dürülüyordu (ayaklarının altından kayıveriyordu). Biz yürümekte zorlanıyorduk, O hiç etkilenmiyordu."

٨٤٧ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَتَلاَ قَوْلَ لُقْمَانَ لِابْنِهِ: ﴿وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ﴾. قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ مَشَوْا بَيْنَ يَدَيْهِ وَخَلَّوْا ظَهْرَهُ لِلْمَلاَئِكَةِ.

847- Hakim, Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz.Cabir (r.a.), Lokman'ın oğluna söylediği (ayette geçen) sözünü okudu: "Yürüyüşünde itidalli ol, sesini yumuşat." Ve şöyle dedi: "Resulullah (a.s.) (ashabıyla bir yere) çıktığında, sahabe Resulullah (a.s.)'ın önünde yürür ve arkasını meleklere bırakırlardı."

٨٤٨ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا مَشَى مَشَى مُجْتَمِعًا لَيْسَ فِيهِ كَسَلٌ.

845- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/17)'de kaydetmiş ve şöyle demiştir: "Hadisi, Taberani, 'el-Evsat'ta rivayet etmiştir, isnadı hasendir."

846- Tirmizi (5/604) 50-Kitabu'l-Menakıb 12-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı. Bu, hasen ligayrihi bir hadistir.

847- Müstedrek (2/411) Müellif Hakim şöyle demiştir: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir, ancak Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır." Zehebi de onu tasdik etmiştir.

***Fela yettefitü:** Sağa sola dönmemesi. Çünkü şakalaşırken ya da gülüşürken sahabe-i kiramı güç durumda bırakmamak ve onları utandırmamak için onlara dönmemek Resulullah (a.s.)'ın adeti idi.*

848- İmam Ahmed ve Bezzar, İbn-i Abbas (r.a.)'dan rivayet etmişlerdir:

"İbni Abbas (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.), yürüdüğünde tembel değil, derli toplu yürürdü."

٨٤٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ التَّيَمُّنُ فِي تَنَعُّلِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَطَهُورِهِ وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ.

849- Buhari ile Müslim, Hz.Aişe (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) nalinlerini giyerken, saçını tararken, temizlenirken ve bütün işlerini yaparken sağdan başlamaktan hoşlanırdı."

Bir başka rivayette (1): *"Gücü yettiğince, sağdan başlamayı severdi."* denilmiştir.

Tirmizi'nin rivayetinde ise (2): *"Temizlendiğinde temizliğe, saçını taradığında saçını taramaya, nalinlerini giydiğinde nalinlerini giymeye, temizlenmeye (veya abdest suyunu kullanmaya) ve her işine sağdan başlamayı severdi."*

Nesai'nin bir rivayetinde de (3):

"Resulullah (a.s.), sağdan başlamayı (veya işini sağ elle yapmayı) severdi. Sağıyla alır, sağıyla verirdi ve bütün işlerinde sağ elini kullanmayı (veya sağdan başlamayı) severdi."

848- Ahmed, Müsned (1/328)

Bezzar da benzerini Keşfü'l-Estar (3/124)'da rivayet etmiştir.

Haysemi de Mecmau'z-Zevaid (8/281)'de "Bunu Ahmet ve Bezzar rivayet etmiştir" demiş ve şunu eklemiştir: "Resulullah (a.s.)'ın yürüyüşünde sağ ve sola dönmediği, tembel ve gevşek olmadığı bilinirdi. Ahmed'in ravileri ismi zikredilmeyen tabii hariç Buhari'nin ravileridir." Bezzar ise bu zatın adını vermiştir, o İkrime'dir. O da aynı şekilde Buhari'nin ravilerindendir."

849- Buhari (1/269) 4-Kitabu'l-Vudu 31-Babu't-Teyemmün fi'l-vudu'i ve'l-gasl.

Müslim (1/226) 2-Kitabu't-Tahare 19-Babu't-Teyemmün fi't-tahuri ve gayrihi.

1) Buhari (1/523) 8-Kitabu's-Salâ 47-Babu't-Teyemmün fi'l-mescidi ve gayrihi.

2) Tirmizi (2/506) Kitabu's-Salâ, babu mâ yustehabbu mine't-teyemmüni fi't-tahuri. Buhari şöyle demiştir: "Bu, hasen sahih bir hadistir."

3) Nesai (8/133) Kitabu'z-Zîne. Babu't-teyâmun fi't-tereaccul.

***Teyemmün:** Davranışlara sağdan başlamak; sağ ayakkabısını sol ayakkabısından önce giymek gibi...*

***Tena'ul:** Nalin (ayakkabı) giymek.*

***Teraceul:** Saç taramak.*

٨٥٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَدَمْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَشْرَ سِنِينَ، فَمَا قَالَ لِي أُفٍّ قَطُّ، وَلاَ: لِمَ صَنَعْتَ؟ وَلاَ: أَلاَ صَنَعْتَ؟

850- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.)'e 10 yıl hizmet ettim, bana asla 'öf' demedi. Niye yaptın da demedi, niye yapmadın da..."

Bir rivayette ise (1) şöyle anlatmıştır: ***"Resulullah (a.s.), Medine'ye geldiğinde Ebu Talha (Hz.Enes'in üvey babası) elimden tuttu ve beni Resulullah (a.s.)'a götürdü:***

"Ya Resulullah (a.s.), Enes zeki bir çocuktur, sana hizmet etsin" dedi. Hz. Peygamber (a.s.)'e yolculukta ve yolculuk dışında (seferde ve hazerde) hizmette bulundum. Allah'a and olsun ki, yaptığım birşey için "Bunu niye böyle yaptın?" yapmadığım bir şey için de "Bunu niye böyle yapmadın?" demedi."

Bir başka rivayette ise:(2)

"Resulullah (a.s.), Medine'ye geldiğinde hizmetçisi yoktu. Ebu Talha elimden tutarak beni Resulullah (a.s.)'a götürdü..." diye anlatmaya başladı. Sonra hadisi yukarıdaki gibi zikretti.

Müslim'deki bir rivayetinde ise (3) şöyle dedi:

"Resulullah (a.s.)'a 9 yıl hizmet ettim. Bana asla "Niçin şöyle şöyle yaptın?" dediğini bilmiyorum (hatırlamıyorum). Beni herhangi bir şey için de asla azarlamadı."

Bir başka rivayetinde (4) de şöyle anlatmaktadır:

"Resulullah (a.s.), insanların ahlakça en güzel olanıydı. Beni bir gün bir ihtiyacı için gönderdi. "Vallahi gitmem" dedim. İçimden de bunu bana Resulullah

---

850- Buhari (10/456) 78-Kitabu'l-Edeb 39-Babu husni'l-huluki ve's-sehâ'i ve mâ yukrahu mine'l-buhl.

Müslim (4/1804) 43-Kitabu'l-Fezail 13-Babun kane Resulullahi (a.s.) ahsene'n-nasi hulukan.

1) Buhari (12/253) 87-Kitabu'd-Diyat, 27-Babu meni's-te'âne abden ev sebiyyen. Müslim, a.y.

2) Buhari (5/395) 55-Kitabu'l-Vesaya, 25-Babu's-tihdâmi'l-yetimi fi's-seferi ve'l-hadari izâ kâne salâhan lehû.

3) Müslim (4/1805) 43-Kitabu'l-Fazail, 13-Babun kâne Resulullahi (a.s.) ahsene'n-nâsi hulukan.

4) Müslim, a.y.

(a.s.) emrettiği için gitmeliyim diyordum. Yola çıktım ve çarşıda oynayan çocuklara rastladım. Derken Resulullah (a.s.) arkamdan ensemi tutuverdi. Ona baktım, gülüyordu.

"Enes, emrettiğim yere gittin mi?" dedi.

"Evet, gidiyorum ey Allah'ın Resulü" dedim. Vallahi, O'na 9 yıl hizmet ettim; yapmış olduğum birşey için, "Niye şöyle şöyle yaptın?", yapmadığım bir şey için de "Niye şöyle şöyle yapmadın?" dediğini bilmiyorum (hatırlamıyorum)."

٨٥١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلاَّ أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَالَمْ يَكُنْ إِثْمًا، فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ، وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ إِلاَّ أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمُ لِلَّهِ بِهَا.

851- Buhari ve Müslim, Hz.Aişe (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s.) iki şey arasında muhayyer (birinden birini tercih etmekte serbest) bırakılmamıştır. Günah olmadıkça, onların daha kolay olanını tercih ederdi. Şayet günah ise, insanlar arasında ondan uzak durarı idi. Resulullah (a.s.) kendisi için intikam almamıştır, ancak Allah'ın haram kıldığı şeyin çiğnenmesi, bunun dışındadır. Bu durumda o(haramın işlenmiş olmasın)dan dolayı da Allah için intikam almıştır."

Bir Açıklama

Nevevi şöyle der:

"Hz.Aişe (r.a.)'nin "Resulullah (a.s.) iki şey arasında muhayyer bırakılmamıştır. Günah olmadıkça onların daha kolay olanını tercih ederdi. Şayet günah ise, insanlar içinde ondan en uzak olanı idi." sözünde haram ya da mekruh olmadıkça, daha kolay ve daha mutedil olanı tercih etmenin müstahap oluşu anlaşılmaktadır."

Kadi ise şöyle demiştir:

"Burada, Allah Resulu (a.s.)'nün, Allah tarafından muhayyer bırakılması ihtimali vardır. Kafirlerle savaşmak ve cizye almak veya ibadette ve mücahede etmede, veya (ibadetleri) kısıtlamada ümmetinin hakkı olduğu anlaşılır. Resulul-

---

851- Buhari (6/566) 61-Kitabu'l-Menakıb 23-Babu sıfati'n-Nebiyyi (a.s.).

Müslim (4/1813) 43-Kitabu'l-Fezail 20-Babu mubedetihi (a.s.) li'l-âsâm, ve'h-tiyârihi mine'l-müsâhı eshelehu, ve'n-tikamihi li'llahi inde intihâki hurumâtihi.

lah (a.s.) bütün bunlarda en kolay olanı tercih ederdi.

Hz.Aişe (r.a.)'nin "Günah olmadıkça" sözüne gelince, Resulullah (a.s.)'ı kafirler ve münafıklar tercihle karşı karşıya bıraktıklarında, şeklinde düşünülebilir. Fakat şayet bu tercihle karşı karşıya bırakma Allah Teala veya müslümanlar tarafından ise, bu durumda istisna, istisna-yı munkatı'dır. Hz.Aişe (r.a.)'nin:

"Resulullah (a.s.) kendisi için intikam almamıştır, ancak Allah'ın haram kıldığı şeyin çiğnenmesi bunun dışındadır." sözü ve bir rivayetteki (O'na hiçbir şey isabet etmemiştir ki, sahibinden intikam alsın. Meğer ki, Allah'ın haramlarından birşeyi çiğnemiş olsun. Bu takdirde Allah Teala için intikam alırdı." sözündeki "O'na hiçbir şey isabet etmemiştir ki" lafzı, Resulullah (a.s.)'ın sözlü veya fiili bir sıkıntıya uğratılmasıdır. Allah'ın haramlarının çiğnenmesi de, "Allah'ın haram kıldığı şeylerin çiğnenmesi" sözü de istisnadır. Anlamı: "Fakat Hz.Peygamber (a.s.)'e sözle veya fiili olarak sıkıntı veren, eziyet eden şahıs tarafından Allah'ın haram kıldığı şeyler çiğnenirse, Allah Teala, Peygamberimize (a.s.) yardım ederdi. O da haramı işleyen şahıstan intikam alırdı."

Bu hadiste afvetmeye, yumuşakbaşlı olmaya (hilme), eziyete tahammül etmeye ve bir haramı veya benzerini işleyene karşı Allah'ın dininc (dinin hükümlerini tatbik etmek suretiyle) yardım etmeye teşvik vardır.

Yine hadiste İmam, lider, kadı, hakim ve diğer yöneticilerin bu güzel ahlakla ahlaklanmasının; kendileri için intikam almayıp, Allahu Teala'nın hakkını da ihmal etmemelerinin müstehap olduğu açıklanmaktadır. Ve alimler kadı'nın kendisi ve kendisi için (yani kadı için) şahitlik etmesi caiz olmayan kişi hakkında hüküm veremeyeceğine de icma etmişlerdir.

٨٥٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَاضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ، وَلاَ امْرَأَةً، وَلاَ خَادِمًا، إِلاَّ أَنْ يُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَا نِيلَ مِنْهُ شَيْءٌ قَطُّ فَيَنْتَقِمُ مِنْ صَاحِبِهِ، إِلاَّ أَنْ يُنْتَهَكَ شَيْءٌ مِنْ مَحَارِمِ اللَّهِ فَيَنْتَقِمُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

852- Müslim, Hz.Aişe (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) hiç bir kimseye asla eliyle vurmamıştır; ne bir kadına, ne bir hizmetçiye... Ancak Allah yolunda cihad ettiğindeki durumu hariç. (O zaman vuruşmuştur). Ona hiçbir şey isabet etmemiştir ki, (sözlü veya fiili eziyete uğramamıştır ki,) sahibinden (o davranışta bulunan kişiden) intikam alsın. Ancak Allah'ın haramlarından birşey çiğnenirse o zaman Allah (c.c.) için intikam alırdı."

852- Müslim (4/1814) 43-Kitabu'l-Fezail Bab. 20-Babu muba'adeühi (a.s.) li'l-âsâmi, ve'htiyârihi mine'l-mubahı esheldu ve'ntikamihi lillahi ınde intihaki hurumâtihi.

٨٥٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِنِّي لأَمْزَحُ وَلاَ أَقُولُ إِلاَّ حَقًّا» قَالُوا: إِنَّكَ تُدَاعِبُنَا يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «إِنِّي لاَأَقُولُ إِلاَّ حَقًّا».

853- Taberani, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.), Hz.Peygamber (a.s.)'in şöyle dediğini aktarıyor:

"Ben gerçek dışı birşey söylememek suretiyle şaka yaparım." Kendisine sahabe şöyle dedi:

"Siz bizimle şakalaşıyorsunuz ya Resulullah." O zaman da şöyle buyurdu:

"Şüphesiz ben, sadece hakkı söylerim. (Gerçek dışı birşey söylemem)"

٨٥٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ خُلُقًا، وَكَانَ لِي أَخٌ يُقَالُ لَهُ أَبُو عُمَيْرٍ ــ قَالَ أَحْسِبُهُ فَطِيمًا ــ وَكَانَ إِذَا جَاءَ قَالَ: «يَا أَبَا عُمَيْرٍ، مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ؟» نُغَرٌ كَانَ يَلْعَبُ بِهِ، فَرُبَمَا حَضَرَ الصَّلاَةَ وَهُوَ فِي بَيْتِنَا، فَيَأْمُرُ بِالْبِسَاطِ الَّذِي تَحْتَهُ فَيُكْنَسُ وَيُنْضَحُ، ثُمَّ يَقُومُ وَنَقُومُ خَلْفَهُ فَيُصَلِّي بِنَا.

854- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) ahlakça insanların en güzeli idi. Ebu Umeyr adında bir kardeşim vardı."

Enes dedi ki: *"Sütten kesilmişti zannediyorum. Ve Resulullah (a.s.) bize geldiğinde: "Ebu Umeyr, serçecik ne yaptı?" derdi. Kardeşim bir serçe ile oynardı (da ona onu sorardı). O evimizde iken namaz vakti girerdi de altındaki yaygı için emrederdi, süpürülür ve üzerine su serpilirdi. Sonra namaza kalkardı, biz de arkasına dururduk. Bize namaz kıldırırdı."*

853- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/17)'de kaydetmiş ve şöyle demiştir: "Bu hadisi, Taberani, el-Evsat'da rivayet etmiştir. İsnadı hasendir."

854- Buhari (10/582) 78-Kitabu'l-Edeb. 112-Babu'l-kunyeti li-s-sabiyyi ve kable en yûlad li'r-racul.

Müslim (3/1692) 38-Kitabu'l-âdâb. 5-Babu's-tihbabi tahniki'l-mevlûd ınde viladetihi ve hamlihi ilâ sâlihin yuhannikuhu ve cevazi tesmiyetihi yevme viladetihi.

Muğayr: En-Nuğar'un ism-i tasğiridir. Serçe gibi küçük bir kuştur.

Nadah: Serpmek, su serpelemek.

Ebu Davud'un (1) rivayetinde ise şöyle geçmektedir: *"Resulullah (a.s.) bize gelirdi. Benim, Ebu Umeyr diye künyelenmiş bir kardeşim vardı. Onun oynadığı bir serçesi vardı ve ölmüştü. Bir gün Peygamber (a.s.) yanına geldi ve üzgün olduğunu gördü:*

"Nesi var?" buyurdu.

"Serçesi öldü" dediler. O zaman:

"Ebu Umeyr, serçecik na'pti?" dedi."

Tirmizi'nin rivayetinde (2) de şöyledir:

"Resulullah (a.s.) küçük kardeşime "Ebu Umeyr, serçecik n'aptı?" diyecek kadar (biz çocuklarla) haşır neşir olurdu."

٨٥٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُفُّ عَبْدَاللَّهِ وَعُبَيْدَاللَّهِ وَكَثِيرًا مِنْ بَنِي الْعَبَّاسِ، ثُمَّ يَقُولُ: «مَنْ سَبَقَ إِلَيَّ فَلَهُ كَذَا وَكَذَا» قَالَ: فَيَسْتَبِقُونَ إِلَيْهِ فَيَقَعُونَ عَلَى ظَهْرِهِ وَصَدْرِهِ فَيُقَبِّلُهُمْ وَيَلْتَزِمُهُمْ.

855- **Ahmed,** Abdullah bin Haris (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Abdullah bin el-Haris anlatıyor: "Resulullah (a.s.), Abdullah'ı (kendisini), Ubeydullah'ı ve Abbasoğullarından bir çoğunu sıraya sokar, sonra: "Kim diğerlerini geçer bana ulaşırsa, ona şu şu (ödül) var" derdi."

Abdullah şöyle devam etti: *"Resulullah (a.s.)'a doğru yarışırlar, sırtına ve göğsüne çarparlardı, O da onları karşılar, sarılırdı (bağrına basardı)."*

٨٥٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ خِوَاتِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: نَزَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَرَّ الظَّهْرَانِ قَالَ: فَخَرَجْتُ مِنْ خِبَائِي فَإِذَا أَنَا بِنِسْوَةٍ يَتَحَدَّثْنَ، فَأَعْجَبْنِي، فَرَجَعْتُ فَاسْتَخْرَجْتُ عَيْبَتِي، فَاسْتَخْرَجْتُ مِنْهَا حُلَّةً فَلَبِسْتُهَا وَجِئْتُ فَجَلَسْتُ مَعَهُنَّ، وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ قُبَّتِهِ فَقَالَ: «أَبَا عَبْدِاللَّهِ مَا يُجْلِسُكَ مَعَهُنَّ؟» فَلَمَّا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ هِبْتُهُ وَاخْتَلَطْتُ قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ جَمَلٌ لِي شَرَدَ، فَأَنَا أَبْتَغِي لَهُ قَيْدًا فَمَضَى

855- Ahmed, Müsned (1/214) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/17)'de: "Hadisi Ahmed rivayet etmiştir ve isnadı hasendir" demiştir.

1) Ebu Davud (4/293) Kitabu'l-Edeb babu ma cae fi'r-raculi yetekennâ ve leyse lehu veled.

2) Tirmizi (4/357) 28-Kitabu'l-Birri ve's-sıle. 57-Babu ma cae fi'l-mizah. Tirmizi: "Bu, hasen, sahih bir hadistir" demiştir.

وَاتَّبَعْتُه، فَأَلْقَى إِلَيَّ رِدَاءَهُ وَدَخَلَ الْأَرَاكَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ مَتْنِهِ فِي خُضْرَةِ الْأَرَاكِ، فَقَضَى حَاجَتَهُ وَتَوَضَّأَ، فَأَقْبَلَ وَالْمَاءُ يَسِيلُ مِنْ لِحْيَتِهِ عَلَى صَدْرِهِ أَوْ قَالَ يَقْطُرُ مِنْ لِحْيَتِهِ عَلَى صَدْرِهِ فَقَالَ: «أَبَا عَبْدِاللَّهِ مَافَعَلَ شِرَادُ جَمَلِكَ؟» ثُمَّ ارْتَحَلْنَا فَجَعَلَ لَايَلْحَقُنِي فِي الْمَسِيرِ إِلاَّ قَالَ: «اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ أَبَا عَبْدِاللَّهِ مَافَعَلَ شِرَادُ ذٰلِكَ الْجَمَلِ؟» فَلَمَّا رَأَيْتُ ذٰلِكَ تَعَجَّلْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ، وَاجْتَنَبْتُ الْمَسْجِدَ وَالْمُجَالَسَةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ ، فَلَمَّا طَالَ ذٰلِكَ تَحَيَّنْتُ سَاعَةَ خَلْوَةِ الْمَسْجِدِ، فَأَتَيْتُ الْمَسْجِدَ فَقُمْتُ أُصَلِّي، وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ بَعْضِ حُجَرِهِ فَجَأَةً فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ وَطَوَّلْتُ رَجَاءَ أَنْ يَذْهَبَ وَيَدَعَنِي فَقَالَ: «طَوِّلْ أَبَا عَبْدِاللَّهِ مَا شِئْتَ أَنْ تُطَوِّلَ فَلَسْتُ قَائِمًا حَتَّى تَنْصَرِفَ» فَقُلْتُ فِي نَفْسِي: وَاللَّهِ لأَعْتَذِرَنَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلأُبَرِئَنَّ صَدْرَهُ. فَلَمَّا قَالَ: «اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ أَبَا عَبْدِاللَّهِ مَا فَعَلَ شِرَادُ ذٰلِكَ الْجَمَلِ» فَقُلْتُ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَاشَرَدَ ذٰلِكَ الْجَمَلُ مُنْذُ أَسْلَمَ فَقَالَ: «رَحِمَكَ اللَّهُ» ثَلاَثًا ثُمَّ لَمْ يَعُدْ لِشَيْءٍ مِمَّا كَانَ.

856- Taberani, Hıvat bin Cübeyr (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hıvât bin Cübeyr anlatıyor: "Resulullah (a.s.) ile birlikte Merrazzahran'da konakladık. Çadırımdan çıktım. Derken kendimi konuşan kadınların arasında buldum. Onlardan hoşlandım. Geri dönüp heybemi (elbise bohçamı) çıkardım, içinden bir hulle çıkarıp giydim ve gidip onlarla oturdum. Resulullah (a.s.) çadırından çıktı ve:

"Ebu Abdullah, seni o kadınlarla birlikte oturtan şey nedir?" dedi. Resulullah (a.s.)'ı görünce korktum ve şaşırdım. Dedim ki:

"Ya Resulullah (a.s.), azgın bir devem var, ona (bağlamak için) bir ip arıyorum."

856- Mu'cemu'l-Kebir (4/203) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/17)'de "Hadisi Taberani iki senetle rivayet etmiştir. Senetlerden birinin ravileri Cerrah bin Muhalled dışında -ki o da sikadır- Buhari'nin ravileridir" demektedir.

Merruzzahran: Mekke yakınlarında bir yerdir.

Aybe: İçine elbiselerin konulduğu şey.

Erâk: Misvak'ın elde edildiği ağaç.

Ma faale şirâden cemelik?: Bu sözle, nefsinin azımışlığını -ki onu kadınlarla bir arada oturmaya sürüklemiştir- kasdetmiştir.

Yürüdü (hiç bir şey demedi), ben de onu takip ettim. Abasını bana attı ve bir misvak ağacının arkasına geçti. Misvak ağacının karaltısındaki sırtının beyazlığını görür gibiyim. İhtiyacını giderdi ve abdest aldı. Su, sakalından göğsüne akarak veya sakalından göğsüne damlayarak geldi ve:

"Ebu Abdullah, devenin azıtmışlığı ne yaptı?" dedi. Sonra yola koyulduk. Yolculuk esnasında benimle her karşılaştığında "Esselamü aleyke ya Ebu Abdullah, şu devenin azıtmışlığı ne yaptı?" demeye başladı. Bu durum üzerine Medine'ye dönmekte acele ettim. Mescid'den ve Hz.Peygamber (a.s.)'in sohbetinden uzaklaştım. Bu durum uzun süre devam edince mescidin boş olduğu anı gözledim. Sonunda mescide gelip namaza durdum. Resulullah (a.s.) ansızın odacıklarından birinden çıktı ve iki rek'at hafif namaz kıldı. Beni bırakıp gitmesini istediğim için namazı uzattım. Derken Allah Resulü (a.s.):

"Uzatmak istediğin kadar uzat Ebu Abdullah, namazdan çıkıncaya kadar ayakta duracak değilim." dedi.

Kendi kendime "Vallahi, Resulullah (a.s.)'dan özür dileyip gönlünü alacağım" dedim. "Essalamu alayke Ebu Abdullah, şu devenin azıtmışlığı ne yaptı?" deyince "Seni hakla gönderene and olsun ki, müslüman oluşumdan beri o deve azıtmadı" dedim. Resulullah (a.s.) üç defa "Allah sana rahmet etsin" buyurdu. Sonra (daha önceden yapmış ve) söylemiş olduklarından hiçbirini tekrarlamadı."

٨٥٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ فَزَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا مِنْ أَبِي طَلْحَةَ، يُقَالُ لَهُ: الْمَنْدُوبُ فَرَكِبَ، فَلَمَّا رَجَعَ، قَالَ: «مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ، وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا».

857- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Medine (halkın)'de (düşmanın Medine'yi basacağına dair) bir korku olmuştu. Peygamber (a.s.), Ebu Talha'dan 'mendup' adlı atı emanet alarak (halkı korkutan sesin geldiği yöne doğru) bin(ip git)mişti. Döndüğünde:

"Birşey görmedik, atı iyi koşar bulmuşsak da..." buyurdu."

Enes bin Malik (r.a.) bir rivayetinde (1) de şöyle anlatmıştır:

857- Buhari (5/240) 51-Kitabu'l-Hibe 33-Babu meni's-te'ânami e'n-nasi'l-ferase. Müslim (4/1801) 43-Kitabu'l-Fazail 11-Babun fi şeca'ati'n-Nebiyy (a.s.) ve takadumihi li'l-harb.

1) Buhari (6/70) 56-Kitabu'l-Cihad 54-Babu rukubi'l-ferasi'l-'uryi.

"Resulullah (a.s.) insanların en iyisi, en cömerdi ve en cesuru idi. Bir gece Medine sakinleri (düşman baskınından) korkmuştu da bir gurup insan, sesin geldiği yöne gitmişti. Sesin geldiği yöne gitmekte, onlardan önce davranmıştı."

Bir başka rivayette ise: *"Haberin aslını anlamış - dönmekte olan Ebu Talha'nın- eğersiz atına binmiş ve kılıcı boynuna asmış olarak Allah Resulü (a.s.) karşılamıştı. Ve şöyle diyordu: "Korkmayın, korkmayın."*

Enes der ki: *"Biz (Ebu Talha'nın) atı(nı)n hızlı koştuğunu gördük. Halbuki ağır bir attı."*

Bir başka rivayette ise (1): *"Onları çıplak, eğersiz bir at üzerindeki, kılıcı boynuna asılmış olan Hz.Peygamber (a.s.) karşıladı."*

Buhari'nin (2) rivayetinde ise şöyle denilmiştir: *"Medine sakinleri bir defasında korktular da Peygamber (a.s.), Ebu Talha'nın tembel ve ağır huylu -veya yürüyüşünde tembellik eden- bir atına bin(ip git)mişti. Dönüşünde: "Şu atınızı iyi koşar bulduk" buyurdu. Ondan sonra, onunla yarışılamıyordu. (Çünkü geçilmiyordu.)"*

Yine Buhari'nin bir başka rivayetinde (3) şöyledir:

"İnsanlar korktular. Resulullah (a.s.), Ebu Talha'nın tembel yürüyüşlü bir atına bindi, sonra tek başına yola çıkıp koşturmaya başladı. İnsanlar da atlarına binip Resulullah (a.s.)'ın ardından koşturdular. Hz.Peygamber (a.s.):

"Korkmayın, bu at hızlı koşan bir attır" buyurdu. O günden sonra da (o at) geçilmedi."

Tirmizi'nin rivayetinde (4) ise şöyle denilmiştir:

"Peygamber (a.s.) Ebu Talha'nın 'mendup' adlı atına bindi ve: "Korkulacak bir şey yok, her ne kadar atı hızlı koşar bulmuşsak da..." dedi."

Bir Açıklama:

İmam Nevevi şöyle demektedir:

"Hadisten alınacak pek çok faydalar vardır.

---

1) Müslim (4/1802) 43-Kitabu'l-Fazail 11-Babun fi şeca'ati'n-nebiyy (a.s.) ve takaddümihi fi'l-harb.

2) Buhari (6/70) 56-Kitabu'l-Cihad 55- Babu'l-ferasi'l-akatuf.

3) Buhari (6/123) 56-Kitabu'l-Cihad 117-Babu's-sür'ati ve'r-rakdi fi'l-feze'i..

4) Tirmizi (4/198) 24-Kitabu'l-Cihad 14-Babu ma cae fi'l-huruci ınde'l-feze'i.

***Kataleferasu fi meşyihi:** Sık adım atıp, hızlı gittiğinde...*

***Feras Bahr:** Hızlı koştuğunda.*

1- Bu hadis, Peygamber (a.s.)'in insanların hepsinden önce düşmana karşı çıkması ve çok aceleci davranması, cesaretini göstermektedir. Durumu teftiş etmiş ve daha insanlar varmadan geri dönmüştür. Bu, O'nun cesaretini gözler önüne sermektedir.

2- Tembel ve ağır yürüyüşlü atın hızlı (bir ata) dönüşmesinde, kendisinin bereketi ve mucizesinin büyüklüğü anlatılmaktadır. Resulullah (a.s.)'ın "Atı deniz (olmuş da su gibi akıyor) yani iyi koşar bulduk" sözünün anlamı bunu açıklamaktadır.

3- Ölüm sözkonusu olmadıkça, insan tek başına bile olsa, düşmanın durumunu araştırır, casusluk yapabilir. Bu hadis buna işaret etmektedir.

4- Bu hadis aynı zamanda emanet (ödünç) almanın cevazına da bir delildir. Bu iş için ödünç (emanet) alınmış atla savaşmaya da cevaz verilmiştir.

5- Kılıcı boynuna asmanın müstahap oluşuna da delil vardır.

6- Gittiğinde (durumu araştırmak için), insanlara korkulacak bir şey olmadığını müjdelemenin müstehap olduğuna işaret edilmektedir."

Bu hadisde bu atın adı 'mendup' olarak geçmiştir.

Kadi Iyaz der ki: *"Hz.Peygamber (a.s.)'in atları arasında 'mendup' adlı bir at vardı. Belki de bu at Ebu Talha'dan sonra Resulullah (a.s.)'a geçmişti."* Bu, Kadı Iyaz'ın görüşüdür. Adları 'mendup' olan iki at olması ihtimali de vardır.

٨٥٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَلِيٍّ يَعْنِي ابْنَ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُنَا يَوْمَ بَدْرٍ وَنَحْنُ نَلُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ أَقْرَبُنَا إِلَى الْعَدُوِّ. وَكَانَ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ بَأْسًا.

858- İmam Ahmed, Hz.Ali (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hz.Ali (r.a.) anlatıyor: "Bedir Gazvesi'nde kendimizi (sahabe-i kiramı) Resulullah (a.s.)'ın arkasına sığınmış gördüm. O ise düşmana en yakın olanımızdı. Ve o gün insanların en cesuru idi."

٨٥٩ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَتَاهُ الْوَحْيُ أَوْ وَعَظَ، قُلْتُ: نَذِيرُ قَوْمٍ أَتَاهُمُ الْعَذَابُ، فَإِذَا ذَهَبَ عَنْهُ ذٰلِكَ رَأَيْتَ أَطْلَقَ النَّاسِ وَجْهًا وَأَكْثَرَهُمْ ضَحِكًا وَأَحْسَنَهُمْ بِشْرًا.

858- Ahmed, Müsned (1/86) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/12)'de "Hadisi Ahmed ve 'el-Evsat'ta Taberani rivayet etmiştir. Hadis hasendir." demektedir.

859- Bezzar, Cabir (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Cabir anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'a vahiy veya bir öğüt (va'z) geldiğinde "Kavmi uyaracak (korkutacak) ki, onlara azab gelmiştir." derdim. O hal üzerinden gittiğinde, insanların en güler yüzlüsü, en güleci ve en neşelisi olduğunu görürdüm."

٨٦٠ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ كَلاَمُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَلاَمًا فَصْلاً، يَفْهَمُهُ كُلُّ مَنْ سَمِعَهُ.

860- Ebu Davud, Hz.Aişe (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'ın sözü, O'nu işiten herkesin anlayacağı tane tane (açık seçik) bir sözdü."

٨٦١ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعِيدُ الْكَلِمَةَ ثَلاَثًا، لِتُعْقَلَ عَنْهُ.

861- Tirmizi, Enes bin Malik (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.), sözü anlaşılması için üç defa tekrarlardı."

٨٦٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لأَحْصَاهُ.

862- Buhari ve Müslim, Hz.Aişe (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.), sayan bir kimsenin sayabileceği (kadar tane tane) bir konuşmayla konuşurdu."

859- Keşfu'l-Estar (3/160)
Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/17)'de: "Bezzar rivayet etmiştir, isnadı hasendir" demektedir.

860- Ebu Davud (4/261) Kitabu'l-Edeb. Babu'l heydi fi'l-kelam.

861- Tirmizi (5/600) 50-Kitabu'l-Menakıb. 9-Babun fi kelami'n-Nebiyy (a.s.) Tirmizi şöyle demiştir: "Bu, hasen, sahih, garip bir hadistir."

862- Buhari (6/567) 61-Kitabu'l-Menakıb 23-Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.
Müslim (4/2298) 53-Kitabu'z-Zühd ve'r-Raka'ik 16-Babu't-Tesebbüt fi'l-hadis ve hukmi kitabeti'l-ilm.

Urve'den gelen bir rivayette ise (1) Hz.Aişe (r.a.) şöyle anlatmıştır: *"Ebu Fulan seni (a.s.) şaşırtmaz mı?" dedi. Geldi ve odacığımın yakınına oturdu. Resulullah (a.s.)'tan söz edip bunu bana işittiriyordu. Bense nafile namaz kılıyordum. Namazımı bitirmeden kalktı (gitti). Yetişebilseydim cevap verirdim. Resulullah (a.s.) aceleden bazı harfleri yutarak konuştuğunuz gibi konuşmazdı."*

Müslim'in rivayetinde (2) de Urve şöyle demiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) konuşuyor ve "Odacağın sahibesi, dinle ey odacığın sahibesi" diyordu -Halbuki Hz.Aişe (r.a.) namaz kılıyordu- Namazını tamamlayınca Urve'ye: "Şunu (şu adamı) ve az önceki sözünü işitiyor musun? Peygamber (a.s.) öyle konuşuyordu ki, sayan birisi O'nun sözlerini sayabilirdi" dedi."

٨٦٣ــ رَوَى ابْنُ خُزَيْمَةَ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، قَالَ: صَلَّى النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى انْتَفَخَتْ قَدَمَاهُ، فَقِيلَ لَهُ: تَكَلَّفُ هٰذَا يَارَسُولَ اللّٰهِ وَقَدْ غُفِرَ لَكَ؟ قَالَ: «أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا».

863- İbn Huzeyme, Muğire bin Şu'be (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Muğire bin Şu'be anlatıyor: "Peygamber (a.s.) ayakları şişinceye kadar namaz kıldı. Kendisine: "Günahların bağışlanmışken niçin bu güçlüğü yükleniyorsun?" denildi. (O da): "Şükreden bir kul olmayayım mı?" buyurdu."

İbn Huzeyme der ki: *"Bu hadiste (veya sözde) Allah (c.c.)'a şükretmek, O'na amel etmekle -ki şükrün tamamı Allah'a aittir- de olabilir, lisanla da...*

Allah Teala onlara, ona şükretmek için amel işlemelerini emretti ki şükür, herkesin zannettiği gibi sadece lisanla (dille) değil, hem sözle, hem de amelle olsun..."

٨٦٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ مُعَاذَةَ قَالَتْ: سَأَلَتِ امْرَأَةٌ عَائِشَةَ وَأَنَا شَاهِدَةٌ عَنْ وَصْلِ صِيَامِ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَتْ لَهَا: أَتَعْمَلِينَ كَعَمَلِهِ؟ فَإِنَّهُ قَدْ كَانَ غُفِرَ لَهُ مَاتَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ، وَكَانَ عَمَلُهُ نَافِلَةً لَهُ.

863- İbn Huzeyme, Sahih (2/201) İsnadı sahihtir.

1) Buhari (6/567) 61- Kitabu'l-Menakıb 23- Nebi (a.s.)'nin sıfatları babı.

2) Müslim (4/2298) 53-Kitabu'z-Zühd ve'r-Raka'ik 16-Babu't-tesebbüt fi'l-hadisi ve hukmi kitabeti'l-ılm.

***Eta'meline Keamelihi:** Ona yetişemezsin, demektir.*

***Usebbihu:** Nafile namaz kılıyordum.*

864- Ahmed, Mu'aze (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Mu'aze (r.a.) anlatıyor: "Bir kadın; "Ben Resulullah (a.s.)'ın visal orucu tuttuğuna şahidim" diyerek Hz.Aişe (r.a.)'ye sordu. Hz.Aişe (r.a.) ona:

"Sen O'nun amel ettiği gibi amel edebilir misin? Zira O'nun geçmiş ve gelecek günahları bağışlanmıştı ve ameli kendisi için nafile idi" dedi."

٨٦٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ نَافِعِ بْنِ خَالِدٍ الْخُزَاعِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ؛ كَانَ إِذَا صَلَّى وَالنَّاسُ يَنْظُرُونَ صَلَّى صَلاَةً خَفِيفَةً تَامَّةَ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ.

865- Taberani, Nafi bin el-Huza'i (r.e.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Nafi' bin Halid el-Huza'i anlatıyor: "Babam, insanlar Resulullah (a.s.)' a (nasıl namaz kılacak öğrenelim de öyle namaz kılalım diye kendisine) bakarken, rükû ve secdeleri tam, iki rek'at hafif namaz kıldığını bana haber verdi."

٨٦٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ يَأْتِي عَلَيْنَا الشَّهْرُ مَانُوقِدُ فِيهِ نَارًا، إِنَّمَا هُوَ التَّمْرُ وَالْمَاءُ، إِلاَّ أَنْ نُؤْتَى بِاللُّحَيْمِ. وَفِي رِوَايَةٍ، قَالَتْ: مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ مِنْ خُبْزِ الْبُرِّ ثَلاَثًا، حَتَّى مَضَى لِسَبِيلِهِ. وَفِي أُخْرَى، قَالَتْ: مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ مِنْ خُبْزِ شَعِيرٍ يَوْمَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. وَفِي أُخْرَى، قَالَتْ: مَا أَكَلَ آلُ مُحَمَّدٍ أَكْلَتَيْنِ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ إِلاَّ وَإِحْدَاهُمَا تَمْرٌ. وَفِي أُخْرَى: كَانَتْ تَقُولُ لِعُرْوَةَ: وَاللَّهِ يَا ابْنَ أُخْتِي، إِنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهِلاَلِ، ثُمَّ الْهِلاَلِ، ثُمَّ الْهِلاَلِ ــ ثَلاَثَةِ أَهِلَّةٍ فِي شَهْرَيْنِ ــ وَمَا أُوقِدَ فِي أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَارٌ، قَالَ: قُلْتُ: يَا خَالَةُ، فَمَا كَانَ يُعَيِّشُكُمْ؟ قَالَتْ: اَلأَسْوَدَانِ: التَّمْرُ وَالْمَاءُ، إِلاَّ أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ جِيرَانٌ مِنَ الْأَنْصَارِ، وَكَانَتْ لَهُمْ مَنَائِحُ، فَكَانُوا يُرْسِلُونَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَلْبَانِهَا، فَيَسْقِينَاهُ. وَفِي أُخْرَى قَالَتْ: تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ شَبِعَ النَّاسُ مِنَ الْأَسْوَدَيْنِ: التَّمْرُ وَالْمَاءُ. وفِي رِوَايَةٍ: مَا شَبِعْنَا مِنَ الْأَسْوَدَيْنِ.

864- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/265)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed rivayet etmiştir. Buhari'nin ravileridir. Hadisin bir bölümü de Buhari'de geçmektedir."

865- Mu'cemu'l-Kebir (41193) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (2/277)'de şöyle demektedir: "Tabareni, 'el-Kebir'de rivayet etmiştir. Nafi'i, İbnu Hıbban es-Sikat adlı eserinde kaydetmiştir, geri kalan ravileri de Buhari'nin ravileridir."

866- **Buhari ve Müslim,** Hz.Aişe (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Üzerimizden ateş yakılmayan (dolayısıyla yemek pişiremediğimiz) ay geçerdi. (Yiyeceğimiz) ancak hurma ve su olurdu; bir parça et getirilirse ne a'lâ...."

Bir rivayette de: *"Yoluna gidinceye kadar (vefatına dek) Muhammed ailesi buğday ekmeğiyle üç defa (veya üç gün üst üste) doymamıştır."* demiştir.

Bir başka rivayette de şöyle demiştir: *"Ruhu alınıncaya kadar, Medine'ye gelişinden itibaren üç akşam peşpeşe yiyeceğe doymamıştır."*

Bir başkasında: *"Resulullah (a.s.), ruhu kabzolununcaya kadar, Muhammed ailesi ard arda iki gün arpa ekmeğiyle karın doyurmamıştır."*

Bir başkasında da şöyle demiştir:: *"Muhammed ailesi, bir günde iki öğün yememiştir ki, biri hurma olmasın."*

.Bir başkasında: *"Urve'ye şöyle diyordu: "Vallahi, yeğenim, ayı görürdük, sonra ayı (yeniden) görürdük, sonra ayı (yine) görürdük -iki ayda üç hilal- de Resulullah (a.s.)'ın evlerinde ateş yanmazdı.*

"Ne ile geçinirdiniz?" dedim.

"İki siyah yiyecekle: Hurma ve su" dedi. Ancak Resulullah (a.s.)'ın ensari komşuları vardı, onların da develeri... Resulullah (a.s.)'a sütlerinden yolluyorlardı, O da bize içiriyordu."

Yine Müslim'de (1) şöyle anlatılmıştır:

"Resulullah (a.s.) ekmeğe ve zeytinyağına bir günde iki defa doymadan vefat etti."

Tirmizi (2) ise şu şekilde rivayet etmiştir:

"Mesruk anlatıyor: "Hz.Aişe (r.a.)'nin yanına vardım. Beni yemeğe çağırdı

866- Buhari (11/282) 81-Kitabu'r-Rikak 17-Babun keyfe kane 'ayşu'n-Nebiyy (a.s.) ve ashabihi.

Müslim benzerini (4/2282) 53-Kitabu'z-Zühd ve'r-rakaik, hadis no: 26.

Diğer rivayetler, Sahihayn, a.y.

1) Müslim (4/2283) 53-Kitabu'z-Zühd ve'r-Raka'ik, hadis no: 29

2) Tirmizi 54/579) 37-Kitabu'z-Zühd 38-Babu ma cae fi' ma'işeti'n-Nebiyy (a.s.) ve ehlihi. Tirmizi şöyle demiştir: "Bu, hasen, sahih bir hadistir."

***Luhaym:** Bu şekilde tasğir sigasıyla, azlığına işareten gelmiştir.*

***Manain:** Meniha çoğuldur. Sahibinin bir insana sütünü içip (tabii besleyip) geri vermesi için emanet verdiği develer.*

ve şöyle dedi:

"Yemeğe doyup ağlamak istemeyeyim de ağlamayayım (mümkün mü)?"

"Niçin?" dedim.

"Resulullah (a.s.)'ın dünyadan ayrıldığı hali hatırlıyorum. Vallahi, bir günde ekmek ve etle karnını iki defa doyurmadı."

٨٦٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ مِنْ طَعَامٍ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ، حَتَّى قُبِضَ.

867- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Ruhu alınıncaya kadar Muhammed (a.s.) ailesi, üç gün (üst üste) yiyeceğe doymadı."

Bir rivayette (1) Ebu Hazim anlatıyor:

"Ebu Hureyre'yi defaatle parmağıyla işaret ederek şöyle derken gördüm: "Ebu Hureyre'nin canı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, kendisi dünyadan ayrılıncaya kadar Allah'ın Peygamberi (a.s.) ve ailesi üç gün peşpeşe buğday ekmeğiyle doymamışlardır."

٨٦٨ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سُمِعَ يَقُولُ: مَا كَانَ يَفْضُلُ عَنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ ﷺ خُبْزُ الشَّعِيرِ.

868- Tirmizi, Ebu Umame (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Ebu Umame (r.a.) anlatıyor: "el-Bâhaili şöyle derken işitilmiştir: "Peygamber (a.s.)'in ehl-i beytinin arpa ekmeği artmazdı. (Yani az gelirdi, fazla gelip de artmazdı.)"

٨٦٩ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَبِيتُ اللَّيَالِيَ الْمُتَتَابِعَةَ طَاوِيًا وَأَهْلُهُ لاَيَجِدُونَ عَشَاءً، كَانَ أَكْثَرُ خُبْزِهِمْ خُبْزُ الشَّعِيرِ.

867- Buhari (9/517) 70-Kitabu'l-Et'ıme 1-Babu kavli'llahi te'âlâ "külû min tayyibati ma razeknâhum" "Size rızık olarak verdiklerimizin temizlerinden, helallerinden yiyin." Müslim, benzerini (4/2284) 53-Kitabu'z-Zühd ve'r-Rakâ'ik, hadis no: 33

868- Tirmizi (4/580) 37-Kitabu'z-Zühd. 38-Babu ma cae fi ma'îyeti'n-Nebi (a.s.) ve ehlihi. İsnadı sahihtir.

1) Müslim, a.y.

869- Tirmizi, Abdullah bin Abbas (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Abbas (r.a.) şöyle anlatıyor: "Resulullah (a.s.) ailesi, akşam yemeği bulamadan peşpeşe aç olarak geceliyordu. Genellikle ekmekleri arpa ekmeği idi."

٨٧٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ يَخْطُبُ قَالَ: ذَكَرَ عُمَرُ مَا أَصَابَ النَّاسُ مِنَ الدُّنْيَا. فَقَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَظَلُّ الْيَوْمَ يَلْتَوِي، مَا يَجِدُ دَقَلاً يَمْلأُ بِهِ بَطْنَهُ.

870- Müslim, Simak bin Harb (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Simak bin Harb anlatıyor: "Nu'man'ı hutbe okurken işittim. Şöyle demişti: "Hz.Ömer (r.a.), insanların sahip olduğu dünyalıkları anlattı ve: "Resulullah (a.s.)'ın karnını doyuracak adi bir hurma bile bulamadan günü (açlıktan midesi ağrıdığından) dürülüp bükülerek geçirdiğini gördüm" dedi."

٨٧١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ؛ أَنَّهَا كَانَتْ تَقُولُ: وَاللَّهِ! يَا ابْنَ أُخْتِي! إِنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهِلاَلِ ثُمَّ الْهِلاَلِ ثُمَّ الْهِلاَلِ. ثَلاَثَةَ أَهِلَّةٍ فِي شَهْرَيْنِ. وَمَا أُوقِدَ فِي أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَارٌ، قَالَ قُلْتُ: يَا خَالَةُ! فَمَا كَانَ يُعَيِّشُكُمْ؟ قَالَتْ: الْأَسْوَدَانِ التَّمْرُ وَالْمَاءُ، إِلاَّ أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ جِيرَانٌ مِنَ الْأَنْصَارِ. وَكَانَتْ لَهُمْ مَنَائِحُ. فَكَانُوا يُرْسِلُونَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَلْبَانِهَا، فَيَسْقِينَاهُ.

871- Buhari ve **Müslim,** Urve (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz.Aişe (r.a.) şöyle diyordu: "Allah'a and olsun ki yeğenim, şüphesiz biz aya bakıyorduk, sonra (yine) aya bakıyorduk, sonra (yine) bakıyorduk. İki ayda üç hilal gözlüyorduk. Ve Resulullah (a.s.)'ın evlerinde ateş yakılmıyordu." Urve:

"Neyle geçiniyordunuz, teyzeceğim?" dedim.

869- Tirmizi, a.y., isnadı hasendir.

870- Müslim (4/2285) 53-Kitabu'z-Zühd ve'r-raka'ik, hadis no: 36

871- Buhari (11/283) 81-Kitabu'r-Rikak 17-Babun keyfe kâne 'ayşu'n Nebi (a.s.) ve as-habihi ve tahallihim 'ani'd-dünya.

Müslim (4/2283) 53-Kitabu'z-Zühd ve'r-raka'ik, hadis no: 28.

***Dakal:** Adi hurma.*

"İki siyah yiyecek, hurma ve su ile... Ancak Resulullah (a.s.)'ın ensari komşuları vardı, onların da develeri... Resulullah (a.s.)'a sütlerinden yollarlardı, bize o sütü içiriyordu."

٨٧٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَا أَصْبَحَ لآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلاَّ صَاعٌ وَلاَ أَمْسَى، وَإِنَّهُمْ لَتِسْعَةُ أَبْيَاتٍ.

872- Buhari, Enes bin Malik (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'ı şöyle derken işittim: "Muhammed ailesi, sabaha ve akşama sadece bir sâ' (bir ölçek yiyecek) ile çıkmışlardır (yani başka hiçbir şeyleri yoktu). Onlar dokuz ev idiler."

Hadisi, İbn Mace de şu lafızla (1) tahric etmiştir:

"Muhammed ailesinin yanındaki bir sâ' (bir ölçek) hububat ve bir sâ' hurma diğer bir sabaha çıkmadı (yani bir gün bile evde ihtiyaç dışı fazla gıda maddesi bulunmadı). O zaman Rasulullah (a.s)'ın dokuz hanımı vardı."

٨٧٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ كَانَ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ النَّخَلاَتِ مِنْ أَرْضِهِ حَتَّى فُتِحَتْ عَلَيْهِ قُرَيْظَةُ وَالنَّضِيرُ، فَجَعَلَ، بَعْدَ ذٰلِكَ، يَرُدُّ عَلَيْهِ مَا كَانَ أَعْطَاهُ.

873- Buhari ve **Müslim,** Enes bir Malik (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir.

"Enes bin Malik (r.a) anlatıyor. "Bir adam, Kurayza ve Nadir (toprakları) fetholununcaya kadar arazisinde Peygamber (a.s) için hurma yetiştiriyordu. Ondan (fetihten) sonra vermiş olduklarını iade etmeye (ödemeye) başladı."

٨٧٤ــ رَوَى ابْنُ خُزَيْمَةَ عَنْ عَائِشَةَ: قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأُتِيَ بِطَعَامٍ لَيْسَ مَعَهُ لَحْمٌ. فَقَالَ: «أَلَمْ أَرَ لَكُمْ بُرْمَةً؟» قُلْتُ: بَلَى. ذَاكَ لَحْمٌ تُصُدِّقَ بِهِ

872- Buhari (5/140) 48- Kitabu'r-Rahn 1-Babun fi'r-rahn fi'l-hadari.

873- Buhari (6/2227) 57-Kitabu' fardı'l-hams. 12-Babun keyfe kasseme'n-Nebiyyü (a.s.) Kurayzate ve'n-Nadîra ve raa'tâ min zalike min nevaibihi.

Müslim (3/1392) 32-Kitabu'l-Cihad ve's-Siyer. 24-Babu raddi'l-muhacirin ile'l-Ensar menaihahüm mine'ş-şeceri ve's-semeri hine'stağnev anhâ bi'l-fütûh.

1) İbn Mace (2/1389) 37-Kitabu'z-Zühd 10-Babu Ma'îşeti âl-î Muhammed (a.s.). Muhakkik İbn Mace şöyle demiştir: "Bu, sahih bir isnaddır ve ravileri sikadır."

عَلَى بَرِيرَةَ. فَقَالَ: «هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَهُوَ مِنْهَا هَدِيَّةٌ».

874- İbn Huzeyme, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Aişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s) yanıma geldi. Sofraya yanında et olmayan bir yiyecek getirilmişti.

"(Başka) bir kap görmemiş miydin?" buyurdu.

"Evet", dedim. Ama o Berira'ya (Rasulullah (a.s)'ın cariyesi) tasadduk edilmiş bir etti.

"Onun için sadakadır ve ondan (size) hediyedir", buyurdu."

٨٧٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِثَلاَثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ.

875- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir.

"Hz. Aişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s) zırhı, bir yahudiye 30 sâ' arpaya rehin bırakılmış bir halde vefat etti."

٨٧٦ــ رَوَى أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ ضِجَاعُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَدَمًا حَشْوُهُ لِيفٌ.

876- Ahmed ve İbni Mace Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz. Aişe (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s)'ın yatağı, içi hurma lifi dolu bir deri idi."

٨٧٧ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَلَسَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا مَلَكٌ يَنْزِلُ، فَقَالَ جِبْرِيلُ: إِنَّ هٰذَا الْمَلَكَ

874- İbn Huzeyme, Sahih (4/101) Sahih bir hadistir.

875- Buhari (6/99) 56-Kitabu'l-Cihad 89-Babu ma kîle fi der'i'n-Nebiyy (a.s.) ve'l-kamîsı fi'l-harb.

876- Ahmed, Müsned (6/207) 212

İbn Mace (2/1390) 37-Kitabu'z-Zühd 11-Babu dıca'l-âli Muhammed (a.s.). İsnadı sahihtir.

Burme: Tencere. Yani sizi bundan başka bir yemek yaparken gördüm.

مَا نَزَلَ مُنْذُ يَوْمَ خُلِقَ قَبْلَ السَّاعَةِ فَلَمَّا نَزَلَ قَالَ: يَامُحَمَّدُ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ رَبُّكَ قَالَ: أَفَمَلِكًا نَبِيًّا يَجْعَلُكَ أَوْ عَبْدًا رَسُولاً؟ قَالَ جِبْرِيلُ: تَوَاضَعْ لِرَبِّكَ يَا مُحَمَّدُ. قَالَ: «بَلْ عَبْدًا رَسُولاً».

877- Ahmed ve Bezzar, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre anlatıyor: "Cebrail (a.s) Peygamber (a.s)'in yanına oturdu, gökyüzüne baktı ve inen bir melek gördü. Cebrail (a.s):

"Bu melek, yaratıldığı günden kıyamet öncesine kadar inmez. İndiğinde şöyle der:

"Muhemmed, beni sana Rabbin gönderdi ve dedi ki "seni bir kral peygamber mi, yoksa bir kul Rasul mü yapsın?" Cebrail (a.s) dedi ki:

"Rabbine karşı mütevazi ol ya Muhammed." O zaman Allah Rasulü (a.s)

"Özellikle bir kul Rasul eylesin." dedi."

٨٧٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَثَلِي وَمَثَلُ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي، كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بُنْيَانًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ، إِلاَّ مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ مِنْ زَوَايَاهُ، فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ، وَيَقُولُونَ: هَلاَّ وُضِعَتْ هٰذِهِ اللَّبِنَةُ؟ قَالَ: فَأَنَا اللَّبِنَةُ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ».

878- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s) dedi ki, benden önceki peygamberlerin durumu, köşelerinden bir köşedeki bir kerpiç yeri hariç, bir bina yapıp onu güzelleştirip süsleyen bir adamın durumu gibidir. İnsanlar o binayı gezmeye başladıklarında çok hoşlanırlar ve şöyle derler: "Bu kerpiç konmadı mı?"

İşte ben o kerpicim ve ben peygamberlerin sonuncusuyum."

Bu hadisi, Salih aynı şekilde Ebu Sa'îd el-Hudri (r.a)'den rivayet etmiştir.

877- Ahmed, Müsned (2/231) Keşfü'l-Estar (3/155)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/19)'de "Hadisi, Ahmed, Bezzar ve Ebu Ya'lâ rivayet etmişlerdir. İlk ikisinin ravileri Buhari'nin ravileridir".

878- Buhari (6/558) 61-Kitabu'l-Menakıb 18-Babu hatemi'n-Nebiyyin (a.s.). Peygamberlerin sonuncusu babı.

Müslim ise benzerini (1) *"İşte ben o kerbicim."* sözüne kadar rivayet etmiştir.

Yine Müslim'in bir rivayetinde (2) şöyle geçer:

"Benimle, benden önceki peygamberlerin örneği, köşelerinden bir köşedeki bir kerpiç yeri hariç, evler yapıp onları güzelleştiren, süsleyen ve mükemmelleştiren bir adamın durumuna benzer ki, insanlar gezerler, yapıyı beğenirler ve:

"İşte şuraya bir kerpiç koymayacak mısın? O zaman yapın tamamlanır. Ve şöyle ilave etti:

"İşte ben, o kerpicim."

٨٧٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ مَابَعَثَنِي اللَّهُ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ: يَاقَوْمِ إِنِّي رَأَيْتُ الْجَيْشَ بِعَيْنَيَّ، وَإِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ فَالنَّجَاءَ، فَأَطَاعَهُ طَائِفَةٌ مِنْ قَوْمِهِ فَأَدْلَجُوا فَانْطَلَقُوا عَلَى مَهْلِهِمْ فَنَجَوْا، وَكَذَّبَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ فَأَصْبَحُوا مَكَانَهُمْ فَصَبَّحَهُمُ الْجَيْشُ فَأَهْلَكَهُمْ وَاجْتَاحَهُمْ. فَذٰلِكَ مَثَلُ مَنْ أَطَاعَنِي فَاتَّبَعَ مَا جِئْتُ بِهِ، وَمَثَلُ مَنْ عَصَانِي وَكَذَّبَ بِمَا جِئْتُ بِهِ مِنَ الْحَقِّ».

879- Buhari ve **Müslim,** Ebu Musa el-Eş'âri (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Ebu Musa Eş'arî anlatıyor: "Rasulullah (a.s) şöyle buyurdu: "Allah'ın benimle gönderdiklerinin (vahyin) benzeri, şu adamın haline benzer: O adam milletine geldi ve:

879- Buhari (13/250) 96-Kitabu'l-i Tisam bi'l-kitabi ve's-sünne, 2-Resulullah'ın sünnetine uyma babı.

Müslim (4/1788) 43-Kitabu'l-Fadail 6-Hz.Peygamber (as.)'in ümmetine olan şefaatı babı.

1) Müslim, a.y.

2) Müslim, a.y.

***En-Nezir el-Uryân:** Üzerinde elbise bulunmayan. Özellikle çıplak. Çünkü daha iyi ayırt edilir. Aslı şudur: Araplardan birisi kavimini uyardığında ve uzak bir yerden geldiğinde elbiselerinden sıyrılır çıkardı; gözle daha açık görülsün diye...*

***Fennecâ:** Yani kurtuluş isteyin ve kendinizi kurtarın.*

***Fectâhahum:** Köklerini kazıdı, bu fiil malların yok olması anlamındaki câina kelimesinden türetilmiştir.*

"Ey millet, ben orduyu gözlerimle gördüm. Ben, çıplak uyarıcıyım, kendinizi, kendinizi kurtarınız", dedi.

Halkından bir gurup, itaat ettiler, gece boyunca yol aldılar, sakince hareket ettiler ve kurtuldular. Bir gurup da onu yalanlayıp yerlerinde sabahladılar. Ordu da onları sabahleyin bastı, yok edip köklerini kazıdı. İşte bu, bana ve getirdiklerime itaat edenlerle, bana isyan edip getirdiğim hak şeyleri yalanlayanların misâlidir."

٨٨٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَوْقَدَ نَارًا، فَجَعَلَ الْجَنَادِبُ وَالْفَرَاشُ يَقَعْنَ فِيهَا، وَهُوَ يَذُبُّهُنَّ عَنْهَا، وَأَنَا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ عَنِ النَّارِ، وَأَنْتُمْ تَفَلَّتُونَ مِنْ يَدِي».

880- Buhari ve Müslim, Cabir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Cabir anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu: "Benimle, sizin benzeriniz ateş yakmış bir adamın haline benzer. O kendilerini uzaklaştırmak isterken, pervaneler ve kelebekler o ateşe düşmeye başlarlar. Ben sizi ateşten (korumak için) kemerlerinizden tutuyorum, siz ise elimden kaçıyorsunuz."

Nevevi, Müslim şerhinde şöyle der:

"Hadisin anlatmak istediği şey şudur: Resulullah (a.s.), onları engellemesine ve engelleme yerlerinde tutmasına rağmen, cahillerin ve muhaliflerin isyanları ve şehvetleri sebebiyle, ahiret ateşine düşüşlerini ve oraya düşmedeki hırslarını, nefislerinin zevklerine (düşkünlükten) ve (kendilerini neyin yok edip etmeyeceğini) ayırt edemeyişlerinden dünya ateşine düşüşlerine benzetmiştir. Her iki gurup da kendisini yok etmeye hırslıdır ve cahillikleri yüzünden bu konuda gayret göstermektedirler."

٨٨١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: جَاءَتْ مَلَائِكَةٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ نَائِمٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: إِنَّهُ نَائِمٌ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: إِنَّ الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ يَقْظَانٌ، فَقَالُوا: إِنَّ لِصَاحِبِكُمْ هٰذَا مَثَلاً، قَالَ: فَاضْرِبُوا لَهُ مَثَلاً. فَقَالَ بَعْضُهُمْ: إِنَّهُ نَائِمٌ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: إِنَّ الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ يَقْظَانٌ، فَقَالُوا: مَثَلُهُ كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى دَارًا وَجَعَلَ

880- Buhari (11/316) 81- er-Rikak 26-İsyanlardan el çekme babı.
Müslim (46/1790) 43- el-Fadail 6-Hz.Peygamber (a.s.)'in ümmetine şefaat babı.
***Cenâdib:** Çekirge gibi bir böcektir. Sıcak günlerde cırcır öter.*
***Tefellût:** İnfilât: Elden kurtulmak.*

فِيهَا مَأْدُبَةً وَبَعَثَ دَاعِيًا، فَمَنْ أَجَابَ الدَّاعِيَ دَخَلَ الدَّارَ وَأَكَلَ مِنَ الْمَأْدُبَةِ، وَمَنْ لَمْ يُجِبِ الدَّاعِيَ لَمْ يَدْخُلِ الدَّارَ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنَ الْمَأْدُبَةِ. فَقَالُوا: أَوِّلُوهَا لَهُ يَفْقَهْهَا، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: إِنَّهُ نَائِمٌ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ يَقْظَانٌ، فَقَالُوا: فَالدَّارُ الْجَنَّةُ وَالدَّاعِي مُحَمَّدٌ ﷺ، فَمَنْ أَطَاعَ مُحَمَّدًا ﷺ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصَى مُحَمَّدًا فَقَدْ عَصَى اللَّهَ، وَمُحَمَّدٌ فَرَّقَ بَيْنَ النَّاسِ.

881- Buhari, Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a.) anlatıyor: "Uyuyorken melekler Peygamber (a.s.)'in yanına geldiler. Birisi:

"Uyuyor" dedi. Birisi de:

"Gözü uyur, kalbi uyanıktır" dedi. Sonra kendi aralarında dediler ki:

"Sizin şu dostunuzun bir örneği vardır."

"Ona bir örnek gösteriniz" dedi bazıları.

"O uyuyor" dedi bazısı.

"Gözü uyur, gönlü uyanıktır" dediler. Sonra dediler ki:

"O'nun örneği (benzeri) şunun benzeridir: Bir ev yapmış, içine bir ziyafet sofrası kurmuş, sonra da bir davetçi göndermiştir. Kim, davetçiye icabet ederse eve girip ziyafet ve sofrasından yer. Kim de davetçiye icabet etmezse eve giremez ve ziyafet sofrasından yiyemez." Sonra melekler birbirlerine:

"Bunu O'na açıklayınız (mealini veriniz) ki, anlasın." dediler. Bazıları:

"(Fakat) O, uyuyor" dediler. Bazıları da:

"Gözü uyuyor, gönlü uyanıktır" dedi. Sonra kendi aralarında şöyle konuştular:

"Ev, cennettir; davetçi, Muhammed (a.s.)'dir. Kim Muhammed (a.s.)'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiştir; kim de Muhammed (a.s.)'e isyan ederse Allah'a isyan etmiştir. Muhammed (a.s.) insanların arasını ayırd etmiştir. (Mü'minleri ve kafirleri ortaya çıkarmıştır.)"

Buhari şöyle demiştir:

881- Buhari (13/249) 96- el-I'tisam bi'l-kitabi ve's-sünne. 2-Resulullah (a.s.)'ın sünnetine uyulması babı.

"Hadisi, Kuteybe, Leys-Sa'id -Ebu Hilal- Cabir vasıtasıyla takip etmiştir. Cabir; "Peygamber (a.s.) yanımıza geldi..." demiş ve ilavede bulunmamıştır."

Humeydi (1) ise şöyle der:

"Ebu Mes'ud (Cabir hadisinin) baş tarafını zikrederek şöyle demiştir: "Peygamber (a.s.) yanımıza geldi ve: "Uykumda Cebrail (a.s.)'i başucuma, Mikail (a.s.)'i ayakucuma gelmiş gibi gördüm. Biri diğerine: O'nun için (Efendimiz (a.s.) için) bir benzetmede bulun" dedi."

Baş tarafını Ebu Mes'ud'un tahric ettiği ve Tirmizi'nin tamamlayıp rivayet ettiği şu hadiste de (2) şöyle geçer:

"(Sonra Peygamber (a.s.) Cebrail (a.s.)'ile Mikail (a.s.) arasındaki konuşmanın şöyle devam ettiğini anlatır:) "Dinle ki, kulağın duysun, anla ki, gönlün anlasın. Seninle ümmetinin benzeri şu kralın durumu gibidir: Kral malikane yaptırmış, sonra onun içine bir ev inşa ettirmiştir. Sonra da onun içine bir ziyafet sofrası koymuştur. Daha sonra insanları yemeğe çağıran bir elçi (resul) göndermiştir. Onlardan elçiye icabet edenler de olmuştur, aldırış etmeyenler de... İşte Allah, o kraldır; malikane, İslam'dır; ev, cennettir ve sen ey Muhammed, elçisin. Kim, sana icabet ederse, İslam'a girmiştir; kim İslam'a girmişse cennete girmiştir; kim cennete girmişse (içinde bulunan nimetlerden) yer."

٨٨٢ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى الْبَطْحَاءِ، وَمَعَهُ ابْنُ مَسْعُودٍ فَأَقْعَدَهُ وَخَطَّ عَلَيْهِ خَطًّا، ثُمَّ قَالَ: «لاَتَبْرَحَنَّ فَإِنَّهُ سَيَنْتَهِي إِلَيْكَ رِجَالٌ، فَلاَ تُكَلِّمُهُمْ فَإِنَّهُمْ لَنْ يُكَلِّمُوكَ» فَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ أَرَادَ، ثُمَّ جَعَلُوا يَنْتَهُونَ إِلَى الْخطِّ لاَيَجَاوِزُنَهُ ثُمَّ يَصْدُرُونَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ جَاءَ إِلَيَّ فَتَوَسَّدَ فَخِذِي، وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ فِي النَّوْمِ نَفْخًا. فَبَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مُتَوَسِّدٌ فَخِذِي رَاقِدًا إِذْ أَتَانِي رِجَالٌ كَأَنَّهُمْ الْجِمَالُ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ بِيضٌ، اللَّهُ أَعْلَمُ مَابِهِمْ مِنَ الْجَمَالِ، حَتَّى قَعَدَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ عِنْدَ رَأْسِهِ وَطَائِفَةٌ مِنْهُمْ عِنْدَ رِجْلَيْهِ، فَقَالُوا بَيْنَهُمْ: مَا رَأَيْنَا عَبْدًا أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ هٰذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

---

1) İbnü'l-Esir, Cami'u'l-Usul (9/401)'de zikretmiştir.

2) Tirmizi (5/145) 45-el-Emsâl 1-Babu ma cae fi mesali'llahi li'lbâdihi. Taberani ceyyid senedle hadise bir şahid getirmiştir.

عَيْنَاهُ لَتَنَامَانِ وَإِنَّ قَلْبَهُ لَيَقْظَانُ. اِضْرِبُوا لَهُ مَثَلاً. سَيِّدٌ بَنَى قَصْرًا ثُمَّ جَعَلَ مَأْدُبَةً فَدَعَا النَّاسَ إِلَى طَعَامِهِ وَشَرَابِهِ ثُمَّ ارْتَفَعُوا وَاسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذٰلِكَ فَقَالَ: «أَتَدْرِي مَنْ هٰؤُلاَءِ» قُلْتُ: اَللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «اَلْمَلاَئِكَةُ. قَالَ: وَهَلْ تَدْرِي مَا الْمَثَلُ الَّذِي ضَرَبُوهُ؟» قُلْتُ: اَللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «اَلرَّحْمٰنُ بَنَى الْجَنَّةَ فَدَعَا إِلَيْهَا عِبَادَهُ فَمَنْ أَجَابَهُ دَخَلَ جَنَّتَهُ، وَمَنْ لَمْ يُجِبْ عَاقَبَهُ وَعَذَّبَهُ».

882- Tirmizi, Ebu Osman en-Nehdi (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Osman en-Nehdi anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.), Batha'ya indi. Yanında İbn Mes'ud da vardı. İbn Mes'ud'u oturttu, etrafında bir çizgi çizdi ve: "Yerinden ayrılma! Çünkü sana bazı kişiler gelecek, onlara karşı konuşma, onlar da seninle konuşmayacaklardır" dedi.

Resulullah (a.s.) istediği yere kadar gitti (uzaklaştı). Sonra çizgiyi geçmeksizin (birileri bana) gelmeye, sonra (Resulullah (a.s.)'a) gitmeye başladılar. Nihayet gecenin sonu yaklaşınca, Peygamber (a.s.) geldi ve dizimi yastık yap(ıp yat)tı. Uykuya dalınca uykusunda biraz horladı. Resulullah (a.s.) dizimi yastık yapmış uyurken ansızın yanıma sanki güzelliğin ta kendisi olan, üzerlerinde beyaz elbiseler bulunan kişiler geldiler -Onlardaki güzelliği en iyi Allah bilir- ve içlerinden bir gurup Hz.Peygamber (a.s.)'in başucuna, bir gurup da ayakucuna oturdular. Sonra kendi aralarında:

"Bu peygamber (a.s.)'e verilenin benzeri verilmiş bir (başka) kul görmedik, gözleri uyur ama gönlü uyanıktır. Onun için bir benzetmede bulunun" dediler.

"Sonra (o köşkün içine) bir ziyafet sofrası koyup insanları yiyip içmeye çağırdı" dediler. Sonra yükseldiler. Resulullah (a.s.) da o anda uyandı ve:

"Kim bunlar, biliyor musun?" buyurdu.

"Allah ve Resulü en iyisini bilir" dedim.

"Meleklerdi" dedi. "Yaptıkları benzetme neydi, biliyor musun?"

"Allah ve Resulü en iyisini bilir" dedim.

"Rahman (olan Allah), cenneti bina kılıp kullarını oraya çağırmıştır. Kim kendisine icabet ederse, cennete girer, kim de icabet etmezse, Allah onu cezalandırıp azap eder" buyurdu."

882- Tirmizi (5/145) 45-el-Emsal. 1-Babu ma cae fi meseli'llahi fi ibadihi. Tirmizi şunu eklemiştir: "Bu, hasen, garip sahih bir hadistir."

Darimi, Mukaddime (1/7) Babu sifati'n-Nebi (a.s.) fi'l-kütübi kable meb'asihi.

٨٨٣ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: خِيَارُ وَلَدِ آدَمَ خَمْسَةٌ: نُوحٌ، وَإِبْرَاهِيمُ، وَعِيسَى، وَمُوسَى، وَمُحَمَّدٌ ﷺ، وَخَيْرُهُمْ مُحَمَّدٌ ﷺ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَسَلَّمَ.

883- Bezzar, Ebu Hureyre (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Adem'in çocuklarının hayırlıları beş kişidir: Nuh (a.s.), İbrahim (a.s.), İsa (a.s.), Musa (a.s.) ve Muhammed (a.s.). En hayırlıları da Muhammed'dir. Sellallahu aleyhi ve selleme ve sallallahu aleyhim ecma'ine ve selleme."

٨٨٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: أَحِبُّونَا بِحُبِّ الْإِسْلَامِ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَاتَرْفَعُونِي فَوْقَ حَقِّي، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اتَّخَذَنِي عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَنِي رَسُولاً».

884- Taberani, Hüseyin bin Ali (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hüseyin bin Ali anlatıyor: "Bizi, İslam sevgisiyle seviniz. Çünkü Resulullah (a.s.): "Beni hakettiğimden fazla yüceltmeyiniz, zira Allah Teala beni resul edinmeden önce kul edinmiştir." buyurdu."

٨٨٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ وَقَدْ وُكِّلَ بِهِ قَرِينُهُ مِنَ الْجِنِّ وَقَرِينُهُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ» قَالُوا: وَإِيَّاكَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «وَإِيَّايَ، إِلاَّ أَنَّ اللَّهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ، فَلَا يَأْمُرُنِي إِلاَّ بِخَيْرٍ».

885- Müslim, Abdullah bin Mes'ud (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Mes'ud (r.a.) der ki: "Resulullah (a.s.) "Sizden hiç kimse yoktur ki, kendisine cinlerden bir yoldaş ve meleklerden de bir yoldaş havale edil-

---

883- Keşfü'l-Estar (3/114)
Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/254)'de şöyle der: "Hadisi Bezzar rivayet etmiştir. Ravileri Buhari'nin ravileridir."

884- el-Mu'cemu'l-Kebir (3/128) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/21)'de: "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir. İsnadı hasendir." der.

885- Müslim (4/2167) 50- Sıfati'l-Münafikîne ve Ahkâmihim 16-Babu tahrişi'ş-şeytan ve ba'sihi serayahu li fitneti'n-nasi ve enne mae kulli insanin karînen.

memiş olsun" dedi.

"Sen de mi ya Resulullah?" dediler.

"Ben de. Ancak ona (o şeytana) karşı bana yardım etti de müslüman oldu. Bana hayırdan başka birşey emretmez" dedi."

٨٨٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ: حَدَّثَنِي جَارٌ لِخَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ لِخَدِيجَةَ: «أَيْ خَدِيجَةُ وَاللَّهِ لاَ أَعْبُدُ اللاَّتَ وَالْعُزَّى وَاللَّهِ لاَ أَعْبُدُ أَبَدًا» قَالَ: فَتَقُولُ خَدِيجَةُ خَلِّ اللاَّتَ خَلِّ الْعُزَّى قَالَ ــ يَعْنِي الرَّاوِي ــ كَانَتْ صَنَمُهُمُ الَّتِي كَانُوا يَعْبُدُونَ ثُمَّ يَضْجَعُونَ.

886- Ahmed bin Hanbel, Urve bin Zübeyr (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Urve bin Zübeyr anlatıyor: "Bana Hatice binti Huveylid'in bir komşusu, Resulullah (a.s.)'ı Hz.Hatice (r.a.)'ye şöyle derken duyduğunu söyledi:

886- Ahmed, Müsned (4/222) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/225)'de şöyle demektedir: "Ahmed bin Hanbel rivayet etmiştir. Ravileri Buhari'nin ravileridir."

Karîn: Dost. Her insanın yanında meleklerden bir yoldaş, şeytanlardan bir yoldaş vardır. Meleklerden olan yoldaşı kendisine hayrı emreder ve hayra teşvikte bulunur. Şeytanlardan olan yoldaşı da şerri emreder ve şerre teşvikte bulunur. Allah, bizi hayrın yoldaşına uymaya, şerrin yoldaşına muhalefet etmeye muvaffak kılsın.

Nevevi, Müslim Şerhi'nde şöyle der:" Hadiste geçen feesleme kelimesi mim harfinin merfu okunmasıyla, 'fe eslemu' ve mensup okunmasıyla da 'fe esleme' şeklinde okunmuştur. Bu ikisi, iki meşhur rivayettir. Merfu okuyanlar şöyle derler: "Yoldaş - (şeytan) müslüman olmuştur ve fiil, İslam kelimesinden gelmektedir ve müslüman oldu, artık hayırdan başka birşey tavsiye etmiyor" anlamındadır.

Hangisinin daha uygun olduğu konusunda alimler anlaşamamışlardır.

Hattabi, "Tercih olunan doğru görüş merfu olmasıdır." derken, Kâdî 'Iyâz, fethayla okumayı tercih etmektedir. O'nun (a.s.) şu sözünden (Artık bana hayırdan başka birşey tavsiye etmiyor) dolayı muhtasar olan da budur.

Fethalı rivayet hakkında da alimler ihtilaf etmişlerdir: "Esleme, boyun eğip uydu anlamınadır." denilmiştir. Sahih-i Müslim dışında "Festesleme: Boyun eğdi" şeklinde gelmiştir. Ayrıca Müslüman ve mü'min oldu, anlamındadır." da denilmiştir ki, zahir olan budur.

Kâdî Iyâz şöyle demektedir: "Bilmiş ol ki, ümmet (i Muhammed) Hz.Peygamber (a.s.)'in bedenen, kalben ve lisanen şeytandan korunduğu konusunda icma etmiştir. Bu hadiste Şeytan yoldaş fitnesinden, vesvese ve aldatmasından sakındırmaya işaret vardır. Allah Resulu (a.s.) Şeytan'ın bizimle birlikte olduğunu bildirmiştir ki, imkan ölçüsünde ondan sakınalım."

"Hatice! Allah'a and olsun ki, Lat'a ve Uzza'ya tapmam. Allah'a and olsun ki, ebeddiyen tapmam." Hatice de şöyle diyordu:

"Lat'ı da bırak, Uzza'yı da bırak..."

Ravi der ki: *"(Bunlar) önce tapıp sonra yaktıkları putları idi."*

٨٨٧ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يُحْرَسُ حَتَّى نَزَلَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ: ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ فَأَخْرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ مِنَ الْقُبَّةِ فَقَالَ لَهُمْ: «أَيُّهَا النَّاسُ انْصَرِفُوا فَقَدْ عَصَمَنِي اللَّهُ».

887- Hakim, Hz.Aişe (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.): "....İnsanlardan seni Allah korur..."(1) ayeti ininceye kadar (sahabe tarafından) korunuyordu. O zaman Peygamber (a.s.) başını çadırdan çıkarıp onlara: "Ey insanlar, çekilin. Beni Allah korumaktadır" dedi."

٨٨٨ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً مُهْدَاةً».

888- Tirmizi, Ebu Hureyre (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu: "Ben ancak rahmet ve hidayet peygamberi olarak gönderildim."

٨٨٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ فَضَّلَ مُحَمَّدًا عَلَى أَهْلِ السَّمَاءِ وَعَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَقَالَ رَجُلٌ: يَا أَبَا عَبَّاسٍ وَبِمَا فَضَّلَهُ عَلَى أَهْلِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ؟ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ: ﴿وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلٰهٌ مِنْ دُونِهِ فَذٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى

887- Müstedrek (2/213) Hakim şöyle demiştir: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir, ancak Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır." Zehebi de kendisini tasdik etmiştir.

888- Kesfü'l-Estar (3/114)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid ve Taberani (es-Sağîr'de ve el-Evsat'ta) rivayet etmişlerdir. Bezzar'ın ravileri Buhari'nin ravileridir.

1) Maide Suresi: 67

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا * لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ فَقِيلَ لَهُ: يَا أَبَا عَبَّاسٍ فَمَا فَضْلُهُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ؟ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ﴾ وَقَالَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ فَأَرْسَلَهُ اللَّهُ إِلَى الْإِنْسِ وَالْجِنِّ.

889- Taberani, İbni Abbas (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"İbni Abbas dedi ki: "Allah, Muhammed'i, göktekilere ve yerdekilere üstün kılmıştır. Bir adam:

"Ya Eba Abbas, O'nu göktekilere ve yeryüzündekilere ne ile üstün kılmıştır?" dedi.

"Allah Teala, göktekilere "Onlardan her kim: "Ben O'ndan başka bir tanrıyım" derse, onu cehennemle cezalandırırız. Biz zalimleri böyle cezalandırırız." (1) derken yine Allah Teala, Muhammed (a.s.)'e: "Biz sana apaçık bir fetih verdik. Ki, Allah geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın..." (2) demektedir. İbn Abbas'a:

"Ey Abbas oğlu, diğer peygamberlere olan üstünlüğü nedir?" diye soruldu.

"Allah Teala, "Biz her peygamberi sadece kendi kavminin diliyle gönderdik..."(3) derken, Muhammed (a.s.)'e: "Biz, seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik."(4) demektedir. Allah O'nu insanlara ve cinlere resul olarak göndermiştir."

٨٩٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّمَا أَنَا مُبَلِّغٌ، وَاللَّهُ يَهْدِي».

889- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/254)'de zikretmiş ve şöyle demiştir: "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir. el-Hakem bin Eban dışında ravileri Buhari'nin ravileridir. O da sika'dır." Ayrıca hadisi, Ebu Ya'lâ da özetlemek suretiyle rivayet etmiştir.

1) Enbiya Suresi: 29

2) Fetih Suresi: 1-2

3) İbrahim Suresi: 4

4) Sebe' suresi: 28

890- Taberani, Muaviye (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Mu'aviye anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) şöyle demiştir: "Ben, sadece bir tebliğciyim. Hidayete Allah erdirir..."

٨٩١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ هٰذِهِ الْآيَةَ الَّتِي فِي الْقُرْآنِ: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ قَالَ فِي التَّوْرَاةِ: يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَنَذِيرًا وَحِرْزًا لِلْأُمِّيِّينَ، أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي، سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ، لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ وَلَا سَخَّابٍ بِالْأَسْوَاقِ، وَلَا يَدْفَعُ السَّيِّئَةَ بِالسَّيِّئَةِ، لٰكِنْ يَعْفُو وَيَصْفَحُ، وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بِأَنْ يَقُولُوا: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللَّهُ، فَيُفْتَحُ بِهَا أَعْيُنًا عُمْيًا، وَآذَانًا صُمًّا، وَقُلُوبًا غُلْفًا.

891- Buhari, Abdullah bin Amr bin el As (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Amr bin el-As (r.a.) anlatıyor: "Kur'an'daki şu ayet "Ey Peygamber, biz seni bir şahid, bir müjdeleyici ve bir korkutucu olarak gönderdik." (1) Tevrat'ta şöyledir: "Ey peygamber, biz seni bir şahid, bir müjdeleyici, bir korkutucu, ümmiler için bir sığınak olarak gönderdik. Sen, ahdimsin ve resülumsün. Seni Mütevekkil olarak adlandırdım ve çarşılarda bağırıp çağırmayan, kaba ve sert olmayan, kötülüğe kötülükle karşılık vermeyen, bilakis affedip bağışlayan, sapıtmış millet kör gözlerin açıldığı, sağır kulakların işittiği ve kilitli gönüllerin açıldığı 'La ilahe illallah' sözünü deyinceye kadar, Allah canını almayacak" şeklinde özelliklerini saydım."

٨٩٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي: كَانَ كُلُّ نَبِيٍّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً، وَبُعِثْتُ إِلَى كُلِّ أَحْمَرَ وَأَسْوَدَ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ، وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ طَيِّبَةً وَطَهُورًا وَمَسْجِدًا، فَأَيُّمَا رَجُلٍ أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ صَلَّى حَيْثُ

890- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/264)'de zikretmiş ve "Hadisi, Taberani iki isnadla rivayet etmiştir, birisi hasendir" demiştir.

891- Buhari (8/585) 65- et-Tefsir 3-Babu 'inna erselnâke şahiden ve mübeşşiren veneziran'.

1) Ahzab suresi: 45

el-Milletu'l-Avcâ: Gayr-i müstakîm millet. Bu ifadede ataların, İbrahim ve İsmail (a.s.)-'in dinini de değiştirdikleri şeylere işaret vardır.

كَانَ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ بَيْنَ يَدَيَّ مَسِيرَةِ شَهْرٍ، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ».

892- Buhari ve Müslim, Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Benden önce hiç kimseye verilmemiş olan beş şey bana verildi: "Her peygamber, özellikle (sadece) kendi kavmine gönderildi, ben ise her kırmızıya ve siyaha peygamber gönderildim.

Bana ganimetler helal kılınmıştır. Benden önce hiç kimseye helal kılınmamıştı.

Yeryüzü bana temiz, temizleyici ve mescid kılındı. Bu sebeple herhangi bir kişiye namaz gakti geldiğinde, olduğu yerde namazını kılsın.

Bir aylık mesafeden (düşmanın kalbine) korku salmakla yardım olundum.

Ve bana şefaat (etme hakkı) verildi."

Bir rivayette de (1) şöyle buyurmaktadır:

"Benden önce hiç kimseye verilmemiş olan beş şey bana verildi:

Bir aylık mesafeden (düşmanın kalbine) korku salmakla yardım olundum,

Yeryüzü benim için mescid ve temizleyici kılındı, ümmetimden herhangi bir kişiye namaz vakti eriştiğinde, namazını kılsın,

Ganimetler bana helal kılındı ki, benden önce hiç kimseye helal kılınmamıştı,

Bana şefaat (hakkı) verildi,

Peygamberler sadece kendi kavimlerine peygamber gönderildi, ben ise bütün insanlara peygamber olarak gönderildim."

٨٩٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «جُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي، وَجُعِلَ الذِّلَّةُ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِي».

892- Buhari (1/436) 7- et-Teyemmüm 1-Bab haddesena Abdullah bin Yusuf.
Müslim (1/370) 5-Mesacid ve Mevadı't's-Salâti, hadis no: 3

1) Buhari (1/436)

***Ahmer ve Esved:** Bu sözle, bütün alemi kasdetti. Siyah, bilindiği gibi Habeşilere, zencilere ve diğerlerine denilir. Kırmızı ise, beyaz demektir. Araplar, beyaz urka kırmızı derler.*

***Tahûr:** Ta harfinin fethasıyla: Temizlenilen su ve toprak demektir.*

893- Buhari, Abdullah bin Ömer (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Ömer (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu: "Rızkım, mızrağımın altında yaratıldı ve zilletle küçük düşme işime (dinime) muhalefet edenler üzerine konuldu (vaz' edildi)."

٨٩٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، وَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ، فَوُضِعَتْ فِي يَدَيَّ» قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَقَدْ ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنْتُمْ تَنْتَثِلُونَهَا. قَالَ الْبُخَارِيُّ: وَبَلَغَنِي أَنَّ جَوَامِعَ الْكَلِمِ: أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَجْمَعُ لَهُ الْأُمُورَ الْكَثِيرَةَ الَّتِي كَانَتْ تُكْتَبُ فِي الْكُتُبِ قَبْلَهُ فِي الْأَمْرِ الْوَاحِدِ وَالْأَمْرَيْنِ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ.

894- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu: "Cevami'ul Kelim'le (Kur'an'la) gönderildim, (düşmanın kalbine) korku salmakla yardım olundum, uyuyorken bana yeryüzü hazinelerinin anahtarlarının verilip, ellerime konulduğunu gördüm."

Ebu Hureyre dedi ki: *"Resulullah (a.s.) gitmiştir ve siz onların (hazinelerin) hepsini elde ediyorsunuz."*

Buhari'de ise: *"Bana Cevami'u'l-Kelim'in şu anlama geldiği haberi ulaştı:*

893- Buhari (6/98) 56- el-Cihad 88- Babu ma kîle fi'r-rimâh'ta not düşmüştür.

894- Buhari (6/128) 56- el-Cihad 122, Babu kavli'n-Nebi (a.s.) "Nusırtu bi'r-ru'bi mesîratе şehr."

Buhari (12/401) 91-et-Ta'bir 22- Babu'l-mefâtîhi fi'l-yed.

Müslim (1/371) 5-el-Mesacid ve mevadi'i's-salati, hadis no: 6

Sığâr: *Zillet, boyun eğmek, küçük düşmek, hakir olmak.*

Cevamiu'l-Kelim: *Kur'an'ı kasdetmiştir. Allah, lütfuyla Kur'an'ın lafzını kendinden birçok manalar çıkan kolay lafızlarda toplamıştır. Hz.Peygamber (a.s.)'in sözleri de az söz çok mana şeklinde (Kur'an gibidir) aynıdır.*

Nusırtu birru'b: *er-Ru'b; Korku ve dehşet. Bu şu demektir: Hz.Peygamber (a.s.)'in düşmanlarının kalbine Allah korku düşürüyordu da aralarında bir aylık mesafe varken heybetinden çekinip, O'ndan korkuyorlardı ve karşılaşmak için ilerleyemiyorlardı.*

Tentenillünchâ: *İntisâl; Bir şeyi yaymak, serpmek. Sadakta bulunanların tamamını çıkarıp yaydığımda 'sadağımı yaydım' denilir. Hadisteki bu cümleden kasdolunan 'siz o hazinelerin tamamını elde ediyorsunuz' anlamıdır.*

"Allahu Teala kendinden önceki kitaplarda yazılı birçok işleri onun için bir veya iki işte toplamıştır."

Buhari'nin bir rivayetinde de (1) şöyle buyurmuştur:

"Bana kelimelerin anahtarları verildi, (düşmanın kalbine) korku salmakla yardım olundum ve dün uyurken ansızın yeryüzü hazinelerinin anahtarları bana verildi, elime konuldu."

Ebu Hureyre dedi ki: *"Siz onları elde ediyorken Resulullah (a.s.) gitti."*

Bir rivayette ise (2) (Ebu Hureyre): *"'elgasûnehâ' veya 'terğasûnehâ (emiyorsunuz)"* veya buna benzer bir kelime kullanmıştır. Bir nüshada ise: *"Onlarla oynuyorsunuz"* demiştir.

Müslim'in bir rivayetinde ise (3): *"Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu (diye geçmektedir): "Altı özellikle peygamberlere üstün kılındım:*

"Bana 'Cevami'u'l-Kelim' verildi,

(Düşmanlarımın kalbine) korku salmakla yardım olundum,

Bana ganimetler helal kılındı,

Yeryüzü bana temizleyici (tahur) ve mescid kılındı,

Bütün yaratıklara resul gönderildim,

Benimle peygamberler mühürlendi (artık benden sonra peygamber gelmeyecek, ben Hatamü'n-Nebiyyin'im)"

Yine Müslim'in bir başka rivayetinde (4) şöyle geçer:

"(Düşmanlarımın kalbine) korku salmakla yardım olundum ve bana Cevami'u'l-Kelim verildi."

Yine Müslim'in bir başka rivayetinde (5) şöyle geçer:

"Düşmanlarımın (kalbine) korku salmakla yardım olundum, bana Ceva-

---

1) Buhari (12/390) 91-et-Ta'bir 11-Babu ru'ya'l-leyl.

2) Buhari (13/247) 96-el-I'tisam bi'l-kitâbi ve's-sünne 1- Babu kavli'n-Nebi (a.s.) 'Cevamiu'l kelim'le peygamber gönderildim' (buistü bi cevami'i'l-kelim.)

3) Müslim (1/371) 5- el-Mesacid ve mevadı'ıs-Salati, hadis no: 5

4) Müslim, a.y.

5) Müslim, a.y.

***Mefatih ul-kelim:** Mefatih; Ulaşılması güç kilitli şeyleri çıkarmaya ulaşan herşeydir. Hz.Peygamber (a.s.) kelimelerin anahtarının kendisine verildiğini haber vermiştir ki o, başkasına kilitli ve güç gelen kapalı manalara ve hikmetli sanatlara ulaşmasını Allah'ın kolaylaştırdığı şeylerdir.*

***Terğasûnehâ:** Rağs: Süt emmek.*

mi'u'l-Kelim verildi ve uyurken bana yeryüzü hanizelerinin anahtarları verilip nemen ellerime kondu."

٨٩٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حَيْدَةَ الْقُشَيْرِيِّ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَلَمَّا دَفَعْتُ إِلَيْهِ قَالَ: «أَمَّا إِنِّي قَدْ سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يُغْنِيَنِي بِالسَّنَةِ تُحْفِيكُمْ، وَبِالرُّعْبِ يَجْعَلُهُ فِي قُلُوبِكُمْ» فَقَالَ بِيَدَيْهِ جَمِيعًا: أَمَا إِنِّي قَدْ حَلَفْتُ هٰكَذَا وَهٰكَذَا أَنْ لاَ أُؤْمِنَ بِكَ وَلاَ أَتَّبِعُكَ فَمَا زَالَتِ السَّنَةُ تُحْفِينِي وَمَا زَالَ الرُّعْبُ يُجْعَلُ فِي قَلْبِي حَتَّى قُمْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ.

895- Taberani, Muaviye bin Ceyda el-Kuşeyri (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Muaviye bin Ceyda el-Kuşeyri (r.a.) diyor ki: "Hz.Peygamber (a.s.)'e geldim. Kendisine geldiğimde dedi ki: "Ben Allah'tan kuraklığın kökünüzü kazıması ve kalplerinize koyacağı korku vesilesiyle bana yardım etmesini dilemiştim. Ben her iki elimle işaret ederek:

"Bense, sana iman etmemek ve tabi olmamak için şöyle şöyle yemin etmiştim" dedim. Kuraklık kökümü kazımaktan geri kalmadı, kalbime konulan korku da yok olmadı da huzuruna geldim."

٨٩٦ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِسِتٍّ لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ كَانَ قَبْلِي: غُفِرَ لِيَ مَاتَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِي وَمَا تَأَخَّرَ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لأَحَدٍ كَانَ قَبْلِي، وَجُعِلَتْ أُمَّتِي خَيْرَ الْأُمَمِ، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا، وَأُعْطِيتُ الْكَوْثَرَ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّ صَاحِبَكُمْ لَصَاحِبُ لِوَاءِ الْحَمْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، تَحْتَهُ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ».

896- Bezzar, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmiştir:

895- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (6/65)'de: "Hadisi, Taberani 'el-Evsat'ta rivayet etmiştir." demiştir.

896- Keşfu'l-Estar (3/147) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/269)'de: "Bezzar rivayet etmiştir, senedi ceyyiddir" demiştir.

Yağninî: Yardım etmesini.

Sine: Kuraklık

Tuhfikum: Kökünüzü kazıyacak.

Fe Kale Biyediht: İşaret etti, bu sözü hadisi rivayet eden Muaviye (r.a.) söylemektedir.

"Ebu Hureyre anlatıyor: "Peygamber (a.s.):

"Peygamberlere benden önce hiç birine verilmemiş altı şeyle üstün kılındım:

Geçmiş ve gelecek günahlarım bağışlandı,

Ganimetler bana helal kılındı, ki benden önce hiç birine helal kılınmamıştı,

Ümmetim, en hayırlı ümmet kılındı,

Yeryüzü benim için mescid ve temizleyici (tahur) kılındı,

Bana, Kevser verildi,

Ve (düşmanlarımın kalbine) korku salmakla yardım olundum. Canım kudret elinde olan Allah'a and olsun ki, dostunuz (yani kendisi) kıyamet gününde altında Adem'in ve diğerlerinin bulunduğu el-Hamd sancağının sahibidir."

٨٩٧ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَبِيَدِي لِوَاءُ الْحَمْدِ وَلاَ فَخْرَ، وَمَا مِنْ نَبِيٍّ يَوْمَئِذٍ ــ آدَمُ فَمَنْ سِوَاهُ ــ إِلاَّ تَحْتَ لِوَائِي، وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ وَلاَ فَخْرَ».

897- Tirmizi, Ebu Said el-Hudri (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Said el-Hudri (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Ben, kıyamet gününde Adem evladının efendisiyim ve elimde el-Hamd sancağı bulunuyor. -Övünme yok- O gün hiçbir peygamber yoktur ki, -Adem ve diğerleri- benim sancağımın altında olmasınlar. Ve ben -övünme yok- yeryüzü kendisine ilk açılan (ilk olarak kabrinden çıkan) kimseyim."

Bir Açıklama

Efendimizin (a.s.) bu hadiste söylediği "Ben, Adem evladının efendisiyim (önderiyim)" sözündeki 'Adem evladının efendisi' sözü ile, Hz.Yunus (a.s.)'u anarken söylediği, "Bir kula 'Ben (yani Hz.Muhammed (a.s.), Yunus bin Metta'dan daha hayırlıyım' ve "Beni Hz.Yunus (a.s.)'a üstün tutmayınız" sözlerinin arasını şöyle bağlayabiliriz:

"Ben, Ademin evladının efendisiyim" sözü, sadece Allah Teala'nın kendisine ikram ettiği üstünlüğü ve efendiliği (önderliği) haber vermek, Allah'ın nimetini dile getirmek ve ona göre kendisine iman etsinler diye durumu ümmetine bildir-

---

897- Tirmizi (5/587) 50- el-Menakıb 1-Babun fi fadli'n-Nebi (a.s.)'de rivayet etmiş ve şöyle demiştir: "Bu, hasen, sahih bir hadistir."

mek içindir.

Hz.Yunus (a.s.) hakkındaki sözüne gelince; *"Hiçbir kula yakışmaz"* sözüyle -veya hiç kimseye- kendisi dışındakilere (yakışmayacağını) kasdetmiş olması veya hem kendisi hem de başka insanlar hakkında yakışmayacağını kasdetmiş olması ihtimali vardır. Bu ikinci ihtimal de geniş gönüllülük ve Rabbine karşı tevazu göstermek içindir. *"Ben ondan hayırlıyım"* demesi yakışmazdı. Çünkü nail olduğu üstünlük, Allah'tan bir ikram ve O'ndan gelen bir özelliktir. Bu nimetlere kendi nail olmuş değildi ve kendi gücüyle ulaşmamıştı. Dolayısıyla bunlar, bu nimetler için onlarla övünme olamazdı. Ve O (a.s.), sadece bu nimetlere karşı Rabbine şükrediyordu.

Özellikle Hz.Yunus (a.s.)'un belirtilmesi, Allah'ın bize durumunu, kavminin eziyetlere karşı gösterdikleri sabırsızlıklarını anlatmasından dolayıdır.

٨٩٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَأَوَّلُ مَنْ يُنْشَقُّ عَنْهُ الْقَبْرُ، وَأَوَّلُ شَافِعٍ وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ».

898- Müslim, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Ben, kıyamet günü Ademoğullarının efendisiyim, kabir kendisine ilk açılan, ilk şefaat eden ve ilk şefaat olunan kimseyim."

Tirmizi'nin bir rivayetinde (1) ise şöyledir:

"Ben, yer kendisine ilk defa açılan kimseyim. Cennet hullelerinden hulle giyer, sonra Arş'ın sağına dururum. Benden başka mahlukattan hiçbiri bu makama duracak değildir."

Bir açıklama

İmam Nevevi şöyle demiştir:

"Alimler demişlerdir ki: "Resulullah (a.s.), "Ben Ademoğullarının efendisiyim" sözünü övünmek için söylememiştir." Aksine, Müslim dışındaki meşhur hadiste (övünme yok, ben Ademoğullarının efendisiyim) demekle, övünmenin yasak olduğunu belirtmiştir. Bu sözü iki yönden söylemiştir:

1- Allah Teala'nın "Rabbinin nimetini de söyle!"(2) ayetine uymak için,

2- Bilsinler, inansınlar, gereğiyle amel etsinler ve Allah Teala'nın emrettiği

---

898- Müslim (4/1782) 43- el-Fadail 2-Babu tafdili Nebiyyina (a.s.) alâ cemi'i hala'ık.

1) Tirmizi (5/585) 50- el-Menakıb 1-Babun fi fadli'n-Nebi (a.s.).

2) Duha Suresi: 11

gibi makamına gerektirdiği şekilde saygı göstersinler diye ümmetine tebliğ etmesi gereken açıklamalardan olduğu için.

Bu hadis, Hz.Peygamber (a.s.)'i bütün yaratıklara üstün tutmaya bir delildir. Çünkü ehl-i sünnetin görüşü, insanların meleklerden üstün olduğu şeklindedir. Hz.Peygamber (a.s.) insanların (ademoğullarının) ve diğerlerinin en üstünüdür.

"Peygamberler arasında (şu daha üstündür, bu daha üstündür şeklinde) fazilet sıralaması yapmayınız!" hadisine gelince, buna beş türlü açıklama ile cevap verilebilir:

1. Hz.Peygamber (a.s.) bu hadisi, kendisinin Ademoğullarının efendisi olduğunu öğrenmeden önce söylemiştir. Öğrenince de durumu bildirmiştir.

2. O, hadisi edeben ve tevazu için söylemiştir.

3. Yasaklanan (tafdil), ancak daha faziletli olanın faziletinden eksiltmeye götüren tafdildir.

4. Hadisin söyleniş sebebindeki meşhur olay (da olduğu) gibi sadece düşmanlığa ve fitneye götüren tafdil yasaklanmıştır.

5. Yasak (üstün tutmanın) bizzat peygamberlik (müessesesin)deki tafdile has olmasıdır ki, onda üstünlük yoktur. Üstünlük, sadece diğer özellik ve faziletlerdedir.

Tafdile (bazı peygamberlerin bazılarından üstün olduğuna) inanmak gerekir. Allah Teala:

"O resullerin bazısını bazısına üstün kılmışızdır." (1) buyurmaktadır. Peygamber (a.s.)'in "Ve ben ilk şefaat eden ve şefaati ilk kabul olunanım" sözündeki ikinciyi zikretmiştir. Olur ya, iki kişi şefaat edebilir ve ancak Allah bilir, onlardan ikincisinin şefaatı birincininkinden önce kabul olunabilir."

٨٩٩ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَنَا أَوَّلُ النَّاسِ خُرُوجًا إِذَا بُعِثُوا، وَأَنَا خَطِيبُهُمْ إِذَا وَفَدُوا، وَأَنَا مُبَشِّرُهُمْ إِذَا أَيِسُوا، لِوَاءُ الْحَمْدِ يَوْمَئِذٍ بِيَدِي، وَأَنَا أَكْرَمُ وَلَدِ آدَمَ عَلَى رَبِّي، وَلاَ فَخْرَ».

899- Tirmizi, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Ben, ba's olunduklarında insanların kabirden ilk çıkanıyım, heyet gönder-

---

899- Tirmizi, a.y. "Bu, hasen, garip bir hadistir" demiştir.

1) Bakara Suresi: 235

diklerinde sözcüleriyim, umutsuzluğa düştüklerinde müjdeleyenleriyim. O gün 'Hamd Sancağı' elimdedir ve Rabbimin katında Ademoğullarının en değerlisiyim, ama övünme yok."

٩٠٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ يَعْنِي ابْنَ مَسْعُودٍ قَالَ: أُوتِيَ نَبِيُّكُمْ ﷺ كُلَّ شَيْءٍ إِلاَّ مَفَاتِيحَ الْغَيْبِ الْخَمْسَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَافِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾.

900- Ahmed, İbn-i Mes'ud (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Abdullah, yani İbn Mes'ud (r.a.) anlatıyor: "Peygamberinize (a.s.) beş gaibin bilgileri dışında her bilgi verildi:

"Şüphesiz kıyamet bilgisi Allah katındadır (ne zaman kopacağını O bilir), yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını ve hiç kimse nerede öleceğini bilmez. Kuşkusuz Allah, herşeyi bilen ve herşeyden haberi olandır."(1)

٩٠١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «هَلْ تَرَوْنَ قِبْلَتِي هَا هُنَا؟ فَوَاللَّهِ مَايَخْفَى عَلَيَّ خُشُوعُكُمْ وَلاَ رُكُوعُكُمْ وَإِنِّي لأَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي».

901- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmişler-

---

900- Ahmed, Müsned (1/445)

1) Lokman Suresi: 34

901- Buhari (1/514) 8- es-Salât 40-Babu 'ızati'l-imami'n-nase fi itmami's-salâti ve zikri'l-kıbleti.

Müslim (1/319) 4- es-Salât 24- Babu'l emr bi tahsini's-salâti ve itmâmihâ ve'l-huşu'ı fihâ.

Nevevi, Müslim Şerhi'nde şöyle demiştir: "Ulema demiştir ki:

"Hadisin manası, Allahu Teala, Peygamber (a.s.)'in ensesinde bir duyu halk etmiştir, onunla arkasına görür." Peygamber (a.s.) için bundan daha harikulade şeyler vardır. Bunları akıl ve şeriat reddetmemektedir, hatta şeriat onun zahiriyle gelmiştir ki, bunu itiraf etmek gerekir. Ahmed bin Hanbel ve cumhur-u ulema şöyle demişlerdir:

"Bu görme, gerçekten gözle görmedir. Hadiste namazda ihsanı (Allah'ı görüyor

dir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Kıblemi şurası mı zannediyorsunuz. Allah'a and olsun ki, bana huşuunuz ve rükûnuz gizli değildir. Ve ben şüphesiz sizi sırtımın arkasından da görürüm."

٩٠٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أُوتِيتُ بِمَفَاتِيحِ الدُّنْيَا عَلَى فَرَسٍ أَبْلَقَ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ مِنْ سُنْدُسٍ».

902- Ahmed bin Hanbel, Cabir (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hz.Cabir (r.a.) Resulullah (a.s.)'ın şöyle söylediğini anlatıyor:

"Bana dünyanın anahtarları, üzerinde sündüsten bir kadife bulunan ala bir at üzerinde verildi."

٩٠٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ يَوْمًا، فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلاَتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ، ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ، فَقَالَ: «إِنِّي فَرَطٌ لَكُمْ، وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ، وَإِنِّي وَاللَّهِ لأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الآنَ وَإِنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الأَرْضِ ــ أَوْ مَفَاتِيحَ الأَرْضِ ــ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي، وَلَكِنْ أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا».

---

muşçasına ibadet etmeyi) ve huşu'u rükû ve secdeleri tam yapmayı emretme ile gerekmezken, Allah Teala'ya yemin etmenin caiz olduğuna delil vardır. Ancak terkedilmesi müstehaptır. Fakat bir durum, te'kid (vurgulamak), büyüklüğünü hissettirmek, nefislerde iyice yerleştirip gerçeğini kavratmak gibi bir ihtiyaçtan dolayı olursa, ne a'lâ. Hadislerde gelen yeminler böyle yorumlanır."

Resulullah (a.s.)'ın: "Sizi arkamdan da görürüm" sözü için Kadı Iyaz şöyle demektedir:

"Bazı alimler, bunu vefattan sonrasına (Yani ben sizi öldükten sonra da görürürüm, yapıp ettiklerinizden haberdar olurum anlamına) almışlardır. Fakat bu, hadisin gelişine (akışına) uymamaktadır."

902- Ahmed bin Hanbel, Müsned (3/328)

Haysemi, Mecamu'z-Zevaid (9/20)'de: "Bunu, Ahmed rivayet etmiştir, ravileri Buhari'nin ravileridir" demektedir.

***Feran Eblak:** Siyah ve bayaz renk bulunan at. Türkçe'de buna genelde kırat denilmektedir.*

903- Buhari ve **Müslim,** Ukbe bin Amir (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Ukbe bin Amir (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) bir gün çıktı ve Uhud şehidleri üzerine cenaze namazı kıldı. Sonra da minbere çıkıp:

"Ben sizin öncünüzüm. Ben sizin şahidinizim. Allah'a and olsun ki, şu anda havuzuma (Kevser'e) bakıyor gibiyim. Bana yeryüzü hazinelerinin anahtarları - veya yeryüzünün anahtarları- verildi. Allah'a and olsun ki, benden sonra şirke düşmenizden korkmuyorum. Ama bu hazineler hususunda yarışmanızdan korkuyorum."

Bir rivayette de (1) şöyle demiştir:

"Resulullah (a.s.) dirilere ve ölülere veda edercesine sekiz yıl sonra Uhud şehidleri üzerine (cenaze) namazı kıldı. Sonra minbere çıkıp:

"Ben sizin önünüzdeki ferat (önceden gidip havuzu ve suyu hazırlayan)'ım. Ben sizin şahidinizim. Randevu yeriniz (Kevser) havuzudur. Şüphesiz ben, şu makamımdan oraya bakmaktayım. Şirk koşmanızdan korkmuyorum da, dünya (ya dalmanız)dan ve dünya için yarışmanızdan korkuyorum."

Ravi dedi ki:

"Resulullah (a.s.)'a baktığım son bakışımdı. (Artık bir daha O'nu görmedim, yani vefat etti."

Buhari ve Müslim bir başka rivayetlerinde (2) ise şöyle belirtmişlerdir:

"Ben sizin havuza önce varanınızım. Şüphesiz o havuzun eni Eyle ile Cuhfe arası kadardır."

Yine bir rivayette şöyle geçer: *"Fakat ben, dünya konusunda yarışmanızdan ve savaşıp sizden öncekilerin yok olduğu gibi, yok olmanızdan korkuyorum."*

Ukbe şöyle demiştir: *"Resulullah (a.s.)'ı minber üzerinde son görüşümdü."*

٩٠٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنَ النَّارِ بِشَفَاعَةِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ، يُسَمَّوْنَ الْجَهَنَّمِيِّينَ».

903- Buhari 53/209) 23- el-Cenaiz 72, Babu's-Salâti ale'ş-şehid.

Müslim (4/1795) 43- el-Fadail 9-Babu isbati havdı Nebiyyina (a.s.) ve sıfatihi.

1) Buhari (7/348) 64- el-Meğazi 17- Uhud Gazvesi babı.

2) Müslim, a.y.

***Farat:** Yolculukta topluluğun önüne geçmiş olan, suya doğru öne geçmiş olan. Maksat, ben sizi geride bırakmış ve önünüze geçmişim, geldiğinizde beni hazır görür ve bulursunuz, demektir.*

***Tenâfesû:** Bir şeyi elde etmek ve o hususta tek olmak için birbirine üstün gelmeye çalışmaktır.*

904- Buhari, İmran bin Hısayn (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"İmran bin Hısayn (r.a.), Hz.Peygamber (a.s.)'in şöyle dediğini anlatıyor:

"Bir topluluk cehennemden Muhammed (a.s.)'in şefaati ile çıkıp cennete girerler. Bunlara "cehennemlikler" denilir."

٩٠٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَهْتَمُّونَ لِذٰلِكَ (وَقَالَ ابْنُ عُيَيْدٍ: فَيُلْهَمُونَ لِذٰلِكَ) فَيَقُولُونَ: لَوِ اسْتَشْفَعْنَا عَلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هٰذَا! قَالَ فَيَأْتُونَ آدَمَ ﷺ فَيَقُولُونَ: أَنْتَ آدَمُ أَبُو الْخَلْقِ. خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ. وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ. اِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ رَبِّكَ حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هٰذَا. فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ. فَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ فَيَسْتَحْيِي رَبَّهُ مِنْهَا. وَلٰكِنِ ائْتُوا نُوحًا، أَوَّلَ رَسُولٍ بَعَثَهُ اللَّهُ، قَالَ فَيَأْتُونَ نُوحًا ﷺ ، فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ. فَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ فَيَسْتَحْيِي رَبَّهُ مِنْهَا. وَلٰكِنِ ائْتُوا إِبْرَاهِيمَ ﷺ الَّذِي اتَّخَذَهُ اللَّهُ خَلِيلاً. فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ ﷺ فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ. وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ فَيَسْتَحْيِي رَبَّهُ مِنْهَا، وَلٰكِنِ ائْتُوا مُوسَى ﷺ الَّذِي كَلَّمَهُ اللَّهُ وَأَعْطَاهُ التَّوْرَاةَ. قَالَ فَيَأْتُونَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ. فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ. وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ فَيَسْتَحْيِي رَبَّهُ مِنْهَا. وَلٰكِنِ ائْتُوا عِيسَى رُوحَ اللَّهِ وَكَلِمَتَهُ. فَيَأْتُونَ عِيسَى رُوحَ اللَّهِ وَكَلِمَتَهُ. فَيَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ. وَلٰكِنِ ائْتُوا مُحَمَّدًا ﷺ عَبْدًا قَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ. قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «فَيَأْتُونِي، فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فَيُؤْذَنُ لِي. فَإِذَا أَنَا رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا. فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ. فَيُقَالُ: يَامُحَمَّدُ! اِرْفَعْ رَأْسَكَ، قُلْ تُسْمَعْ، سَلْ تُعْطَهْ، اِشْفَعْ تُشَفَّعْ. فَأَرْفَعُ رَأْسِي، فَأَحْمَدُ رَبِّي بِتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِيهِ رَبِّي. ثُمَّ أَشْفَعُ، فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأُخْرِجُهُمْ فَأُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ، ثُمَّ أَعُودُ فَأَقَعُ سَاجِدًا، فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدَعَنِي ثُمَّ يُقَالُ: اِرْفَعْ رَأْسَكَ يَامُحَمَّدُ! قُلْ تُسْمَعْ، سَلْ تُعْطَهْ، اِشْفَعْ تُشَفَّعْ. فَأَرْفَعُ رَأْسِي، فَأَحْمَدُ رَبِّي بِتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِيهِ. ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأُخْرِجُهُمْ مِنَ النَّارِ، وَأُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ.

904- Buhari (11/418) 81- er-Rikak 51-Babu sifeti'l-cenneti ve'n-nar.

(قَالَ فَلاَ أَدْرِي فِي الثَّالِثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ قَالَ) فَأَقُولُ: يَا رَبِّ! مَا بَقِيَ فِي النَّارِ إِلاَّ مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ أَيْ وَجَبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ» (قَالَ ابْنُ عُبَيْدٍ فِي رِوَايَتِهِ: قَالَ قَتَادَةُ: أَيْ وَجَبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ).

905- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Allah, insanları kıyamet günü bir araya getirir. Onlar buna önem verirler (hemen toplanırlar)." Ebu Ubeyd: "Bu, kendilerine ilham olunacak" demiştir." Ardından:

"Rabbimizden şefaat dilesek de bizi şu içinde bulunduğumuz vaziyetten rahata erdirse" derler. Ve Hz.Adem (a.s.)'e gelip:

"Sen, insanların babasısın. Allah seni kendi (kudret) eliyle yaratmıştır, sana ruhundan (ruh) üfürmüş, meleklere emir buyurmuştur da sana secde etmişlerdir. Bize Rabbin katında şefaat et ki, bizi şu içinde bulunduğumuz vaziyetten rahata erdirsin" derler. Bunun üzerine o:

"Ben sizin zannettiğiniz makamda değilim" diyerek düşmüş olduğu hatayı söyleyip ondan dolayı Rabbinden utanır. Sonra:

"Fakat siz, Allah'ın gönderdiği ilk Resul, Nuh (a.s.)'a gidin." der. Hz.Nuh (a.s.)'a giderler. O da:

"Ben sizin zannettiğiniz makamda değilim" der ve dü şmüş olduğu hatayı söyleyip ondan dolayı Rabbinden utanır. Yalnız:

"Ama siz, Allah'ın kendisini dost (halil) edindiği İbrahim (a.s.)'e gidin" der. Hz.İbrahim (a.s.)'e giderler. O da:

"Ben sizin zannettiğiniz makamda değilim" der ve düşmüş olduğu hatayı söyleyip ondan dolayı Rabbinden haya eder. Ancak:

"Allah'ın kendisine konuştuğu ve Tevrat'ı verdiği Musa (a.s.)'ya gidin" der. Hz.Musa (a.s.)'ya gelirler. O da:

"Ben, sizin zannettiğiniz makamda değilim" der ve düşmüş olduğu hatayı söyleyip ondan dolayı Rabbinden haya eder. Sonra:

905- Buhari (11/417) 81- er-Rikak 51- Babu sıfeti'l-cenneti ve'n-nâr.
Müslim (1/80) 1- el-İman 84-Babu ednâ ehli'l-cenneti menzileten fihâ.
***Lestu Hunakum:** Ben, bu makamda duracak şahıs değilim.*

"Fakat siz Allah'ın ruhu ve kelimesi İsa (a.s.)'ya gidin" der. Allah'ın ruhu ve kelimesi Hz.İsa (a.s.)'ya giderler. O da:

"Ben, sizin zannettiğiniz makamda değilim" der ve:

"Ama siz Muhammed (a.s.)'e, geçmiş ve gelecek günahları bağışlanmış kula gidin" diye ilave eder."

Ravi der ki: *"Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:*

"Sonra bana gelirler. Rabbimin huzuruna çıkmak için izin isterim, izin verilir. Rabbimizi görür görmez secdeye kapanırım. Allah beni dilediği kadar secdede bırakır. Sonra bana:

"Ya Muhammed! Başını kaldır; söyle ki, sözün dinlensin, iste ki, isteğin verilsin." denilir. Başımı kaldırıp Rabbimin bana öğreteceği bir hamdetme ile Rabbime hamd ederim. Sonra şefaat ederim. Rabbim bana bir sınır tayin eder de (ben o sınır dahilinde) onları (insanları) cehennemden çıkarıp cennete korum. Sonra (Rabbime) dönerek secdeye kapanırım. Allah beni bırakmak istediği kadar secdede bırakır. Sonra:

"Başını kaldır ya Muhammed! Söyle ki, sözün dinlensin. İste ki, isteğin verilsin, şefaat et ki, şefaatin kabul olunsun" denilir. Başımı kaldırırım. Rabbimin bana öğreteceği bir tahmidle Rabbime hamd ederim. Sonra şefaatte bulunurum. Rabbim bana bir sınır kor da (o sınır dahilinde) o(insa)nları cehennemden çıkarır ve cennete korum."

Ravi der ki:

"Resulullah (a.s.) üçüncüde mi, dördüncüde mi bilemiyorum:

"Ya Rab, cehennemde Kur'an'ın alıkoyduğundan, yani cehennemde sonsuza kadar kalması gerekenlerden başka kimse kalmadı derim" buyurdu."

İbn Ubeyd, kendi rivayetinde, *"Katade: "Yani sonsuza kadar cehennemde kalması gerekenler hariç" dedi."* demiştir.

Bir rivayette (1) Enes bin Malik (r.a.) şöyle diyor:

"Hz.Peygamber (a.s.) şöyle buyurdu: "La ilahe illallah" (Allah'tan başka ilah yoktur) diyen ve kalbinde bir arpa tanesi ağırlığında hayır bulunan kimseler cehennemden çıkacaktır. Sonra 'La ilahe illallah' diyen ve kalbinde bir buğday tanesi ağırlığında hayır bulunan kimseler de cehennemden çıkacaktır. Sonra 'La ilahe illallah' diyen ve kalbinde zerre kadar hayır bulunan kimseler de cehennemden çıkacaktır."

İbn Minhal, kendi rivayetinde şunları da ilaveten söylemiştir:

---

1) Müslim (1/182) 1- el-İmam 84-Babu ednâ ehli'l-cenneti menzileten fiha.

"Yezid dedi ki: "Şu'be'ye rastladım ve ona (bu) hadisi söyledim. Bunun üzerine Şu'be: "Bunu bize Katade, Enes bin Malik'ten, o da Hz. Peygamber (a.s.)'den rivayet etti. Ancak Şu'be zerre kelimesi yerine zürа kelimesini koydu." Yezid şunu da ekledi: "Ebu Bistam (yani Şu'be) kelimeyi yanlış okudu."

٩٠٦ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي».

906- Tirmizi, Cabir (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz.Cabir (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'ı şöyle söylerken işittim:

"Şefaatım, ümmetimin büyük günah işleyenlerinedir."

٩٠٧ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : «أَمَّا أَهْلُ النَّارِ الَّذِينَ هُمْ أَهْلُهَا: فَإِنَّهُمْ لاَيَمُوتُونَ فِيهَا وَلاَ يَحْيَوْنَ، وَلٰكِنْ نَاسٌ أَصَابَتْهُمُ النَّارُ بِذُنُوبِهِمْ ــ أَوْ قَالَ بِخَطَايَاهُمْ ــ فَأَمَاتَتْهُمْ إِمَاتَةً، حَتَّى إِذَا كَانُوا فَحْمًا أُذِنَ بِالشَّفَاعَةِ فَجِيءَ بِهِمْ ضَبَائِرَ ضَبَائِرَ فَبُثُّوا عَلَى أَنْهَارِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ قِيلَ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ أَفِيضُوا عَلَيْهِمْ، فَيَنْبُتُونَ نَبَاتَ الْحِبَّةِ تَكُونُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ» قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: كَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ كَانَ بِالْبَادِيَةِ.

907- Müslim, Ebu Said el-Hudri (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Said el-Hudri (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Gerçekten cehennemlik olan cehennemliklere gelince; kuşkusuz onlar, orada ne ölürler, ne de dirilirler. Fakat günahları -veya hataları- sebebiyle kendilerine ateşin isabet edip adamakıllı öldürdüğü insanlar yanıp kömür olunca (haklarında) şefaate izin verilir. Bunun üzerine gurup gurup getirilip cennet ırmaklarına dağıtılırlar. Sonra:

"Ey cennetlikler, şunların üzerine su serpin" denilir. Böylece sel kalıntısında

---

906- Tirmizi (4/625) 38- Sıfeti'l-Kiyame 11-Babun minhu.

Tirmizi, hadis için "Hasen bir hadistir" demiştir.

907- Müslim (1/172) 1- el-İman 82- Babu isbati'ş-şefa'ati ve ihraci'l-muvahhidin mine'n-nâr.

***Dabatra:** Değişik guruplar halinde.*

***Hamîl:** Selin getirdiği çör-çöp ve toprak.*

ot biter gibi biterler." bunun üzerine cemaatten biri: "Galiba Resulullah (a.s.) çölde bulunmuş" dedi."

٩٠٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ. فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ. وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَهِيَ نَائِلَةٌ، إِنْ شَاءَ اللَّهُ، مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لاَيُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا».

908- Müslim, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Her peygamberin Allah tarafından kabul edilecek bir duası vardır. (Benden önceki) her peygamber bu duada acele etti. Bense, onu kıyamet gününde ümmetime şefaat etmek için sakladım. Bu duaya ümmetimden Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan ölenler nail olacaktır."

٩٠٩ــ رَوَى أَحْمَدُ وَابْنُ حِبَّانَ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يُبْعَثُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَأَكُونُ أَنَا وَأُمَّتِي عَلَى تَلٍّ، وَيَكْسُونِي رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى حُلَّةً خَضْرَاءَ، ثُمَّ يُؤْذَنُ لِي فَأَقُولُ مَاشَاءَ اللَّهُ أَنْ أَقُولَ، فَذَاكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ».

909- Ahmed bin Hanbel ve **İbn Hıbban**, Ka'b bin Malik (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Ka'b bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"İnsanlar kıyamet günü ba's olunurlar (diriltilirler). Ben ve ümmetim bir tepe üzerinde bulunuruz ve Rabbim (c.c.) bana yeşil bir elbise (hulle) giydirir. Sonra bana izin verilir de Allah'ın söylememi dilediğini söylerim. İşte bu, makam-ı Mahmud'dur."

٩١٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ

908- Müslim (1/189) 1- el-İman 86- Babu ihtibai'n-Nebi (a.s.) davete'ş-şefaati li ümmetiehi.

909- Ahmed bin Hanbel, Müsned (3/456)

İbn Hıbban, Mevaridu'z-Zam'an (639) 41- el-Ba's 6- Babun fi ba'si4n-Nebi (a.s.) ve ümmetihi.

Müstedrek (2/363) Hakim şöyle demiştir: "Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir, ancak kitaplarına almamışlardır." Zehebi de onu tasdik etmiştir.

اللَّهِ ﷺ : «أَنَا أَوَّلُ النَّاسِ خُرُوجًا إِذَا بُعِثُوا، وَأَنَا خَطِيبُهُمْ إِذَا وَفَدُوا، وَأَنَا مُبَشِّرُهُمْ إِذَا أُيِسُوا، لِوَاءُ الْحَمْدِ يَوْمَئِذٍ بِيَدِي، وَأَنَا أَكْرَمُ وَلَدِ آدَمَ عَلَى رَبِّي وَلاَ فَخْرَ».

910- Tirmizi, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Diriltildiklerinde ben insanların (kabrinden) ilk çıkanıyım, (Rablerine) heyet gönderdiklerinde sözcüleri, ümitsizliğe düştüklerinde müjdeleyenleriyim. O gün Hamd sancağı benim elimdedir ve ben Ademoğullarının Rabbim (katında) en değerlisiyim, ama övünme yok."

٩١١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا فَقَالَ: «عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ، فَجَعَلَ يَمُرُّ النَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلُ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلاَنِ، وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّهْطُ، وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ. وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ، فَرَجَوْتُ أَنْ تَكُونَ أُمَّتِي، فَقِيلَ هٰذَا مُوسَى وَقَوْمُهُ، ثُمَّ قِيلَ لِي: انْظُرْ، فَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ، فَقِيلَ لِي: انْظُرْ هٰكَذَا وَهٰكَذَا، فَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ، فَقِيلَ: هٰؤُلاَءِ أُمَّتُكَ، وَمَعَ هٰؤُلاَءِ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ» فَتَفَرَّقَ النَّاسُ وَلَمْ يُبَيَّنْ لَهُمْ.

911- Buhari ve Müslim, İbn Abbas (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"İbn Abbas (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) bir gün yanımıza geldi:

"Bana bütün ümmetler gösterildi. Yanında (ümmeti olarak) bir adamla bir peygamber, yanında iki adamla bir peygamber ve yanında küçük bir cemaatla bir peygamber ve yanında hiç kimse olmayan bir peygamber geçti. Derken ufku tutmuş bir büyük cemaat gördüm de ümmetim olmasını diledim. "Bu, Musa ve ümmetidir" denildi. Sonra bana: "Bak!" denildi. Ufku tutmuş büyük bir cemaat gördüm. Bana yine "şu tarafa bak, bu tarafa bak..." denildi. O zaman da ufku tutmuş büyük bir cemaat gördüm. "İşte bunlar, senin ümmetindir. Onlarla birlikte cennete hesapsız girecek 70 bin kişi daha var." dediler. Bu kişilerin kimler olduğu hakkında insanlar değişik değişik guruplara ayrıldılar ama konu açıklığa kavuşmadı."

910- Tirmizi (5/585) 50- el-Menakıb 1-Babun fi fadli'n-Nebi (a.s.). Tirmizi şunu da eklemiştir: "Bu, hasen garip bir hadistir."

911- Buhari (10/211) 76- et-Tıb 42-Babu men lem yerki.

Müslim (1/199) 1- el-İman 94-Babu'd-delil ala duhuli tavaife mine'l-müslimine'l-cennete bi gayrihi hisabin ve la azab.

٩١٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ؛ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنِّي عِنْدَاللَّهِ مَكْتُوبٌ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَإِنَّ آدَمَ لَمُنْجَدِلٌ فِي طِينَتِهِ، وَسَأُخْبِرُكُمْ بِأَوَّلِ ذٰلِكَ: دَعْوَةُ إِبْرَاهِيمَ وَبِشَارَةُ عِيسَى، وَرُؤْيَا أُمِّي الَّتِي رَأَتْ حِينَ وَضَعَتْنِي أَنَّهُ خَرَجَ مِنْهَا نُورٌ أَضَاءَتْ لَهَا مِنْهُ قُصُورُ الشَّامِ.

912- Ahmed bin Hanbel, İrbad bin Sariye (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Irbad bin Sariye anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'ı şöyle derken duydum:

"Adem, balçığında yatıyorken, ben Allah katında son peygamber olarak yazılmıştım. Ve size ilkleri haber vereceğim. İbrahim (a.s.)'in duası, İsa (a.s.)'nın müjdesi ve annemin beni doğurduğunda gördüğü Şam'ın köşklerini aydınlatan nur (da benim).

İbrahim (a.s.)'in duası:

"Rabbimiz, onlara kendilerinden bir peygamber gönder..."(1) İsa (a.s.)'ın müjdesi:

"....İsmi Ahmed olan benden sonra gelecek bir peygamberi müjdeleyerek..." (2) Allah'ın selat ve salamı O'nun ve ailesinin üzerine olsun."

Tirmizi (3) de şu şekilde rivayet etmiştir:

"el-Muttalip bin Veda'a (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"....Ben, Muhammed bin Abdullah bin Abdulmuttalibim. Allah insanları yarattı. Sonra beni en hayırlı guruba koydu. Sonra onları iki guruba ayırdı ve beni en hayırlı guruba koydu. Sonra onları kabilelere yerleştirdi ve beni en hayırlı kabileye koydu. Sonra onları (yani kabileyi) evlere yerleştirdi ve beni en hayırlı eve ve en hayırlı nefse (canlıya, insana) koydu."

912- Ahmed bin Hanbel, Müsned (4/127)

İbn Hıbban, Mevaridu'z-Zem'an, 512-Hakim, Müstedrek (2/600) Hakim, "Sahihu'l-isnad" demiştir.

1) Bakara Suresi: 129

2) Saff Suresi: 6

3) Tirmizi (5/584) 50- el-Menakıb 1-Babun fi fadli'n-Nebi (a.s.). Tirmizi: "Bu, hasen bir hadistir" demiştir.

٩١٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ، وَاصْطَفَى قُرَيْشًا مِنْ كِنَانَةَ، وَاصْطَفَى مِنْ قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ، وَاصْطَفَانِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ».

913- Müslim, Vesile bin el-Eska (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Vasile bin el-Eska (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'ı şöyle derken duydum:

"Şüphesiz, Allah Kinaneoğullarını İsmail'in çocuklarından, Kureyş'i de Kinane'den, Haşimoğullarını da Kureyş'ten, beni de Haşimoğullarından seçmiştir."

٩١٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «بُعِثْتُ مِنْ خَيْرِ قُرُونِ بَنِي آدَمَ قَرْنًا فَقَرْنًا، حَتَّى كُنْتُ مِنَ الْقَرْنِ الَّذِي كُنْتُ مِنْهُ».

914- Buhari, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) Resulullah (a.s.)'ın şöyle buyurduğunu anlatıyor: "Çağ çağ (her kuşakta) Ademoğulları çağlarının (nesillerinin) en hayırlılarından peygamber gönderildim. Sonunda mensup olduğum çağda oldum (vücut buldum)."

٩١٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَرَادَ رَحْمَةَ أُمَّةٍ مِنْ عِبَادِهِ، قَبَضَ نَبِيَّهَا قَبْلَهَا، فَجَعَلَهُ لَهَا فَرَطًا، وَسَلَفًا بَيْنَ يَدَيْهَا، وَإِذَا أَرَادَ هَلَكَةَ عَذَّبَهَا، وَنَبِيُّهَا حَيٌّ، فَأَهْلَكَهَا وَهُوَ يَنْظُرُ، فَأَقَرَّ عَيْنَهُ بِهَلَكَتِهَا حِينَ كَذَّبُوهُ وَعَصَوْا أَمْرَهُ».

915- Müslim, Ebu Musa el-Eş'ari (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Musa el-Eş'ari (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) şöyle buyurdu:

"Allah (c.c.) kullarından bir ümmete merhamet buyurmak istediğinde, pey-

---

913- Müslim (4/1783) 43-el-Faadil 1, babu fadli nesebi'n-Nebiyyi (a.s) ve teslimi'l-Haceri aleyhi kable'n-nübüvve.

914- Buhari (6/566) 61- el-Menakıb 23, babu sıfeti'n-nnebiyye (a.s)

915- Müslim (4/792) 43- el-faadail 8, izra erade'llahu Teala rahete ümmetin tabede nebiyyeha kableha

gamberlerinin canını, onlardan önce alır ve o peygamberi o ümmet için (önceden gidip ümmeti için hazırlık yapan bir) öncü ve önlerinde selef kılar. Bir ümmetin halakini (yok olmasını) irade buyurduğunda da peygamberleri sağken onlara azab edip, peygamber bakıp dururkan helak eder ki -kendisini yalanla-yıp emrine karşı geldilerse- helak oluşlarıyla peygamberin gözü aydınlanır (sevinir)."

Bir Açıklama

Hz.Peygamber (a.s.) bütün hayatını, ümmeti için hayır ve rahmet eylemiştir. Şu hadisi özellikler bölümüne koyduk. Çünkü O (a.s.), ümmetine rahmet oluşuyla özel kılınmıştır.

İbn Mes'ud (r.a.) hadisinde (1) olduğu gibi, Resulullah (a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Hayatım sizin için hayırdır. Yeni davranışlarda bulunursanız, sizin için yeni hükümler konulur. Vefatım da sizin için hayırdır.

Amelleriniz bana gösterilir. Hayır görürsem, ondan dolayı Allah'a hamd ederim, şer görürsem sizin için Allah'tan mağfiret dilerim."

٩١٦ــ رَوَى الْبَزَّارُ وَالْحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا رَحْمَةٌ مُهْدَاةٌ».

916- Bezzar ve **Hakim,** Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre (r.a.) Hz.Peygamber (a.s.)'den şunu naklediyor:

"Ey insanlar! Ben ancak bir rahmet ve hidayet peygamberiyim."

٩١٧ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ عَلَى حَلْقَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ: «مَا أَجْلَسَكُمْ؟» قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ وَنَحْمَدُهُ عَلَى مَا هَدَانَا

916- Bezzar, Keşfü'l-Estar (3/114) -Alâmâti'n-nübüvve, babu bi'setihi (a.s)

Hakim, el-Müstedrek (1/35) Hakim: "Bu, Şeyhayn'ın şartlarına göre sahih bir hadistir." demiştir. Zehebi de kendisini tasdik etmiştir.

Haysemi, Mecmau'z-Zeva'id (8/257) 'de: "Hadisi, Bezzar ve es-Sağir ile el-Evsat'ta Taberani rivayet etmişlerdir. Bezzar'ın ravileri Buhari'nin ravileridir." demiştir.

1) Bezzar, Keşfü'l-Estar (1/397) el-Cenaiz, babu ma yahsulüli ümmetihi minhu fi hayatihi ve ba'de vefatihi.

Haysemi, Mecmau'z-Zeva'id (9/24)'de: "Hadisi Bezzar rivayet etmiştir, ravileri Buhari'nin ravileridir" demektedir.

لِدِينِهِ وَمَنَّ عَلَيْنَا بِكَ ....» الحديثُ، وَفِي آخِرِهِ: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبَاهِي بِكُمُ الْمَلَائِكَةَ».

917- Müslim, Muaviye (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Muaviye (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) ashabının kurduğu bir (ilim) halkasına vardı. Ve:

"Sizi oturtan nedir?" dedi.

"Allah'ı zikretmek, dinine dair bize hidayet ettiklerine ve seni bize ihsan etmesine hamd etmek üzere oturduk" dediler." Hadisin sonunda (Hz.Peygamber (a.s.)'in onlara şöyle dediği geçer):

"Şüphesiz Allah (c.c.), sizinle, meleklere karşı övünüyor."

٩١٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَقَدْ رَأَيْتُنِي فِي الْحِجْرِ، وَقُرَيْشٌ تَسْأَلُنِي عَنْ مَسْرَايَ ...» الْحَدِيثُ. وَفِيهِ «وَقَدْ رَأَيْتُنِي فِي جَمَاعَةٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ... فَحَانَتِ الصَّلَاةُ فَأَمَمْتُهُمْ، فَلَمَّا فَرَغْتُ مِنَ الصَّلَاةِ، قَالَ قَائِلٌ: يَا مُحَمَّدُ هٰذَا مَالِكٌ صَاحِبُ النَّارِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَالْتَفَتُّ إِلَيْهِ. فَبَدَأَنِي بِالسَّلَامِ».

918- Müslim, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Kendimi, Kureyş nereye gittiğimi sorarken Hicr'de gördüm."

Bu hadiste şu da geçmektedir: *"Kendimi peygamberlerden oluşmuş bir cemaatin arasında gördüm... Namaz vakti girince, onlara imamlık yaptım. Namazı bitirdiğimde birisi: "Muhammed, bu cehennemin bekçisi Malik'tir, ona selam ver." dedi. Ona doğru döndüm. Benden önce o bana selam verdi."*

٩١٩ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «أُتِيتُ بِدَابَّةٍ فَوْقَ الْحِمَارِ وَدُونَ بِغْلٍ ...» الْحَدِيثُ وَفِيهِ: «ثُمَّ دَخَلْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ، فَجُمِعَ

917- Müslim (4/2075) 48- ez-Zekr ve'd-dua ve't-teve ve'l-istiğfar 11, babu fadli'l-ictima'ı ala tilaveti'l-Kur'an ve ala'z-zikr.

918- Müslim (1/157) 1-el-İmam 75, babu zikri'l-Mesih bin Meryam ve'l-Mesihi'd Deccal

لِيَ الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَقَدَّمَنِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَمَمْتُهُمْ ....».

919- Nesai, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hz.Enes (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Bana eşekten iri, katırdan küçük bir binit getirildi."

Bu hadiste şu da geçmektedir: *"Sonra Beyt-i Makdis'e (Mescid-i Aksa'ya) girdim. Allah'ın selamı üzerlerine olsun, peygamberler benim için bir araya gelmişlerdi, Cebrail (a.s.) beni öne geçirdi de onlara imamlık ettim..."*

٩٢٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ، فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

920- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a.) den rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) şöyle buyurdu:

"Her peygamberin kabul olunmuş bir duası vardır ve her peygamber duasında acele etmiştir. Ben ise, duamı kıyamet gününde ümmetime şefaat etmek için sakladım."

Ebu Musa (r.a.) hadisinde geldiğine göre(1) Resulullah (a.s.) şöyle buyurmuştur:

...yıldızlar, gökyüzünün emniyet (sübobu)dur. Yıldızlar gitti mi, gökyüzüne va'dolunduğu şeyler gelir. Ben de ashabımın emniyetiyim. Ben gittiğimde ashabıma, va'dolundukları şeyler gelir. Ashabım da ümmetimin emniyetidir. Ashabım gittiğinde, ümmetime va'dolundukları şeyler gelir."

Hz.Peygamber (a.s.) -Abdullah bin Ömer (r.a.)'in rivayetine göre- Küsuf namazında şöyle dua etmiştir:

"....bana ben aralarında iken onlara azab etmeyeceğini va'detmedin mi? İstiğfar edip dururlarken onlara azeb etmeyeceğine dair bana söz vermedin mi?"

919- Nesei (1/221) es-Salat, babu fardı's-salât.

920- Buhari (13/447) 97-et-Tevhid 31, babun fi'l-meşîe ve'l-irade.

Müsli, (1/189) 1- el-İmam 86-Babu'n-Hibâi'n-Nebiyya (a.s.) da'vete'ş-şefaati'l-ümmetihi.

1) Müslim (4/1961) 44-Fezaili's-Sahabe 51, babu beyani enne bekai'n-Nebiyy (a.s) emanunli ashabihi ve berae ashabihi emanunli ümetihi

٩٢١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ نَاسًا قَالُوا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ : يَارَسُولَ اللَّهِ! هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ .. الْحَدِيثُ وَفِيهِ «وَيُضْرَبُ الصِّرَاطُ بَيْنَ ظَهْرَيْ جَهَنَّمَ، فَأَكُونُ أَنَا وَأُمَّتِي أَوَّلَ مَنْ يَجِيزُ ...».

921- Buhari ve **Müslim**, Ebu Hureyre (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Bir gurup insan Resulullah (a.s.)'a gelerek:

"Ya Resulullah! Kıyamet günü Rabbimizi görecek miyiz." dedi." diye başlayan hadisi rivayet etti. Bu hadiste *"Sırat köprüsü cehennemin üstüne kurulur. Ben ve ümmetim, ilk geçenler oluruz."* şeklinde bir ifade vardır.

Buhari'nin lafzında ise; *"Peygamberlerden ümmetini (sırattan) geçiren ilk peygamber ben olurum."* şeklindedir.

٩٢٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ نَبِيٍّ إِلاَّ قَدْ أُعْطِيَ مِنَ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ اٰمَنَ عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيتُ وَحْيًا، أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ، فَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

922- Buhari ve **Müslim**, Ebu Hureyre (r.e.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) şöyle buyurdu:

"Peygamberlerden hiçbir peygamber yoktur ki, insanların benzerine iman ettiği mucizelerden benzer (bir mucize) verilmiş olmasın. Bana verilen mucize ise ancak Allah'ın bana vahyettiği vahiy (Kur'an)'dır. Bu sebeple kıyamet günü peygamberlerin en çok tabii (yolundan giden, ümmet) bulunanı olmayı umarım."

٩٢٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: غَابَ عَنَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا، فَلَمْ يَخْرُجْ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّ لَنْ يَخْرُجَ، فَلَمَّا خَرَجَ سَجَدَ سَجْدَةً فَظَنَنَّا أَنَّ نَفْسَهُ

921- Buhari (13/419) 97-et-Tevhid 24, babu kavhili tiala 'vucûhun yevmeizin nâriratun ilâ Rabbiha Nâzira'

Müslim (1/164) 1-il-İman 81, babu tariki'r-ru'ye.

922- Buhari (13/247) 96-el-I'tisam bi'l, kitabi ve's-sünne 1, babu kavli'n-Nebiyy (as) 'bu'istu bi cevâi'u'l-kelim'.

Müslim (1/134) 1- el-İman 70- Babu vucubi'l-İman bi risaleti Nebiyyina (a.s.).

قَدْ قُبِضَتْ مِنْهَا، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ: «إِنَّ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى اِسْتَشَارَنِي فِي أُمَّتِي مَاذَا أَفْعَلُ بِهِمْ؟ فَقُلْتُ: مَا شِئْتَ أَيْ رَبِّ، هُمْ خَلْقُكَ وَعِبَادُكَ، فَاسْتَشَارَنِي الثَّانِيَةَ، فَقُلْتُ لَهُ كَذٰلِكَ. فَقَالَ: لاَأُخْزِيكَ ــ وَفِي مَجْمَعِ الزَّوَائِدِ ــ: لاَنُخْزِيكَ ــ فِي أُمَّتِكَ يَا مُحَمَّدُ، وَبَشَّرَنِي أَنَّ أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا. مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفًا لَيْسَ عَلَيْهِمْ حِسَابٌ، ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَقَالَ: اُدْعُ تُجَبْ وَسَلْ تُعْطَ، فَقُلْتُ لِرَسُولِهِ: أَوَ مُعْطِيَّ رَبِّي سُؤْلِي؟ فَقَالَ: مَا أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ إِلاَّ لِيُعْطِيَكَ، وَلَقَدْ أَعْطَانِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ وَلاَ فَخْرَ، وَغَفَرَ لِي مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِي وَمَا تَأَخَّرَ وَأَنَا أَمْشِي حَيًّا صَحِيحًا، وَأَعْطَانِي أَنْ لاَتَجُوعَ أُمَّتِي، وَلاَ تُغْلَبَ، وَأَعْطَانِي الْكَوْثَرَ فَهُوَ نَهْرٌ مِنَ الْجَنَّةِ يَسِيلُ فِي حَوْضِي، وَأَعْطَانِي الْعِزَّ وَالنَّصْرَ، وَالرُّعْبُ يَسْعَى بَيْنَ يَدَيْ أُمَّتِي شَهْرًا. وَأَعْطَانِي أَنِّي أَوَّلُ الْأَنْبِيَاءِ أَدْخُلُ الْجَنَّةَ، وَطَيَّبَ لِي وَلأُمَّتِي الْغَنِيمَةَ، وَأَحَلَّ لَنَا كَثِيرًا مِمَّا شَدَّدَ عَلَى مَنْ قَبْلَنَا، وَلَمْ يَجْعَلْ عَلَيْنَا مِنْ حَرَجٍ».

923- Ahmed, Huzeyfe (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Huzeyfe (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) bir gün ortalıkta gözükmedi. (İnsanlar arasına çıkması öyle gecikti ki, (artık hiç) çıkmayacak sandık. Çıkınca secdeye bir kapandı ki, ruhu o anda (secdede) alındı zannettik. Başını kaldırdığında:

"Rabim Tabereke ve Teala, bana ümmetim hakkında "Ne yapayım?" diye istişare buyurdu, "Ey Rabbim ne dilersen onu" dedim. "Onlar senin yaratıkların ve kullarındır." İkinci defa istişare etti, ona da aynı şekilde cevap verdim. O zaman:

"Ümmetin hakkında seni üzmeyeceğiz. -Seni mahcup etmeyeceğiz ey Muhammed" buyurdu. Ve bana ümmetimden cennete girecek ilk kişilerin 70 bin kişi olacağını, her bin kişinin yanısıra 70 bin kişinin (daha) heseba çekilmeksizin (cennete gireceğini) müjdeledi. Sonra bana haber gönderip:

"Dua et, kabul edilecektir; iste, verilecektir" buyurdu. Habercisine:

"Rabbim isteğimi verecek mi?" dedim.

"Beni sana, ancak sana (istediğini) vermek için göndermiştir." dedi. Rabbim

---

923- Ahmed, Müsned (5/393) Hasen senedle.
Mecmau'z-Zevaid (2/287)

(c.c.) bana (istediğimi) verdi. Övünme yok! Ben sağ salim bulundukça (işleyeceğim ve işlediğim) geçmiş ve gelecek günahlarımı bağışladı. Ve bana ümmetimin açlık (ve kıtlık) içine düşmeyeceğini ve onlara karşı galip de gelinemeyeceğini ihsan etti. Bana Kevser'i verdi. O havuzuma akan bir cennet ırmağıdır. Bana üstünlük zafer ve ümmetimin bir aylık yoldan (düşmanlarının gönlüne) korku salması (özelliğini) de verdi.

Ve bana peygamberlerin cennete ilk gireni olma (hakkını) verdi. Bana ve ümmetime ganimeti helal kıldı. Ayrıca bizden önceki ümmetlere sıkı tutup (haram kıldığı) şeylerin çoğunu bize halal kıldı ve bize güçlük çıkartmadı."

٩٢٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أُتِيَ بِطَعَامٍ سَأَلَ عَنْهُ: «أَهَدِيَّةٌ أَمْ صَدَقَةٌ؟» فَإِنْ قِيلَ: صَدَقَةٌ، قَالَ لأَصْحَابِهِ: «كُلُوا» وَلَمْ يَأْكُلْ، وَإِنْ قِيلَ: هَدِيَّةٌ، ضَرَبَ بِيَدِهِ ﷺ فَأَكَلَ مَعَهُمْ.

924- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) kendisine bir yiyecek getirildiğinde "Hediye midir, sakada mıdır?" diye sorardı. "Sadakadır" denilirse ashabına "yiyin" der, kendisi yemezdi. "Hediyedir" denirse, elini uzatıp onlarla birlikte yerdi."

٩٢٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أُتِيَ بِبَاكُورَةِ الثَّمَرَةِ وَضَعَهَا عَلَى عَيْنَيْهِ ثُمَّ عَلَى شَفَتَيْهِ، ..... ثُمَّ يُعْطِيهِ مَنْ يَكُونُ عِنْدَهُ مِنَ الصِّبْيَانِ.

925- Taberani, İbn Abbas (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"İbn Abbas (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) kendisine turfanda meyve getirildiğinde önce gözlerine sürer, sonra dudaklarına dokundururdu... Sonra da onu yanındaki çocuklara verirdi."

٩٢٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ : كَانَ أَخَفَّ النَّاسِ صَلاَةً عَلَى النَّاسِ، وَأَطْوَلَ النَّاسِ صَلاَةً لِنَفْسِهِ ﷺ .

924- Buhari (5/203) 51- el-Hibe 7-Babu kabuli'l-hediyye.
Müslim (2/756) 13- ez-Zekat 53-Babu kabuli'n-Nebi (a.s.) li'l-hediyye veraddihi's-sadaka.

925- Mu'cemu'l-Kebir (11/116) Mecma'ü'z-Zeva'id, (5/39)

926- Ahmed, Ebu Vakıd (r.a.)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Ebu Vakıd (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) insanlara namazı en hafif (şekliyle) kıldırır kendisi ise (tek başına iken) en uzun (şekliyle) kılardı."

٩٢٧ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ بُسْرٍ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَتَى بَابَ قَوْمٍ لَمْ يَسْتَقْبِلِ الْبَابَ مِنْ تِلْقَاءِ وَجْهِهِ، وَلٰكِنْ مِنْ رُكْنِهِ الْأَيْمَنِ أَوِ الْأَيْسَرِ، وَيَقُولُ: «اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ، اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ».

927- Ebu Davud, Abdullah bin Büsr (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Büsr anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) birilerinin kapısına geldiğinde, kapıyı karşısına almazdı; sağ veya sol tarafına çekilirdi."

٩٢٨ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ أَحَبُّ الشَّرَابِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ اَلْحُلْوُ الْبَارِدُ.

928- İmam Ahmed, Hz.Aişe (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.)'in en sevdiği içecek, lezzetli ve soğuk olanıydı."

929- Tirmizi, Hz.Aişe (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.)'in en sevmediği huy, yalancılıktı."

926- Ahmed, Müsned (5/218) Sahihtir.
Mecmau'z-Zevaid, (2/70)

927- Ebu Davud (4/348), el-Edeb, babu kem merraten yüsellü er-Racüle fi'l-isti'zân. Sahihtir.

928- Tirmizi (4/307) 27- el-Eşribe 21- Babu ma cae eyyü'ş-Şerab kane ehabbe ila Resulillahi (a.s.).
Ahmed, Müsned (6/38) 40- Sahihtir.

929- Mecmau'z-Zevaid (1/142) Ve "Hadisi Bezzar ve bir benzerini de Ahmed rivayet etmiştir." demiştir.

٩٣٠ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا بَعَثَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ: «بَشِّرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا، وَيَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا».

930- Ebu Davud, Ebu Musa (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Musa (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) bir sahabisini bir işi için gönderdiğinde,

"Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz; kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz" buyururdu."

٩٣١ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا بَلَغَهُ عَنِ الرَّجُلِ شَيْءٌ لَمْ يَقُلْ: مَا بَالُ فُلاَنٍ يَقُولُ؟ وَلٰكِنْ يَقُولُ: «مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَقُولُونَ كَذَا وَكَذَا».

931- Ebu Davud, Hz.Aişe (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz.Aişe (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) kendisine bir adam hakkında bir haber ulaşınca "Filana ne oluyor?" demezdi de, "Şöyle şöyle diyenlere de ne oluyor?" derdi."

٩٣٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ كُرِبَ لِذٰلِكَ وَتَرَبَّدَ وَجْهُهُ.

932- Müslim, Ubade bin Samit (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ubade bin Samit (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) vahiy indiğinde durgunlaşıyor ve rengi morarıyordu."

٩٣٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ.

933- Buhari ve **Müslim,** Ka'b bin Malik (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

930- Ebu Davud (4/260) el-EDeb, Babu fi kerahiyyeti'l-mer. Sahihtir.

931- Ebu Davud (4/250) el-Edeb, babun fi husni'l-'işra. Sahihtir.

932- Müslim (1817) 43- el-Fadail 23-Babu 'arakı'n-Nebiyy (a.s.) fi'l-berd.

"Ka'b bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) sevindiğinde sanki bir ay parçasıymışcasına aydınlanırdı."

٩٣٤ــ رَوَى ابْنُ عَسَاكِرَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَرْحَمَ النَّاسِ بِالصِّبْيَانِ وَالْعِيَالِ.

934- İbn Asakir, Enes (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Enes (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.), insanlar içinde çocuklara karşı en merhametli olanı idi."

٩٣٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ.

935- Buhari, Enes bin Malik (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) güzel kokuyu geri çevirmezdi."

٩٣٦ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اعْتَمَّ سَدَلَ عِمَامَتَهُ بَيْنَ كَتِفَيْهِ.

936- Tirmizi, İbn Ömer (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"İbn Ömer anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) sarık sardığında ucunu omuzlarının arasına sarkıtırdı."

٩٣٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ الْمُغِيرَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لَيَقُومُ ــ أَوْ لِيُصَلِّي ــ حَتَّى تَرِمَ قَدَمَاهُ ــ أَوْ سَاقَاهُ ــ فَيُقَالُ لَهُ، فَيَقُولُ: «أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا؟».

933- Buhari (6/565) 61- el-Menakıb 23- Babu sıfeti'n-Nebiy (a.s.). Müslim (4/2127) 49- et-Tevbe 9-Babu hadisi tevbeti Ka'b bin Malik ve sahıheyn.

934- İbn Asakir. Sahihtir.

935- Buhari (5/209) 51- el-Hibe 9-Babu ma la yuraddü mine'l-hediyye.

936- Tirmizi (4/225) 25- el-Libas 12-Babun fi sedli'l-'imame beyne'l-ketifeyn. Ve "Hasen, gariptir" demiştir.

937- Buhari ve Müslim, Muğire (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Muğire (r.a.) anlatıyor: "Hz. Peygamber (a.s.)'e namaz kılmaktan dolayı ayaklarının ve bacaklarının şişmesinden soruldu. Bunun üzerine "Çok şükreden bir kul olmayayım mı?" dedi."

٩٣٨ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَجْلِسُ عَلَى الْأَرْضِ، وَيَأْكُلُ عَلَى الْأَرْضِ؛ وَيَعْتَقِلُ الشَّاةَ؛ وَيُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ عَلَى خُبْزِ الشَّعِيرِ.

938- Taberani, İbn Abbas (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"İbn Abbas (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.) yere oturur, yerde yerdi. Koyun sağardı ve kölenin arpa ekmeği (yeme) davetine (bile) icabet eder (büyüklenmez)di."

937- Buhari (3/14) 19- et-Teheccüd. 6-Babu kıyami'n-Nebi (a.s.) el-leyle.
Müslim (4/2172) 50- Sıfati'l-Münafikîn 18-Babu iksîri'l-a'mâli ve 'l-ictihadi fi'l-'ibâde.

938- Mu'cemu'l-Kebir (12/68)
Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/20)'de: "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir, isnadı hasendir" demektedir.

BEŞİNCİ KISIM

RESULULLAH (A.S.)'IN MUCİZELERİ

RESULULLAH (A.S.)'IN MUCİZELERİ

Allahu Teala, dünya ve ahirette kurtuluşu peygamberlere iman etmeye bağlamıştır. Onlara imanın ve itaat etmenin ve yardımcı olamanın farz oluşunu ve bunun gibi birçok şeyi de, peygamber gönderme üzerine bina etmiştir. Bunların önemi dolayısıyla Allahu Teala, peygamberlerle birlikte halka karşı delil olacak belgeler yaratmıştır. Bunlar, onların rahmetindendir.

Peygamberlerin olgunlukları bile, onlara iman etmek için yeterli sebeptir. Bununla birlikte Rableri onlara, hasımların delillerini çürütecek; hak aşıklarını, insaf sahiplerini, kalburüstü ve sıradan insanları imana getirecek mucizeler vermiştir. Peygamberlerden hiçbirine, bizim peygamberimize verilen inanılması gereken mucizeler verilmemiştir. Çünkü O, bütün insanlar için ve en son insana kadar peygamber olarak gönderilmiştir. Bu sebeple O'nun peygamberlik belirtileri, bitip tükenmez, delilleri sayılamaz.

Nice insan, bir ince manadan veya sıfattan veya harika bir şeyden veya haberden veya beklenmedik bir dikkat çekmeden dolayı O'na imane mecbur olmuştur. Bundan dolayı peygamberliğinin delilleri ve risaletinin alametlerine dair pekçok şeyler yazılmıştır ve halen de yazılmaktadır. Hiç kimse de bu özelliklerini baştan sona incelemeye heves etmemiştir. Çünkü her yeni gün, bu türden yeni bir şeyler getirmektedir.

'er-Risaletü'l-Müstatrife' yazarı, peygamberlik delilleri ve alametleri üzerine yazılmış 29 eserden söz etmiştir. En ünlüleri, Ebu Nu'aym'ın ve Ebu Bekr el-Beyhaki'nin 'Kitabu Delaili'n-Nübüvve'si, Ebu Davud es-Sicistani'nin 'Kitabu A'lami'n-Nübüvve'si, Ebu 'Avane Yakup bin İshak el-İsfirayini'nin 'Delailü'l-i Câz'ı, Zühri ve Vakıdi'nin Siyer kitapları ile, Süheyli'nin 'er-Ravdu'l-Ünuf'üdür.

Yusuf en-Nebhânî, "Huccetu'llahi, 'ale'l-alemin" adlı eserinde çoğunu bir araya getirmeye çalışmış ve bunu başarmıştır da... Fakat bu çokluk bile aslında yazılanlara ve yazılabileceklere nisbetle azdır. Resulullah (a.s.)'ın fizyonomik

özellikleri, kişisel ahlakı, peygamberlikten önce ve sonraki hayati çizgisi, küçük-büyük tüm konulardaki tutumu, kendisine vahyolunan Kur'an, tamamlayıp mükemmelleştirdiği sünneti, her konudaki pek çok mucizesi, her konudaki pek çok haberi, yalnızca Kur'an'ın i'cazı, bu i'cazdaki harikuladelikleri, i'caz gösteren her delil ve geçmiş peygamberlerin O'na ait verdikleri haberlere uygun olması bir mucizedir. Bütün bunlar peygamberliğinin alametlerinden ve delillerindendir. Nice mucizeler de gazvelerin oluşumu sırasında gelmiştir. Nice mucize, bir yönlendirmenin oluşumu, nice haber de bir uyarı yapılırken gerçekleşmiştir.

Bir takım delil ve alemetler kısaylamayla ortaya çıkar. Bir takım deliller çevrenin incelenmesiyle belirir, bir takım deliller ihtimal noktalarından hareketle açığa çıkar. Kitap ve sünnetin manalarını incelediğimizde, arap toplumundan ve çevresinden bu tür olayların çıkmasının mümkün olmadığını anlarız. Resulullah (a.s.)'ın tasarruflarını incelediğimizde, çağına göre mükemmel hareketler olduğunu görürüz. Hatta sebepler alaminden çıkmasa da... Bütün bunları, bu bölümde zikredeceğimiz şeyler, kesin olarak olağanüstü veya açıkça gelecekten (gayb) haber verme türünden olmadıkça, girmeyeceğimizi bildirmek için böyle söylüyoruz. Çünkü böyle şeyler, her insana delil olabilirler.

Pek çok mucize ve haberin bu bölümün veya bu kitabın başka yerlerinde geleceğini göreceğiz. Geçen bölümlerde pekçok mucizeye şahit olmuştuk. Peygamberimiz (a.s.)'in başlıca büyük mucizesi bizzat Kur'an'dır. O, bir çok mucizeyi kapsayan eşsiz bir mucizedir

Ayın yarılması, İsra ve Mirac mucizesi en büyük mucizelerdendir. 'El ESas Fi's Sünne'nin birinci bölümünde harika türlerini saymış, bir münasabetle çeşitli mucizelere temas etmiştik. Şimdi de beli başlı mucizeleri ele alacağız. İster harikulade birşey olsun, ister haber olsun... Bunlardan birisi bile O'nun (a.s.) peygamberliğine delalet etme bakımından yeterlidir. O halde bütün bunlar, bir takım özellikler, haberler ve neticeler, temkinle birleşince nasıl yeterli olmaz?

٩٣٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ الْجَعْدِ، قَالَ: مَرَّ بِنَا أَنَسٌ فِي مَسْجِدِ بَنِي رِفَاعَةَ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا مَرَّ بِجَنَبَاتِ أُمِّ سُلَيْمٍ دَخَلَ عَلَيْهَا فَسَلَّمَ عَلَيْهَا، ثُمَّ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ عَرُوسًا بِزَيْنَبَ، فَقَالَتْ لِي أُمُّ سُلَيْمٍ: لَوْ أَهْدَيْنَا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَدِيَّةً؟ فَقُلْتُ لَهَا: اِفْعَلِي، فَعَمَدَتْ إِلَى تَمْرٍ وَسَمْنٍ وَأَقِطٍ، فَاتَّخَذَتْ حَيْسَةً فِي بُرْمَةٍ، فَأَرْسَلَتْ بِهَا مَعِيَ إِلَيْهِ، فَانْطَلَقْتُ بِهَا إِلَيْهِ، فَقَالَ لِي: «ضَعْهَا» ثُمَّ أَمَرَنِي، فَقَالَ: «اُدْعُ لِي رِجَالاً» سَمَّاهُمْ «وَادْعُ لِي مَنْ لَقِيتَ» قَالَ: فَفَعَلْتُ الَّذِي أَمَرَنِي، فَرَجَعْتُ، فَإِذَا الْبَيْتُ غَاصٌّ بِأَهْلِهِ، فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى تِلْكَ الْحَيْسَةِ، وَتَكَلَّمَ بِمَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ جَعَلَ يَدْعُو عَشْرَةً عَشْرَةً، يَأْكُلُونَ مِنْهُ، وَيَقُولُ لَهُمْ: «اُذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ، وَلْيَأْكُلْ كُلُّ رَجُلٍ مِمَّا يَلِيهِ» حَتَّى تَصَدَّعُوا كُلُّهُمْ عَنْهَا، فَخَرَجَ مِنْهُمْ مَنْ خَرَجَ، وَبَقِيَ نَفَرٌ يَتَحَدَّثُونَ، قَالَ: وَجَعَلْتُ أَغْتَمُّ، ثُمَّ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ نَحْوَ الْحُجُرَاتِ، وَخَرَجْتُ فِي إِثْرِهِ، فَقُلْتُ: إِنَّهُمْ قَدْ ذَهَبُوا، فَرَجَعَ فَدَخَلَ الْبَيْتَ وَأَرْخَى السِّتْرَ، وَإِنِّي لَفِي الْحُجْرَةِ، وَهُوَ يَقُولُ: ﴿يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَتَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلاَّ أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلاَ مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحِي مِنْكُمْ، وَاللَّهُ لاَيَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ﴾.

939- Buhari, Enes bin Malik (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Ca'd anlatıyor: "Bize Rifa'a Mescidi'nde iken Enes uğradı. Onun şöyle dediğini duydum: "Peygamber (a.s.), Ümmü Süleym'e uğradığında yanına girer ve selam verirdi (merhaba derdi)."

Enes şöyle devam etti: *"Peygamber (a.s.), Hz.Zeynep'le gerdeğe girecekti. (annem) Ümmü Süleym bana:*

"Keşke Resulullah (a.s.)'a bir hediye versek" dedi.

"Yap(san iyi olur)" dedim. Biraz hurma, biraz tereyağı, biraz da kurumuş yoğurt aldı, sonra bir tencerede 'hayse'(1) yaptı. Onu da benimle Resulullah (a.s.)'a yolladı. Resulullah (a.s.)'a götürdüm. Bana:

"Bırak onu" buyurdu. Sonra emretti:

"Bana şu adamları çağır" dedi ve isimlerini saydı. Ayrıca karşılaştığın (herkesi) de çağır" buyurdu. Bana emrettiği şeyi yaptım ve döndüm. Baktım ki ev, akrabalarıyla (ve dostlarıyla) dolmuş. Derken Hz.Peygamber (a.s.)'i gördüm, elini o 'hayse'ye koydu ve Allah'ın takdir buyurduğu kelimelerle dua etti, sonra da onar kişi, onar kişi çağırmaya başladı. Hep birlikte hayse'den yiyorlardı. O da:

"Besmele çekin, herkes önünden yesin" buyuruyordu. Sonunda hepsi yemekten el çekti. Çıkan çıktı ve geriye konuşan bir gurup insan kaldı. Üzülmeye başladım. Sonra Hz.Peygamber (a.s.) hücrelere doğru çıktı, ben de peşinden çıktım ve:

"Gitmişlerdir" dedim. Döndü, eve girdi, perdeyi çekti. Ben hücredeydim. Şu ayetleri okuyordu:

"Ey inananlar, yemeğe çağrılmadan peygamberin evlerine girmeyin, (şayet yemek haricinde size izin verilmiş de girmişseniz) yemek vaktini gözetlemeyin. (Yemek gelsin diye oturup durmayın. Yemeğe) davet edildiğiniz zaman girin, yemeği yeyince dağılın, (birbirinizle veya ev halkı ile) söze dalmayın. Çünkü bu 'hareketiniz) peygambere eziyet ediyor, fakat o (size bunu söylemekten) utanıyordu...." (2)

939- Buhari (9/226) 67- en-Nikah 64-Babu'l-Hediyye li'l-'arus.

1) Hayse: Hurma, tereyağı ve kurutulmuş yoğurt karışımı bir çeşit yemek.

2) Ahzab Suresi: 53

***Arûs:** Gerdeğe girdikleri günlerde erkeğe ve kadına denilir. Gelin - güvey (damat).*

***Tevr:** Su içilen kab, çoğulu etvâr gelir.*

***Aut:** Kurutulmuş, sert katı yoğurt.*

***Burme:** Tencere*

***Tesadeleû:** Yiyip ayrıldılar.*

Müslim (1) ise şöyle rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik anlatıyor: "Resulullah (a.s.) evlendi ve ailesinin yanına girdi. Annem Ümmü Süleym hayse yaptı, onu bir kaba koydu ve:

"Enes! Bunu Resulullah (a.s.)'a götür, sonra "Bunu sana annem gönderdi, sana selamı var. Bu sana bizden küçücük bir hediye diyor ey Allah'ın Resulü' de" dedi. Onu, Resulullah (a.s.)'a götürdüm ve dedim ki:

"Annem sana selam ediyor ve "Bu bizden size küçücük bir hediyedir ey Allah'ın Resulü diyor" dedim.

"Bırak" buyurdu. Sonra:

"Git ve bana filanı filanı filanı ve karşılaştığın kimseleri çağır" dedi. Bir takım kişilerin adlarını saydı. Adı sayılanları ve karşılaştığım kimseleri çağırdım."

Ravi der ki: *"Enes'e: "Kaç kişiydi?" dedim.*

"Yaklaşık üçyüz kişiydi" dedi Resulullah (a.s.) bana:

"Enes, kabı getir" dedi. Eve girdiler. Öyle ki, sofa ve oda doldu. Resulullah (a.s.):

"Onar onar halka olsunlar ve herkes önünden yesin" buyurdu. Doyuncaya kadar yediler. Hepsi, yiyinceye kadar, bir gurup çıktı, bir gurup girdi. Resulullah (a.s.) bana:

"Enes, kaldır" buyurdu. Koyduğumda mı yoksa kaldırdığımda mı daha çoktu bilmiyorum. Onlardan bir gurup konuşarak Allah Resulü (a.s.)'nün evinde oturdular. Resulullah (a.s.) da oturmuştu ve hanımı yüzünü duvara dönmüştü. Resulullah (a.s.) onlardan (o zevatın halen oturmalarından) hoşlanmamıştı. Bunun üzerine Resulullah (a.s.) çıktı ve hanımlarına selam verdi, sonra döndü. Resulullah (a.s.)'ı dönmüş görünce, O'na hoşlanmadığı bir şey yaptıklarını anladılar. Hemen kapıya koşarak hepsi birden çıktılar. Resulullah (a.s.) geldi ve perdeyi çekerek içeri girdi. Ben odada oturmaktaydım. Az sonra yanıma geldi ve şu ayet nazil oldu. Resulullah (a.s.) da çıkıp ayeti insanlara okudu:

---

1) Müslim, (2/1051) 16-Nikah 15-Babu zevaci Zeyneb binti Cahş ve nüzûli'l-hicâb ve isbati velimeti'l-'urs.

***Zühâe et-Kavm zühaemie:** Yüz kadardı, demektir.*

***Liyetehallak:** Tahalluk; Cemaatin toplu bir halka teşkil etmeleridir.*

***Tevleme:** Velime; Düğün yemeği.*

***Fetekarrâ:** İncelemek, araştırmak. Yani birer birer incelemek.*

***İnâh:** el-İnâ ism-i maksurdur. Olgunlaşmak.*

"Ey inananlar, yemeğe çağrılmadan peygamberin evlerine girmeyin, (şayet yemek haricinde size izin verilmiş de girmişseniz) yemek vaktini gözetlemeyin. (Yemek gelsin diye oturup durmayın. Yemeğe) davet edeldiğiniz zaman girin, yemeği yeyince dağılın, (birbirinizle veya ev halkı ile) söze dalmayın. Çünkü bu (hareketiniz) peygambere eziyet ediyor, fakat o (size bunu söylemekten) utanıyordu. Ama Allah hak(kı söylemekten) utanmaz. Onlardan (yani peygamberlerin hanımlarından) bir şey istediğiniz zaman, perde arkasından isteyin. Bu hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temizdir. Sizin Allah'ın Resulüne eziyet etmeniz ve kendisinden sonra O'nun eşlerini nikahlamanız asla olmaz. Çünkü bu, Allah katında büyük (bir günah)tır."(1)

Ca'd dedi ki: *"Enes şöyle dedi: "Bu ayetleri duyan ilk insan benim. Hz. Peygamber (a.s.)'in hanımları (bu ayetlerin inmesiyle) örtündüler."*

Bir Açıklama

Bu hadisten şunları anlamak mümkündür:

Davette, haberciye belli kişileri ve belli olmayan kişileri çağırmaya izin vermenin caiz olduğu, Resulullah (a.s.)'ın şu sözünden anlaşılmaktadır: *"...rastladığına ve dilediğine..."* Bu hadiste, yiyeceğin çoğalması, Resulullah (a.s.)'ın açık bir mucizesidir.

٩٤٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَخْطَأَنِي الْعَشَاءُ ذَاتَ لَيْلَةٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَخْطَأَنِي أَنْ يَدْعُوَنِي أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِنَا فَصَلَّيْتُ الْعِشَاءَ ثُمَّ أَرَدْتُ أَنْ أَنَامَ فَلَمْ أَقْدِرْ، ثُمَّ أَرَدْتُ أَنْ أُصَلِّي فَلَمْ أَقْدِرْ، فَإِذَا رَجُلٌ عِنْدَ حُجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ فَإِذَا هُوَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي، فَصَلَّى، ثُمَّ اسْتَنَدَ إِلَى السَّارِيَةِ الَّتِي كَانَ يُصَلِّي إِلَيْهَا فَقَالَ: «مَنْ هٰذَا؟ أَبُو هُرَيْرَةَ!» قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: «أَخْطَأَكَ الْعَشَاءُ مَعَنَا اللَّيْلَةَ» قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: «انْطَلِقْ إِلَى الْمَنْزِلِ، فَقُلْ هَلُمُّوا الطَّعَامَ الَّذِي عِنْدَكُمْ» فَأَعْطُونِي صَحْفَةً فِيهَا عَصِيدَةٌ بِتَمْرٍ، فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ ﷺ فَوَضَعْتُهَا بَيْنَ يَدَيْهِ، فَقَالَ: «ادْعُ أَهْلَ الْمَسْجِدِ» فَقُلْتُ فِي نَفْسِي: الْوَيْلُ لِي مِمَّا أَرَى مِنْ قِلَّةِ الطَّعَامِ، وَالْوَيْلُ لِي مِنَ الْمَعْصِيَةِ، فَأَتَى الرَّجُلَ وَهُوَ نَائِمٌ فَأُوقِظُهُ، وَأَقُولُ: أَجِبْ، وَآتِي الرَّجُلَ وَهُوَ يُصَلِّي فَأَقُولُ: أَجِبْ، حَتَّى اجْتَمَعُوا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ

1) *Ahzab Suresi: 53*

، فَوَضَعَ أَصَابِعَهُ فِيهَا وَغَمَزَ نَوَاحِيهَا، وَقَالَ: «كُلُوا بِسْمِ اللَّهِ» فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، وَأَكَلْتُ حَتَّى شَبِعْتُ. قَالَ: «خُذْهَا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ فَارْدُدْهَا إِلَى اٰلِ مُحَمَّدٍ فَمَا فِي اٰلِ مُحَمَّدٍ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ غَيْرَ هٰذِهِ، أَهْدَاهَا إِلَيْنَا رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ» فَأَخَذْتُ الصَّحْفَةَ فَرَفَعْتُهَا فَإِذَا هِيَ كَهَيْئَتِهَا حِينَ وَضَعْتُهَا إِلاَّ أَنَّ فِيهَا آثَارَ أَصَابِعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ.

940- Taberani, Ebu Hureyre (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Bir gece yatsı namazını Resulullah (a.s.)'la birlikte kılamadım, üstelik arkadaşlarımızdan birisinin davetine de ulaşamadım. Yatsıyı kıldım, sonra uyumak istedim, uyuyamadım. Namaz kılmak istedim, kılamadım. Derken Peyamber (a.s.)'in odacığı yanında bir adam gördüm, Yanına vardım. Bir de ne göreyim, Allah Resulü (a.s.) namaz kılıyor. Namazı eda etti, sonra namaz kılarken karşısındaki direğe (sütuna) yaslandı ve:

"O da kim? Yoksa Ebu Hureyre mi?" buyurdu.

'Evet" dedim.

"Bu gece yatsıyı bizimle birlikte kılamadın (herhalde)?..." dedi.

"Evet" dedim.

"Eve git ve yanınızdaki yiyeceği getir de, öyle..." buyurdu. İçinde hurma asidesi (tatlısı) bulunan bir tabak verdiler. Tabağı Hz.Peygamber (a.s.)'e getirdim ve önüne koydum.

"(Suffe ashabı olan) ehl-i mescid'i çağır" buyurdu. Kendi kendime "Yemeği azımsayışımdan dolayı vah, yazık bana... Günahtan dolayı vah, yazık bana..." dedim. Uyuyan birisine rastlıyor uyandırıyordum ve: "Davete icabet et!" diyordum. Namaz kılan birisine uğruyordum ve: "Davete gel" diyordum. Sonunda Hz.Peygamber (a.s.)'in yanında toplandılar. Parmağını tabağa koydu ve (yemeğin) etrafını sıkıştırıp:

"Bismillah deyin" buyurdu. Doyuncaya kadar yediler. Ben de doyuncaya kadar yedim.

940- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/308)'de zikrederek "Taberani 'el-Evsat' adlı eserinde rivayet etmiştir, ravileri sika'dır." demişdir.

***Aside:** Tereyağıyla karıştırılıp pişirilen bir tatlı çeşidi.*

***Gameze nevahîhâ:** Yemeğin etrafını parmaklarıyla sıkıştırdı.*

"Al, ya Ebu Hureyre. Onu Muhammed'in ailesine götür. Zira Muhammed ailesinde bir canlının yiyebileceği bundan başka bir yiyecek yok. Bunu da bize bir ensari hediye etti." buyurdu. Tabağı alıp kaldırdım. Bir de ne göreyim, tabaktaki yemek, koyduğum andaki gibi. Ancak onda (fazladan olarak) Hz. Peygamber'in parmak izleri vardı."

٩٤١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اِجْمَعْ لِي أَصْحَابَكَ» فَجَعَلْتُ أَتْبَعُهُمْ فِي الْمَسْجِدِ رَجُلاً رَجُلاً أُوقِظُهُمْ، فَأَتَيْنَا بَابَ النَّبِيِّ ﷺ فَدَخَلْنَا، فَوُضِعَتْ بَيْنَ أَيْدِينَا صَحْفَةُ صَنِيعٍ قَدْرَ مُدَّيْ شَعِيرٍ، فَقَالَ لَنَا: «كُلُوا بِسْمِ اللَّهِ» قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ وُضِعَتِ الصَّحْفَةُ: «وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَافِي آلِ مُحَمَّدٍ شَيْءٌ غَيْرُ مَاتَرَوْنَهُ» فَأَكَلْنَا حَتَّى شَبِعْنَا وَفِيهَا مِنْهُ بَقِيَّةٌ، وَكُنَّا مَا بَيْنَ السَّبْعِينَ إِلَى الثَّمَانِينَ فَقُلْتُ لأَبِي هُرَيْرَةَ: مِثْلُ إِيشْ كَانَتْ حِينَ فَرَغْتُمْ مِنْهَا؟ فَقَالَ: مِثْلُهَا حِينَ وُضِعَتْ إِلاَّ أَنَّ فِيهَا أَثَرَ الأَصَابِعِ.

941- Taberani, Ebu Hureyre (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) bana:

"Bana arkadaşlarını topla" buyurdu. Birer birer yanlarına varıp uyandırmaya başladım. Hz.Peygamber (a.s.)'in kapısına geldik ve içeri girdik. Önümüze iki müd arpa kadar bir ziyafet tabağı konuldu. Hz.Peygamber (a.s.):

"Besmeleyle yiyin" buyurdu. (Yine) Allah Resulü (a.s.) tabağı ortaya koyuşunda:

"Muhammed'in canı kudret elinde olan Allah'a and olsun ki, Muhammed ailesinde şu gördüğünüzden başka birşey yok" dedi.

Doyuncaya kadar yedik, halbuki kapta halen bir yiyecek kalmıştı. Bizse 70-80 kişi kadardık."

Ravi der ki: *"Ebu Hureyre'ye:*

"Yemeği bitirdiğinizde daha ne kadar vardı?" dedim.

"Koyduğum andaki kadar. Ancak onda bir de parmak izleri vardı" dedi."

941- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/308)'de zikrederek "Taberani 'el-Evsat' adlı eserinde rivayet etmiştir, ravileri sika'dır." demiştir.

Sanf: Davet, ziyafet yemeği.

٩٤٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لأُمِّ سُلَيْمٍ: قَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ضَعِيفًا، أَعْرِفُ فِيهِ الْجُوعَ، فَهَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ؟ فَقَالَتْ: نَعَمْ، فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ، ثُمَّ أَخَذَتْ خِمَارًا لَهَا، فَلَفَّتِ الْخُبْزَ بِبَعْضِهِ، ثُمَّ دَسَّتْهُ تَحْتَ ثَوْبِي، وَرَدَّتْنِي بِبَعْضِهِ، ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ: فَذَهَبْتُ بِهِ، فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ، وَمَعَهُ النَّاسُ، فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ؟» قَالَ: فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَقَالَ: «أَلِطَعَامٍ؟» فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمَنْ مَعَهُ: «قُومُوا» قَالَ: فَانْطَلَقَ وَانْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ، حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ، فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ: يَا أُمَّ سُلَيْمٍ، قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالنَّاسِ، وَلَيْسَ عِنْدَنَا مَا نُطْعِمُهُمْ، فَقَالَتْ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: فَانْطَلَقَ أَبُو طَلْحَةَ حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَهُ، حَتَّى دَخَلاَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «هَلُمِّي مَا عِنْدَكِ يَا أُمَّ سُلَيْمٍ» فَأَتَتْ بِذَلِكَ الْخُبْزِ، فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَفُتَّ، وَعَصَرَتْ عَلَيْهِ أُمُّ سُلَيْمٍ عُكَّةً لَهَا، فَأَدَمَتْهُ، ثُمَّ قَالَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ، ثُمَّ قَالَ: «ائْذَنْ لِعَشْرَةٍ» فَأَذِنَ لَهُمْ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا، ثُمَّ قَالَ: «ائْذَنْ لِعَشْرَةٍ» فَأَذِنَ لَهُمْ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، ثُمَّ خَرَجُوا، ثُمَّ قَالَ: «ائْذَنْ لِعَشْرَةٍ» حَتَّى أَكَلَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا، وَالْقَوْمُ سَبْعُونَ رَجُلاً أَوْ ثَمَانُونَ.

942- Buhari ve **Müslim**, Enes bin Malik (r.e.)'de şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Enes bin Malik (r.a.) anlatıyor: "Ebu Talha, Ümmü Süleym'e:

"Resulullah (a.s.)'ın sesini zayıflamış duydum. Anladım ki, o seste açlık belirtisi var. Yanında bir şeyler var mı?" dedi. O da:

942- Buhari (6/586) 61-Menakıb 25-Babu alamati'n-Nübüvveti fi'l-İslam.

Müslim (3/1612) 36-Eşribe 20-Babu cevazi istitba'ihî ğayrahu ila dari men yesiku bi ridahu bi zalike.

Ukke: Yağ tulumu.

Kademethu: Yani, ekmekle karıştırdı, ekmeğe katık yaptı.

"Evet (var)" dedi. Arpa çörekleri çıkarttı. Sonra bir örtü alıp ekmeği bir ucuna sardı. Sonra elbisemin altına soktu, bir ucuyla da beni sardı. Ve beni Resulullah (a.s.)'a gönderdi. Ben ekmeği götürdüm ve Resulullah (a.s.)'ı mescidde otururken buldum. Beraberinde cemaat vardı. Başlarında durdum. Allah Resulü (a.s.):

"Seni Ebu Talha mı gönderdi?" buyurdu.

"Evet" dedim.

"Yemek için mi?" dedi.

"Evet" dedim. Bunun üzerine Resulullah (a.s.) beraberindekilere:

"Kalkın" dedi ve yürüdü. Ben onlardan önce yürüyüp Ebu Talha'ya ulaşarak durumu haber verdim. Ebu Talha:

"Ümmü Süleym! Resulullah (a.s.) cemaatle geldi. Halbuki bizde onları doyuracak bir şey yoktur." dedi. Ümmü Süleym:

"Allah ve Resulü en iyisini bilir" cevabını verdi. Derken Ebu Talha giderek Allah Resulü (a.s.)'nün huzuruna çıktı. Resulullah (a.s.) da onunla beraber gelip geve girdi. Ardından:

"Neyin varsa getir, Ümmü Süleym" buyurdu. O da, o ekmeği getirdi. Resulullah (a.s.) emir buyurarak ekmeği böldürdü. Ümmü Süleym de üzerine tulumundan yağ sıkarak katıkladı. Sonra Allah Resulü (a.s.) bu ekmek hakkında Allah'ın dilediği kelimelerle dua etti. Peşinden:

"On kişiye izin ver (sofra başı için içeri girsinler) dedi. Ebu Talha da onlara izin verdi. Doyuncaya kadar yediler ve çıktılar. Sonra tekrar:

"On kişiye izin ver" buyurdu. Böylece cemaatin tamamı yemek yedi ve doydu. Cemaat 70-80 kişiydi."

Buhari'de de (1) Enes'ten benzer bir rivayet yer almaktadır:

"Ümmü Süleym'in annesi, bir müd (ölçek) arpa alıp öğüttü ve ondan bir hatife yaptı. Yanındaki bir yağ tulumundan da biraz yağ sıktı. Sonra beni Hz.Peygamber (a.s.)'e gönderdi. O, ashabının arasında iken yanına vardım ve davet ettim.

"Yanımdakileri de mi (çağırıyorsunuz)?" buyurdu. Geldim ve:

---

1) Buhari (9/574) 70- Et'ıme 48-Babu men edhale'd-dîfân 'aşraten 'aşreten.

Geşethur: Yemek yapmak için az bir un öğüttü.

Hatîfe: Azıcık süt alınır, üzerine un serpiştirilerek pişirilir. İnsanlar bu yemeğe "hatîfe" derler.

"Yanındakileri de mi (çağırıyorsunuz)? buyuruyor" dedim. Ebu Talha, Resulullah (a.s.)'ın huzuruna çıkıp:

"Ey Allah Resulü, bu yemek Ümmü Süleym'in yaptığı azıcık bir şeydir" dedi. Girdi. Yiyecek getirildi. O zaman Allah Resulü (a.s.):

"Yanıma 10 kişi getir" buyurdu. İçeri getirildiler ve doyuncaya kadar yediler. Sonra: "Yanıma 10 kişi daha getir" buyurdu. Girdiler ve doyuncaya kadar yediler. Sonra tekrar:

"Yanıma 10 kişi daha getir" buyurdu."

Enes, böyle diye diye 40 kişi saydı ve dedi ki: "Sonra Hz.Peygamber (a.s.) de yiyip kalktı. İşte o zaman, o yemekten herhangi bir şey eksilmiş mi diye bakmaya başladım (çünkü hiç bir şey eksilmemişti)."

Müslim'deki bir rivayette de(1) Enes (r.a.) şöyle anlatmaktadır:

"Ebu Talha beni Resulullah (a.s.)'ı çağırayım diye gönderdi. Çünkü bir yiyecek hazırlamıştı. Resulullah (a.s.) ashabının arasında (oturuyorken) yanına vardım. Bana baktı. Selam verdim ve:

"Ebu Talha'nın davetine icabet buyur" dedim. Ashabına:

"Kalkın" dedi. "Resulullah (a.s.)'ı cemaatiyle gören Ebu Talha:

"Ya Resulullah, sadece sizin için (azıcık) bir şey yapmıştım" dedi. Resulullah (a.s.) yemeğe dokundu ve bereket duası yaptı. Sonra:

"Ashabımdan on kişiyi içeri al" buyurdu. (O giren 10 kişiye de:)

"Yiyin" dedi. Onlara parmaklarının arasından bir şey çıkardı. Doyuncaya kadar yiyip çıktılar. (Yine:)

"İçeriye on kişi al" buyurdu. Onlar da doyuncaya kadar yediler. İçeriye on kişi alıp dışarıya on kişi çıkara çıkara sonunda onlardan girmeyen ve doyuncaya kadar yemeyen tek bir kişi bile kalmadı. Sonra sofrayı topladı. Bir de ne göreyim, sofra, cemaatin yedikleri andaki gibi."

Bir başka rivayette de (2) sonunda şöyle diyerek anlatmıştır:

....sonra geri kalanı alıp toparladı ve hakkında bereket duası yaptı. Bunun üzerine yemek eski haline döndü. Ve:

"Bunu alın (bu da sizin nasibiniz)" buyurdu."

---

1) Müslim (3/1612) 36-Kitübu'l-Eşribe 20- Razı olacağına tamamen güvendiği kimsenin evine giderken, başkasını da yanında götürmenin cevazı babı.

2) Müslim, a.y.

Bu kıssayla ilgili bir diğer rivayet de (1) şöyledir:

"Ebu Talha kapıya durdu. Resulullah (a.s.) gelince, O'na:

"Ya Resulullah, hazırlığımız ancak az bir şeydi" dedi. Resulullah (a.s.):

"Getir onu. Allah onda bereket halk edecektir" buyurdu."

Diğer bir rivayette de (2) aynısı geçmektedir. Ancak orada şu ilave de vardır:

"Sonra Resulullah (a.s.) yedi. Ev sahipleri de yedi. Ve komşularına verecekleri (kadarı)nı da artırdılar."

Bir başka rivayette de (3):

"Ebu Talha, Resulullah (a.s.)'ı mescidde uzanmış (açlıktan) bir yüzüstü, bir arkaüstü dönerken görmüş." demiş ve aynı hadisi nakletmiştir.

Ancak o hadise şunu eklemiştir:

"Sonra Ebu Talha ile Resulullah (a.s.), Ümmü Süleym ve Enes yediler. Hatta arttı da. Onu da komşularımıza hediye ettik."

٩٤٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ: صَنَعَتْ أُمِّي طَعَامًا، وَقَالَتْ: اِذْهَبْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَادْعُهُ فَجِئْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَسَارَرْتُهُ فَقُلْتُ: إِنَّ أُمِّي قَدْ صَنَعَتْ شَيْئًا، فَقَالَ لأَصْحَابِهِ: «قُومُوا» فَقَامَ مَعَهُ خَمْسُونَ رَجُلاً، فَجَلَسَ عَلَى الْبَابِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أُدْخِلْ عَشْرَةً عَشْرَةً» فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا وَفَضَلَ نَحْوَ مَا كَانَ.

943- Taberani, Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah anlatıyor: "Annem, yiyecek hazırladı ve:

"Resulullah (a.s.)'a git ve onu davet et" dedi. Hz.Peygamber (a.s.)'in yanına

---

943- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/308)'de rivayet etmiş ve şöyle demiştir: "Hadisi, 'el-Evsat' adlı eserinde Taberani rivayet etmiş, ravileri tevsik olunmuşlardır."

1) Müslim, a.y.

2) Müslim, a.y.

3) Müslim, a.y.

***Helummehû:** Onu getirin.*

***Sârartuhû:** Ziyafete çağırdım, demektir.*

vardım ve kendisini davet edip dedim ki:

"Annem, biraz yemek hazırladı." Ashabına:

"Kalkın" buyurdu. Bunun üzerine 50 kişi kalktı. (Gelip) Kapıya oturdu. Hz. Peygamber (a.s.):

"Onar onar içeriye al" dedi. Hepsi doyuncaya kadar yediler ve ilk başta olduğu kadarı da arttı."

٩٤٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمَّا حُفِرَ الْخَنْدَقُ رَأَيْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَمَصًا، فَانْكَفَأْتُ إِلَى امْرَأَتِي، فَقُلْتُ لَهَا: هَلْ عِنْدَكِ شَيْءٌ؟ فَإِنِّي رَأَيْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَمَصًا شَدِيدًا، فَأَخْرَجَتْ لِي جِرَابًا فِيهِ صَاعٌ مِنْ شَعِيرٍ، وَلَنَا بُهَيْمَةٌ دَاجِنٌ، قَالَ: فَذَبَحْتُهَا، وَطَحَنَتْ فَفَرَغَتْ إِلَى فَرَاغِي، فَقَطَّعْتُهَا فِي بُرْمَتِهَا، ثُمَّ وَلَّيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَتْ: لاَتَفْضَحْنِي بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَنْ مَعَهُ، فَجِئْتُهُ فَسَارَرْتُهُ، فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّا قَدْ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَنَا، وَطَحَنَتْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ كَانَ عِنْدَنَا، فَتَعَالَ أَنْتَ فِي نَفَرٍ مَعَكَ، فَصَاحَ النَّبِيُّ ﷺ ، وَقَالَ: «يَا أَهْلَ الْخَنْدَقِ، إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ لَكُمْ سُورًا فَحَيَّهَلاً بِكُمْ» وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتُنْزِلُنَّ بُرْمَتَكُمْ، وَلاَ تَخْبِزُنَّ عَجِينَتَكُمْ حَتَّى أَجِيءَ» فَجِئْتُ، وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْدُمُ النَّاسَ، حَتَّى جِئْتُ امْرَأَتِي، فَقَالَتْ: بِكَ، وَبِكَ، فَقُلْتُ: قَدْ فَعَلْتُ الَّذِي قُلْتِ لِي، فَأَخْرَجَتْ لَهُ عَجِينَتَنَا فَبَصَقَ فِيهَا وَبَارَكَ، ثُمَّ عَمَدَ إِلَى بُرْمَتِنَا، فَبَصَقَ فِيهَا وَبَارَكَ، ثُمَّ قَالَ: «ادْعِي خَابِزَةً فَلْتَخْبِزْ مَعَكِ، وَاقْدَحِي مِنْ بُرْمَتِكُمْ، وَلاَ تُنْزِلُوهَا» وَهُمْ أَلْفٌ، فَأُقْسِمُ بِاللَّهِ لأَكَلُوا حَتَّى تَرَكُوهُ وَانْحَرَفُوا، وَإِنَّ بُرْمَتَنَا لَتَغِطُّ كَمَا هِيَ، وَإِنَّ عَجِينَتَنَا لَتُخْبَزُ كَمَا هُوَ.

944- Buhari ve **Müslim,** Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan şöyle rivayet etmiş-

---

944- Buhari 5/396) 64-Kitabu'l-Meğazi 19-Hendek - Ahzab Gazvesi babı.

Müslim (3/1610) Kitabu'l-Eşribe 20-Razı olacağına tamamen güvendiği kimsenin evine giderken başkasını da ardısıra götürmenin cevazı babı.

Hamîd: *Aç.*

Buheyme: *Behme'nin ism-i tasğiri.*

lerdir:

"Cabir bin Abdullah (r.a.) anlatıyor: "Hendek kazıldığında Resulullah (a.s.)'ın çok aç olduğunu gördüm" dedim. Bana içinde bir ölçek arpa bulunan bir dağarcık çıkardı. Evde beslediğimiz bir kuzumuz vardı, onu da kestim. Karım arpayı öğüttü (un yaptı). İşimi halledip kuzuyu karımın çömleğine parça-la(yıp koy)dum. Sonra Resulullah (a.s.)'ın yanına döndüm. (Dönmeden önce karım:)

"Beni Resulullah (a.s.)'a ve yanındakilere rezil etme" demişti. Resulullah (a.s.)'ın yanına vardım ve davet ederek:

"Ya Resulullah (a.s.), biz evde beslediğimiz bir kuzucuğu kestik, hanımım da evimizde bulunan bir ölçek arpayı öğüttü. Yanındaki birkaç kişiyle buyur" dedim.

Bunun üzerine Resulullah (a.s.) yüksek sesle seslendi ve:

"Ey Hendek'le uğraşanlar! Cabir size davet düzenlemiş hemen buyurun" dedi. (Bana da:)

"Ben gelene kadar sakın çömleğinizi ocaktan indirmeyin, hamurunuzu da ekmek yapmayın" buyurdu. Eve geldim. Resulullah (a.s.) da cemaatin önüsıra geldiler. Karımın yanına vardım.

"Seni gidi seni" dedi.

"Bana dediğini yaptım" dedim. Karım, Hz.Peygamber (a.s.)'e hamurumuzu çıkarttı. O (a.s.) da ona tükürdü ve bereketlendirdi. Sonra çömleğimize giderek onun da içine tükürdü ve bereketlendirdi. Sonra da karıma:

"Bir ekmekçi kadın çağır da seninle birlikte ekmek yapsın. Çömleğinizden de

---

***Kuzu:** Müzekker için de, müennes için de kullanılır.*

***Dâcin:** Evde beslenen koyun.*

***Sü'r:** Farsça bir sözdür. Davet ve ziyafet anlamına gelir.*

***Ezheri** şöyle der: "Bu hadisıe, Hz.Peygamber (a.s.) Farsça konuşmuştur.*

***Ceyhelâ:** İki kelime olup bir kelime haline getirilmiştir. Geliniz ve acele ediniz, anlamına gelir.*

***Bike ve Bike:** Yani karısı onu yermiş ve beddua etmiştir. Rezil olasın, kepaze olasın manasına gelmektedir değinildiği gibi; bu durum senin yüzünden yanlış düşüncenden ve tedbirsizliğinden oldu anlamına gelmektedir de denilmektedir.*

***Ikdehî:** Katehdu'l-Kıdra:Tencerede olanı kepçeyle karıştırdığında öyle denilir.*

***Kadîh:** Çorba, etsuyu manasına fail vezninde gelmiştir.*

***Mıkdaha:** Kepçe.*

kepçeyle al, onu ateşten indirmeyin." buyurdu. Onlar (Hendek kazma işinde çalışanlar) bin kişi idi. Allah'a yemin ederim ki, hepsi güzelce yediler, doydular ve onu bırakıp gittiler. Çömleğimiz de olduğu gibi duruyordu."

٩٤٥ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ نَتَدَاوَلُ فِي قَصْعَةٍ عَنْ غُدْوَةٍ حَتَّى اللَّيْلِ، يَقُومُ عَشَرَةٌ، وَيَقْعُدُ عَشَرَةٌ، قُلْنَا: فَمَا كَانَتْ تَمُدُّ؟ قَالَ: مِنْ أَيِّ شَيْءٍ تَعْجَبُ؟ مَا كَانَتْ تُمَدُّ إِلاَّ مِنْ هَاهُنَا، وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى السَّمَاءِ.

945- Tirmizi, Semura bin Cündeb (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Semura bin Cündeb (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.)'le birlikte sabahın erken saatlerinden gecenin vaktine kadar bir kaptan sırayla yemek yiyorduk. (Kabın başından) on kişi kalkıyor, on kişi oturuyordu. Aramızda:

"Nereden artırılıyor ki?" dedik. Resulullah (a.s.):

"Niye hayret ediyorsunuz? O, ancak şuradan artırılıyor" buyurdu ve eliyle semaya işaret etti."

٩٤٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَوْ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بَنِي عَبْدِالْمُطَّلِبِ فِيهِمْ رَهْطٌ كُلُّهُمْ يَأْكُلُ الْجَذَعَةَ وَيَشْرَبُ الْفَرَقَ، قَالَ: فَصَنَعَ لَهُمْ مُدًّا مِنْ طَعَامٍ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا. قَالَ وَبَقِيَ الطَّعَامُ كَمَا هُوَ كَأَنَّهُ لَمْ يُمَسَّ، ثُمَّ دَعَا بِغَمْرٍ فَشَرِبُوا حَتَّى رَوَوْا، وَبَقِيَ الشَّرَابُ كَأَنَّهُ لَمْ يُمَسَّ أَوْ لَمْ يُشْرَبْ، فَقَالَ: «يَابَنِي عَبْدِالْمُطَّلِبِ إِنِّي بُعِثْتُ لَكُمْ خَاصَّةً وَإِلَى النَّاسِ بِعَامَّةٍ، وَقَدْ رَأَيْتُمْ مِنْ هٰذِهِ الْآيَةِ مَا رَأَيْتُمْ، فَأَيُّكُمْ يُبَايِعُنِي عَلَى أَنْ يَكُونَ أَخِي وَصَاحِبِي؟» قَالَ: فَلَمْ يَقُمْ إِلَيْهِ أَحَدٌ قَالَ: فَقُمْتُ إِلَيْهِ، وَكُنْتُ أَصْغَرَ الْقَوْمِ، قَالَ: فَقَالَ: «اِجْلِسْ» قَالَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ كُلُّ ذٰلِكَ أَقُومُ إِلَيْهِ فَيَقُولُ: «اِجْلِسْ» حَتَّى كَانَ فِي الثَّالِثَةِ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى يَدِي.

945- *Tirmizi (5/592) 50-Kitabu'l-Menakıb 5-Hz.Peygamber (a.s.)'in peygamberliğinin isbatına ve Allah Teala'nın O'nu ne ile üstün kıldığına deliller babı. Tirmizi: "Hadis; hasen, sahihtir." demiştir.*

946- Ahmed bin Hanbel, Hz.Ali (r.a.)'den rivayet etmiştir:

"Hz.Ali (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.) Abdulmuttaliboğullarını bir araya topladı veya onları davet etti. Aralarında bir gurup vardı ki, hepsi kuzu eti yer, farak içerlerdi. Onlara bir müdd (ölçek) yiyecek hazırladı. Doyuncaya kadar yediler. Yiyecek, sanki hiç dokunulmamışcasına arttı. Sonra kalabalık bir gurup insanı davet etti. Kanıncaya kadar içtiler de (yine de) o içecek sanki hiç dokunulmamışcasına ya da hiç içilmemişcesine arttı. Sonra:

"Ey Muttaliboğulları, ben özelde sizin için, genelde bütün insanlar için peygamber gönderildim. Bu mucizeden göreceğinizi gördünüz. Hanginiz bana kardeşim ve dostum olmak üzere bey'at eder?" buyurdu. Hiç kimse kalkmadı. Fakat onların en küçüğü iken ben kalktım. Resulullah (a.s.):

"Otur" buyurdu. Üç defa teklif etti, her defasında ben kalkıyordum. O da:

Otur" buyuruyordu. Nihayet üçüncü seferinde elini elime vurdu (bey'atimi kabul etti)."

٩٤٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ: ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «يَا عَلِيُّ! اِصْنَعْ رِجْلَ شَاةٍ بِصَاعٍ مِنْ طَعَامٍ، وَاجْمَعْ لِي بَنِي هَاشِمٍ» وَهُمْ يَوْمَئِذٍ أَرْبَعُونَ رَجُلاً أَوْ أَرْبَعُونَ غَيْرَ رَجُلٍ. قَالَ: فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِالطَّعَامِ، فَوَضَعَهُ بَيْنَهُمْ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، وَإِنَّ مِنْهُمْ لَمَنْ يَأْكُلُ الْجَذَعَةَ بِإِدَامِهَا، ثُمَّ تَنَاوَلَ الْقَدَحَ، فَشَرِبُوا حَتَّى تَرَوَّوْا ــ يَعْنِي مِنَ اللَّبَنِ ــ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: مَارَأَيْنَا كَالسِّحْرِ ــ يَرَوْنَ أَنَّهُ أَبُو لَهَبٍ الَّذِي قَالَهُ ــ فَقَالَ: «يَا عَلِيُّ اصْنَعْ رِجْلَ شَاةٍ بِصَاعٍ مِنْ طَعَامٍ، وَأَعْدِدْ قَعْبًا مِنْ لَبَنٍ» قَالَ: فَفَعَلْتُ، فَأَكَلُوا كَمَا أَكَلُوا فِي الْيَوْمِ الْأَوَّلِ، وَشَرِبُوا كَمَا فِي الْمَرَّةِ الْأُولَى وَفَضَلَ كَمَا فَضَلَ فِي الْمَرَّةِ

946- Ahmed, Müsned (1/159)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid 58/302)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri sika'dır."

Raht: Üç ila dokuz arası erkek şahıs.

Cezea: Toklu, üç yaşında sığır (dana veya düve), beş yaşında deve yavrusu. Hanefi fukahasına göre altı ayı aşmış kuzuya denilir.

Fârak: Sükunla, 120 rıtla, fetha ile yarım sâ'a denk ölçü birimi.

Ğamr: Çok sayıda insan.

الْأُولَى، فَقَالَ: مَا رَأَيْنَا كَالْيَوْمِ فِي السِّحْرِ، فَقَالَ: «يَا عَلِيُّ اصْنَعْ رِجْلَ شَاةٍ بِصَاعٍ مِنْ طَعَامٍ، وَأَعْدِدْ قَعْبًا مِنْ لَبَنٍ» فَفَعَلْتُ. فَقَالَ: «يَا عَلِيُّ اجْمَعْ لِي بَنِي هَاشِمٍ» فَجَمَعْتُهُمْ، فَأَكَلُوا وَشَرِبُوا فَبَدَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «أَيُّكُمْ يَقْضِي عَنِّي دَيْنِي» قَالَ: فَسَكَتَ وَسَكَتَ الْقَوْمُ، فَأَعَادَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَنْطِقَ فَقُلْتُ: أَنَا يَارَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: «أَنْتَ يَا عَلِيُّ، أَنْتَ يَا عَلِيُّ».

947- Bezzar, Hz.Ali (r.a.)'den şöyle rivâyet etmiştir:

"Hz.Ali (r.a.) anlatıyor: "Önce yakın akrabanı inzar et..." (1) ayeti nazil olunca, Resulullah (a.s.):

"Ali! Bir ölçek yiyecekle bir koyun budu hazırla ve benim için Haşimoğullarını bir araya getir" buyurdu. O gün için onlar kırk erkek ve kırk kadar de kadın ve çocuktan oluşuyordu. Resulullah (a.s.) anları ziyafete davet etti ve ziyafet sofrasını önlerine koydu. Doyuncaya kadar yediler. Kuzu etini katığıyla birlikte yiyenleri oldu. Sonra bardağı ellerine alıp kanıncaya kadar -süt- içtiler. Birisi:

"Gördüğümüz sihre benziyor" dedi. -Bu sözü söyleyenin Ebu Leheb olduğu söyleniyor-"

Hz.Ali (r.a.) anlatmaya devem ediyor: *"Resulullah (a.s.) bana:*

"Ali! Bir ölçek yiyecekle bir koyun budu pişir ve bir kap süt hazırla" buyurdu. Dediğini yaptım. İlk gün yedikleri gibi yediler, ilk defasında içtikleri gibi içtiler ve ilk defasında arttığı kadar da arttı. Bunun üzerine (o ilk gün konuşan):

"Sihirde bugünkü gibisini görmedik" dedi. (Ertesi gün Resulullah (a.s.) tekrar:)

"Ali! Bir ölçek yiyecekle bir koyun budu pişir ve bir tas da süt hazırla" buyurdu. Öyle yaptım. Sonra:

947- Keşfu'l-Estar (3/137)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/303)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Bezzar rivayet etmiştir ve lafız ona aittir. Ahmed bin Hanbel özetleyerek rivayet etmiştir." Taberani, 'el-Mu'cemu'l -Evsat' adlı eserinde özetle nakletmiştir. Ahmed'in ravileri ve Bezzar'ın iki rivayetinden birinin ravileri Şüreyk hariç Sahih-i Buhari'nin ravileridir. Şüreyk de sika bir ravidir.

1) Şu'ara Suresi: 214

Ka'bâ: Ka'b; Büyük tas, kap.

"Ali! Haşimoğullarını topla" buyurdu. Topladım. Yediler, içtiler. Resulullah (a.s.) karşılarına geçip:

"Hanginiz benim yerime borcumu öder? dedi, sustu. Onlar da sustular. Resulullah (a.s.) sözünü tekrarlayınca:

"Ben, ey Allah'ın Resulü." dedim.

"Sen ya Ali, sen ya Ali" buyurdu."

٩٤٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَجُلاً أَتَى النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَطْعِمُهُ، فَأَطْعَمَهُ شَطْرَ وَسْقِ شَعِيرٍ، فَمَازَالَ الرَّجُلُ يَأْكُلُ مِنْهُ وَامْرَأَتُهُ وَضَيْفُهُمَا حَتَّى كَالَهُ، فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ ، فَقَالَ: «لَوْ لَمْ تَكِلْهُ لأَكَلْتُمْ مِنْهُ، وَلَقَامَ لَكُمْ».

948- Müslim, Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a.) der ki: "Bir adam yiyecek istemek için Hz. Peygamber (a.s.)'e geldi. O da ona yarım kilo arpa verdi. O adam, karısı ve misafirleri (epey bir müddet ondan) yiyip durdular. Sonunda adam arpayı ölçtü ve Hz.Peygamber (a.s.)'in yanına geldi. Bunun üzerine:

"Ölçmeseydin onu yer durdurunuz ve sizin için (daima) hazır bulunurdu" buyurdu."

٩٤٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ يَقُولُ: كُنْتُ مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ، فَشَكَى أَصْحَابِي الْجُوعَ، فَقَالُوا: يَا وَاثِلَةَ اِذْهَبْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَطْعِمْ لَنَا، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ أَصْحَابِي يَشْكُونَ الْجُوعَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَا عَائِشَةُ هَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ؟» قَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ مَا عِنْدِي إِلاَّ فُتَاتُ خُبْزٍ، قَالَ: «هَاتِيهِ» فَجَاءَتْ بِجِرَابٍ، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ بِصَحْفَةٍ فَأَفْرَغَ الْخُبْزَ فِي الصَّحْفَةِ، ثُمَّ جَعَلَ يُصْلِحُ الثَّرِيدَ بِيَدَيْهِ وَهُوَ يَرْبُو، حَتَّى امْتَلأَتِ الصَّحْفَةُ، فَقَالَ: «يَاوَاثِلَةُ اذْهَبْ فَجِيءْ بِعَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِكَ وَأَنْتَ

948- Müslim (4/1784) 43-Kitabu'l-Fazail. 3-Hz.Peygamber (a.s.)'in mucizeleri hakkında bir bab.

***Şatr:** Herşeyin yarısı*

***Vask:** 60 Sa'a (ölçek)*

***La Kemeldum:** Hiç bitmezdi.*

عَاشِرُهُمْ» فَذَهَبْتُ فَجِئْتُ بِعَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِي وَأَنَا عَاشِرُهُمْ، فَقَالَ: «اِجْلِسُوا خُذُوا بِسْمِ اللَّهِ، خُذُوا مِنْ حَوَالَيْهَا، وَلاَ تَأْخُذُوا مِنْ أَعْلاَهَا فَإِنَّ الْبَرَكَةَ تَنْحَدِرُ مِنْ أَعْلاَهَا» فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، ثُمَّ قَامُوا وَفِي الصَّحْفَةِ مِثْلُ مَا كَانَ فِيهَا، ثُمَّ جَعَلَ يُصْلِحُهَا بِيَدِهِ وَهِيَ تَرْبُو حَتَّى امْتَلأَتْ، فَقَالَ: «يَاوَاثِلَةُ اذْهَبْ فَجِيْ بِعَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِكَ» فَجِئْتُ بِعَشَرَةٍ، فَقَالَ: «اِجْلِسُوا» فَجَلَسُوا، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، ثُمَّ قَامُوا، ثُمَّ قَامَ: «اِذْهَبْ فَجِيْ بِعَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِكَ» فَذَهَبْتُ فَجِئْتُ بِعَشَرَةٍ، فَفَعَلُوا مِثْلَ ذٰلِكَ، فَقَالَ: «هَلْ بَقِيَ أَحَدٌ؟» قُلْتُ: نَعَمْ عَشَرَةٌ، قَالَ: «اِذْهَبْ فَجِيْ بِهِمْ» فَذَهَبْتُ فَجِئْتُ بِهِمْ، فَقَالَ: «اِجْلِسُوا» فَجَلَسُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، ثُمَّ قَامُوا وَبَقِيَ فِي الصَّحْفَةِ مِثْلُ مَا كَانَ. ثُمَّ قَالَ: «يَاوَاثِلَةُ اِذْهَبْ بِهٰذَا إِلَى عَائِشَةَ».

949- Taberani, Vasile bin Eska (r.a.)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Vasile bin Eska anlatıyor: "Ben, Suffe ashabındandım. Arkadaşlarım açlıktan şikayetçi oldular ve:

"Vasile! Resulullah (a.s.)'ın yanına git de bize yemek iste" dediler. Resulullah (a.s.)"ın huzuruna vardım:

"Ya Resulullah, arkadaşlarım açlıktan şikayet ediyorlar" dedim. Resulullah (a.s.):

"Ayşe! Yanında yiyecek bir şey var mı?" buyurdu.

"Ya Resulullah, yanımda birkaç parça ekmekten başka birşey yok" dedi.

"Getir onu" buyurdu. Hz.Aişe (r.a.) bir tulum getirdi. Resulullah (a.s.) bir tabak istedi ve ekmeği o tabağa döktü. Sonra bizzat eliyle tirit yapmaya başladı. Yemek tabak doluncaya kadar kabardı, arttı. Daha sonra:

"Vasile, gidip arkadaşlarından on kişiyi, onuncuları sen olmak üzere getir" buyurdu.

Gittim ve onuncuları ben olmak üzere arkadaşlarımı getirdim.

"Oturun, besmeleyle alın, kenarlarından yiyin. Ortasından (tepesinden) al-

---

949- Mu'cemu'l-Kebir (22/86)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/350) şöyle demektedir: "Hadisi, Tebarani iki değişik senetle rivayet etmiştir ve isnadı hasendir."

mayın. Zira bereket yukarısından aşağısına dökülür." buyurdu. Doyuncaya kadar yediler. Sonra da kalktılar. Tabakta başta ne varsa, o kadarı duruyordu. Sonra Resulullah (a.s.) bizzat eliyle (yine) tabaktaki yemeğin etrafını toplamaya başladı. Yemek çoğaldı ve tabak doldu. Hz.Peygamber (a.s.):

"Vasile! Gidip arkadaşlarından on kişiyi getir" buyurdu. On kişiyi aldım geldim.

"Oturun" dedi. Oturdular ve doyuncaya kadar yiyip kalktılar. Sonra:

"Gidip arkadaşlarından on kişi getir." dedi. Gittim ve on kişi daha getirdim. Aynı şeyi yaptılar. Resulullah (a.s.):

"Hiç kimse kaldı mı?" buyurdu.

"Evet, on kişi kaldı." dedim.

"Git, onları da getir" dedi. Gidip onları da getirdim.

"Oturun" dedi. Oturup doyuncaya kadar yediler. Ardından kalktılar. Yine tabakta ne varsa o kadarı artmıştı. Peşinden:

"Ya Vasile, bunu Aişe'ye götür" dedi."

٩٥٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي بَكْرِ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثَلاَثِينَ وَمِائَةً، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ طَعَامٌ؟» فَإِذَا مَعَ رَجُلٍ صَاعٌ مِنْ طَعَامٍ، أَوْ نَحْوَهُ، فَعُجِنَ، ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌ طَوِيلٌ بِغَنَمٍ يَسُوقُهَا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «بَيْعًا، أَمْ عَطِيَّةً؟» أَوْ قَالَ: «أَمْ هِبَةً؟» قَالَ: لاَ بَلْ بَيْعٌ. فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً، فَصُنِعَتْ، وَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِسَوَادِ الْبَطْنِ أَنْ يُشْوَى، وَأَيْمُ اللَّهِ مَافِي الثَّلاَثِينَ وَالْمِائَةِ إِلاَّ وَقَدْ حَزَّ النَّبِيُّ ﷺ لَهُ حَزَّةً مِنْ سَوَادِ بَطْنِهَا، إِنْ كَانَ شَاهِدًا أَعْطَاهُ، وَإِنْ كَانَ غَائِبًا خَبَأَ لَهُ، فَجَعَلَ مِنْهَا قَصْعَتَيْنِ، فَأَكَلُوا أَجْمَعُونَ، وَشَبِعْنَا، فَفَضَلَتِ الْقَصْعَتَانِ، فَحَمَلْنَاهُ عَلَى الْبَعِيرِ.

950- Buhari ve Müslim, Abdurrahman bin Ebu Bekir es-Sıddik (r.a.)'den ri-

---

950- Buhari (5/230) 51-Kitabu'l-Hibe 28-Müşriklerden hediye kabul etme babı.
Müslim (3/1627) 36-Kitabu'l-Eşribe 32-Misafire ikram ve onu tercih etmenin fazileti babı.
***Muş'ân:** Baş -nûn'la- didik didik, dağınık saçlı.*
***Sevadul-Batn:** Ciğer.*

vayet etmişlerdir:

"Abdurrahman bin Ebu Bekir es-Sıddik (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.)'le birlikte 130 kişi bir aradaydık. Hz.Peygamber (a.s.):

"Aranızdan hiçi kimsenin yanında yiyecek var mı?" buyurdu. Bir de baktık ki, bir adamın yanında bir ölçek zahire veya bunun gibi bir şey var. Hemen hamur yuğruldu. Sonra saçı başı dağınık, uzun boylu bir müşrik, koyunlarını sürerek yanımıza geldi. Hz.Peygamber (a.s):

"Satılık mı, hediye mi -veya hibe mi-?" diye sordu. O da:

"Hayır, özellikle satılık..." dedi. Allah Resulü (a.s.) ondan bir koyun satın aldı. Koyun hazırlandı. Resulullah (a.s.) ciğerinin kızartılmasını emretti. Allah'a yemin ederim ki, Hz.Peygamber (a.s.) o 130 kişinin herbirine mutlaka o koyunun ciğerinden bir parça vermiştir. Orada olanın kendisine verdi, olmayan için ise sakladı. İki de çömlek doldurdu. Herkes topluca yedi ve de doyduk. Her iki kap(taki yemek)de arttı ve biz onu deveye yükledik."

Bir başka rivayette (1) ise şöyle anlatılmaktadır:

"Her iki kap(taki yemek) de arttı ve ben onu deveye yükledim." Veya benzeri bir ifade kullanılmıştır.

٩٥١ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي حُنَيْسٍ الْغِفَارِيِّ: أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تِهَامَةَ، حَتَّى إِذْ كُنَّا بِعُسْفَانَ جَاءَهُ أَصْحَابُهُ، فَقَالُوا: يَارَسُولَ اللَّهِ! جَهَدَنَا الْجُوعُ فَأْذَنْ لَنَا فِي الظَّهْرِ نَأْكُلُهُ، قَالَ: «نَعَمْ» فَأُخْبِرَ بِذٰلِكَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَانَبِيَّ اللَّهِ! يَانَبِيَّ اللَّهِ! مَاذَا صَنَعْتَ؟ أَمَرْتَ النَّاسَ أَنْ يَنْحَرُوا الظَّهْرَ، فَعَلَى مَا يَرْكَبُونَ؟ قَالَ: «فَمَا تَرَى يَا ابْنَ الْخَطَّابِ؟» قَالَ: أَرَى أَنْ تَأْمُرَهُمْ أَنْ يَأْتُوا بِفَضْلِ أَزْوَادِهِمْ فَتَجْمَعَهُ فِي نَوْرٍ، ثُمَّ تَدْعُو اللَّهَ لَهُمْ، فَأَمَرَهُمْ فَجَعَلُوا فَضْلَ أَزْوَادِهِمْ فِي نَوْرٍ، ثُمَّ دَعَا لَهُمْ، ثُمَّ قَالَ: «إِيتُوا بِأَوْعِيَتِكُمْ» فَمَلأَ كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ وِعَاءَهُ، ثُمَّ أَذِنَ بِالرَّحِيلِ، فَلَمَّا جَاوَزُوا مُطِرُوا، فَنَزَلَ وَنَزَلُوا مَعَهُ، فَشَرِبُوا مِنْ مَاءِ السَّمَاءِ، فَجَاءَ ثَلاَثَةُ نَفَرٍ فَجَلَسَ اثْنَانِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ الْآخَرُ مُعْرِضًا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

1) *Müslim, a.y.*

«أَلاَ أُخْبِرُكُمْ عَنِ النَّفَرِ الثَّلاَثَةِ، أَمَّا وَاحِدٌ فَاسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهُ وَأَمَّا الآخَرُ فَأَقْبَلَ تَائِبًا فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ، وَأَمَّا الآخَرُ فَأَعْرَضَ، فَأَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ».

951- Bezzar, Ebu Huneys el-Gıfari (r.a.)'den rivayet etmektedir:

"Ebu Huneys el-Gıfari anlatıyor: "Tihame Gazvesi'nde Resulullah (a.s.)'la beraberdik. Biz Usfan'da iken, yanına ashabı gelip:

"Ya Resulullah! Açlık takatimizi kesti, bize izin ver de binek develerimizi yiyelim" dediler.

"Evet (yiyin)" diye cevap verdi. Durum Hz.Ömer bin Hattab (r.a.)'a ulaşınca, hemen Hz.Peygamber (a.s.)'e geldi ve:

"Ey Allah'ın Peygamberi, ne yaptınız? İnsanlara binek develerini kesmelerini emretmişsiniz. Bu durumda neye bineceğiz?" dedi.

"Görüşün nedir Hattaboğlu?" buyurdu.

"Onlara azıklarından arta kalanları getirmelerini emredip bir tasta toplasanız, sanra da bu insanlar için Allah'a dua etseniz" dedi.

O da onlara emretti de azıklarından arta kalanları bir tasta toplamaya başladılar. Sonra Cenab-ı Peygamber (a.s.) onlar için dua etti. Daha sonra:

"Kaplarınızı getirin" dedi. Onlardan her biri kabını doldurdu. Ardından Allah Resulü (a.s.) yola çıkmaya izin verdi. Usfan'ı geçince yağmura tutuldular. O zaman Hz.Peygamber (a.s.) bineğinden indi, diğerleri de O'nunla birlikte binitlerinden indiler ve yağmur suyundan içtiler. Bu arada üç kişi geldi. İkisi

---

951- Keşfu'l-Estar (3/138)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/303)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Bezzar ve 'el-Evsat' adıl eserinde Taberani şu fazlalıkla rivayet etmiştir: "Resulullah (a.s.):

"Görüşün nedir Hattaboğlu?" dedi. Hz.Ömer (r.a.) de:

"Onlara emretseniz, siz daha iyisini bilirsiniz."

Şunu da ilave etmiştir: "Hz.Peygamber (a.s.) bineğinden indi, onlar da O'nunla birlikte bineklerinden indiler. Sudan hem onlar, hem de binek hayvanları içti. Sonra Allah Resulu (a.s.) onlara üç kişinin durumunu anlatan bir konuşma yaptı." Ardından hadisi rivayet etmiştir. Ravileri sika'dır.

***Zahr:** Burada, yolculukta binilen deve anlamındadır. Çoğul isim olup, burada tekil olarak kullanılmıştır.*

***Tevr:** (Su vb.) içilen kap, tas. Çoğulu 'etvar' gelir.*

***Kurâ:** At sürüsü demektir.*

Hz.Peygamber (a.s.)'le beraber oturdu, diğeri yüzünü dönüp gitti. Bunun üzerine Allah Resulü:

"Size şu üç kişiden haber vereyim mi? Birisi Allah'tan haya etti, Allah da (ona ceza vermekten) haya etti. Diğeri tevbe ederek geldi, Allah da onun tevbesini kabul etti. Fakat öbürü, yüz çevirdi. O zaman Allah da ondan yüz çevirdi." dedi."

٩٥٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةٍ، فَأَصَابَنَا جَهْدٌ، حَتَّى هَمَمْنَا أَنْ نَنْحَرَ بَعْضَ ظَهْرِنَا، فَأَمَرَنَا نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ ، فَجَمَعْنَا مَزَاوِدَنَا، فَبَسَطْنَا لَهُ نِطَعًا، فَاجْتَمَعَ زَادُ الْقَوْمِ عَلَى النِّطْعِ، قَالَ: فَتَطَاوَلْتُ لأَحْزُرَهُ كَمْ هُوَ؟ فَحَزَرْتُهُ كَرَبْضَةِ الْعَنْزِ، وَنَحْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً، قَالَ: فَأَكَلْنَا حَتَّى شَبِعْنَا جَمِيعًا، ثُمَّ حَشَوْنَا جُرُبَنَا، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ : «فَهَلْ مِنْ وَضُوءٍ؟» قَالَ: فَجَاءَ رَجُلٌ بِإِدَاوَةٍ لَهُ، فِيهَا نُطْفَةٌ، فَأَفْرَغَهَا فِي قَدَحٍ، فَتَوَضَّأْنَا كُلُّنَا، نُدَغْفِقُهُ دَغْفَقَةً، أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً، قَالَ: ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ ذٰلِكَ ثَمَانِيَةً، فَقَالُوا: هَلْ مِنْ طَهُورٍ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «فَرَغَ الْوَضُوءُ».

952- Buhari ve **Müslim**, Seleme bin el-Ekva (r.a.)'dan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Seleme bin el-Ekva (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (a.s.)'la birlikte bir gazveye çıktık. Kıtlığa uğradık. Hatta bazı binek develerimizi kesmeyi gönlümüzden geçirdik. Bunun üzerine Hz.Peygamber (a.s) emir buyurdu, yiyecek kaplarımızı

952- Buhari (6/129) 56-Kitabu'l-Cihad 123- Savaşa gidişte azık taşıma babı.

Müslim (3/1353) 31-Kitabu'l-Lakta 5-Azaldığında azıklarına karıştırıp eşit olarak pay etmelerinin müstehap oluşu babı.

Müslim, Ebu Hureyre'den (1/56) 1-Kitabu'l-İman. 10-Tevhid inancı üzere ölen kişinin kesinlikle cennete gireceğinin delili babı.

***Mezavidina:** Bir rivayette ezvâdinâ, bazısında mezavid, mizved'in çoğuludur; minber gibi... Azığın taşındığı kaba denir. (Dağarcık, heybe, torba... vb.) Ezvad ise, yolcunun yolculuğu için azık edindiği yiyecek, tezavüd de azık edindiği şey demektir.*

***Nutfe:** Az miktardaki su. Bundan dolayı erkeğin (erlik) suyu nutfe olarak adlandırılmıştır.*

***Nudeğfilehû - Dağfalehul-ma Dağfekaten:** Suyu bol bol dökmek, kullanmak.*

***İmlâk:** Muhtaç olmak. Azığa ihtiyaç duydular, demektir.*

bir araya getirdik. Bunları toplamak için yere bir yaygı sermiştik. Oradakilerin azığı o yaygı üzerinde birikti. Ben, toplananın ne kadar olduğunu anlamak için (şöyle bir) uzandım. Keçi ağılı kadar birşey tahmin ettim. Bizse 114 kişiydik. Hepimiz doyuncaya kadar yedik. Sonra dağarcıklarımızı doldurduk. Ardından Hz.Peygamber (a.s.):

"Abdest suyu var mı?" buyurdu. Bir adam, içinde azıcık su bulunan matarasını getirdi ve onu bir tasa boşaltıı. Hepimiz abdest aldık. 114 kişi onu şarıl şarıl döküyorduk. Bundan sonra 8 kişi daha çıkageldi ve:

"Abdest suyu var mı?" diye sordular. Fakat Allah Resulü (a.s.):

"Artık abdest suyu bitti" buyurdu."

Buhari'nin lafzı da şöyledir: *"Seleme şöyle anlatmıştır:*

"İnsanların azıkları azaldı ve muhtaç duruma düştüler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.)'e binek develerini kesmek için izin istemeye geldiler. Onlara izin verildi. Sonra bunlara Hz.Ömer (r.a.) rastladı. Durumu ona anlattılar:

"Devlerinizden sonra siz de yaşamazsınız" dedi. Ardından Hz.Peygamber (a.s.)'in huzuruna geldi ve:

"Ya Resulullah, develerinden sonra yaşayamazlar" dedi. Allah Resulü de (a.s.):

"İnsanlara seslen, azıklarından geri kalanları getirsinler" buyurdu. Daha sonra Allah Resulü dua edip bereketli olmasını diledi ve kaplarını getirmelerini istedi. İnsanlar (azıkların dağıtıldığı yerden) ayrılıncaya kadar avuç avuç aldılar. Sonra Allah Resulü (a.s.):

"Allah'tan başka tanrı olmadığına ve benim Allah Resulü olduğuma şehadet ederim" buyurdu."

Bir Açıklama

Nevevi, Müslim Şerhi'nde şöyle demektedir:

"Bize izin verirseniz..." sözü, büyüklere hitabın ve onlara soru sormanın en güzel şeklidir. Dolayısıyla şöyle denilir: "Şöyle yaparsanız, şöyle emir buyurursanız, şu konuda izin verirseniz, şöyle işaret buyurursanız..." Manası da şu olur: Daha iyi olur, doğru olur, sağlam bir görüş olur veya açık bir yararı olur... İşte böyle söylemeleri, büyüklerine -emir kipiyle- "Şöyle yap" demelerinden daha güzeldir.

Bundan şu sonuç çıkarılır: Komutanların ve devlet başkanının izni olmaksızın askerin savaşta destek sağladıkları birliklerini yok etmeleri uygun değildir.

Ancak, açık bir menfaat görülür veya ayan beyan bir zarardan korkulursa izin verilebilir. En doğrusunu Allah bilir...."

٩٥٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ مُقَرِّنٍ قَالَ: قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي أَرْبَعِمِائَةٍ مِنْ مُزَيْنَةَ، فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِأَمْرِهِ، فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ : يَارَسُولَ اللَّهِ مَالَنَا طَعَامٌ نَتَزَوَّدُهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعُمَرَ: «زَوِّدْهُمْ» فَقَالَ: مَاعِنْدِي إِلاَّ فَاضِلَةٌ مِنْ تَمْرٍ، وَمَا أَرَاهَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَيْئًا، فَقَالَ: «انْطَلِقْ فَزَوِّدْهُمْ» فَانْطَلَقَ بِنَا إِلَى عَلِيَّةٍ لَهُ، فَإِذَا فِيهَا تَمْرٌ مِثْلُ الْبَكْرِ الْأَوْرَقِ، فَقَالَ: خُذُوا فَأَخَذَ الْقَوْمُ حَاجَتَهُمْ. قَالَ: وَكُنْتُ أَنَا فِي آخِرِ الْقَوْمِ، قَالَ: فَالْتَفَتُّ وَمَا أَفْقِدُ مَوْضِعَ تَمْرَةٍ، وَقَدِ احْتَمَلَ مِنْهُ أَرْبَعُمِائَةِ رَجُلٍ.

953- Ahmed, Nu'man bin Mukarrin (r.a.)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Nu'man bin Mukarrin anlatıyor: "Müzeyne kabilisinden 400 kişilik bir gurupla Resulullah (a.s.)'a geldik. Resulullah (a.s.) bize emredeceklerini emretti. Topluluktan biri:

"Ya Resulullah, azık edineceğimiz bir yiyeceğimiz yok" dedi. Allah Resulü (.s.), Hz.Ömer (r.a.)'e:

"Onlara azık temin et" buyurdu. Hz.Ömer (r.a.):

"Bende ihtiyaç dışında biraz hurmadan başka bir şey yok" dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s.):

"Git de onlara azık temin et" buyurdu. Hz.Ömer (r.a.), bizi kendine ait yüksek bir depoya götürdü. Bir de ne görelim, orada genç ala deve gibi hurmalar var. Hz.Ömer (r.a.):

"Alın!" dedi. Topluluk, ihtiyacı kadar aldı. Ben, en sonuncularıydım. Yürüdüm, hurma yerini yitirmemiştim (yani hurmalar oldukları yerde duruyordu.) Halbuki oradan 400 kişi hurma yüklenmişti."

953- Ahmed, Müsned (5/445)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/304)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed ve Taberani rivayet etmişlerdir. Ahmed'in ravileri Buhari'nin ravileridir.

***Muzeyne:** Bir arap kabilesi.*

***Aliyye:** Evin ikinci katındaki ve(ya) daha yüksek bir katındaki oda.*

***Bekr:** Genç deve*

***Evrâk:** Beyazı siyahına karışan ala deve.*

٩٥٤ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِتَمَرَاتٍ، فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! اُدْعُ اللَّهَ فِيهِنَّ بِالْبَرَكَةِ فَضَمَّهُنَّ ثُمَّ دَعَا لِي فِيهِنَّ بِالْبَرَكَةِ، فَقَالَ: «خُذْهُنَّ وَاجْعَلْهُنَّ فِي مِزْوَدِكَ هٰذَا أَوْ هٰذَا الْمِزْوَدِ كُلَّمَا أَرَدْتَ أَنْ تَأْخُذَ مِنْهُ شَيْئًا فَأَدْخِلْ فِيهِ يَدَكَ فَخُذْهُ وَلاَ تَنْثُرْهُ نَثْرًا» فَقَدْ حَمَلْتُ مِنْ ذٰلِكَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا مِنْ وَسْقٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَكُنَّا نَأْكُلُ مِنْهُ وَنُطْعِمُ، وَكَانَ لاَيُفَارِقُ حِقْوِي حَتَّى كَانَ يَوْمُ قَتْلِ عُثْمَانَ فَإِنَّهُ انْقَطَعَ.

954- Tirmizi, Ebu Hureyre (r.a.)'den şu şekilde rivayet rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: "Hz.Peygamber (a.s.)'e hurma getirip:

"Ya Resulullah (a.s.), bunlara bereket duası et" dedim. Bir araya biriktirdi ve benim için hurmalara bereket duası yaptı. Sonra da:

"Bunları al, şu dağarcığına (çıkınına) veya şu dağarcığına koy. Ondan bir miktar almak istediğinde, elini sokup (istediğin kadar) al, ama (tamamen) boşaltma" dedi. O hurmadan, Allah yolunda şu kadar vesk (60 sa'a denk bir ölçü birimi) taşıdım (harcadım). Biz ondan hem yiyor, hem de yediriyorduk. Hz.Osman (r.a.)'ın öldürüldüğü güne kadar kuşağımdan ayrılmadı. Zira o gün (ondaki bereket kesilip) tükendi."

Zirfn şunu eklemiştir: *"....Kuşağımdan (ayrılmadı), Nihayet düştü de (düşüşüne ve bereketin gidişine) çok üzüldüm."*

٩٥٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ؛ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ أَبَاهُ تُوُفِّيَ وَتَرَكَ ثَلاَثِينَ وَسْقًا لِرَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ، فَاسْتَنْظَرَهُ جَابِرٌ، فَأَبَى أَنْ يُنْظِرَهُ، فَكَلَّمَ جَابِرٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيَشْفَعَ لَهُ إِلَيْهِ، فَجَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَكَلَّمَ الْيَهُودِيَّ لِيَأْخُذَ تَمْرَ نَخْلِهِ بِالَّذِي لَهُ، فَأَبَى، فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّخْلَ، فَمَشَى فِيهَا، ثُمَّ قَالَ لِجَابِرٍ: «جُدَّ لَهُ، فَأَوْفِ الَّذِي لَهُ» فَجَدَّهُ بَعْدَمَا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَأَوْفَاهُ ثَلاَثِينَ وَسْقًا،

954- Tirmizi (5/685) 50-Kitabu'l-Manıkıb 47-Ebu Hureyre (r.a.)'nin menkıbeleri babı.
Bu, hasen bir hadistir.
***Mizved:** Minber veznindedir. Azık taşınan kaba denir.*
***Haku:** İzar ipi, kuşağı, kemeri. Bundan dolayı bizatihi izar da böyle adlandırılmıştır.*

وَفَضَلَتْ لَهُ سَبْعَةَ عَشَرَ وَسْقًا، فَجَاءَ جَابِرٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيُخْبِرَهُ بِالَّذِي كَانَ، فَوَجَدَهُ يُصَلِّي الْعَصْرَ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَخْبَرَهُ بِالْفَضْلِ، فَقَالَ: «أَخْبِرْ ذٰلِكَ ابْنَ الْخَطَّابِ» فَذَهَبَ جَابِرٌ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: لَقَدْ عَلِمْتُ حِينَ مَشَى فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيُبَارَكَنَّ فِيهَا.

955- Buhari, Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan şu şekilde rivayet rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a.) anlatmıştır: "Babam, arkasında bir yahudiye 30 vesk'lık bir borç bırakarak vefat etti. Ben, yahudiden süre istedim, ancak o, sürenin ertelenmesine razı olmadı. Resulullah (a.s.)'ın huzuruna yahudiye karşı kendime şefaatçi olması için geldim. Bunun üzerine Resulullah (a.s.) gitti ve alacağına karşılık kendi hurma bahçesindeki hurmaları alması için yahudiyle konuştu. Ancak yahudi razı olmadı. O zaman Allah Resulü (a.s.) hurma bahçesine girip orada yürüdü. Sonra:

"Onun için hurmaları kes (topla) ve hakkını ver" buyurdu. Resulullah (a.s.) döndükten sonra hurmayı topladım ve yahudiye tam tamına 30 vesk ödedim. Üstelik 17 vesk de arttı. Olup biteni Resulullah (a.s.)'a haber vermek için geldim. İkindi namazı kaldığını gördüm. Namazı bitirince, O'na artan miktarı (veya arttığını) haber verdim. O zaman Resulullah (a.s.): "Bunu, Hattaboğlu'na (Hz.Ömer (r.a.)'e) haber ver" buyurdu.

Hz.Ömer (r.a.)'e gittim ve durumu haber verdim. Bunun üzerine Hz.Ömer (r.a.):

"Resulullah (a.s.) orada yürüdüğünde oranın bereketlendirildiğini anlamıştım." dedi."

Diğer bir rivayette de (1) şöyle anlatılır:

"Babam, borçlu olarak öldü. Alacaklılarına, borcuna karşılık hurma almalarını teklif ettim. Kabul etmediler. Çünkü hurmanın, borcunun tamamını karşılamayacağı düşüncesindeydiler. Hz.Peygamber (a.s.)'e geldim. Durumu kendisine

---

955- Buhari (5/60) 43-Kitabu'l-İstıkrâd, 9

1) Buhari (5/3107) 53-Kitabu's-Sulh 13-Alacaklılarla mirasçıların arasını bulma ve bu hususta ağırlığı ya da ölçüsü bilinmeyen şeyi verme babı.

***Mirbad:** Hurmaların toplandığı yer.*

***Festenzarahu: İstinzâr:** Bir başka vakte ertelenmesini istemek.*

***Enzartuhû:** Erteledim demektir.*

***Cidâd:** Hurma ağacının meyvesini (hurmayı) koparmak, kesmek.*

anlattım.

"Hurmayı koparıp küfeye koyduğunda haber ver" buyurdu. Daha sonra Hz. Ebu Bekir (r.a.) ve Hz.Ömer (r.a.)'le birlikte geldi. Üzerine oturup bereket duasında bulundu. Ardından:

"Alacaklılarını çağır ve borçlarını eksiksiz olarak öde" dedi. Babamdan alacağı olan herkese alacağını ödedim. Üstelik 13 vesk de arttı: Yedisi 'acve' hurması, altısı 'levn' (ala) idi. -Veya altı vesk'ı acve, yedisi levn'di. -Resulullah (a.s.)'la akşemleyin (akşam namazında) karşılaştım. Durumu kendisine anlattım. Güldü ve:

"Ebu Bekir ve Ömer'e gidip, onları da haberdar et" buyurdu. Onlar da:

"Resulullah (a.s.) o davranışta bulunduğunda zaten böyle olacağını anlamıştık" dediler."

Bir başka rivayette (1): *"İkindi namazı"* demiş. Bir diğerinde de (2): *"Öğle namazı"* demiştir.

Bir rivayette ise (3) şöyle anlatmıştır:

"Abdullah bin Amr bin Haram borçlu olarak vefat etti. Alacaklılarına karşı Resulullah (a.s.)'tan alacaklarından indirim yapsınlar diye yardım istedim. Hz. Peygamber (a.s.) de onlardan bunu talep etti. Ne var ki, bunu yapmadılar. O zaman Hz.Peygamber (a.s.) bana:

"Git ve hurmalarını sınıflara ayır: Acve'leri tek başına, İbn Zeyd, Azek'ını da tek başına (bir kenara ayır). Sonra da bane haber gönder" buyurdu. Daha sonra Resulullah (a.s.)'a haber verdim. Gelip üst kısmına -veya ortasına- oturdu ve şöyle buyurdu:

"Alacaklılara ölç." Onlar için haklarını tamamen ödeyinceye kadar ölçtüm. Üstelik hurmalarım sanki hiç eksilmemiş gibi de arttı."

Bir rivayette de (4) der ki: *"Onlara borcunu ödeyinceye kadar ölçtü durdu."*

Bir başka rivayette de aynısı geçmektedir. Ancak o rivayette şöyle bir fazlalık vardır: (5)

---

1) Buhari, a.y. Muallak olarak.

2) Buhari, a.y. Muallak olarak.

3) Buhari (4/344) 34- Kitabu'l-Buyû' 51- Satıcıya ve verene ölçme babı.

4) Buhari (4/344) 34-Kitabu'l-Büyû' 51- Ölçme, satıcıya mu'tiyedir babı.

5) Buhari (5/67) 43-Kitabu'l-İstikrâd 18-Borcu eksiltmede aracı olma babı.

Leyyin, Acve: Medine'de tanınan bir hurma çeşidi. Medinelilere göre, her hurma acve değildir. İstisnasız bütün hurmalara denilir de denmiştir.

"Cabir (r.a.) şöyle dedi: "Abdullah vefat etti ve ailesine borç bıraktı. Alacaklılardan alacaklarının bir miktarından vaz geçmelerini istedim, razı olmadılar. Hz.Peygamber (a.s.)'e geldim ve borca şefaatçi olmasını istedim. O'nun şefaatine razı olmadılar. O zaman:

"Hurmanın her çeşidini tek başına ayır: Izka ve İbni Zeyd'i tek başına, Leyyin'i tek başına, Acve'yi tek başına.... Sonra ben gelinceye kadar, alacaklıları oraya getir" buyurdu. (Dediğini yaptım.) Sonra geldi ve üzerine oturdu ve herkese alacağını tamamıyla verinceye kadar ölçtü. Üstelik hurma da sanki hiç dokunulmamış gibi arttı.

Hz.Peygamber (a.s.)'le bize ait bir deve üzerinde gazveye katıldım. Deve, bitkin düştü ve geri kaldı. Bunun üzerine Hz.Peygamber (a.s.) onu sürdü."

Bir diğerinde de (1) şöyle anlatır:

"Babam Uhud Savaşı'nda şehid düştü ve altı kız çocuğu ile bir de borç bıraktı. Hurmaların kesilme vakti gelince (Cabir) Resulullah (a.s.)'a gittim ve:

"Ya Resulullah (a.s.), bildiğiniz gibi, babam Uhud Savaşı'nda şehid düştü ve geride bir hayli borç bıraktı. Ben, alacaklıların sizi görmesini arzuluyorum" dedim.

"Git ve her hurmayı (her çeşidi) bir tarafa harman et, öbekle" buyurdu. Öyle yaptım, sonra da kendisini çağırdım. Resulullah (a.s.)'a bakar bakmaz, alacaklılar o anda başıma üşüşüp ısrar etmeye başladılar. Allah Resulü (a.s.) bana karşı alacaklıların yaptıklarını görünce, en büyük hurma öbeğinin etrafında üç defa dolaştı. Sonra başına oturup:

"Çağır şu alacaklılarını" buyurdu. Allah babamın burcunu ödemeyi nasib edinceye kadar, onlar için ölçmeye devam etti. Halbuki ben, Allah'a yemin olsun ki, kız kardeşlerime tek bir hurma götürürsem bile Allah'ın babamın borcunu ödemeyi nasib etmesine razıydım. Fakat bütün öbekler kurtuldu. Hatta Resulullah (a.s.)'ın başına oturduğu öbeğe bakıyordum; sanki (onda bile) bir tek hurma eksilmemişti."

Bir başka rivayette (2) ise şöyledir:

"Babası borçlu olarak vefat eder. (Bunun üzerine Cabir şöyle der) Hz. Peygamber (a.s.)'e geldim ve:

"Babam, geride borç bıraktı. Ben de hurma bahçesinin mahsulünden başka

---

1) Buhari (5/413) 55-Kitabu'l-Vesâyâ, 36-Mirasçının, ölünün borçlarını mirasçılar hazır bulunmaksızın ödemesi babı.

2) Buhari (6/587) 61-Kitabu'l-Menakıb 25-İslam'da Peygamberlik alametleri babı.

bir şey yok. Oradan yıllardır çıkan mahsul de (bellidir) borcuna yetmez. Alacaklılar ileri geri konuşmasın diye benimle gel" dedim. Hurma öbeklerinden birinin etrafında dolaştı ve bereket duası yaptı. Sonra bir defa daha dolaşıp ondan sonra da başına oturdu ve:

"Onu rahat bırak ki, borcunu ödesin" buyurdu. Onlara verdiği kadar da arttı."

Bir başka rivayette ise (1) şöyle anlatır:

"Babası Uhud Savaşı'nda şehid edilir. Alacaklılar haklarını isteyerek Cabir (r.a.)'i sıkıştırırlar. (Bunun üzerine, Cabir (r.a.) şöyle der:

"Resulullah (a.s.)'a geldim ve kendileriyle ve onlarla hurma bahçemin hurmasını konuştum. Onlardan hurma bahçemin hurmasını kabul edip, babamın borcundan vaz geçmelerini istedi. Razı olmadılar. Ne onlara verdi, ne de onlar için (hurmaları) kopardı. Yalnız:

"Yarın sabaha gelirim inşaallah" buyurdu. Sabah vakti erkenden geldi, hurma bahçesinde dolaştı ve ürün hakkında bereket duası yaptı. Sonra hurmaları kopar(ıp topla)dım. Alacaklarını da ödedim. Bizim için de bir miktar hurma arttı. Resulullah (a.s.) oturuyorken yanına geldim ve durumu haber verdim. Resulullah (a.s.) oturmakta olan Hz.Ömer (a.s.)'e:

"Dinle ey Ömer" buyurdu. Hz.Ömer (r.a.) de:

"Olmaz mı? Biz zaten senin Allah Resulü olduğunu biliyorduk. Vallahi sen, Allah Resulüsün" dedi."

Ebu Davud'un rivayetinde de (2) şöyle anlatılmaktadır:

"Babası, ardında bir yahudiye 30 vesklık bir borç bırakarak vefat eder. Cabir, Allah Resulü (a.s.)'ne o yahudiye karşı aracı olması için konuşur. Resulullah (a.s.) gelir, yahudiye alacağına karşılık hurma bahçesinin (Cabir'in babasının) hurmalarını almasını teklif eder. Buna razı olmaz. Bu defa Resulullah (a.s.) borcun ertelenmesini önerir. Yine razı olmaz." Hadisin kalan kısmını da aynı şekilde zikretmiştir.

Nesai'nin bir rivayetinde ise (3) şöyle anlatılmıştır:

---

1) Buhari (5/224) 51-Kitabu'l-Hibe 21-Bir borcu bir kişiye hibe ettiğinde babı.

2) Ebu Davud (3/119) Kitabu'l-Vesâyâ. Kişinin borçlu olarak ölmesi, borcunu ödeyecek birinin bulunması halinde borçlulara süre tanınması ve mirasçılara anlayış gösterilmesi hakkında bir bab.

3) Nesai (3/397-398) Kitabu'l-Evsâyââ, Miras (taksiminden) önce borcun ödenmesi babı. Darimi (1/22) Mukaddime'de, yiyeceğini bereketlendirmede Hz.Peygamber (a.s.)'e ne ikram ettiği babı.

"Bir yahudinin, babamdan hurma alacağı vardı. Babam, Uhud Savaşı'nda şehid edildi. Ardında iki bahçe bırakmıştı. Yahudinin alacağı olan hurma, her iki bahçedeki hurmaları kapsıyordu. Cenab-ı Peygamber (a.s.) yahudiye:

"Bu yıl alacağının yarısını alıp, yarısını da (gelecek yıla) erteler misin?" dedi. Yahudi razı olmadı. Bunun üzerine:

"Kesilmiş (toplanmış) hurmayı alır mısın?" buyurdu. (Bana da) "Bana haber ver" dedi, haber verdim. O ve Hz.Ebu Bekir (r.a.) geldiler. Bahçenin alt kısmından kesilmeye ve ölçülmeye başlandı. Bu arada Resulullah (a.s.) bereket duası yapıyordu. Sonunda yahudinin bütün alacağını bahçelerin küçüğünden tamamı tamamına ödedik. -Ammar'ın zannına göre- Sonra onlara taze hurma ve su getirdim. Yediler, içtiler. Sonra Allah Resulü (a.s.):

"İşte bu, hesaba çekileceğiniz nimetlerdendir." buyurdu."

İbn Hacer şöyle demiştir:

"Medine hurma çeşitleri gerçekten de çoktur. Şeyh Muhammed el-Cuveyni, 'el-Furuk' adlı eserinde şöyle kaydetmektedir:

"Kendisi Medine'de iken Medine valisinin yanında özellikle siyah hurma çeşitlerini saymışlar da altmıştan fazla çıkmış." Ayrıca demiştir ki: "Medinelilerin yanındaki kırmızı hurma siyahtan daha çok (çeşitli)tur."

٩٥٦ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالدَّارِمِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ لِيُقَاتِلَهُمْ فَقَالَ أَبُو عَبْدِاللَّهِ: يَاجَابِرُ! لاَعَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ فِي نُظَّارِي أَهْلِ الْمَدِينَةِ، حَتَّى تَعْلَمَ إِلَى مَايَصِيرُ أَمْرُنَا، فَإِنِّي وَاللَّهِ لَوْلاَ أَنِّي أَتْرُكُ بَنَاتٍ لِي بَعْدِي لأَحْبَبْتُ أَنْ تُقْتَلَ بَيْنَ يَدَيَّ. قَالَ: فَبَيْنَمَا أَنَا فِي النَّاظِرِينَ إِذْ جَاءَتْ عَمَّتِي بِأَبِي وَخَالِي لِتَدْفِنَهُمَا فِي مَقَابِرِنَا فَلَحِقَ رَجُلٌ يُنَادِي: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَرُدُّوا الْقَتْلَى فَتَدْفِنُوهَا فِي مَضْجَعِهَا حَيْثُ قُتِلَتْ، فَرَدَدْنَاهُمَا فَدَفَنَّاهُمَا فِي مَضْجَعِهِمَا حَيْثُ قُتِلاَ فَبَيْنَا أَنَا فِي خِلاَفَةِ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ إِذْ جَاءَنِي رَجُلٌ فَقَالَ: يَا جَابِرُ بْنَ عَبْدِاللَّهِ، لَقَدْ أَثَارَ أَبَاكَ عُمَّالُ مُعَاوِيَةَ، فَبَدَا فَخَرَجَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ، فَانْطَلَقْتُ إِلَيْهِ فَوَجَدْتُهُ عَلَى النَّحْوِ الَّذِي دَفَنْتُهُ، لَمْ يَتَغَيَّرْ إِلاَّ مَالَمْ يَدَعِ الْقَتِيلَ قَالَ: فَوَارَيْتُهُ. وَتَرَكَ أَبِي عَلَيْهِ دَيْنًا مِنَ التَّمْرِ، فَاشْتَدَّ عَلَيَّ بَعْضُ غُرَمَائِهِ فِي التَّقَاضِي، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ أَبِي أُصِيبَ يَوْمَ كَذَا

وَكَذَا، وَإِنَّهُ تَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا مِنَ التَّمْرِ، وَإِنَّهُ قَدِ اشْتَدَّ عَلَيَّ بَعْضُ غُرَمَائِهِ فِي الطَّلَبِ، فَأُحِبُّ أَنْ تُعِينَنِي عَلَيْهِ لَعَلَّهُ أَنْ يُنْظِرَنِي طَائِفَةً مِنْ تَمْرِهِ إِلَى هٰذَا الصِّرَامِ الْمُقْبِلِ، قَالَ: «نَعَمْ آتِيكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَرِيبًا مِنْ وَسَطِ النَّهَارِ»، قَالَ: فَجَاءَ وَمَعَهُ حَوَارِيُّوهُ، قَالَ: فَجَلَسُوا فِي الظِّلِّ وَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَأْذَنَ، ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْنَا قَالَ: وَقَدْ قُلْتُ لِامْرَأَتِي: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَاءَ الْيَوْمَ وَسْطَ النَّهَارِ فَلاَ يَرَيَنَّكِ، وَلاَ تُؤْذِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي شَيْءٍ وَلاَ تُكَلِّمِيهِ فَفَرَشَتْ فِرَاشًا وَوِسَادَةً فَوَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ. فَقُلْتُ لِمَوْلًى لِي: اِذْبَحْ هٰذِهِ الْعِنَاقَ — وَهِيَ دَاجِلٌ سَمِينَةٌ — فَالْوَحَا وَالْعَجَلَ، اِفْرُغْ مِنْهَا قَبْلَ أَنْ يَسْتَيْقِظَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَعَكَ، فَلَمْ نَزَلْ فِيهَا حَتَّى فَرَغْنَا مِنْهَا وَهُوَ نَائِمٌ. فَقُلْتُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حِينَ يَسْتَيْقِظُ يَدْعُو بِطَهُورِهِ، وَأَنَا أَخَافُ إِذَا فَرَغَ أَنْ يَقُومَ — إِيْ أَنْ يَذْهَبَ — فَلاَ يَفْرَغُ مِنْ طَهُورِهِ حَتَّى يُوضَعَ الْعِنَاقُ بَيْنَ يَدَيْهِ. فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ قَالَ: «يَا جَابِرُ! إِيتِنِي بِطَهُورٍ» قَالَ: نَعَمْ، فَلَمْ يَفْرَغْ مِنْ وُضُوئِهِ حَتَّى وُضِعَتِ الْعِنَاقُ بَيْنَ يَدَيْهِ. قَالَ: فَنَظَرَ إِلَيَّ فَقَالَ: «كَأَنَّكَ قَدْ عَلِمْتَ حُبَّنَا اللَّحْمَ. اُدْعُ أَبَا بَكْرٍ» ثُمَّ دَعَا حَوَارِيِّيهِ، قَالَ: فَجِيءَ بِالطَّعَامِ فَوُضِعَ. قَالَ: فَوَضَعَ يَدَهُ وَقَالَ: «بِسْمِ اللَّهِ كُلُوا»، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، وَفَضَلَ مِنْهَا لَحْمٌ كَثِيرٌ. وَقَالَ: [الرَّاوِي جَابِرٌ] وَاللَّهِ إِنَّ مَجْلِسَ بَنِي سَلَمَةَ لَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِمْ: هُوَ (أَيِ النَّبِيُّ ﷺ) أَحَبُّ إِلَيْهِمْ مِنْ أَعْيُنِهِمْ مَايَقْرَبُونَهُ مَخَافَةَ أَنْ يُؤْذُوهُ. ثُمَّ قَامَ وَقَامَ أَصْحَابُهُ فَخَرَجُوا بَيْنَ يَدَيْهِ، وَكَانَ يَقُولُ: «خَلُّوا ظَهْرِي لِلْمَلاَئِكَةِ» قَالَ: فَاتَّبَعْتُهُمْ حَتَّى بَلَغْتُ أُسْكُفَّةَ الْبَابِ، فَأَخْرَجَتِ امْرَأَتِي صَدْرَهَا وَكَانَتْ سَتِيرَةً، فَقَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! صَلِّ عَلَيَّ وَعَلَى زَوْجِي. قَالَ: «صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلَى زَوْجِكِ» ثُمَّ قَالَ: اُدْعُوا لِي فُلاَنًا، لِلْغَرِيمِ الَّذِي اشْتَدَّ عَلَيَّ فِي الطَّلَبِ، فَقَالَ: «أَنْسِئْ جَابِرًا طَائِفَةً مِنْ دَيْنِكَ الَّذِي عَلَى أَبِيهِ إِلَى هٰذَا الصِّرَامِ الْمُقْبِلِ» قَالَ: مَا أَنَا بِفَاعِلٍ. قَالَ: وَاعْتَلَّ وَقَالَ: إِنَّمَا هُوَ مَالُ يَتَامَى، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أَيْنَ جَابِرٌ؟» قَالَ: قُلْتُ: أَنَا ذَا يَارَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «كِلْ لَهُ مِنَ الْعَجْوَةِ

فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَوْفَ يُوَفِّيهِ» فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا الشَّمْسُ قَدْ دَلَكَتْ. قَالَ: «اَلصَّلاَةُ يَا أَبَا بَكْرٍ» قَالَ: فَانْدَفَعُوا إِلَى الْمَسْجِدِ. فَقُلْتُ لِغَرِيمِي: قَرِّبْ أُوعِيَتَكَ، فَكِلْتُ لَهُ مِنَ الْعَجْوَةِ فَوَفَّاهُ اللَّهُ، وَفَضَلَ لَنَا مِنَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا، قَالَ: فَجِئْتُ أَسْعَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي مَسْجِدِهِ كَأَنِّي شَرَارَةٌ، فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَدْ صَلَّى، فَقُلْتُ لَهُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي قَدْ كِلْتُ لِغَرِيمِي تَمْرَهُ فَوَفَّاهُ اللَّهُ، وَفَضَلَ لَنَا مِنَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أَيْنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ؟» قَالَ: فَجَاءَ يُهَرْوِلُ قَالَ: «سَلْ جَابِرَ بْنَ عَبْدِاللَّهِ عَنْ غَرِيمِهِ وَتَمْرِهِ» قَالَ: مَا أَنَا بِسَائِلِهِ. قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ اللَّهَ سَوْفَ يُوَفِّيهِ إِذْ أَخْبَرْتَ أَنَّ اللَّهَ سَوْفَ يُوَفِّيهِ. فَرَدَّدَ عَلَيْهِ وَرَدَّدَ عَلَيْهِ هٰذِهِ الْكَلِمَةَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ، كُلُّ ذٰلِكَ يَقُولُ: مَا أَنَا بِسَائِلِهِ. وَكَانَ لاَيَرَاجِعُ بَعْدَ الْمَرَّةِ الثَّالِثَةِ فَقَالَ: مَافَعَلَ غَرِيمُكَ وَتَمْرُكَ؟ قَالَ: قُلْتُ: وَفَّاهُ اللَّهُ وَفَضَلَ لَنَا مِنَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا فَرَجَعْتُ إِلَى امْرَأَتِي. فَقُلْتُ: أَلَمْ أَكُنْ نَهَيْتُكِ أَنْ تُكَلِّمِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي؟ فَقَالَتْ: تَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُورِدُ نَبِيَّهُ فِي بَيْتِي ثُمَّ يَخْرُجُ وَلاَ أَسْأَلُهُ الصَّلاَةَ عَلَيَّ وَعَلَى زَوْجِي.

956- Ahmed ve **Darimi,** Cabir bin Abdullah (r.a.)'dan rivayet etmişlerdir:

"Cabir bin Abdullah anlatıyor: "Resulullah (a.s.) müşriklerle savaşmak için yola çıktı. Babam Abdullah dedi ki:

"Cabir! Bana göre senin Medine'de kalanlardan olmaman gerekir ki, durumumuzu göresin. Zira ben, Allah'a yemin olsun ki, kendi (ölümü)mden sonra geriye kız evlatlar bırakmayacak olsaydım, senin önümde şehid edilmeni isterdim."

(Aradan zaman geçer. Abdullah (r.a.) şehid olur."

Cabir (r.a.), bundan sonrasını şöyle anlatır: *"Halam, babamı ve dayımı kendi mezarlığımıza defnetmek için getirdiğinde, ben de olayı gözleyenler arasında idim. Derken o anda şöyle çağıran bir tellal geldi:*

956- Ahmed, Müsned (3/397) İsnadı hasendir.

"Hz.Peygamber (a.s.), size cenazelerinizi geri götürüp vurulup şehid düştükleri yerlere defnetmenizi emrediyor..."

Bunun üzerine biz de, babamı ve dayımı geri götürüp şehid düştükleri yerlere defnettik.

"Muaviye bin Ebi Süfyan'ın halifeliği döneminde iken, (bir gün) ansızın bir adam yanıma geldi ve:

"Cabir bin Abdullah! Muaviye'nin adamları, babanın (ve diğer şehitlerin mezarlarını) kazdılar ve bir gurup cesedi de çıkartmaya başladılar." dedi.

Babamın mezarına koştum ve cesedini defnettiğim gibi buldum. Öldürülmüşlük hali hariç hiç değişmemişti. Cesedi defnettim.

Babam, ardında, bir miktar hurma borcu bırakmıştı. Bazı alacaklıları, ödeme konusunda beni çok sıkıştırdılar. Ben de Allah Resulü (a.s.)'ne geldim ve:

"Ya Resulullah, babam şu savaşta şehid oldu... Ve geride bir miktar hurma borcu bıraktı. Bazı alacaklıları da borcu istemede bana sıkıntı vermekteler. Bana yardım etmenizi istiyorum. Belki bir miktar hurma alacağını gelecek mahsul dönemine ertelerler" dedim.

"Evet, inşaallah öğleye yakın bir zamanda gelirim" buyurdu. Seçkin ashabıyla beraber geldi. Çardağa oturdular. Resulullah (a.s.) selam verdi, müsaade aldı ve evimize girdi. Daha önceden hanımıma:

"Bugün Allah Resulü (a.s.) öğle vakti gelecek. Seni görmesin. Resulullah (a.s.)'ı hiçbir konuda sıkıntıya sokma ve ona laf etme" demiştim.

Hemen bir yatak serip, bir yastık koydum. Cenab-ı Peygamber (a.s.) başını koydu ve uyudu. Köleme, besili ve semiz hayvanımı göstererek:

"Şu kuzuyu kes, acele et. Kuzunun işini, Resulullah (a.s.) uyanmadan bitir. Ben de sana yardım edeceğim" dedim. Kuzunun işiyle meşgul olmaya devam ettik ve uyumakta iken nihayet işi tamamladık. Dedim ki:

"Resulullah (a.s.), uyandığı anda, abdest suyu ister. (Bunu derken, abdesti alıp bitirince kalkmasından -yani gitmesinden- korkuyordum.) Abdesti alır almaz kuzu önüne konulur. Allah Resulü (a.s.) uyanınca:

"Cabir, abdest suyunu getir" buyurdu.

"Evet" dedim. Abdestini bitirir bitirmez, kuzu takdim edildi. Bana baktı, sonra da:

"Galiba, eti sevdiğimizi bildin" dedi. Sonra da: "Ebubekir (r.a.)'i çağır" dedi. Sonra ashabını çağırdı. Yemek getirilip sofraya kondu. Elini koydu ve:

"Bismillah... Yiyin" buyurdu. Doyuncaya kadar yediler. Epey bir et de arttı. Allah'a and olsun ki, Selemoğulları meclisinde oturanlar, onlara bakıyordu. Hz.Peygamber (a.s.)'i gözlerinden çok sevdikleri, O'na eziyet etmekten kortukları için yaklaşamıyorlardı. Sonra kalktı. Ashabı da kalktı ve ondan önce çıktı. Allah Resulü (a.s.) şöyle buyuruyordu:

"Arkamı meleklere bırakınız (önümden yürüyünüz)..." Kapının eşiğine varıncaya kadar onları izledim. Karım mesture bir vaziyette başını uzattı ve:

"Ya Resulullah, bana ve kocama dua et" dedi. Cenab-ı Peygamber (a.s.) de:

"Allah, seni ve kocanı bağışlasın" buyurdu. Sonra da, beni alacak konusunda sıkıştıran alacaklıyı kastederek:

"Bana falanı çağırın" buyurdu. (Adam gelince, ona:)

"Babası üzerindeki alacağının bir kısmını ödemek için Cabir'e gelecek mahsul dönemine kadar süre tanı" buyurdu.

"Bunu yapamam" dedi.

"Sebebi nedir?" buyurdu.

"Çünkü bu yetimlerin malıdır" dedi. O zaman Allah Resulü (a.s.):

"Cabir nerede?" diye sordu.

"İşte buradayım ya Resulullah" diye cevap verdim.

"Ona acve hurmasından ölç... Şüphesiz Allah o borcu ödemeyi nasib edecektir." buyurdu. Başını gökyüzüne kaldırdı, bir de baktı ki, güneş öğle vaktine girmiş:

"Namaz, Ebubekir" buyurdu. Mescide gittiler. Ben de alacaklıma:

"Kaplarını yaklaştır" dedim. Acve hurmasından ölçmeye başladım ve sonunda Allah borcumu tamı tamamına ödemeyi nasib etti. Üstelik bizim için de şu kadar arttı. Mescidde bulunan Allah Resulü (a.s.)'nün yanına yıldırım gibi koşarak geldim. Resulullah (a.s.)'ı namaz kılar bir durumda buldum.

"Ya Resulullah, alacaklıma alacağı olan hurmayı ölçtüm ve Allah tamı tamına ödemeyi nasib etti. Üstelik bizim için de bir şu kadar hurma arttı" dedim. Resulullah (a.s.):

"Ömer bin Hattab nerede?" diye sordu. O da koşarak geldi. Hz.Peygamber (a.s.) ona:

"Cabir'e sor, alacaklısına ve hurmasına ne olmuş" buyurdu.

"Ben sorgulayıcı değilim. Zaten Allah'ın o borcu tamı tamına ödeyeceğini haber verdiğinizde, Allah'ın onu tamamıyla ödemeyi nasib edeceğini anlamış-

tım(1)" dedi. Peygamber (a.s.) bu sözü üç defa tekrarladı. Hz.Ömer (r.a.) her üçünde de aynı cevabı veriyordu:

"Ben sorgulayıcı değilim..."

Nihayet Cenab-ı Peygamber (a.s.) üçüncü defaki soruşundan sonra aynı sözü tekrarlamadı ve:

"Alacaklın ne yaptı, hurmalarına ne oldu?" buyurdu.

"Allah tamı tamına ödemeyi nasib etti. Üstelik bizim için de şu kadar hurma arttı" diye cevap verdim. Daha sonra karımın yanına döndüm ve ona:

"Evimde Allah Resulü (a.s.)'yle konuşmanı yasaklamamış mıydım?" dedim. O da:

"Allah Teala, peygamberini evime gönderecek, sonra çıkacak, ben de ondan kendime ve kocama dua istemeyeceğim, öyle mi?" dedi."

٩٥٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: تَعُدُّونَ أَنْتُمُ الْفَتْحَ فَتْحَ مَكَّةَ، وَقَدْ كَانَ فَتْحُ مَكَّةَ فَتْحًا، وَنَحْنُ نَعُدُّ الْفَتْحَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ، كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً ــ وَالْحُدَيْبِيَةُ بِئْرٌ ــ فَنَزَحْنَاهَا، فَلَمْ نَتْرُكْ فِيهَا قَطْرَةً، فَبَلَغَ ذٰلِكَ النَّبِيَّ ﷺ ، فَأَتَاهَا، فَجَلَسَ عَلَى شَفِيرِهَا، ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ، فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ مَضْمَضَ وَدَعَا، ثُمَّ صَبَّهُ فِيهَا، فَتَرَكْنَاهَا غَيْرَ بَعِيدٍ، ثُمَّ إِنَّهَا أَصْدَرَتْنَا مَا شِئْنَا نَحْنُ وَرِكَابُنَا.

957- Buhari, Bera bin Azib (r.a.)'den şu şekilde rivayet rivayet etmiştir:

"Bera bin Azib (r.a.) anlatıyor: "Siz, fetih olarak, Mekke'nin Fethi'ni kabul ediyorsunuz. Şüphesiz Mekke'nin Fethi, bir fetihti. Fakat biz (Ashab-ı Resulullah) Hudeybiye günündeki Rıdvan Bey'atini fetih kabul ediyoruz.. Biz, Peygamber (a.s)'in yanında bulunanlar 114 kişi idi. -Hudeybiye bir kuyudur- Dolayısıyla Hudeybiye kuyusunun suyunu tükettik. Orada bir damla su kalmadı. Haber, Hz. Peygamber(a.s)'e ulaşınca, kuyunun başına geldi ve kenarına oturdu. Sonra su dolu bir kap istedi, abdest aldı, sonra mazmaza yaptı, dua etti. Sonra da suyu kuyuya döktü. Kuyudan su çekmeyi biraz erteledik. Daha sonra o kuyu

---

957- Buhari (7/441) 64-Kitabu'l-Meğazi 35-Hudeybiye Gazvesi babı.

1) Hz.Ömer (r.a.) soru sormayı Hz.Peygamber (a.s.)'in mucizesini tasdik etmesi sebebiyle reddetti. Hz.Peygamber (a.s.) de Allah'ın, Cabir'in hurmasını bereketlendirmesinden duyduğu sevinç sebebiyle Hz.Ömer (r.a.)'e sormasını emretti.

bize de, binit develerimize de istediğimiz (ihtiyacamız) kadar su çıkarttı."

Bir rivayette de (1) benzerini anlatmıştır. Ancak bu rivayette Hz. Peygamber (a.s)'in şöyle dediği aktarılmaktadır:

"Bana, Hudeybiye kuyusunun suyu ile dolu bir kova getirin," dedi. Getirildi. İçine tükürdü ve dua etti. Sonra da:

"Onu hemen (kuyuya) dökün," dedi."

Cabir (r.a), sonrasını şöyle anlatmıştır: *"Kendileri de, binit develeri de yola çıkıncaya kadara suya kanmışlardı."*

İbn Hacer şöyle demektedir:

"Biz fetih olarak, Rıdvan Bey'ati'ni kabul ediyoruz" sözü ile Allah Teala'nın "Ta ki, Allah, senin günahından, geçmiş ve gelecek olanı bağışlasın. (Bütün tasalarını gidersin) ve sana olan nimetini tamamlasın. Ve seni doğru yola iletsin." (2) ayeti kastedilmektedir.

Bu konu eskiden beri tartışılagelmektedir? Doğrusu, konu hakkında ayetlerden kastedilen şeydeki ihtilaf sebebiyle ihtilaf edilmektedir. Buradaki ayetten kastedilen, Hudeybiye'dir. Çünkü o, emniyetin yayılması, savaş ihtimalinin ortadan kalkması, İslâm'a girmekten ve Medine'ye varmaktan korkan kimselerin - ki Halid bin Velid (r.a) ve Amr bin As gibi kimselerin başına gelenler bu cümledendir- buna imkan bulmasını sağlayan bu barış üzerine meydana gelen şeylerden dolayı müslümanlara bağışlanan apaçık fethin başlangıç noktasıdır. Sonra fetih tamamlanıncaya kadar sebepler birbirini izlemiştir."

İbn İshak, 'Megazi'sinde Zühri'den şöyle nakletmiştir:

"Hudeybiye Fethi'nden önce, İslâm'da ondan daha büyük bir fetih yoktur. Küfür ancak savaşın olduğu yerde idi. (3) İnsanlar, hep birden asayişe kavuşunca, birbirleriyle konuştular, görüş alışverişinde bulundular ve tartıştılar, İslâm hakkında konuşup birşeyleri akleden herkes, hemen İslâm'a girdi. Sonuçta bu iki yıl içinde, ondan önce girenler kadarı veya daha da fazlası İslâm'a girmiş oldu."

---

1) Buhari, ay.

2) Fetih Suresi: 1

3) Savaş, insanların karşılaştıkları yerde idi. Mütareke olunca, savaş ortadan kalkıp, insanlar birbirine emniyet edince ve bir araya gelince, konuşup tartışarak görüş alışverişinde bulundular. Bu sebeple İslam hakkında konuşulunca, aklı eren herkes İslam'a girdi.

٩٥٨ــ رَوَى ابْنُ خُزَيْمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ: سَافَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَمَا فِي الْقَوْمِ طَهُورٌ؟» قَالَ: فَجَاءَ رَجُلٌ بِفَضْلِ مَاءٍ فِي إِدَاوَةٍ. قَالَ: فَصَبَّهُ فِي قَدَحٍ فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ . قَالَ: ثُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ أَتَوْا بَقِيَّةَ الطَّهُورِ. فَقَالَ ــ (أَحَدُهُمْ) ــ تَمَسَّحُوا بِهِ، فَسَمِعَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ . فَقَالَ: «عَلَى رِسْلِكُمْ» فَضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ فِي الْقَدَحِ فِي جَوْفِ الْمَاءِ، ثُمَّ قَالَ: «أَسْبِغُوا الطُّهُورَ» فَقَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ: وَالَّذِي أَذْهَبَ بَصَرِي ــ قَالَ: وَكَانَ قَدْ ذَهَبَ بَصَرُهُ ــ لَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ بَيْنَ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَرْفَعْ يَدَهُ حَتَّى تَوَضَّؤُوا أَجْمَعُونَ قَالَ عُبَيْدَةُ، قَالَ الْأَسْوَدُ، حَسِبْتُهُ قَالَ: كُنَّا مِائَتَيْنِ أَوْ زِيَادَةً.

958- **İbn Huzeyme,** Cabir bin Abdullah (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah anlatıyor: "Resulullah (a.s)'la birlikte çıktık. Namaz vakti girdi. Allah Resulü (a.s):

"Cemaatte abdest suyu yok mu?" buyurdu. Bir adam, bir kırba(nın dibin)de arta kalmış bir su getirdi. Resulullah (a.s) o suyu bir bardağa boşalttı ve abdest aldı. Sonra cemaat, abdestten artakalan suyun başına geldiler. (Birisi):

"Bununla abdest alın", dedi.

Resulullah (a.s), onları duydu ve:

"Teanni ile hareket edin," buyurdu. Daha sonra Allah Resulü (a.s), elini bardağa, suyun ortasına vurdu. Ardından da:

"Suyu (bol bol kullanarak) güzelce abdest alın," dedi."

Cabir bin Abdullah (r.a) şöyle diyerek anlatmaya devam etti:

"Gözlerimin nurunu alan Allah'a and olsun ki, -gözleri hadisi anlatığında görmüyordu- suyun, Resulullah (a.s)'ın parmakları arasından fışkırdığını gördüm. Hepsi abdest alıncaya kadar elini (kaptan) kaldırmadı."

Ubeyde şöyle demiştir:

"Esved, rivayetinde Cabir'in "saydım" dediğini söyledi- Biz ikiyüz kişiydik veya daha da fazlaydık."

958- İbn Huzeyme, Sahih (1/57) Kitabu'l-Vudû', Abdest alanın abdest suyundan artanla abdest almasının mübah oluşu babı. İsnadı sahihtir.

٩٥٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نَعُدُّ الْآيَاتِ بَرَكَةً، وَأَنْتُمْ تَعُدُّونَهَا تَخْوِيفًا، كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ، فَقَلَّ الْمَاءُ، فَقَالَ: «اُطْلُبُوا فَضْلَةً مِنْ مَاءٍ» فَجَاؤُوا بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ قَلِيلٌ، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ، ثُمَّ قَالَ: «حَيَّ عَلَى الطَّهُورِ الْمُبَارَكِ، وَالْبَرَكَةُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى» فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَقَدْ كُنَّا نَسْمَعُ تَسْبِيحَ الطَّعَامِ وَهُوَ يُؤْكَلُ.

959- Buhari, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Mes'ud (r.a) şöyle demiştir: "Biz, ayetleri bereket addediyorduk. Siz ise, onları korkutucu buluyorsunuz. Biz Resulullah (a.s)'la bir yolculukta idik, suyumuz azaldı. O (a.s):

"Birazcık su isteyin,"buyurdu. İçinde azıcık su bulunan bir kap getirdiler. Elini o kaba daldırdı. Sonra:

"Şu mübarek abdest suyunun başına gelin, bereket Allah'tandır," buyurdu. Ben,suyun Resulullah (a.s)'ın parmakları arasından (bir pınardan, kaynaktan kaynarcasına) kaynadığını gördüm. Vallahi biz,yenilirken yiyeceğin tesbih ettiğini duyardık."

Nesai'nin rivayetinde (1) ise şöyle geçmektedir:

"Biz Resulullah (a.s)'la birlikte idik. Su bulamadılar. Bir tas getirildi. Elini (içine) daldırdı. Derken suyun, parmaklarının arasından kaynadığını gördüm. O da şöyle diyordu:

"Hadi, abdest suyunun başına gelin, bereket Allah Teala'dandır."

A'meş, şöyle demiştir: "*Salim bin Ebu Ca'd bana şöyle dedi: "Cabir'e:*

959- Buhari (6/587) 61-Kitabu'l-Menakıb 25-İslam'da peygamberlik alametleri babı.

Muhatapların, Resulullah (a.s.)'ın vefatından sonra ayetlere korkuyla bakmaya başladıklarını işaret etmektedir. Bunu da Allah Teala'nın şu ayetinden almışlardır:

"Bizi ayetler (mu'cizeler) göndermekten alıkoyan şey, evvelkilerin (onları) yalanlamış olmasıdır. Semud (oğulların)a açık bir mu'cize olarak dişi deveyi verdik, o yüzden kendilerine zulmettiler (deveyi boğazlayarak kendilerine yazık etmiş oldular). Halbuki biz o (istenen) mu'cizeleri, yalnız korkutmak için göndeririz." (İsra Suresi: 59)

Şu nesille bu nesil arasındaki bakış açısı değişmiştir. Çünkü sahebe, Resulallah (a.s.)'ın aralarında bulunuşu dolayısıyla güven içindeydiler.

1) Nesai (1/60) Kitabu'l-Tahare

"O gün kaç kişiydiniz?" diye sordum,

"1500", dedi."

٩٦٠ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! لَقَدْ جِئْتُكَ مِنْ عِنْدِ قَوْمٍ مَا يَتَزَوَّدُ لَهُمْ رَاعٍ، وَلاَ يَخْطُرُ لَهُمْ فَحْلٌ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ، فَحَمِدَاللَّهَ ثُمَّ قَالَ: «اَللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا مَرِيئًا طَبَقًا مَرِيعًا غَدَقًا عَاجِلاً غَيْرَ رَائِثٍ» ثُمَّ نَزَلَ فَمَا يَأْتِيهِ أَحَدٌ مِنْ وَجْهٍ مِنَ الْوُجُوهِ إِلاَّ قَالُوا قَدْ أُحْيِينَا.

960- İbn Mace, İbn Abbas (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"İbn Abbas (r.a) anlatıyor: "Bir arabi Peygamber (a.s)'e gelip:

"Ya Resulullah, azık saran çobanları, kuyruk sallayan aygırları olmayan bir kabilenin yanından size geldim," dedi. Cenab-ı Peygamber (a.s) minbere çıktı. Allah'a hamd etti. Sonra:

"Ey Allah, bize gecikmeksizin, hemen, bereketli, sonucu medh edilen, yeryüzünü kaplayan, şakır şakır yağan bir yağmur ver buyurdu. Sonra minberden indi. Daha sonra herhangi bölgeden gelen herhangi bir kimse "İhya olunduk" (bol bol yağmur yağdı)" dedi."

٩٦١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رُبَّمَا ذَكَرْتُ قَوْلَ الشَّاعِرِ ــ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ يَسْتَسْقِي، فَمَا يَنْزِلُ حَتَّى يَجِيشَ كُلُّ مِيزَابٍ:

وَأَبْيَضَ يُسْتَسْقَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ ثِمَالَ الْيَتَامَى عِصْمَةً لِلأَرَامِلِ

وَهُوَ قَوْلُ أَبِي طَالِبٍ.

961- Buhari, Abdullah bin Ömer (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

960- İbn Mace (1/404) 25- Kitabu İkameti's-Salati ve's-Sünneti fiha. 154-Yağmur duasında varid olanlar babı. Bûsırî, ez-Zevaid'de'de: "İsnadı sahihtir ve ravileri sika'dır." demektedir.

961- Buhari (2/494) 15-Muallak hadis olarak. Kitabu'l-İstiskâ. 3-Kuraklık çektiklerinde insanların devlet başkanlarından yağmur duası yapmasını istemeleri babı.

İbn Hacer, 'Fethu'l-Bari'de şöyle der: "Ömer bin Hamza dedi" sözü, Abdullah bin

"Abdullah bin Ömer (r.a) anlatıyor: "Yağmur duası yapan ve her oluktan su boşanmadan (minberden) inmeyen Resulullah (a.s)'ın yüzüne bakarken, belki de Ebu Talib'in şu şairimsi sözünü hatırladım:

"Beyaz tenli yüzüyle bulutlardan su çekiyor,

Yetimlerin ve dulların susuzluğunu gidermek için..."

٩٦٢ــ رَوَى مَالِكٌ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ عَامِرِ بْنِ وَاثِلَةَ؛ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ أَخْبَرَهُ، أَنَّهُمْ خَرَجُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، عَامَ تَبُوكَ. فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَجْمَعُ بَيْنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، وَالْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ. فَأَخَّرَ الصَّلاَةَ يَوْمًا. ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ جَمِيعًا، ثُمَّ دَخَلَ. ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ جَمِيعًا. ثُمَّ قَالَ: «إِنَّكُمْ سَتَأْتُونَ غَدًا، إِنْ شَاءَ اللَّهُ، عَيْنَ تَبُوكَ. وَإِنَّكُمْ لَنْ تَأْتُوهَا حَتَّى يَضْحَى النَّهَارُ. فَمَنْ جَاءَهَا فَلاَ يَمَسَّ مِنْ مَائِهَا شَيْئًا. حَتَّى آتِيَ» فَجِئْنَاهَا، وَقَدْ سَبَقَنَا إِلَيْهَا رَجُلاَنِ. وَالْعَيْنُ تَبِضُّ بِشَيْءٍ مِنْ مَاءٍ. فَسَأَلَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «هَلْ مَسِسْتُمَا مِنْ مَائِهَا شَيْئًا؟» فَقَالاَ: نَعَمْ. فَسَبَّهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ لَهُمَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ. ثُمَّ غَرَفُوا بِأَيْدِيهِمْ مِنَ الْعَيْنِ، قَلِيلاً قَلِيلاً. حَتَّى اجْتَمَعَ فِي شَيْءٍ ثُمَّ غَسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فِيهِ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ. ثُمَّ أَعَادَهُ فِيهَا. فَجَرَتِ الْعَيْنُ بِمَاءٍ كَثِيرٍ. فَاسْتَقَى النَّاسُ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ «يُوشِكُ، يَامُعَاذُ، إِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ، أَنْ تَرَى مَاهٰهُنَا قَدْ مُلِيَ جِنَانًا».

962- İmam Malik, Ebu Tufeyl Amir bin Vâsile (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Tufeyl Amir bin Vâsile anlatıyor: "Muaz bin Cebel, kendisine haber vermiş ki, onlar (Muaz ve arkadaşları) Tebük seferinin olduğu yıl, Resulullah

---

Ömer'in oğlu anlamınadır. Salim ise, onun hocası ve kayınpederidir. Ömer, onunla ihticac hususunda tereddüt ederdi. Hadis-i Mevsul şeklinde gelen rivayette adı geçen Abdurrahman bin Abdullah bin Dinar da öyledir. Rivayetler birbiriyle çelişmektedir. Aynı zamanda bu, sahih hadisin iki kısmından birisinin örneklerindendir ki, hadis ilminde bu böyle karar bulmuştur. Ömer bin Hamza'nın muallak rivayetini Ahmed, İbn Mace ve İsmaili; Ebu Akil Adullah bin Akil es-Ekafi'den mevsul olarak rivayet etmişlerdir.

962- Muvatta (1/143) 9-Kitabu Kasri's-Salat fi's-Sefer 1-Hazerde ve seferde iki namazın arasını cem etmek babı.

(a.s)'la beraber yola çıktılar. Allah Resulü (a.s) öğle namazı ile ikindi namazını, akşam namazıyla da yatsı namazanı cem ediyorlardı. Bir gün namazı geciktirdi. Sonra cemaatin yanına çıkıp öğle ve ikindiyi birlikte (cem ederek) kıldı. Sonra (çadırına) girdi. Sonra çıkıp akşamla yatsıyı birlikte (yine cem ederek) kıldı. Ve:

"Siz inşaallah, yarın Tebük pınarına varacaksınız. Oraya kuşluk vakti olmadan varamayacaksınız. Kim oraya varırsa, ben gelinceye kadar suyundan hiçbir şeye dokunmasın," buyurdu. Derken, oraya vardık. İki adam bizden önce varmışlardı. Pınar, azıcık bir su sızdırıyordu. Resulullah (a.s) onlara:

"Suyundan herhangi birşeye dokundunuz mu?" diye sordu.

"Evet," dediler. Resulullah (a.s) onları azarladı ve anlara Allah'ın söylemesini dilediği şeyler söyledi (söylendi).

Sonra, (orada bulunanlar) kaynaktan elleriyle azar azar su avuçladılar. Nihayet bir şeyde birikti de, ardından Resulullah (a.s) o şeyin (kabın) içinde yüzünü ve ellerini yıkadı. Sonra onu gerisin geri kaynağa boşalttı. Kaynak, gürül gürül su verdi. İnsanlar suya kandılar. Sonra Allah Resulü (a.s):

"Muaz, Allah ömür verirse, buranın bağlarla bahçelerle dolduğunu göreceğinden emin olabilirsin?" buyurdu."

٩٦٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ، فَتَوَضَّأَ مِنْهَا، ثُمَّ أَقْبَلَ النَّاسُ نَحْوَ ــ وَفِي رِوَايَةٍ: جَهَشَ النَّاسُ نَحْوَهُ ــ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَالَكُمْ؟» قَالُوا: يَارَسُولَ اللَّهِ، لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ بِهِ وَلاَ نَشْرَبُ، إِلاَّ مَافِي رَكْوَتِكَ، قَالَ: فَوَضَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَهُ فِي الرَّكْوَةِ، فَجَعَلَ الْمَاءَ يَفُورُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ، قَالَ: فَشَرِبْنَا وَتَوَضَّأْنَا، قَالَ: فَقُلْتُ لِجَابِرٍ: كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا، كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً.

963- Buhari, Cabir bin Abdullah (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a) anlatıyor: "Hudeybiye barışının olduğu gün, insanlar susadı. O sırada Allah Resulü (a.s)'nün önünde bir kırba vardı. Ondan

---

963- Buhari (7/441) 64-Kitabu'l Meğazi. 35-Hudeybiye Gazvesi babı.

abdest aldı. Sonra insanlar ona yöneldi. -bir rivayette ise (1): "insanlar ağlamaklı bir şekilde Resulullah(a.s)'a sığındılar" şeklinde geçmektedir- Resulullah (a.s):

"Ne var?" diye sordu.

"Ya Resulullah (a.s), senin kırbandakinden başka ne abdest alacak, ne de içecek suyumuz var," diye cevap verdiler. Hz. Peygamber (a.s) elini kırbaya soktu. O anda su parmaklarının arasından kaynaklardan kaynarcasına kaynamaya başladı. Hem içtik, hem de abdest aldık."

Hadisi Cabir'den aktaran ravi dedi ki: *"Cabir'e: "O gün kaç kişiydiniz?" diye sordum.*

"Yüzbin kişi de olsaydık yeterdi, ancak 1500 kişiydik," dedi."

Bu, Buhari'de geçen hadistir ve tamamı orada vardır.

Müslim ise (2) hadisten sadece şu kısmı kitabına almıştır:

"Yüzbin kişi bile olsaydık, bize yeterdi. Halbuki biz, 1500 kişiydik."

Yine Müslim'in bir başka rivayetinde (3) Salim bin Ebi'l-Ca'd şöyle rivayet etmektedir:

"Cabir'e: "O gün kaç kişiydiniz?" diye sordum da: "1500 kişi," dedi." **Ve hadise başka bir ilavede bulunmadı.**

Buhari'nin bir rivayetinde ise (4) Cabir şöyle anlatır:

"Kendimi Hz. Peygamber (a.s)'in yanında görüyordum. İkindi vaktiydi. Yanımızda geriye kalmış bir miktar sudan başka bir su yoktu. O azıcık su, Resulullah (a.s)'a getirildi. Parmaklarının arasını açtı, sonra abdest suyuna sahip olanlara:

"Gelin, bereket Allah'tandır," buyurdu. Suyun parmakları arasından fışkırdığını gördüm. Oradaki insanlar hem abdest aldılar, hem de içtiler. Ondan ne kadar içtiğime önem vermemeye başladım (yani o kadar çok içtim). Çünkü onun, bereket olduğunu anlamıştım." Cabir'e:

"O gün kaç kişiydiniz?" dedim.

"1400 kişiydik," dedi."

---

1) Buhari (6/581) 61- Kitabu'l-Menakıb 25-İslam'da Peygamberlik alemetleri babı.

2) Müslim (3/1484) 33-Kitabu'l-İmâra 18-Savaşmak istediğinde imamın askerlerle beyatleşmesinin müstehap oluşu babı.

3) Müslim, a.y.

4) Buhari (10/101) 74-Kitabu'l-Eşribe 31-Bereket içme ve mübarek su içme babı.

Buhari, *"Husayn ve Amr bin Murra, Salim'den, o da Cabir'den "Binbeşyüz' (kişiydik)" şeklinde rivayet etmişlerdir,"* der.

Müslim (1), Husayn ve Amr bin Murra (r.a)'nın rivayetlerinden, aynı isnadı kitabına almıştır.

Buhari'nin de (2) İbn Müseyyib hadisinden şöyle bir rivayeti vardır:

"Katede, ibn Müseyyib'e şöyle demiştir: "Bana ulaştığına göre, Cabir bin Abdullah şöyle diyordu: "Onlar (Cabir ve arkadaşları), 1400 kişiydiler." Said, bana dedi ki: "Cabir bana Hudeybiye'de, Hz. Peygamber (a.s)'e bey'at edenler 1500 kişiydiler", diye rivayet etti."

Buhari, aynı hadisi rivayet etmiş, Ebu Davud da Kurra-Katâde yoluyla aynı rivayeti kitabına almıştır.

Bazı raviler, Said bin Arûbe-Katâde kanalıyla İbn Müseyyib'in şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Cabir unutmuş, 1500 kişiydiler." demiştir. Said bin Müseyib (bu rivayette); "Cabir bana rivayet etti," dememiştir."

٩٦٤ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي مَسِيرٍ فَأَتَيْنَا عَلَى رَكِيَّةٍ دَمِنَةٍ ــ أَيْ قَلِيلَةِ الْمَاءِ ــ قَالَ: فَنَزَلَ فِيهَا سِتَّةٌ أَنَا سَادِسُهُمْ مَاحَةً. قَالَ: فَأُدْلِيَتْ إِلَيْنَا دَلْوٌ قَالَ: وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى شَفَةِ الرَّكِيِّ. قَالَ: فَجَعَلْنَا فِيهَا نِصْفَهَا أَوْ قَرِيبَ ثُلُثَيْهَا فَرُفِعَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. قَالَ الْبَرَاءُ: فَجِئْتُ بِإِنَائِي هَلْ أَجِدُ شَيْئًا أَجْعَلُهُ فِي حَلْقِي؟ فَمَا وَجَدْتُ، فَرُفِعَتِ الدَّلْوُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَغَمَسَ يَدَهُ فِيهَا، فَقَالَ: مَاشَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ: فَأُعِيدَتْ إِلَيْنَا الدَّلْوُ بِمَا فِيهَا. قَالَ: فَقَدْ رَأَيْتُ آخِرَنَا أُخْرِجَ بِقُوَّةٍ خَشْيَةَ الْغَرَقِ. قَالَ: ثُمَّ سَاحَتْ ــ يَعْنِي جَرَتْ نَهْرًا ــ.

964- **Ahmet ve Taberani,** Bera bin Azib (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiş-

---

964- Ahmed, Müsned (4/292) el-Mu'cemu'l-Kebir (2/26)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/300)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed ve Taberani rivayet etmişlerdir. Ravileri Buhari'nin ravileridir."

1) Müslim, a.y.

2) Buhari (7/443) 64-Kitabu'l-Meğazi 35-Hudeybiye Gazvesi babı.

lerdir:

"Berra bin Azib anlatıyor: "Biz, Rasulullah (a.s)'la bir yolculukta beraberdik. Yolumuz terkedilmiş -yani suyu az- bir kuyuya düştü. İçine altı kişi indi. Ben inenlerin altıncısı idim. Ancak bir kova su doldurulabildi. Rasulullah (a.s) da kuyunun kenarında idi. Kovanın yarısını, ya da üçte birini doldurmuştuk ki, hemen Rasulullah (a.s)'a kaldırıldı. Boğazıma akıtabilecek birşey (azıcık su) bulabilir miyim diye kabımı getirmişdim. Ama bulamadım. Kova, Rasulullah (a.s)'a kaldırıldı. Elini suya daldırdı ve:

"Maşaallah", buyurdu. Kova, içindeki suyla birlikte bize geri gönderildi. Kuyudan en son çıkanımızın boğulma korkusundan güçlükle çıkarıldığını gördüm. Sonra -ırmak olarak- aktı."

٩٦٥ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قِيلَ لِعُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ: حَدِّثْنَا عَنْ شَأْنِ سَاعَةِ الْعُسْرَةِ فَقَالَ عُمَرُ: خَرَجْنَا إِلَى تَبُوكَ فِي قَيْظٍ شَدِيدٍ، فَنَزَلْنَا مَنْزِلاً أَصَابَنَا فِيهِ عَطَشٌ، حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّ رِقَابَنَا سَتَنْقَطِعُ، حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْحَرُ بَعِيرَهُ فَيَعْصِرُ فَرْثَهُ فَيَشْرَبُهُ، وَيَجْعَلُ مَابَقِيَ عَلَى كَبِدِهِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ: يَارَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ عَوَّدَكَ فِي الدُّعَاءِ خَيْرًا، فَادْعُ لَهُ. فَقَالَ: «أَتُحِبُّ ذٰلِكَ؟» قَالَ: نَعَمْ، فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَلَمْ يُرْجِعْهُمَا حَتَّى قَالَتِ السَّمَاءُ فَأَظَلَّتْ ثُمَّ سَكَبَتْ فَمَلأُوا مَا مَعَهُمْ، ثُمَّ ذَهَبْنَا نَنْظُرُ، فَلَمْ نَجِدْهَا جَازَتِ الْعَسْكَرَ.

965- **Hakim**, Abadullah bin Abbas (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Abbas anlatıyor: Hz. Ömer bin Hattab (r.a)'a: "Bize, güçlük anındaki durumu (olup biteni) anlat." denildi. Hz. Ömer (r.a) de anlattı:

"Büyük bir öfke içinde Tebük'e doğru yola çıktık. Susuzluğa tutulduğumuz bir yerde konakladık. Öyle ki, boyunlarımız kopacak zannettik. Hattâ, adam devesini boğazlıyor, işkembesindeki kalıntısını sıkıp içiyor, kalanını da (yani posayı da bir nebze serinlik versin diye) çiğerinin üstüne koyuyordu. Ebu Bekir Sıddîk (r.a) Rasulullah (a.s)'a:

"Allah, seni hayır duaya alıştırdı, O'na dua etsen," dedi. O;

"Bunu istiyor musun?" buyurdu. Hz. Ebubekir (r.a):

"Evet," dedi. Bunun üzerine Allah Rasulü (s.a) ellerini kaldırdı ve gökyüzü

965- Müstedrek (1/159) Hakim: "Bu, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir, ancak kitaplarına almamışlardır" demiş; Zehebi de ona katılmıştır.

konuşuncaya kadar da indirmedi. Gökyüzü, önce gölgeledi (bulutlar toparlandı), sonra yağmur yağdırdı. Yanlarında bulunan kapları doldurdular. Sonra (nerelere yağmur yağmış diye) gidip baktık, askeri(n konakladığı yeri) aşmamıştı. (Yani sadece oraya bir mevzi yağış olmuş, başka yerlere yağmamıştı.)"

٩٦٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ، وَإِنَّا أَسْرَيْنَا حَتَّى إِذَا كُنَّا فِي آخِرِ اللَّيْلِ وَقَعْنَا وَقْعَةً وَلاَ وَقْعَةَ أَحْلَى عِنْدَ الْمُسَافِرِ مِنْهَا، فَمَا أَيْقَظَنَا إِلاَّ حَرُّ الشَّمْسِ، وَكَانَ أَوَّلَ مَنِ اسْتَيْقَظَ فُلاَنٌ ثُمَّ فُلاَنٌ ثُمَّ فُلاَنٌ ــ يُسَمِّيهِمْ أَبُو رَجَاءٍ فَنَسِيَ عَوْفٌ ــ ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الرَّابِعُ، وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا نَامَ لَمْ يُوقَظْ حَتَّى يَكُونَ هُوَ يَسْتَيْقِظُ لأَنَّا لاَنَدْرِي مَا يَحْدُثُ لَهُ فِي نَوْمِهِ. فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ عُمَرُ وَرَأَى مَا أَصَابَ النَّاسَ ــ وَكَانَ رَجُلاً جَلِيدًا ــ فَكَبَّرَ وَرَفَعَ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ، فَمَا زَالَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ حَتَّى اسْتَيْقَظَ بِصَوْتِهِ النَّبِيُّ ﷺ ، فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ شَكَوْا إِلَيْهِ الَّذِي أَصَابَهُمْ، قَالَ: «لاَضَيْرَ ــ أَوْ لاَيَضِيرُ ــ اِرْتَحِلُوا» فَارْتَحَلَ، فَسَارَ غَيْرَ بَعِيدٍ، ثُمَّ نَزَلَ فَدَعَا بِالْوَضُوءِ فَتَوَضَّأَ، وَنُودِيَ بِالصَّلاَةِ فَصَلَّى بِالنَّاسِ، فَلَمَّا انْفَتَلَ مِنْ صَلاَتِهِ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مُعْتَزِلٍ لَمْ يُصَلِّ مَعَ الْقَوْمِ، قَالَ: «مَا مَنَعَكَ يَا فُلاَنُ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَ الْقَوْمِ؟» قَالَ: أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ وَلاَ مَاءَ. قَالَ: «عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ. فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ» ثُمَّ سَارَ النَّبِيُّ ﷺ فَاشْتَكَى إِلَيْهِ النَّاسُ مِنَ الْعَطَشِ، فَنَزَلَ فَدَعَا فُلاَنًا ــ كَانَ يُسَمِّيهِ أَبُو رَجَاءٍ نَسِيَهُ أَبُو عَوْفٍ ــ وَدَعَا عَلِيًّا فَقَالَ: «اِذْهَبَا فَابْتَغِيَا الْمَاءَ» فَانْطَلَقَا. فَتَلَقَّيَا امْرَأَةً بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ ــ أَوْ سَطِيحَتَيْنِ ــ مِنْ مَاءٍ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا فَقَالاَ لَهَا: أَيْنَ الْمَاءُ؟ قَالَتْ: عَهْدِي بِالْمَاءِ أَمْسِ هٰذِهِ السَّاعَةَ، وَنَفَرُنَا خُلُوفًا. قَالاَ لَهَا: اِنْطَلِقِي إِذًا. قَالَتْ: إِلَى أَيْنَ؟ قَالاَ: إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ . قَالَتِ الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّابِئُ. قَالاَ: هُوَ الَّذِي تَعْنِينَ، فَانْطَلِقِي. فَجَاءَا بِهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَحَدَّثَاهُ الْحَدِيثَ. قَالَ: فَاسْتَنْزَلُوهَا عَنْ بَعِيرِهَا، وَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِإِنَاءٍ فَفَرَّغَ فِيهِ مِنْ أَفْوَاهِ الْمَزَادَتَيْنِ ــ أَوِ السَّطِيحَتَيْنِ ــ وَأَوْكَأَ أَفْوَاهَهُمَا وَأَطْلَقَ الْعَزَالِيَ وَنُودِيَ فِي النَّاسِ: اِسْقُوا وَاسْتَقُوا. فَسَقَى مَنْ شَاءَ وَاسْتَقَى مَنْ شَاءَ، وَكَانَ آخِرَ ذَاكَ أَنْ أَعْطَى الَّذِي أَصَابَتْهُ الْجَنَابَةُ إِنَاءً مِنْ مَاءٍ. قَالَ:

اِذْهَبْ فَأَفْرِغْهُ عَلَيْكَ. وَهِيَ قَائِمَةٌ تَنْظُرُ إِلَى مَايُفْعَلُ بِمَائِهَا. وَايْمُ اللَّهِ لَقَدْ أُقْلِعَ عَنْهَا وَإِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْنَا أَنَّهَا أَشَدُّ مِلأَةً مِنْهَا حِينَ ابْتَدَأَ فِيهَا. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «اِجْمَعُوا لَهَا» فَجَمَعُوا لَهَا ــ مِنْ عَجْوَةٍ وَدَقِيقَةٍ وَسَوِيقَةٍ ــ حَتَّى جَمَعُوا لَهَا طَعَامًا، فَجَعَلُوهَا فِي ثَوْبٍ وَحَمَلُوهَا عَلَى بَعِيرِهَا وَوَضَعُوا الثَّوْبَ بَيْنَ يَدَيْهَا، قَالَ لَهَا: «تَعْلَمِينَ مَارَزِئْنَا مِنْ مَالِكِ شَيْئًا، وَلٰكِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي أَسْقَانَا» فَأَتَتْ أَهْلَهَا وَقَدِ احْتَبَسَتْ عَنْهُمْ. قَالُوا: مَا حَبَسَكِ يَا فُلاَنَةُ؟ قَالَتْ: اَلْعَجَبُ، لَقِيَنِي رَجُلاَنِ فَذَهَبَا بِي إِلَى هٰذَا الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّابِئُ، فَفَعَلَ كَذَا وَكَذَا، فَوَاللَّهِ إِنَّهُ لأَسْحَرُ النَّاسِ مِنْ بَيْنِ هٰذِهِ وَهٰذِهِ ــ وَقَالَتْ بِإِصْبَعَيْهَا الْوُسْطٰى وَالسَّبَّابَةِ فَرَفَعَتْهُمَا إِلَى السَّمَاءِ تَعْنِي السَّمَاءَ وَالأَرْضَ ــ أَوَ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ حَقًّا. فَكَانَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ ذٰلِكَ يُغِيرُونَ عَلَى مَنْ حَوْلَهَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَلاَ يُصِيبُونَ الصِّرْمَ الَّذِي هِيَ مِنْهُ. فَقَالَتْ يَوْمًا لِقَوْمِهَا: مَا أَرَى أَنَّ هٰؤُلاَءِ الْقَوْمَ يَدَعُونَكُمْ عَمْدًا، فَهَلْ لَكُمْ فِي الإِسْلاَمِ؟ فَأَطَاعُوهَا، فَدَخَلُوا فِي الإِسْلاَمِ.

966- Buhari ve Müslim, İmran bin Husayn (r.a)'dan rivayet etmişlerdir:

"İmran bin Husayn anlatıyor: "Hz. Peygamber (a.s)'le birlikte bir seferde idik. Gece o kadar yürüdük ki, nihayet, gecenin son kısmına girdiğimizde yolcuların nazarında ondan daha zevkli bir olayın olmadığı bir olayla karşılaştık. (Yani gaflet bastı, uyuya kaldık). Bizi ancak güneşin sıcaklığı uyandırdı. İlk uyanan falandı, sonra falan ve sonra falan -Ebu Racâ isimlerini saymış, ancak Avf unutmuştur- Daha sonra da dördüncü olarak Ömer bin Hattab (r.a) uyandı. Uykusunda ona ne olduğunu (yani vahiy gelip gelmediğini) bilemediğimizden, Hz. Peygamber (a.s) uyuduğunda kendi kendine uyanıncaya kadar uyandırılmazdı. Hz. Ömer (r.a), uyanıp da insanların başına geleni anlayınca -ki babayiğit bir insandı- tekbir getirdi ve tekbir alırken sesini yükseltti. Tekbir almaya ve tekbir alırken sesini yükseltmeye devam etti. Sonunda Hz. Peygamber (s.a) onun sesine uyandı. Uyanır uyanmaz sahabe-i kiram başlarına gelenden dolayı O'na sızlandılar. O da:

"Zararı yok, yola koyulun", dedi. Yola koyuldular. Azıcık ilerlediler, sonra

---

966- Buhari (1/447) 7-Kitabu't-Teyemmüm 6-Temiz toprak müslümanın su yerine geçecek abdest alma vasıtasıdır babı.

Müslim, benzerini (1/447) 7-Kitabu'l-Mesacid ve mevadi'u's-Salat 55-Geçmiş namazın kazası ve kaza etmekte acele davranılmasının müstahap oluşu babı.

Allah Rasulü binitinden indi ve abdest suyu istedi, abdest aldı. Namaz için ezan okundu ve Hz. Peygamber (s.a) insanlara (sabah) namazını kıldırdı. Namazdan çıkınca bir de baktık ki, kenara çekilmiş, cemaatle beraber namaz kılmayan bir adam var. Ona:

"Ey falan, seni cemaatle birlikte namaz kılmaktan alıkoyan şey de nedir?" buyurdu.

"Cünüb oldum, su da yok," diye cevap verdi.

"Temiz toprakla (teyemmüm yapman) gerekir, o sana yeter," buyurdu. Sonra Hz. Peygamber (s.a) yola koyuldu. Bir ara insanlar, susuzluktan şikayetçi oldular. Binitinden indi filanı -Ebu Reca ismini zikretmişti fakat Ebu Avf unutmuştur- ve Hz. Ali (r.a)'yi çağırdı. Onlara:

"Gidip su araştırın," buyurdu. Gittiler ve devesi üzerinde iki su tulumu -veya iki büyük su tulumu- arasına (ayaklarını salarak binmiş) bir kadına rastladılar. Ona:

"Su (kaynağı) nerede?" dediler. O da:

"Dün bu vakitler suyun başında idim, adamlarımız da (halen orada su almak için) duruyorlar", diye cevap verdi.

"Öyleyse, yürü" dediler.

"Nereye?" diye sordu.

"Allah Rasulü (a.s)'ne" dediler.

"Şu sâbiî (arap müşrikler, Hz. Peygamber (a.s)'e yeni bir din çıkardı diye böyle söylemekteydiler) dedikleri adama mı?" dedi.

"O, kasdettiğin (bahsettiğin) kişiye, haydi yürü," dediler.

Kadını Rasulullah (a.s)'a getirip, olayı kendisine anlattılar. Kadını devesinden indirdiler. Hz. Peygamber (a.s) bir kap istedi. Her iki tulumun -veya iri su tulumunun- ağzından oraya biraz su boşaltıp sonra ağızlarını (tekrar) bağladı. Alt ağızlarını açtı. İnsanlar arasında;

"Gelin (hayvanlarınızı) sulayın, (kendiniz için de) su alın" diye duyuruda bulunuldu. İsteyen hayvanını suladı, isteyen (kendisi için) su aldı. En sonunda da Allah Rasulü (a.s) cünüb olan kimseye bir kap su verip:

"Git, su dökün," buyurdu. Kadınsa, ayakta suyuna olup biteni seyrediyordu. Allah'a yemin ederim ki, artık su alınmaktan vaz geçildiği halde tulumlar bize işe başlamadan önceki zamandan daha dolu görünüyordu. Hz. Peygamber (a.s) (ashabına):

"Kadına (bir şeyler) toplayın," buyurdu. Onun için (epey) bir yiyecek - hurma, un ve kavuttan- topladılar. Sonra bir çuvala koyup kadını devesine bindirdiler ve çuvalı da önüne yerleştirdiler. Allah Rasulü (a.s):

"Görüyorsun ya, senin malından (suyundan) birşey eksiltmedik. Bize su verip, suya kandıran Allah'tır," buyurdu. Kadın, ailesinin yanına epeyce gecikmiş olarak geldi. Ona:

"Seni yolundan ne alıkoydu?" diye sordular.

"Hayret. Bana iki adam rastlayıp şu kendisine sabiî denilen kişiye götürdüler; şöyle şöyle yaptı. Allah'a yemin olsun ki, -orta parmağıyla şehadet parmağını göğe doğru kaldırarak ve gökyüzünü kastederek- ya şununla şunun arasındakilerin en sihirbazı, ya da gerçekten Allah'ın elçisidir," dedi.

Bu olaydan sonra müslümanlar, o kadının etrafındaki müşriklere baskın düzenliyorlar, ancak onun mensup olduğu obaya saldırmıyorlardı. Bir gün kavmine:

"Anladığım kadarıyla bu adamlar size bile bile saldırmıyorlar. Müslüman olmak işinize gelmez mi?" diye sordu. Bunun üzerine (hepsi) İslâm'a girdiler."

٩٦٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَحَانَتْ صَلاَةُ الْعَصْرِ، فَالْتَمَسَ النَّاسُ الْوَضُوءَ، فَلَمْ يَجِدُوهُ، فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِوَضُوءٍ، فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي ذٰلِكَ الْإِنَاءِ يَدَهُ، وَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّؤُوا مِنْهُ، قَالَ: فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ، حَتَّىٰ تَوَضَّؤُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ.

967- Buhari ve **Müslim,** Enes bin Malik (r.a)'dan şu şekilc rivayet etmişlerdir:

"Enes bin Malik (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s)'ın şöyle bir haline şahid oldum. İkindi namazı vakti girmişti. Sahab-i kiram su aradılar, bulamadılar. Allah Rasulü (a.s)'ne bir miktar abdest suyu getirildi. Rasulullah (a.s) o kaba elini daldırdı ve insanlara o kaptan abdest almalarını emir buyurdu. Parmaklarının altından suyun, en sonuncularına dek abdest alıncaya kadar kaynadığını gördüm"

967- Buhari (1/271) 4-Kitabu'l-Vudû' 32- Namaz vakti olduğunda abdest suyu arama babı.

Müslim (4/1783) 43-Kitabu'l-Feza'il 3-Hz.Peygamber (a.s.)'in mucizeleri babı.

Bir rivayette de (1) şöyle anlatmıştır:

"Hz. Peygamber (a.s) bir miktar su istedi. Bir sahan getirildi. Ondan sonra cemaat abdest almaya başladılar. (Abdest alanların sayısını) 60-70 kişi arasında tahmin ettim. Parmaklarından kaynamakta olan suya bakmaya başladım."

Buhari'nin bir rivayetinde de (2) şöyle anlatılmaktadır:

"Namaz vakti oldu. Evi mescide yakın olanlar abdest almaya kalktılar. Diğerleri kaldı. Rasulullah (a.s)'a içinde su bulunan taştan mamul bir leğen getirildi, avucunu daldırdı. Leğen, avucunu açacak kadar büyük değildi, küçük geldi. Bunun üzerine parmaklarını bitiştirerek elini leğene daldırdı. Cemaat hep birden abdest aldılar.

"Kaç kişiydiler?" dedim.

"80 kişiydiler," dedi."

Yine Buhari'nin bir başka rivayetinde (3) şöyle anlatır:

"Hz. Peygamber (a.s) gezinti yaptığı yerlerden birine çıktı. Ashabından bir gurup insan da Onunla birlikteydi. Gezinerek gittiler. Namaz vakti oldu. Abdest alacak bir su bulamadılar. Cemaatten bir adam gitti ve içinde azıcık su bulunan bir bardak getirdi. Hz. Peygamber (a.s) onunla abdest aldı. Sonra dört parmağını bardağa uzatıp:

"Kalkın, abdest alın," buyurdu. Cemaat, abdest suyundan arzu ettiklerine ulaşıncaya kadar abdest aldılar. 70 kişi idiler veya 70 kişi dolayında idiler."

Buhari ve Müslim'in Sahih'lerine aldıkları bir rivayette de (4) şöyle anlatılmaktadır:

"Zevra'da iken Hz. Peygamber (a.s)'e bir kap getirildi, elini kaba koydu. O anda su parmaklarının arasından kaynamaya başladı da cemaat abdest aldı."

Müslim'in bir rivayeti ise (5) şöyledir:

"Allah'ın Peygamberi (a.s) ve ashabı Zevra'da idiler. -Zevra, Medine'de

---

1) Buhari (1/304) 4-Kitabu'l-Vudû' 46- Su kabından abdest almak babı.
Müslim (4/1783) 43-Kitabu'l-Fezail 3-Hz.Peygamber (a.s.)'in mucizelerine dair bir bab.

2) Buhari (6/581) 61-Kitabu'l-Menakıb 25-İslam'da Peygamberlik alametleri babı.

3) Buhari, a.y.

4) Buhari, a.y. Müslim, a.y.

5) Müslim, a.y.

çarşı ile mescidin arasında bir yerdedir- İçinde su bulunan bir kap istedi. Avucunu suya koydu. Derken parmaklarının arasından kaynamağa başladı ve bütün ashabı abdest aldılar."

Ravi der ki; *"Ben: "Kaç kişiydiler ey Ebu Hamza?" diye sordum.*

"Üçyüz kişi kadardılar," cevabını verdi."

Nesai'nin rivayetinde ise (1) şöyle geçmektedir:

"Rasulullah (a.s)'ın ashabından bazıları, bir miktar abdest suyu aradılar. Rasulullah (a.s):

"İçinizden birinin yanında bir miktar su var mı?" diye sordu. (Kendisine azıcık bir su getirildi.) Elini suyun içine daldırdı ve şöyle dedi:

"Allah'ın adıyla abdest alın."

Suyun parmakları arasından çıktığını gördüm. Sonuncularına kadar (hepsi) abdest aldılar."

Sabit (r.a), Enes (r.a)'e: *"Onların kaç kişi olduklarını tahmin ediyorsun?" diye sordum.*

"70 kadardılar", diye cevap verdi."

٩٦٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: خَرَجْتُ أَنَا وَأَبِي نَطْلُبُ الْعِلْمَ فِي هٰذَا الْحَيِّ مِنَ الْأَنْصَارِ، قَبْلَ أَنْ يَهْلِكُوا فَكَانَ أَوَّلُ مَنْ لَقِينَا أَبَا الْيَسَرِ، صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. وَمَعَهُ غُلَامٌ لَهُ. مَعَهُ ضِمَامَةٌ مِنْ صُحُفٍ وَعَلَى أَبِي الْيَسَرِ بُرْدَةٌ وَمَعَافِرِيٌّ. وَعَلَى غُلَامِهِ بُرْدَةٌ وَمَعَافِرِيٌّ. فَقَالَ لَهُ أَبِي: يَا عَمِّ إِنِّي أَرَى فِي وَجْهِكَ سُفْعَةً مِنْ غَضَبٍ. قَالَ: أَجَلْ كَانَ لِي عَلَى فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ الْحَرَامِيِّ مَالٌ. فَأَتَيْتُ أَهْلَهُ فَسَلَّمْتُ. فَقُلْتُ: ثُمَّ هُوَ؟ قَالُوا: لَا. فَخَرَجَ عَلَيَّ ابْنٌ لَهُ جَفْرٌ. فَقُلْتُ لَهُ: أَيْنَ أَبُوكَ؟ قَالَ: سَمِعَ صَوْتَكَ فَدَخَلَ أُرَيْكَةَ أُمِّي. فَقُلْتُ: اخْرُجْ إِلَيَّ. فَقَدْ عَلِمْتُ أَيْنَ أَنْتَ. فَخَرَجَ. فَقُلْتُ: مَا حَمَلَكَ عَلَى أَنِ اخْتَبَأْتَ مِنِّي؟ قَالَ: أَنَا وَاللَّهِ! أُحَدِّثُكَ. ثُمَّ لَا أَكْذِبُكَ. خَشِيتُ، وَاللَّهِ! أَنْ أُحَدِّثَكَ فَأَكْذِبَكَ. وَأَنْ أَعِدَكَ فَأُخْلِفَكَ. وَكُنْتَ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. وَكُنْتُ، وَاللَّهِ! مُعْسِرًا. قَالَ: قُلْتُ: آللَّهِ! قَالَ: اللَّهِ! قُلْتُ: آللَّهِ!

---

1) Nesai (1/61) Kitabu't-Tahare, abdest alırken besmele çekmek babı.

قَالَ: اللَّهِ. قُلْتُ: آللَّهِ! قَالَ: اللَّهِ. قَالَ فَأَتَى بِصَحِيفَتِهِ فَمَحَاهَا بِيَدِهِ. فَقَالَ: إِنْ وَجَدْتَ قَضَاءً فَاقْضِنِي. وَإِلاَّ أَنْتَ فِي حِلٍّ. فَأَشْهَدُ بَصَرُ عَيْنَيَّ هَاتَيْنِ (وَوَضَعَ إِصْبَعَيْهِ عَلَى عَيْنَيْهِ) وَسَمْعُ أُذُنَيَّ هَاتَيْنِ، وَوَعَاهُ قَلْبِي هٰذَا (وَأَشَارَ إِلَى مَنَاطِ قَلْبِهِ) رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَقُولُ: «مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا، أَوْ وَضَعَ عَنْهُ، أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ».

قَالَ فَقُلْتُ لَهُ أَنَا: يَا عَمِّ! لَوْ أَنَّكَ أَخَذْتَ بُرْدَةَ غُلاَمِكَ وَأَعْطَيْتَهُ مَعَافِرِيَّكَ، وَأَخَذْتَ مَعَافِرِيَّهُ وَأَعْطَيْتَهُ بُرْدَتَكَ، فَكَانَتْ عَلَيْكَ حُلَّةٌ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ. فَمَسَحَ رَأْسِي وَقَالَ: اَللَّهُمَّ! بَارِكْ فِيهِ. يَا ابْنَ أَخِي! بَصَرُ عَيْنَيَّ هَاتَيْنِ، وَسَمْعُ أُذُنَيَّ هَاتَيْنِ، وَوَعَاهُ قَلْبِي هٰذَا (وَأَشَارَ إِلَى مَنَاطِ قَلْبِهِ) رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَقُولُ: «أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ. وَأَلْبِسُوهُمْ مِمَّا تَلْبَسُونَ». وَكَانَ أَنْ أَعْطَيْتُهُ مِنْ مَتَاعِ الدُّنْيَا أَهْوَنَ عَلَيَّ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ مِنْ حَسَنَاتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

ثُمَّ مَضَيْنَا حَتَّى أَتَيْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِاللَّهِ فِي مَسْجِدِهِ، وَهُوَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، مُشْتَمِلاً بِهِ. فَتَخَطَّيْتُ الْقَوْمَ حَتَّى جَلَسْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ. فَقُلْتُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ! أَتُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَرِدَاؤُكَ إِلَى جَنْبِكَ؟ قَالَ: فَقَالَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي هٰكَذَا. وَفَرَّقَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ وَقَوَّسَهَا: أَرَدْتُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَيَّ الأَحْمَقُ مِثْلُكَ، فَيَرَانِي كَيْفَ أَصْنَعُ، فَيَصْنَعُ مِثْلَهُ.

أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَسْجِدِنَا هٰذَا. وَفِي يَدِهِ عُرْجُونُ ابْنِ طَابٍ، فَرَأَى فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ نُخَامَةً فَحَكَّهَا بِالْعُرْجُونِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ: «أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يُعْرِضَ اللَّهُ عَنْهُ؟» قَالَ فَخَشَعْنَا. ثُمَّ قَالَ: «أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يُعْرِضَ اللَّهُ عَنْهُ؟» قَالَ فَخَشَعْنَا. ثُمَّ قَالَ: «أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يُعْرِضَ اللَّهُ عَنْهُ؟» قُلْنَا: لاَ أَيُّنَا، يَارَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: «فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ يُصَلِّي، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قِبَلَ وَجْهِهِ فَلاَ يَبْصُقَنَّ قِبَلَ وَجْهِهِ، وَلاَ عَنْ يَمِينِهِ. وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ، تَحْتَ رِجْلِهِ الْيُسْرَى. فَإِنْ عَجِلَتْ بِهِ بَادِرَةٌ فَلْيَقُلْ بِثَوْبِهِ هٰكَذَا» ثُمَّ طَوَى ثَوْبَهُ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ. فَقَالَ: «أَرُونِي عَبِيرًا» فَقَامَ فَتًى مِنَ الْحَيِّ

يَشْتَدُّ إِلَى أَهْلِهِ. فَجَاءَ بِخَلُوقٍ فِي رَاحَتِهِ. فَأَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَهُ عَلَى رَأْسِ الْعُرْجُونِ. ثُمَّ لَطَخَ بِهِ عَلَى أَثَرِ النُّخَامَةِ.

فَقَالَ جَابِرٌ: فَمِنْ هُنَاكَ جَعَلْتُمُ الْخَلُوقَ فِي مَسَاجِدِكُمْ.

سِرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةٍ بَطْنِ بُوَاطٍ، وَهُوَ يَطْلُبُ الْمَجْدِيَّ بْنَ عَمْرٍو الْجُهَنِيَّ وَكَانَ النَّاضِحُ يَعْقُبُهُ مِنَّا الْخَمْسَةُ وَالسِّتَّةُ وَالسَّبْعَةُ. فَدَارَتْ عُقْبَةُ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ عَلَى نَاضِحٍ لَهُ فَأَنَاخَهُ فَرَكِبَهُ. ثُمَّ بَعَثَهُ فَتَلَدَّنَ عَلَيْهِ بَعْضَ التَّلَدُّنِ. فَقَالَ لَهُ: شَأْ لَعَنَكَ اللَّهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: «مَنْ هٰذَا اللاَّعِنُ بَعِيرَهُ؟» قَالَ: أَنَا يَارَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: «انْزِلْ عَنْهُ. فَلاَ تَصْحَبْنَا بِمَلْعُونٍ. لاَتَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ، وَلاَ تَدْعُوا عَلَى أَوْلاَدِكُمْ، وَلاَ تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ، لاَتُوَافِقُوا مِنَ اللَّهِ سَاعَةً يُسْأَلُ فِيهَا عَطَاءٌ، فَيَسْتَجِيبُ لَكُمْ».

سِرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا كَانَتْ عُشَيْشِيَةٌ دَنَوْنَا مَاءً مِنْ مِيَاهِ الْعَرَبِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ رَجُلٌ يَتَقَدَّمُنَا فَيَمْدُرُ الْحَوْضَ فَيَشْرَبُ وَيَسْقِينَا؟» قَالَ جَابِرٌ: فَقُمْتُ فَقُلْتُ: هٰذَا رَجُلٌ، يَارَسُولَ اللَّهِ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَيُّ رَجُلٍ مَعَ جَابِرٍ؟» فَقَامَ جَبَّارُ بْنُ صَخْرٍ. فَانْطَلَقْنَا إِلَى الْبِئْرِ. فَنَزَعْنَا فِي الْحَوْضِ سَجْلاً أَوْ سَجْلَيْنِ. ثُمَّ مَدَرْنَاهُ. ثُمَّ نَزَعْنَا فِيهِ حَتَّى أَفْهَقْنَاهُ. فَكَانَ أَوَّلَ طَالِعٍ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. فَقَالَ: «أَتَأْذَنَانِ؟» قُلْنَا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَأَشْرَعَ نَاقَتَهُ فَشَرِبَتْ شَنَقَ لَهَا فَشَجَتْ فَبَالَتْ. ثُمَّ عَدَلَ بِهَا فَأَنَاخَهَا. ثُمَّ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْحَوْضِ فَتَوَضَّأَ مِنْهُ ثُمَّ قُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ مِنْ مُتَوَضَّإِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. فَذَهَبَ جَبَّارُ بْنُ صَخْرٍ يَقْضِي حَاجَتَهُ. فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيُصَلِّيَ. وَكَانَتْ عَلَيَّ بُرْدَةٌ ذَهَبْتُ أَنْ أُخَالِفَ بَيْنَ طَرَفَيْهَا فَلَمْ تَبْلُغْ لِي وَكَانَتْ لَهَا ذَبَادِبُ فَنَكَّسْتُهَا ثُمَّ خَالَفْتُ بَيْنَ طَرَفَيْهَا. ثُمَّ تَوَاقَصْتُ عَلَيْهَا. ثُمَّ جِئْتُ حَتَّى قُمْتُ عَنْ يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَدَارَنِي حَتَّى أَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ، ثُمَّ جَاءَ جَبَّارُ بْنُ صَخْرٍ فَتَوَضَّأَ. ثُمَّ جَاءَ فَقَامَ عَنْ يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدَيْنَا جَمِيعًا فَدَفَعَنَا حَتَّى اقَامَنَا خَلْفَهُ. فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْمُقُنِي وَأَنَا

لاَ أَشْعُرُ. ثُمَّ فَطِنْتُ بِهِ. فَقَالَ هٰكَذَا، بِيَدِهِ. يَعْنِي شُدَّ وَسَطَكَ. فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يَا جَابِرُ!» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَارَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «إِذَا كَانَ وَاسِعًا فَخَالِفْ بَيْنَ طَرَفَيْهِ. وَإِذَا كَانَ ضَيِّقًا فَاشْدُدْهُ عَلَى حِقْوِكَ».

سِرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ قُوتُ كُلِّ رَجُلٍ مِنَّا، فِي كُلِّ يَوْمٍ، تَمْرَةٌ. فَكَانَ يَمُصُّهَا ثُمَّ يَصُرُّهَا فِي ثَوْبِهِ وَكُنَّا نَخْتَبِطُ بِقِسِيِّنَا وَنَأْكُلُ حَتَّى قَرِحَتْ أَشْدَاقُنَا فَأَقْسِمُ أُخْطِئُهَا رَجُلٌ مِنَّا يَوْمًا. فَانْطَلَقْنَا بِهِ نَنْعَشُهُ. فَشَهِدْنَا أَنَّهُ لَمْ يُعْطَهَا. فَأُعْطِيهَا فَقَامَ فَأَخَذَهَا.

سِرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى نَزَلْنَا وَادِيًا أَفْيَحَ. فَذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْضِي حَاجَتَهُ فَاتَّبَعْتُهُ بِإِدَاوَةٍ مِنْ مَاءٍ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَرَ شَيْئًا يَسْتَتِرُ بِهِ. فَإِذَا شَجَرَتَانِ بِشَاطِئِ الْوَادِي فَانْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى إِحْدَاهُمَا فَأَخَذَ بِغُصْنٍ مِنْ أَغْصَانِهَا. فَقَالَ: «انْقَادِي عَلَيَّ بِإِذْنِ اللَّهِ» فَانْقَادَتْ مَعَهُ كَالْبَعِيرِ الْمَخْشُوشِ، الَّذِي يُصَانِعُ قَائِدَهُ. حَتَّى أَتَى الشَّجَرَةَ الْأُخْرَى. فَأَخَذَ بِغُصْنٍ مِنْ أَغْصَانِهَا فَقَالَ: «انْقَادِي عَلَيَّ بِإِذْنِ اللَّهِ» فَانْقَادَتْ مَعَهُ كَذٰلِكَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِالْمَنْصَفِ مِمَّا بَيْنَهُمَا، لأَمَ بَيْنَهُمَا (يَعْنِي جَمَعَهُمَا) فَقَالَ: «الْتَئِمَا عَلَيَّ بِإِذْنِ اللَّهِ» فَالْتَأَمَتَا. قَالَ جَابِرٌ: فَخَرَجْتُ أُحْضِرُ مَخَافَةَ أَنْ يُحِسَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقُرْبِي فَيَبْتَعِدَ (وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ: فَيَتَبَعَّدَ) فَجَلَسْتُ أُحَدِّثُ نَفْسِي. فَحَانَتْ مِنِّي لَفْتَةٌ، فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَفَ وَقْفَةً. فَقَالَ بِرَأْسِهِ هٰكَذَا (وَأَشَارَ أَبُو إِسْمَاعِيلَ بِرَأْسِهِ يَمِينًا وَشِمَالاً) ثُمَّ أَقْبَلَ. فَلَمَّا انْتَهَى إِلَيَّ قَالَ: «يَا جَابِرُ! هَلْ رَأَيْتَ مَقَامِي؟» قُلْتُ: نَعَمْ، يَارَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: «فَانْطَلِقْ إِلَى الشَّجَرَتَيْنِ فَاقْطَعْ مِنْ كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا غُصْنًا. فَأَقْبِلْ بِهِمَا. حَتَّى إِذَا قُمْتَ مَقَامِي فَأَرْسِلْ غُصْنًا عَنْ يَمِينِكَ وَغُصْنًا عَنْ يَسَارِكَ».

أَرْسَلْتُ غُصْنًا عَنْ يَمِيني وَغُصْنًا عَنْ يَسَارِي. ثُمَّ لَحِقْتُهُ فَقُلْتُ: قَدْ فَعَلْتُ يَارَسُولَ اللَّهِ! فَعَمَّ ذَاكَ؟ قَالَ: «إِنِّي مَرَرْتُ بِقَبْرَيْنِ يُعَذَّبَانِ. فَأَحْبَبْتُ بِشَفَاعَتِي، أَنْ يُرَفَّهَ عَنْهُمَا، مَا دَامَ الْغُصْنَانِ رَطْبَيْنِ».

قَالَ: فَأَتَيْتُ الْعَسْكَرَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَا جَابِرُ! نَادِ بِوَضُوءٍ» فَقُلْتُ: أَلاَ وَضُوءَ؟ أَلاَ وَضُوءَ؟ أَلاَ وَضُوءَ؟ قَالَ قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! مَاوَجَدْتُ فِي الرَّكْبِ مِنْ قَطْرَةٍ. وَكَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُبَرِّدُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْمَاءَ، فِي أَشْجَابٍ لَهُ؛ عَلَى حِمَارَةٍ مِنْ جَرِيدٍ. قَالَ فَقَالَ لِيَ: «انْطَلِقْ إِلَى فُلاَنِ بْنِ فُلاَنٍ الْأَنْصَارِيِّ، فَانْظُرْ هَلْ فِي أَشْجَابِهِ مِنْ شَيْءٍ؟» قَالَ: فَانْطَلَقْتُ إِلَيْهِ فَنَظَرْتُ فِيهَا فَلَمْ أَجِدْ إِلاَّ قَطْرَةً فِي عَزْلاَءِ شَجْبٍ مِنْهَا، لَوْ أَنِّي أُفْرِغُهُ لَشَرِبَهُ يَابِسُهُ. فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي لَمْ أَجِدْ فِيهَا إِلاَّ قَطْرَةً فِي عَزْلاَءِ شَجْبٍ مِنْهَا. لَوْ أَنِّي أُفْرِغُهُ لَشَرِبَهُ يَابِسُهُ. قَالَ: «اذْهَبْ فَأْتِنِي بِهِ» فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَجَعَلَ يَتَكَلَّمُ بِشَيْءٍ لاَأَدْرِي مَاهُوَ وَيَغْمِزُهُ بِيَدَيْهِ. ثُمَّ أَعْطَانِيهِ فَقَالَ: «يَاجَابِرُ! نَادِ بِجَفْنَةٍ» فَقُلْتُ: يَا جَفْنَةَ الرَّكْبِ! فَأُتِيتُ بِهَا تُحْمَلُ. فَوَضَعْتُهَا بَيْنَ يَدَيْهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ فِي الْجَفْنَةِ هٰكَذَا. فَبَسَطَهَا وَفَرَّقَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ. ثُمَّ وَضَعَهَا فِي قَعْرِ الْجَفْنَةِ. وَقَالَ: «خُذْ. يَا جَابِرُ! فَصُبَّ عَلَيَّ. وَقُلْ: بِاسْمِ اللَّهِ» فَصَبَبْتُ عَلَيْهِ وَقُلْتُ: بِاسْمِ اللَّهِ. فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَفُورُ بَيْنَ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ . ثُمَّ فَارَتِ الْجَفْنَةُ وَدَارَتْ حَتَّى امْتَلأَتْ فَقَالَ: «يَا جَابِرُ! نَادِ مَنْ كَانَ لَهُ حَاجَةٌ بِمَاءٍ» قَالَ فَأَتَى النَّاسُ فَاسْتَقَوْا حَتَّى رَوُوا. قَالَ فَقُلْتُ: هَلْ بَقِيَ أَحَدٌ لَهُ حَاجَةٌ؟ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ مِنَ الْجَفْنَةِ وَهِيَ مَلأَى.

وَشَكَا النَّاسُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْجُوعَ. فَقَالَ: «عَسَى اللَّهُ أَنْ يُطْعِمَكُمْ» فَأَتَيْنَا سِيفَ الْبَحْرِ فَزَخَرَ الْبَحْرُ زَخْرَةً. فَأَلْقَى دَابَّةً. فَأَوْرَيْنَا عَلَى شِقِّهَا النَّارَ. فَاطَّبَخْنَا وَاشْتَوَيْنَا، وَأَكَلْنَا حَتَّى شَبِعْنَا قَالَ جَابِرٌ: فَدَخَلْتُ وَفُلاَنٌ وَفُلاَنٌ، حَتَّى عَدَّ خَمْسَةً، فِي حَجَاجِ

عَيْنِهَا. مَا يَرَانَا أَحَدٌ. حَتَّى خَرَجْنَا. فَأَخَذْنَا ضِلْعًا مِنْ أَضْلاَعِهِ فَقَوَّسْنَاهُ. ثُمَّ دَعَوْنَا بِأَعْظَمِ رَجُلٍ فِي الرَّكْبِ، وَأَعْظَمِ جَمَلٍ فِي الرَّكْبِ، وَأَعْظَمِ كِفْلٍ فِي الرَّكْبِ، فَدَخَلَ تَحْتَهُ مَا يُطَأْطِئُ رَأْسَهُ.

968- **Müslim,** Ubâde bin el-Velid bin Ubâde bin Samit (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ubâde bin el-Velid bin Ubâde bin Samit anlatıyor: "Ben ve babam bilgi edinmek (Taleb-i ilm) için ensardan şu kabileye -vefatlarından önce- (ziyarete) çıktık. Bize ilk rastlayan, Rasulullah (a.s)'ın sahabisi Ebu'l-Yüsr oldu. Yanında hizmetçisi bulunuyordu. Hizmetçinin elinde sahîfelerden oluşan bir tomar vardı. Ebu'l-Yüsr'ün üzerinde ise, çizgili bir elbise ile 'maafir' kumaşı vardı. Babam kendisine:

"Amca, yüzünde bir kızgınlık alâmeti görüyorum," dedi. Ebu'l-Yüsr:

"Evet, benim Benî Haram kabilesinden falan oğlu falandan alacağım vardı. Ailesine gelerek selâm verdim ve "o, burada mı?" diye sordum. "Hayır" dediler. Yanıma büluğ çağına yaklaşmış bir oğlu çıktı, ona "Baban nerede?" diye sordum. "Senin sesini işitti de annemin yatağına giriverdi" dedi. Bunun üzerine "Yanıma çık, nerede olduğunu öğrendim", dedim. Çıktı.

"Seni benden kaçmaya ve saklanmaya yönelten şey nedir?" dedim.

"Ben... Vallahi... Sana anlatayım... Sonra sana yalan söylemem. Vallahi seninle konuşup da sana yalan söylemekten, sana söz verip de tutamamaktan korktum. Sen Rasulullah (a.s)'ın sahabisisin. Bense... Vallahi... Yoksulum", dedi.

"Allah aşkına mı?" dedim.

"Allah aşkına", dedi.

"Allah aşkına mı?" dedim.

"Allah aşkına", dedi.

"Allah aşkına mı?" dedim.

"Allah aşkına", dedi ve senedini getirdi. Ebu'l-Yüsr onu eliyle yırttı. Daha sonra şunu söyledi:

-Ödeyecek birşey bulursan, öde. Yoksa sana helal olsun. Şu iki gözümün görmesiyle (iki parmağını iki gözünün üzerine koydu), şu iki kulağımın işitmesiyle ve şu kalbimin bellemesiyle (kalbinin damarına işaret etti) Rasulullah

---

968- Müslim (4/2301) 53-Kitabü'z-Zühd ve'r-Rekaik. Bab: 18

(a.s)'ın:

"Her kim, bir yoksula mühlet verir veya borcunu bağışlarsa, Allah onu kendi gölgesinde gölgelendirir." buyurduğuna şahid oldum."

Ubade demiş ki; *"Ben de Ebu'l-Yüsr'e:*

"Amca, hizmetçinin çizgili elbisesini alsan da, ona kendi 'maafirini' versen veya onun maafirini alsan da, kendi çizgilini ona versen; böylece senin üzerinde bir hulle, onun üzerinde de bir hulle olurdu", dedim. Bunun üzerine başımı sıvazladı ve:

"Allahım, buna bereket ver! Yeğenim, Rasulullah (a.s)'ın:

"Onları kendi yediklerinizden doyurun ve giydiklerinizden giydirin" buyururken şu iki gözüm görmüş, şu iki kulağım işitmiş ve şu (kalp damarına işaret ederek) kalbim bellemiştir. Dünya malından ona vermem, kıyamet günü benim hasenâtımdan almasından daha ehvendir," dedi.

Sonra yürüdük. Ve Cabir bin Abdullah (henüz) mescidinde iken vardık. Kendisi bir giysiye sarınmış namaz kılıyordu. Ben cemaatın arasından adımlayarak onunla kıble arasına oturdum ve:

"Allah sana rahmet buyursun, kaftanın yanıbaşında iken bir giysi içinde mi namaz kılıyorsun" diye sordum. Eliyle göğsüme şöyle işaret etti, parmaklarının arasını açtı ve kavislendirerek:

"Diledim ki, yanıma senin gibi bir ahmak gelsin, benim nasıl yaptığımı görsün de, o da öyle yapsın. Biz, Rasulullah (a.s) elinde bir İbn Tâb hurması çubuğu olduğu halde mescidimize geldi ve mescidin kıblesinde bir tükrük gördü. Ve onu o dalla sildi. Sonra bize dönerek:

"Allah'ın kendisinden yüz çevirmesini hanginiz ister?" buyurdu. Biz ürktük. Sonra:

"Allah'ın kendisinden yüz çevirmesini hanginiz ister?" buyurdu. Biz, yine ürktük. Tekrar:

"Allah'ın kendisinden yüz çevirmesini hanginiz ister?" buyurdu. Biz:

"Hayır! Hiçbirimiz (istemeyiz) ya Rasulullah!" dedik.

"Gerçekten sizden biri namaz kılmaya kalktığında, şüphesiz Allah Tebareke ve Te'ala'nın Kabe'si onun yüzünün olduğu tarafa doğrudur. Binaenaleyh sakın yüzünün olduğu tarafa ve sağına tükürmesin. Sol tarafına, sol ayağının altına tükürsün. Şayet başına, acele bir hal gelirse (balgam veya tükürük gelirse), elbisesiyle şöyle yapsın," buyurdu. Sonra elbisesini birbiri üzerine katlayarak:

"Bana bir zaferan verin," dedi. Bunun üzerine meclisten bir genç kalkarak evine koştu, zaferanlı bir koku getirdi. Rasulullah (a.s) onu alarak dalın ucuna sürdü. Sonra onunla tükrüğün izini, kalıntısını sildi," dedi."

Cabir demiş ki: *"Bundan dolayı mescidlerinize zaferanlı koku sürmektesiniz."*

Cabir bin Abdullah, bir başka hadise geçerek şöyle anlatmıştır:

"Rasulullah (a.s)'la birlikte Batn-ı Buvad Gazvesi için yola koyulduk. Mecdî bin Amr Cühenî'yi arıyordu. (Binek devesi olmayan) Su devesine bizden beş, altı, yedi kişi nöbetle biniyordu. Derken, ensardan bir adamın binme sırası kendi su devesine geldi. Ve onu çöktürerek bindi. Sonra onu sürdü. Ama deve bir parça durakladı. O da hayvana:

"Deh! Allah sana lanet etsin," dedi. Bunun üzerine Rasulullah (a.s):

"Kim o, devesine lanet eden?" buyurdu. O şahıs:

"Benim ya Rasulullah," diye cevap verdi. Rasulullah (a.s)

"İn onun üzerinden; lânetlenmiş hayvanla bize eşlik etme!" dedi ve şöyle devam etti:

"Kendinize beddua etmeyin! Çocuklarınıza beddua etmeyin! Mallarınıza beddua etmeyin, Allah'tan bir şey istenip de sizin için kabul buyurduğu bir ana rastlarsınız!"

Rasulullah (a.s.)'la birlikte ilerledik. Yatsı namazı vakti girip, kuyularından bir kuyuya yaklaştığımızda Allah Rasulü (a.s.):

"Hangi er bizden önce gidip havuzu düzeltip hem kendisi içip, hem de bize su getirecek?" buyurdu."

Cabir (r.a) demiş ki: *"Hemen kalktım ve:*

"İşte bir er ey Allah'ın Rasulü!" dedim. O zaman Rasulullah (a.s.) :

"Cabir (r.a) 'le bereber hangi er gidecek?" buyurdu. Hemen Cebbâr bin Sahr (r.a) kalktı ve kuyuya gittik. Havuzun içine ya bir, ya da iki kova su verdik. Sonra taşlarını ördük. Sonra da doldurunca kadar (kuyudan havuza) su çektik. Yanımıza ilk gelen Rasulullah (a.s.) oldu ve:

"İzin verir misiniz?" buyurdu.

"Elbette ya Rasulullah!" dedik. Devesini saldı; hayvan su içti. Gemini çekti; hayvan ayaklarını aralayıp bevletti. Sonra onu bir kenara döndürerek çöktürdü. Daha sonra Rasulullah (a.s.) havuza gelip oradan abdest aldı. Ardından ben

kalktım ve Rasulullah (a.s.)'ın abdest aldığı yerden abdest aldım. Cebbar bin Sahr (r.a) da ihtiyacını gidermeye gitti. Derken Rasulullah (a.s) namaz kılmak için ayağa kalktı. Benim üzerimde çizgili bir giysi vardı. Bu giysiyle iki ucu arasına sarınmaya çalıştım. Fakat bana yetişmedi. Giysinin saçakları vardı, onları ters çevirdim. Sonra da iki ucunun arasına sarındım. Sonra onu boynumla tuttum. Ve gelip Rasulullah (a.s)'ın sol tarafına durdum. O da elimden tuttu ve beni döndürerek sağ tarafına durdurdu. Sonra Cebbar bin Sahr (r.a) geldi, abdest aldı ve gelip Rasulullah (a.s)'ın sol tarafına durdu. Bunun üzerine Allah Rasulü (a.s) her ikimizin ellerinden tutup bizi itti. Ve arkasına durdurdu. Rasulullah (a.s) beni süzmeye başlamış, fakat ben farkında değildim. Sonra amacını anladım. Eliyle "belini bağla" diye işaret buyurdu. Rasulullah (a.s) namazdan çıkınca:

"Ya Cabir!" diye seslendi.

"Buyrun ey Allah'ın Rasulü", dedim.

"Elbisen genişse, iki ucunun arasına sarın. Darsa onu düğme yerine bağlayıver." buyurdu. Rasulullah (a.s)'la birlikte ilerledik. Bizden her birimizin günlük yiyeceği bir kuru hurmaydı. Onu önce emer, sonra da elbisesinin içine koyardı. Yaylarımızla yaprak silkeleyip yerdik. Hattâ (bundan dolayı) dudaklarımız yara olurdu.

Birgün yanlışlıkla bizden birine hurma verilmedi de (güçsüzlüğünden) onu kaldırmaya gittik ve kendisine hurma verilmediğine şahid olduk. Hurma verildi ve adam kalkarak onu aldı.

Rasulullah (a.s)la birlikte ilerledik. Nihayet geniş bir vadide konakladık. Rasulullah (a.s) ihtiyacını görmek için gitti. Ben de bir su kabı ile kendisini takip ettim. Derken Rasulullah (a.s) bakındı ve ardına gizlenecek birşey bulamadı. Birden vadinin kenarındaki iki ağaç gözüne ilişti. Rasulullah (a.s) hemen bunlardan birinin yanına giderek dallarından bir dal tuttu ve:

"Allah'ın izniyle peşimden gel." buyurdu. Dal O'na sahibine huysuzluk eden gemli deve gibi itaat etti. Öteki ağaca da gitti ve dallarından birini tutarak:

"Allah'ın izniyle peşimden gel," buyurdu. O da öteki gibi itaat etti. İkisinin ortasında durunca aralarını kapadı (yani bir yere topladı) ve:

"Allah'ın izniyle benim üstüme kapanın," dedi. Hemen kapandılar."

Cabir (r.a) devamla şöyle dedi:

"Ben, Rasulullah (a.s), yakınında olduğumu hissederse uzaklaşır korkusuyla oradan çıkarak koştum ve kendi kendime söylenerek oturdum. Bir ara tesadüfen yanıbaşıma baktım, bir de ne göreyim Allah Rasulü (a.s) gelmekte, o iki

ağaç da birbirinden ayrılmış ve her birisi gövdesi üzerine dikilmişti. Rasulullah (a.s)'ın bir an durduğunu gördüm. Başıyla şöyle yaptı. (Ebu İsmail başıyla sağa ve sola işaret etmiştir?) Sonra bana doğru yürüdü. Yanıma gelince:

"Cabir! Benim durduğum yeri gördün mü?" diye sordu.

"Evet, ey Allah'ın Rasulü," diye cevapladım.

"Öyleyse şu iki ağaca git de herbirinden birer dal kes ve getir. Benim durduğum yerde durduğunda bir dalı sağına, bir dalı da soluna bırakıver." buyurdu.

Cabir (r.a) demiş ki:

"Kalktım, elime bir taş alıp kırdım ve keskinleştirdim. Hemen o iki ağacın gidip herbirinden birer dal kestim. Sonra onları sürükleyerek Rasulullah (a.s)'ın durduğu yere geldim. Bir dalı sağıma, bir dalı da soluma bıraktım. Sonra ona yetişip:

"(Dediğini) yaptım ya Rasulullah! Bunu niye yaptık?" diye sordum.

"Ben azab gören iki kabrin yanından geçtim de şefaatım sayesinde bu dallar yaş durdukça onlardan azabın hafifletilmesini arzuladım", buyurdu. Daha sonra karargâha geldik. Rasulullah (a.s):

"Cabir! Abdest suyu diye seslen!" buyurdu. Ben de:

"Dikkaaat, abdest suyu! Dikkaaat abdest suyu! Dikkaaat abdest suyu yok mu?" diye seslendim. Ve daha sonra:

"Ya Rasulallah! Kafilede bir damla su bulamadım." dedim. Ensardan bir zât, Rasulullah (a.s) için hurma dalından bir askı üzerinde bulunan eski bir tulumda su sağuturdu. Rasulullah (a.s) bana:

"Ensardan filan oğlu filana git de, tulumunda birşey var mı bak", buyurdu. Onun yanına gidip tuluma baktım. Ama içinde tulumun ağzında kalmış bir damladan başka birşey bulamadım. Onu boşaltacak olsam tulumun kuru tarafı emecekti. Hemen Rasulullah (a.s)'a gelerek:

"Ya Rasulullah! Ben onun içinde tulumun ağzındaki bir damladan başka birşey bulamadım. Onu boşaltacak olsam tulumun kuru tarafı emecek" dedim.

"Git, onu bana getir," buyurdu. (Onu hemen kendisine getirdim) Eline aldı ve ne olduğunu anlamadığım birşey söylemeye başladı. Hem de onu elleriyle sıkıyordu. Sonra onu bana verdi ve:

"Cabir! Büyük bir çanak diye seslen." buyurdu. Ben:

"Ey kafile içinde çanak bulunan kimse!" diye seslendim. Hemen çanağı alıp

bana getirdiler. Çanağı önüne koydum. Rasulullah (a.s) çanağın içine elini yaydı ve parmaklarının arasını ayırdı. Sonra elini çanağın tabanına koydu ve:

"Cabir, al da (elimin) üzerine dök ve Bismillah de!" buyurdu. Ben hemen suyu (parmaklarının) üzerine döktüm ve "Bismillah" dedim. Anında, suyun, Rasulullah (a.s)'ın parmakları arasından kaynadığını gördüm. Daha sonra çanak kaynadı, döndü ve nihayet doldu. Bunun üzerine:

"Cabir! Suya ihtiyacı olanlara seslen." buyurdu. Derken cemaat gelerek kanıncaya kadar su içtiler. Ben:

"İhtiyacı olan kimse kaldı mı?" dedim. (Kimse kalmadığı için) Rasulullah (a.s) elini çanağın içinden kaldırdı. Çanak hâlâ doluydu. İnsanlar, Rasulullah (a.s)'a açlıktan şikayet ettiler. Rasulullah (a.s):

"Allah sizi mutlaka doyuracakatır." buyurdu. Ardından deniz sahiline geldik. Deniz şöyle bir dalgalandı ve (karaya) bir hayvan attı. Biz bu hayvanın yarısı üzerine ateş yaktık, yemek pişirdik. Kızartma yaptık ve doyuncaya kadar da yedik.

Ben, filan ve filan (beş kişi) bu hayvanın göz kemiğinin içine girdik; bizi kimse göremiyordu, nihayet çıktı. Kaburgalarından bir kaburga kemiği alarak eğrilttik. Sonra da kafiledeki en uzun boylu adamı, kafiledeki en iri deveyi ve en büyük örtüyü getirdik. (O uzun boylu adam, o iri, yüksek devenin üstüne binmek için yerleştirilmiş o döşeme türündeki örtünün üstünde dikilip) altına girdiği halde, başını bile eğmedi."

٩٦٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي غَالِبٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى قَوْمِي فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِمْ وَأَنَا طَاوٍ، فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِمْ وَهُمْ يَأْكُلُونَ دَمًا، فَقُلْتُ: إِنَّمَا جِئْتُ أَنْهَاكُمْ عَنْ هٰذَا، فَوَضَعْتُ رَأْسِي فَقُمْتُ وَأَنَا مَغْلُوبٌ فَأَتَانِي آتٍ فِي مَنَامِي بِإِنَاءٍ فِيهِ شَرَابٌ، فَقَالَ: خُذْ هٰذَا وَاشْرَبْ ثُمَّ كَظَّنِي فَشَبِعْتُ ثُمَّ رَوِيتُ، فَسَمِعْتُهُمْ يَقُولُونَ أَتَاكُمْ رَجُلٌ مِنْ سُرَاةِ قَوْمِكُمْ فَلَمْ تُنْجِعُوهُ بِالْمَذْيَقَةِ، فَأْتُونِي بِمُذَيْقَتِهِمْ، فَقُلْتُ: لاَ حَاجَةَ لِي فِيهَا إِنَّ اللَّهَ أَطْعَمَنِي وَسَقَانِي فَأَرَيْتُهُمْ بَطْنِي فَأَسْلَمُوا عَنْ آخِرِهِمْ.

969- Taberani, Ebu Galip (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Ebu Galib, Ebu Umame'den naklediyor:"Rasulullah (a.s) beni kabileme gönderdi. Yanlarına vardığımda açtım. Yanlarına, kan yerlerken ulaştım ve:

"Ben sadece işte bunu yasaklamak için geldim." dedim. Başımı koydum ve bitap olarak kalktım. Uykumda birisi bana içinde bir içecek bulunan bir kap getirip:

"Bunu al ve iç!" dedi. Sonra karnımı yiyip içemeyecek kadar doyurdu. Doydum ve kandım. Derken "Kabilenizin eşrafından birisi geldi de ona tadımlığınızdan tattırmadınız" dediklerini duydum. (Bunun üzerine) Tadımlıklarını getirdiler.

"Ondakine ihtiyacım yok. Allah bana yedirdi ve içirdi." dedim. Onlara karnımı gösterdim. Bunun üzerine en son şahsa varıncaya kadar müslüman oldular."

٩٧٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَقَدْ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ ﷺ وَمَا فِي رَفِّي مِنْ شَيْءٍ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلاَّ شَطْرُ شَعِيرٍ فِي رَفٍّ لِي فَأَكَلْتُ مِنْهُ حَتَّى طَالَ عَلَيَّ فَكِلْتُهُ فَفَنِيَ.

970- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Aişe (r.a) anlatıyor: "Hz. Peygamber (a.s) vefat ettiğinde, bana ait bir rafta bulunan bir parça arpa (ekmeği) dan başka rafımda bir canlının yiyebileceği hiçbir şey yoktu. Ondan epey bir müddet yedim. (Nihayet dayanamayıp merakımdan) ölçtüm, işte o zaman bitiverdi."

٩٧١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ إِمَّ مَالِكٍ كَانَتْ تُهْدِي لِلنَّبِيِّ ﷺ فِي عُكَّةٍ لَهَا سَمْنًا، فَيَأْتِيهَا بَنُوهَا، فَيَسْأَلُونَ الْأُدْمَ، وَلَيْسَ عِنْدَهُمْ شَيْءٌ، فَتَعْمِدُ إِلَى الَّذِي كَانَتْ تُهْدِي فِيهِ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَتَجِدُ فِيهِ سَمْنًا، فَمَازَالَ يُقِيمُ لَهَا أُدْمَ بَيْتِهَا حَتَّى عَصَرَتْهُ، فَأَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ ، فَقَالَ: «عَصَرْتِيهَا» قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: «لَوْ تَرَكْتِيهَا مَازَالَ قَائِمًا».

971- Müslim, Cabir bin Abdullah (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a) anlatıyor: "Ümmü Malik, zaman zaman Hz. Pey-

---

970- Buhari (11/274) 81- Kitabu'r-Rikak 16. Fakirliğin fazileti babı.

971- Müslim (4/1784) 43-Kitabu'l-Fadail 3-Hz.Peygamber (a.s.)'in mucizeleri hakkında bir bab.

gamber (a.s)'e bir tulumun içinde biraz yağ hediye edermiş. Daha sonra oğulları gelip de kendisinden katık isteyince -ki genelde evlerinde pek bir şey bulunmazmış- Ümmü Malik, Hz. Peygamber (a.s)'e (içinde yağ) hediye ettiği tuluma el atar ve onda yağ bulurmuş. O tulum, Ümmü Malik'in ev halkının katık ihtiyacını iyice sıkıncaya dek karşılamaya devam etmiş. (İyice sıktıktan) sonra Hz. Peygamber (a.s)'e gelmiş. O da:

"İyice sıktın ha?" buyurmuş. Ümmü Malik:

"Evet" diye cevap vermiş. Rasulullah (a.s) da:

"Onu iyice sıkmasaydın, bereketi devam ederdi." buyurmuş."

٩٧٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ قَيْسِ بْنِ النُّعْمَانِ السَّكُونِيِّ قَالَ: اِنْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ مُسْتَخْفِيَانِ مِنْ قُرَيْشٍ، فَمَرُّوا بِرَاعٍ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «هَلْ مِنْ شَاةٍ ضَرَبَهَا الْفَحْلُ؟» قَالَ: لاَ، وَلٰكِنْ هٰهُنَا شَاةٌ قَدْ خَلَّفَهَا الْجَهْدُ، قَالَ: «اِئْتِنِي بِهَا» فَأَتَاهُ بِهَا فَمَسَحَ ضَرْعَهَا وَدَعَا بِالْبَرَكَةِ، فَحَلَبَ فَسَقَى أَبَا بَكْرٍ، ثُمَّ حَلَبَ فَسَقَى الرَّاعِيَ، ثُمَّ حَلَبَ فَشَرِبَ، فَقَالَ لَهُ: تَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ مِثْلَكَ، مَنْ أَنْتَ؟ قَالَ: «إِنْ أَخْبَرْتُكَ تَكْتُمُ عَلَيَّ؟» قَالَ: فَإِنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، وَإِنَّهُ لاَيَقْدِرُ عَلَى مَافَعَلْتَ إِلاَّ رَسُولٌ، ثُمَّ قَالَ لَهُ: اَتْبَعُكَ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ : «أَمَّا الْيَوْمَ فَلاَ، وَلٰكِنْ إِذَا سَمِعْتَ أَنَّا قَدْ ظَهَرْنَا فَاتِنَا» فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ بَعْدَ مَا ظَهَرَ بِالْمَدِينَةِ.

972- Taberani, Kays bin Numan (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Kays bin Nu'man anlatıyor: "Rasulullah (a.s), Hz. Ebu Bekir (r.a)'le birlikte, Kureyş'ten gizlenerek şehir dışına çıktı. Bir çobana rastladılar. Rasulullah (a.s) çobana:

"Koçun çiftleştiği (dolayısıyla sağmal) bir koyun var mı?" buyurdu. Çoban:

"Hayır. Fakat işte şurada (sürüye ayak uyduramadığı için arkada kalmış bir) koyun var." dedi.

"Onu bana getir." buyurdu. Çoban, o koyunu O'na getirdi. O da memesini sıvazlayıp bereket duası yaptı. Sonra biraz sağdı. Hz. Ebubekir (r.a)'e içirdi.

972- Mu'cemu'l-Kebir (18/343) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/313)'de şöyle der: "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir. Ravileri Buhari'nin ravileridir."
Hafız İbn Hacer ise İsabe'de 'Senedi sahihtir," der.

Ardından sağdı çobana içirdi. Peşinden sağdı kendi içti. Daha sonra çoban O'na:

"Allah'a yemin ederim ki, senin gibi birini görmedim. Sen kimsin?" dedi.

"(Kim olduğumu) haber verirsem gizler misin?" buyurdu.

"Evet". dedi.

"Ben, Allah Rasulü olan Muhammed'im", buyurdu.

"Sen şu Kureyş'in 'sabiî' olduğunu iddia ettiği kişi misin yoksa?" diye sordu.

"Onlar böyle diyorlar." diye cevap buyurdu.

"O hâlde ben senin Allah'ın Rasulü olduğuna şehadet ediyorum. Çünkü senin yaptığına ancak bir peygamberin gücü yetebilir," dedi. Sonra:

"Sana tâbi olayım mı?" diye ekledi: Hz. Peygamber (a.s) ise ona şöyle dedi:

"Bugün değil. Ama bizim açıktan açığa davet ettiğimizi duyduğunda bize gel." Nitekim o çoban, Hz. Peygamber (a.s)'e Medine'de açıkça ortaya çıktıktan sonra geldi."

٩٧٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يَقُولُ: اَللَّهِ الَّذِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ، إِنْ كُنْتُ لأَعْتَمِدُ بِكَبِدِي عَلَى الأَرْضِ مِنَ الْجُوعِ، وَإِنْ كُنْتُ لأَشُدُّ الْحَجَرَ عَلَى بَطْنِي مِنَ الْجُوعِ. وَلَقَدْ قَعَدْتُ يَوْمًا عَلَى طَرِيقِهِمُ الَّذِي يَخْرُجُونَ مِنْهُ، فَمَرَّ أَبُو بَكْرٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ، مَاسَأَلْتُهُ إِلاَّ لِيُشْبِعَنِي، فَمَرَّ فَلَمْ يَفْعَلْ، ثُمَّ مَرَّ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ فَتَبَسَّمَ حِينَ رَآنِي وَعَرَفَ مَافِي نَفْسِي وَمَا فِي وَجْهِي، ثُمَّ قَالَ: «يَا أَبَا هِرٍّ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ «الْحَقْ» وَمَضَى. فَتَبِعْتُهُ، فَدَخَلَ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنَ لِي، فَدَخَلَ فَوَجَدَ لَبَنًا فِي قَدَحٍ، فَقَالَ: «مِنْ أَيْنَ هٰذَا اللَّبَنُ؟» قَالُوا أَهْدَاهُ لَكَ فُلاَنٌ ــ أَوْ فُلاَنَةٌ ــ قَالَ: «أَبَا هِرٍّ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «الْحَقْ إِلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ أَضْيَافُ الإِسْلاَمِ، لاَيَأْوُونَ عَلَى أَهْلٍ وَلاَ مَالٍ وَلاَ عَلَى أَحَدٍ، إِذَا أَتَتْهُ صَدَقَةٌ بَعَثَ إِلَيْهِمْ وَلَمْ يَتَنَاوَلْ مِنْهَا شَيْئًا، وَإِذَا أَتَتْهُ هَدِيَّةٌ أَرْسَلَ إِلَيْهِمْ وَأَصَابَ مِنْهَا وَأَشْرَكَهُمْ فِيهَا،» فَسَاءَنِي ذٰلِكَ، فَقُلْتُ: وَمَا هٰذَا اللَّبَنُ فِي أَهْلِ الصُّفَّةِ؟ كُنْتُ أَحَقَّ أَنْ أُصِيبَ مِنْ هٰذَا اللَّبَنِ شَرْبَةً أَتَقَوَّى بِهَا، فَإِذَا جَاؤُا أَمَرَنِي فَكُنْتُ أَنَا أُعْطِيهِمْ، وَمَا عَسَى أَنْ يَبْلُغَنِي مِنْ هٰذَا اللَّبَنِ،

وَلَمْ يَكُنْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ وَطَاعَةِ رَسُولِهِ ﷺ بُدٌّ، فَأَتَيْتُهُمْ فَدَعَوْتُهُمْ، فَأَقْبَلُوا فَاسْتَأْذَنُوا فَأَذِنَ لَهُمْ، وَأَخَذُوا مَجَالِسَهُمْ مِنَ الْبَيْتِ. قَالَ: «يَا أَبَا هِرٍّ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «خُذْ فَأَعْطِهِمْ» فَأَخَذْتُ الْقَدَحَ فَجَعَلْتُ أُعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى، ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ فَأُعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى، ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ، فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى، ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ، حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ رَوِيَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ، فَأَخَذَ الْقَدَحَ فَوَضَعَهُ عَلَى يَدِهِ، فَنَظَرَ إِلَيَّ فَتَبَسَّمَ فَقَالَ: «أَبَا هِرٍّ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَارَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «بَقِيتُ أَنَا وَأَنْتَ» قُلْتُ: صَدَقْتَ يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «اقْعُدْ فَاشْرَبْ» فَقَعَدْتُ فَشَرِبْتُ، فَقَالَ: «اشْرَبْ» فَشَرِبْتُ، فَمَا زَالَ يَقُولُ: «اشْرَبْ» حَتَّى قُلْتُ: لاَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، مَا أَجِدُ لَهُ مَسْلَكًا، قَالَ: «فَأَرِنِي» فَأَعْطَيْتُهُ الْقَدَحَ، فَحَمِدَاللَّهَ وَسَمَّى وَشَرِبَ الْفَضْلَةَ.

973- Buhari, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre şöyle anlatırdı: "Kendinden başka tanrı olmayan Allah'a yemin olsun ki, ben açlıktan karnımı yere dayardım ve yine ben açlıktan karnıma taş bağlardım. Bir gün sahabenin geçtiği yola oturdum. Derken Hz. Ebu Bekir (r.a) geçti. Hemen ona Allah'ın kitabından bir ayet sordum. Bunu ona, beni doyursun diye sormuştum. Geçip gitti ve doyurmadı. Sonra bana Ebu'l Kasım (a.s) rastladı. Beni görünce gülümsedi ve içimi ve yüzümü okudu adeta. (Yani açlığımı kavradı) Sonra:

"Ebu Hirr!" buyurdu.

"Buyurun ey Allah'ın Rasulü," dedim.

"Gel", dedi ve yürüdü. O'nu izledim. Sonunda hane-i saadete önce kendisi girip izin istedi ve ardından benim de içeri girmeme izin verdi. (İç tarafa) girdi ve orada bir tas içinde birazcık süt buldu ve:

"Bu süt nereden geldi?" diye sordu:

"Onu size falan erkek -veya falan kadın- hediye etti." dediler. Sonra bana:

"Ebu Hirr!" buyurdu.

"Buyrun ya Rasulullah", diye cevap verdim.

973- Buhari (11/281) 81- Kitabu'r-Rikak 17-Hz.Peygamber (a.s.) ve ashabının geçimi ve dünyaya iltifat etmemeleri nasıldı babı.

"Ehl-i suffe'ye git ve onları bana çağır," buyurdu.

'Ehl-i suffe', İslâm'ın konuklarıydı, aileleri, malları ve mülkleri yoktu. Kimsenin yanına da konuk olmazlardı. Ancak Hz. Peygamber (a.s)'e bir sadakazekât geldimi onlara gönderir, ondan en ufak bir şeye dokunmazdı. Ama kendisine bir hediye geldimi, hem onlara gönderir, hem kendisi yararlanır ve hem de hediyeden istifade etmede onlara katılırdı.

(Rasulullah (a.s); 'ashabı suffeyi' çağırmamı emredince) bundan hoşlanmadım. Kendi kendime:

"Ehl-i suffe için bu süt nedir ki? Güç kazanmak için bu sütten bir yudum içmeye ben daha fazla lâyıkım", 'Suffe ashabı' gelince, Rasulullah (a.s) emir buyurur, ona ben ikram ederim. Belki bu sütün birazı da bana düşer. Allah'a ve Rasulü (a.s)'ne itaat etmek gerekir." dedim. 'Suffe ashabı'na geldim ve onları davet ettim. Geldiler, izin istediler. Rasulullah (a.s) da girmelerine izin verdi. Evde oturum haline geldiler. Allah Rasulü (a.s):

"Ebu Hirr!" buyurdu.

"Buyurun ya Rasulullah!" diye cevap verdim.

"Al da dağıt." dedi. Süt kabını alıp adamlara vermeye başladım. Alan, kanıncaya kadar içiyordu. Sonra tası bana geri veriyordu. Ben de bir başka adama veriyordum, kanıncaya kadar içiyordu. Sonra tası bana iade ediyor, (bir başkasına veriyordum) O da kanıncaya kadar içiyordu. Sonra tası bana geri veriyordu. Sonunda Rasulullah (a.s)'ın önüne geldim. Çünkü cemaatin tamamı kanmıştı. Tası aldı eline koydu. Sonra bana bakıp gülümsedi ve:

"Ebu Hirr", dedi.

"Buyurun ey Allah'ın Rasulü," dedim.

"Otur da iç", diye emir verdi. Oturdum ve içtim.

"İç!" buyurdu. İçtim. En sonunda dayanamayıp "Seni hakla gönderen Allah'a yemin olsun ki, artık içecek yerim kalmadı" deyinceye kadar "İç!" demeye devam etti. O zaman:

"Artık tası bana ver" buyurdu. Tası kendisine verdim. Allah'a hamd etti, besmele çekti ve geri kalanı içti."

٩٧٤ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ هِشَامِ بْنِ حُبَيْشِ بْنِ خُوَيْلِدٍ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مِنْ مَكَّةَ مُهَاجِرًا إِلَى الْمَدِينَةِ، وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وَمَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ،

وَدَلِيلُهُمَا اللَّيْثِيُّ عَبْدُاللَّهِ بْنُ أُرَيْقِطٍ، مَرُّوا عَلَى خَيْمَتَيْ أُمِّ مَعْبَدٍ الْخُزَاعِيَّةِ، وَكَانَتِ امْرَأَةً بَرْزَةً جَلْدَةً تَحْتَبِي بِفِنَاءِ الْخَيْمَةِ، ثُمَّ تَسْقِي وَتُطْعِمُ، فَسَأَلُوهَا لَحْمًا وَتَمْرًا لِيَشْتَرُوا مِنْهَا، فَلَمْ يُصِيبُوا عِنْدَهَا شَيْئًا مِنْ ذٰلِكَ، وَكَانَ الْقَوْمُ مُرْمِلِينَ مُسْنِتِينَ، فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَى شَاةٍ فِي كِسْرِ الْخَيْمَةِ، فَقَالَ: «مَا هٰذِهِ الشَّاةُ يَا أُمَّ مَعْبَدٍ؟» قَالَتْ: شَاةٌ خَلَّفَهَا الْجَهْدُ عَنِ الْغَنَمِ. قَالَ: «هَلْ بِهَا مِنْ لَبَنٍ؟» قَالَتْ: هِيَ أَجْهَدُ مِنْ ذٰلِكَ، قَالَ: «أَتَأْذَنِينَ لِي أَنْ أَحْلِبَهَا؟» قَالَتْ: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، إِنْ رَأَيْتَ بِهَا حَلْبًا فَاحْلِبْهَا فَدَعَا بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ بِيَدِهِ ضِرْعَهَا، وَسَمَّى اللَّهَ تَعَالَى، وَدَعَا لَهَا فِي شَاتِهَا فَتَفَاجَتْ عَلَيْهِ وَدَرَّتْ فَاجْتَرَّتْ، فَدَعَا بِإِنَاءٍ يُرْبِضُ الرَّهْطَ فَحَلَبَ فِيهِ ثَجًّا حَتَّى عَلاَ لَبَنُهَا الْبَهَاءُ، ثُمَّ سَقَاهَا حَتَّى رَوِيَتْ، وَسَقَى أَصْحَابَهُ حَتَّى رَوَوْا، وَشَرِبَ آخِرَهُمْ حَتَّى أَرَاضُوا، ثُمَّ حَلَبَ فِيهِ الثَّانِيَةَ عَلَى هَدَاةٍ حَتَّى مَلأَ الْإِنَاءَ فَاحْلِبْهَا فَدَعَا بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ بِيَدِهِ ضِرْعَهَا، وَسَمَّى اللَّهَ تَعَالَى، وَدَعَا لَهَا فِي شَاتِهَا فَتَفَاجَتْ عَلَيْهِ وَدَرَّتْ فَاجْتَرَّتْ، فَدَعَا بِإِنَاءٍ يُرْبِضُ الرَّهْطَ فَحَلَبَ فِيهِ ثَجًّا حَتَّى عَلاَ لَبَنُهَا الْبَهَاءُ، ثُمَّ سَقَاهَا حَتَّى رَوِيَتْ، وَسَقَى أَصْحَابَهُ حَتَّى رَوَوْا، وَشَرِبَ آخِرَهُمْ حَتَّى أَرَاضُوا، ثُمَّ حَلَبَ فِيهِ الثَّانِيَةَ عَلَى هَدَاةٍ حَتَّى مَلأَ الْإِنَاءَ ثُمَّ غَادَرَهُ عِنْدَهَا، ثُمَّ بَايَعَهَا وَارْتَحَلُوا عَنْهَا فَمَا لَبِثَتْ حَتَّى جَاءَهَا زَوْجُهَا أَبُو مَعْبَدٍ، لِيَسُوقَ أَعْنُزًا عِجَافًا يَتَسَاوَكْنَ هُزَالاً، مُخُّهُنَّ قَلِيلٌ، فَلَمَّا رَأَى أَبُو مَعْبَدٍ اللَّبَنَ أَعْجَبَهُ، قَالَ: مِنْ أَيْنَ لَكِ هٰذَا يَا أُمَّ مَعْبَدٍ، وَالشَّاءُ عَازِبٌ حَائِلٌ، وَلاَ حَلُوبَ فِي الْبَيْتِ؟ قَالَتْ: لاَ وَاللَّهِ إِلاَّ أَنَّهُ مَرَّ بِنَا رَجُلٌ مُبَارَكٌ مِنْ حَالِهِ كَذَا كَذَا. قَالَ: صِفِيهِ لِي يَا أُمَّ مَعْبَدٍ. قَالَتْ: رَأَيْتُ رَجُلاً ظَاهِرَ الْوَضَاءَةِ، أَبْلَجَ الْوَجْهِ، حَسَنَ الْخَلْقِ، لَمْ تَعِبْهُ ثُجْلَةٌ، وَلَمْ تُزْرِهِ صَعْلَةٌ، وَسِيمٌ قَسِيمٌ، فِي عَيْنَيْهِ دَعَجٌ، وَفِي أَشْفَارِهِ وَطَفٌ، وَفِي صَوْتِهِ صَهَلٌ، وَفِي عُنُقِهِ سَطَعٌ، وَفِي لِحْيَتِهِ كَثَاثَةٌ، أَزَجُّ أَقْرَنُ، إِنْ صَمَتَ فَعَلَيْهِ الْوَقَارُ، وَإِنْ تَكَلَّمَ سَمَاهُ وَعَلاَهُ الْبَهَاءُ، أَجْمَلُ النَّاسِ وَأَبْهَاهُ مِنْ بَعِيدٍ، وَأَحْسَنُهُ وَأَجْمَلُهُ مِنْ قَرِيبٍ، حُلْوُ الْمَنْطِقِ، فَصْلاً لاَنَزْرٌ وَلاَ هَذَرٌ كَأَنَّ مَنْطِقَهُ خَرَزَاتُ نَظْمٍ يَتَحَدَّرْنَ، رَبْعَةٌ لاَ تَشْنُؤُهُ مِنْ طُولٍ، وَلاَ تَقْتَحِمُهُ عَيْنٌ مِنْ قِصَرٍ، غُصْنٌ بَيْنَ غُصْنَيْنِ، فَهُوَ أَنْضَرُ الثَّلاَثَةِ مَنْظَرًا، وَأَحْسَنُهُمْ قَدْرًا لَهُ رُفَقَاءُ يَحُفُّونَ بِهِ، إِنْ قَالَ سَمِعُوا لِقَوْلِهِ وَإِنْ أَمَرَ تَبَادَرُوا إِلَى أَمْرِهِ، مَحْفُودٌ مَحْشُودٌ، لاَ عَابِسٌ وَلاَ مُفَنَّدٌ. قَالَ أَبُو مَعْبَدٍ: هٰذَا وَاللَّهِ صَاحِبُ قُرَيْشٍ الَّذِي ذُكِرَ لَنَا مِنْ أَمْرِهِ مَا ذُكِرَ، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَصْحَبَهُ، وَلأَفْعَلَنَّ إِنْ وَجَدْتُ إِلَى ذٰلِكَ

سَبِيلاً وَأَصْبَحَ صَوْتٌ بِمَكَّةَ عَالِيًا يَسْمَعُونَ الصَّوْتَ وَلاَ يَدْرُونَ مَنْ صَاحِبُهُ: وَهُوَ يَقُولُ:

جَزَى اللَّهُ رَبُّ النَّاسِ خَيْرَ جَزَائِهِ ... رَفِيقَيْنِ حَلاَّ خَيْمَتَي أُمِّ مَعْبَدِ
هُمَا نَزَلاَهَا بِالْهُدَى وَاهْتَدَتْ بِهِ ... فَقَدْ فَازَ مَنْ أَمْسَى رَفِيقَ مُحَمَّدِ
فَيَالَ قُصَيٍّ مَا زَوَى اللَّهُ عَنْكُمْ ... بِهِ مِنْ فِعَالٍ لاَتُجَازَى وَسُؤْدَدِ
لِيَهْنِ أَبَا بَكْرٍ سَعَادَةُ جَدِّهِ ... بِصُحْبَتِهِ مَنْ يُسْعِدِ اللَّهُ يَسْعَدِ
وَلْيَهْنِ بَنِي كَعْبٍ مَقَامُ فَتَاتِهِمْ ... وَمَقْعَدُهَا لِلْمُؤْمِنِينَ بِمَرْصَدِ
سَلُوا أُخْتَكُمْ عَنْ شَاتِهَا وَإِنَائِهَا ... فَإِنَّكُمْ إِنْ تَسْأَلُوا الشَّاةَ تَشْهَدِ
دَعَاهَا بِشَاةٍ حَائِلٍ فَتَحَلَّبَتْ ... عَلَيْهِ صَرِيحًا ضُرَّةُ الشَّاةِ مُزْبِدِ
فَغَادَرَهُ رَهْنًا لَدَيْهَا لِحَالِبٍ ... يُرَدِّدُهَا فِي مَصْدَرٍ بَعْدَ مَوْرِدِ

فَلَمَّا سَمِعَ حَسَّانٌ الْهَاتِفَ بِذٰلِكَ شَبَّبَ يُجَاوِبُ الْهَاتِفَ فَقَالَ:

لَقَدْ خَابَ قَوْمٌ زَالَ عَنْهُمْ نَبِيُّهُمْ ... وَقُدِّسَ مَنْ يَسْرِي إِلَيْهِمْ وَيَغْتَدِي
تَرَحَّلَ عَنْ قَوْمٍ فَضَلَّتْ عُقُولُهُمْ ... وَحَلَّ عَلَى قَوْمٍ بِنُورٍ مُجَدَّدِ
هَدَاهُمْ بِهِ بَعْدَ الضَّلاَلَةِ رَبُّهُمْ ... فَأَرْشَدَهُمْ، مَنْ يَتْبَعِ الْحَقَّ يَرْشُدِ
وَهَلْ يَسْتَوِي ضُلاَّلُ قَوْمٍ تَسَفَّهُوا ... عَمًى وَهُدَاةٌ يَهْتَدُونَ بِمُهْتَدِ
وَقَدْ نَزَلَتْ مِنْهُ عَلَى أَهْلِ يَثْرِبٍ ... رِكَابُ هُدًى حَلَّتْ عَلَيْهِمْ بِأَسْعَدِ
نَبِيٌّ يَرَى مَالاَ يَرَى النَّاسُ حَوْلَهُ ... وَيَتْلُو كِتَابَ اللَّهِ فِي كُلِّ مَشْهَدِ
وَإِنْ قَالَ فِي يَوْمٍ مَقَالَةَ غَائِبٍ ... فَتَصْدِيقُهَا فِي الْيَوْمِ أَوْ فِي ضُحَى الْغَدِ

974- Hâkim, Hişam bin Hubeyş bin Huveylid (ra)'den rivayet etmiştir:

974- el-Müstedrek (3/9) Hakim şöyle demiştir: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir. Ancak ne Buhari ne de Müsim sahihlerine almamışlardır." Sahih oluşuna ve ravilerinin sıdkına ait birçok delil vardır. Bazıları şunlardır:

"Rasulullah (a.s)'ın sahabisi Hişam bin Hubeyş bin Huveylid anlatıyor:

"Rasulullah (a.s) Hz. Ebu Bekir, (r.a), Hz. Ebu Bekir (r.a)'ın kölesi Amir bin Füheyra ve kılavuzları Leysi Abdullah bin Uraykıt Mekke'den Medine'ye hicret ederlerken Ümmü Ma'bed el-Huza'iyye'ye ait iki çadıra rastladılar. Ümmü Ma'bed, akıllı, iffetli ve yiğit bir kadındı. Çadırın önünde kalçalarının üzerine oturup dizlerini dikmiş ve ellerini de dizlerine bağlamış durumda oturuyordu. Bu kadın, yediren, içiren bir kadındı. Satın almak için ondan et ve hurma istediler. Fakat yanında bu kabilden birşey bulamadılar. Çünkü kabilesi, yiyeceği tükenmiş ve kurak bir yıl geçirmiş durumdaydı. Rasulullah (a.s)'ın gözü çadırın yanındaki bir koyuna ilişti ve:

"Bu koyun da neyin nesi, ey Ümmü Ma'bed?" diye sordu.

"Sürüye ayak uyduramadığı için geri kalmış bir koyundur", diye cevap verdi.

"Sağmal mı? (Süt verir mi?)" buyurdu.

"O, ondan (sürüye katılmaktan) da zor," dedi.

"Süt sağmama izin verir misin?" diye sordu.

"Anam babam sana feda olsun. Onda süt bulabiliyorsan sağ," diye cevap verdi. Rasulullah (a.s) koyuna bereket duası etti. Eliyle memesini sıvazladı. Besmele çekti. Ümmü Ma'bed ve için koyunu hakkında hayır dua etti. Koyun Hz. Peygamber (a.s)'e sağsın diye arka ayaklarını araladı ve önce sütünü indirip sonra kesti. Bunun üzerine Rasulullah (a.s) topluluğu (süte) kandıracak bir kap istedi. Sonra o kaba sütünün üstünde kaymağı (köpüğü) yükselinceye kadar (şırıl şırıl) akıtarak süt sağdı. Kanıncaya kadar Ümmü Ma'bed'e içirdi, ardından yine kanıncaya kadar asbahına içirdi, hepsi karınları şişinceye dek içtiler. Ondan sonra Allah Rasulü (a.s) şefkatinden ve yumuşaklığından dolayı o kaba ikinci defa doluncaya kadar süt sağdı ve o süt dolu kabı Ümmü Ma'bed'in ya-

---

a. Hz.Muhammed (a.s.)'in iki çadırın yanında mola verdiği sayı, belirtilen sahih hadislerde mütevatir olarak geçmiştir.

b. Hadisi bu şekilde rivayet edenler; hadis uydurmak, hadise ilave yapmak ve hadisi eksik aktarmak kendilerini ilgilendirmeyen bedevilerden olan çadır halkıdır. Hadisi kelime kelime Ebu Ma'bad'le Ümmü Ma'bed'den almışlardır.

c. Hadisin değişik isnadları vardır; Ahz-ı bi'l-yed oğulun babadan, babanın deden alması gibi. Hem hadiste, hem de irsalde ravilerde zayıflık da yoktur.

d. Hurr bin Sabah Neha'î, çocuğu kendisinden aldığı gibi Ebu Ma'bed'den almıştır. Hadisin gelişiyle rivayet ettiğimiz isnad ise, bedevi araplara ait sahih âlî bir isnaddır. Hurr bin Sabah hadisinin âlî olduğunu tesbit etmiştir. Zehebi de bunu doğrulamıştır.

nında bıraktı. Peşinden Ümmü Ma'bed'den bey'at aldı. Yanından ayrılıp yola çıktılar. Az sonra kocası Ebu Ma'bed, bitkinliğinden ötürü ağır ağır yürüyen, et tutmamış zayıf birkaç keçiyi sürerek yanına geldi. Ebu Ma'bed sütü görünce hayret etti ve:

"Ümmü Ma'bed bu sütü de nereden buldun? Koyun koçsuz, kısır (olduğu için kuzulayıp süt vermez), zaten evde de süt yoktu" dedi.

" Allah'a yemin olsun... Dediğin gibi hiç birisi yok. Ancak bize hali şöyle şöyle mübarek bir insan uğradı." diye cevap verdi. Ebu Ma'bed:

"Ümmü Ma'bed! O şahsı bana tarif et." dedi. Ümmü Ma'bed de şöyle tarif etti:

"Çok temiz görünümlü, aydınlık yüzlü, güzel yaratılışlı, ne şişman, ne zayıf, yakışıklı, gözlerinin siyahı iyice siyah, beyazı da öylesine beyaz, uzun kirpikli, sesi tok, boynu uzun ve parlak, sakalı gür, bitişik hilal kaşlı, sustuğunda vakur, konuştuğunda zarif, uzaktan (bakıldığında) insanların en güzel ve zarif (görünen)i, yakından (bakıldığında) da en hoş ve güzeli, tatlı sözlü, -konuşması akıcı- seçkin bir şiir gibi tane tane, ne boş ve faydasız ne de saçma sapan... Hoşlanılmayacak kadar uzun boylu değil, orta boylu, küçümsenecek kadar kısa da değil... (Biri uzun biri kısa) İki dal parçası arasında (ortaboy) bir dal parçası (gibi)... O üç dal parçasının, görünümü en parlak olanı ve en değerlisi... Yanında kendisini sarıp çevreleyen, konuştuğunda sözünü dinleyen, emir verdiğinde emrini yerine getirmek için koşuşturan yol arkadaşları bulunan, hizmet edilip yüceltilen ve etrafında pervane olunan, ne ekşi suratlı, ne de yalancı ve zayıf, tutarsız görüşlü değil..."

Bunun üzerine Ebu Ma'bed:

"Bu kişi, Allah'a yemin ederim ki, durumu hakkında anlatılanlar, bize de anlatılmış olan Kureyş'in adamı. Vallahi, ona ashab olmaya karar verdim ve eğer buna imkân bulabilirsem mutlaka yapacağım." dedi. O sırada Mekke'den işitilen, ama bağıranı bilinmeyen yüksek bir ses ortaya çıktı. Şöyle sesleniyordu:

"Ümmü Ma'bed'in çadırında konaklayan iki yoldaşı,

İnsanların Rabbi olan Allah, en hayırlı ödülle ödüllendirsin.

Onlar, Ümmü Ma'bed'e hidayetle konuk oldular, o da hidayete erdi.

Şüphesiz Muhammed (a.s)'in yoldaşı olan kazanmıştır.

Ey Kusayy ailesi yardıma gelin. Allah sizi O'nun sayesinde,

Mükâfat görülecek işlerden ve efendilikten uzaklaştırmamıştır.

Ka'boğulları kızlarının, (Ümmü Ma'bed) mü'minler için gözetleme yerinde kalkışı ve oturuşu sevindirsin.

Kız kardeşinize, koyununa ve kabına (olanları) sorunuz.

Hattâ koyuna sorsanız o bile şahitlik eder.

O (Rasulullah a.s) ondan koçla çiftleşip kuzulamamış sütsüz bir koyun istedi de,

O koyunun memesi O'na (Hz. Peygamber (a.s)'e) köpüklü süt indirdi.

Nitekim süt sağıcıya delil olarak, o sütü onun yanında bırakıp gitti."

Hassân, bu derinden gelen sesi duyunca, ona cevap vererek coştu ve şöyle söyledi:

"Peygamberleri aralarından ayrılmış bir toplum,

Şüphesiz aldanmıştır ve peygamberin gece gündüz kendilerine doğru yol aldığı kişiler de mübarek kılınmıştır.

Peygamber bir toplumdan ayrılıp yola koyulmuş,

Bunun üzerine akılları sapıklığa düşmüş;

Ve bir başka topluma yenilenmiş bir nurla konuk olmuştur.

Rableri onları sapıklığın ardından hidayete erdirmiş ve doğru yolu göstermiştir.

Zaten hakka uyan doğru yolu bulmuş demektir.

Kalp gözleri kör olarak alçalmış bir toplum sapıtmışı ile,

Bir hidayetçi sayesinde hidayete ermesi bir midir?

Medine halkına, en mutlusu ile hidayet yolcuları konaklamıştır.

O, yanında, yöresinde insanların göremediklerini gören,

Ve her yerde Allah'ın kitabını okuyan bir peygamberdir.

Bir gün gayba ait bir söz söylese, ya o gün ya da hemen, ertesi günün kuşluk vaktinde çıkar o söylediği..."

٩٧٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أُمِّ مَعْبَدٍ أَنَّهَا قَالَتْ: بَعَثْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِشَاةٍ دَاجِنٍ، فَرَدَّهَا وَقَالَ: «اِبْغِنِي شَاةً لَاتَحْلِبُ».

975- Taberani, Ümmü Ma'bed (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Ümmü Ma'bed anlatıyor: "Hz. Peygamber (a.s)'e sağmal bir koyun gönderdim geri yolladı ve (koyunu kendisine getirene):

975- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/313)'de zikretmiş ve: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup ravileri Hizâm bin Hişam bin Hubeyş ve babası hariç Sahih-i Buhari'nin ravileri arasında yer almaktadır. Hizâm ve babası da sika ravileridir." demiştir.

"Benim için sağılmayan bir koyun iste." buyurdu."

٩٧٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ سَعْدٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أُرَاهُ قَالَ فِي سَفَرٍ، فَنَزَلْنَا مَنْزِلاً، فَقَالَ لِي: «يَا سَعْدُ اِذْهَبْ إِلَى تِلْكَ الْعَنْزِ فَاحْلِبْهَا» وَعَهْدِي بِذٰلِكَ الْمَكَانِ وَمَا فِيهِ عَنْزٌ، فَأَتَيْتُهُ فَإِذَا عَنْزٌ حَافِلٌ فَحَلَبْتُهَا، قَالَ: لاَأَدْرِي كَمْ مِنْ مَرَّةٍ، ثُمَّ وَكَلْتُ بِهَا إِنْسَانًا وَشُغِلْتُ بِالرِّحْلَةِ، فَذَهَبَتِ الْعَنْزَةُ، فَاسْتَبْطَأَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: «أَيْ سَعْدُ» قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الرِّحْلَةَ شَغَلَتْنَا، فَذَهَبَتِ الْعَنْزُ فَقَالَ: «إِنَّ الْعَنْزَ ذَهَبَ بِهَا رَبُّهَا».

976- Taberani, Sa'd (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Hz.Ebu Bekir (r.a)'in kölesi Sa'd anlatıyor: "Biz, Hz. Peygamber (a.s)'le beraberdik ve ben O'nun hizmetini görmekteydim. Bir yolculuk sırasında bir yerde konakladık. Bana:

"Sa'd, şu keçiye gidip onu sağ." buyurdu. Bildiğim kadarıyla oralarda keçi yoktu (otlamazdı). Oraya varınca bir de ne göreyim, memeleri sütle dopdolu bir keçi. Onu hemen sağdım. Kaç kere sağdığımı bilmiyorum. Sonunda onu bir insana teslim ettim ve yüklerle meşgul oldum. O arada keçi gitmişti. Allah Rasulü benden ağır olmamı istedi ve:

"Sa'd" diye seslendi:

"Ya Rasulullah, yükler beni meşgul etti, keçi de gitti." dedim.

"Keçiyi, Rabbi götürdü." buyurdu."

٩٧٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ جِذْعٌ يَقُومُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا وُضِعَ لَهُ الْمِنْبَرُ سَمِعْنَا لِلْجِذْعِ مِثْلَ أَصْوَاتِ الْعِشَارِ، حَتَّى نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ.

977- Buhari, Cabir bin Abdullah (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s)'ın yaslalanarak ayakta durduğu bir hurma direği vardı. Hz. Peygamber (a.s) için minber yapılınca Allah Rasulü (a.s) minberden inip, elini üzerine koyuncaya kadar hurma dire-

---

976- Mu'cemu'l-Kebir (6/55) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/313)'de şöyle demiştir: "Hadisi Taberani rivayet etmiştir, ravileri sikadır."

977- Buhari (2/397) 11-Kitabu'l-Cum'a. 26-Minber'de hutbe okuma babı.

ginden on aylık hamile develerin iniltilerine benzer sesler duyduk."

Bir rivayette de (1) şöyle denilmektedir:

"Peygamber (a.s) mescidinde (adeta birer sütun gibi dikilen) hurma direkleri üzerine (mihrabı gölgeleyecek şekilde) dam yapılmıştı. Rasululah (a.s), hutbe okuduğunda o direklerden birine yaslanarak ayakta dururdu..." diye başlayıp yukarıdaki hadisin benzeri devam etmektedir.

Bir rivayette de (2) şöyle anlatılır:

"Ensardan bir kadın Rasulullah (a.s)'a:

"Ya Rasulullah! Senin için üzerinde oturacağın birşey yaptırayım mı? Benim marangoz bir hizmetçim var da..." dedi. Resulullah (a.s.):

"Sen bilirsin", buyurdu. Nitekim Allah Rasulü (a.s) için bir minber yaptırdı. Cuma günü olunca Hz. Peygamber (a.s) o yaptırılan minber üzerine oturdu. Yanıbaşında hutbe okuduğu hurma direği feryad etti. Hattâ neredeyse feryaddan yarılacaktı."

Bir başka rivayette (3) ise şöyle geçer:

"Hurma direği, bebeğin feryat ettiği gibi feryat etti. Bunun üzerine Peygamber (a.s) minberden indi de onu tutup bağrına bastırdı. O anda susturulan bir bebeğin inlemesi gibi inlemeye başladı. Nihayet sustu. Hz. Peygamber (a.s):

"Kur'an'dan işittiği şeyler(den mahrum oluşun)a ağladı," buyurdu."

Nesai'nin rivayetinde (4) ise şöyle anlatılmıştır:

"Rasulullah (a.s) hutbe okuduğunda mescidin sütunlarından (direklerinden) olan bir hurma direğine yaslanırdı. Minber yapılıp da üzerine çıkınca, o direk, deve inler gibi inlemeye başladı. Öyle ki, mescidde bulunanlar(ın tamamı) onu duydu. Sonunda Rasululah (a.s) yanına inip ona sarıldı, o da sustu."

٩٧٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ إِلَى جِذْعٍ، فَلَمَّا اتُّخِذَ الْمِنْبَرُ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجِذْعُ، فَأَتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ.

---

1) Buhari (6/602) 61-Kitabu'l-Menakıb 25-İslam'da peygamberlik alametleri babı.

2) Buhari (4/319) 34-Kitabu'l-Buyû' 32-Marangoz babı.

3) Buhari (6/601) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25-İslamda peygamberlik alametleri babı.

4) Nesai (3/102) Kitabu'l-Cum'a, İmamın hutbedeki yeri babı.

978- Buhari, Abdullah bin Ömer (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Abdulah bin Ömer (r.a) anlatıyor: "Rasululah (a.s) bir hurma direğine yaslanarak hutbe okurdu. Minber yapılınca, minberde hutbe okumaya başladı. O zaman hurma direği inledi. Bunun üzerine Rasulullah (a.s.) direğe gelerek eliyle okşadı (da sustu)."

Tirmizi'nin rivayetinde ise (1) şöyle anlatılmaktadır:

"Direğin yanına gelip ona sarıldı, o da sakinleşti."

٩٧٩ــ رَوَى ابْنُ خُزَيْمَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُومُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَيُسْنِدُ ظَهْرَهُ إِلَى جِذْعٍ مَنْصُوبٍ فِي الْمَسْجِدِ، فَيَخْطُبُ فَجَاءَ رُومِيٌّ فَقَالَ: أَلاَ نَصْنَعُ لَكَ شَيْئًا تَقْعُدُ وَكَأَنَّكَ قَائِمٌ؟ فَصَنَعَ لَهُ مِنْبَرًا، لَهُ دَرَجَتَانِ، وَيَقْعُدُ عَلَى الثَّالِثَةِ، فَلَمَّا قَعَدَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ خَارَ الْجِذْعُ خُوَارَ الثَّوْرِ؛ حَتَّى ارْتَجَّ الْمَسْجِدُ بِخُوَارِهِ حُزْنًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَنَزَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمِنْبَرِ فَالْتَزَمَهُ وَهُوَ يَخُورُ، فَلَمَّا الْتَزَمَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سَكَتَ، ثُمَّ قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ أَلْتَزِمْهُ مَازَالَ هٰكَذَا حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ حُزْنًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ» فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَدُفِنَ يَعْنِي الْجِذْعَ.

979- İbn Huzeyme, Enes bin Malik (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik anlatıyor: "Rasulullah (a.s) cuma günü kalkar, sırtını mescide dikilmiş bir hurma direğine yaslayıp hutbe okurdu. Bir Bizanslı gelip:

"Sana üzerine oturacağın, ama sanki ayaktaymış gibi olacağın bir şey yapayım mı?" diye sordu. Sonra ona iki basamaklı bir minber yaptı. Allah Rasulü (a.s) (iki basamağa basıp minberin üst kısmı demek olan) üçüncüye oturdu. Allah'ın Peygamberi (a.s) minbere oturunca, hurma direği öküz gibi böğürdü. Hattâ Rasulullah (a.s)'tan ayrılışına üzülerek böğürüşünden mescid sarsıldı. Bunun üzerine Rasulullah (a.s) minberden direğin yanına indi ve o direğe sa-

---

978- Buhari (3/102) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25- İslam'da peygamberlik alemetleri babı.

979- İbn Huzeyme, Sahih (3/140) İsnadı hasendir.

1) Tirmizi (2/379) Kitabu'l-Cum'a 10- Minber'de hutbe okuma hakkında gelen rivayetler babı.

rıldı. Direk halen böğürmeye devam ediyordu. Rasululah (a.s) sarılır sarılmaz sustu.

"Canımı almak elinde olan Allah'a yemin olsun ki, ben ona sarılmasaydım Allah Rasulü'nden ayrılışına olan üzüntüsünden dolayı kıyamet kopuncaya kadar böyle (böğürür durumda) kalırdı." buyurdu. Daha sonra Rasulullah (a.s) emir verdi de (hurma direği) gömüldü."

Cabir (r.a)'in rivayetinde ise Hz. Peygamber (a.s):

"Şüphesiz bu (direk), Kur'an'dan mahrum olduğu şeyler için ağlamıştır," buyurmuştur."

٩٨٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَخْطُبُ إِلَى جِذْعِ الْمَسْجِدِ فَلَمَّا صُنِعَ الْمِنْبَرُ حَنَّ الْجِذْعُ إِلَيْهِ فَاعْتَنَقَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ فَسَكَنَ.

980- **Taberani,** Ümmü Seleme (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ümmü Seleme (r.a) anlatıyor: "Hz. Peygamber (a.s) mescidin direğine yaslanarak hutbe okurdu. Minber yapılınca, direk Hz. Peygamber (a.s) için inledi. Sonunda Efendimiz (a.s) ona sarıldı ve sustu."

Bir Açıklama

Tirmizi der ki: *"Bu konuda Enes, Cabir, Sehl bin Sa'd, Übeyy bin Ka'b, İbn Abbas ve Ümmü Seleme'den rivayetler vardır."*

Ahmet Şakir şöyle demektedir:

"Enes'in, Cabir'in ve Sehl bin Sa'd'ın hadislerini Buhari rivayet etmiş; Übeyy bin Ka'b hadisini İbn Mace ve Müsned'e Ziyade'sinde Abdullah bin Ahmed tahric etmiş; İbn Abbas ve Ümmü Seleme hadislerini de Taberani el-Mu'cemu'l Kebir'de nakletmiştir."

Hurma direğinin inlemesi hadislerini Ebu Nu'aym 'Dela'ilü'n-Nübüvve' (1) adlı eserinde Cabir'den, Übeyy bin Ka'b'dan, Sehl bin Sa'd'dan, Ebu Sa'îd el-Hudrî'den ve Hz. Aişe (r.a.)'den gelen isnadlarla rivayet etmiştir.

Bu konuda pek çok hadis vardır. Ehl-i sünnet ülemasının bir çoğu, hurma di-

---

980- Mu'cemu'l-Kebir (23/255) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (2/183)'de şöyle der: "Hadisi, Taberani, 'Mu'cemu'l-Kebir'de rivayet etmiş olup, ravileri tevsik olunmuşlardır."

1) Delailu'n-Nubüvve, sh. 142 - 143

reğinin inlemesi hadisesinin oluşunun kesinliğini ifade eden pek çok tariklarla sahabeden gelmiş mütevatir hadislerin olduğunu doğrulamışlardır. 'el-Mcâhibu'l-Ledüniyye' üzerine yapılmış Zerkânî şerhinin Bulak baskısına bakınız. (1)

Hafız İbn Hacer, 'Fethu'l-Bari'de şöyle der:

"Hurma direğinin inlemesi ve ayın yarılması olaylarının her ikisi de bu hadislerle gerektiği gibi ilgilenmeyenler dışında hadis imamları indindeki tarıklarını kavrayanlarca kesinlik ifade eden bir yaygınlıkla nakledilmişlerdir."

Hurma direği hadisini, Dârimî de, Cabir, İbn Abbas, Übeyy bin Ka'b ve Hz. Hasan (r.a)'dan rivayetleriyle tahric etmiştir.

٩٨١ــ رَوَى الْبَزَّارُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَأَقْبَلَ أَعْرَابِيٌّ، فَلَمَّا دَنَا قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أَيْنَ تُرِيدُ؟» قَالَ: إِلَى أَهْلِي. قَالَ: «هَلْ لَكَ فِي خَيْرٍ؟» قَالَ: مَا هُوَ؟ قَالَ: «تَشْهَدُ أَنْ لاَإِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَشَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». قَالَ: مَنْ شَاهِدٌ عَلَى مَاتَقُولُ؟ قَالَ: «هٰذِهِ الشَّجَرَةُ» فَدَعَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ بِشَاطِئِ الْوَادِي فَأَقْبَلَتْ تَخُدُّ الْأَرْضَ خَدًّا حَتَّى قَامَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَاسْتَشْهَدَهَا ثَلاَثًا، فَشَهِدَتْ أَنَّهُ كَمَا قَالَ، ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَى مَنْبَتِهَا وَرَجَعَ الْأَعْرَابِيُّ إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ: إِنْ يَتْبَعُونِي آتِيكَ بِهِمْ وَإِلاَّ رَجَعْتُ إِلَيْكَ فَكُنْتُ مَعَكَ.

981-Bezzar ve Taberani, İbn Ömer (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"İbn Ömer anlatıyor: "Biz Rasulullah (a.s)'la birlikte bir yolculuktaydık. Bir arabi çıkageldi. Yaklaşınca Hz. Peygamber (a.s):

"Nereye gitmek istiyorsun?" buyurdu.

"Aileme," dedi.

"Hayırdan nasibin var mı?" diye sordu.

"O da nedir?" diye cevap verdi.

981- Keşfu'l-Estar (3/1333) Mu'cemu'l-Kebir (12/432) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/292)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin kendilerinden hadis rivayet ettiği ravilerdir." Yine bu hadisi, Ebu Ya'la ve Bezzar da rivayet etmişlerdir.

1) Mevahibu'l-Leduniyye, Cilt: 5, Sh. 158 - 167

"Şeriki olmayan biricik Allah'tan başka tanrı olmadığına ve Muhammed'in de O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet eder misin?" dedi.

"Söylediğini kim doğrulayacak?" diye sordu bedevi.

"İşte şu ağaç!" buyurdu. Nitekim Rasulullah (a.s) vadinin kenarındaki ağacı çağırdı. Ağaç da yeri yararak gelip önünde dikildi. Hz. Peygamber (a.s) üç defa şehadet getirmesini istedi, o da Rasululah (a.s)'ın söylediği şekilde şehadet getirdi. Sonra dikili olduğu yere döndü. Bedevi de kabilesinin yanına döndü ve (gitmeden önce Efendimize:)

"Eğer bana uyarlarsa, onları sana getiririm, yok uymazlarsa yanına dönüp seninle beraber kalırım," dedi."

٩٨٢ــ رَوَى الدَّارِمِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَامِرٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أَلاَ أُرِيكَ آيَةً؟» قَالَ: بَلَى، قَالَ: «فَاذْهَبْ، فَادْعُ تِلْكَ النَّخْلَةَ»، فَدَعَاهَا فَجَاءَتْ تَنْقُزُ بَيْنَ يَدَيْهِ، قَالَ: قُلْ لَهَا: تَرْجِعُ. قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «ارْجِعِي» فَرَجَعَتْ حَتَّى عَادَتْ إِلَى مَكَانِهَا. فَقَالَ: يَابَنِي عَامِرٍ مَا رَأَيْتُ رَجُلاً كَالْيَوْمِ أَسْحَرَ مِنْهُ.

982- Darimi, İbn Abbas (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"İbn Abbas anlatıyor: "Amiroğullarından bir adam Rasulullah (a.s)'ın yanına geldi. Allah Rasulü (a.s) ona:

"Sana (peygamberliğimi belgeleyen) bir delil gösteriyim mi?" diye sordu. (Arabi:)

"Evet." dedi.

"O halde git ve şu hurma ağacını çağır." buyurdu. O da gidip çağırdı. Ağaç Rasulullah (a.s)'ın yanına sıçrayarak geldi.

"Şimdi de ona geri dönmesini söyle." dedi. Rasulullah (a.s) da o ağaca:

"Geri dön." buyurdu. Yerine varıncaya kadar geri gitti. Adam, kabilesine ulaşınca:

982- Darimi (1/13), Mukaddime. Ağaçların, hayvanların ve cinlerin kendisine iman etmesi hususunda Allah'ın, Peygamberine bahşettikleri babı.

Haysemi de benzerini Mecmau'z-Zevaid (9/10)'de rivayet etmiş ve: "Hadisi, Ebu Ya'la rivayet etmiş olup, ravileri Buhari'nin rivayetlerini kitabına aldığı ravilerdir. Ancak İbrahim bin Haccac eş-Şamî bunlardan olmamakla birlikte o da sikadır." demiştir.

"Amiroğulları! Bugün gördüğüm adamdan daha sihirbazını görmedim" dedi."

٩٨٣ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ، فَخَرَجْنَا فِي بَعْضِ نَوَاحِيهَا، فَمَا اسْتَقْبَلَهُ جَبَلٌ وَلاَ شَجَرٌ إِلاَّ وَهُوَ يَقُولُ: اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَارَسُولَ اللَّهِ.

983- Tirmizi, Ali bin Ebi Talib (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ali bin Ebi Talib (r.a) anlatıyor: "Mekke'de Rasulullah (a.s)'la birlikte idim. Mekke'nin dışında bir taraflara çıktık. Karşısına çıkan her dağ, tepe ve her ağaç O'nu "Esselamu aleyke Rasulullah" diye karşıladı."

٩٨٤ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ قَالَ: رَأَيْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثَلاَثَةَ أَشْيَاءَ مَا رَآهَا أَحَدٌ مِنْ قَبْلِي، كُنْتُ مَعَهُ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ فَمَرَّ عَلَى امْرَأَةٍ مَعَهَا ابْنٌ لَهَا بِهِ لَمَمٌ مَا رَأَيْتُ لَمَمًا أَشَدَّ مِنْهُ. فَقَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! اِبْنِي هٰذَا كَمَا تَرَى، قَالَ: إِنْ شِئْتِ دَعَوْتُ لَهُ» فَدَعَا لَهُ ثُمَّ مَضَى، فَمَرَّ عَلَيْهِ بَعِيرٌ مَادٌّ جِرَانَهُ يَرْغُو، فَقَالَ: «عَلَيَّ بِصَاحِبِ هٰذَا» فَجَاءَ فَقَالَ: «هٰذَا يَقُولُ نَتَجْتُ عِنْدَهُمْ وَاسْتَعْمَلُونِي حَتَّى إِذَا كَبِرْتُ أَرَادُوا أَنْ يَنْحَرُونِي» ثُمَّ مَضَى فَرَأَى شَجَرَتَيْنِ مُتَفَرِّقَتَيْنِ فَقَالَ لِي: «اِذْهَبْ فَمُرْهُمَا فَلْتَجْتَمِعَا» فَاجْتَمَعَتَا فَقَضَى حَاجَتَهُ وَقَالَ: «اِذْهَبْ فَقُلْ لَهُمَا يَتَفَرَّقَا» ثُمَّ مَضَى، فَلَمَّا انْصَرَفَ مَرَّ عَلَى الصَّبِيِّ وَهُو يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ، وَقَدْ هَيَّأَتْ أُمُّهُ سِتَّةَ أَكْبُشٍ فَأَهْدَتْ لَهُ كَبْشَيْنِ. وَقَالَتْ: مَاعَادَ إِلَيْهِ شَيْءٌ مِنَ اللَّمَمِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ يَعْلَمُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلاَّ كَفَرَةُ أَوْ فَسَقَةُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ».

984- Ahmed ve Taberani, Ya'la bin Hurra (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

983- Tirmizi (5/593) 50-Kitabu'l-Menakıb. 6-Abbad bin Ya'kûb el-Kûfî, bize rivayet etti babı.

Darimi (1/12)Mukaddime'de, a.y.

"Ya'lâ bin Murra anlatıyor: "Rasulullah (a.s)'tan benden önce hiç kimsenin görmediği üç şey gördüm. O'nunla Mekke sokaklarından birinde idim. Bir kadına rastladık. Yanında deli bir oğlu vardı. Bu deli oğlanın bir benzerine o güne kadar rastlamamıştım. Kadın:

"Ya Rasulullah! İşte bu oğlum gördüğün gibi," dedi.

"İstersen ona dua ederim" buyurdu. Çocuğa dua etti sonra yürüdü. (Bundan sonra) Yoluna, anırarak boğazını uzatan bir deve çıktı.

"Bunun sahibi yanıma gelsin," buyurdu. Geldi, ona da:

"Bu deve "Yanlarında çalıştım, beni kullandılar. Sonunda yaşlanınca beni kesmek istiyorlar" diyor." buyurdu.

Sonra yoluna devam etti ve birbirine uzak iki ağaç gördü. Bana:

"Git, yanlarına var, biraraya gelsinler." buyurdu. Biraraya geldiler. (Aralarına gizlenerek) ihtiyacını gördü. (Geldi ve bana:)

"Git onlara söyle ayrılsınlar" buyurdu.

Sonra yola koyuldu. İşlerini bitirince, diğer çocuklarla oynamakta olan o dua ettiği çocuğa uğradı. Annesi (seçmesi için) altı adet koç hazırlamışı. Nitekim ikisini Rasulullah (a.s)'a hideyi etti ve:

"Delilikten hiç eser kalmadı", dedi. Rasulullah (a.s) da:

"Cinlerin ve insanların kafirleri hariç, benim Rasulullah olduğumu tanımayan hiçbir şey yoktur" buyurdu."

٩٨٥ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ شَاكِيًا، فَمَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا أَقُولُ: اَللَّهُمَّ إِنْ كَانَ أَجَلِي قَدْ حَضَرَ فَأَرِحْنِي، وَإِنْ كَانَ مُتَأَخِّرًا، فَارْفَعْنِي، وَإِنْ كَانَ بَلَاءً فَصَبِّرْنِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كَيْفَ قُلْتَ؟» قَالَ: فَأَعَادَ عَلَيْهِ مَا قَالَ: فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ، فَقَالَ: «اَللَّهُمَّ عَافِهِ، أَوِ اشْفِهِ» ــ شَكَّ شُعْبَةُ ــ فَمَا اشْتَكَيْتُ وَجَعِي بَعْدُ.

984- Ahmed, Müsned (4/170) Mu'cemu'l-Kebir (22/261)

Benzerini; Hakim, Müstedrek (1/371)'de, Ya'la bin Murra babası tarîkıyla rivayet etmiş ve: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir. Ancak gerek Buhari, gerekse Müslim bu şekilde tahric etmemişlerdir" demektedir.

'el-Fethu'r-Rabbanî' müellifi ise: "Burada varid olan tarîkların bazısı sahih, bazısı hasen olup birbirlerini desteklemektedirler." demiştir.

985- Tirmizi, Ali bin Ebi Talib (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Ali bin Ebi Talib (r.a) anlatıyor: "Hastaydım. Rasulullah (a.s) uğradığında ben şöyle diyordum:

"Allah'ım, ecelim geldi ise beni rahata erdir, yok daha geç olacaksa, beni kaldır, şayet bu bir imtihansa, bana sabır ver." Rasulullah (a.s):

"Nasıl diyorsun?" buyurdu. Dediklerimi O'na tekrarladım. Ayağıyla dürttü ve:

"Allah'ım! O'na afiyet veya şifa ihsan et" -Şu'be; "ya öyle dedi ya da böyle" diye tereddüt etmiştir-, buyurdu. Ondan sonra ağrımdan şikayetçi olmadım."

٩٨٦ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مَا رَمِدْتُ وَلاَ صَدِعْتُ مُنْذُ مَسَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجْهِي وَتَفَلَ فِي عَيْنَيَّ يَوْمَ خَيْبَرَ حِينَ أَعْطَانِي الرَّايَةَ.

986- Ebu Ya'la, Hz. Ali (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Ali (r.a) anlatıyor: "Bana sancağı verdiği Hayber Savaşında, Rasulullah (a.s) yüzümü sıvazladığı ve gözümü tükürdüğü günden beri ne gözüm ağrıdı, ne de başım."

٩٨٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبْيَضَ بْنِ حَمَّالٍ أَنَّهُ كَانَ بِوَجْهِهِ حَزَازَةٌ (يَعْنِي الْقُوبَاءَ) فَالْتَقَمَتْ أَنْفَهُ، فَدَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَسَحَ عَلَى وَجْهِهِ فَلَمْ يُمْسِ ذٰلِكَ الْيَوْمَ وَفِيهِ أَثَرٌ.

987- Taberani, Ebyad bin Hammal (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebyad bin Hammal (r.a) anlatıyor: "Başında kepek (uyuz demek istiyor) vardı. Burnunu kaplamıştı. Rasulullah (a.s) yüzünü mesh etti, o günün akşamı-

---

985- Tirmizi (5/560) 49-Kitabu'd-Davat, 12-Hastanın duası babı. Tirmizi: "Bu, hasen sahih bir hadistir" demiştir.

İbn Hıbbân, Mivaridu'z-Zam'ân (545) 36-Kitabu'l-Menakıb, 5-Hz.Ali (r.a.)'nin fazileti babı.

986- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/122)'de zikretmiş ve:

"Hadisi, Ebu Ya'la ve özetle Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri Ümmü Musa hariç Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir. Ümmü Musa'nın sözü de müstakimdir." demiştir.

987- Mu'cemu'l-Kebir (1/279) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/412)'de şöyle der: "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir. Ravileri sikadır, onları İbn Hıbbân tevsik etmiştir."

na hiçbir iz kalmadı."

٩٨٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَجِعٌ، فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ، ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ، فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ.

988- Buhari ve **Müslim,** Saib bin Yezid (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Saib bin Yezid (r.a) anlatıyor: "Teyzem beni Rasulullah (a.s)'a götürdü ve:

"Rasulullah! Yeğenimin ağrısı var," dedi. O da başımı sıvazladı ve bana bereket duası yaptı. Sonra abdest aldı. Abdest suyundan geri kalandan içtim. Sonra arkasına (dolaşıp) dikildim ve omuzları arasında çadır düğmesi şeklindeki mührüne (peygamberlik mührü) baktım."

Cu'ayd der ki (1): *"Saib bin Yezid'i 94 yaşında olduğu halde güçlü, kuvvetli ve orta yapılı biri olarak gördüm."*

Said bin Yezid:

"(Bu yaşta hâlâ) gözlerimin görmesi ve kulaklarımın duyması nimetine sahip kılınmamın, ancak Rasulullah (a.s)'ın duası sebebiyle olduğunu anladım." dedi."

٩٨٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَطَاءٍ مَوْلَى السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: رَأَيْتُ مَوْلاَيَ السَّائِبَ ابْنَ يَزِيدَ لِحْيَتُهُ بَيْضَاءُ، وَرَأْسُهُ أَسْوَدُ. فَقُلْتُ: يَامَوْلاَيَ مَا لِرَأْسِكَ لاَ يَبْيَضُّ؟ فَقَالَ: لاَ يَبْيَضُّ رَأْسِي أَبَدًا؛ وَذٰلِكَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَضَى وَأَنَا غُلاَمٌ أَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ فَسَلَّمَ وَأَنَا فِيهِمْ، فَرَدَدْتُ عَلَيْهِ السَّلاَمَ مِنْ بَيْنِ الْغِلْمَانِ، فَدَعَانِي فَقَالَ لِي: «مَا اسْمُكَ؟» فَقُلْتُ: السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ ابْنُ أُخْتِ النَّمِرِ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي، وَقَالَ: «بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ» فَلاَ يَبْيَضُّ مَوْضِعُ يَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَبَدًا.

988- Buhari (1/296) 4-Kitabu'l-Vudu' 40- İnsanların abdest suyundan artanının kullanılması babı.

Müslim (4/1823) 43-Kitabu'l-Fazail 30-Peygamberlik mührünün isbatı, sıfatı ve Hz.Peygamber (a.s.)'in vücudundaki yeri babı.

1) Buhari (6/5607) 61-Kitabu'l-Menakıb 21- Bize, İshak bin İbrahim rivayet etti babı.

989- Taberani, Saib bin Yezid (r.a)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Saib bin Yezid (r.a)'in kölesi Atâ anlatıyor: "Efendim Saib bin Yezid (r.a)'in sakalını beyaz, saçların siyah olarak gördüm ve:

"Efendim, başın niye beyazlamıyor?" diye sordum.

"Başım asla beyazlamaz." dedi. "Çünkü Rasulullah (a.s) yoldan geçiyordu. Ben de çocuktum, çocuklarla oynuyordum. Rasulullah (a.s) selam verdiğinde ben de aralarındaydım. Çocuklar arasında selamını alan ben oldum. O zaman bana dua edip:

"Senin adın ne?" diye sordu.

"Nemr'in kızkardeşinin oğlu Said bin Yezid." diye cevap verdim. Elini başımın üstüne koydu ve:

"Allah sana bereket ihsan etsin." buyurdu. İşte Rasulullah (a.s)'ın elinin dokunduğu yer (bu sebeple) hiçbir zaman beyazlamaz." dedi."

Taberani'nin aktardığı bir rivayette (1) de şöyle anlatılmaktadır.

"Saib'in başının ortası siyah, başının geri kalanı ve sakalı beyazdı. Kendisine:

"Efendim, vallahi senin şu başın gibisini hiç görmedim. Şurası beyaz, burası siyah," dedim.

"Sana anlatayım mı evladım?" dedi.

"Evet, anlat" dedim.

"Ben (küçükken) çocuklarla birlikte oynuyordum. Rasulullah (a.s) çıkageldi. Yoluna çıkıp selâm verdim.

"Ve aleyke (es-selâm) Sen de kimsin?" buyurdu.

"Ben, Nemr bin Kâsıt'ın kardeşi Saib bin Yezid'im." dedim. Rasulullah (a.s) başımı okşadı ve:

"Allah sana bereket ihsan etsin." buyurdu. Vallahi, işte bu yüzden asla beyazlamaz -veya ebediyyen böyle kalacaktır-" dedi."

989- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/409) Ayrıca şöyle demiştir: "Hadisi, Taberani, Mu'cemlerinde zikretmiştir. 'el-Mu'cemu's-Sağir' ve 'el-Evsat'ta hadislerin ravileri sikadır.

1) Mu'cemu'l-Kebir (7/160) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/409)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Taberani, Mu'cemu'l-Kebir'de rivayet etmiş olup, ravileri Saib'in kölesi Atâ hariç, Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravileridir. Kaldı ki, o da sikadır."

٩٩٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي زَيْدٍ عَمْرِو بْنِ أَخْطَبَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: اِسْتَسْقَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَاءً فَأَتَيْتُهُ بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ، فَكَانَتْ فِيهِ شَعْرَةٌ فَأَخَذْتُهَا، فَقَالَ: «اَللَّهُمَّ جَمِّلْهُ» قَالَ: فَرَأَيْتُهُ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعٍ وَتِسْعِينَ لَيْسَ فِي لِحْيَتِهِ شَعْرَةٌ بَيْضَاءُ.

990- Ahmed bin Hanbel, Ebu Zeyd Amr bin Ahtab el-Ensarî (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Zeyd Amr bin Ahtab el-Ensarî (r.a) anlatıyor: "Rasulullah (a.s) su içmek istedi. Bir bardak su getirdim. Suyun içinde bir kıl vardı, onu da alıverdim. O zaman Allah Rasulü (a.s):

"Allah'ım onu güzelleştir" diye dua etti."

Bu hadisi, Ebu Zeyd'den aktaran râvî şöyle demiştir:

"Onu 94 yaşında iken gördüm, sakalında, bir tek beyaz kıl bile yoktu."

٩٩١ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي زَيْدِ بْنِ أَخْطَبَ قَالَ: مَسَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلَى وَجْهِي وَدَعَا لِي، قَالَ عَزْرَةُ: إِنَّهُ عَاشَ مِائَةً وَعِشْرِينَ سَنَةً وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ إِلاَّ شَعَرَاتٌ بِيضٌ.

991- Tirmizi, Ebu Zeyd bin Ahtab(r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Zeyd bin Ahtab anlatıyor: "Rasulullah (a.s) eliyle yüzümü sıvazlayıp bana dua etti."

Azra şöyle demiştir:

"Ebu Zeyd 120 yıl yaşadı. (O yaşta bile) başında sadece üç-beş beyaz saç vardı."

٩٩٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي الْعَلاَءِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ قَتَادَةَ بْنِ مِلْحَانَ حِينَ حَضَرَ، فَمَرَّ رَجُلٌ فِي أَقْصَى الدَّارِ، قَالَ: فَأَبْصَرْتُهُ فِي وَجْهِ قَتَادَةَ قَالَ: وَكُنْتُ إِذَا رَأَيْتُهُ كَأَنَّ عَلَى وَجْهِهِ الدِّهَانَ قَالَ: وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَسَحَ عَلَى وَجْهِهِ.

990- Ahmed, Müsned (5/340) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/378)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir. Ancak o, 60 yıl demiştir". İsnadı hasendir.

991- Tirmizi, (5/594) 50-Kitabu'l-Menakıb. 6-Bize, Abbad bin Ya'kub el-Kûfî rivayet etti babı. İsnadı sahihtir.

992- Ahmed, Ebu'l Ala bin Umeyr (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Ebu'l Alâ bin Umeyr anlatıyor: "Katâde bin Milhan geldiğinde yanındaydım. Şehrin en uzak mahallinden bir adam geldi. Ona Katâde'nin yüzündeki (olağanüstü) şeyi gösterdim, dedi ki:

"Ben onu gördüğümde sanki yüzü yağlanmış gibiydi. Zira Rasulullah (a.s) yüzünü okşamıştı."

٩٩٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ بُسْرٍ قَالَ: وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي فَقَالَ: «يَعِيشُ هٰذَا الْغُلَامُ قَرْنًا» فَعَاشَ مِائَةَ سَنَةٍ وَكَانَ فِي وَجْهِهِ ثُؤْلُولٌ فَقَالَ: «لَايَمُوتُ حَتَّى يَذْهَبَ الثُّؤْلُولُ مِنْ وَجْهِهِ» فَلَمْ يَمُتْ حَتَّى ذَهَبَ الثُّؤْلُولُ مِنْ وَجْهِهِ.

993- Taberani, Abdullah bin Büsr (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Büsr anlatıyor: "Rasulullah (a.s) elini başımın üzerine koydu ve:

"Bu çocuk bir asır yaşar," buyurdu. Nitekim 100 yıl yaşadı. (Rasulullah (a.s) bu sözü söylediği sırada) yüzünde bir siğil vardı:

"Yüzünden şu siğil gitmedikçe de ölmez." buyurdu. Gerçekten de o siğil yüzünden kayboluncaya kadar da ölmedi."

٩٩٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: بَيْنَا أَعْرَابِيٌّ فِي بَعْضِ نَوَاحِي الْمَدِينَةِ فِي غَنَمٍ لَهُ عَدَا عَلَيْهِ الذِّئْبُ فَأَخَذَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ فَأَدْرَكَهُ الْأَعْرَابِيُّ فَاسْتَنْقَذَهَا مِنْهُ وَهَجْهَجَهُ، فَعَانَدَهُ الذِّئْبُ يَمْشِي، ثُمَّ أَقْعَى مُسْتَذْفِرًا بِذَنَبِهِ يُخَاطِبُهُ، فَقَالَ: أَخَذْتَ رِزْقًا رَزَقَنِيهِ اللَّهُ، قَالَ: وَاعَجَبًا مِنْ ذِئْبٍ مُقْعٍ مُسْتَذْفِرٍ بِذَنَبِهِ يُخَاطِبُنِي. فَقَالَ: وَاللَّهِ إِنَّكَ لَتَتْرُكُ أَعْجَبَ مِنْ ذٰلِكَ. قَالَ: وَمَا أَعْجَبُ مِنْ ذٰلِكَ؟ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

992- Ahmed, Müsned (5/28-81) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/319)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin rivayetlerini sahihine aldığı ravileridir."

993- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/404) Ayrıca şöyle not düşmüştür: "Hadisi, Taberani ve siğili zikretmeksizin Bezzar rivayet etmiştir. Ayrıca şu lafızla rivayet etmiştir: "Resulullah (a.s.): "Bir asrı idrak edecek," buyurdu."

Bezzar'ın iki isnadından birisinin ravileri Hasen bin Eyyub el-Hadramî hariç Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir. Kaldı ki, Hasen de sika bir ravidir.

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي النَّخْلَتَيْنِ بَيْنَ الْحَرَّتَيْنِ، يُحَدِّثُ النَّاسَ عَنْ نَبَأِ مَا قَدْ سَبَقَ وَمَا يَكُونُ بَعْدَ ذٰلِكَ قَالَ: فَنَعَقَ الْأَعْرَابِيُّ بِغَنَمِهِ حَتَّى أَلْجَأَهَا إِلَى بَعْضِ الْمَدِينَةِ، ثُمَّ مَشَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى ضَرَبَ عَلَيْهِ بَابَهُ، فَلَمَّا صَلَّى النَّبِيُّ ﷺ قَالَ: «أَيْنَ الْأَعْرَابِيُّ صَاحِبُ الْغَنَمِ؟» فَقَامَ الْأَعْرَابِيُّ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «حَدِّثِ النَّاسَ بِمَا سَمِعْتَ وَمَا رَأَيْتَ» فَحَدَّثَ الْأَعْرَابِيُّ النَّاسَ بِمَا رَأَى مِنَ الذِّئْبِ وَسَمِعَ مِنْهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذٰلِكَ: «صَدَقَ، آيَاتٌ تَكُونُ قَبْلَ السَّاعَةِ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَاتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجُ أَحَدُكُمْ مِنْ أَهْلِهِ فَيُخْبِرُهُ نَعْلُهُ وَسَوْطُهُ وَعَصَاهُ بِمَا أَحْدَثَ أَهْلُهُ بَعْدَهُ».

994- Ahmed, Ebu Sâid el-Hudrî (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Ebu Sa'îd el-Hudrî (r.a) anlatıyor: "Medine civarında bir yerde, bir bedevi, koyunlarının başında iken, ansızın bir kurt saldırarak koyunlarından birini kaptı. Bedevi bunu farketti. Koyunu ondan kurtarıp "hoşt, hoşt!" dedi. Kurt yürümekte inad etti. Sonra arka ayaklarının üzerine dikilip kuyruğunu toplayarak ona seslendi:

"Allah'ın bana verdiği rızkı aldın!"

"Hayret! Arka ayakları üzerine dikilip kuyruğunu toplayarak bana seslenen bir kurt!" diye seslendi bedevi. Kurt:

"Vallahi, sen bundan daha çok hayret edilecek şeye aldırış etmiyorsun," dedi.

"Bundan daha acayip olan şey nedir?" diye sordu bedevi.

"İki kara taşlık arasında iki hurmalık ortasında bulunan, insanlara olmuş ve olacak şeyleri haber vermekte olan Allah Rasulü (a.s)" dedi kurt.

Bedevi, koyunlarını sürüp Medine'de (emniyetli) bir yere soktuktan sonra yürüyerek Hz. Peygamber (a.s)'in yanına geldi ve kapısını çaldı. Hz. Peygamber (a.s) namazını kılıp bitirince:

"Koyunların sahibi bedevi nerede?" buyurdu: Bedevi ayağa kalktı. Hz. Peygamber (a.s) ona:

994- Ahmed, Müsned (3/88) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/291)'de şöyle demiştir: "Hadisi, Ahmed rivayet etmiştir. İki isnadından birisinin ravileri Buhari'nin hadislerini Sahih'ine aldığı ravilerdir.

"İnsanlara duyup gördüklerini anlat", dedi. Bedevi de insanlara kurttan görüp işittiği şeyleri anlattı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s):

"Doğru söylemiş. Kıyamet'ten önce bazı alametler olur. Canımı almak elinde olana (Allah'a) yemin olsun ki, içinizden birisi, ailesinin yanından çıktığında, ayakkabıları, kamçısı ve bastonu o çıktıktan sonra neler yaptığını haber vermedikçe kıyamet kopmaz." buyurdu."

Bir rivayette de (1) şöyle demiştir:

"Eslem kabilesinden bir adam, Beyda Zü'l-Huleyfe'de yemeleri için yaprak silkelediği bir kaç koyununun başında iken, ansızın üzerine bir kurt saldırır ve koyunlarından birini kapar. Adam "hoşt, hoşt!" der, kurta taş atar ve nihayet ondan koyununu kurtarır..."

Bir rivayetde (2) Ebu Hureyre (r.a) şöyle anlatıyor:

"Bir kurt, bir koyun çobanına saldırıp sürüden bir koyun kapar. Çoban, kaptırdığı koyunu çekip alıncaya kadar kurdu takip eder. Bunun üzerine kurt, bir tepeye oturup arka ayaklarını yere yapıştırır, ön ayaklarını dikerek hırlar ve:

"Allah'ın bana ihsan ettiği bir rızka göz dikip onu benden aldın." der. Adam da:

"Allah'a yemin olsun ki, bugünkü gibi konuşan bir kurt görmedim." der.

"Bundan daha garibi, iki siyah taşlık arasındaki hurmalıkların ortasında oturan, geçmişte olanları ve sizden sonra olacakları size haber veren kimsedir." diye cevap verir kurt. Adam yahudi idi. Bunun üzerine hemen Hz. Peygamber (a.s)'in yanına gelerek müslüman oldu ve durumu haber verdi. Rasulullah (a.s) da onu doğruladı. Sonra Hz. Peygamber (a.s):

"Kıyamet kopmadan hemen önce ortaya çıkacak belirtilerden birisi, adam evinden çıkar çıkmaz, ayakkabıları ve kamçısı kendisinden sonra ailesinin yapıp ettiklerini haber vermeden eve dönmeyecek," buyurdu."

٩٩٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ أَهْلُ بَيْتٍ مِنَ الْأَنْصَارِ، لَهُمْ جَمَلٌ يَسْنُونَ عَلَيْهِ وَأَنَّ الْجَمَلَ اسْتَصْعَبَ عَلَيْهِمْ، فَمَنَعَهُمْ ظَهْرَهُ، وَإِنَّ الْأَنْصَارَ جَاؤُا

---

1) Ahmed, Müsned (3/89)

2) Ahmed, Müsned (2/306)

***Guneyme:** Birkaç koyun.*

***Beyda Zu'l-Huleyfe:** Medine'den birkaç mil uzaklıkta meşhur bir yer. Burası Medinelilerin ve onlardan daha geride olanların mîkatidir.*

***İstezfera:** ez-Zefir: Nefes çıkarmak, hırlamak.*

إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: إِنَّهُ كَانَ لَنَا جَمَلٌ نَسْتَنِي عَلَيْهِ وَإِنَّهُ اسْتَصْعَبَ عَلَيْنَا وَمَنَعَنَا ظَهْرَهُ، وَقَدْ عَطِشَ الزَّرْعُ وَالنَّخْلُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لأَصْحَابِهِ: «قُومُوا» فَقَامُوا، فَدَخَلَ الْحَائِطَ وَالْجَمَلُ فِي نَاحِيَتِهِ، فَمَشَى النَّبِيُّ ﷺ نَحْوَهُ. فَقَالَتِ الأَنْصَارُ: يَارَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ قَدْ صَارَ مِثْلَ الْكَلْبِ الْكَلِبِ، وَإِنَّا نَخَافُ عَلَيْكَ صَوْلَتَهُ. فَقَالَ: «لَيْسَ عَلَيَّ مِنْهُ بَأْسٌ» فَلَمَّا نَظَرَ الْجَمَلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَقْبَلَ نَحْوَهُ حَتَّى خَرَّ سَاجِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِنَاصِيَتِهِ أَذَلَّ مَا كَانَتْ قَطُّ حَتَّى أَدْخَلَهُ فِي الْعَمَلِ، فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ: يَارَسُولَ اللَّهِ هٰذِهِ بَهِيمَةٌ لاَتَعْقِلُ تَسْجُدُ لَكَ، وَنَحْنُ نَعْقِلُ فَنَحْنُ أَحَقُّ أَنْ نَسْجُدَ لَكَ، فَقَالَ: «لاَيَصْلُحُ لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ وَلَوْ صَلُحَ لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ لأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا مِنْ عِظَمِ حَقِّهِ عَلَيْهَا. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ كَانَ مِنْ قَدَمِهِ إِلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ قَرْحَةٌ تَنْبَجِسُ بِالْقَيْحِ وَالصَّدِيدِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَتْهُ فَلَحَسَتْهُ مَا أَدَّتْ حَقَّهُ.

995- Ahmed, Enes bin Malik (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a) anlatıyor: "Ensardan bir ev halkının, su taşımakta kullandıkları bir develeri vardı. Deve kendilerine güçlük çıkartıp onları sırtına yük vurmaktan alıkoydu. Ensarîler, Rasulullah (a.s)'a gelip:

"Bizim üzerinde su taşıdığımız bir devemiz vardı. Güçlük çıkardı ve bizim yük yüklememizi engelledi. Üstelik tarla ve hurma bahçesi de susuz kaldı," dediler. Rasulullah (a.s) ashabına:

"Kalkın", buyurdu. Kalktılar. Allah Rasulü (a.s) bahçeye girdi. Deve, bahçenin bir kenarındaydı. Hz. Peygamber (a.s) ona doğru yürüdü. Ensar:

"Allah'ın Resulü! Artık bu deve kudurmuş köpek gibi olmuş. Biz onun size saldırmasından korkuyoruz." dediler. O zaman Resulullah (a.s.):

"Ondan bana zarar gelmez" buyurdu. Deve, Allah Resulü (a.s.)'nü görünce, O'na doğru ilerleyip önünde secde eder gibi çöktü. Bunun üzerine ashabı, Hz.Peygamber (a.s.)'e:

995- Ahmed, Müsned (3/158) Keşfu'l-Estar (3/151)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/4)'de şöyle demektedir: "Hadisi, İmam Ahmed ve Bezzar rivayet etmişlerdir. Enes'in kardeşinin oğlu (yeğeni) Hafs hariç, ravileri Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir. Enes'in yeğeni de sika'dır."

Yesnûne: Su taşıyorlardı.

"Ya Resulullah, akıldan mahrum bir hayvan size secde ediyor. Bizse aklı başında insanlarız. O halde size secde etmeye biz daha layıkız" dediler. O da:

"Bir insanın, bir insana secde etmesi uygun değildir. Şayet bir insanın bir insana secde etmesi uygun olsaydı, üzerindeki hakından dolayı kadının kocasına secde etmesini emrederdim. Canımı almak elinde olan Allah'a yemin ederim ki, kocanın tepesinden tırnağına cerahat ve irin akıtan bir yara olsaydı da kadın onu eliyle ve diliyle yalasaydı, yine de kocanın hakkını ödeyemezdi."

٩٩٦ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَرْدَفَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَلْفَهُ ذَاتَ يَوْمٍ، فَأَسَرَّ إِلَيَّ حَدِيثًا، لاَ أُحَدِّثُ بِهِ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ، وَكَانَ أَحَبَّ مَا اسْتَتَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِحَاجَتِهِ هَدَفًا أَوْ حَائِشَ نَخْلٍ، قَالَ: فَدَخَلَ حَائِطًا لِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَإِذَا جَمَلٌ، فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ ﷺ حَنَّ، وَذَرَفَتْ عَيْنَاهُ، فَأَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَمَسَحَ ذِفْرَاهُ، فَسَكَتَ، فَقَالَ: «مَنْ رَبُّ هٰذَا الْجَمَلِ؟ لِمَنْ هٰذَا الْجَمَلُ» فَجَاءَ فَتًى مِنَ الْأَنْصَارِ، فَقَالَ: لِي يَارَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: «أَفَلاَ تَتَّقِي اللَّهَ فِي هٰذِهِ الْبَهِيمَةِ الَّتِي مَلَّكَكَ اللَّهُ إِيَّاهَا، فَإِنَّهُ شَكَا إِلَيَّ: أَنَّكَ تُجِيعُهُ وَتُدْئِبُهُ».

996- Ebu Davud, Abdulah bin Cafer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Bir gün, Allah Resulü (a.s) beni terkisine bindirip bana hiç kimseye söylememem gereken bir sır verdi. Resulullah (a.s) ihtiyacını görmek için ya bir (duvar) bina ya da hurma fideliğinin arkasına gizlenmeyi severdi. Ensardan bir adamın bahçesine girdi. Orada bir deve vardı. Hz. Peygamber (a.s)'i görünce inledi ve gözleri yaşardı. Hemen Resulullah (a.s)'ın yanına geldi. Allah Resulü de onun kulak tozunu okşadı. Bunun üzerine inlemeyi kesti. Ardından Hz. Peygamber (a.s):

"Bu devenin sahibi kimdir? Bu deve kimindir?" diye sordu.

Ensar'dan bir genç gelip,

996- Ebu Davud (3/23) Kitabu'l-Cihad. Böceklere ve hayvanlara kalmaktan emrolunanlar babı.

Hedef: Bina ve benzeri şeyden yükselen (duvar gibi bir şey).

Haiş: Nahl: Hurma fideliği, bahçesi.

Hait: Bahçe

Zifrahu: Devenin terlediği ve katran konulan ense tarafı, kulak tozu.

Tud'i Buhu: Çok çalıştırmak suretiyle hayvanı yormak.

"Benim ya Resulullah," diye cevap verdi. O da:

"Allah'ın seni mal sahibi kıldığı şu hayvan hakkında Allah'tan korkmaz mısın? O bana senin kendisini aç bıraktığını ve (çok çalıştırıp) yorduğunu şikayet etti," buyurdu."

٩٩٧ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ سَفِينَةَ قَالَ: رَكِبْتُ الْبَحْرَ فِي سَفِينَةٍ فَانْكَسَرَتْ، فَرَكِبْتُ لَوْحًا مِنْهَا فَطَرَحَنِي فِي أَجَمَةٍ فِيهَا أَسَدٌ فَلَمْ يَرُعْنِي إِلاَّ بِهِ، فَقُلْتُ: يَا أَبَا الْحَارِثِ أَنَا مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَطَأْطَأَ رَأْسَهُ وَغَمَزَ بِمَنْكِبِهِ شِقِّي، فَمَا زَالَ يَغْمِزُنِي وَيَهْدِينِي إِلَى الطَّرِيقِ حَتَّى وَضَعَنِي عَلَى الطَّرِيقِ، فَلَمَّا وَضَعَنِي هَمْهَمَ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يُوَدِّعُنِي.

997- Hakim, Sefine (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Bir gemiyle denize açıldım. Gemi parçalandı. Ondan arta kalan bir tahta parçasına tutundum. Beni, içinde bir arslan bulunan bir ormana attı ki, orada o arslandan başka hiç bir şeyden korkmadım. Ona:

"Ey Arslan! Ben Allah Resulü (a.s)'nün dostuyum." dedim. Hemen başını eğdi ve omuzuyla yanıma işaret etti. Beni yola çıkarıncaya kadar işaret edip yol göstermeye devam etti. Beni yola çıkarınca homurdandı, böylece bana veda etti."

٩٩٨ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ لآلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَحْشٌ، فَإِذَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَعِبَ وَاشْتَدَّ وَأَقْبَلَ وَأَدْبَرَ، فَإِذَا أَحَسَّ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَبَضَ فَلَمْ يَتَرَمْرَمْ مَادَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي الْبَيْتِ كَرَاهِيَةَ أَنْ يُؤْذِيَهُ.

998- Ahmet ve Bezzar, Hz. Aişe (ra.)'den rivayet etmişlerdir:

997- Müstedrek (3/606) Ayrıca Hakim şöyle demiştir: "Bu sahihu'l-isnad bir hadistir. Ne var ki, Buhari ve Müslim Sahih'lerine almamışlardır. Zehebi de kendisini tasdik etmiştir."

998- Ahmed, Müsned (6/112) Bezzar, benzerini Keşfu'l-Estâr (3/150)'da rivayet etmiştir. Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/3)'de şöyle der: "Hadisi; Ahmed, Ebu Ya'la ve 'Mu'cemu'l-Evsat'ta Taberani rivayet etmişlerdir." Ahmed bin Hanbel'in ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir.

"Resulullah (a.s) ailesinin bir kedisi vardı. Resulullah (a.s) evden çıktığında oynar, hırslanır, ileri geri hareket ederdi. Resulullah (a.s)'ın evde bulunduğunu anladığında da bir köşeye kıvrılır ve kendisine sıkıntı vermekten hoşlanmadığı için Allah Resulü (a.s) evde bulunduğu sürece hareket etmezdi."

٩٩٩ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ حِذْيَمَ قَالَ: وَفَدْتُ مَعَ جَدِّي حِذْيَمَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي بَنِينَ ذَوِي لَحًى وَغَيْرُهُمْ وَهٰذَا أَصْغَرُهُمْ فَأَدْنَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَمَسَحَ رَأْسِي وَقَالَ: «بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ» قَالَ الذَّيَّالُ: فَلَقَدْ رَأَيْتُ حَنْظَلَةَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ الْوَارِمِ وَجْهُهُ أَوِ الشَّاةِ الْوَارِمِ ضَرْعُهَا فَيَقُولُ: بِسْمِ اللَّهِ عَلَى مَوْضِعِ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَيَمْسَحُهُ فَيَذْهَبُ الْوَرَمُ.

999- Ahmed ve **Taberani,** Hanzale bin Hizyem (ra.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Dedem Hizyem'le birlikte Resulullah (a.s)'a gelen heyetteydim. Dedem:

"Ey Allah'ın Resulü! Benim sakallı ve sakalı çıkmamış oğullarım, torunlarım var. İşte bu en küçükleri." dedi. Resulullah (a.s) beni kendisine yaklaştırdı ve başımı okşayıp:

"Allah sana bereketler ihsan eylesin," buyurdu."

Zeyyal der ki:

"Hanzale'ye yüzü şişmiş bir adamın veya memesi şişmiş bir koyunun getirildiğini gördüm. " Resulullah (a.s)'ın elini koyduğu yerin hürmetine "Bismillah" diyor ve sıvazlıyordu. O şişlik de hemen yok oluyordu."

١٠٠٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ الشَّمْسَ فَتَأَخَّرَتْ سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ.

999- Ahmed, Mutavvel olarak Müsned (5/68)'de, Haysemi de Mecmau'z-Zevaid (9/408)'de tahric etmiş ve şöyle demiştir: "Hadisi, Taberani benzer şekliyle 'Mu'cemu'l-Evsat' ve 'el-Kebir'de ve Ahmed mutavvel bir hadis içinde zikretmişlerdir. Ahmed'in ravileri sika'dır."

Vahş: Kelime aslı itibariyle vahşi kara hayvanları için kullanılır. Ama buradaki anlamı kedi olsa gerektir.

1000- Taberani, Mu'cemu'l-Evsat'ta Cabir (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) güneşe emretti de gündüzün bir vaktinde olduğu yerde durdu."

Taberani, ayrıca Esma binti Umeys'ten Resulullah (a.s)'ın Hz. Ali (r.a)'nin evinde uyuması ile ilgili olarak bu anlamda bir hadisi tahric etmiştir. Fakat rivayet zincirinde meçhul bir kadın ravi bulunmaktadır.

١٠٠١ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَعَبَّادُ بْنُ بِشْرٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ ظَلْمَاءَ حَنْدَسٍ، فَلَمَّا انْصَرَفَا أَضَاءَتْ عَصَا أَحَدِهِمَا، فَمَشَيَا فِي ضَوْئِهَا، فَلَمَّا افْتَرَقَا أَضَاءَتْ عَصَا الْآخَرِ.

1001- Hakim, Enes bin Malik (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Üseyd bin Hudayr ve Abbad bin Bişr, zifiri karanlık bir gecede, Hz. Peygamber (a.s)'in yanında idiler. O'nun yanından ayrıldıklarında, onların asâsı ışık saçmaya başladı ve bu asanın ışığında yürüdüler. Birbirinden ayrıldıklarında, diğerinin asâsı da ışık saçmaya başladı."

١٠٠٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ: خَرَجْتُ لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي مُظْلِمَةً، فَقُلْتُ: لَوْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَشَهِدْتُ مَعَهُ الصَّلَاةَ وَأَنْسَتُهُ بِنَفْسِي، فَفَعَلْتُ، فَلَمَّا دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ بَرَقَتِ السَّمَاءُ فَرَآنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «يَا قَتَادَةُ مَاهَاجَ عَلَيْكَ؟» قُلْتُ: أَرَدْتُ بِأَبِي وَأُمِّي أَنْ أُونِسَكَ، قَالَ: «خُذْ هٰذَا الْعُرْجُونَ فَتَحَصَّنْ بِهِ، فَإِنَّكَ إِذَا خَرَجْتَ أَضَاءَ لَكَ عَشْرًا أَمَامَكَ وَعَشْرًا خَلْفَكَ». ثُمَّ قَالَ لِي: «إِذَا دَخَلْتَ بَيْتَكَ رَأَيْتَ مِثْلَ الْحَجَرِ الْأَخْشَنِ» فَضَرَبْتُهُ حَتَّى خَرَجَ مِنْ بَيْتِي.

1002- Taberani, Katade bin Nu'man (r.a.)'dan şöyle rivayet etmiştir:

1000- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/296) Ayrıca şöyle demiştir: "Hadisi, Taberani 'el-Mu'cemu'l Evsat'ta tahric etmiştir, isnadı hasendir."

1001- Müstedrek (3/288) Hakim ayrıca şöyle not düşmüştür: "Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir. Ne var ki, gerek Buhari gerekse Müslim bu hadisi Sahihlerine almamışlardır." Zehebi de Hakim'i tasdik etmiştir.

1002- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/318) Hakim ayrıca şunu de belirtmiştir: "Hadisi,

"Kapkaranlık bir gece yola çıktım. " Resulullah (a.s)'ın yanına gitsem de O'nunla namaz kılıp muhabbet etsem", dedim. Ve dediğimi de yaptım. Peygamber (a.s) mescidine girince, gökyüzü, çakan bir şimşekle aydınlandı. İşte o anda Resulullah (a.s) beni görüverdi ve:

"Katade, niye geldin?" diye sordu.

"Anam babam yoluna kurban olsun, seninle muhabbet etmek istedim." diye cevap verdim.

"Al şu hurma dalını da kendini onunla koru. Yola çıktığında on adım önünden ve on adım da arkandan yolunu aydınlatacaktır" buyurdu. Sonra yine bana:

"Evine girdiğinde kaya gibi birşey göreceksin." buyurdu. (Gerçekten de o şeyi evimde gördüm ve) evimden çıkıncaya kadar ona vurdum."

١٠٠٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ؛ قَالَ: كَانَ رَجُلٌ نَصْرَانِيًّا فَأَسْلَمَ، وَقَرَأَ الْبَقَرَةَ، وَآلَ عِمْرَانَ. فَكَانَ يَكْتُبُ لِلنَّبِيِّ ﷺ، فَعَادَ نَصْرَانِيًّا. فَكَانَ يَقُولُ: مَايَدْرِي مُحَمَّدٌ إِلاَّ مَا كَتَبْتُ لَهُ. فَأَمَاتَهُ اللَّهُ، فَدَفَنُوهُ، فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ. فَقَالُوا: هٰذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ، لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ، نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا، فَأَلْقَوْهُ. فَحَفَرُوا لَهُ، فَأَعْمَقُوا. فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ، فَقَالُوا: هٰذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ، نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ. فَأَلْقَوْهُ. فَحَفَرُوا لَهُ، وَأَعْمَقُوا لَهُ فِي الْأَرْضِ، مَا اسْتَطَاعُوا، فَأَصْبَحَ قَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ. فَعَلِمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ، فَأَلْقَوْهُ.

1003- Buhari, Enes (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hıristiyan bir adam vardı, müslüman oldu ve bakara ile âl-i imran sureleri-

---

Taberani ve mutavvel bir hadiste Ahmed ve Bezzar rivayet etmişlerdir. Salât bölümünde geçen Ahmed'in ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir."

1003- Buhari (6/624) 61-Kitabu'l-Menakıb 25-İslam'da peygamberlik alametleri babı.

***Urcun:** Eğilmiş hurma salkımı çöpü. Hurma salkımları oradan koparılır ve bu çöp hurma ağacı üzerinde kurumuş olarak kalır.*

***Şemarih:** Hurma çöpleri.*

***Lafazathu:** Yeryüzü, onu içinden dışına attı.*

***Fe Alimu Ennehu Leyse Minen Nasi:** Onun topraktan dışarıya atılmasının insanların işi olmadığını, sadece ve sadece Allah'ın işi olduğunu anladılar.*

ni okuyup anladı. Hz. Peygamber (a.s)'e de vahiy katipliğini yapıyordu. Hıristiyan olarak gerisin geriye hıristiyanlar arasına döndü. Şöyle diyordu:

"Muhammed, benim kendisi için yazdıklarımdan başkasını bilmez."

Derken Allah onun canını aldı. Gömdüler. Sabah olunca, toprak kendisini dışarı attı.

"Bu, Muhammed'le adamlarının işi. Onların arasından kaçtığı için arkadaşımızın kefenini soyup dışarı attılar." dediler ve onun için bir çukur kazıp (mezarını) iyice derinleştirdiler. Fakat sabah olduğunda toprak kendisini yine dışarı attı. Onlar tekrar:

"Bu, Muhammed'le ashabının işi. Aralarından kaçtığı için arkadaşımızın kefenini soyup dışarı atılar," dediler. Onun için yeri kazıp toprakta ellerinden geldiğince derin bir çukur açtılar. Fakat sabah olunca toprak kendisini yeniden dışarı attı. İşte o vakit bunun, insanların yaptığı bir iş olmadığını anladılar ve onu olduğu gibi bıraktılar."

Bir rivayette de (1) şöyle geçmektedir:

"Aramızda Neccaroğullarından bir adam vardı. Bakara ve âl-i imran surelerini kavramıştı. Resulullah (a.s) için de vahiy kâtipliği yapardı. Kaçtı ve ehl-i kitap arasına karıştı. Ona değer verip yücelttiler.

"İşte bu, Muhammed'e vahiy yazıyordu," dediler. Ondan hoşlanmışlardı. Çok geçmeden Allah, onu kitabîler arasında gebertti. Bir çukur kazıp gömdüler. Yeryüzü toprağı, kendisini dışarı atmış olarak sabahladı. Sonra dönüp ona yeniden bir mezar açtılar ve onu gömdüler. Tekrar yeryüzü toprağı onu yüzüne atmış olarak sabahladı. Sonra dönüp ona yeniden bir mezar kazdılar ve gömdüler. Bu kez de toprak onu dışarı atmış olarak sabahladı. Artık onu böyle dışarı atılmış durumda bıraktılar."

١٠٠٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عِنْدَ الْبَيْتِ، وَأَبُو جَهْلٍ وَأَصْحَابٌ لَهُ جُلُوسٌ، وَقَدْ نُحِرَتْ جَزُورٌ بِالْأَمْسِ، فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ: أَيُّكُمْ يَقُومُ إِلَى سَلَا جَزُورِ بَنِي فُلَانٍ، فَيَأْخُذُهُ فَيَضَعُهُ فِي كَتِفَيْ مُحَمَّدٍ إِذَا سَجَدَ؟ فَانْبَعَثَ أَشْقَى الْقَوْمِ فَأَخَذَهُ فَلَمَّا سَجَدَ النَّبِيُّ ﷺ وَضَعَهُ بَيْنَ كَتِفَيْهِ، قَالَ: فَاسْتَضْحَكُوا، وَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يَمِيلُ عَلَى بَعْضٍ، وَأَنَا قَائِمٌ أَنْظُرُ، لَوْ

كَانَتْ لِي مَنَعَةٌ طَرَحْتُهُ عَنْ ظَهْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَالنَّبِيُّ ﷺ سَاجِدٌ مَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ، حَتَّى انْطَلَقَ إِنْسَانٌ فَأَخْبَرَ فَاطِمَةَ فَجَاءَتْ ــ وَهِي جُوَيْرِيَةٌ ــ فَطَرَحْتُهُ عَنْهُ، ثُمَّ أَقْبَلَتْ عَلَيْهِمْ تَشْتِمُهُمْ فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ ﷺ صَلاَتَهُ رَفَعَ صَوْتَهُ، ثُمَّ دَعَا عَلَيْهِمْ ــ وَكَانَ إِذَا دَعَا دَعَا ثَلاَثًا، وَإِذَا سَأَلَ سَأَلَ ثَلاَثًا ــ ثُمَّ قَالَ: «اَللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ» ثَلاَثَ مَرَّاتٍ، فَلَمَّا سَمِعُوا صَوْتَهُ ذَهَبَ عَنْهُمُ الضَّحِكُ، وَخَافُوا دَعْوَتَهُ، ثُمَّ قَالَ: «اَللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِأَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ، وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ، وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ، وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ، وَأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ، وَعُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ» وَذَكَرَ السَّابِعَ ــ وَلَمْ أَحْفَظْهُ ــ فَوَ الَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ بِالْحَقِّ، لَقَدْ رَأَيْتُ الَّذِينَ سَمَّى صَرْعَى يَوْمَ بَدْرٍ، ثُمَّ سُحِبُوا إِلَى الْقَلِيبِ، قَلِيبِ بَدْرٍ.

1004- Buhari ve **Müslim,** Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

" Resulullah (a.s) Kabe'nin yanında namaz kılarken Ebu Cehil ve ayak takımı da orada oturuyorlardı. Önceki gün de bir dişi deve kesilmişti. Ebu Cehil:

"Hanginiz gidip falanoğullarının kestiği devenin rahim torbasını (veya işkembesini) alıp secde ettiğinde Muhammed'in omuzlarına kor." diye sordu. Topluluğun en azılısı fırladı, o şeyi alıp getirdi ve Hz. Peygamber (a.s) secde ettiğinde, omuzları arasına koydu. Bunun üzerine gülüştüler ve bazısı bazısına doğru eğilmeye (öylesine katıla katıla gülmeye) başladılar. Bense ayakta, bakı-

---

1004- Buhari (1/349) 4-Kitabu'l-Vudu 69, Namaz kılanın üzerine bir pislik veya cife atıldığında bundan dolayı namazının bozulmasının babı.

Müslim (3/1418) 32-Kitabu'l-Cihad ve's-Siyer 39-Hz.Peygamber (a.s.)'in, kafirlerin ve müşriklerin eziyetlerinde karşılaştıkları babı.

***Sela:** Yavrunun anasının karnında iken durduğu torba. "İşkembe" anlamına geldiği de söylenmiştir.*

***Cazur:** Erkek veya dişi deve.*

***Fenbease Eşka el-Kavm:** Ukbe bin Ebu Mu'ayt.*

***Ve Yemilu Baduhum:** Sevinç ve taşkınlıktan birbirlerine eğiliyorlardı. Yani katıla katıla, kasıklarını tuta tuta eğilip bükülerek gülüyorlardı.*

***Manea:** İnsanın eziyet vs. şeylere engel olması.*

***Kalib:** Örülmemiş kuyu. Kör kuyu.*

***Fers:** İşkembede bulunanlar, fışkı, pislik.*

yordum. Engel olabilecek gücüm olsaydı onu Resulullah (a.s)'ın sırtından alıp atardım. Hz. Peygamber (a.s) secde ediyor, başını kaldıramıyordu. Sonunda bir insan gidip Hz. Fatıma (r.a)'ya haber verdi. O da geldi -Hz. Fatıma o zaman yetişmiş bir kızcağızdı- onu omuzlarından alıp attı. Sonra onlara dönerek kendilerini azarladı. Hz. Peygamber (a.s) namazını bitirince, sesini yükseltti. Sonra onlara beddu etti -ki dua etiğinde duasını üç defa tekrarlar, istediğinde üç defa isterdi-.

"Ya Allah! Kureyş'i sana havale ediyorum" dedi. Onun sesini duyunca gülmeleri kesildi ve duasından korktular. Daha sonra da:

"Ya Allah! Ebu Cehl bin Hişam'ı, Utbe bin Rabi'a'yı, Şeybe bin Rabi'a'yı, Velid bin Utbe'yi, Ümeyye bin Halef'i ve Ukbe bin Ebi Mu'ayt'ı sana havale ediyorum." buyurdu. Yedinci bir kişiyi de zikretti -fakat ben onun kim olduğunu hatırlamıyorum- Hz. Muhammed (a.s)'i hakla gönderene yemin olsun ki, isimleri sayılanların, Bedir Savaşı'nda geberip yere serildiklerini gördüm. Ondan sonra o kör kuyuya, Bedir Kuyusu'na çekildiklerini (ve oraya atıldıklarını) gördüm."

Bir rivayette de (1) şöyle geçmektedir:

"Allah şahit olsun ki, ben bunları geberip yere serilmiş gördüm. Güneş (onların) renklerini değiştirmişti. Çünkü (Bedir Gazvesi günü) sıcak bir gündü."

Bir rivayette ise (2) şöyle geçer:

"Yedincinin de adını söyledi. O, Umare bin Velid'dir." Bu rivayette Ebu Cehil'in şöyle söylediği aktarılmaktadır:

"... Kim o dişi devenin işkembe kalıntısını, kanını ve derisini alıp getirip, sonra ona fırsat verip secde ettiğinde omuzları arasına kor?"

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İbn Hacer şöyle demektedir:

"Bu hadisi, İbn İshak 'Meğazi'sinde rivayet edip "Echal bize Ebu İshak'tan rivayet etmiştir" demiş ve ele almıştır. Ayrıca hadisin sonuna, Ebu Buhteri kıssasını da eklemiştir. Bu kıssa siyerde oldukça meşhurdur. Sözkonusu rivayeti,

---

1) Buhari (7/293) 64-Kitabu'l-Meğazi 7-Kureyş kafirlerine Hz.Peygamber (a.s.)'in beddua etmesi babı.

Müslim (3/1420) 32-Kitabu'l-Cihad ve's-Siyer 39-Hz.Peygamber (a.s.)'in, müşriklerden ve münafıklardan karşılaştığı sıkıntılar, eziyetler babı.

2) Buhari (1/594) 8-Kitabu's-Salât 109- Kadının namaz kılandan sıkıntı veren birşeyi uzaklaştırıp atması babı.

Bezzar da Ebu İshak tarikıyla tahric etmiş, ama Eclah'ın Ebu İshak'tan olan rivayetinde teferrüdüne işaret etmiştir."

Hadisten başlıca şunlar anlaşılmaktadır

1- Kafirler bile Mekke'den yapılan duaya saygı gösterip önem vermektedirler. Müslümanlar da bu saygıya saygı katarak gelmişlerdir.

2- Dua etmesinden korkan kafirler de Resulullah (a.s)'ın doğruluğunu bilmektedirler. Korkmaları buna işarettir. Ama hasedleri, onları Hz. Peygamber (a.s)'e uymaktan alıkoymuştur.

3- Allah Resulü (a.s) kendisine eziyet edenlere karşı yumuşak ve halim davranmıştır.

Tayalisi'nin bu hadis hakkında Şu'be'den yaptığı rivayette, İbn Mes'ud şöyle demiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in onlara sadece o gün beddua ettiğini gördüm. Rabbine ibadet halinde iken hafife almalarından dolayı o anda, bedduayı hak etmişlerdi."

4- Duayı üç defa tekrarlama müstehaptır. Selam gibi şeylerin üç defa tekrarlanması da müstebaptır.

5- Zalime beddua etmek caizdir. Fakat bazı alimler şöyle demişlerdir:

Bunun yeri ve zamanı kafirin zalim olduğundadır. Müslüman zalime gelince, onun için istiğfar etmek ve tevbekâr olması için dua etmek müstehaptır.

Hadiste, Hz. Peygamber (a.s)'ın adı geçenlerin iman etmediklerini bilmesi buna sebep olmuştur. *"Kafire beddua etmeye delil yoktur, en doğrusu sağ olan (yaşayan) herkese hidayetle dua etmektir"* denilse bile, bu böyledir.

6- Bu olayda Hz. Fatıma (r.a)'nın güçlü kişiliği ortaya çıkmaktadır. Yaşının küçük olmasına rağmen, onlara, azarlayarak bağırmış olması bunu göstermektedir. Hz. Fatıma (r.a)'nın yaşı küçüktür. Onlar ise Kureyş'in elebaşılarıdır. Böyle olmalarına rağmen Hz. Fatıma (r.a)'nın üzerine yürüyememişlerdir. İbn Mes'ud'un Ukbe bin Mu'ayt için Ebu Cehil aralarında bulunmasına rağmen "topluluğun en azılısı" demesi bunu göstermektedir. Çünkü Ebu Cehil, küfürde ve Hz. Peygamber (a.s)'e işkence ve eziyet etmekde, Ukbe'den daha azılıdır. Fakat buradaki azılılık bu olaya nisbetledir. Çünkü onlar bu olaya ve sonuçlarına razı olmaya ortaktılar. Ancak Ukbe, işi doğrudan doğruya yapmakta, bizzat müdahil olmakta tektir. Bundan dolayı diğerleri Bedir Gazvesi'nde, Ukbe de ölünceye kadar hapsedilerek öldürülmüşlerdi.

7- Bu hadis, baştan namaz kılmaya mani birşey yok iken, daha sonra engel

olan birşeyin meydana gelmesiyle, o kimsenin namazının bozulmayacağına delil olmuştur. O durum namazın sonuna kadar devam etse de bu böyledir. Hadisin musannifinin görüşü de bu doğrultudadır. Bu arada bir necaset meydana gelse, namaz kılan da hemen yok etse ve necaseti temizlese, alimlerin ittifakıyla onun namazı sahih olur.

8- Yine bu hadisle, eti yenilebilen ve eti helal olan hayvanların işkembesinde bulunanların taharetinin de o necasetin giderilmesinin şart olmadığına delil sayılmıştır. Ne var ki, bu zayıf bir görüştür. Bunun daha önce geçen görüşe hamledilmesi daha uygundur.

9- Birinci görüşe, yani eti yenilebilen hayvanların işkembesinde bulunanların temiz olduğuna dair olan görüşe, işkembede bulunanların tek başına olmayacağı, bilakis İsrail'in rivayetinde de geçtiği gibi kanla birlikte bulunacağı, kanın da ittifakla necis olduğu şeklinde bir itiraz yöneltilmiştir. Bunda işkembede bulunan şeyler ve kan, işkembenin içindedir. İşkembenin dış yüzeyi de temizdir. Bu durumda pisliği ve kanı kurşunla kaplanmış bir şişeyle taşımak gibi olur, şeklinde cevap verilmiştir. Buna da o devenin putperestlerin kestiği bir hayvan olduğu, dolayısıyla murdar olduğundan her parçasının necis olduğu şeklinde itiraz edilmiştir. Buna ise bu putperestlerin kestiklerinin haram kılınması hükmünün konulmasından önce olduğu söylenerek karşılık verilmiştir.

Bu cevaba da, bunun tarih tesbitine de ihtiyaç vardır, sadece ihtimal (yani böyle olması ihtimali) yeterli değildir, diye cevap verilmiştir.

İmam Nevevi, bu konuda şöyle demiştir:

"Herkesi memnun ve mutmain edecek olan cevap şudur: Hz. Peygamber (a.s) sırtına neyin konulduğunu bilmiyordu. Taharetin aslına sahip olduğu için secdesini devam ettirdi."

Nevevi'nin bu görüşü, bu gibi durumlarda namazın yeniden kılınmasının farz olduğuna ait görüşlerle çelişmektedir, diye itiraz edilmiştir. İtiraza, namazın yeniden kılınması, ancak farz namazlarda farz olur, eğer o namazın farz olduğu anlaşılırsa vakit geniştir, dolayısıyla belki de Allah Resulü (a.s) namazını iade etmiştir, diyerek cevap verilmiştir. Buna ise, Hz. Peygamber (a.s) namazı şayet iade etmiş olsaydı o da nakledilirdi, halbuki nakledilmemiştir. Kaldı ki, Allah Teala fasid olmuş bir namazın sürdürülmesine razı olmazdı.

Daha önce Hz. Peygamber (a.s)'in namazda iken ayakkabılarını çıkardığı geçmişti. Çünkü Cebrail (a.s) O'na ayakkabılarında pislik bulunduğunu bildirmişti. Bu da onun Hz. Fatıma'nın başını kaldırmadan önce alıp attığı, sırtına konulan şeyin ne olduğunu bildiğini gösterir. Namazını da onlara beddua ederek sona erdirmiştir. En iyisini Allah bilir...

١٠٠٥ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: مَا عَلَى وَجْهِ الأَرْضِ مُؤْمِنٌ وَلاَ مُؤْمِنَةٌ إِلاَّ وَهُوَ يُحِبُّنِي. قَالَ: قُلْتُ: وَمَا عِلْمُكَ بِذٰلِكَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟ قَالَ: إِنِّي كُنْتُ أَدْعُو أُمِّي إِلَى الإِسْلاَمِ فَتَأْبَى وَإِنِّي دَعَوْتُهَا ذَاتَ يَوْمٍ فَأَسْمَعَتْنِي فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ مَا أَكْرَهُ فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي أَدْعُو أُمِّي إِلَى الإِسْلاَمِ فَتَأْبَى عَلَيَّ وَإِنِّي دَعَوْتُهَا فَأَسْمَعَتْنِي فِيكَ مَا أَكْرَهُ، فَادْعُ اللَّهَ يَارَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَهْدِيَ أُمَّ أَبِي هُرَيْرَةَ إِلَى الإِسْلاَمِ، فَدَعَا لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ فَرَجَعْتُ إِلَى أُمِّي أُبَشِّرُهَا بِدَعْوَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا كُنْتُ عَلَى الْبَابِ إِذِ الْبَابُ مُغْلَقٌ، فَدَقَقْتُ الْبَابَ، فَسَمِعَتْ خِسِّي، فَلَبِسَتْ ثِيَابَهَا وَعَجِلَتْ عَنْ خِمَارِهَا، وَقَالَتْ: إِرْفُقْ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ فَفَتَحَتْ لِيَ الْبَابَ. فَلَمَّا دَخَلْتُ، قَالَتْ: أَشْهَدُ أَنْ لاَإِلٰهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَبْكِي مِنَ الْفَرَحِ كَمَا كُنْتُ أَبْكِي مِنَ الْحُزْنِ، وَجَعَلْتُ أَقُولُ: أَبْشِرْ يَارَسُولَ اللَّهِ، قَدِ اسْتَجَابَ اللَّهُ دَعْوَتَكَ، وَهَدَى اللَّهُ أُمَّ أَبِي هُرَيْرَةَ إِلَى الإِسْلاَمِ، فَقُلْتُ: اُدْعُ اللَّهَ أَنْ يُحَبِّبَنِي وَأُمِّي إِلَى عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ وَيُحَبِّبَهُمْ إِلَيْنَا قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ: «اَللّٰهُمَّ حَبِّبْ عُبَيْدَكَ هٰذَا وَأُمَّهُ إِلَى عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ، وَحَبِّبْهُمْ إِلَيْهِمَا» فَمَا عَلَى الأَرْضِ مُؤْمِنٌ وَلاَ مُؤْمِنَةٌ إِلاَّ وَهُوَ يُحِبُّنِي وَأُحِبُّهُ.

1005- Hakim, Ebu Hureyre (ra.)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre: Yeryüzünde hiç bir mü'min erkek ve mü'mine kadın yoktur ki, beni sevmemiş olsun" dedi".

Ravi:*"Bunu da nereden biliyorsun, ya Ebu Hureyre?" dedim.*

"Ben, annemi İslam'a çağırıyordum. Ama o kabul etmiyordu. Bir gün onu yine İslam'a davet ettim. Fakat o bana Resulullah (a.s) hakkında hoşlanmadı-

---

1005- Müstedrek (2/621) Ayrıca Hakim şöyle demiştir: "Sahihu'l-isnad bir hadistir. Ancak Buhari ve Müslim, Sahih'lerine almamışlardır." Zehebi de, Hakim'i tasdik etmiştir.

Acelet An Hımariha: *Başına bile örtmedi.*

gım şeyler söyledi. Derhal Resulullah (a.s)'ın yanına gelip:

"Ey Allah'ın Resulü, ben annemi İslam'a çağırdım fakat o bana senin hakkında hoşlanmadığım şeyler söyledi. Benim annemin İslam'a yönelmesi için Allah'a dua et ya Resulullah," dedim. Resulullah (a.s) da onun için Allah'a dua etti. Allah Resulü (a.s)'nün kendisine dua ettiğini müjdeleyerek annemin yanına döndüm. Kapıya gelmiştim ki, bir de baktım kapı kapalı. Kapıyı çaldım. Şamatamı duydu. Elbiselerini giyindi. (Aceleden) başını bile örtmedi ve:

"Bana merhamet et, ey Ebu Hureyre," dedi. Sonra bana kapıyı açtı. Girdiğimde:

"Eşhedü enla ilahe illallah ve Muhammeden Resulullah," dedi. Resulullah (a.s)'ın yanına sevinçten, daha önce üzüldüğümde ağladığım gibi ağlayarak geldim ve:

"Gözün aydın ya Resulullah, Allah duanı kabul etmiş ve annemi İslam'a yöneltmiştir." dedim. Ayrıca:

"Allah'a beni ve annemi mü'min kullarına, onları da annemle bana sevdirmesi için Allah'a dua et," diye rica ettim. Resulullah (a.s) da:

"Ya Allah! Şu kulcuğunu ve anasını mü'min kullarına, onları da bunlara sevdir." diye dua etti. İşte bu yüzden yeryüzünde hiçbir mü'min ve mü'mine yoktur ki, beni, ben de onu sevmemiş olayım."

١٠٠٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ ضَمْرَةَ بْنِ ثَعْلَبَةَ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: اُدْعُ اللَّهَ لِي بِالشَّهَادَةِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «اَللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّمُ دَمَ ابْنِ ثَعْلَبَةَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ وَالْكُفَّارِ» قَالَ: فَكُنْتُ أُحْمِلُ فِي عُظْمِ الْقَوْمِ فَيَتَرَائَى لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهُمْ، فَقَالُوا: يَا ابْنَ ثَعْلَبَةَ لَتَغْرِزُ وَتَحْمِلُ عَلَى الْقَوْمِ، فَقَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَتَرَائَى لِي خَلْفَهُمْ فَأَحْمِلُ عَلَيْهِمْ حَتَّى أَقِفَ عِنْدَهُ، ثُمَّ يَتَرَائَى عِنْدَ أَصْحَابِي فَأَحْمِلُ حَتَّى أَكُونَ مَعَ أَصْحَابِي، قَالَ فَعُمِّرَ زَمَانًا مِنْ دَهْرِهِ.

1006- Taberani, Damra bin Sa'lebe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Damra, Resulullah (a.s)'ın yanına gelip:

1006- Mu'cemu'l-Kebir (8/369) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/379)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, isnadı hasendir."

"Ey Allah'ın Resulü, bana şehid olayım diye dua et." dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s):

"Ya Allah, ben Damra bin Sa'lebe'nin kanını müşriklere ve kafirlere haram kılıyorum," diye dua etti."

Damra der ki:

"Topluluğun çok olduğu yere doğru hamle ederdim. Peygamber (a.s) bana onların arkasından bakardı. (Yani ben onları yarıp ta beri tarafa gelmiş olurdum) "Sa'lebe'nin oğlu! Dikiliyor ve topluluğa hücum ediyorsun" derlerdi. Hz. Peygamber (a.s) beni onların arkasında görür de yanına varıncaya kadar onlara hamle yapardım. Sonra beni arkadaşlarımın arasında iken görürdü de arkadaşlarımın yanına varıncaya kadar düşmana doğru hamle yapardım."

Ravi, Damra'nın uzun süre yaşadığını belirtmiştir.

١٠٠٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَقَامًا، وَنَسِيَهُ مَنْ نَسِيَهُ، قَدْ عَلِمَهُ أَصْحَابِي هٰؤُلَاءِ، وَإِنَّهُ لَيَكُونُ مِنْهُ الشَّيْءُ قَدْ نَسِيتُهُ، فَأَرَاهُ فَأَذْكُرُ كَمَا يَذْكُرُ الرَّجُلُ وَجْهَ الرَّجُلِ إِذَا غَابَ عَنْهُ، ثُمَّ إِذَا رَآهُ عَرَفَهُ.

1007- Buhari ve Müslim, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'dan rivayet etmişlerdir:

" Resulullah (a.s) aramızdan öyle bir kalkışla kalktı ki, o kalkışında kıyamete kadar olacaklardan söylemedik hiçbir şey bırakmadı. Bunları ezberleyen ezberledi, unutan unuttu. Bunları benim şu arkadaşlarım bilir. Onlardan unuttuğum şeyler olursa onu görünce (o şeyin gerçekleştiğini), adamın bir adamdan ayrılıp yüzünü zihninde tutup sonra da onu gördüğünde tanıdığı gibi hatırlarım."

Bir Açıklama

Bu ve bundan sonraki hadislerde gaybten haberler vardır ve hepsi de Resulullah (a.s)'ın haber verdiği gibi ortaya çıkmıştır.

'Avnu'l-Ma'bud' adlı eserde yazar şöyle demektedir:

1007- Buhari (11/494) 82-Kitabu'l-Kader, 4- 'Ve kâne emrullahi kaderan makdura' babı.

Müslim (4/2217) 52-Kitabu'l-Fiten ve eşratı's-sâ'a. 6-Hz.Peygamber (a.s.)'in kıyamete kadar olacakları bildirmesi babı.

Ebu Davud (4/94) Kitabu'l-Fiten ve'l-mehalim, fitneler ve delilleri babı.

"Bu hadisten, hem Resulullah (a.s)'ın olacakları tam anlamıyla bildiği, hem de Huzeyfe'nin tam anlamıyla bilip buna özen gösterdiği ve afetlerden ve fitnelerden kaçındığı anlaşılmaktadır. Bazı bid'at ve heva-yı nefs ehli, bu hadisi Resulullah (a.s)'ın gaybı bildiğini isbat için delil getirmişlerdir. Bu, onların bilgisizliğindendir. Zira gaybı bilmek, Allah'a mahsustur. Resulullah (a.s)'ın dilinden gaybe dair söylenen sözler, Allah'tan gelen bir vahye dayanmaktadır. Buna şahidimiz de Allah Teala'nın şu sözüdür.

"O gaybı bilendir. Kendi görünmez, bilgisini kimseye göstermez. Ancak razı olduğu elçilere gösterir. Çünkü o, (razı olduğu kimselerin) önüne ve arkasına gözetleyiciler (koruyucular) koyar (onlar şeytanların kapsamına, ya da bildiklerine, gördüklerine yanıltıcı şeyler karıştırmalarına engel olur)." (1)

Peygamberler, Allah'ın kendilerine bazan bildirdikleri hariç gaybi şeyleri bilmezler. Hanefiler, Hz. Peygamber (a.s)'in gaybı bildiğine inanmanın küfre düşmek olduğunu açıkca zikretmişlerdir. Çünkü bu, Allah Teala'nın şu sözüyle çelişmektedir:

"De ki, Allah'tan başka göklerde ve yerlerde olan (hiçbir) kimse gaybi bilmez" (2)

Bir çok zirve şahsiyetler, batılı iptal etmek, dinin gereklerindendir ve gaybı bilmek Allah'a mahsustur derler. Bu konudaki nasslar ise pek çoktur. "Gayb anahtarları O'nun katındadır, onları O'ndan başkası bilemez ve O, karalarda ve denizlerde olanları bilir" (3)"

"Allah (işte kıyamet) saatin(in ne zaman geleceği) hakkındaki bilgi, O'nun yanındadır. Yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı bilir. Hiç kimse yarın ne olacağını bilmez. (Her şeyi) bilen (her şeyden) haberi olan yalnız Allah'tır." (4) gibi ayetler vardır. Allah'tan başkası için "O gaybı bilir" demek doğru değildir. Nitekim Resulullah (a.s), yanında "Aramızda yarın ne olacağını bilen bir peygamber var" diye şiir okuyan kişiyi reddederek:

"Bırak bu (sözleri) başka şeyler söyle", buyurmuştur.

Kısacası, hiçbir kişi için 'gaybı bilir' demek caiz değildir. Evet, Allah Teala'nın bildirmesi sayesinde gaybten haber vermek caizdir. Bu öğretimin tarzı, ya vahiydir ya da ilhamı gayb bilgisine ulaşma yolu verilmiş kişi için ilhamdır."

---

1) Cin Suresi: 26 - 27
2) Neml Suresi: 65
3) En'am Suresi: 59
4) Lokman Suresi: 34

'el-Bahru'r-Ra'ik'ta şöyle denilmektedir:

"(Bir kimse) Allah'ın ve Resulü (a.s)'nün şahitliğiyle nikah kıysa, nikahı geçerli değildir. Hz. Peygamber (a.s)'in gaybi bildiğine inandığı için de kafir olur."

Mizzî de 'el-Etraf' adlı eserinde:

"Bu hadisi, Buhari, Kitabu'l-Kader, Müslim ve Ebu Davud ise 'Kitabu'l-Fiten' adlı bölümlerde almışlardır," der.

١٠٠٨ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنِ ابْنِ سُكَيْنَةَ ــ رَجُلٌ مِنَ الْمُحَرَّرِينَ ــ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: لَمَّا أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِحَفْرِ الْخَنْدَقِ عَرَضَتْ لَهُمْ صَخْرَةٌ حَالَتْ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْحَفْرِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، وَأَخَذَ الْمِعْوَلَ، وَوَضَعَ رِدَاءَهُ نَاحِيَةَ الْخَنْدَقِ، وَقَالَ: ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلاً لاَمُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ فَنَدَرَ ثُلُثُ الْحَجَرِ، وَسَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ قَائِمٌ يَنْظُرُ، فَبَرَقَ مَعَ ضَرْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَرْقَةٌ، ثُمَّ ضَرَبَ الثَّانِيَةَ، وَقَالَ: ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلاً لاَمُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ فَنَدَرَ الثُّلُثُ الآخَرُ، فَبَرِقَتْ بَرْقَةٌ، فَرَآهَا سَلْمَانُ، ثُمَّ ضَرَبَ الثَّالِثَةَ، وَقَالَ: ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلاً لاَمُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ فَنَدَرَ الثُّلُثُ الْبَاقِي، وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَأَخَذَ رِدَاءَهُ وَجَلَسَ، قَالَ سَلْمَانُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! رَأَيْتُكَ حِينَ ضَرَبْتَ، مَاتَضْرِبُ ضَرْبَةً إِلاَّ كَانَتْ مَعَهَا بَرْقَةٌ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَا سَلْمَانُ رَأَيْتَ ذٰلِكَ؟» فَقَالَ: إِيْ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «فَإِنِّي حِينَ ضَرَبْتُ الضَّرْبَةَ الأُولَى: رُفِعَتْ لِي مَدَائِنُ كِسْرَى وَمَا حَوْلَهَا، وَمَدَائِنُ كَثِيرَةٌ، حَتَّى رَأَيْتُهَا بِعَيْنَيَّ» فَقَالَ لَهُ مَنْ حَضَرَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ: يَارَسُولَ اللَّهِ! اُدْعُ اللَّهَ أَنْ يَفْتَحَهَا عَلَيْنَا، وَيُغَنِّمَنَا دِيَارَهُمْ وَيُخَرِّبَ بِأَيْدِينَا بِلاَدَهُمْ، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِذٰلِكَ: «ثُمَّ ضَرَبْتُ الضَّرْبَةَ الثَّانِيَةَ، فَرُفِعَتْ لِي مَدَائِنُ قَيْصَرَ وَمَا حَوْلَهَا، حَتَّى رَأَيْتُهَا بِعَيْنَيَّ» قَالُوا: يَارَسُولَ اللَّهِ! اُدْعُ اللَّهَ أَنْ يَفْتَحَهَا عَلَيْنَا وَيُغَنِّمَنَا دِيَارَهُمْ وَيُخَرِّبَ بِأَيْدِينَا بِلاَدَهُمْ، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِذٰلِكَ: «ثُمَّ ضَرَبْتُ الثَّالِثَةَ فَرُفِعَتْ لِي مَدَائِنُ

الْحَبَشَةِ وَمَا حَوْلَهَا مِنَ الْقُرَىٰ، حَتَّى رَأَيْتُهَا بِعَيْنِي» قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذٰلِكَ: «دَعُوا الْحَبَشَةَ مَا وَدَعُوكُمْ، وَاتْرُكُوا التُّرْكَ مَاتَرَكُوكُمْ».

1008- Nesai, (Azad edilmiş bir köle olan) İbn Sükeyne (r.a)'den, o da Hz. Peygamber (a.s)'in ashabından birisinden şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) hendek kazmayı emredince, (ashabın) karşılarına hendek kazmalarına engel olan bir kaya çıkmıştı. Resulullah (a.s) kalkıp kazmayı almış ve ridasını çıkarıp hendeğin bir kenarına koyarak:

"Rabbi'nin sözü, hem doğrulukça, hem de adaletçe tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek kimse yoktur. O, işitendir, bilendir." (1) ayetini okuyup vurmuştu. Kayanın üçte biri kopmuş ve Resulullah (a.s)'ın vurmasıyla birlikte bir şimşek çakmıştı. Selman da ayakta bakıyormuş. Sonra ikinci darbeyi vurmuş ve:

"Rabbinin sözü, hem doğrulukça, hem de adaletçe tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek kimse yoktur. O, işitendir, bilendir." (2) ayetini okumuş. O zaman da ikinci üçte birlik kısmı kopmuş ve bir şimşek çakmış, Selman onu da görmüştü. Sonra üçüncü vuruşunu yapmış ve:

"Rabbi'nin sözü, hem doğrulukça, hem de adaletçe tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek kimse yoktur. O, işitendir, bilendir." (3) ayetini okumuştu. Geri kalan üçte birlik kısmı da kopmuştu Resulullah (a.s) da hendekten çıkıp ridasını almış ve oturmuştu."

Ravi, hadisin gerisini şöyle anlatmıştır:

"Selman:

"Ya Resulullah! (a.s) sizi kayaya vururken gördüm. Yaptığınız hiçbir vuruş yoktu ki, onunla birlikte bir şimşek çakmasın." dedi. Resulullah (a.s) kendisine:

"Ey Selman, onu gördün mü?" diye sordu.

1008- Nesai (6/43) Kitabu'l-Cihad. Türklerle ve Habeşlilerle savaşmak babı.
Hadisi, Taberani 'el-Mu'cemu'l-Kebir ve'l-Evsat'ta, İbn Mes'ud kanalıyla rivayet etmiştir. Bu hadisin Muaviye kanalıyla Taberani'nin naklettiği bir şahidi vardır. Rivayetlerinin bazısı bazısına şahidlik etmektedir (desteklemektedir). Zaten bu da hasen bir hadistir.

1) En'am Suresi: 115

2) En'am Suresi: 115

3) En'am Suresi: 115

***Nedera:** Düştü, koptu.*

"Seni hakla gönderen Allah'a yemin ederim ki, (evet) gördüm," dedi. O zaman:

"İlk darbeyi vurduğumda Kisra'nın şehirleri ile o şehirlerin etrafındakileri bana kaldırıldı da gözlerimle gördüm." dedi. Ashabı arasından orada bulunan birisi, Allah Resulü (a.s)'ne:

"Ya Resulullah (a.s), Allah'a oraları fethetmeyi nasip etmesi, diyarlarını ganimet kılması ve beldelerini de bizim elimizle harab eylemesi için dua etseniz," dedi. Allah Resulü (a.s) de öyle dua etti.

"Sonra" dedi, Hz. Peygamber (a.s) "ikinci darbeyi vurdum, Bizans Kayseri'nin şehirleri ve etrafındaki şehirler, benim için kaldırıldı ve gözlerimle gördüm."

"Ya Resulullah! (a.s) Bize oraları fethetmeyi nasib etmesi, diyarlarını ganimet kılması ve beldelerini bizim elimizle harab eylemesi için Allah'a dua etseniz," dediler. Allah Resulü (a.s) de öyle dua etti.

"Sonra" dedi, Hz. Peygamber (a.s), "üçüncüyü vurdum, benim için Habeş şehirleriyle etrafında bulunan şehirler, köyler kaldırıldı ve gözlerimle gördüm."

O anda Resulullah (a.s) (ashabın "dua et de..." demesine fırsat vermeden):

"Size dokunmadıkça Habeşilere ilişmeyin ve sizi kendi halinize bıraktıkça türkleri de kendi hallerine bırakın." buyurdu." (1)

١٠٠٩ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَتَخْرُجَنَّ الظَّعِينَةُ مِنَ الْمَدِينَةِ حَتَّى تَدْخُلَ الْحِيرَةَ لَاتَخَافُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ».

1009- Bezzar, Cabir bin Semura (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

---

1) Münavi şöyle demektedir: "Habeşlilere ilişmeyin" demek, onlar size dokunmadıkça Habeşliler ve Türklere dokunmayın demektir. Çünkü Habeşlilerin ülkesi sarp ve geçit vermez bir yerdir. Ayrıca müslümanlarla aralarında çöller, ıssız yerler ve denizler vardır. İşte bu sebeple Hz.Peygamber (a.s.), müslümanlara çok güç ve yorucu oluşundan dolayı onların diyarlarına girme külfetini yüklemedi. Türklere gelince, çok güçlü ve ataktırlar, ülkeleri de soğuktur. İslam'ın askerleri olan araplar ise, sıcak bölgelerdendir. Bu sebeple onların memleketine girmekle de mükellef tutmadı. Ancak Allah korusun, İslam beldelerine girerlerse "onlar size dokunmadıkça" sözünün de delâlet ettiği gibi savaşı terk etmek mübah olmaz.

" Resulullah (a.s)'ın şöyle söylediğini duydum:

"(Öyle bir zaman gelecek ki) Hevdeci içindeki bir kadın, Medine'den çıkıp Hire'ye (kadar yolculuk yapıp oraya) girecek de, Allah Azze ve Celle hariç, hiç kimseden korkmayacak."

١٠١٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلاَ كِسْرَى بَعْدَهُ، وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلاَ قَيْصَرَ بَعْدَهُ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ: لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ».

1010- Buhari ve Müslim, Cabir bin Semura (r.a)'dan rivayet etmişlerdir:

" Resulullah (a.s) şöyle buyurdu: Kisra yok oldumu, artık ondan sonra onun sahip olduğu kadar mülke sahip olabilecek yeni bir kisra gelmeyecektir. Bizans kralı öldümü de, ondan sonra (yeni) bir kayser (kral) gelmeyecektir. Canımı alı-vermek elinde olana yemin ederim ki, o ikisinin hazineleri Allah yolunda size verilecektir."

Müslim'in bir rivayetinde de (1) Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Kisra ölmüştür, ondan sonra da kisra yoktur..."

Bir Açıklama

İbn Hacer şöyle demektedir:

"Hattabî şu görüşü belirtmektedir: Ondan sonra artık (yeni bir) kayser gelmeyecektir" sözünün anlamı, ondan sonra onun sahip olduklarına sahip bir kayser gelmeyecektir," demektir. Çünkü o, Şam bölgesinde idi ve hıristiyanların dinî vecibelerinin kendisiyle tamam olduğu Kudüs de bu bölgedeydi. Bizanslılara kral olan herkes, Kudüs'e ya gizlice ya da açıkca girmişti. Kral oradan çekilip çıktı, hazineleri açıldı ve kendinden sonra hiçbir kral, o beldelere halef olamadı."

1009- Keşfu'l-Estar (3/143) el-Mucem'ul-Kebir (2/215)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/291)'de şöyle der: "Hadisi, Taberani ve Bezzar rivayet etmişlerdir. Bezzar'ın ravileri Ahmed bin Yahya hariç -ki o da sikadır- Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir."

1010- Buhari (6/219) 57-Kitabu fardi'l-hams. 8-Hz.Peygamber (a.s.)'in "Size ganimetler helal kılındı" sözü babı.

Müslim (4/2236) 52-Kitabu'l-fiten ve eşratı's-sâ'a. 18-Bir adam bir adamın kabrine uğrayıp beladan ötürü ölünün yerinde olmayı dilemedikçe kıyamet kopmaz babı.

1) Müslim, a.y.

Kitabu'l-cihad içindeki "harb hiledir" babındaki rivayette *"Kisra ölmüştür, sonra da onun ardından (başka) bir kisra gelmeyecektir. Bizans kralı da ölecektir."* şeklinde bir ifade gelmiştir. Bu, şöyle açıklanmıştır:

"Bundaki hikmet şudur: Hz. Peygamber (a.s) o sözü, Kitabu'l-Ahmak'da Ebu Bekir hadisinde geleceği gibi Kisra bin Hürmüz öldüğünde söylemiştir. Ebu Bekir hadisi de şöyledir:

"Hz. Peygamber (a.s)'e, İranlıların, bir kadını kendilerine kral yaptıkları haberi ulaştı."

Halbuki bu olay, Şirveyh bin Kisra öldüğünde ve kendilerine kızı Buran'ı devlet başkanı tayin ettiklerinde olmuştu. Bizans kralına gelince, doğrusu o, hicretin yirminci yılına, Hz. Ömer (r.a)'in halifeliği zamanına kadar yaşamıştır. Hz. Peygamber (a.s)'in dömeninde ve Şam'da müslümanlarla savaşanın, oğlu olduğu ve oğluna da kral denildiği söylenmiştir. Her hâlükârda da hadisle kastedilen olay olmuştur, olmaması imkanı da yoktur. Çünkü gerek Kisra, gerekse kralın toprakları daha önce olduğu gibi, Hz. Peygamber (a.s) zamanındaki halinde kalmamıştır."

Aksine, kisra ve kayser bir cinstir. Müslümanlar, kisraların hakimiyetine son vermişler, sonra da o hakimiyet geri dönmemiştir. Zira Hz. Osman (r.a)'nın hilafeti zamanında öldürülen Yezdücerd, en son kisra idi. Fatih Sultan Mehmed de Bizans krallarının İstanbul'daki hakimiyetine son vermiştir. Ve daha sonra bu krallar geri dönmemiştir. Ve o hakimiyeti bir daha elde edememişlerdir.

١٠١١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ نَافِعِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةٍ، قَالَ: فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ قَوْمٌ مِنْ قِبَلِ الْمَغْرِبِ عَلَيْهِمْ ثِيَابُ الصُّوفِ، فَوَافَقُوهُ عِنْدَ أَكَمَةٍ، فَإِنَّهُمْ لَقِيَامٌ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَاعِدٌ، قَالَ: فَقَالَتْ لِي نَفْسِي: ائْتِهِمْ فَقُمْ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَهُ لَايَغْتَالُونَهُ، قَالَ: ثُمَّ قُلْتُ: لَعَلَّهُ نَجِيٌّ مَعَهُمْ، فَأَتَيْتُهُمْ، فَقُمْتُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَهُ، قَالَ: فَحَفِظْتُ مِنْهُ أَرْبَعَ كَلِمَاتٍ أَعُدُّهُنَّ فِي يَدِي، قَالَ: «تَغْزُونَ جَزِيرَةَ الْعَرَبِ، فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ ثُمَّ فَارِسَ، فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ. ثُمَّ تَغْزُونَ الرُّومَ، فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ. ثُمَّ تَغْزُونَ الدَّجَّالَ فَيَفْتَحُهُ اللَّهُ» قَالَ نَافِعٌ: يَا جَابِرُ ــ هُوَ جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ ــ لَانُرَى الدَّجَّالَ يَخْرُجُ حَتَّى تُفْتَحَ الرُّومُ.

"Bir gazvede Resulullah (a.s)'la birlikteydik. Hz. Peygamber (a.s)'in yanına, batı yönünden üzerlerinde yün elbiseler bulunan bir topluluk geldi. Kendisine bir tepenin yanında rastladılar. Onlar ayakta, Resulullah (a.s) oturur durumdaydı. Kendi kendime:

"Şunların yanına git de onlarla Hz. Peygamber (a.s)'in arasına dur. O'na ansızın saldırıp öldürmesinler" dedim. Sonra (yine kendi kendime):

"Belki onlarla gizli birşey konuşur." dedim (ama gene de) yanlarına gelerek onlarla Resulullah (a.s)'ın arasında durdum. O'ndan ellerimle sayarak dört söz ezberledim: Resulullah (a.s):

"Arap Yarımadasında savaşırsınız, Allah size orayı fethettirir. Sonra İran'la savaşırsınız, Allah size orayı da fethettirir. Romalılarla (veya Bizanslılarla) savaşırsınız, Allah orasını da size fethettirir. Sonra Deccal'la savaşırsınız. Allah size onu da fethettirir," buyurdu."

Hadisi rivayet eden ravi diyor ki: *"Nafi' (hadisi kendisine aktardığı Cabir bin Semura'ya hitaben):*

"Cabir! Biz, Romalılar fethedilmedikçe Deccal'ın çıkacağını zannetmiyoruz," dedi."

١٠١٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَا أَنَا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ ، إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَشَكَا إِلَيْهِ الْفَاقَةَ، ثُمَّ أَتَاهُ آخَرُ فَشَكَا إِلَيْهِ قَطْعَ السَّبِيلِ فَقَالَ: «يَا عَدِيُّ، هَلْ رَأَيْتَ الْحِيرَةَ؟» قُلْتُ: لَمْ أَرَهَا، وَقَدْ أُنْبِئْتُ عَنْهَا، قَالَ: «فَإِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنَ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ، لَاتَخَافُ أَحَدًا إِلاَّ اللَّهَ تَعَالَى» قُلْتُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِي: فَأَيْنَ دُعَّارُ طَيِّءٍ الَّذِينَ قَدْ سَعَّرُوا الْبِلَادَ؟» وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتُفْتَحَنَّ كُنُوزُ كِسْرَى» قُلْتُ: كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ؟ قَالَ: «كِسْرَى

1011- Müslim (4/2225) 52-Kitabu'l-Fiten ve eşratı's-sâ'a. 12-Deccal'dan önce müslümanların elde edeceği fetihler babı.

***Ekeme:** Tepe*

***Yağtâlûnehû:** Ona ansızın saldırıp öldürmesinler.*

***Neciyy:** Münaci: Gizli birşeyler konuşan.*

***Teftehûne Cezirati'l-Arabi:** Arap yarımadası Hz.Peygamber (a.s.) devrinde fethedilmişti. Sonra dinden dönme (irtidat) olaylarının vukuunun ardından Hz.Ebubekir (r.a.) zamanında da fetholunmuştur.*

بْنِ هُرْمُزَ، وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الرَّجُلَ يُخْرِجُ مِلْءَ كَفِّهِ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ يَطْلُبُ مَنْ يَقْبَلُهُ مِنْهُ، فَلاَ يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُهُ مِنْهُ، وَلَيَلْقَيَنَّ اللَّهَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ يُتَرْجِمُ لَهُ، فَيَقُولَنَّ: أَلَمْ أَبْعَثْ إِلَيْكَ رَسُولاً فَيُبَلِّغَكَ؟ فَيَقُولُ: بَلَى. فَيَقُولُ: أَلَمْ أُعْطِكَ مَالاً، وَأُفْضِلْ عَلَيْكَ؟ فَيَقُولُ: بَلَى فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ، فَلاَ يَرَى إِلاَّ جَهَنَّمَ، وَيَنْظُرُ عَنْ يَسَارِهِ فَلاَ يَرَى إِلاَّ جَهَنَّمَ» قَالَ قَالَ عَدِيٌّ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَمَنْ لَمْ يَجِدْ شِقَّ تَمْرَةٍ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ» قَالَ عَدِيٌّ: فَرَأَيْتُ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنَ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لاَتَخَافُ إِلاَّ اللَّهَ، وَكُنْتُ فِيمَنِ افْتَتَحَ كُنُوزَ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ، وَلَئِنْ طَالَتْ بِكُمْ حَيَاةٌ لَتَرَوُنَّ مَا قَالَ النَّبِيُّ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ: «يُخْرِجُ مِلْءَ كَفِّهِ ...».

1012- Buhari, Adiyy bin Hatem (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ben, Hz. Peygamber (a.s)'in yanında iken, ansızın bir adam gelip O'na fakirlikten şikayet etti. Sonra bir başkası gelip yollarının kesildiğinden şikayetçi oldu. Resulullah (a.s):

"Adiyy! Hire'yi gördün mü?" diye sordu. Adiyy:

"Görmedim ama haberdar oldum," dedim.

"Eğer, uzun süre yaşarsan, hevdeci içindeki kadının Hire'den kalkıp Kabe'yi tavaf edinceye kadar Allah Teala'dan başka hiç kimseden korkmadan yolculuk yaptığını göreceksin," buyurdu. Kendi kendime:

"Tay' kabilesinin beldeleri kasıp kavuran başıbozuklukları ne olacak?" dedim. Resulullah (a.s) (devam ederek):

"Şayet uzun süre yaşarsan, Kisra'nın hazinelerinin size fetholunduğunu da (göreceksin)" dedi.

"Kisra bin Hürmüz'ünkü mü?" diye sordum.

"Kisra bin Hürmüz'ünkü... Eğer yaşarsan, adamın onu kendisinden zekat olarak alacak kimseyi arayarak, avuç dolusu altın veya gümüş çıkartıp onu ken-

---

1012- Buhari (6/610) 61-Kitabu'l-Menakıb 25-İslam'da peygamberlik alametleri babı.
Za'îne: Hevdec içinde bulunan kadın. Bu asıl anlamıdır. Sonra hevdecde de olmasa yolculuk da yapmasa kadın için za'îne denilmiştir.

disinden zekat olarak kabul edecek tek bir kişi bile bulunamadığını da göreceksin. Sizden biri (yani herbiriniz) O'nunla karşılaşacağı (kıyamet) gün(ün)de kendisine avukatlık yapacak bir avukat bulunmadığı bir durumda Allah'la karşılaşacak ve:

"Sana bir peygamber göndermedim mi ve o sana tebliğde bulunmadı mı?" buyuracak.

"Evet (gönderdin)," diyecek.

"Sana mal verip artırmadım mı?" buyuracak.

"Evet (öyle oldu)" diyecek. Sağına bakacak, cehennemden başka birşey göremeyecek, soluna bakacak cehennemden başka birşey göremeyecek." dedi."

Adiyy dedi ki: *"Hz. Peygamber (a.s)'i şöyle derken duydum:*

"Yarım hurmayla da olsa cehennemden korunun, kim yarım hurma bile olsun bulamazsa güzel bir sözle (cehennemden korunsun)."

Yine Adiyy şöyle söylemiştir:

"Hevdeci içindeki kadının Hire'den kalkıp Kabe'yi tavaf edinceye kadar yalnızca Allah'tan korkarak yolculuk yaptığını gördüm ve ben Kisra bin Hürmüz'ün hazineleri kendilerine açılanlar (fethi nasib olanlar) arasında idim. Şayet (o güne dek) uzun süre yaşarsanız, Hz. Peygamber Ebu'l-Kasım'ın söylediği "avuç dolusu (altını veya gümüşü) çıkarır..." sözünün de çıktığını göreceksiniz."

Bir Açıklama

'Fethu'l-Bari'de İbn Hacer şöyle demektedir:

"Hire 'ha' harfi 'ya' harfi sakin ve 'ra' harfi meftuh olarak Fars hanedanının hakimiyeti altındaki arap krallarının şehridir. O zaman onların kralları Nu'man bin Münzir'in öldürülmesinden sonra, Kisra'nın eli altından oraya idarece olan İlyas bin Kabîsa et-Tâ'î idi. Bundan dolayı Adiyy bin Hatem "Tay' kabilesinin başıbozukları ne olacak?" demiştir. Ahmed'in Şa'bî tarîkıyla Adiyy bin Hatem'den yaptığı rivayette şöyle geçmektedir: Adiyy:

"Ya Resulullah! (a.s) Tay kabilesinin atlıları ve adamları nerede?" dedim" demiş."

Burada geçen mekatıb maktıb'ın çoğuludur, asker demektir. Ve süvariler için kullanılır.

"Kabe'yi tavaf edinceye kadar..." sözü ile ilgili olarak Hanbel, Adiyy'den başka bir senetle *"hiç kimseden izin almaksızın"* şeklinde bir ilave ile rivayet et-

miştir.

"Tay' kabilesinin başıbozukları nerede?" sözündeki du'âr, dâ'ır kelimesinin çoğuludur, başıbozuk; kötü, bozguncu anlamına gelir. Aslı, çok duman çıkardığında söylenen ûdun dâ'ır'dır.

Cevâlikî şöyle der:

"Çoğu bunu 'zel' harfiyle söyler. Bunlar korku anlamında olduğu görüşündedirler. Ama doğrusu ilk olan manasıdır. Kelimeden amaçlanan; yol kesiciler, eşkıyalardır. Tay ise meşhur bir kabiledir ve adı geçen Adiyy bin Hatim onlardandır. Memleketleri Irak'la Hicaz arasındadır. Tay'lar, izinsiz geçenlerin yollarını keserlerdi. Bu sebeple Adiyy, bir kadının korkmaksızın onların yanından nasıl geçeceğine hayret etmiştir."

"Beldeleri kasıp kavuran" sözüne gelince, fitne ateşini tutuşturan, yani yeryüzünü şerle, fitneyle dolduran anlamınadır. Bu ifade, ateş kelimesinden çıkarılmıştır, çünkü ateş de tutuşturmaktadır.

"Kisra'nın hazineleri" sözündeki kisra, Fars (Pars) krallarının ünvanıdır. Fakat konuşma Kisra bin Hürmüz zamanında geçmektedir, adı da Perviz'dir. Bundan dolayı Adiyy bin Hatim onu sormuştur. Adiyy bu sözü ancak, Kisra o zaman gözüne çok büyük gözüktüğü için böyle söylemiştir.

"... Ondan zekat alacak bir kimse bulamaz" sözü ise, yani o zaman fakirler bulunmadığından zekatını verecek kimse bulamaz demektir. Bu da İsa bin Meryem (a.s)'in inişinden sonra olacaktır. Tabii, bunun Ömer bin Abdulaziz zamanında gerçekleşen olaya bir işaret olması ihtimali de vardır.

Beyhakî buna kâni olmuş ve 'Dcla'ilü'n-Nübüvve' adlı eserinde Yakup bin Süfyan tarîkıyla Ömer bin Üseyd bin Abdurrahman bin Zeyd bin Hattab'a ulaşan bir senetle şu hadisi rivayet etmiştir:

"Ömer bin Abdülaziz sadece 30 ay yöneticilik yaptı. Dikkatinizi çekerim, Allah'a yemin olsun ki, bir adam çokça mal getirip, bunu fakirlerden uygun gördüğünüz yerlere verin deyip; "bunu kime vereyim" diye düşünüp (verecek uygun bir kimse) bulamayarak malını geri götürünceye kadar, o malın (devlet hazinesinde) kalışına dek de vefat etmedi. Ömer insanları zenginleştirmişti."

Beyhakî hadise şöyle şerh düşmüştür: *"Bu hadiste, Adiyy bin Hatim'den rivayet ettiğimiz hadisi tasdik eder şeyler vardır."*

Hadiste geçen *"eğer yaşarsan"* sözünden dolayı da şüphesiz bu ihtimal, birinci ihtimale tercih edilir.

ma bile olsun bulamazsa" sözünde ihtilafa düşülmüştür. Müstemlî'nin riva-yeti yine 'şikkati' şeklindedir.

"Şayet (o güne dek) uzun yaşarsanız, Hz. Peygamber (a.s)'in dediğinin (çıktığını) göreceksiniz" sözü, Adiyy bin Hatim'in sözüdür, Resulullah (a.s)'ın sözü değildir.

"Avuç dolusu -mal- çıkarır da alacak kimse bulamaz" sözü Ahmed'in yukarıda geçen rivayetinde *"canımı alıvermek elinde olana yemin ederim ki, üçüncüsü de gerçekleşecektir, çünkü bunları Hz. Peygamber (a.s) söyledi."* sözü de, Hz. Peygamber (a.s)'in söylediği ve Adiyy'in inandığı gibi olmuştur. Bazı alimler, bu hadisi kadının farz haccı edâ etmek için, tek başına yola çıkmasının caiz olduğuna delil getirmişlerdir.

١٠١٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «تَمَثَّلَتْ لِيَ الْحِيرَةُ كَأَنْيَابِ الْكِلَابِ، وَإِنَّكُمْ سَتَفْتَحُونَهَا» فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! هَبْ لِي بِنْتَ بُقَيْلَةَ فَقَالَ: «هِيَ لَكَ. فَأَعْطُوهُ إِيَّاهَا» فَجَاءَ أَخُوهَا فَقَالَ: تَبِيعُهَا؟ قَالَ: نَعَمْ قَالَ: فَاحْتَكِمْ مَا شِئْتَ. قَالَ: بِأَلْفِ دِرْهَمٍ، قَالَ: قَدْ أَخَذْتُهَا بِأَلْفٍ، قَالُوا: لَوْ قُلْتَ ثَلَاثِينَ أَلْفًا. قَالَ: وَهَلْ عَدَدٌ أَكْبَرُ مِنْ أَلْفٍ.

1013- Taberani, Adiyy bin Hatim (ra.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

" Resulullah (a.s) şöyle buyurdu: "Hire, bana köpek dişleri şeklinde göründü. Siz orayı mutlaka fethedeceksiniz." Bir adam kalkıp:

"Ya Resulullah (a.s), Bukeyle'nin kızını bana ver." dedi. Resulullah (a.s) da:

"O senindir" buyurdu. (Orayı fethettiklerinde) o kızı o adama verdiler. Derken kızın erkek kardeşi gelip:

"Satar mısın? (Fidye karşılığı serbest bırakır mısın?)" diye sordu:

"Evet", dedi.

"İstediğin fiyatı biç," dedi.

"1000 dirheme" dedi.

"Bin dirheme aldım", dedi. (Daha sonra) dediler ki:

1013- Mu'cemu'l-Kebir (17/81) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (6/212)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup ravileri, Buhari'nin ravileridir."

"Keşke, 30 bin dirhem deseydin."

"Binden daha büyük sayı mı var?" dedi."

١٠١٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا فُتِحَتْ عَلَيْكُمْ فَارِسُ وَالرُّومُ: أَيُّ قَوْمٍ أَنْتُمْ؟» قَالَ عَبْدُالرَّحْمٰنِ بْنُ عَوْفٍ: نَقُولُ كَمَا أَمَرَنَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَوْ غَيْرَ ذٰلِكَ تَتَنَافَسُونَ، ثُمَّ تَتَحَاسَدُونَ، ثُمَّ تَتَدَابَرُونَ، أَوْ تَتَبَاغَضُونَ، أَوْ نَحْوَ ذٰلِكَ، ثُمَّ تَنْطَلِقُونَ فِي مَسَاكِينِ الْمُهَاجِرِينَ، فَتَجْعَلُونَ بَعْضَهُمْ عَلَى رِقَابِ بَعْضٍ».

1014- Müslim, Abdullah bin Amr bin el-As (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Rusulullah (a.s): "İran ve Bizansı fethettiğinizde, sizler hangi kavimsiniz?" buyurdu. Abdurrahman bin Avf:

"Allah'ın emrettiği gibiyiz deriz." dedi. O zaman Resulullah (a.s):

"Bundan başka birşey yapmaz mısınız? Yarış edersiniz, sonra birbirinize hased edersiniz, sonra birbirinize sırt çevirirsiniz, sonra birbirinize küser buğz edersiniz. Yahut buna benzer şeyler yaparsınız. Sonra muhacirlerin fakirlerine gidersiniz de onları birbiri üzerine vali yaparsınız," buyurdu."

١٠١٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ فَتُطْعِمُهُ وَكَانَتْ أُمُّ حَرَامٍ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَطْعَمَتْهُ وَجَعَلَتْ تَفْلِي رَأْسَهُ، فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، ثُمَّ اسْتَيْقَظَ

1014- Müslim (4/2274) 53-Kitabu'z-Zühd ve'r-Rakaik. Hadis no: 7

***Nekûlu mâ Emaranellahu:** Hamdeder, şükreder ve fazl'u ihsanını artırmasını dileriz.*

***Tenâfesûne Sümme Tehâdesûne Sümme Tet Ebâderûne:** Ulema şöyle demiştir: Bir şeye koşuşturmak, başkasının onu elde etmesinden hoşlanmayarak ona doğru birbirini geçmeye çalışmak demektir ki, bu da hasedin ilk derecesidir. Hased ise, nimetin, nimet sahibinin elinden kaybolmasını temenni etmektir. Tedâbür ise; ilişkinin kesilmesi demektir. Fakat tedâbür'le birlikte bir parça sevgi kalmış demektir, buğz yoktur. Tebâğuz ise; bundan sonrasıdır. Bundan dolayı hadiste sıralama böyle yapılmıştır.*

***Sümme tentalikûne fi mesakini'l-muhacirin fe tec'a lûne ba'dahum ala rikâbi ba'dihim:** Yani fakirlerine giderseniz ve bir kısmını, bir kısmı üzerine emir tayin ederseniz.*

وَهُوَ يَضْحَكُ، قَالَتْ فَقُلْتُ: وَمَا يُضْحِكُكَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ، يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هٰذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسِرَّةِ ــ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ» شَكَّ إِسْحَاقُ ــ قَالَتْ فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، فَدَعَا لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ . ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ، ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ. فَقُلْتُ: وَمَا يُضْحِكُكَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ» ــ كَمَا قَالَ فِي الْأَوَّلِ ــ قَالَتْ فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ: «أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ» فَرَكِبَتِ الْبَحْرَ فِي زَمَنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ فَصُرِعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ.

1015- Buhari ve **Müslim,** Enes (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmişlerdir:

" Resulullah (a.s) Ümmü Haram binti Milhan'ın yanına girer, o da kendisine yemek ikram ederdi. Ümmü Haram, Ubade bin Samit (r.a)'ın nikahı altında idi. Yine birgün Resulullah (a.s) onun yanına girdi, o da kendisine yemek ikram etti ve saçını taramaya başladı. Derken Resulullah (a.s) uyuyup sonra da gülerek uyandı."

Ümmü Haram diyor ki: *"Bunun üzerine ben:*

"Seni güldüren de nedir ey Allah'ın Resulü." diye sordum.

"Ümmetimden birilerinin Allah yolunda savaşa gittikleri gösterildi. Şu denizin ortasında tahtlar üzerinde krallar olarak -veya tahtları üzerindeki krallar gibi- bini(p gidi)yorlar." İbn İshak bu iki cümleden hangisini söylediğini şaşırmıştır.

Ümmü Haram demiş ki: *"Bunun üzerine ben:*

"Ya Resulullah (a.s) Allah'a beni onlardan eylemesi için dua etsen," dedim. Resulullah (a.s) da dua etti. Sonra başını koyup daha sonra da gülerek uyandı."

1015- Buhari (6/10) 56-Kitabu'l-Cihad. Kadınlara ve erkeklere cihad ve şehitlik için dua etme babı.

Müslim (3/1518) 33-Kitabu'l-İmâra. 4-Deniz savaşına çıkmanın fazileti babı.

***Sebecü'l-Bahr:** Ortası*

***Misle'l-Mulûk Ale'l-Esirra:** (Tahtları üzerindeki krallar gibi) sözündeki ifade onların cennete girdiklerinde, cennetteki sıfatlarını belirtmektedir, denilmiştir. En doğrusu, bunun, onların dünyadaki sıfatları olmasıdır.*

Ümmü Haram diyor ki:

"Seni güldüren de nedir ya Resulullah?" diye sordum.

"Ümmetimden bazı insanların Allah yolunda savaşa çıktıkları gösterildi..." (diye başladı ve) ilk defasındaki gibi anlattı. Bunun üzerine:

"Ya Resulullah (a.s), Allah'a beni onlardan eylemesi için dua etsen," dedim.

"Sen, öncekilerdensin" buyurdu."

Gerçekten de Ümmü Haram Mu'aviye bin Ebi Süfyan zamanında gemiye binip denizden karaya çıktığı anda binitinden düşerek ölmüştür.

Enes'in, teyzesi Ümmü Haram binti Milhan (r.a.)'dan yaptığı bir rivayette de (1) şöyle anlatmaktadır:

"Hz. Peygamber (a.s) bir gün yakınımda uyudu. Sonra gülümseyerek uyandı.

"Seni güldüren nedir?" diye sordum.

"Ümmetimden bazı insanların, tahtları üzerindeki krallar gibi işte şu yeşil denize açıldıkları gösterildi." buyurdu. O zaman:

"Allah'a beni onlardan kılması için dua et." dedim."

"Nitekim dua etti..." diye başlayıp benzerini zikretmiştir.

Bir başka rivayette de (2) şöyle geçer:

"Anam-babam, yoluna kurban olsun ey Allah'ın Rasulü, seni güldüren nedir?" dedim.

"Ümmetimden bir topluluk gösterildi." dedi."

Bu rivayette "denizin sırtına binen"; "Sen onlardansın" ve "Ondan sonra Ubâde bin Sâmit onunla evlendi, denize savaşmak için açıldı. Ümmü Haram'ı da yanında götürdü. varacakları yere vardıklarında Ümmü Haram'a bir katır getirildi, o da bindi, ondan sonra katır onu yere düşürdü de boynu kırılıp öldü" gibi ifadeler vardır.

Bir başka rivayette ise (3) şöyle geçer:

---

1) Buhari (6/18) 56-Kitabu'l-Cihad. Allah yolunda binitlerinden düşüp ölenin fazileti babı.

Müslim (4/1519) 33-Kitabu'l-İmâra. 49-Deniz seferinin fazileti babı.

2) Müslim, a.y.

3) Buhari (6/76) 56-Kitabu'l-Cihad. 63-Kadının, deniz seferine çıkması babı. Hadiste geçen yeşil deniz ifadesi arapça bilmeyenler için yabancı gelebilir. Fakat arapların

" Resulullah (a.s), Enes'in teyzesi Bintü Milhan'ın yanına geldi, başını koyup onun yanında (uyudu). -Buhari'de onun yanında yaslan(ıp uyu)du şeklindedir- Sonra güldü. Ümmü Haram:

"Niye gülüyorsun ey Allah'ın Resulü?" diye sordu.

"Ümmetimden bir takım insanlar, Allah yolunda mavi denize açılırlar. Onların benzeri, tahtları üzerindeki krallardır," buyurdu.

"Ya Resulullah (a.s), beni onlardan eylemesi için Allah'a dua etsen," dedim. Resulullah (a.s) da:

"Ya Allah, onu onlardan eyle", buyurdu. Sonra yeniden uyudu ve güldü. Ümmü Haram da kendisine bir önceki gibi söyledi. O da ona yine aynısını söyledi. Daha sonra Ümmü Haram:

"Beni de onlardan eylemesi için Allah'a dua etsen," dedi. Resulullah (a.s) da:

"Sen öncekilerdensin. Sonrakilerden değilsin." buyurdu."

Ravi der ki: *"Enes şöyle dedi:*

"Ümmü Haram, Ubade bin Sâmit'le evlenip ve Bintu Karaza (Mu'aviye'nin hanımı) ile deniz seferine çıktı. Seferden döndüğünde hayvanına bindi, hayvandan düştü boynu kırıldı ve öldü."

Bir Açıklama

Hz. Peygamber (a.s)'in Ümmü Haram binti Milhan'ın yanına girişi konusunda İmam Nevevi, şunları söylemektedir:

---

adeti beyaz ve kırmızı dışındaki her renge 'yeşil' demektir. Gerçi bunun bizim dilimizde de karşılığı yok değildir. Onların 'yeşil deniz' deyişine karşılık biz de ırmak ve nehirlere yeşil ve kırmızı renkleri, üstelik isim olarak kullanmaktayız: Kızılırmak, Yeşilırmak gibi...

Ümmü Haram'ın şehadeti olayı ile ilgili hadislerin anlaşılması ve açıklanması konusunda ulema arasında bir hayli anlaşmazlık ve tartışma olagelmiştir. Mezarının nerede olduğuna dair iki görüş hakimdir:

1- Kıbrıs'ta,

2- Humus'ta.

Kıbrıs'ta öldüğüne dair rivayetler de iki kısma ayrılmaktadır:

1- Daha ada fethedilmeden, denizden karaya çıkarken vefat etmiştir.

2- Aksine ada fetholunduktan sonra, karadan denize çıkılmak üzereyken vefat etmiştir.

Nasıl öldüğüne dair rivayetler de ikiye ayrılmaktadır:

1- Hayvana bineyim derken, düşüp ölmüştür.

2- Hayvan, onu sırtından atmış ve bu nedenle ölmüştür.

"Alimler, Ümmü Haram'ın Resulullah (a.s)'ın mahremi (ebediyen nikah düşmeyecek bir yakını) olduğunda ittifak etmişler, ancak bunun nasıl olduğu konusunda değişik görüşler belirtmişlerdir. İbn Abdil-Berr ve bazıları, onun, Hz. Peygamber (a.s)'in süt teyzelerinden birisi olduğunu söylerken, diğerleri de dedesinden dolayı babasının teyzesi olduğunu, çünkü Abdülmuttalib'in annesinin Nevcaroğullarından olduğunu söylemişlerdir."

"Muaviye zamanında" sözü için Kadî İyazi:

"Siyercilerin ve tarihçilerin çoğu, bu hadisenin Hz. Osman bin Affan (r.a)'nın halifeliği zamanında olduğunu belirtirler." der.

Rivayetten anlaşıldığına göre, Ümmü Haram ve kocası Kıbrıs seferine çıkmışlardı. *"Ümmü Haram orada hayvanından düştü vefat etti ve orada toprağa verildi."* denilmektedir. Bu bilgiye göre, 'Muaviye zamanında' sözünün anlamı, Muaviye'nin halifeliği zamanında değil, Muaviye'nin deniz seferine çıkışı sırasında olduğu anlaşılır.

Ümmü Haram binti Milhan'ın kabrinin yeri konusunda da ihtilaf vardır. 'Fethu'l-Bârî müellifinin bu konudaki incelemesi şöyledir:

"Kır bir katır, Ümmü Haram'a binmesi için getirildi, o da binmeye çalıştı ama düştü, boynu kırıldı ve öldü. Ümmü Haram'ın düşüşünün, Kıbrıs seferinden döndükten sonra, Şam sahillerinde denizden karaya çıktığında olduğu da söylenmiştir. Fakat İbn Ebi Asım'ın 'Kitabu'l Cihad'da Hişam bin Amman bin Yahya bin Hamza'dan daha önce geçen senedle Ümmü Haram hadisesine ilişkin "Bizanslılarla savaşmaya dair söylenenler babı"nda bir hadis tahric etmiştir. O hadiste, "Ubade, Humus sahillerine ayak basmıştır" ifadesi yer almaktadır."

Hişam bin Ammar da: *"Ümmü Haram'ın kabrini Humus sahillerinde gördüm"* demektedir. Bir gurup alim ise, kabrinin Kıbrıs adasında olduğuna kani olmuşlardır.

İbn Hıbbân, hadisi, Leys bin Sa'd tarikıyla kendi senediyle tahric ettikten sonra:

"Ümmü Haram'ın mezarı Anadolu denizindeki (Akdeniz) Kıbrıs denilen ve müslümanların topraklarıyla, arasında üç günlük yol bulunan bir adadır." demektedir.

İbn Abdilberr de, ona Kıbrıs adasında denizden karaya çıktığında hayvanının getirildiğini ve hayvanın, onu üzerinden attığına kani olmuştur.

Taberi ise, Vâkıdî tarikıyla şu hadisi tahric etmiştir:

"Muaviye, adanın fethinden sonra, halkıyla her yıl 7 bin dinar harac vermek şartıyla barış anlaşması yaptı. Adadan geri dönmek üzere yola çıkmak istedik-

lerinde, Ümmü Haram'a binmesi için bir hayvan getirildi. Düştü ve vefat etti. Kabri oradadır. Kabri(nde dua etmek sureti)yle yağmur isterler ve "azize'nin kabri" derler." Daha sonra aslında tenakuzu gidercecek bir şeye rastlanılmıştır. O da, Abdürrezzak'ın, senediyle tahric ettiği şu hadistir... İbn Hacer'in Ata (r.a)'dan rivayet ettiği bu hadiste şöyle geçer:

"Ümmü Haram'ı, Münzir bin Zübeyr'in Bizans topraklarına düzenlediği bir seferde gördüm. Bizans topraklarında vefat etti." Bu hadis, Sahih-i Buhari'nin şartına göre bir isnaddır.

١٠١٦ - رَوَىٰ مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّكُمْ سَتَفْتَحُونَ أَرْضًا يُذْكَرُ فِيهَا الْقِيرَاطُ» وَفِي رِوَايَةٍ «سَتَفْتَحُونَ مِصْرَ، وَهِيَ أَرْضٌ يُسَمَّىٰ فِيهَا الْقِيرَاطُ ــ فَاسْتَوْصُوا بِأَهْلِهَا خَيْرًا، فَإِنَّ لَهُمْ ذِمَّةً وَرَحِمًا».

1016- Müslim, Ebu Zer Ğıffari (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s): "Siz öyle bir yer fethedeceksiniz ki, orada kîrat (geçerlidir ve kîrattan çokça) bahsedilir."

Bir rivayet de (1) şöyledir:

"Siz, Mısır'ı mutlaka fethedeceksiniz. Mısır kîrat söylenen bir memlekettir. Birbirinize Mısır halkı hakkında hayır tavsiye edin. Zira onların, bir zimmet ve akrabalık hakkı vardır."

Bir başka rivayette ise (2) şöyle geçmektedir:

"Orayı fethettiğinizde, halkına iyi davranın. Çünkü onların bir zimmet ve akrabılık -veya bir zimmet ve hısımlık- hakkı vardır. İki adamın orada bir kerpiç yeri hakkında kavga ettiğini gördünüz mü, derhal oradan çıkın."

Ebu Zer şöyle devam etmiştir:

1016- Müslim (4/1970) 44-Kitabu Fadaili's-Sahebe. 56-Hz.Peygamber (a.s.)'in Mısırlılar hakkındaki tavsiyesi babı.

1) Müslim, a.y.

2) Müslim, a.y.

***Kîrât:** Dinar, dirhem vd. para cüzlerinden bir cüzdür ve Mısırlılar bunu çokça kullanıyordu.*

***Zimmet:** Hürmet ve hak demektir. Burada teminat anlamında kullanılmıştır.*

***Rahim:** Akrabalık bağı. Hz.İsmail (a.s.)'in annesi Hacer (a.s.)'in Mısırlı oluşu sebebiyle.*

***Sıhr:** Hz.Peygamber (a.s.)'in oğlu İbrahim'in annesi Maria'dan dolayı meydana gelmiş hısımlık. Rahm ve Sıhr'ın hem Hacer (r.a.)'den hem de Maria'dan olması da mümkündür.*

"Nitekim Abdurrahman bin Şurahbil bin Hasene ile kardeşi Rabi'a'nın bir kerpiç yeri hakkında kavga ettiklerini görüp oradan hemen ayrıldım."

١٠١٧ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي قَبِيلٍ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ وَسُئِلَ أَيُّ الْمَدِينَتَيْنِ تُفْتَحُ أَوَّلاً الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ أَوْ رُومِيَةُ؟ فَدَعَا عَبْدُاللَّهِ بِصُنْدُوقٍ لَهُ حَلَقٌ قَالَ: فَأَخْرَجَ مِنْهُ كِتَابًا، قَالَ: فَقَالَ عَبْدُاللَّهِ: بَيْنَا نَحْنُ حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَكْتُبُ إِذْ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَيُّ الْمَدِينَتَيْنِ تُفْتَحُ أَوَّلاً الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ أَوْ رُومِيَةُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَدِينَةُ هِرَقْلَ تُفْتَحُ أَوَّلاً» يَعْنِي قُسْطَنْطِينِيَّةَ.

1017- Ahmed, Ebu Kabîl (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Amr bin el-As'ın yanında idik. Ona:

"Şu iki şehirden hangisi, İstanbul mu, yoksa Roma mı daha önce fethedilecek?" diye soruldu. O zaman Abdullah bir sandık getirilmesini istedi. Sandığın halkaları vardı. O sandıktan bir yazılı metin çıkardı. Sonra da:

"Biz Resulullah (a.s)'ın yanında (Kur'an, ya da) hadis yazarken birden Resulullah (a.s)'a o iki şehirden hangisinin, İstanbul'un mu, yoksa Roma'nın mı daha önce fethedileceği soruldu. Allah Resulü (a.s) de:

"Hirakl'ın şehri daha önce fethedilecek." buyurdu. Yani "İstanbul" dedi."

١٠١٨ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنْ بَشِيرٍ الْخَثْعَمِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «لَتُفْتَحَنَّ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ. فَلَنِعْمَ الأَمِيرُ أَمِيرُهَا وَلَنِعْمَ الْجَيْشُ ذٰلِكَ الْجَيْشُ» قَالَ: فَدَعَانِي مَسْلَمَةُ بْنُ عَبْدِالْمَلِكِ فَسَأَلَنِي فَحَدَّثْتُهُ فَغَزَا الْقُسْطَنْطِينِيَّةَ.

1018- Ahmed ve Bezzar, Beşir el-Has'ami (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Beşir, Hz. Peygamber (a.s)'in şöyle buyurduğunu duymuş:

1017- Ahmed, Müsned (2/176) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (6/219)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup, ravileri Ebu Kabil dışında -ki o da sika'dır- Buhari'nin, Sahih'ine rivayetlerini aldığı ravileridir.

1018- Ahmed, Müsned (4/335) Keşfu'l-Estar (2/358)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (6/218)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed, Bezzar ve Taberani rivayet etmiştir. Ravileri sika'dır."

"İstanbul mutlaka fetholunacaktır. Onu fetheden komutan ne iyi komutan, o ordu, ne iyi ordudur."

Beşir der ki:

"Mesleme bin Abdulmelik beni çağırıp sordu. Ben de bu hadisi kendisine rivayet ettim. Bunun üzerine İstanbul'a sefer düzenlendi."

Allah bu fethi, Hz. Peygamber (a.s)'den sekiz buçuk asır sonra, Fatih Sultan Mehmed'e nasibetti.

١٠١٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعَامِرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَاللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ: كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا رَأَيْتُمْ قَوْمًا أَوْ أَتَاكُمْ قَوْمٌ لُطْخُ الْوُجُوهِ؟!.

1019- Taberani, Yezid bin Mu'âviye el-Amirî (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Yezid, Abdullah bin Mes'ud'un şöyle dediğini duymuş:

"Siz bir kavmi gördüğünüzde veya yüzleri kirli bir kavim size geldiğinde nasıl olursunuz?"

١٠٢٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يُوشِكُ أَنْ يَمْلأَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَيْدِيَكُمْ مِنَ الْعَجَمِ ثُمَّ يَكُونُونَ أُسْدًا لاَيَفِرُّونَ فَيَقْتُلُونَ مُقَاتِلَتَكُمْ وَيَأْكُلُونَ فَيْئَكُمْ».

1020- İmam Ahmed, Semura (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Allah (c.c) az kalsın elinizi acemlerle dolduruverir. Sonra (savaştan) kaçmayan aslan kesilirler de sizinle savaşıp haracınızı (ganimetinizi) yerler."

١٠٢١ــ رَوَى أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يُوشِكُ الْأُمَمُ أَنْ تَدَاعَى عَلَيْكُمْ كَمَا تَدَاعَى الْأَكَلَةُ إِلَى قَصْعَتِهَا» فَقَالَ قَائِلٌ: وَمِنْ قِلَّةٍ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: «بَلْ أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ، وَلَكِنَّكُمْ غُثَاءٌ كَغُثَاءِ السَّيْلِ، وَلَيَنْزِعَنَّ

1019- Mu'cemu'l-Kebir (9/277) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/312)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri sika'dır."

1020- Ahmed, Müsned (5/11) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/310)'de şöyle demektedir: "Hadisi; Ahmed, Bezzar ve Taberani rivayet etmişlerdir. Ahmed'in ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir."

اللَّهُ مِنْ صُدُورِ عَدُوِّكُمُ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ، وَلَيَقْذِفَنَّ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمُ الْوَهْنَ» فَقَالَ قَائِلٌ: يَارَسُولَ اللَّهِ! وَمَا الْوَهْنُ؟ قَالَ: «حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ».

1021- Ahmed ve **Ebu Davud,** Sevban (ra.)'dan rivayet etmişlerdir:

"Neredeyse milletler, size karşı yemek yiyenlerin, yemek çanağına, birbirini davet edip çağrıştıkları gibi çağrışırlar," buyurdu. Birisi:

"Bizim o zaman (sayıca) az olacağımızdan mı?" dedi.

"Hayır, aksine siz o zaman (sayıca) kalabalık olursunuz. Fakat sel üzerindeki çör-çöp gibi (değersiz bir kalabalık şeklinde) olursunuz. Üstelik Allah, düşmanlarınızın kalbindeki korkuyu (sizden korkmalarını) da söker alır ve sizin gönlünüze de vehn kor," buyurdu. Birisi:

"Ey Allah'ın Resulü, vehn nedir?" diye sordu.

"Dünyayı sevip, ölümden hoşlanmamaktır," buyurdu".

Bir Açıklama

Ebu Davud'un şerhlerinden biri olan 'Avnu'l-Ma'bud'da şöyle denilmektedir:

"Yemek yiyenlerin, birbirini yemek çanağına çağırdıkları ifadesinde yer alan "kas'atiha" ibaresindeki zamir, yemek yiyenler anlamına kullanılan "ekele" kelimesine aittir. Yani o kaptan herhangi bir engel olmaksızın ve tartışma yapmaksızın alıp afiyetle, huzurla yerler demektir. İşte diğer milletler de elinizdekileri herhangi bir yorgunlukla karşılaşmaksızın, zarara uğramaksızın ve onları alıkoyacak bir dirence rastlamaksızın işte böyle alacaklar..."

Ali el-Kârî de şöyle söylemiştir:

"Kafir ve sapık guruplar sizin için çağrışırlar."

Yani yemek yiyen topluluk, herhangi bir engelle karşılaşmaksızın ve yorulmadan afiyetle yiyecekleri yemek tabağına birbirlerini çağırırlar. Ve sahip olduğunuz diyarlara hakim olmak, gücünüzü kırmak ve sizinle savaşmak için toplanmak üzere birbirlerini davet ederler."

1021- Ahmed, Müsned (5/278) Ebu Davud (4/111) Kitabu'l-Melahim. Diğer milletlerin müslümanlar üzerine çağrışmaları hakkında bir bab.

Teda'î: Bazısı bazısını çağırıp cevap verir.

Ekele: Akil'in çoğuludur. Yemek yiyenler.

Güsâ: Sele karışan çör-çöp.

١٠٢٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عَلَى حِرَاءَ، هُوَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ وَعَلِيٌّ وَطَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ، فَتَحَرَّكَتِ الصَّخْرَةُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «اِهْدَأْ، فَمَا عَلَيْكَ إِلاَّ نَبِيٌّ، أَوْ صِدِّيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ».

1022- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

" Resulullah (a.s) Hira (dağı)nın üzerinde idi. O (a.s), Hz. Ebu Bekir (r.a), Hz. Ömer (r.a), Hz. Osman (r.a), Hz. Ali (r.a), Talha ve Zübeyr de beraberinde idiler. Birden kaya sarsıldı. Bunun üzerine Resulullah (a.s):

"Sakin ol! Üzerinde bir peygamber veya sıddîk veya şehid var." buyurdu."

Bir başka rivayette ise (1) şöyle geçmektedir:

" Resulullah (a.s) Hira Dağı üzerinde idi. Dağ sarsıldı. O zaman Allah Resulü (a.s):

"Sakin ol, Hira. Üzerindeki sadece bir peygamberdir veya sıddîktir veyahut şehiddir." buyurdu.

O anda Hira Dağı'nın üzerinde Hz. Peygamber (a.s), Hz. Ebu Bekir (r.a), Hz. Ömer (r.a), Hz. Osman (r.a), Talha, Zübeyr ve Sa'd bin Ebi Vakkas bulunmaktaydı.

Sonuçta ise, Sa'd bin Ebi Vakkas yatağında sıddîk olarak vefat etmiştir."

١٠٢٣ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي عَبْدِالرَّحْمٰنِ السُّلَمِيِّ، قَالَ: لَمَّا حُصِرَ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ فَوْقَ دَارِهِ، ثُمَّ قَالَ: أُذَكِّرُكُمْ بِاللَّهِ، هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ حِرَاءَ حِينَ انْتَفَضَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اُثْبُتْ حِرَاءُ، فَلَيْسَ عَلَيْكَ إِلاَّ نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ؟» قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: أُذَكِّرُكُمْ بِاللَّهِ، هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فِي جَيْشِ الْعُسْرَةِ: «مَنْ يُنْفِقُ نَفَقَةً مُتَقَبَّلَةً» ــ وَالنَّاسُ مُجْهَدُونَ مُعْسِرُونَ ــ فَجَهَّزْتُ ذٰلِكَ الْجَيْشَ؟ قَالُوا: نَعَمْ.

1022- Müslim (4/1880) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe. Talha ve Zübeyr (r.a.)'in faziletleri babı.

1) Müslim, a.y.

ثُمَّ قَالَ: أُذَكِّرُكُمْ بِاللَّهِ، هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ بِئْرَ رُومَةَ، لَمْ يَكُنْ يَشْرَبُ مِنْهَا أَحَدٌ إِلاَّ بِثَمَنٍ فَابْتَعْتُهَا فَجَعَلْتُهَا لِلْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ وَابْنِ السَّبِيلِ؟ قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ، وَأَشْيَاءَ عَدَّهَا.

1023- Tirmizi, Abdurrahman es-Sülemi (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Osman (r.a), kuşatıldığında evinin damına çıkıp kuşatanlara gözükerek:

"Size Allah'a yemin ederek hatırlatırım. Hira dağı kımıldadığında Resulullah (a.s):

"Hira, sakin ol! Üzerinde sadece bir peygamber veya bir sıddîk veya bir şehid var." dediğini biliyor musunuz?" diye sordu?

"Evet" dediler.

"Size Allah'a yemin ederek hatırlatırım. Resulullah (a.s)'ın Usra ordusu hakkında -insanlar kıtlık ve güçlük içinde iken-:

"Kim kabul olunmuş bir harcama yapmak ister?" buyurduğunda, o orduyu benim donattığımı biliyor musunuz?" diye sordu.

"Evet" dediler. Sonra yine onlara:

"Size Allah'a yemin ederek hatırlatırım. Rûme kuyusundan hiç kimsenin parasını ödemeksizin içemediğini, benim o kuyuyu satın alıp zengine, fakire ve yolcuya vakfettiğimi biliyor musunuz?" diye sordu:

"Ya Allah, evet (doğru)" dediler. Hz. Osman (r.a) (böyle diye diye) bir çok şey saydı."

Buhari'nin rivayetinde ise (1) şöyle geçmektedir:

1023- Tirmizi (5/625) 50-Kitabu'l-Manakıb. 19-Hz.Osman (r.a.)'ın menakıbı babı.

1) Buhari (5/406) 55-Kitabu'l-Vesâyâ 33-Bir arazi veya bir kuyu vakfettiğinde veya müslümanların kovaları (nın su alışı) gibi kendisi için de (su alıp istifade etmeyi) şart koşsa babı.

***Cehede:** Kişi meşakkatle karşılaştığında mechud denir. Cehd'den gelmektedir. Cehede'n-nâs diye de, insanlar kıtlığa düştüklerinde denilir. Echede, müched diye de insan cehd'e düştüğünde denilir ki, cehd de meşakkat demektir. Mücahid de böyledir, yani güçlükle meşakkatle karşılaşmış anlamınadır. Veya bu kelime 'echede dâbbetehû' ifadesinden alınmıştır. O da yolculuk esnasında hayvanına gücünün üstünde yük yüklemek demektir. Bu durumda racul muched ve muchid, zayıf hayvana sahip adam demektir ki, mal yokluğu vb. bir durumdan dolayı, o hayvanı o haline rağmen ödünç almıştır.*

"Hz. Osman (r.a) kuşatıldığında, kuşatmacılara gözüküp:

"Allah aşkına size sorarım. Hatta kimseye değil ancak Hz. Peygamber (a.s)'in ashabına sorarım. Resulullah (a.s):

"Rûme kuyusunu kim kazarsa, cennetliktir." buyurmasıyla, onu derhal kazdığını bilmez misiniz?" Onun:

"Usra Ordusunu kim donatırsa, cennetliktir." buyurmasıyla, o orduyu derhal techiz ettiğimi bilmez misiniz?" dedi. Ashab, Hz. Osman (r.a)'ın söylediklerini doğruladı."

Veliyyü'l-vakf'ın (vakıftan) yemesinde ve vakıf'ın ve başkasının veliyyü'l vakf olmasında bir gariplik yoktur. Hüküm herkesi kapsar. Hz. Ömer (r.a), vakfı hakkında da böyle demiştir.

١٠٢٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَعِدَ أُحُدًا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَرَجَفَ بِهِمْ، فَقَالَ: «اُثْبُتْ أُحُدُ فَإِنَّ عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ».

1024- Buhari, Enes bin Malik (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

" Resulullah (a.s), Hz. Ebu Bekir (r.a), Hz. Ömer (r.a), Hz. Osman (r.a) Uhud'a çıktılar. Uhud onları sarstı. O zaman Hz. Peygamber (a.s):

"Uhud! Sakin ol. Çünkü senin üzerinde bir peygamber, bir sıddîk ve iki şehid var." buyurdu."

Bir rivayette de (1) şöyle geçmektedir:

"Hira, sakin ol. Çünkü üzerinde sadece bir peygamber veya sıddîk ve şehid var." buyurdu."

1024- Buhari (7/22) 62-Kitabu Fadaili's-Sahabe.5-Hz.Peygamber (a.s.)'in "Şayet bir dost edinseydim" sözü babı.

1) Tirmizi (5/651) Said bin Zeyd'den 50-Kitabu'l-Menakıb. 28-Said bin Zeyd bin Amr bin Nüfeyl (r.a.)'in menakıbı babı.

Bu konuda, Mavsılî sahih bir isnadla Sehl bin Sa'd'dan bir hadis rivayet etmiştir. İbn Mace de Said bin Zeyd'den bir hadis aktarmıştır. İbn Mace'nin rivayetinde Said, Abdurrahman bin Avf'la kendisini de dahil etmiştir. Bir başka rivayette, Ahmed'in Büreyde'den, Hz.Ebu Bekir (r.a.), Hz.Ömer (r.a.) ve Hz.Osman (r.a.)'a hasr ederek yaptığı rivayettir ki, ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir.

***İbnu's-Sebil:** Sebil, yol demektir. İbnu's-Sebil de yolcu... Sanki onun seferle içli-dışlı oluşundan yola nisbet edilmiştir.*

١٠٢٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَوَالَةَ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ جَالِسٌ فِي ظِلِّ دَوْمَةٍ، وَعِنْدَهُ كَاتِبٌ لَهُ يُمْلِي عَلَيْهِ، فَقَالَ: «أَلاَ أَكْتُبُكَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ؟» قُلْتُ: لاَ أَدْرِي مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ فَأَعْرَضَ عَنِّي. وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ مَرَّةً فِي الْأُولَى: «نَكْتُبُكَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ؟» قُلْتُ: لاَ أَدْرِي فِيمَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ فَأَعْرَضَ عَنِّي، فَأَكَبَّ عَلَى كَاتِبِهِ يُمْلِي عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: «أَنَكْتُبُكَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ؟» قُلْتُ: مَا أَدْرِي مَا خَارَاللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ؟ فَأَعْرَضَ عَنِّي، فَأَكَبَّ عَلَى كَاتِبِهِ يُمْلِي عَلَيْهِ، قَالَ: فَنَظَرْتُ فَإِذَا فِي الْكِتَابِ عُمَرُ، فَقُلْتُ: إِنَّ عُمَرَ لاَيَكْتُبُ إِلاَّ فِي خَيْرٍ، ثُمَّ قَالَ: «أَنَكْتُبُكَ يَا ابْنَ حَوَالَةَ؟» قُلْتُ: نَعَمْ. فَقَالَ: «يَا ابْنَ حَوَالَةَ كَيْفَ كَيْفَ تَفْعَلُ فِي فِتْنَةٍ تَخْرُجُ فِي أَطْرَافِ الْأَرْضِ كَأَنَّهَا صَيَاصِي بَقَرٍ؟» قُلْتُ: لاَ أَدْرِي مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ. قَالَ: «وَكَيْفَ تَفْعَلُ فِي أُخْرَى تَخْرُجُ بَعْدَهَا كَأَنَّ الْأُولَى فِيهَا انْتِفَاجَةُ أَرْنَبٍ؟» قُلْتُ: لاَأَدْرِي مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ قَالَ: «اِتَّبِعُوا هٰذَا» قَالَ: وَرَجُلٌ مُقَفٍّ حِينَئِذٍ. قَالَ: فَانْطَلَقْتُ فَسَعَيْتُ وَأَخَذْتُ بِمَنْكِبَيْهِ، فَأَقْبَلْتُ بِوَجْهِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقُلْتُ: هٰذَا. قَالَ: «نَعَمْ» قَالَ: وَإِذَا هُوَ عُثْمَانُ ابْنُ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

1025- Ahmed, Abdullah bin Havâlc (r.a)'den şu şckilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanına geldim. Bir hurma (veya sedir yahut ulu) ağacının gölgesinde oturmuştu. Yanında yazı yazdırdığı bir kâtip vardı.

"Seni yazmayalım mı ey Havaleoğlu?" diye sordu.

"Allah'ın ve Resulü'nün benim için neyi seçip tercih ettiğini bilmiyorum ki." dedim. Hemen benden yüz çevirdi. Resulullah (a.s.) söylediği sözü bir daha söyledi:

1025- Ahmed, Müsned (4/109) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/88)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Ahmed ve benzerini Taberani rivayet etmiştir. Her ikisinin ravileri de, Buhari'nin, rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir."

Zıllu Devme: Bir ağaç türü. Fakat bu, gerek hurma ağacı, gerek sedir ağacı, gerekse ulu ağaçlar için kullanılmaktadır.

Sayâsî: Burada bu kelime çağlar anlamında kullanılmıştır.

İntifâce: Sıçrama.

"Seni yazalım Havaleoğlu," buyurdu.

"Hangi hususta olduğunu bilemiyorum ki, ey Allah'ın Resulü," diye cevap verdim. Derhal benden yüz çevirip, katibe yazdırmaya devam etti. Sonra:

"Seni de yazalım mı Havaleoğlu," diye sordu.

"Allah ve Resulü'nün benim için neyi seçip tercih ettiğini bilmiyorum ki," diye cevap verdim. Hemen benden yüz çevirip katibe yazdırmaya başladı. O arada baktım, bir de ne göreyim, yazıda Hz. Ömer (r.a.)'in adı geçmiyor mu? Kendi kendime:

"Hz. Ömer (r.a.)'in adı hayırdan başka bir konuda yazılmaz." dedim. Daha sonra Allah Resulü (a.s) tekrar:

"Seni de yazalım mı Havaleoğlu?" buyurunca.

"Evet", dedim. O zaman:

"Havaleoğlu! Yeryüzünün (değişik) yörelerinde çıkacak olan inek boynuzu gibi çağlarca sürecek fitnede nasıl davranacaksın?" buyurdu.

"Allah ve Resulü (r.a)'nün benim için neyi seçip tercih ettiğini bilmiyorum ki" dedim.

"Pekala... ya ondan sonra sonra çıkacak ve ilki ona göre tavşan zıplaması mesabesinde olacak bir başka fitnede nasıl davranacaksın?" diye buyurdu.

"Allah'ın ve Resulü (a.s)'nün benim için neyi seçip tercih ettiğini bilmiyorum ki," diye cevap verdim.

"Şuna tabi olun", buyurdu. Hemen fırlayıp koştum ve omuzlarından tutup yüzünü Allah Resulü (a.s)'ne döndürdüm. Ardından:

"Buna mı?" dedim.

"Evet ona." buyurdu. İşte o, Hz. Osman bin Affan (ra.)'dı."

Bir rivayette (1) şöyle anlatılır:

"Biz, yolculuklarından birinde Hz. Peygamber (a.s)'le birlikteydik. İnsanlar bir yerde mola verdiler. Resulullah (a.s) da bir hurma ağacı (sedir ağacı veya ulu ağaç) gölgesi altına çekildi. Derken bir ihtiyacımdan dolayı benim kendisine doğru gelmekte olduğumu gördü. Benden ve katibinden başka kimse yoktu."

Bu rivayette şöyle anlatmıştır: *"Bir de ne göreyim yazının baş tarafında Hz. Ebu Bekir (r.a) ile Hz. Ömer (r.a)'in adları yok mu?"*

---

1) Ahmed, Müsned (5/33)

Yine bu rivayette şöyle geçer:

"Ne yapayım ya Resulullah (a.s)." dedim.

"Şam'a yerleş." buyurdu"

Yine bu rivayette şöyle demiştir:

"Ahiret hakkında nasıl (birşeyler) söylediğini hatırlamıyorum. Çünkü ahiret hakkında "benim için şundan şundan daha sevimlidir" gibi birşeyler söylediğini duymuş bulunuyorum."

Bir Açıklama

Bu hadiste, Hz. Osman bin Affan (r.a)'ın hak, karşıtlarınınsa batıl üzere olacakları, bir ihtilaf ve fitnenin ortaya çıkacağına işaret vardır. Ayrıca, Şam'ın bu fitneden uzakta olacağına ve kurtulmak isteyenlerin Şam'a sığınmasına da işaret edilmektedir. Ki, bu daha sonra bizatihi yaşanmıştır. Zira Hz. Osman (r.a) aleyhine Şam'dan hiç kimse çıkmamıştır.

١٠٢٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: وَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْأَسْوَافِ، وَبِلَالٌ مَعَهُ، فَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ، وَكَشَفَ عَنْ فَخِذَيْهِ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ، فَقَالَ: «يَا بِلَالُ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ» فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَجَلَسَ عَنْ يَمِينِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ، وَكَشَفَ عَنْ فَخِذَيْهِ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ يَسْتَأْذِنُ. فَقَالَ: «ائْذَنْ لَهُ يَا بِلَالُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ» فَدَخَلَ فَجَلَسَ عَنْ يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ وَكَشَفَ عَنْ فَخِذَيْهِ، ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ يَسْتَأْذِنُ، فَقَالَ: «ائْذَنْ لَهُ يَا بِلَالُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ» فَدَخَلَ عُثْمَانُ فَجَلَسَ قُبَالَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ وَكَشَفَ عَنْ فَخِذَيْهِ.

1026- Taberani, Ebu Said el-Hudri (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Esvaf'ta durdu. Yanında Bilal vardı. Ayaklarını kuyuya salladı. Dizleri açıldı. İzin isteyerek Hz. Ebu Bekir (r.a) yanına geldi. Resulullah (a.s):

1026- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/57)'de rivayet ederek: "Hadisi, Taberani, 'el-Mu'cemu'l-Evsat'ta aktarmıştır. Ravileri, Taberani'nin şeyhi Ali bin Said hariç -ki o da hasenu'l-hadistir- Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir" demiştir.

Esvaf: Medine'de bir yer.

"Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele, ey Bilal," buyurdu. Hz. Ebu Bekir (r.a) huzura girdi ve Resulullah (a.s)'ın sağına oturdu. O da ayaklarını kuyuya sarkıttı ve dizleri açıldı. Sonra izin isteyerek Hz. Ömer (r.a.) geldi. Resulullah (a.s):

"Bilal! Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele." buyurdu. Hz. Ömer (r.a.) de girip Resulullah (a.s)'ın soluna oturdu. O da ayaklarını kuyuya sarkıttı ve dizleri açıldı. Sonra Hz. Osman (r.a) izin isteyerek geldi. Resulullah (a.s):

"Bilal! Ona izin ver ve kendisini, kendisine uğrayacak bir belâ(ya katlanmak) şartıyla cennetle müjdele." buyurdu. Hz. Osman (r.a) da girip Resulullah (a.s)'ın karşısına oturdu ayaklarını kuyuya sarkıttı ve onun da dizleri açıldı."

١٠٢٧ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: رَأَى النَّبِيُّ ﷺ عَلَى عُمَرَ ثَوْبًا أَبْيَضَ، فَقَالَ: «أَجَدِيدٌ ثَوْبُكَ أَمْ غَسِيلٌ؟» فَقَالَ: فَلاَ أَدْرِي مَا رَدَّ عَلَيْهِ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «اِلْبَسْ جَدِيدًا وَعِشْ حَمِيدًا وَمُتْ شَهِيدًا وَيَرْزُقُكَ اللَّهُ قُرَّةَ عَيْنٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ».

1027- Ahmed ve Taberani, İbn Ömer (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Ömer (r.a)'in üserinde beyaz bir elbise gördü ve:

"Elbisen yeni mi, yoksa yıkanmış mı (yani eski mi)?" diye sordu. Ne cevap verdiğini hatırlamıyorum. Ondan sonra Hz. Peygamber (a.s):

"Yeni giy, hamdederek yaşa ve şehid olarak vefat et. Allah sana dünyada ve ahirette gözaydınlığı (sevinç ve memnuniyet) bahş etsin." buyurdu."

Taberani, Resulullah (a.s)'ın *"Allah sana dünyada ve ahirette gözaydınlığı (sevinç ve memnuniyet) bahş etsin" sözünden sonra Hz.Ömer (r.a)'in de:*

"Sana da ya Resulullah (a.s)," dediğini ilave etmiştir.

١٠٢٨ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنْ أَبِي رَافِعٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ: «إِنَّهُ سَيَكُونُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ عَائِشَةَ أَمْرٌ» قَالَ: أَنَا يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «نَعَمْ» قَالَ: أَنَا؟ قَالَ: «نَعَمْ» قَالَ: فَأَنَا أَشْقَاهُمْ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «لاَ وَلٰكِنْ إِذَا كَانَ ذٰلِكَ فَارْدُدْهَا إِلَى مَأْمَنِهَا».

1027- Ahmed, Müsned (2/89) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/73)'de rivayet etmiş ve: "Hadisi, Ahmed ve Taberani aktarmışlardır. Ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir" demiştir.

1028- Ahmed ve Bezzar, Ebu Rafi (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s), Ali bin Ebi Talib (r.a.)'e:

"Seninle Aişe arasında bir mesele çıkacak" buyurdu.

"Benimle mi ya Resulullah (a.s)" dedi. Resulullah (a.s):

"Evet" buyurdu.

"O halde ben onların en günahkarı olurum ey Allah'ın Resulü." dedi.

"Hayır, ama bu hadise olduğunda Aişe'yi emniyette olduğu yere iade et." buyurdu."

١٠٢٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى قَبْرِ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ فَجَعَلُوا يَجُرُّونَ النَّمِرَةَ عَلَى وَجْهِهِ فَتَنْكَشِفُ قَدَمَاهُ وَيَجُرُّونَهَا عَلَى قَدَمَيْهِ فَيَنْكَشِفُ وَجْهُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اجْعَلُوهَا عَلَى وَجْهِهِ، وَاجْعَلُوا عَلَى قَدَمَيْهِ مِنْ هٰذَا الشَّجَرِ» قَالَ: فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأْسَهُ، فَإِذَا أَصْحَابُهُ يَبْكُونَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّهُ يَأْتِي النَّاسِ زَمَانٌ يَخْرُجُونَ إِلَى الْأَرْيَافِ فَيُصِيبُونَ مِنْهَا مَطْعَمًا وَمَلْبَسًا وَمَرْكَبًا» أَوْ قَالَ: «مَرَاكِبَ فَيَكْتُبُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ: هَلُمَّ إِلَيْنَا، فَإِنَّكُمْ بِأَرْضِ حِجَازٍ جَدُوبَةٍ، وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ».

1029- Taberani, Ebu Üscyd es-Sâ'ıdî (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'la birlikte Hamza bin Abdulmuttalib'in kabri başındaydık. Bürde'yi yüzüne çekiyorlardı, ayakları açıkta kalıyordu. Ayaklarına çekiyorlardı, yüzü açıkta kalıyordu. Resulullah (a.s):

"Onu, yüzüne koyun (yüzünü örtün), ayaklarına da şu ağaçtan (dallar ve yapraklar) koyun," buyurdu.

1028- Ahmed, Müsned (6/393) Keşfü'l-Estar (4/93)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/234)'de şöyle demektedir: "Hadisi; Ahmed, Bezzar ve Taberani rivayet etmişlerdir, ravileri sika'dır."

1029- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (3/300)'de rivayet etmiş ve: "Hadisi; Taberani, 'el-Mu'cemu'l-Kebir'de hasen isnadla rivayet etmiştir" demiştir.

Nemira: Arapların giydiği yünden mamul bir bürde.

Derken Resulullah (a.s) başını kaldırdı ve ashabının ağladığını gördü. O zaman Allah Resulü (a.s):

"İnsanlara bir zaman gelecek, köylere çıkıp oralardan yiyecek, giyecek ve binite nail olacaklar." Veya şöyle buyurdu:

"Binitlere kavuşacaklar. Ailelerine: "Yanımıza gelin." diye mektup yazacaklar. Siz, Hicaz'ın kurak toprağındasınız. Bilselerdi Medine onlar için daha hayırlıdır."

١٠٣٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «هَلْ لَكُمْ مِنْ أَنْمَاطٍ؟» قُلْتُ: وَأَنَّى يَكُونُ لَنَا الْأَنْمَاطُ؟ قَالَ: «أَمَا وَإِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمُ الْأَنْمَاطُ» ــ فَأَنَا أَقُولُ لَهَا ــ يَعْنِي امْرَأَتَهُ ــ أَخِّرِي عَنَّا أَنْمَاطَكِ، فَتَقُولُ: أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : إِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمُ الْأَنْمَاطُ فَأَدَعُهَا.

1030- Buhari ve Müslim, Cabir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s): "Sizin saçaklı yaygılarınız (halı, kilim) var mı?" diye sordu.

"Bizim nereden saçaklı yaygılarımız olsun ki?" dedik.

"Dikkatinizi çekerim. Sizin saçaklı yaygılarınız olacak." buyurdu"

Cabir diyor ki: *"Ben ona -yani hanımıma-:*

"Şu saçaklı yaygılarını bizden uzaklaştır." diyorum. O da bana:

"Resulullah (a.s) sizin saçaklı yaygılarınız olacak buyurmadı mı?" diyor. Ve ben de kendisini rahat bırakıyorum."

Nesai'nin rivayetinde ise (1) şöyle anlatmaktadır:

"Resulullah (a.s): "Evlendin mi?" diye sordu.

"Evet" dedim. Resulullah (a.s):

"Saçaklı yaygılar edindiniz mi?" buyurdu."

1030- Buhari (6/629) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25-İslam'da peygamberlik alametleri babı. Müslim (3/1650) 37-Kitabu'l-Libas ve'z-Zine. 7-Saçaklı yaygılar edinmenin cevazı babı.

1) Nesai (6/136) Kitabu'n-Nikah. Saçaklı yaygılar babı.

***Enmât:** Döşemeye serilen yaygı.*

Nesai, hadisi *"sizin için olacak"* sözüne kadar zikretmiştir.

١٠٣١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اجْمَعُوا لِي مَنْ كَانَ هَاهُنَا مِنَ الْيَهُودِ» فَجُمِعُوا لَهُ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنِّي سَائِلُكُمْ عَنْ شَيْءٍ، فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْهُ؟» قَالُوا: نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَنْ أَبُوكُمْ؟» قَالُوا: أَبُونَا فُلَانٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «كَذَبْتُمْ، أَبُوكُمْ فُلَانٌ» فَقَالُوا: صَدَقْتَ وَبَرَرْتَ، فَقَالَ: «هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ؟» فَقَالُوا: نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ، وَإِنْ كَذَبْنَاكَ عَرَفْتَ كَذِبَنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي أَبِينَا، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَنْ أَهْلُ النَّارِ؟» فَقَالُوا: نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا، ثُمَّ تَخْلُفُونَا فِيهَا، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اخْسَؤُوا فِيهَا، وَاللَّهِ لَا نَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا» ثُمَّ قَالَ لَهُمْ: «هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ؟» قَالُوا: نَعَمْ، فَقَالَ: «هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هٰذِهِ الشَّاةِ سُمًّا؟» فَقَالُوا: نَعَمْ، فَقَالَ: «مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذٰلِكَ؟» قَالُوا: أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا نَسْتَرِيحُ مِنْكَ، وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ.

1031- Buhari, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hayber fethedildiğinde, Resulullah (a.s)'a içinde zehir bulunan bir koyun eti hediye edilmişti. Resulullah (a.s):

"Burada yahudilerden mevcut olan kimseleri benim için bir araya toplayın." buyurdu. Yahudiler, O'nun için biraraya getirildiler. Resulullah (a.s) onlara:

"Size birşey soracağım, soruma doğru cevap verecek misiniz?" buyurdu.

"Evet, ey Ebu Kasım" dediler. Resulullah (a.s) onlara:

"Babanız kim?" diye sordu.

"Babamız filandır." dediler. Resulullah (a.s):

1031- Buhari (10/244) 76-Kitabu't-Tıb. 55-Hz.Peygamber (a.s.)'in zehirlenmesi hakkında söylenenler babı.

Ihse'û: Köpeği uzaklaştırmak ve kovmak için söylenen sözdür, yani hoşt demek. Hadi ordan siz de, şeklinde tercüme etmeyi uygun gördük.

"Yalan söylediniz. Aksine babanız falandır." buyurdu.

"Hak ve doğru söyledin" dediler.

"Size birşey sorsam doğrusunu söyler misiniz?" buyurdu.

"Evet, ey Ebu Kasım. Yalan söylersek, yalan söylediğimizi, babamız hakkındaki yalanımızı anladığın gibi anlarsın." dediler. Resulullah (a.s) onlara:

"Kimler cehennemliktir?" diye sordu.

"Biz orada az (bir sayıda) oluruz, ondan sonra da (sayıca daha az olmak bakımından) ardımızdan siz gelirsiniz." dediler. Resulullah (a.s):

"Hadi ordan siz de... Allah'a yemin olsun ki, biz ebediyyen orada (sayıca) sizden sonra gelmeyeceğiz." buyurdu. Daha sonra onlara:

"Size bir şey sorsam doğrusunu söyler misiniz?" buyurdu.

"Evet" dediler.

"Bu koyun (etine) zehir koydunuz mu?" buyurdu.

"Evet" dediler.

"Sizi bunu yapmaya iten sebep nedir?" diye sordu.

"Yalancı isen senden kurtulmak istedik. Peygambersen zaten sana zarar vermezdi." dediler."

١٠٣٢ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي جَنَازَةٍ، فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ عَلَى الْقَبْرِ يُوصِي الْحَافِرَ: «أَوْسِعْ مِنْ قِبَلِ رِجْلَيْهِ، أَوْسِعْ مِنْ قِبَلِ رَأْسِهِ» فَلَمَّا رَجَعَ اسْتَقْبَلَهُ دَاعِي امْرَأَةٍ، فَجَاءَ، وَجِيءَ بِالطَّعَامِ، فَوَضَعَ يَدَهُ ثُمَّ وَضَعَ الْقَوْمُ فَأَكَلُوا، فَنَظَرَ آبَاؤُنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَلُوكُ لُقْمَةً فِي فَمِهِ، ثُمَّ قَالَ: «أَجِدُ لَحْمَ شَاةٍ أُخِذَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ أَهْلِهَا» فَأَرْسَلَتِ الْمَرْأَةُ قَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَرْسَلْتُ إِلَى الْبَقِيعِ يَشْتَرِي لِي شَاةً، فَلَمْ أَجِدْ، فَأَرْسَلْتُ إِلَى جَارٍ لِي قَدِ اشْتَرَى شَاةً أَنْ أَرْسِلْ إِلَيَّ بِهَا بِثَمَنِهَا فَلَمْ يُوجَدْ، فَأَرْسَلْتُ إِلَى امْرَأَتِهِ فَأَرْسَلَتْ إِلَيَّ بِهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَطْعِمِيهِ الْأَسَارَى».

1032- Ebu Davud, Asım bin Külcyb (r.a)'ın babası ve ensardan bir adam kanalıyla rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'la birlikte bir cenazeye gittik. Resulullah (a.s) kabrin başında durdu ve kabri kazan kişiye:

"Ayak tarafını geniş tut, baş tarafını geniş tut" diye tavsiyede bulunduğunu gördüm.

Dönerken kendisini (yolda) bir kadının davetçisi karşıladı. (Davete icabet edip) geldi. Yemek de getirildi. Resulullah (a.s) elini yemeğe uzattı, sonra topluluk da uzatıp yediler. Derken babalarımız Resulullah (a.s)'ın lokmayı ağzında evirip çevirdiğini (ancak yutmadığını) gördüler. Sonra da:

"Koyun etinin, sahibinin izni olmaksızın alındığını anlıyorum," buyurdu. (Davet sahibi) kadına haber yollandı. O da:

"Ya Resulullah (a.s), doğrusu ben Bakî'a'ya bana bir koyun alacak adam yolladım, bulamadı. Bir koyun satın almış olan komşuma, o koyunu değerini ödemek şartıyla bana göndermesi için de bir adam yolladım, komşum bulunamadı. Sonunda hanımına adam yolladım, o koyunu bana gönderdi," dedi. O zaman Resulullah (a.s):

"Bunu esirlere yedirin" buyurdu."

١٠٣٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «فِي أُمَّتِي كَذَّابُونَ وَدَجَّالُونَ سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ مِنْهُمْ أَرْبَعُ نِسْوَةٍ، وَإِنِّي خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لَانَبِيَّ بَعْدِي».

1033- Ahmed, Huzeyfe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

1032- Ebu Davud (3/244) Kitabu'l-Buyû'. Şüphelilerden kaçınmak hakkında bir bab. İsnadı sahihtir.

1033- Ahmed, Müsned (5/396) Mu'cemu'l-Kebir (3/170)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/334)'de şöyle demektedir: "Hadisi; Ahmed, Mu'cemu'l-Kebir ve el-evsat'ta, Taberani ve Bezzar rivayet etmişlerdir. Bezzar'ın ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravileridir."

***Yelûk:** Lokmayı çiğnemek, eveleyip gevelemek, yutmamak.*

'Avnu'l-Ma'bud'da şöyle geçmektedir:

"Hanımına adam yolladım da bana gönderdi" yani koyunu gönderdi. Hadisten, bu koyunun satın alınmasının sahih olmadığı ortaya çıkmıştır. Çünkü kadının izni ve rızası sahih değildir. Bu, sahibinin iznine mütevakkıf fuzuli'nin satışına yakındır. Her halükarda şüphe güçlüdür ve bu işe kalkışmak razı olunmayacak bir şeydir.

***Esârâ:** Esirler. Galiba bunlar fakirlerdir. Dıbbî; "Bunlar kafirlerdir" der. Çünkü helal etmesini dilemek için koyun sahibi bulunmadığından, yemek fesad hükmünde idi. Şeriat da malın boşa gitmesine izin vermediğinden bunların doyulması gerekmediği halde doyurulmalarını emir buyurdu.*

"Allah'ın Peygamberi (a.s): "Ümmetin arasında dördü kadın, 27 adet (peygamberlik iddiasında bulunan) yalancı ve deccal çıkacaktır. Şüphesiz ben, peygamberlerin sonuncusuyum, benden sonra peygamber yoktur." buyurdu."

١٠٣٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ كَذَّابِينَ».

1034- Taberani, Nu'man bin Beşir (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın şöyle dediğini duydum: "Kıyametin kopmasından önce (peygamberlik iddiasında bulunan) iki yalancı çıkar."

١٠٣٥ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْأَئِمَّةَ الْمُضِلِّينَ، وَإِذَا وُضِعَ السَّيْفُ فِي أُمَّتِي، لَمْ يُرْفَعْ عَنْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَلْحَقَ قَبَائِلُ مِنْ أُمَّتِي بِالْمُشْرِكِينَ، وَحَتَّى تَعْبُدَ قَبَائِلُ مِنْ أُمَّتِي الْأَوْثَانَ وَإِنَّهُ سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي ثَلاَثُونَ كَذَّابُونَ، كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ، وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لاَنَبِيَّ بَعْدِي وَلاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحَقِّ، لاَيَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُاللَّهِ».

1035- Ebu Davud, Sevban (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

" Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Ümmetim için, sadece sapıklığa götüren liderlerden dolayı korku duyuyorum. Ümmetim arasında kılıç çekildimi, artık kıyamete kadar kaldırılmaz. Ümmetimden bazı kabileler, müşriklere katılmadıkça ve ümmetimden bazı kabileler, putlara tapmadıkça kıyamet kopmaz. Ümmetim arasında 30 yalancı çıkacaktır. Herbisi de kendisinin peygamber olduğunu iddia eder. Ben peygamberlerin sonuncusuyum. Benden sonra peygamber yoktur. Ümmetimden hak üzere olan bir gurup da daima olacaktır. Onlara, Allah'ın emri gelinceye (kıyamet kopuncaya) kadar kendilerine muhalefet edenlerin zararı dokunamaz."

1034- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/335)'de: "Hadisi; Taberani nakletmiştir. Ravileri, Cendel bin Valık dışında -ki o da sika'dır- Buhari'nin, rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir." demiştir.

1035- Ebu Davud uzun bir şekilde (4/97) Kitabu'l-Fitten ve'l-Melahım'da ele almıştır. Fitnelerin ve delillerinin zikri babı.

Nitekim, Hz. Osman (r.a) zamanında kılıç çekildi ve ondan sonra da kaldırılmadı.

١٠٣٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ عِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ فَجَعَلَ يُحَدِّثُهُ عَنِ الْمُخْتَارِ. فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: إِنْ كَانَ كَمَا تَقُولُ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ ثَلاَثِينَ دَجَّالاً كَذَّابًا».

1036- Ahmed, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"İbn Ömer, Kûfe halkından birinin yanında idi. Adam, Muhtar'dan söz etmeye başladı. O zaman İbn Ömer:

"Eğer dediğin gibiyse, ben Resulullah (a.s)'ın şöyle dediğini duymuştum:

"Kıyametten önce 30 deccal ve yalancı çıkacaktır."

Taberani'ye ait bir rivayette (1) şöyle demiştir:

"Kıyametten önce Deccal çıkacaktır. Deccal'dan önce de 30 veya daha fazla yalancı çıkacaktır." buyurdu Hz. Peygamber (a.s)'e:

"Belirtileri nedir?" diye sorduk.

"Sizinkinden ayrı bir sünnet getirmeleri ve onunla sünnetinizi ve dininizi değiştirmeleridir. Onları gördüğünüzde, onlardan sakının ve onlara sırt çevirin."

Bu anlamda pek çok sahih rivayetler bulunmaktadır.

Muhtar bin Ebi Ubeyd, kendisine vahiy geldiği iddiasına kadar gitti. Birçok yalan iddiada bulundu. Bu sebeple alimler, onun nasslarda (hadislerde) sözü edilen Sakif'in (peygamberlik iddiasında bulunan) yalancısı olduğunda icma etmişlerdir.

١٠٣٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحٰقَ قَالَ: قُلْتُ لِعَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ: إِنَّ الْمُخْتَارَ يَزْعُمُ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ، قَالَ: صَدَقَ. وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ.

1037- Taberani, Ebu İshak (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

1036- Ahmed, Müsned (2/118)

1037- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/333)'de zikretmiştir. Hadisi, Taberani, 'Mu'cemu'l-Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri; Buhari'nin, rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir.

1) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/333)'de rivayet edip Taberani'ye nisbet etmiştir.

"Abdullah bin Ömer'e: "Muhtar (es-Sakafî), kendisine vahyolunduğunu iddia ediyor," dedim.

"Doğru söylüyor" dedi. "Şeytanlar, dostlarına vahyederler."

١٠٣٨ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي نَوْفَلَ بْنِ أَبِي عَقْرَبٍ الْعَرَنْجِيِّ قَالَ: صَلَبَ الْحَجَّاجُ ابْنَ الزُّبَيْرِ عَلَى عَقَبَةِ الْمَدِينَةِ لِيُرِيَ ذٰلِكَ قُرَيْشًا، فَلَمَّا أَنْ تَفَرَّقُوا جَعَلُوا يَمُرُّونَ فَلاَ يَقِفُونَ عَلَيْهِ حَتَّى مَرَّ عَلَيْهِ عَبْدُاللَّهِ بْنُ عُمَرَ، فَوَقَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ: اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ أَبَا خُبَيْبٍ (قَالَهَا ثَلاَثَ مَرَّاتٍ) لَقَدْ كُنْتُ نَهَيْتُكَ عَنْ ذَا (قَالَهَا ثَلاَثَ مَرَّاتٍ) لَقَدْ كُنْتَ صَوَّامًا قَوَّامًا، تَصِلُ الرَّحِمَ. فَبَلَغَ الْحَجَّاجَ مَوْقِفُ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ فَبَعَثَ إِلَيْهِ، فَاسْتَنْزَلَهُ فَرَمَى بِهِ فِي قُبُورِ الْيَهُودِ، وَبَعَثَ إِلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ أَنْ تَأْتِيَهُ وَقَدْ ذَهَبَ بَصَرُهَا، فَأَبَتْ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا لَتَجِيئَنَّ أَوْ لأَبْعَثَنَّ إِلَيْكِ مَنْ يَسْحَبُكِ بِقُرُونِكِ، قَالَتْ: وَاللَّهِ لاَ آتِيكَ حَتَّى تُرْسِلَ إِلَيَّ مَنْ يَسْحَبُنِي بِقُرُونِي، فَأَتَاهُ رَسُولُهُ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ لَهُ: يَاغُلاَمُ نَاوِلْنِي سَبْتِيَّتِي فَنَاوَلَهُ نَعْلَيْهِ، فَقَامَ وَهُوَ يَتَوَقَّدُ، حَتَّى أَتَاهَا، فَقَالَ: كَيْفَ رَأَيْتِ اللَّهَ صَنَعَ بِعَدُوِّ اللَّهِ؟ قَالَتْ: رَأَيْتُكَ أَفْسَدْتَ عَلَيْهِ دُنْيَاهُ، وَأَفْسَدَ عَلَيْكَ آخِرَتَكَ، وَأَمَّا مَا كُنْتَ تُعَيِّرُهُ بِذَاتِ النِّطَاقَيْنِ، أَجَلْ لَقَدْ كَانَ لِي نِطَاقَانِ: نِطَاقٌ أُعْطِي بِهِ طَعَامَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ النَّمْلِ وَنِطَاقٌ آخَرُ لاَبُدَّ لِلنِّسَاءِ مِنْهُ، وَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ فِي ثَقِيفٍ مُبِيرًا وَكَذَّابًا، فَأَمَّا الْكَذَّابُ فَقَدْ رَأَيْنَاهُ، وَأَمَّا الْمُبِيرُ فَأَنْتَ ذَاكَ» قَالَ: فَخَرَجَ.

1038- Taberani, Ebu Nevfil bin Ebi Akrab el-Arancî (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Haccac, İbn Zübeyr'i, cesedi Kureyş'e gözüksün diye Medine geçidine astı.

1038- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/256)'de zikrederek; "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri; Buhari'nin, rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir" demiştir.

***Akabetü'l-Medine:** Bu sözünden anlaşılan, insanların Mekke'den Medine'ye geçtikleri geçit olmalı. Çünkü İbn Zübeyr, Mekke'de idam edilmiştir.*

***Akabe:** Dağların yüksek ve sarp kısmındaki yol, geçit.*

***Sibtiyyeteyye:** Ayakkabı.*

Asanlar gidince (Mekkeliler) cesedin yanına uğruyor ama durmuyorlardı. Sonunda Abdullah bin Ömer de uğradı, cesedin yanında durup:

"Esselamu Aleyke Ebu Hubeyb (üç defa söyledi), işte ben seni bundan sakındırmaktaydım (bu sözü de üç defa söyledi). Sen çok nafile oruç tutar, çok nafile namaz kılardın ve akrabalık ilişkilerini sürdürürdün." dedi.

Haccac'a, Abdullah bin Ömer'in (cesedin yanında) durduğu haberi ulaşınca, adam gönderip cesedi indirtti ve yahudi mezarlığına attırdı. Ondan sonra da Esma bint Ebi Bekr'e -ki Abdullah bin Zübeyr onun oğluydu- yanına gelmesi için haber gönderdi. Esma'nın gözleri kör olmuştu. Bu teklifi reddetti. Ve gelmedi. Bu defa ona gelmesini, yoksa saçlarından sürüklenip getirileceğini söylediler. Esma:

"Allah'a yemin olsun ki, saçlarımdan sürükleyip götürecek birisini gönderinceye kadar gelmeyeceğim." dedi.

Haccac'ın aracısı gelip Haccac'a durumu bildirince ona:

"Evlat, ayakkabılarımı getiriver," dedi. Ayakkabılarını aldı. Tutuşarak kalktı, Esma'nın yanına geldi ve :

"Allah'ın, Allah düşmanına yaptığına ne diyorsun?" diye sordu.

"Bence, sen, onun dünyasını mahvettin, o da senin ahiretini. Abdullah'ı Zatu'n-nıtakiyn'la ayıplamana gelince, evet benim iki kuşağım vardı. Birisiyle Resulullah (a.s)'ın yiyeceğini karınca (vs girmesin diye) kapattım, diğeri de kadınlar için mutlaka gerekli bir kuşaktır. Resulullah (a.s)'ın şöyle dediğini duymuştum:

"Sakif kabilesinden bir yokedici, bir de (peygamberlik iddiasında bulunan) yalancı - sahtekar çıkar. Yalancıyı görmüştük. Yokediciye gelince, işte sen o'sun." dedi."

Ravi der ki:

"Bunun üzerine Haccac çıktı (gitti)"

Nıtâk: *Kadın giysilerinden bir parça, kuşak. Hadiste geçen 'Zâtu'n-nıtâkayn' ifadesi, Hz.Peygamber (a.s.)'in hicret edişi sırasında olan ve hadiste Esma tarafından kısaca anlatılan bir hadiseden dolayı Resulullah (a.s.)'ın, Hz.Esma'yı övmek kasdıyla söylediği bir söze dayanmaktadır. Olay, meşhur olduğu için müellif Said Havva üzerinde fazla durmamıştır.*

Mübir: *Helak edici, zalim, katil.*

Kezzab: *O, peygamberlik iddiasında bulanan Muhtar bin Ubeyd es-Sakafî'dir.*

١٠٣٩ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أَبِي الْجَلاَّسِ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ لِعَبْدِاللَّهِ السَّبَئِيِّ وَيْلَكَ، وَاللَّهِ مَا أَفْضَى إِلَيَّ بِشَيْءٍ كَتَمَهُ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ، وَلٰكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ ثَلاَثِينَ كَذَّابًا وَإِنَّكَ لأَحَدُهُمْ».

1039- Ebu Ya'lâ, Ebu Cellâs (r.a)'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Ali (r.a)'nin Abdulah bin Sebe'ye şöyle dediğini duydum:

"Yazıklar olsun sana. Vallahi (Allah Resulü (a.s) bana insanlardan herhangi birisine gizlediği bir sır söylemedi, ama O'nun şöyle dediğini işittim:

"Kıyametten önce (peygamberlik iddiasında bulunan) 30 yalancı-sahtekar çıkacaktır." Şüphesiz sen, onlardan birisin."

١٠٤٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَدِمَ مُسَيْلَمَةُ الْكَذَّابُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَجَعَلَ يَقُولُ: إِنْ جَعَلَ لِي مُحَمَّدٌ الأَمْرَ مِنْ بَعْدِهِ تَبِعْتُهُ، وَقَدِمَهَا فِي بَشَرٍ كَثِيرٍ مِنْ قَوْمِهِ، فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ، وَفِي يَدِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ قِطْعَةُ جَرِيدٍ، حَتَّى وَقَفَ عَلَى مُسَيْلَمَةَ فِي أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: «لَوْ سَأَلْتَنِي هٰذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أَعْطَيْتُكَهَا، وَلَنْ تَعْدُوَ أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ، وَلَئِنْ أَدْبَرْتَ لَيَعْقِرَنَّكَ اللَّهُ، وَإِنِّي لأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيهِ مَا رَأَيْتُ، وَهٰذَا ثَابِتٌ يُجِيبُكَ عَنِّي» ثُمَّ انْصَرَفَ عَنْهُ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَسَأَلْتُ عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّكَ أَرَى الَّذِي أُرِيتُ فِيهِ مَا أُرِيتُ فَأَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ فِي يَدَيَّ سِوَارَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ، فَأَهَمَّنِي شَأْنُهُمَا، فَأُوحِيَ إِلَيَّ

1039- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (7/333)'de zikrederek: "Hadisi; Ebu Ya'la rivayet etmip olup, ravileri sika'dır" demiştir.

***Abdullah bin Sebe:** İbnu's-Sevdâ lakabıyla anılırdı. Müslüman olmuş gözüken bir yahudiydi. Ali bin Ebi Talib (r.a.) hakkında galat (aşırı, dindışı) hareket etmiştir. İslam ümmeti arasında gulat-ı bâtıniyye'nin önde gelenlerindendir.*

Haysemi, belki de şahid ve mutâbi'larını bildiğinden, ravilerini tevsik etmiştir. Ancak İbn Hacer, Ebu'l-Cellâs'ın mechul bir ravi olduğunu belirtmiştir. Abdullah bin Sebe'nin fitne (Hz.Osman (r.a.)'ın katline kadar giden fitne)'deki rolü bütün müslümanlar tarafından bilinmektedir.

فِي الْمَنَامِ، أَنْ انْفُخْهُمَا فَنَفَخْتُهُمَا، فَطَارَا، فَأَوَّلْتُهُمَا، كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ بَعْدِي، أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ، وَالْآخَرُ: مُسَيْلِمَةُ».

1040- Buhari ve **Müslim,** Abdullah bin Abbas (r.a)'tan rivayet etmişlerdir:

"Hüseylemetü'l-Kezzab, Resulullah (a.s)'ın sağlığında (Medine'ye) geldi ve:

"Muhammed, kendisinden sonra bu işi bana bırakırsa O'na tabi olurum," demeye başladı. Medine'ye kendi kabilesinden çok sayıda insan arasında gelmişti. Sabit bin Kays bin Şemmas'la birlikte Resulullah (a.s)'ın yanına gitti. Resulullah (a.s)'ın elinde bir hurma dalı vardı. Arkadaşlarının arasındaki Müseyleme'nin başucunda durarak:

"Benden şu dal parçasını istesen, sana onu bile vermem. Allah'ın senin hakkındaki emri konusunda haddi aşamazsın. (Bana itaatten) geri dönersen, Allah mutlaka seni tepeleyecektir. Öyle zannediyorum ki, sen, hakkında bana ne gösterildi ise gösterilmiş olan kimsesin. İşte Sabit, benim yerime sana o cevap verecek", buyurdu. Sonra ayrıldı."

İbni Abbas, Resulullah (a.s)'ın:

"Sen, hakkında bana ne gösterildi ise, gösterilmiş olan kimsesin." sözünü sordum da Ebu Hureyre bana şöyle haber verdi: Resulullah (a.s):

"Uyurken, elimde iki altın yüzük gördüm. Bunların durumu beni düşündürdü. Derken rüyamda bana bunlara üfürmem vahyedildi. Ben de üfürdüm ve uçtular. Bunları benden sonra (peygamber olduğunu söyleyerek) çıkacak iki yalancı-sahtekar şeklinde tabir ettim. Birisi Ansî'dir, diğeri de Müseyleme..." buyurdu."

Abdullah bin Abdullah bin Utbe (r.a)'nin rivayetinde ise (1) şu şekilde anlatılmıştır:

"Müseylemetü'l-Kezzab, Medine'ye geldi. Binti'l-Haris'in evine misafir oldu. Bintül'l-Haris bin Kürayz, Abdullah bin Amir'in annesidir. Onun nikahı altındaydı. Resulullah (a.s) Samit bin Kays bin Şemmas'la -ki ona Resulullah (a.s)'ın hatibi denilirdi- birlikte geldi. Resulullah (a.s)'ın elinde bir hurma dalı vardı. Yanıbaşında durdu ve ona birşeyler söyledi. Müseyleme, Allah Resulü (a.s)'ne:

1040- Buhari (8/89) 64-Kitabu'l-Meğazi. 70-Hanifeoğulları ve Sümame bin Usâl hadisi babı.

Müslim (4/1780) 42-Kitabu'r-Ru'yâ. 4-Hz.Peygamber (a.s)'in rüyası babı.

1) Buhari (8/91) 64-Kitabu'l-Meğazi. 71-Esved-i Ansî olayı babı.

"İstersen, seninle şu iş arasındakini bize bıraksan, sonra da kendinden sonra bu işi bize versen." dedi. Resulullah (a.s) da:

"Benden şu dal parçasını istesen, sana onu bile vermem. Sen, hakkında bana gösterilmiş olan kimsesin. İşte Sabit bin Kays benim yerime, sana o cevap verecek." buyurdu. Ve Resulullah (a.s) hemen uzaklaştı."

Ubeydullah şöyle demiştir: *"Abdullah bin Abbas'a, Resulullah (a.s)'ın,*

"Sen, hakkında bana gösterilmiş olan kimsesin" sözü soruldu da İbn Abbas:

"Bana anlatıldı" demiştir. Bir rivayette de: *"Bana Ebu Hureyre haber verdi ki..."* diye başlayıp hadisi zikretmiştir. Hadisin sonunda: *"Onlardan birisi, Feyruz'un Yemen'de öldürdüğü yalancılardan Ansî, diğeri Müseyleme'dir,"* diye geçmektedir.

Bir rivayette de (1) Ubeydullah şöyle demiştir:

"Abdullah bin Abbas'a Resulullah (a.s)'ın söz konusu edilen rüyasını sordum. Bunun üzerine Abdullah bin Abbas: "Bana Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu anlattı" dedi:

"Uyurken, elime iki altın yüzük takıldığını gördüm. Onları çıkarttım ve hoşlanmadım. Bana müsaade edildi ve bunlara üfledim, onlar da uçtular. Bunları çıkacak iki yalancı-sahtekar şeklinde yorumladım."

Ubeydullah demiş ki:

"Birisi, Feyruz'un Yemen'de öldürdüğü Ansî, diğeri de Müseylemetü'l-Kezzab'tır."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İbn Hacer bu konuyu şöyle şerhetmiştir:

"Müsyelemetü'l-Kezzab, Hz. Peygamber (a.s)'in sağlığında geldi" sözünden maksat Medine'ye geldi demektir. Müseyleme bin Sümame bin Kebir bin Habib bin el-Hâris, Hanifeoğullarındandır."

İbn İshak şöyle demiştir:

"Müseyleme, hicretin onuncu yılında peygamberlik iddiasında bulundu. Vesime, 'Kitabu'r-Redde' adlı eserinde Müseyleme'nin lakap, isminin de Sümame

---

1) Buhari, a.y.

***Kıt'aten mi Cerid:** Hurma dalından bir parça; değnek, dal.*

olduğunu iddia etmiştir. Bu tartışılabilir, çünkü künyesi Ebu Sümame'ydi. Şayet doğruysa, künyesi ve ismi aynı olan kişiler gibi de olabilir."

Olayın akışı, İbn İshak'ın; *"O, kabilesinden bir heyetle birlikte gelmiş, onu yüklerini korumak için yüklerin başında bırakmışlar. Resulullah (a.s)'a varlığını haber vererek ondan Müseyleme'nin de hediyesini almışlar. Hz Peygamber (a.s) de onlara:*

"O sizin en şerliniz değildir," buyurmuş ve Müseyleme peygamberlikte Resulullah (a.s)'la ortak olduğunu iddia ettiğinde bu sözü delil getirmiş" şeklinde zikrettiklerine ters düşmektedir. Şaz oluşuyla birlikte bu, muntakı oluşundan dolayı da zaifu's-seneddir. Müseyleme'nin, kabilesi nezdindeki değeri böyle geride nöbetçi bırakılmaktan daha büyüktü. Çünkü kendisine aralarında değerinin yüce oluşundan dolayı "Yemame'nin Rahman'ı" diyorlardı. İbn İshak'a ait olan bu zayıf haber, bu sahih hadisteki Hz. Peygamber (a.s)in onunla bir araya geldiği, ona kabilesinin gözü önünde o dal parçasını bile istemiş olsa vermeyeceğini açıklamış olmasına dair sözüyle nasıl bağdaştırılır?"

Fakat, Müseyleme'nin iki kez Resulullah (a.s)'ın huzuruna gelmiş olması ihtimali vardır.

Bu konuda şu yorumlar yapılabilir:

1- Müseyleme, kabilesinin başkanı değil, tabisi idi. Hanifoğullarının reisi ise başkası idi. Bunun için Hanifoğullarının yüklerini koruma görevini yerine getiriyordu.

2- Kendisine tabi olunan reis konumundaydı. İşte bu gelişinde Hz. Peygamber (a.s) ona yukarıdaki gibi hitab etmişti.

Veya üçüncü bir ihtimal daha vardır: Olay bir kez meydana gelmiştir. Bunda da Müseylemetü'l-Kezzap yüklerin başında kalmıştır. Resulullah (a.s)'tan burun bükmüş ve Hz. Peygamber (as)'in meclisinde bulunmaktan ötürü kibirlenmiştir. Hz. Peygamber (a.s) de dostluk kurmadaki adeti üzere ona iyi muamelede bulunmuş, yüklerini koruyor oluşundan dolayı da kabilesine "o en şerliniz değil" demiş ve hem sözle, hem de davranışıyla gönlünü kazanmak istemiştir. Doğrusunu Allah bilir.

Bu olaydan şu hüküm çıkarılabilir:

Seken'in, gerekse peygamberlik alâmetleri konusunda geçen rivayetlerde gelmiş bulunmaktadır.

"Medine'ye çok sayıda insan arasında gelmişti" sözüne gelince... Vâkıdî, kabilesinden Müseyleme'yle birlikte gelenlerin sayısının 17 olduğunu zikretmiştir. Daha önce de geçtiği gibi birkaç defa gelmiş olması ihtimali de vardır.

"Allah'ın hükmünü öte geçemeyeceksin" sözü de 'len ta'duve emrallahi' şeklinde çoğunun rivayetinde gelmiştir. Ancak bazı ravilerce, 'len' harfinin cezm etmesiyle, 'len ta'du' şeklinde de rivayet olunmuştur. Dil kuralına göre de böyle olması gerekmektedir. 'Emrullah'tan murad ise, Allah'ın hükmüdür.

"Geri dönersen" sözünün anlamı, *"hakka karşı çıkarsan"* demektir.

"Allah seni tepeler" sözü de, *"Allah seni öldürürse"* demektir.

"İşte Sabit bin Kays, benim yerime, sana o cevap verecek" sözüne gelince; Sabit, ensarın hatibi idi. Hz. Peygamber (a.s)'e de 'cevami'ul-kelim' yani güzel konuşma özelliği verilmişti. Bundan dolayı Müseyleme'ye söyledikleri ile yetindi ve lafı uzatmak istiyorsa, *"bu hatib benim yerime o işi görecek diye"* bildirdi. Bu olayda inad edenlere cevap verme gibi hususlarda, devlet başkanının edebiyatçılardan yardım alabileceği hükmü çıkarılmaktadır.

١٠٤١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: شَهِدْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ، فَقَالَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ يُدْعَى بِالْإِسْلَامِ: «هٰذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ» فَلَمَّا حَضَرْنَا الْقِتَالَ: قَاتَلَ الرَّجُلُ قِتَالاً شَدِيدًا، فَأَصَابَتْهُ جِرَاحَةٌ، فَقِيلَ: يَارَسُولَ اللَّهِ، اَلرَّجُلُ الَّذِي قُلْتَ لَهُ آنِفًا: إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَإِنَّهُ قَاتَلَ الْيَوْمَ قِتَالاً شَدِيدًا، وَقَدْ مَاتَ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «إِلَى النَّارِ» فَكَادَ بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ أَنْ يَرْتَابَ، فَبَيْنَمَا هُمْ عَلَى ذٰلِكَ، إِذْ قِيلَ: إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ، وَلٰكِنَّ بِهِ جِرَاحًا شَدِيدًا، فَلَمَّا كَانَ مِنَ اللَّيْلِ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى الْجُرْحِ، فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَأُخْبِرَ النَّبِيُّ ﷺ، فَقَالَ: «اَللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنِّي عَبْدُاللَّهِ وَرَسُولُهُ» ثُمَّ أَمَرَ بِلالاً فَنَادَى فِي النَّاسِ: «إِنَّهُ لاَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلاَّ نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ، وَإِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ هٰذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ».

1041-Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

1041- Buhari, a.y.

" Resulullah (a.s)'la birlikte Hayber Gazasına katıldık. Müslüman adıyla çağrılan bir adam hakkında "Bu adam cehennemliklerdendir buyurdu." Savaş alanına vardığımız zaman, o adam çetin bir biçimde savaştı ve yaralandı.

"Ya Resulullah biraz önce kendisi için "cehennemliklerdendir" dediğiniz adam bugün çok çetin bir biçimde savaştı ve öldü," dediler. Allah Rasulü (a.s.):

"Cehenneme (kadar yolu var)," buyurdu. Az kalsın bazı müslümanlar şüpheye düşüyorlardı. Onlar bu halde iken ansızın "adamın ölmediği, ama ağır yaralandığı" söylendi. Akşam olunca adam, yaralar (ın acısın)a dayanamayarak kendini öldürdü. Durum, Hz. Peygamber (a.s.)'e bildirildi. Bunun üzerine:

"Allah büyüktür. Allah'ın kulu ve Rasulü olduğuma şehadet ederim." buyurdu. Sonra Bilal (r.a.)'e emir verdi de cemaatin arasında:

"Müslüman kişiden başkası cennete giremez ve Allah bu dini facir bir adamla da destekler." diye duyuruda bulundu."

Ubeydullah bin Ka'b (r.a.)'dan yapılan bir rivayette de (1):

"Bana Hz Peygamber (a.s.)'le birlikte Hayber Gazvesi'ne katılan birisi anlattı ki..." demiş ve hadisin kalan kısmını ele almıştır.

١٠٤٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدِ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ الْتَقَى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ، فَاقْتَتَلُوا، فَلَمَّا مَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى عَسْكَرِهِ، وَمَالَ الْآخَرُونَ إِلَى عَسْكَرِهِمْ، وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجُلٌ لَا يَدَعُ لَهُمْ شَاذَّةً وَلَا فَاذَّةً إِلَّا اتَّبَعَهَا، يَضْرِبُهَا بِسَيْفِهِ ــ فَقِيلَ مَا أَجْزَأَ مِنَّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأَ فُلَانٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ» ــ وَفِي رِوَايَةٍ: فَقَالُوا: أَيُّنَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، إِنْ كَانَ هٰذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ؟ ــ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا صَاحِبُهُ، قَالَ: فَخَرَجَ مَعَهُ، كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ، وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ، قَالَ: فَجُرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ، فَوَضَعَ سَيْفَهُ بِالْأَرْضِ، وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ، ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالَ: اَلرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ آنِفًا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذٰلِكَ، فَقُلْتُ: أَنَا لَكُمْ بِهِ، فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ، ثُمَّ جُرِحَ جُرْحًا شَدِيدًا، فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ، فَوَضَعَ

1) Buhari, a.y.

نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ، ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذٰلِكَ: «إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ».

1042-Buhari ve **Müslim,** Sehl bin Sa'd es-Sâ'idî (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) ve müşrikler karşılaşıp savaştılar. Resulullah (a.s) karargâhına, diğerleri de karargâhlarına dönünce Resulullah (a.s)'ın ashabı arasında bir adam vardı ki, düşman ordusundan ayrılıp tek tük kalanların peşine düşüp kılıcıyla boynunu vurmadan bırakmıyordu.

"Bugün içimizden hiçbiri filan kadar yararlılık göstermedi," denildi. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s):

"Dikkat edin, o cehennemliklerdendir" buyurdu."

Bir rivayette sahabe-i kiramın; *"Bu cehennemliklerdense, hangimiz cennetliklerdeniz?" dedikleri anlatılmaktadır. Bunun üzerine cemattan bir zat:*

"Ben ona eşlik edeceğim." dedi ve hemen onunla birlikte çıktı. O durdukça bu da duruyor, o hızlanınca bu da hızlanıyordu. Derken adam ağır bir şekilde yaralandı. Hemen çabucak ölmek isteyerek kılıcını yere dikip sivri ucunu iki memesi arasına dayadı ve kılıcı üzerine yüklenip kendini öldürdü. (Onu izleyen) adam Resulullah (a.s)'ın huzuruna gelip:

"Senin Allah'ın Resulü olduğuna şehadet ederim." dedi. Resulullah (a.s):

"Niye ki?" buyurdu.

1042- Buhari (7/471) 64-Kitabu'l-Meğazi. 38-Hayber Gazvesi babı.

Müslim (1/106) 1-Kitabu'l-İman. 47-İnsanın kendini öldürmesinin şiddetli haram kılınışı babı.

***Şazze:** Cemaatten ayrılan. Fazze de böyledir. Aslen koyunlar için kullanılır. Sonra cemaatten ayrılıp, tek başına kalan herkes için kullanılmaya başlanmıştır.*

***Eczee:** Etkisi açık bir davranışta bulundu. Ondan başkasının duramadığı bir makamda durdu, yararlılık gösterdi.*

***Zübabe:** Kılıcın uç tarafı.*

***Tehamele Aleyhi:** Kılıca dayandı, onu kendisine destek yaptı. Aslı işi güçlüğüne rağmen yüklenmek.*

***Nasle Seyfihi:** Kılıcının kabzası.*

"Demin "o cehennemliklerdendir" dediğin adam yok mu, cemaat onun meselesini büyüttü. Ben de:

"Ben, onu sizin için takip ederim" diyerek aramaya çıktım. Nihayet ağır bir şekilde yaralandı. Çabucak ölmek isteyerek kılıcının kabzasını yere, sivri ucunu da memelerinin arasına dayadı, sonra da üzerine yüklenip kendini öldürdü," dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s):

"Şüphesiz, bazan insan cehennemliklerden olduğu halde, insanlara göründüğü kadarıyla cennetliklerin yaptıklarını yapar. Bazan da insan, cennetlik olduğu halde insanlara göründüğü kadarıyla cehennemliklerin yaptığını yapar." buyurdu."

Bir rivayette de (1) ma'nen benzeri gelmiştir. Ancak rivayetin sonunda, Resulullah (a.s)'ın sözü olarak:

"Ameller, sonuçlara göre veya sonuçlarına göre değerlendirilir." ibaresi gelmiştir.

١٠٤٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ: جَلَسَ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ الْجُمَحِيُّ مَعَ صَفْوَانِ بْنِ أُمَيَّةَ بَعْدَ مُصَابِ أَهْلِ بَدْرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فِي الْحِجْرِ بِيَسِيرٍ، وَكَانَ مِمَّنْ يُؤْذِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابَهُ، وَيَلْقَوْنَ مِنْهُ عَنَتًا، إِذْ هُمْ بِمَكَّةَ وَكَانَ ابْنُهُ وَهْبُ بْنُ عُمَيْرٍ فِي أُسَارَى أَصْحَابِ بَدْرٍ، قَالَ: فَذَكَرُوا أَصْحَابَ الْقَلِيبِ بِمَصَائِبِهِمْ، فَقَالَ صَفْوَانُ: وَاللَّهِ إِنْ فِي الْعَيْشِ خَيْرٌ بَعْدَهُمْ، وَقَالَ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ: صَدَقْتَ وَاللَّهِ لَوْلاَ دَيْنٌ عَلَيَّ لَيْسَ عِنْدِي قَضَاؤُهُ، وَعِيَالٌ أَخْشَى عَلَيْهِمُ الضَّيْعَةَ بَعْدِي، لَرَكِبْتُ إِلَى مُحَمَّدٍ حَتَّى أَقْتُلَهُ، فَإِنَّ لِي فِيهِمْ عِلَّةً، إِبْنِي عِنْدَهُمْ أَسِيرٌ فِي أَيْدِيهِمْ، فَاغْتَنَمَهَا صَفْوَانُ فَقَالَ: عَلَيَّ دَيْنُكَ أَنَا أَقْضِيهِ عَنْكَ، وَعِيَالُكَ مَعَ عِيَالِي أُوَاسِيهِمْ مَا بَقُوْا لاَيَسَعُهُمْ شَيْءٌ نَعْجَزُ عَنْهُمْ، قَالَ عُمَيْرٌ: أَكْتُمْ عَلَيَّ شَأْنِي وَشَأْنَكَ، قَالَ: أَفْعَلُ، قَالَ: ثُمَّ عُمَيْرٌ بِسَيْفِهِ فَشُحِذَ وَسُمَّ، ثُمَّ انْطَلَقَ إِلَى الْمَدِينَةِ، فَبَيْنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بِالْمَدِينَةِ فِي نَفَرٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَتَذَاكَرُونَ يَوْمَ بَدْرٍ، وَمَا أَكْرَمَهُمُ اللَّهُ بِهِ وَمَا أَرَاهُمْ

---

1) Buhari (11/330) 81-Kitabu'r-Rikak. 33-Ameller sonuçlarına göredir ve bunlardan korkulanlar babı. Yine Buhari (11/499) 82-Kitabu'l-Kader. 55-Amel sonuçlarıyladır babı.

مِنْ عُدُوِّهِمْ إِذْ نَظَرَ إِلَى عُمَيْرِ بْنِ وَهْبٍ قَدْ أَنَاخَ بِبَابِ الْمَسْجِدِ مُتَوَشِّحَ السَّيْفِ، فَقَالَ: هٰذَا الْكَلْبُ عَدُوُّاللَّهِ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ مَا جَاءَ إِلاَّ لِشَرٍّ، هٰذَا الَّذِي حَرَّشَ بَيْنَنَا وَحَزَرَنَا لِلْقَوْمِ يَوْمَ بَدْرٍ، ثُمَّ دَخَلَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! هٰذَا عَدُوُّاللَّهِ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ قَدْ جَاءَ مُتَوَشِّحُ السَّيْفِ، قَالَ: «فَأَدْخِلْهُ» فَأَقْبَلَ عُمَرُ حَتَّى أَخَذَ بِحَمَّالَةِ سَيْفِهِ فِي عُنُقِهِ فَلَبَّبَهُ بِهَا، وَقَالَ عُمَرُ لِرِجَالٍ مِمَّنْ كَانَ مَعَهُ مِنَ الْأَنْصَارِ: اُدْخُلُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَاجْلِسُوا عِنْدَهُ وَاحْذَرُوا هٰذَا الْكَلْبَ عَلَيْهِ، فَإِنَّهُ غَيْرُ مَأْمُونٍ، ثُمَّ دَخَلَ بِهِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعُمَرُ آخِذٌ بِحَمَّالَةِ سَيْفِهِ، فَقَالَ: «أَرْسِلْهُ يَاعُمَرُ، أُدْنُ يَاعُمَيْرُ» فَدَنَا، فَقَالَ: اِنْعَمُوا صَبَاحًا، وَكَانَتْ تَحِيَّةُ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ بَيْنَهُمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «قَدْ أَكْرَمَنَا اللَّهُ بِتَحِيَّةٍ خَيْرٍ مِنْ تَحِيَّتِكَ يَا عُمَيْرُ، اَلسَّلاَمُ تَحِيَّةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ» فَقَالَ: أَمَا وَاللَّهِ يَامُحَمَّدُ إِنْ كُنْتُ لَحَدِيثَ عَهْدٍ بِهَا، قَالَ: «فَمَا جَاءَ بِكَ؟» قَالَ: جِئْتُ لِهٰذَا الْأَسِيرِ الَّذِي فِي أَيْدِيكُمْ فَأَحْسِنُوا إِلَيْهِ، قَالَ: «فَمَا بَالُ السَّيْفِ فِي عُنُقِكَ؟» قَالَ: قَبَّحَهَا اللَّهُ مِنْ سُيُوفٍ، فَهَلْ أَغْنَتْ شَيْئًا؟ قَالَ: «اُصْدُقْنِي مَا الَّذِي جِئْتَ لَهُ؟» قَالَ: مَاجِئْتُ إِلاَّ لِهٰذَا، قَالَ: «بَلْ قَعَدْتَ أَنْتَ وَصَفْوَانُ بْنُ أُمَيَّةَ فِي الْحِجْرِ فَتَذَاكَرْتُمَا أَصْحَابَ الْقَلِيبِ مِنْ قُرَيْشٍ، فَقُلْتَ: لَوْلاَ دَيْنٌ عَلَيَّ وَعِيَالِي لَخَرَجْتُ حَتَّى أَقْتُلَ مُحَمَّدًا، فَتَحَمَّلَ صَفْوَانُ لَكَ بِدَيْنِكَ وَعِيَالِكَ عَلَى أَنْ تَقْتُلَنِي، وَاللَّهُ حَائِلٌ بَيْنَكَ وَبَيْنَ ذٰلِكَ» قَالَ عُمَيْرٌ: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، قَدْ كُنَّا يَارَسُولَ اللَّهِ نُكَذِّبُكَ بِمَا كُنْتَ تَأْتِينَا بِهِ مِنْ خَبَرِ السَّمَاءِ، وَمَا يَنْزِلُ عَلَيْكَ مِنَ الْوَحْيِ، وَهٰذَا أَمْرٌ لَمْ يَحْضُرْهُ إِلاَّ أَنَا وَصَفْوَانُ، فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُ مَا أَنْبَأَكَ بِهِ إِلاَّ اللَّهُ، فَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانِي لِلإِسْلاَمِ وَسَاقَنِي هٰذَا الْمَسَاقَ، ثُمَّ شَهِدَ شَهَادَةَ الْحَقِّ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «فَقِّهُوا أَخَاكُمْ فِي دِينِهِ وَأَقْرِئُوهُ الْقُرْآنَ وَأَطْلِقُوا لَهُ أَسِيرَهُ» ثُمَّ قَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ جَاهِدًا عَلَى إِطْفَاءِ نُورِ اللَّهِ شَدِيدَ الْأَذَى عَلَى مَنْ كَانَ عَلَى دِينِ اللَّهِ، وَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ تَأْذَنَ لِي فَأَقْدَمَ مَكَّةَ فَأَدْعُوَهُمْ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى الْإِسْلاَمِ لَعَلَّ اللَّهَ يَهْدِيهِمْ، وَإِلاَّ آذَيْتُهُمْ كَمَا كُنْتُ أُوذِي أَصْحَابَكَ فِي دِينِهِمْ، فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَحِقَ بِمَكَّةَ، وَكَانَ

صَفْوَانُ حِينَ خَرَجَ عُمَيْرُ بْنُ وَهْبٍ قَالَ لِقُرَيْشٍ: أَبْشِرُوا بِوَاقِعَةٍ تَأْتِيكُمُ الْآنَ تُنْسِيكُمْ وَقْعَةَ بَدْرٍ، وَكَانَ صَفْوَانُ يَسْأَلُ عَنْهُ الرُّكْبَانَ حَتَّى قَدِمَ رَاكِبٌ فَأَخْبَرَهُ عَنْ إِسْلَامِهِ فَحَلَفَ أَنْ لَا يُكَلِّمَهُ أَبَدًا، وَلَا يَنْفَعُهُ بِنَفْعٍ أَبَدًا، فَلَمَّا قَدِمَ عُمَيْرٌ مَكَّةَ أَقَامَ بِهَا يَدْعُو إِلَى الْإِسْلَامِ وَيُؤْذِي مَنْ يُخَالِفُهُ أَذًى شَدِيدًا، فَأَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ نَاسٌ كَثِيرٌ.

1043- Taberani, Muhammed bin Cafer bin Zübeyr (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Umeyr bin Vehb el-Cumahî, Safvan bin Ümeyye ile birlikte Bedir Gazvesi'ne katılan Kureyşlilerin başlarına gelenden sonra Hıcr'de birazcık oturdular. Umeyr, Mekke'de bulunduklarında Resulullah (a.s)'a ve ashabına işkence yapanlardan ve kendisinden kötülük gördükleri kimselerdendi. Oğlu Vehb bin Umeyr de Bedir esirleri arasındaydı. Kuyuya atılanların başına gelenlerden söz ettiler. Safvan:

"Vallahi onlardan sonra yaşamakta hayır yoktur" dedi. Umeyr bin Vehb de:

"Doğru söyledin. Vallahi üzerimde şu anda ödeyeceğim borcum ve benden sonra geçim sıkıntısı çekmelerinden korktuğum ailem olmasaydı, Muhammed için ileri atılır ve O'nu öldürürdüm. Sonra benim için onlar hakkında bir sebep daha var. Oğlum da yanlarında ve ellerinde esir." dedi. Safvan fırsatını yakalamıştı:

"Borcuna kefilim, onu senin yerine ben öderim. Ailen de, ailemle beraber olur, onlardan aciz olacağımız birşey başlarına gelmeyecek, hayatta kaldıkları sürece onlara yardım ederim." dedi. Umeyr:

"Benim ve kendinin durumunu (niyetimizi) gizle," dedi.

"Tamam," dedi Safvan. Sonra Umeyr emretti de kılıcı keskinleştirilip zehir-

---

1043- Mu'cemu'l-Kebir (17/58)

Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/284)'de: "Hadisi; Taberani mürsel olarak rivayet etmiş olup, isnadı ceyyiddir." demiştir.

Hıcr: Kabe'nin olup da binaya dahil edilmeyen kuzey tarafındaki bölüm. Hatîm de denilir.

Hazerana: Sayımızı tahminen saydı.

Mütevişşihan: Kılıç kuşanmış olarak.

Felebebehu Biha: Yakasına yapıştı ve onu elbisenin boyun kısmına gelen yerinden çekti. Bu kelime gerdanlık anlamıyla bilinir. Çoğulu lebaibdir.

Umeyr bin Vehb bin Halef'in amcaoğlu Safvan bin Ümeyye bin Halef, bundan sonra samimi bir müslüman oldu.

lendirildi. Sonra Medine'ye doğru koşturdu. Ömer bin Hattab, Bedir Gazvesi'ni Allah'ın kendilerine olan ikramlarını, onlara düşmanları hakkında gösterdiklerini değerlendirmekte olan bir gurup müslüman arasında iken ansızın kılıcını kuşanmış olarak mescidin kapısında oturan Umeyr bin Vehb'i gördü ve:

"Bu köpek, bu Allah düşmanı Umeyr bin Vehb, kötülük yapmaktan başka bir şey için gelmemiştir" dedi. Ve Bedir Gazvesi'nde aramızı bozan ve (karşı taraftaki) topluluk için sayımızı tahmin eden kişiydi," dedi. Sonra Hz. Ömer (r.a) Resulullah (a.s)'ın huzuruna girdi ve:

"Ya Resulullah (a.s)! Şu Allah düşmanı Umeyr bin Vehb, kılıcını kuşanarak gelmiş," dedi. Allah Resulü (a.s) de:

"Onu yanıma getir," buyurdu. Hz. Ömer (r.a) gelip boynundaki kılıç kayışından tuttu ve yakasına yapıştı. Yanındaki ensarîlere de:

"Resulullah (a.s)'ın huzuruna giriniz ve yanında oturunuz. Ayrıca bu köpeğin O'na zarar vermesinden de sakınınız, çünkü bu tekin adam değildir," dedi. Sonra onu kılıç kayışına yapışmış olarak Resulullah (a.s)'ın huzuruna soktu. Allah Resulü (a.s):

"Onu gönder ya Ömer, yaklaş ya Umeyr," buyurdu. Yaklaştı ve:

"Hayırlı sabahlar." dedi. Bu cahiliye ehlinin aralarındaki selamıydı. Resulullah (a.s):

"Allah bize senin selâmından daha hayırlı bir selâm ikram etti ya Umeyr! Es-Selâmu (demek) cennetliklerin selamıdır." buyurdu.

"Dikkat et, vallahi ya Muhammed, selâmı öğrenmek için konuşmaya gelmedim," dedi.

"Seni getiren nedir?" diye sordu, Allah Resulü (a.s):

"Şu elinizdeki esir için geldim, ona iyi davranın." dedi.

"O halde boynundaki kılıcın işi ne?" buyurdu.

"Allah kılıçların belasını versin. Hiçbir şeyin yerini tuttu mu?" dedi.

"Bana doğru söyle! Niye geldin?" buyurdu.

"Ancak bunun için geldim," dedi.

"Hayır... Sen ve Safvan bin Umeyye Hıcr'de oturup Kureyş'ten kuyuya atılanları değerlendirdiniz. Sen "Üzerimde borcum ve ailem olmasaydı, çıkıp Muhammed'i öldürürdüm" dedin. Safvan da beni öldürmen şartıyla senin adına borcunu ve aileni(n geçimini) üstlendi. Allah, seninle o (beni öldürme) işi arasında engeldir." buyurdu. İşte o zaman Umeyr:

"Şehadet ederim ki, sen Allah'ın Resulü'sün. Biz, ya Resulullah (a.s) seni göğün haberinden getirdiğin şeylerde ve sana inen vahiylerde seni yalanlıyorduk. Fakat bu bildiğin olay, sadece benim ve Safvan'ın hazır bulunduğu (bildiği) bir şeydi. Allah'a yemin ederim ki, bunu sana sadece Allah'ın haber verdiğini biliyorum. Beni İslam'a hidayet eden ve bu yola eriştiren Allah'a hamd olsun." dedi. Ondan sonra da gerçek bir şekilde şehadet getirdi. Resulullah (a.s) da:

"Kardeşinize dinini öğretin, ona Kur'an okuyun ve esirini de hatırı için salıverin." buyurdu. Umeyr:

"Ya Resulullah (a.s), şüphesiz ben Allah'ın dinine girmiş kimselere çok işkence ederek Allah'ın nurunu söndürmek için çabalamıştım. Şimdi de bana müsaade etmenizi istiyorum ki, Mekke'ye gideyim, Mekkelileri Allah'a ve İslam'a davet edeyim. Belki Allah onlara doğru yolu gösterir. Değilse onlara da, ashabına (senin) dinlerinden dolayı sıkıntı verdiğim gibi sıkıntı vereyim," dedi. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s) kendisine izin verdi ve Mekke'ye döndü. Safvan, Umeyr bin Vehb yola çıktığında Kureyşlilere:

"Gözünüz aydın. Şimdi size, Bedir hadisesini unutturacak bir haber ulaşacak" demişti.

Safvan, (Medine'den gelen) yolculara Umeyr'i soruyordu. (Yani ona birşey oldu mu diye soruyordu) Nihayet bir yolcu gelip, Safvan'a Umeyr'in müslüman olduğunu haber verdi. O da Umeyr'le hiçbir zaman konuşmayacağına, ebediyyen ona hiç iyilik yapmayacağına yemin etti. Umeyr, Mekke'ye gelince, İslam'a davet ederek ve İslam'a karşı çıkanlara çok eziyet ederek Mekke'de ikamet etti. Birçok insan onun sayesinde müslüman oldu."

Yine Taberani, Urve bin Zübeyr'den benzer bir hadisi 'mürsel' olarak rivayet etmiştir (1) O hadiste şöyle geçmektedir:

"Allah, Umeyr'e hidayet ettiğinde, müslümanlar sevindiler. Hz. Ömer bin Hattab (r.a):

"Ansızın çıkıp geldiğinde bir domuz bile bana ondan daha sevimli gelmişti. Bugünse o, bana bazı oğullarımdan daha sevimlidir." dedi."

١٠٤٤ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا جَاءَتْ أَهْلُ مَكَّةَ فِي فِدَاءِ أُسَارَاهُمْ بَعَثَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي فِدَاءِ أَبِي الْعَاصِ وَبَعَثَتْ فِيهِ بِقِلَادَةٍ كَانَتْ خَدِيجَةُ أَدْخَلَتْهَا بِهَا عَلَى أَبِي الْعَاصِ حِينَ بَنَى عَلَيْهَا. فَلَمَّا رَآهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

1) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/286)'de rivayet edip; "isnadı hasendir" demiştir.

اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَقَّ لَهَا رِقَّةً شَدِيدَةً، وَقَالَ: «إِنْ رَأَيْتُمْ أَنْ تُطْلِقُوا لَهَا أَسِيرَهَا، وَتَرُدُّوا عَلَيْهَا الَّذِي لَهَا فَافْعَلُوا» قَالُوا: نَعَمْ يَارَسُولَ اللَّهِ وَرَدُّوا عَلَيْهِ الَّذِي لَهَا. قَالَ: وَقَالَ الْعَبَّاسُ: يَارَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ مُسْلِمًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِسْلَامِكَ فَإِنْ يَكُنْ كَمَا تَقُولُ فَاللَّهُ يَجْزِيكَ فَافْدِ نَفْسَكَ وَابْنَيْ أَخَوَيْكَ: نَوْفَلَ بْنَ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، وَعَقِيلَ بْنَ أَبِي طَالِبِ بْنِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، وَحَلِيفَكَ عُتْبَةَ بْنَ عَمْرِو بْنِ جَحْدَمٍ أَخَا بَنِي الْحَارِثِ بْنِ فِهْرٍ» فَقَالَ: مَا ذَاكَ عِنْدِي يَارَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «فَأَيْنَ الْمَالُ الَّذِي دَفَنْتَ أَنْتَ وَأُمُّ الْفَضْلِ؟ فَقُلْتَ لَهَا إِنْ أُصِبْتُ فَهَذَا الْمَالُ لِبَنِيَّ الْفَضْلِ وَعَبْدِاللَّهِ وَقُثَمٍ» فَقَالَ: وَاللَّهِ يَارَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ مَا عَلِمَهُ أَحَدٌ غَيْرِي وَغَيْرُ أُمِّ الْفَضْلِ فَاحْسِبْ لِي يَارَسُولَ اللَّهِ مَا أَصَبْتُمْ مِنِّي عِشْرِينَ أُوقِيَّةً مِنْ مَالٍ كَانَ مَعِيَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أَفْعَلُ». فَفَدَى الْعَبَّاسُ نَفْسَهُ وَابْنَيْ أَخَوَيْهِ وَحَلِيفَهُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿يَآ أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُم مِنَ الْأَسْرَى إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ فَأَعْطَانِي مَكَانَ الْعِشْرِينَ الْأُوقِيَّةِ فِي الْإِسْلَامِ عِشْرِينَ عَبْدًا كُلُّهُمْ فِي يَدِهِ مَالٌ يَضْرِبُ بِهِ مَعَ مَا أَرْجُو مِنْ مَغْفِرَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

1044- Hakim, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Mekkeli'ler, esirlerini fidye vererek kurtarmaya geldiklerinde, Allah Resulü (a.s)'nün kızı Zeynep de (kocası) Ebu'l As'a fidye olmak üzere birşeyler gönderdi. O şeyler arasında, Hz. Hatice (r.a)'nin Ebu'l-As'ın Zeynep'le evlendiğinde Zeyneb'i gerdeğe sokarken taktığı bir gerdanlık da vardı. Resulullah (a.s) o gerdanlığı görünce çok duygulandı ve:

"Eğer esirini salıvermeyi ve gönderdiği fidyeyi kendisine iade etmeyi uygun

---

1044- Müstedrek (3/324) Ayrıca Hakim şöyle demiştir: "Bu, Müslim'in şartına göre sahih bir hadistir. Ne var ki, gerek Müslim, gerekse Buhari onu kitaplarına almamışlardır." Zehebi de Hakim'i doğrulamıştır.

Yadribu Bih: O malla, ticaret yapıyorlar.

görürseniz yapın," buyurdu.

"Evet (uygun görüyoruz) ya Resulullah," dediler ve Zeyneb'in fidyeliklerini Ebu'l-As'a geri verdiler.

(Esirlerin arasında bulunan Resulullah (a.s)'ın amcası) Abbas ise:

"Ya Resulullah, ben müslüman olmuştum," dedi.

"Müslüman olup olmadığını Allah bilir. Dediğin gibiyse Allah sana mükafatını verecektir. Kendinin ve yeğenlerin Nevfel bin Hâris bin Abdulmuttalib'le, Akîl bin Ebî Tâlib bin Abdulmuttalib'in ve anlaşmalın Haris bin Fihroğullarının kardeşi Utbe bin Amr bin Cahdem'in fidyesini öde" buyurdu. Abbas:

"Fidye ödeyecek kadar malım yok ya Resulullah" dedi. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s):

"Peki Ümmü Fadıl'la (Abbas'ın hanımı) sakladığınız mal nerede? Sen ona "Başıma birşey gelecek olursa, bu mal oğullarım Fadl, Abdullah ve Kusem'indir" diyordun ya," buyurdu. Bunun üzerine Abbas:

"Vallahi ya Resulullah (a.s) senin Allah'ın Resulü olduğuna şehadet ederim. Bu, benden ve Ümmü Fadl'dan başka hiç kimsenin bilmediği birşeydir. Ya Resulullah (a.s) benim için malımdan 20 ukıyye fidye aldığınızı farz edin" dedi. Resulullah (a.s) da:

"Tamam" buyurdu. Bu şekilde Abbas, kendisini, yeğenlerini ve anlaşmalısını fidye vererek kurtardı ve Allah (c.c) da şu ayeti indirdi:

"Ey peygamber, ellerinizde bulunun esirlere söyle: "Eğer Allah sizin kalplerinizde bir hayır olduğunu bilirse, size, sizden alınan (fidye)den daha hayırlısını verir ve sizi bağışlar. Allah bağışlayandır, esirgeyendir." (1)

Abbas daha sonra şöyle dedi: *"Nitekim Allah bana, müslüman olduğum halde verdiğim 20 ukiyye yerine, 20 köle verdi. Herbirinin elinde ticaret yaptıkları bir mal vardı. Bununla birlikte Allah'ın (ayetin sonunda zikrettiği) bağışlamasını da ummaktayım."*

١٠٤٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: نَعَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَهْلَ مُؤْتَةَ عَلَى الْمِنْبَرِ، قَالَ: «ثُمَّ أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ».

1045- Taberani, Enes bin Malik (r.a)'ten şöyle rivayet etmiştir:

---

1) Enfal Suresi: 70

"Resulullah (a.s) minberin üzerinde Mute'de savaşanların öldüğünü haber verdi ve:

"Sonra bayrağı, Allah'ın kılıçlarından bir kılıç (Halid bin Velid) aldı." dedi."

Bu olay Resulullah (a.s)'a vahiy yoluyla gelmişti. Olay olur olmaz, haber Resulullah (a.s)'a ulaşmıştı. Haber, insanlar vasıtasıyla ancak haftalar sonra gelmişti. İşte bu, bizatihi vahye delildir. Bunu ancak inatçı kafirler yalanlarlar..

١٠٤٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ، فَلَمَّا كَانَ قُرْبَ الْمَدِينَةِ هَاجَتْ رِيحٌ شَدِيدَةٌ تَكَادُ أَنْ تَدْفِنَ الرَّاكِبَ، فَزَعَمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «بُعِثَتْ هٰذِهِ الرِّيحُ لِمَوْتِ مُنَافِقٍ» فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَإِذَا مُنَافِقٌ عَظِيمٌ مِنَ الْمُنَافِقِينَ، قَدْ مَاتَ.

1046- Müslim, Cabir bin Abdulah (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bir seferden döndü. Medine yakınına geldiğinde, neredeyse atlı bir kişiyi yere gömecek derecede şiddetli bir rüzgar esti. Cabir, Resulullah (a.s)'ın:

"Bu rüzgâr, bir münafık öldürüldüğü için gönderilmiştir," buyurdu. Medine'ye geldiğinde gördü ki, münafıklar arasından büyük bir münafık ölmüştür."

١٠٤٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ أَظَلَّتْنَا سَحَابَةٌ وَنَحْنُ نَطْمَعُ فِيهَا، فَقَالَ: «إِنَّ الْمَلَكَ الَّذِي يَسُوقُهَا أَوْ يَسُوقُ هٰذِهِ السَّحَابَةَ دَخَلَ عَلَيَّ فَسَلَّمَ عَلَيَّ فَسَلَّمَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يَسُوقُهَا إِلَى وَادِي كَذَا».

1047- Bezzar, İbn Abbas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Gölgesinde gölgelenmeye çok istekli olduğumuz bir bulut, bizi gölgelerken Resulullah (a.s) yanımıza geldi ve:

"Onu yöneten -veya şu bulutu yöneten- melek yanıma gelip bana selam

---

1045- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (9/349)'de zikrederek; "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahih'ine aldığı ravilerdir" demiştir.

1046- Müslim (4/2145) 5-Kitabu Sifati'l-Münafikun ve ahkâmihim, Hadis no: 15

1047- Kesfu'l-Estar (3/142) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/289)'de şöyle demiştir: "Hadisi, Bezzar rivayet etmiş olup, ravileri sika'dır."

verdi. Sonra da onu şu vadiye süreceğini bildirdi." buyurdu."

١٠٤٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: وُلِدَ لأُخِي أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ غُلاَمٌ فَسَمَّوْهُ الْوَلِيدَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «سَمَّيْتُمُوهُ بِاسْمِ فَرَاعِنَتِكُمْ، لَيَكُونَنَّ فِي هٰذِهِ الأُمَّةِ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ الْوَلِيدُ لَهُوَ شَرٌّ عَلَى هٰذِهِ الأُمَّةِ مِنْ فِرْعَوْنَ لِقَوْمِهِ».

1048- Ahmed, Ömer bin Hattab (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"(Sonradan) Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı (olacak olan) Ümmü Seleme'den kardeşimin bir oğlu oldu. Adını Velid koydular. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s):

"Ona Firavunlarınızın adını mı koydunuz? Bu ümmet arasında Velid denilen bir adam olacak, işte o, bu ümmete Firavun'un halkına olanından daha şerli (zararlı) olacak," buyurdu."

Belki de bu hadiste Velid bin Yezid'e işaret edilmiştir. Hakkında birçok söylenti çıkmış ve bizzat Emeviler onu kafirlikle suçlamış sonunda da öldürmüşlerdir. Kafir olup olmadığını Allah daha iyi bilir.

١٠٤٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ (جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ) قَالَ: كَانَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ وَزَّاحٍ قَدِيمًا لَهُ صُحْبَةٌ يَقُولُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «يُوشِكُ أَنْ يُؤَمَّرَ عَلَيْهِمُ الرُّوَيْجِلُ فَيَجْتَمِعُ إِلَيْهِ قَوْمٌ مُحَلَّقَةٌ أَقْفِيَتُهُمْ بِيضٌ قُمُصُهُمْ فَكَانَ إِذَا أَمَرَهُمْ بِشَيْءٍ حَضَرُوا» فَشَاءَ رَبُّكَ أَنَّ عَبْدَاللَّهِ بْنَ وَزَّاحٍ مَلَكَ بَعْضَ الْمُدُنِ فَاجْتَمَعَ قَوْمٌ مِنَ الدَّهَاقِينِ مُحَلَّقَةٌ أَقْفِيَتُهُمْ بِيضٌ قُمُصُهُمْ فَكَانَ إِذَا أَمَرَهُمْ بِشَيْءٍ حَضَرُوا، فَيَقُولُ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ.

1049- Taberani, Cübeyr bin Nüfeyr (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Vezzah (çok önceden müslüman olmuş) eski bir sahabeydi. Derdi ki: "Resulullah (a.s):

1048- Ahmed, Müsned (1/18) Mecmau'z-Zevaid (7/313)'de: "Hadisi; Ahmed rivayet etmiş olup ravileri sika'dır" demiştir.

1049- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (6/212)'de zikrederek "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri sika'dır." demektedir.

Dehâkîn: Köy veya bölge başkanları demektir. Ayrıca mal ve akara sahip zengin anlamına da gelir. Çoğulu dehakıne ve dehakîn şeklinde yapılmaktadır.

"Bir adamcağız size yönetici yapılacak da etrafına kufiyeleri kat kat sarılmış, gömlekleri beyaz adamlar toplanacak. O, onlara bir şey emrettiğinde, emrine amade olacaklar," buyurdu. Nitekim Rabbi Abdullah bin Vezzah'ın bazı şehirlere sahip kılmayı takdir buyurdu da ona kufiyeleri kat kat sarılmış, beyaz gömlekleri reislerden (yöneticilerden, zenginlerden) bir topluluk etrafına toplandı. Onlara birşey emrettiğinde, emrine amade oluyorlardı. Allah ve Resulü (a.s) doğru söylemiştir."

١٠٥٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، لاَيَدْرِي الْقَاتِلُ فِي أَيِّ شَيْءٍ قَتَلَ، وَلاَ يَدْرِي الْمَقْتُولُ فِي أَيِّ شَيْءٍ قُتِلَ».

1050- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Canımı alıvermek elinde olana yemin ederim ki, insanlara öyle bir zaman gelecek ki, katil niye öldürdüğünü, maktûl niye öldürüldüğünü bilmeyecek," buyurdu."

Bir rivayette (1) şöyle geçmektedir:

"Bu nasıl olur?" denildi de:

"Her öldüren de, öldürülen de cehennemdedir," buyurdu."

١٠٥١ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «يَظْهَرُ مَعْدِنٌ فِي أَرْضِ بَنِي سُلَيْمٍ يُقَالُ لَهُ فِرْعَوْنُ، وَفِرْعَانُ. وَذٰلِكَ بِلِسَانِ أَبِي جَهْمٍ قَرِيبٌ مِنَ السُّوءِ ــ يَخْرُجُ إِلَيْهِ شِرَارُ النَّاسِ أَوْ يُحْشَرُ إِلَيْهِ شِرَارُ النَّاسِ».

1051- Ebu Ya'la, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Süleymanoğulları'nın toprağından far'ûn veya fir'an denilen bir maden

---

1050- Müslim (4/2231) 52-Kitabu'l-Fiten ve eşrâtı's-Sâ'a, 18-Kıyamet, bir adam, bir adamın kabrine uğrayıp da belâdan ötürü ölünün yerinde olmayı temenni etmedikçe kıyamet kopmaz babı.

1051- Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (3/78)'de zikrederek: "Hadisi; Ebu Ya'la rivayet etmiş olup, ravileri sika'dır" demektedir.

1) Müslim, a.y.

Herc: Öldürmek.

çıkar, -Bu, kötülüğe yakın Ebu Cehm'in lisanıyla gelmiştir- ona insanların şerlileri çıkar veya ona insanların şerlileri haşrolunur."

Belki de bu hadisle, Arap Yarımadasının bazı bölgelerinde ortaya çıkıp imtiyaz hakkı alan bazı yabancı şirketlere ve onlara verilen madenlere işaret edilmektedir.

ALTINCI KISIM

RESULULLAH (A.S.)'IN ETRAFINDAKİ ŞEREF HALKALARI

İSLAM ÜMMETİNİN FAZİLETİ
ARAP, KUREYŞ VE BAZI KABİLELERİN FAZİLETİ
RESULULLAH (A.S)'IN EHL-İ BEYTİ

RESULULLAH (A.S)'IN ETRAFINDAKİ ŞEREF HALKALARI

SUNUŞ

Resulullah (a.s) insanlara ve cinlere peygamber olarak gönderilmiştir. Bu, insanlar ve cinler için bir şereftir. Çünkü Allah'ın hitap ve teklifine hak kazanmışlardır. Resulullah (a.s) araplardandı ve onlar, O'nun peygamberliğine ilk muhatap olanlardı. İşte bu da onlar için bir şeref ve şereflendirmedir. Allah Resulü (a.s) Haşimi ve Kureyşî idi ki, bu da kabile ve aşiret için bir şereftir. O'nun gözüyle ve gönlüyle görenlerden, çağrısına kulak verenler, icabet etti ve bunlar peygamberlikten sonraki en büyük şerefi kazandılar. Peygamberlik şerefinden sonraki hiçbir şerefin kendisine denk olmadığı sahabilik şerefine... Bu ashabdan bazıları muhacirdi, bazıları da ensar... Herkes için kendi şerefi ve fazileti vardır. Ashabın bazıları, sahabilik akrabalığı veya hanımları gibi sahabilikle zevceliği yahut sahabilikle evlatlığı olmayı birleştirenler gibi, sıfatının fazlalığından dolayı daha şerefli olanlar da vardı. Bütün bunlar, bazısı bazısından daha yüksek olan şeref halkalarıdır. Allah katında Allah Resulü (a.s)'nü tanımayanların şerefi de yoktur...

Biz bu bölüme, bunları bir araya getiren çeşitli bölümleri dahil edeceğiz. Onlar ki, Resulullah (a.s)'ı kuşatan halkalardır... Bu bölümlerin bazısı kısa, bazısı uzun, bazısı da içiçe geçmiştir. Fakat hepsi de, Resulullah (a.s)'ın siretini ve sünnetini inceleyenlere gereklidir. Bu bölümün bazı kısımları, daha önce geçen diğer bölümlerle yakından ilgilidir. Bundan dolayı, biz onu toptan zikredecek ve gücümüz yettiğince özetlemeye çalışacağız. Allah'tan bizi yanlışa yönelmekten korumasını ve başarılar ihsan etmesini diliyoruz.

İSLAM ÜMMETİNİN FAZİLETİ

Resulullah (a.s)'ın insanlara ve cinlere peygamber gönderildiğine ve her iki gurubun da kıyamete kadar O'nun peygamberliğine inanmakla yükümlü olduğuna inanmanın dinen gerekli olduğu bilinmektedir. Bundan, alemlerin hepsinin O'nun ümmeti olduğu anlaşılır. Ama alimler davet edilen ümmet ile, icabet eden ümmeti birbirinden ayırmışlardır.

İnsanlar ve cinler, genel olarak O'nun davetine muhatap**tırlar. Onlardan çağrısını kabul ederek iman edip müslüman olanlar, çağrısına icabet ederlerdir. Bu çağrıya icabetin faziletine ilişkin Kur'an'da Allah'ın şu sözü gibi nasslar gelmiştir:**

"Siz insanlar için çıkarılmış iyiliği emreden, kötülükten alıkoyan ve Allah'a iman eden bir ümmetsiniz." (1)

Aynı şekilde sünnet nasslarında da bu konu açıklanmıştır.

١٠٥٢ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حَيْدَةَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ قَالَ: «إِنَّكُمْ تُتِمُّونَ سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللَّهِ».

1052- Tirmizi, Muaviye bin Hayde (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

1052- Tirmizi (5/2226) 48 - Kitabi Tefsiri'l-Kur'an 4-Al-i İmran suresinden bir bab. Tirmizi, ayrıca "Bu, hasen bir hadistir" kaydını düşmüştür.

İbni Mace (2/1433) 37- Kitabu'z-Zühd 34-Hz. Muhammed (a.s) ümmetinin sıfatı babı.

Ahmed, Müsned (5/3)

1) Al-i İmran Suresi: 110

"Muaviye, Resulullah (a.s)'ın Allah Tealanın:

"Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz" sözü hakkında şöyle dediğini duymuş:

"Allah katında en hayırlıları ve en değerlileri olarak siz 70 ümmeti tamamlarsınız..."

١٠٥٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَفَعَهُ: «مَثَلُ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ قَوْمًا يَعْمَلُونَ لَهُ عَمَلاً يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ عَلَى أَجْرٍ مَعْلُومٍ، فَعَمِلُوا لَهُ نِصْفَ النَّهَارِ فَقَالُوا: لاَ حَاجَةَ لَنَا إِلَى أَجْرِكَ الَّذِي شَرَطْتَ لَنَا وَمَا عَمِلْنَا بَاطِلٌ، فَقَالَ لَهُمْ: لاَتَفْعَلُوا، أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ عَمِلِكُمْ وَخُذُوا أَجْرَكُمْ كَامِلاً؛ فَأَبَوْا وَتَرَكُوا وَاسْتَأْجَرَ آخَرِينَ بَعْدَهُمْ، فَقَالَ: أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمْ هٰذَا وَلَكُمُ الَّذِي شَرَطْتُ مِنَ الْأَجْرِ، فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا كَانَ حِينَ صَلاَةِ الْعَصْرِ قَالُوا: كُلُّ مَا عَمِلْنَا بَاطِلٌ، وَلَكَ الْأَجْرُ الَّذِي جَعَلْتَ لَنَا فِيهِ فَقَالَ لَهُمْ: أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمْ فَإِنَّمَا بَقِيَ مِنَ النَّهَارِ شَيْءٌ يَسِيرٌ، فَأَبَوْا فَاسْتَأْجَرَ قَوْمًا أَنْ يَعْمَلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ، فَعَمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ وَاسْتَكْمَلُوا أَجْرَ كِلَيْهِمَا، فَذٰلِكَ مَثَلُهُمْ وَمَثَلُ مَاقَبِلُوا مِنْ هٰذَا النُّورِ».

1053- Buhari, Ebu Musa (r.a)'dan merfu'an şu şekilde rivayet etmiştir:

"Müslümanların, yuhadilerin ve hıristiyanların örneği belli bir ücretle sabahtan akşama kadar kendisi için çalışacak bir kavmi, işçi tutan adamın örneğidir. Onun için yarım gün çalışırlar ve:

"Bize vermeyi vadettiğin ücrete ihtiyacımız yoktur, (varsın) çalıştığımız da boşa (gitsin) ..." derler. O da onlara:

"Yapmayın, işinizin geri kalanını da tamamlayın ve ücretinizin tamamını alın, size vadettiğim ücreti vereceğim" der. Ancak onlar çekinirler ve (işi) bırakırlar. O da onlardan sonra başkalarını tutar ve:

1053- Buhari (3/1433) 37-Kitabu'l Icare 11

"Şu içinde bulunduğunuz günden geri kalanını tamamlayın, size vadettiğim ücreti vereceğim" der.

İkindi namazı vakti oluncaya kadar çalışıp:

"Bütün çalıştığımız boşa (gitsin). Karşılığında vereceğin para da senin olsun" derler.

"İşinizin geri kalan kısmını tamamlayın. Gündüzün (bitmesine) ancak birazcık (zaman) kaldı" der. Onlar çekinirler. O da o günün geri kalanında çalışmak üzere bir kavim tutar. Güneş batıncaya kadar günün geri kalanında çalışırlar. Diğer iki kavmin ücretinin de tamamını alırlar. İşte bu, onlarla (yahudi ve hristiyanlarla) bu nurdan (İslam'dan) kabul ettiklerinin misalidir."

١٠٥٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَفَعَهُ: «إِنَّمَا بَقَاؤُكُمْ فِيمَا سَلَفَ قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ كَمَا بَيْنَ الْعَصْرِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ. أُوتِيَ أَهْلُ التَّوْرَاةِ فَعَمِلُوا بِهَا حَتَّى انْتَصَفَ النَّهَارُ، ثُمَّ عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا، ثُمَّ أُوتِيَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ الْإِنْجِيلَ فَعَمِلُوا إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا، ثُمَّ أُوتِينَا الْقُرْآنَ فَعَمِلْنَا إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ فَأُعْطِينَا قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ، فَقَالَ أَهْلُ الْكِتَابَيْنِ أَيْ رَبَّنَا أَعْطَيْتَ هٰؤُلَاءِ قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ، وَأَعْطَيْتَنَا قِيرَاطًا قِيرَاطًا وَنَحْنُ كُنَّا أَكْثَرَ عَمَلاً قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ أَجْرِكُمْ مِنْ شَيْءٍ؟ قَالُوا: لاَ. قَالَ فَهُوَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ».

1054- Buhari, İbn Ömer (r.a)'den merfu olarak şöyle rivayet etmiştir:

"Sizden önce gelip geçmiş ümmetlere göre, sizin dünyada kalışınız, ikindi namazıyla güneşin batışı arası kadardır. Tevrat ehline Tevrat verildi de, onunla gün yarı oluncaya kadar çalıştılar. Sonra acizlik gösterdiler (yani işi bıraktılar). Kendilerine birer kırat verildi. Daha sonra İncil ehline İncil verildi de, ikindi namazına kadar çalıştılar, sonra acizlik gösterdiler (çalışmayı bıraktılar). Onlara da birer kırat verildi. Daha sonra da bize Kur'an verildi. Biz ise güneş batışına kadar çalıştık. Bize de ikişer kırat verildi. İki kitab (Tevrat ve İncil) ehli dediler ki:

"Rabbimiz, onlara ikişer kırat verdin, bize de birer kırat verdin. Halbuki biz daha çok çalışmıştık. O zaman Allah Teala:

1054- Buhari (2/38) 9- Kitabu Mevakiti's-Sala 17-Güneş batmadan ikindi namazının bir rekatını kılan babı.

"Ücretinizden birşey kestim mi ki?" buyurur.

"Hayır" derler. Bunun üzerine:

"İşte bu, benim istediğime verdiğim kerem ve fazlımdır" buyurur."

Bir rivayette ise (1) şöyle geçmektedir:

"Sizinle ehl-i kitabeyn'in (hıristiyan ve yahudilerin) örneği şudur: Bir adam, işçi tutmak ister ve :

"Kim, benim için sabahtan öğleye kadar bir kırata çalışır?" diye sorar. Yahudiler (biraz) çalışıp (işi bırakırlar). Daha sonra:

"Benim için ikindiden güneşin batışına kadar iki kırata kim çalışır?" der.

"İşte siz (müslümanlar) onlarsınız." Bunun üzerine yahudiler ve hıristiyanlar kızıp:

"Niye biz çok çalışıp az ücret alıyoruz ki?" derler. O zaman (o zat):

"Hak ettiğinizden eksik verdim mi?" der.

"Hayır" derler.

"İşte bu, benim onu dilediğime verdiğim fazl-u ihsanımdır" buyurur."

Bir diğerinde ise (2) şöyle geçmektedir:

"Geçmiş ümmetlerin süresiyle, sizin süreniz(in arası, oranlanacak olursa) ancak ikindi namazıyla güneşin batışı arası kadar (bir zaman dilimidir). Sizinle yahudilerin ve hıristiyanların örneği de, ancak şu adamın örneğidir: Bazı işçiler çalıştırmak isteyerek:

"Birer kırat ücretle, öğleye kadar bana kim çalışır?" dedi" (diye başlayıp) benzerini anlatmıştır.

Bu nasslar, yani şer'i deliller, bu ümmetin, ümmetlerin en faziletlisi ve değerlisi olduğunu göstermektedir. Tabii ümmet derken Hz. Muhammed (a.s)'e uyup, O'na iman edenler kastedilmektedir. Diğer ümmetler derken de, kendilerine gönderilen peygamberlere uyan ümmetler kastedilmektedir. Buradaki kıyaslama, müslüman (yani döneminin peygamberine teslim olan) ümmetler arasındadır. Kafirlere, yani kendilerine gönderilen peygamberleri inkar edenlere

---

1) Buhari (1/445) 37-Kitabu'l-İcara 8-Günün yarısına kadar kiralama (veya işçi tutma) babı

2) Buhari (6/495) 60- Kibatu Ehadisi'l-Enbiya 50-Beni İsrail'e dair anlatılanlar babı. Tirmizi (5/153) 45-Kitabu'l Emsal 7-İnsan, eceli ve umudu hakkında gelen (rivayet)ler babı

gelince, aslında onların hiçbir ağırlığı yoktur. Ve Hz. Muhammed (a.s)'in ümmeti, Hz. Musa (a.s)'nın, Hz. İsa (a.s)'nın ve diğer peygamberlerin ümmetlerinden daha üstündür.

Hz. Peygamber (a.s)'in "Yetmiş millet" sözü, kendilerine peygamber gönderilmiş 70 ümmet bulunduğuna ve İsrailoğullarının o ümmetlerden birisi olduğuna işaret eder. Bundan da kendilerine peygamber gönderilen ümmetlerin çok olduğu anlaşılır. Hindulara peygamber gönderilmiştir. İranlılara peygamber gönderilmiştir. Çinlilere peygamber gönderilmiştir ve daha başkalarına peygamberler gönderilmiştir. Hinduların çeşitli ümmetlere bölünmüş olması, Çinlilerin çeşitli ümmetlere ayrılmış olması da uzak bir ihtimal değildir ve onların her ümmetine de peygamber gönderilmiştir. Ümmetlerin rivayetlerinin incelenmesi ve dinler arasında karşılaştırma yapılması bizleri doğru bir sonuca götürür. Araştıran ve karşılaştıran, bu kişilerin, müslüman olması, bizi bu konuda daha sağlıklı sonuca ulaştırır. Fakat bu da, sonuçta, eğer kitap ve sünnet detaylı bilgilerden yoksun olursa zana dayalı olmaktan öte geçemez. Allah Teala:

"Biz seni gerçek ile birlikte müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Her millet içinde mutlaka bir uyarıcı (peygamber gelip) geçmiştir." (1)

"Biz, her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik ki, onlara (emredildikleri şeyleri) açıklasın. (Peygamberlerin açıklamasından) sonra Allah dilediğini saptırır, dilediğini yola iletir. O, azizdir, hikmet sahibidir." (2)

"Andolsun biz, her millet içinde: "Allah'a kulluk edin, şeytan(a tapmaktan) kaçının" diye bir elçi gönderdik. Onlardan kimine Allah hidayet etti, onlardan kimine de sapıklık hak oldu. İşte yeryüzünde gezin de bakın, yalanlayanların sonu nasıl olmuş?" (3)

١٠٥٥ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ: رَفَعَهُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: «يَاعِيسَى إِنِّي بَاعِثٌ مِنْ بَعْدِكَ أُمَّةً إِنْ أَصَابَهُمْ مَايُحِبُّونَ حَمِدُوا وَشَكَرُوا، وَإِنْ أَصَابَهُمْ مَايَكْرَهُونَ احْتَسَبُوا وَصَبَرُوا، وَلاَ حِلْمَ وَلاَ عِلْمَ، قَالَ يَا رَبِّ: كَيْفَ هٰذَا لَهُمْ وَلاَ حِلْمَ وَلاَ عِلْمَ؟ قَالَ أُعْطِيهِمْ مِنْ حِلْمِي وَعِلْمِي» فَضْلُ اللَّهِ وَحْدَهُ عَلَى هٰذِهِ الْأُمَّةِ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَهَا هٰذَا الْمَقَامَ عِنْدَاللَّهِ، فَعَلَى هٰذِهِ الْأُمَّةِ أَنْ تَشْكُرَ، وَعَلَيْهَا أَلاَّ تَفْتَرَ

---

1) Fatır Suresi: 24
2) İbrahim Suresi: 4
3) Nahl Suresi: 36

وَلاَ تَبْطُرَ.

1055- Ahmed, Bezzar ve Taberani, Ebu Derda (ra.)'dan merfu olarak şöyle rivayet etmişlerdir:

"(Hz. Peygamber (a.s) bildirmiştir). "Allah Teala şöyle buyurur:

"Ey İsa, ben senden sonra bir ümmet gönderirim ki, başlarına sevdikleri birşey gelirse hamd ve şükrederler. Yok, hoşlanmadıkları birşey gelirse, sevabını Allah'tan bekler ve sabrederler. Ne hilimleri vardır, ne de ilimleri..."

"Ya Rab, hilimleri ve ilimleri olmaksızın bu onlar için (nasıl (mümkün) olabilir?" der, Hz. İsa (a.s):

"Onlara hilmimden ve ilmimden veririm" buyurur."

Allah Teala, bu ümmeti üstün kılmış ve O, bu ümmet için, katında bu makamı layık görmüştür. O halde bu ümmetin çokca şükretmesi, bıkmaması ve azmaması gerekmektedir.

Hadisten, faziletin ilme ve hilme, yani yumuşakbaşlılığa bağlı olduğu, dolayısıyla Allah'ın ilimden ve hilimden mahrum ettiği kimsenin fazileti olmadığı anlaşılır.

Allah'tan ilim ve hilim isteriz ve bunları elde etmek için bizi muvaffak kılmasını niyaz ederiz.

١٠٥٦ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَفَعَهُ: «مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ لاَيُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ».

1056- Tirmizi, Enes (r.a)'ten merfu olarak şöyle rivayet etmiştir:

"Ümmetin örneği, önünün mü, sonunun mu daha hayırlı olduğu bilinmeyen yağmurdur."

1055-Ahmed, Müsned, (6/450) Bezzar, Keşfu'l Estar, (3/450)

Heysemi de, Mecma'u'z-Zevid (10/67)'de zikrederek; "Hadisi, Ahmed, Bezzar ve 'El-Muce'mu'l-Kebir'le 'el-Evsat'ta Taberani rivayet etmiş olup Ahmed'in ravileri, Hasen bin Suvar ve Ebu Halis Yezid bin Meysera hariç -ki bunlar da sika'dır- Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir." der.

1056- Tirmizi (5/152) 45-Kitabu'l Emsal 6-Bize Kuteybe rivayet etti babı.

'Fethu'l-Bari'de, müellif şöyle demektedir: "Bu, hasen sahihlik derecesine yükseldiği tarikleri olan hasen bir hadistir."

Müslümanlardan bazıları, bu ümmette hayırlı olmanın ilk nesillere (sahabe, tabi'un ve tebeut tabi'un) has olduğunu çıkarabilir.

İşte bu hadis, bu zannı düzeltmek için gelmiştir.

Elbette, ilk nesiller, bu konuda diğer nesillerin kendi- lerine yetişemeyeceği bir fazilete sahiptir. Ama bu, faziletin, sadece onlara has olduğu anlamına gelemez.

١٠٥٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ الْمُغِيرَةِ رَفَعَهُ: «لاَيَزَالُ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُاللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ».

1057- Buhari ve Müslim, Muğire (ra.)'den, merfu olarak rivayet etmişlerdir.

"Ümmetimden bir topluluk, insanlara yardımcı olmaya devam edecektir. Nihayet onlar yardımcı (durumda) iken kendilerine Allah'ın emri gelecektir."

١٠٥٨ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ أَبِيهِ رَفَعَهُ: «إِذَا فَسَدَ أَهْلُ الشَّامِ فَلاَ خَيْرَ فِيكُمْ، لاَتَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي مَنْصُورِينَ لاَيَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ».

1058- Tirmizi, Muaviye bin Kura (r.a)'dan, o da babası vasıtasıyla merfu olarak rivayet etmiştir:

"Şu halk, fesada uğradığında artık sizde hayır yok demektir. Ümmetimden bir gurup, galip (taraf) olarak devam edecektir. Kıyamet kopuncaya kadar da onlara kendilerini yardımsız bırakanlar zarar veremeyecektir."

١٠٥٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَفَعَهُ: «لاَيَزَالُ أَهْلُ الْغَرْبِ ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ».

1057- Buhari (6/632) 61 - Kitabul'l-Menakıb 28-Bir bab babı.

Müslim (3/1523) 33 - Kitabu'l-İmara 53-Hz. Peygamber (a.s)'in 'Ümmetimden kendilerine muhalefet edenlerin zarar veremeyeceği , hak üzere yardımcı olarak kıyamete kadar devam edecek" sözü babı.

1058- Tirmizi (4/485) 34, Kitabu'l Fiten 27-Şam'a ilişkin gelen rivayetler babı. İmam Tirmizi, ayrıca şu notu düşmüştür: "Bu, hasen, sahih bir hadistir.

1059- Müslim, Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'tan merfu olarak rivayet etmiştir:

"Batı insanı, kıyamet kopuncaya kadar, hakka yardımcı olarak devam edecektir."

Bu hadisler, hakkın bu ümmet arasında ve özellikle bazı bölgelerde süreceğine ve Allah'ın Şam'ı, bu ümmetteki hayırlılık miktarının tesbit edildiği bir ölçü kıldığını göstermektedir.

Bu kitabın kaleme alındığı anda Filistin, Ürdün, Lübnan ve Suriye'nin durumunu düşünen kişi, müslümanların durumunun vehametini ve içler acısı halini anlar. Bu ise, Şamlı hayır sahiplerinin, daha çok çaba harcamalarını gerektirir. Zira onların cihadının yeryüzünün tamamında yankıları bulunmaktadır.

١٠٦٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَقْبَلَ ذَاتَ يَوْمٍ مِنَ الْعَالِيَةِ، حَتَّى إِذَا مَرَّ بِمَسْجِدِ مُعَاوِيَةَ، دَخَلَ فَرَكَعَ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ وَصَلَّيْنَا مَعَهُ، وَدَعَا رَبَّهُ طَوِيلاً، ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَيْنَا فَقَالَ: «سَأَلْتُ رَبِّي ثَلاثًا فَأَعْطَانِي ثِنْتَيْنِ وَمَنَعَنِي وَاحِدَةً، سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ لاَيُهْلِكَ أُمَّتِي بِالسَّنَةِ فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيُهْلِكَ أُمَّتِي بِالْغَرَقِ فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيَجْعَلَ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ فَمَنَعَنِيهَا».

1059- Müslim (3/1525) 33-Kitabu'l İmara 53. Hz. Peygamber (a.s)'in "Ümmetimden kendilerine karşı çıkanların zarar veremeyeceği, hakka yardımcı olarak bir gurup bulunur" sözü babı..

Ehlu'l -ğarb: Ali bin Medini şöyle demiştir:

"Ehl-i ğarb'tan maksat, araplardır, garb'tan maksat da büyük kova demektir. Genelde bu kovayı kullanmak onlara has olduğundan, böyle ifade edilmiştir." Diğer ulema da: "Lafızdan maksat, yeryüzünün batısıdır," demişlerdir.

Muaz ise: "Onlar, Şam'dakilerdir," demiştir. Bir başka hadis daha gelmiştir ki, ona göre, bunlar Kudüs'te bulunanlardır. Şamlılar ve Şam'dan ötede bulunanlardır denilmiştir. Kadı İyaz ise:

"Ehl-i ğarb'tan murat, şiddet ve hiddet ehlidir, demiştir," demektedir. Herşeyin batısı onun sınırı demektir.

Hadisin zahiri ondan maksadın Medine'nin batısı olduğu ve buna mecburen Afrika'nın bazı bölgelerinin -ki Arap Afrikası ile Büyük Arap Mağribi onun bir bölümüdür- de dahil olduğudur.

1060- Müslim, Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) bir gün yüksek bir yerden (yayladan) gelip Muaviye-oğullarının mescidine uğradığında içeri girerek, orada iki rek'at namaz kıldı. O'nunla birlikte biz de kıldık ve Rabbine uzun bir süre dua etti. Sonra bize dönüp:

"Rabbimden üç şey istedim.. İkisini verdi, birini vermedi. Rabbimden ümmetimi açlıkla helak etmemesini diledim, bunu bana verdi ve ümmetimi suda boğmak suretiyle helak etmemesini istedim, onu da verdi. Felaketlerini aralarında vermemesini diledim, bunu bana vermedi."

Tirmizi'nin de Habbab bin Eret (r.a)'ten bir rivayeti vardır (1):

"O'ndan, ümmetimi açlıkla yok etmemesini istedim, verdi. Yine O'ndan onlara düşman olarak kendilerinden başkasını hakim kılmamasını istedim, onu da verdi. Bazısına bazısının felaketini tattırmamasını istedim. İşte bana bunu vermedi."

Bir Açıklama:

Bu ümmet, birbiriyle belaya uğrayacaktır ve bu ümmete boğularak, evrensel veya dünyevi bir afetle karşılaşarak toptan, tek bir fert kalmaksızın köklerinin kazınmayacağı va'dedilmiştir. Fakat birbirleriyle uğraşacaklar ve birbirlerini belaya uğratacaklardır.

Bu durum, ümmetten bir zümrenin boğulmasına veya bir zümreye afetlerin inmesine veyahut bir zümreye kafirlerin musallat olup galip gelmesine yahut köklerini kazımasına mani değildir. Başlarına gelmeyecek olan şey, toptan tek bir kişi kalmamacasına köklerinin kazınmasıdır. İşte tarih buna şahittir ve bu, Resulullah (a.s)'ın bir mucizesidir.

١٠٦١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: مُرَّ بِجَنَازَةٍ فَأُثْنِيَ عَلَيْهَا خَيْرًا. فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ : «وَجَبَتْ وَجَبَتْ وَجَبَتْ» وَمُرَّ بِجَنَازَةٍ فَأُثْنِيَ عَلَيْهَا شَرًّا.

1060- Müslim (4/2216) 52 - Kitabu'l-Fiten ve eşrati's-sa'a 5-Bu ümmetin biribirini yok etmesi babı.

En la yusellita aleyhim aduvven min gayrihim: Yani onların tek birkişi bırakmamacasına tamamen köklerini kazımaları... veya hakimiyetlerinin devamı.

1) Tirmizi (4/472) 34 - Kitabu'l-Fiten 14-Hz. Peygamber (a.s)'in ümmeti hakkında üç şey istemesine dair rivayetler babı. Ayrıca Tirmizi şunu da eklemiştir: "Bu, hasen, garip, sahih bir hadistir."

فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ : «وَجَبَتْ وَجَبَتْ وَجَبَتْ». قَالَ عُمَرُ: فِدًى لَكَ أَبِي وَأُمِّي! مُرَّ بِجَنَازَةٍ فَأُثْنِيَ عَلَيْهَا خَيْرًا فَقُلْتَ: وَجَبَتْ وَجَبَتْ وَجَبَتْ. وَمُرَّ بِجَنَازَةٍ فَأُثْنِيَ عَلَيْهَا شَرًّا فَقُلْتَ: وَجَبَتْ وَجَبَتْ وَجَبَتْ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَنْ أَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِ خَيْرًا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ. وَمَنْ أَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِ شَرًّا وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ. أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ. أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ».

1061- Buhari ve Müslim Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmişlerdir:

"(Yanımızdan Resulullah (a.s) da varken) bir cenaze geçirildi. Onu hayırla ananlar oldu. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s):

"Vacib oldu, vacib oldu, vacib oldu", buyurdu. (Derken yanımızdan) bir cenaze daha geçirildi de, onu şerle yadedenler oldu. Hz. Peygamber (a.s) yine:

"Vacib oldu, vacib oldu, vacib oldu", buyurdu. Hz. Ömer (r.a) de:

"Anam babam sana kurban olsun. Bir cenaze geçirilirken hayırla anıldı da sen "vacib oldu, vacib oldu, vacib oldu" buyurdun. Bir cenaze daha geçirildi ve şerle anıldı da sen yine "vacib oldu, vacib oldu, vacib oldu" buyurdun (niye?)" diye sordu. Allah Resulü (a.s) de:

"Kimi hayırla anarsanız, ona cennet, kimi de şerle yadederseniz ona da cehennem vacib olur. Çünkü siz, yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz, yer yüzünde Allah'ın şahitlerisiniz," buyurdu."

١٠٦٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عُمَرَ رَفَعَهُ: «أَيُّمَا مُسْلِمٍ شَهِدَ لَهُ أَرْبَعَةٌ نَفَرٍ بِخَيْرٍ

1061- Buhari (3/228) 23 - Kitabu'l Cenaiz 85-İnsanların ölünün özelliklerini arayıp dökmesi babı.

Müslim (2/665) 11 - Kitabu'l-Cenaiz 20-Ölülerden iyiliği ve kötülüğü sayıp dökenler babı.

***Feesna aleyha hayran ve şerran:** Bazı asıl rivayetler de böyledir, hayran ve şerran şeklinde mansup olarak... Harf-i cerr'in iskatıyla mansuptur. 'fe esna bihayr ev bişerr' demektir. Bazı rivayetlerde ise merfu'dur. İsna'nın anlamı, özelliklerini saymak demektir, iyilikte de kullanılır, kötülükte de... Ayrıca isim ve övme anlamına da gelir.*

***Misbah'da:** "Esneytü aleyhi hayran bil hayr ve esneytü aleyhi şerran ve bişerr' denilir. Çünkü o, onun anlattım, vasfettim özelliklerini saydım anlamınadır" denilmektedir.*

أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ» فَقُلْنَا وَثَلاَثَةٌ؟ قَالَ: «وَثَلاَثَةٌ» فَقُلْنَا وَاثْنَانِ فَقَالَ: «وَاثْنَانِ» ثُمَّ لَمْ نَسْأَلْهُ عَنِ الْوَاحِدِ.

1062- Buhari, Hz. Ömer (r.a)'den merfu olarak şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hangi müslümana dört (müslüman) kişi hayırla şahitlik ederse, Allah onu cennete sokar", buyuran Resulullah (a.s)'a biz:

"Ya üç kişi (şahitlik ederse)", dedik.

"Üç kişi de olsa", buyurdu.

"Ya iki kişi?" dedik

"İki kişi de olsa", buyurdu. Ondan sonra "ya bir kişi şahitlik ederse" diye sormadık."

Bir Açıklama:

Allah Teala şöyle buyurmaktadır:

"... ve böylece biz sizi insanlara şahit olasınız diye orta bir ümmet olarak yarattık." (1) Allah Teala işte bu ümmete kendilerinden önceki ümmetlere ve çağdaşı oldukları milletlere şahitlik edip tanık olmaları için ikramda bulunmuştur.

Allah Teala'nın *"orta bir ümmet olarak"* sözünün anlamı, hayırlı, seçkin ve şahit olabilme özelliklerine sahip, adaletli tanıklar demektir. Bu da, bu ümmetten çıkacak şahidin hayırlı olmakla, İslam'ın şahit için öngördüğü şart ve özelliklere sahip adaleti kendinde toplamış olması gerektiğini gösterir. Zira hayırlı ve adil olmayanın şahitliğine itibar edilmez. Az önce geçen iki hadis de buna göre değerlendirilmelidir. Demek ki, hakkında iki hayırlı adil tanığın şahitlik ettiği kimsenin, cennetlik olduğuna bu tanıklık bir işarettir. Bu hadisler, İslami Hareket fıkhı ile de şöyle bağdaştırılır: İslami Harekete mensup iki üyenin tavsiye ettiği kişi, üyelik özelliğine kavuşmaktadır. Bu açıdan adil şahidlik büyük bir önem taşımaktadır.

1062- Buhari mutavval olarak, (3/229) 23 - Kitabu'l-Canaiz 85-İnsanların ölüyü anması babı.

Tirmizi (3/365) 8-Kitabu'l -Cenaiz 63-Ölüyü iyi anmaya dair rivayetler babı.

Nesai, mutavvel olarak (4/51) - Kitabu'l-Cenaiz. (ölüyü) anmak babı.

1) Bakara Suresi: 143

١٠٦٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَضَلَّ اللَّهُ تَعَالَى عَنِ الْجُمُعَةِ مَنْ كَانَ قَبْلَنَا، فَكَانَ لِلْيَهُودِ يَوْمُ السَّبْتِ، وَكَانَ لِلنَّصَارَى يَوْمُ الْأَحَدِ، فَجَاءَ اللَّهُ بِنَا فَهَدَانَا لِيَوْمِ الْجُمُعَةِ، فَجَعَلَ الْجُمُعَةَ وَالسَّبْتَ وَالْأَحَدَ، وَكَذَلِكَ هُمْ تَبَعٌ لَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، نَحْنُ الْآخِرُونَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا، وَالْأَوَّلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، الْمَقْضِيُّ لَهُمْ قَبْلَ الْخَلَائِقِ».

1063- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Bizden öncekilere Allah cuma gününü şaşırtmıştır. Bundan dolayı yahudilerinki (onların mübarek günü) cumartesi, hıristiyanlarınki pazar olmuştur. Sonra Allah, dünyaya bizi getirmiş ve Allah bize cuma gününü göstermiştir. Böylece cuma, cumartesi ve pazar günlerini (ibadet günü) eylemiştir. İşte (ibadet günleri, ibadet günümüzden sonra geldiği gibi) b*öylece kıyamet gününde de (bizden sonra gelerek) bizi izleyeceklerdir. Biz dünyaya gelenlerin en sona kalanıyız, ama kıyamet gününde bütün yaratıklardan önce haklarında hüküm verilenleriz," buyurdu."*

١٠٦٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، بَيْدَ أَنَّهُمْ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوتِينَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ، ثُمَّ هٰذَا يَوْمُهُمُ الَّذِي فُرِضَ عَلَيْهِمْ فَاخْتَلَفُوا فِيهِ فَهَدَانَا اللَّهُ لَهُ فَهُمْ لَنَا فِيهِ تَبَعٌ فَالْيَهُودُ غَدًا وَالنَّصَارَى بَعْدَ غَدٍ».

1064- Buhari ve **Müslim,** Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Bizler (dünyaya) en son gelenler, kıyamet gününde en öne geçecekleriz. Ne var ki, onlara bizden önce kitap verilmiştir, bize ise onlardan sonra... Sonra

---

1063- Müslim, 2(586/7) Kitabu'l-Cum'a 6-Bu ümmete cuma gününün gösterilmesi babı. Nesai (3/87) Kitabu'l-Cum'a. Cumanın icabı babı.

1064- Buhari (2/354) 11-Kitabu'l-Cuma'a 1-Cuma'nın farz kılınması babı. Müslim (2/586) 7-Kitabu'l-Cum'a 6-Bu ümmete cuma gününün gösterilmesi babı.

bugün, onlara (ibadet günü olarak) farz kılınıp da, hakkında ihtilafa düştükleri gündür. Allah bize bu günü gösterdi. Nitekim bu konuda onlar bize tabidir (bizim ardımızdan gelmektedir). Yahudilerin bayramı yarın, hıristiyanlarınkı ise yarından sonradır."

١٠٦٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا نَزَلَتْ: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ إِلَى قَوْلِهِ: ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ قَالَ: أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ هٰذِهِ وَهُوَ فِي سَفَرٍ، فَقَالَ: «أَتَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ ذٰلِكَ؟» فَقَالُوا: اَللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «ذٰلِكَ يَوْمَ يَقُولُ اللّٰهُ لآدَمَ ابْعَثْ بَعْثَ النَّارِ فَقَالَ: يَا رَبِّ وَمَا بَعْثُ النَّارِ؟ قَالَ: تِسْعُمِائَةٍ وَتِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ إِلَى النَّارِ وَوَاحِدٌ إِلَى الْجَنَّةِ؟» قَالَ: فَأَنْشَأَ الْمُسْلِمُونَ يَبْكُونَ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «قَارِبُوا وَسَدِّدُوا فَإِنَّهَا لَمْ تَكُنْ نُبُوَّةٌ قَطُّ إِلاَّ كَانَ بَيْنَ يَدَيْهَا جَاهِلِيَّةٌ» قَالَ: «فَيُؤْخَذُ الْعَدَدُ مِنَ الْجَاهِلِيَّةِ فَإِنْ تَمَّتْ وَإِلاَّ كَمُلَتْ مِنَ الْمُنَافِقِينَ وَمَا مَثَلُكُمْ وَالأُمَمُ إِلاَّ كَمَثَلِ الرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الدَّابَّةِ أَوْ كَالشَّامَةِ فِي جَنْبِ الْبَعِيرِ» ثُمَّ قَالَ: «إِنِّي لأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ» فَكَبَّرُوا ثُمَّ قَالَ: «إِنِّي لأَرْجُوا أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ» فَكَبَّرُوا ثُمَّ قَالَ: إِنِّي لأَرْجُوا أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ» فَكَبَّرُوا، قَالَ: لاَأَدْرِي قَالَ الثُّلُثَيْنِ أَمْ لاَ؟

1065- Buhari ve Müslim, İmran bin Husayn (r.a)'dan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s)'e "Ey insanlar, Rabbinizden sakının! Doğrusu kıyamet

---

1065- Buhari, muhtasar olarak, (11/388) 81 - Kitabu'r-fikak 46-Allah Teala'nın "Kıyametin sarsıntısı büyük bir şeydir şüphesiz" sözü babı.

Müslim (1/201) 1-Kitabu'l-İman 96-Allah (c.c)'ın Adem'e "Cehenneme gönderilenlerin her bin tenesinden 999'unu çıkar buyuracak" hadisi babı.

Tirmizi (5/323) 48-Kitabu Tefsiri'l-Kur'an 23-Ve Hac suresinden bir bab.

***Karibu ve siddidu: el-Mukarebe fi'l-fi'l:** Orta yolu izlemek, mutedil ve adil olmak demektir. Sedad ise, sözü ve davranışı doğru olmak anlamına gelir. O zaman hadisin anlamı, "itidali ve doğruyu arayın, aşırılığı ve ifratı bırakın," olur.*

***er-Rakme:** Merkebin ön ayaklarının iç taraflarında olan beredir ki, bunlar her iki ayağında birer adet bulunmaktadır.*

gününün sarsıntısı, büyük bir şeydir" ayet-i kerimeleri "... fakat bu, sadece Allah'ın azabının çetin olmasındandır" sözüne kadar indiğinde -ki bu ayetler ona vahyedildiğinde bir yolculuk yapmakta idi- şöyle buyurdu:

"O hangi gündür, bilir misiniz?"

"Allah ve Resulü en iyisini bilir" dediler.

"O gün, Allah'ın Adem'e:

"Cehennem heyetini çıkar" buyurduğu, Adem de:

"Ya Rabb, cehennem heyeti ne kadardır?" dediği, Allah'ın:

"999'u cehenneme, biri cennete" buyurduğu gündür."

Bunun üzerine (sahabe) ağlamaya başladı. O zaman Allah Resulü (a.s):

"Mutedil olunuz, orta yolu tutunuz. Önü sıra bir cahiliye (dönemi) olmadıkça asla bir peygamber gönderme olayı olmamıştır" buyurdu ve şunu ekledi:

"O (999 kişilik) sayı, cahiliyyeden alınır. Tamamlanırsa (ne alâ), yoksa münafıklarla tamamlanır. Sizinle diğer ümmetlerin örneği, ancak hayvanın ön ayağındaki bere veya devenin böğründeki ben gibidir" dedi. Sonra şunu söyledi:

"Kuşkusuz ben, sizin, cennetliklerin dörtte biri olacağınızı ummaktayım. Bunun üzerine ashab tekbir getirdi. Sonra:

"Şüphesiz ben, sizin, cennetliklerin üçte biri olacağınızı ummaktayım" dedi. (Sahabeler) Tekbir getirdiler. O (a.s) gene:

"Şüphesiz ben, sizin, cennetliklerin yarısı olacağınızı ummaktayım" dedi. Tekrar tekbir getirdiler."

Ravi der ki; *"Üçte iki (si olacağınızı ummaktayım) dedi mi, demedi mi hatırlamıyorum."*

İmran bin Husayn'dan yapılan bir başka rivayette de şöyle anlatmıştır:

Ebdu bi dahiketin: *ma ebda'l-kavm bi dahiketin denilir. Yani, gülümsemedir ki, onlardan gülümseyince gözüken dişleri ortaya çıksın. Çünkü gülümseyen kimsenin dişleri görünür. Mübalağalı olarak azı dişleri görününceye kadar güldü anlamına, dahike, hatta bedet nevacizuhu denir.*

Kesseratahu: *Buna çoğunlukla sayesinde galip gelinirse ve ondan daha çok olunursa kaseruhu fe kesseruhu denir.*

"Resulullah (a.s)'la birlikte bir seferdeydik. Yürüyüş sırasında O, ashabının önüne geçti ve şu iki ayeti yüksek sesle okudu:

"Ey insanlar, Rabbinizden sakının! Gerçekten kıyamet gününün sarsıntısı büyük bir şeydir" den, "... fakat bu, Allah'ın azabının çetin olmasındandır" a kadardır... Ashabı bunu işitince, yürüyüşlerini hızlandırdılar ve O'nun bir söz söylemek üzere olduğunu anladılar. Hz. Peygamber (a.s):

"O gün hangi gündür bilir misiniz?" diye sordu.

"Allah ve Resulü en iyisini bilir" dediler.

"Ö öyle bir gündür ki, o günde Allah Adem'e şöyle seslenir:

"Ey Adem, cehennem heyetini (mahşerde toplanmış insanlar arasından cehennemlikleri) gönder!" Adem de:

"Ya Rabb, cehennem heyeti ne kadardır?" der.

"Her bin kişiden dokuzyüzdoksandokuzu cehennemdedir, birisi ise cennettedir" buyurur. (Resulullah (a.s) bunu anlatınca) Cemaatte bir tek kimse kalmamacasına herkes umutsuzluğa kapıldılar. Resulullah (a.s), ashabının halini görünce:

"Amel işleyiniz, müjdeler olsun. Muhammed'in canını alıvermek elinde olana (Allah'a) yemin olsun ki, siz iki zümreyle birlikte olursunuz ki, o iki zümre bir şeyle bir araya gelmez ki, o şeyden çok olmasınlar: Ye'cüc - Me'cüc ve insanlarla şeytanlar" buyurdu. Bunun üzerine sahabenin üzüntüsü biraz hafifledi. Ardından Hz. Peygamber (a.s):

"Amel işleyiniz, size müjdeler olsun. Muhammed'in canını alıvermek elinde olan Allah'a yemin ederim ki, siz insanlar arasında sadece aygırın (devenin) böğründeki ben, veya hayvanın bacağındaki leke kadarsınız" buyurdu."

Bir Açıklama:

Ye'cüc ve Mc'cüc'ün çokluğunun zikredilmesi ve her bin kişiden 999'unun cehenneme girecek olması. Ye'cüc ve Mc'cüc'ün dünyadakilere oranla çok kalabalık olduklarını ifade etmektedir. Çokluklarının yanısıra kafirdirler de... Halen kafir olan ve yeryüzü halkına oranla mutlak olarak çoğunluğu teşkil eden yeryüzü halklarını düşündüğümüzde, doğu ve batı bloku halklarını ve bazı Doğu Asya halklarını görürüz. Çin ulusu onlardandır. O halde, bunlar toptan bu adlandırmaya (Ye'cü ve Mc'cüc adlandırmasına) dahil olurlar mı, diye bir soru akla gelmektedir.

Bazı ulema, âri ırkına mensup halkların, ulusların tamamının bu adlandırmaya girdiği ve batılıların genelde âri uluslardan olduğu görüşüne

varmışlardır. Bazıları ise Ye'cüc ve Me'cüc'ün Türkistan Dağının ardında yerleşenler olduğu görüşündedirler. Buna göre, buna Tatarlar, Moğollar ve Çinliler girer. Belki de, düşünen kimse, hadis zikrolunduktan sonra Ye'cüc ve Me'cüc'ün bir kökten nesillere ayrılmış olan bu ulusların tamamı olduğu ihtimalini de akla getirebilir. İslam'da tüm ulusları kapsayacak genişlik vardır ve ancak müslüman olanlar kurtuluşa erecekleridir.

١٠٦٦ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَفَعَهُ: «وَعَدَنِي رَبِّي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعِينَ أَلْفًا لاَحِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلاَ عَذَابَ، مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفًا وَثَلاَثُ حَثَيَاتٍ مِنْ حَثَيَاتِهِ».

1066- Ahmed ve Tirmizi Ebu Umame (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Rabbim, bana ümmetimden 70 bin kişiyi hesaba çekmeksizin ve azaba uğramaksızın cennete koyacağını, her bin kişiyle birlikte 70 bin kişi ve avuçlarıyla üç avucu da koyacağını vadetti."

١٠٦٧ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ بُرَيْدَةَ: قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُونَ وَمِائَةُ صَفٍّ، ثَمَانُونَ مِنْهَا مِنْ هٰذِهِ الْأُمَّةِ، وَأَرْبَعُونَ مِنْ سَائِرِ الْأُمَمِ».

1067- Ahmed ve Tirmizi, Büreyde (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Cennetlikler, 120 saftır. Bunlardan 80 safı bu ümmetten, kırkı da diğer ümmetlerdendir."

1066- Ahmed, Müsned, (5/268)

Tirmizi (4/2626) 38-Kitabu Sıfeti'l-Kıyame 12-(Ondan) babı. İmam Tirmizi, ayrıca: "Hasen garip bir hadistir," şeklinde not düşmüştür.

1067- Ahmed, Müsned (5/347)

Tirmizi, (4/683) 39-Kitabu Sıfeti'l-Cenne 13-Cennetliklerin özelliklerine dair gelen rivayetler babı. Ayrıca, İmam Tirmizi; "Hasen bir hadistir" diye not düşmüştür.

İbni Mace (2/1434) 37-Kitabu'z-Zühd 34-Ümmet-i Muhammed'in özellikleri babı.

Hakim, Müstedrek (1/82)

fe Surriye: Surriye an'l-Hazin ve'l-mağmum ve nahvihima; Hüzünlü kederli kişiden, kendinde bulunan hal yok olduğunda böyle denir.

Haseyat: Elle avuçlamak anlamınadır.

١٠٦٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: «يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي زُمْرَةٌ هُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا تُضِيءُ وُجُوهُهُمْ إِضَاءَةَ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ» فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ الْأَسَدِيُّ، فَرَفَعَ نَمِرَةً عَلَيْهِ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ: «اَللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ» ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ: «سَبَقَكَ عُكَّاشَةُ».

1068- Buhari ve **Müslim**, Ebu Hureyre (r.a)'den merfu olarak rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Ümmetimden 70 bin kişilik bir zümre, yüzleri ondördündeki (dolunay halinde) gibi pırıl pırı parlayarak cennete gireceklerdir" buyurdu. Bunun üzerine, Ukkaşe bin Lıhsan el-Esedî üzerindeki kaplan postu gibi çizgili elbisesini kaldırarak ayağa kalktı ve:

"Ya Resulullah (a.s) Allah'a dua et de, beni onlardan eylesin. dedi. " Hz. Peygamber (a.s):

"Ya Allah, bunu da onlardan eyle" diye dua etti. Sonra ensardan bir kimse kalktı:

"Ya Resulullah (a.s) Allah'a dua et de, beni de onlardan eylesin" dedi. Bu defa Allah Resulü (a.s):

"Ukkaşe senden önce davrandı" buyurdu."

١٠٦٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ دَفَعَ اللَّهُ إِلَى كُلِّ مُسْلِمٍ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا فَيَقُولُ: هٰذَا فِكَاكُكَ مِنَ النَّارِ».

1068- Buhari (11406) 81-Kitabu'r-Rikak 50-Cennete hesaba çekilmeksizin 70 bin kişi girer babı.

Müslim (1/197) 1-Kitabu'l-İman 94-Müslümanlardan bazı gurupların cennete hesapsız ve azapsız girmesine delil babı.

1069- Müslim, Ebu Musa el Eş'ari (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet gününde, Cenabı Hak, her müslümana bir yahudi veya hıristiyanı teslim edecek ve şöyle diyecektir: "Bu, senin cehennemden kurtuluşun(a bedel)dir."

١٠٧٠ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَشْفَعُ لِلْفِئَامِ مِنَ النَّاسِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْفَعُ لِلْقَبِيلَةِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْفَعُ لِلْعُصْبَةِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَشْفَعُ لِلرَّجُلِ حَتَّى يَدْخُلُوا الْجَنَّةَ».

1070- Ahmed ve Tirmizi, Ebu Sa'id (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Şüphesiz, ümmetimden insan topluluklarına şefaat eden kimseler olacaktır. Onlardan kimisi, bir kabileye şefaat eder, kimisi (onlar kırk arasında insan topluluğu demek olan) usbe'ye, kimisi de tek bir adama şefaat eder ve cennete girerler."

١٠٧١ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ أَبِي الْجَدْعَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَكْثَرُ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ» قُلْنَا: سِوَاكَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «نَعَمْ سِوَايَ».

1069- Müslim (4/2119) 49-Kitabu'l Tevbe Bab: 8

Zümre: İnsanlardan bir gurup ve cemaat

Nemira: Üzerinde siyah çizgiler, ya da benekler bulunan elbise.

Sebekake biha Ukkaşe: Bu zata da o kapıyı kapamak için (ki ardı arkası kesilmeyebilirdi) bu zata da Ukkaşe'ye dua ettiği gibi dua etmedi. Çünkü belki de buna layık olmayan bir üçüncü kimse veya dördüncü, ya da onuncu kişi, Resulullah (a.s)'tan bunu (kendisine de dua etmesini) isteyecek, dolayısıyla Allah Resulü (a.s) güçlüğe düşecekti, denilmiştir. Allah bilir ya böyledir. Edebinden o kimseye 'sen onlardan değilsin' dememiştir.

1070- Ahmed, Müsned (3/63) Tirmizi (4/627) 38-Kitabu-Sıfeti'l-Kıyame 12-Ondan bir bab babı. İmam Tirmizi; "Hasen bir hadistir," diye not düşmüştür.

1071- Tirmizi, Abdullah bin Ebu'l-Cad'a (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Cennet'e ümmetimden bir adamın şefaatiyle Temimoğullarından daha çok insan girer" buyurdu.

"(Bu şahıs) Senden başka biri mi ya Resulullah?" diye sordular.

"Evet, benden başka biri (benim şefaatimle girecekler buna dahil değil)" buyurdu."

١٠٧٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَرَادَ رَحْمَةَ أُمَّةٍ مِنْ عِبَادِهِ، قَبَضَ نَبِيَّهَا قَبْلَهَا فَجَعَلَهُ لَهَا فَرَطًا وَسَلَفًا بَيْنَ يَدَيْهَا، وَإِذَا أَرَادَ هَلَكَةَ أُمَّةٍ عَذَّبَهَا وَنَبِيُّهَا حَيٌّ فَأَهْلَكَهَا وَهُوَ يَنْظُرُ، فَأَقَرَّ عَيْنَهُ بِهَلَكَتِهَا حِينَ كَذَّبُوهُ وَعَصَوْا أَمْرَهُ».

1072- Müslim, Ebu Musa (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Allah Resulü (a.s):

"Allah, kullarından bir ümmete rahmet etmek isterse, o ümmetten önce, peygamberinin ruhunu alır da, onu, o ümmet için bir öncü ve selef kılar. Bir ümmetin de helak olmasını dilerse, ona peygamberi sağ iken azab eder. Ve peygamberin gözü önünde onu helak eder. Ümmeti onu yalanlayıp emrine isyan ettikleri için, onları helak etmekle peygamberini de memnun eder."

١٠٧٣ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَنَا حَظُّكُمْ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَأَنْتُمْ حَظِّي مِنَ الْأُمَمِ».

1073- Bezzar, Ebu Derda (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

1071- Tirmizi (4/626) 38-Kitabu Sıfetu'l-Kıyame 12-Ondan bir bab babı.

Tirmizi, ayrıca; "Hasen, sahih, garip bir hadistir" diye de not düşmüştür.

***Fiam:** Büyük insan topluluğu*

***Usbe:** Bir insan topluluğu*

1072- Müslim (4/1792) 43-Kitabu'l-Fazail 8-Allah Teala bir ümmete rahmet etmek istese, o ümmetten önce peygamberlerinin ruhunu alır babı.

"Resululah (a.s):

"Ben, sizin peygamberlerden payınıza düşenim, siz de ümmetlerden benim payıma düşenlerdensiniz" buyurdu."

١٠٧٤ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ وَالْحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْعَثُ لِهٰذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا».

1074- Ebu Davud ve Hakim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s):

"Kuşkusuz Allah Teala, bu ümmete her yüzyılın başında ona dinini yenileyecek bir kimse (veya kimseler) gönderir" buyurdu."

Bir Açıklama

"Rasu kulli milleti senetin" demek, "öncesinde" demektir. "*O, dinini yenileyecek...*" sözü için Münavi şunları belirtmiştir:

"Yani, sünneti bid'atten ayırır, ilmi yayıp ulemaya yardım eder, bid'at ehlini karar ve boyun eğdirir,"

İbni Kesir ise şöyle der: *"Görünen odur ki, bu, her gurup ve her sınıf ulamayı kapsamaktadır. Müfessirleri, muhaddisleri, fakihleri, nahivcileri, lügatçileri..."* Tek bir kişi olması şart değildir. Fakat olması da muhtemeldir. İslam'ın ve İslami ilimlerin sonsuza kadar ilerlemesi ve canlılığını korayabilmesi için bu şarttır.

Bu ümmet içinde hiç bir dönemde müceddidlerin arkası kesilmemiştir. Ve bundan sonra da kesilmeyecektir. Alimler, her çağda müceddidin kim olduğunu tesbit etme konusunda farklı görüşler öne sürmüşlerdir. Bunun böyle olmasında bir mahzur da yoktur. Fazilet sahibi olanların faziletleri kendilerinedir. Ne var ki, müceddidi tanımamız da oldukça önemlidir. Çünkü bu, onun tekliflerine özel bir önem kazandırır. İslam ulemasına, müceddidin tek veya daha fazla kimseler olabileceği ihtimalini söyleten şey, hadisteki 'men' kelimesidir. Bu kelime bir veya birden çok şahsa delalet etmektedir.

1073- Bezzar, Keşfu'l-Estar (3/321) Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid, (10/68) Ayrıca Haysemi; Hadisi Bezzar'ın rivayet ettiğini, ravilerinin de Ebu Habebe et-Tai -ki Tirmizi onun bir hadisini sahih kabul etmiş ve İbn Hibban da es-Sikat adlı eserinde zikretmiştir- Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdendir.

Kabeda nebiyyehüma: Canını alır.

Ferat ve selef: Öncü ve önden gönderilen her salih amel selef olarak isimlendirilir.

1074- Ebu Davud (4/109) - Kitabu'l-Melahım, yüzyıl hakkında söylenenler babı. Sahih bir hadistir. Mastedrek (4/522)

ARAPLARIN, KUREYŞ'İN VE BAZI KABİLELERİN FAZİLETİ

Allah Teala, boş, faydasız ve yararsız işler yapmaktan uzaktır. O, herşeyi yerli yerince yapar. O, hakimdir. O'ndan meydana gelen herşey, gayet hikmetlidir. Allah (c.c) Resulü Muhammed (a.s)'i araplardan, Kureyş kabilesinden, Abdimenafoğullarından ve Haşimoğullarından seçmiştir. Bütün bunlar, Allah (c.c) tarafından bilinen hikmetler sebebiyledir. Resulullah (a.s) için önce Mekke'yi, sonra Medine'yi tercih etmesi de sadece O'nun kavrayabileceği hikmetlerden bir hikmettir. Kur'an-ı Kerim'de Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

"Onlara bir ayet gelince, "Allah'ın elçilerine verilenin aynı, bize verilmedikçe, katiyyen inanmayız" dediler. Allah elçiliğini nereye koyacağını (elçilik görevini kime vereceğini) bilir. Suç işleyenlere Allah katında bir aşağılık ve yaptıkları hileye karşı çetin bir azap erişecektir." (1)

"O (yol) sana ve kavmine bir şereftir ve yakında (ona uyup uymadığınızdan) sorulacaksınız." (2)

"Biz, düşünüp anlamanız için onu arapça bir Kur'an yaptık." (3)

"Bu da kentlerin anası (Mekke)yi ve çevresindeki (kasaba)ları uyarman için sana indirdiğimiz feyz kaynağı ve kendinden önceki (kitap)ları doğrulayıcı bir kitaptır. Ahirete inananlar, buna inanırlar ve onlar namazlarında devam ederler." (4)

---

1) En'am Suresi: 124
2) Zuhruf Suresi: 44
3) Zuhruf Suresi: 3
4) En'am Suresi: 92

"Doğrusu insanlara (mabed olarak) ilk kurulan ev, Mekke'de olandır. Alemlere uğur, bereket ve hidayet kaynağı olarak kurulmuştur." (5)

Arapların faziletine dair sünnet nassları da gelmiştir. Ve bazı nasslarda, Kureyş zikredilmek suretiyle, Kureyş'in boyları ele alınmaktadır.

١٠٧٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ وَاثِلَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَاصْطَفَى قُرَيْشًا مِنْ كِنَانَةَ، وَاصْطَفَى مِنْ قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ وَاصْطَفَانِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ».

1075- Müslim, Vasile (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Allah, Kinane'yi İsmailoğullarından seçmiştir. Kureyş'i, Kinane'den seçmiştir. Kureyş'ten, Haşimoğullarını seçmiştir. Beni de Haşimoğullarından seçmiştir."

١٠٧٦ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنِ الْعَبَّاسِ قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ إِنَّ قُرَيْشًا جَلَسُوا فَتَذَاكَرُوا أَحْسَابَهُمْ بَيْنَهُمْ فَجَعَلُوا مَثَلَكَ كَمَثَلِ نَخْلَةٍ فِي كَبْوَةٍ مِنَ الْأَرْضِ فَقَالَ ﷺ : «إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِهِمْ: مِنْ خَيْرِ فِرَقِهِمْ، وَخَيْرِ الْفَرِيقَيْنِ، ثُمَّ تَخَيَّرَ الْقَبَائِلَ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِ قَبِيلَةٍ، ثُمَّ تَخَيَّرَ الْبُيُوتَ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِ بُيُوتِهِمْ فَأَنَا خَيْرُهُمْ نَفْسًا وَخَيْرُهُمْ بَيْتًا».

1076- Tirmizi, Hz. Abbas (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

1075- Müslim (4/1783) 43-Kitabu'l-Fezail 1-Hz. Peygamber (a.s)'in nesebi ve peygamberlikten önce Hacer-i Esved'in kendisine teslim edilmesi babı.

Tirmizi (5/583) 50-Kitabu'l-Menakıb 1-Hz. Peygamber (a.s)'in fazileti babı. Tirmizi, ayrıca; "Hasen bir hadistir" diye de not düşmüştür.

1076- Tirmizi (5/584) 50 Kitabu'l-Menakıb 1. Hz. Peygamber (a.s)'in fazileti hakkında. Ayrıca Tirmizi, "Bu, hasen, garib bir hadistir" demiştir.

5) Ali İmran Suresi: 96

***Kebve:** İçinde toz vb şeyler biriken çukur. Kureyş, seni aynı oranda büyük olmayan bir aileden çıkmış bir büyük saydı, anlamınadır.*

"Ya Resulullah (a.s), Kureyş, oturup aralarında neseblerini tartıştı. Ve seni yeryüzünün toz toprak biriken bir çukurunda, yetişmiş bir hurma fidanına benzettiler" dedim.

"Kuşkusuz, Allah insanları yarattı. Beni ise onların en hayırlılarından yarattı. Önce en hayırlı topluluklarından, (sonra) en hayırlı iki topluluktan... Daha sonra kabileleri hayırlılık sıralamasına tabi tuttu ve beni en hayırlı kabileden yarattı. Bu sebeple ben, onların şahıs olarak da en hayırlısıyım, ev olarak da en hayırlı evden yetişmiş olanıyım" buyurdu."

١٠٧٧ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ سَلْمَانَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتُبْغِضْنِي فَتُفَارِقَ دِينَكَ» قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! كَيْفَ أُبْغِضُكَ وَبِكَ هَدَانِي اللَّهُ، قَالَ: «تُبْغِضُ الْعَرَبَ فَتُبْغِضُنِي».

1077- Ahmed ve Tirmizi, Selman (r.a)'dan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Bana, "kızma, dininden ayrılırsın" buyurdu. Ben de:

"Ya Resulullah (a.s), ben sana, Allah beni sana (imana ve Resul olarak tanımaya) hidayet etmişken, nasıl olur da kin tutabilirim?" diye sordum.

"Araplara kin tutarsın da, böylece bana kin tutmuş olursun" buyurdu."

١٠٧٨ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَنْ أَرَادَ هَوَانَ قُرَيْشٍ أَهَانَهُ اللَّهُ».

1078- Ahmed ve Tirmizi, Sa'd (r.a)'dan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Kim Kureyş'i küçümsemek isterse, Allah da onu küçümser."

1077- Ahmed, Müsned (5/440)

Tirmizi (5/723) 50-Kitabu'l-Menakıb 70-Arapların faziletine dair menkıbeler babı. Tirmizi; "Bu, hasen, garip bir hadistir" demiştir.

1078- Ahmed, Müsned (1/171)

Tirmizi (5/714) 50-Kitabu'l-Menakıb 66-Ensar'ın ve Kureyş'in faziletine dair bir bab. Tirmizi; "Bu yönden, garip bir hadistir" demiştir.

١٠٧٩ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اَللَّهُمَّ أَذَقْتَ أَوَّلَ قُرَيْشٍ نَكَالاً فَأَذِقْ آخِرَهُمْ نَوَالاً».

1079- Tirmizi, İbni Abbas (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Ya Allah, ilk Kureyşlilere meşakkat ve azab, sonuncularına da ihsan ve nimet tattır" buyurdu."

١٠٨٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «نِسَاءُ قُرَيْشٍ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ، أَحْنَاهُ عَلَى طِفْلٍ فِي صِغَرِهِ، وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ» وَيَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ فِي أَثَرِ ذٰلِكَ: وَلَمْ تَرْكَبْ مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ بَعِيرًا قَطُّ، وَلَوْ عَلِمْتُ أَنَّهَا رَكِبَتْ بَعِيرًا مَا فَضَّلْتُ عَلَيْهَا أَحَدًا.

1080- Buhari ve Müslim Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Kureyş kadınları, deveye binen kadınların, en hayırlısı, küçüklüğünde çocuğa en çok şefkat göstereni, kocasına elindeki işi en çok görüp gözetenidirler" buyurdu. Ebu Hureyre bunun arkasından:

"Meryem binti İmran hiç deveye binmemiştir. Şayet onun deveye bindiğini bilmiş olsam, ona hiç kimseyi üstün tutmazdım" dedi."

1079- Tirmizi (5/715) 50-Kitabu'l-Menakıb 66-Ensar'ın ve Kureyş'in faziletine dair bir bab. Tirmizi; "Bu hasen, sahih, garip bir hadistir" diye not düşmüştür.

1080- Bunlar (6/472) 60-Kitabu Ehadisi'l-Enbeya 46-Allah Teala'nın "Melekler, ya Meryem dediğinde..." sözünden "O, ona ancak 'ol' der, o da oluverir" sözüne kadar babı.

Müslim (4/1959) 44-Kitabu'l-Fazail's-Sahabe 49-Kureyş kadınlarının faziletlerinden bir bab.

***Ennahu:** En şefkatlisi ve merhametlisi*

***er'ahu ala zevcin:** Kocayı gözeten koruyup kollayan, ona sevgi gösteren.*

١٠٨١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «النَّاسُ تَبَعٌ لِقُرَيْشٍ فِي هٰذَا الشَّأْنِ، مُسْلِمُهُمْ تَبَعٌ لِمُسْلِمِهِمْ وَكَافِرُهُمْ تَبَعٌ لِكَافِرِهِمْ، وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الإِسْلاَمِ إِذَا فَقِهُوا تَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّ النَّاسِ كَرَاهِيَةً لِهٰذَا الشَّأْنِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ».

1081- Buhari ve Müslim Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"İnsanlar bu işte Kureyş'e tabidirler. Müslümanı, müslümanına tabidir. Kafiri de kafirine tabidir. İnsanlar birer madendirler. Cahiliyyede hayırlı olanlar, fakih olduklarında İslam'da da hayırlıdırlar. İnsanların en hayırlısının, insanların bu işi en sevmeyeni olduğunu görürsün. Sonunda o işin içine düşer."

١٠٨٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَيَزَالُ هٰذَا الأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَابَقِيَ مِنْهُمُ اثْنَانِ».

1082- Buhari ve **Müslim**, ibni Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"İnsanlardan iki kişi kaldığı müddetçe bu iş, Kureyş'te devam edecektir" buyurdu."

١٠٨٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ مُعَاوِيَةَ أَنَّهُ بَلَغَهُ وَهُوَ عِنْدَهُ فِي وَفْدٍ مِنْ قُرَيْشٍ ــ أَنَّ عَبْدَاللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَيَكُونُ مَلِكٌ مِنْ قَحْطَانَ، فَغَضِبَ مُعَاوِيَةُ،

1081- Buhari (6/525-526) 61-Kitabu'l-Menakıb 1-Allah Teala'nın "Ey insanlar, muhakkak biz, sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve tanışasınız diye şubelere ve kabilelere ayırdık. Şüphesiz Allah katında en değerli olanınız, en muttaki olanınızdır." ayeti babı.

Müslim (3/1451) 33-Kitabu'l-İmara 1-İnsanların Kureyş'e tabi olması ve hilafetin Kureyş'te bulunması babı.

1082- Buhari (6/533) 61-Kitabu'l-Menakıb 2-Kureyş'in menakıbı babı.

Müslim (3/1452) 33-Kitabu'l-İmara. İnsanların Kureyş'e tabi olması ve hilafetin Kureyş'te bulunması babı

فَقَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ: أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي رِجَالاً مِنْكُمْ يَتَحَدَّثُونَ أَحَادِيثَ لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ، وَلاَ تُؤْثَرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَأُولَئِكَ جُهَّالُكُمْ، فَإِيَّاكُمْ وَالْأَمَانِيَّ الَّتِي تُضِلُّ أَهْلَهَا، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ فِي قُرَيْشٍ، لاَيُعَادِيهِمْ أَحَدٌ إِلاَّ كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ، مَا أَقَامُوا الدِّينَ».

1083- Buhari, Muaviye (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Muaviye, yanında bulunan Kureyşli bir heyetin arasındayken, Abdullah bin Amr'ın "Kahtan kabilesinden bir kral çıkacağını" söylediğini duydu ve buna kızdı. Hemen ayağa kalkıp, Allah'a yakışır biçimde hamd ve senâda bulundu. Sonra da:

"Şimdi, ben sizden bazılarının Allah'ın kitabında olmayan, Resulullah (a.s.)' tan delil getirilemeyen laflar ettiklerini öğrenmiş bulunuyorum. İşte onlar, sizin cahillerinizdir. Emanetleri ehli olmayanlara vermekten sakınınız. Çünkü ben Resulullah (a.s)'ın şöyle dediğini duydum:

"Şüphesiz, bu iş (hilafet) Kureyş'tedir. Dini ikame ettikleri sürece, onları kimse geçmez. Yeter ki, Allah onu yüzüstü kapaklandırmış olmasın."

Bir Açıklama:

İbni Hacer şöyle demektedir:

"Kahtan'dan sözünün anlamı, Yemen'in tamamıdır. Muaviye'nin bunu inkar etmesi tartışılabilir. Çünkü delil getirilen hadis, dini ikame etmekle ilgilidir. Yani bu, şarta bağlıdır. Dolayısıyla Kahtan'ın çıkışının, Kureyş din işini ikame etmediğinde ve bu şart bulunduğunda olması ihtimali bulunmaktadır. Nitekim hilafet Kureyş'te, insanlar da Kureyş'e itaate devam etmiştir. Ondan sonra zayıflamış ve onlar için çoğu bölgelerde değil, bazı bölgelerde hilafetin sadece ismi kalmıştır. Ve daha sonra da yok olmuştur."

İnsanları çekip çeviren kişinin, çok büyük devlet başkanı olması bir bakıma şart da değildir. Bu, sultanlardan bir sultan da olabilir. Örneğin Selahaddin Eyyubi... O, insanları çok güzel, çok başarılı olarak yönetmekteydi ve kendisi kürt kökenliydi. Soybilimciler, kürtlerin Kahtani arapları olduğu konusunda hemfikirdirler.

1083- Buhari (6/533) 61-Kitabu'l-Menakıb 2-Kureyş'in menakıbı babı.

١٠٨٤ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، قَالَ رَجُلٌ عِنْدَهُ: لَتَنْتَهِيَنَّ قُرَيْشٌ أَوْ لَيَجْعَلَنَّ اللَّهُ هٰذَا الْأَمْرَ فِي جُمْهُورٍ مِنَ الْعَرَبِ غَيْرِهِمْ. فَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ: كَذَبْتَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «قُرَيْشٌ وُلَاةُ النَّاسِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ».

1084- Ahmed ve **Tirmizi**, Amr bin el-As (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Bir adam, Amr'ın yanında:

"Kureyş'in halifeliği sona erecek veya Allah bu hilafeti Kureyş'ten ayrı bir arap cemaatine verecek" dedi. Amr bin el-As da:

"Yalan söyledin. Çünkü ben Resulullah (a.s)'ın:

"Kureyş, hayırda olsun, şerde olsun kıyamete kadar insanların yöneticisidir" dediğini duydum" dedi."

١٠٨٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ لِلْقُرَشِيِّ مِثْلَيْ قُوَّةِ الرَّجُلِ مِنْ غَيْرِ قُرَيْشٍ» قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنَى بِذٰلِكَ نُبْلَ الرَّأْيِ.

1085- Ahmed, Cübeyr bin Mut'ım (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (.as):

"Bir Kureyşli'de, Kureyşli olmayan bir adamın iki katı güç vardır" buyurdu."

Zühri; *"Bu hadiste Resulullah (a.s), "görüş üstünlüğünü kastetmiştir"* demektedir.

١٠٨٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَزَالُ

1084- Ahmed, Müsned (4/203)

Tirmizi (4/503) 34-Kitabu'l-Fiten 49-Kıyamet kopuncaya kadar halifeler Kureyş'tendir şeklinde gelen rivayetler babı.

1085- Ahmed, Müsned (4/81-83) sahih bir senedle gelmiştir.

هٰذَا الدِّينُ قَائِمًا حَتَّى يَكُونَ عَلَيْكُمْ اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً كُلُّهُمْ تَجْتَمِعُ عَلَيْهِمُ الْأُمَّةُ» فَسَمِعْتُ كَلَامًا مِنَ النَّبِيِّ ﷺ لَمْ أَفْهَمْهُ، فَقُلْتُ لِأَبِي مَايَقُولُ؟ قَالَ: كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ.

1086- Müslim, Cabir bin Semura (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Bu din, sizin üzerinize hepsi için ümmetin bir araya geldiği oniki halife gelinceye kadar durmakta devam edecektir" buyurdu. O sırada, Hz. Peygamber (a.s)'den anlamadığım bir söz işittim ve babama:

"Ne diyor?" diye sordum. Babam da:

"Hepsi Kureyş'ten" diyor" dedi."

١٠٨٧ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اَلْمُلْكُ فِي قُرَيْشٍ، وَالْقَضَاءُ فِي الْأَنْصَارِ، وَالْأَذَانُ فِي الْحَبَشَةِ، وَالْأَمَانَةُ فِي الْأَزْدِ» وَزَادَ أَحْمَدُ: «وَالسُّرْعَةُ فِي الْيَمَنِ».

1087- Ahmed ve Tirmizi, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Kraliyet Kureyş'te, kaza (yargı) ensarda, ezan Habeşlilerde, emanet Ezd'dedir" buyurdu."

Ahmed bin Hanbel, *"Sürat de Yemen'dedir"* şeklinde bir fazlalık rivayet etmiştir.

١٠٨٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَأَشْجَعُ وَغِفَارُ مَوَالِيَّ لَيْسَ لَهُمْ مَوْلًى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ».

1086- Müslim (3/1453) 33-Kitabu'l-İmara 1-İnsanların Kureyş'e tabi olması ve hilafetin Kureyş'te bulunması babı.

Ebu Davud (4/106) Kitabu'l-Mehdi.

1087- Ahmed, Müsned (2/364)

Tirmizi, (5/727) 50-Kitabu'l-Menakıb 72-Yemen'in faziletine dair bir bab.

1088- Buhari ve **Müslim**, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Kureyş, ensar, Müzeyne, Cüheyne, Eslem, Gıfar ve Eşca' benim yardımcılarımdır. Onların da Allah ve Resulü'nden başka yardımcıları yoktur" buyurdu."

١٠٨٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ جُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِاللَّهِ بْنِ غَطْفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ» فَقَالَ رَجُلٌ: خَابُوا وَخَسِرُوا، فَقَالَ: «هُمْ خَيْرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَمِنْ بَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِاللَّهِ بْنِ غَطْفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ».

1089- Buhari ve **Müslim**, Ebu Bekra (r.a)'dan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Cüheyne, Müzeyne, Eslem ve Gıfar kabileleri; Beni Temim, Beni Abdullah bin Gatafan ve Beni Amir bin Sa'sa'a kabilelerinden daha hayırlıdır" buyurdu. Bir adam:

"Ümitsizliğe ve hüsrana uğramışlardır" dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s):

"Onlar, gerçekten de Beni Temim'den, Beni Esed'den, Beni Abdullah bin Gatafan'dan ve Beni Amir bin Sa'sa'a'dan daha hayırlıdırlar" buyurdu."

Bunun doğruluğu, Resulullah (a.s)'ın vefatından sonra ortaya çıkmıştır. Bu kabileler, Talha bin Huveylid'le, Beni Temim de Seccah'a irtidat etmiş, dinden çıkmışlardır.

١٠٩٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ

1088- Buhari (6/533) 50-Kitabu'l-Menakıb 2-Kureyş'in menakıbı babı.
Müslim (4/1954) 44-Kitabu Fezaili's-Sahabe 47-Gıfar, Eslem, Cüheyne, Eşca', Müzeyne, Temim, Dûs ve Tay

1089- Buhari (6/542) 61-Kitabu'l Menakıb Bab: 1

الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ : إِنَّمَا بَايَعَكَ سُرَّاقُ الْحَجِيجِ مِنْ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ ــ وَأَحْسَبُهُ وَجُهَيْنَةَ، إِبْنُ أَبِي يَعْقُوبَ شَكَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ أَسْلَمَ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ وَأَحْسَبُهُ وَجُهَيْنَةُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي عَامِرٍ وَأَسَدٍ وَغَطْفَانَ خَابُوا وَخَسِرُوا؟» قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ لَأَخْيَرُ مِنْهُمْ».

1090- Buhari ve **Müslim**, Abdurrahman bin Ebi Bekra (r.a) ve babası kanalıyla şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Akra' bin Habis, Hz. Peygamber (a.s)'e:

"Sana ancak Eslem, Gıfar ve Müzeyne'den hacıları soyanlar bey'at etti" dedi. -Ravi, "Cüheyne de dedi galiba" demiştir. Ve İbni Ebi Yakup, bunu söyleyip söylemediğinde şüpheye düşmüştür- Hz. Peygamber (a.s) de:

"Ne dersin? Ya Eslem, Gıfar ve Müzeyne -galiba Cüheyne de dedi- Beni Temim, Beni Amir, Esed ve Gafatan'dan hayırlı ise, umutsuzluğa ve hüsrana düşmüş olmazlar mı?" buyurdu.

"Evet" dedi. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s):

"Canımı almak elinde olana yemen ederim ki, onlar onlardan daha hayırlıdır" buyurdu."

١٠٩١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ، وَغِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا، أَمَا إِنِّي لَمْ أَقُلْهَا وَلَكِنَّ اللَّهَ قَالَهَا».

1091- Buhari ve **Müslim**, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Eslem kabilesi, Allah ona selamet versin. Gıfar kabilesi, Allah onu bağışlasın. Dikkat edin, bu sözü kesinlikle ben söylemedim. Lakin onu Allah

1090- Buhari (6/543) 61-Kitabu'l-Menakıb 6-Eslem, Gıfar, Müzeyne, Cüheyne ve Eşca'nın zikredilmesi babı.

Müslim (4/1956) 44-Kitabu Fazaili's-Sahabe 47-Gıfar faziletlerinden bir bab. Akra' bin Habis: Beni Temim kabilesinin reislerinden birisidir. Müslüman olmuş ve Resulullah (a.s)'la birlikte Huneyn Savaşı'na katılmıştır.

1091- Buhari (6/543) 61-Kitabu'l-Menakıb 6-Eslem, Gıfar, Müzeyne, Cüheyne ve Eşca'ın zikredilmesi babı.

Müslim (4/1953) 44-Kitabu Fazaili's-Sahabe 46-Hz. Peygamber (a.s)'in Eslem ve Gıfar kabilelerine dua etmesi.

söyledi" buyurmuştur."

١٠٩٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ: لاَأَزَالُ أُحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ بَعْدَ ثَلاَثٍ سَمِعْتُهَا مِنَ النَّبِيِّ ﷺ يَقُولُهَا فِيهِمْ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ: «هُمْ أَشَدُّ أُمَّتِي عَلَى الدَّجَّالِ» وَجَاءَتْ صَدَقَاتُهُمْ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «هٰذِهِ صَدَقَاتُ قَوْمِنَا» وَكَانَتْ سَبِيَّةٌ مِنْهُمْ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أَعْتِقِيهَا فَإِنَّهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ».

1092- Buhari ve **Müslim**, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Haklarında Hz. Peygamber (a.s)'in söylediği üç sözü duyduktan sonra Beni Temim'i sevmeye devam ettim. Resulullah (a.s)'ın:

"Ümmetimden Deccal'a en şiddetli (karşı çıkan ve onunla savaşanlar) onlardır (yani Beni Temim)" dediğini duydum. Beni Temim'in zekatları gelmişti. O zaman da Allah Resulü (a.s):

"Bunlar, kavmimizin zekatlarıdır" buyurdu.

Onlardan bir esir kadın, Hz. Aişe (r.a)'ye hizmet etmekteydi. Hz. Peygamber (a.s) Hz. Aişe (r.a)'ye:

"Onu azad et. Zira o, İsmail'in torunlarındandır" buyurdu."

١٠٩٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «غِلَظُ الْقُلُوبِ وَالْجَفَاءُ فِي الْمَشْرِقِ، وَالْإِيمَانُ فِي أَهْلِ الْحِجَازِ».

1093- Müslim, Cabir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Kalp katılığı ile kabalık doğudadır, iman ise Hicazlılarda..." buyurdu."

1092- Buhari (5/170) 49-Kitabu'l-Itk 13-Kim araplardan bir köleye sahip olursa hibe eder, alır-satar, cima eder, fidye karşılığı serbest bırakır babı.
Müslim (4/1957) 44- Kitabu'l Fazaili's-Sahabe 47-Gıfar, Eslem, Cuheyne, Eşca', Müzeyne Devs, Tay kabilelerinin faziletlerinden bir bab.

1093- Müslim (1/73) 1-Kitabu'l-İman 21-Mü'minlerin iman konusunda birbirine üstün olmaları ve bu konuda Yemenlilerin üstün olması babı.

١٠٩٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَتَاكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ هُمْ أَرَقُّ أَفْئِدَةً وَأَلْيَنُ قُلُوبًا، اَلإِيمَانُ يَمَانٍ، وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَةٌ وَرَأْسُ الْكُفْرِ قِبَلَ الْمَشْرِقِ، وَالْفَخْرُ وَالْخُيَلاَءُ فِي أَصْحَابِ الإِبِلِ، وَالسَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ».

1094- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Size Yemenliler geldi. Onlar gönülleri nazik, kalpleri yumuşak insanlardır. İman Yemenlidir, hikmet de Yemenlidir. Kafirliğin başı, doğu tarafındadır. Övünme ve büyüklenme deve sahiplerinde, sakinlik ve vakar koyun sahiplerindedir" buyurdu."

١٠٩٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اَلإِيمَانُ هٰهُنَا وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْيَمَنِ، وَالْقَسْوَةُ وَغِلَظُ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ عِنْدَ أُصُولِ أَذْنَابِ الإِبِلِ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ فِي رَبِيعَةَ وَمُضَرَ».

1095- Buhari ve Müslim, İbni Mes'ud (r.a)'tan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"İman, işte şu taraftadır" buyurarak eliyle Yemen'i işaret etti. Sonra "sertlik ve katı kalplilik de develerin kuyrukları dibindeki yaygaracılarda, şeytanın iki boynuzunun doğduğu yerdeki Rabi'a ve Mudar kabilelerindedir" buyurdu."

Bir Açıklama:

İmam Nevevi, şöyle demektedir:

"Resulullah (a.s)'ın 'yaygaracılarda' sözünü, Ebu Amr eş-Şeybani, dal harfi şeddesiz olarak fedadin şeklinde olduğunu iddia etmiştir. Halbuki o kelime dal harfi şeddeli olarak feddal kelimesinin çoğuludur. Ve bu kelimeyle çiftçilik

---

1094- Buhari (8/98) 64-Kitabu'l-Meğazi 74-Eş'arilerin ve Yemenlilerin gelişi babı. Müslim (1/73) 1-Kitabu'l-İman 21-Mü'minlerin iman konusunda birbirine üstün olmaları ve bu konuda Yemenlilerin üstün olması babı

1095- Buhari (8/98) 64-Kitabu'l Megazi Bab: 74

yapılan öküz ifade edilmektedir. Şeybani'nin bu görüşünü, kendisinden Ebu Ubeyd nakletmiş ve onu reddetmiştir. Buna göre, bundan murad, öküz sahipleridir ve muzaf (ashabu'l-fedadin şeklinde takdir olunan isim tamlamasındaki tamlayan) hazf edilmiştir. Fedadin kelimesinin doğrusu iki dal harfiyle ve ilk dal harfi şeddeli olarak gelen feddad kelimesinin çoğulu olan feddadin olmasıdır. Ehl-i hadis, Asma'i ve dilbilimcileri çoğunluğunun görüşü budur. Kelime, fedid'den gelmektedir ve fedid, yüksek ses bağırıp çağırma demektir. Onlar develerinin, atlarının arasında ve tarlalarında vb. seslerini yükseltirler. Ebu Ubeyd Ma'mer bin Müsenna, "çok sayıda deveye sahip olanlardır ki, onlardan birisinin 200 ile 1000 devesi vardır" demiştir.

"Sertlik de, develerin kuyrukları dibindeki yaygaracılarda" sözü, develerini sürürken bağırıp çağırmaları anlamına gelmektedir.

"Şeytanın iki boynuzunun doğduğu yerdeki Rabi'a ve Mudar kabilelerindedir" sözündeki Rabi'a ve Mudar kelimeleri feddadinden bedeldir. Şeytanın boynuzları içinse, başının iki kenarıdır. Şeytanın iki boynuzu, onun iki gurubudur ki, o, bunları insanları saptırmak için teşvik eder, denildiği gibi, bunların kendisine taraftar olan iki kafir gurup olduğu da söylenmiştir. Bundan amaç, doğunun, şeytanın ve küfrün tasallutuna daha çok maruz kalan bir yer olduğudur."

١٠٩٦ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَظَرَ قِبَلَ الْيَمَنِ فَقَالَ: «اَللّٰهُمَّ أَقْبِلْ بِقُلُوبِهِمْ، وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَمُدِّنَا».

1096- Tirmizi, Zeyd bin Sabit (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz Peygamber (a.s) Yemen tarafına bakıp:

"Ya Allah, kalplerini (İslam'a) döndür ve sa'ımızı ve müddümüzü bize bereketli kıl" buyurdu."

١٠٩٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «إِنِّي لَأَعْرِفُ أَصْوَاتَ رُفْقَةِ الْأَشْعَرِيِّينَ بِالْقُرْآنِ حِينَ يَدْخُلُونَ بِاللَّيْلِ، وَأَعْرِفُ مَنَازِلَهُمْ مِنْ أَصْوَاتِهِمْ بِالْقُرْآنِ بِاللَّيْلِ، وَإِنْ كُنْتُ لَمْ أَرَ مَنَازِلَهُمْ حِينَ نَزَلُوا بِالنَّهَارِ،

1096- Tirmizi (5/726) 50-Kitabu'l-Menakıb 72-Yemen'in fazileti babı. Tirmizi; "Bu hasen, sahih, garip bir hadistir. Biz bu hadisin Zeyd bin Sabit'in değil, İmran el-Kattan'ın rivayet ettiği hadislerden olduğunu biliyoruz" diye de not düşmüştür. Sebiyye: Kavimlerden esir alınanv e cariye edinilen kadın.

وَمِنْهُمْ حَكِيمٌ إِذَا لَقِيَ الْخَيْلَ أَوْ قَالَ الْعَدُوَّ، قَالَ لَهُمْ: إِنَّ أَصْحَابِي يَأْمُرُونَكُمْ أَنْ تَنْظُرُوهُمْ».

1097- Buhari ve **Müslim**, Ebu Musa el-Eş'ari (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Ben, geceleyin evlerine girerken Eş'ari yolcuların Kur'an seslerini bilirim. Her ne kadar gündüzleri evlerine indiklerinde evlerini görmemiş olsam da, geceleyin Kur'an okuyan seslerinden, onların evlerini de bilirim. Onlardan biri de Hakim'dir. Atlılara -veya düşmana- rastladıklarında onlara:

"Arkadaşlarım, size kendilerini beklemenizi emrediyor" der," buyurdu."

İbni Hacer, 'Fethu'l Bari'de şöyle der:

"Onlara: "Arkadaşlarım, size kendilerini beklemenizi emrediyor" der," tenteziruhum, intizar'dan alınmadır. Anlamı: "Hakim, çok cesur olduğu için düşmandan kaçmaz, tersine karşılarına dikilip onlara -örneğin geri dönmek istediklerinde- savaşa devam etmeleri için:

"Atlıları bekleyin de gelsinler" derdi," demektedir.

Bu onlam, ikinci şıkka, yani "veya düşmana dedi" sözüne göredir.

Birinci şıkka göre alırsak ki, o dava "veya düşmana der" sözüdür. O zaman anlamının şöyle olması ihtimali vardır: Bununla müslüman süvarileri kastetmiştir ve bununla Hakim'in arkadaşlarının piyadeler olduğuna ve onun süvarilere, düşmanın üzerine topluca yürümek için piyadeleri beklemelerini emrettiğine işaret eder. Doğruya en yakını da budur."

İbni Tin de şöyle demiştir:

"Resulullah (a.s)'ın sözünün manası şudur: "Hakim'in arkadaşları, Allah yolunda savaşmayı çok seviyorlar ve başlarına gelenleri önemsemiyorlardı."

١٠٩٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ الْأَشْعَرِيِّينَ إِذَا أَرْمَلُوا فِي الْغَزْوِ، أَوْ قَلَّ طَعَامُ عِيَالِهِمْ بِالْمَدِينَةِ جَمَعُوا مَا

1097- Buhari (4857) 64-Kitabu'l-Meğazi 38. Hayber Gazvesi babı.
Müslim (411944) 44-Kitabu'l Fazaili's-Sahabe 39-Eş'arilerin faziletlerinden bir bab.
Hakim: Bunun bir insanın adı ya da bir kimsenin hikmetli iş yapmasından dolayı sıfatı olduğu söylenmiştir.

كَانَ عِنْدَهُمْ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، ثُمَّ اقْتَسَمُوهُ بَيْنَهُمْ فِي إِنَاءٍ وَاحِدٍ بِالسَّوِيَّةِ، فَهُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ».

1098- Buhari ve Müslim, Ebu Musa el-Eş'ari (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Eş'ariler'in savaşta yiyecekleri biter ve Medine'deki çoluk çocuklarının yiyecekleri azalırsa, neleri var, neleri yoksa hepsini tek bir sofra bezine toplar sonra da onu aralarında eşit olarak paylaşırlar. Onlar bendendir, ben de onlardanım" buyurdu."

١٠٩٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «نِعْمَ الْقَوْمُ الْأَزْدُ، طَيِّبَةٌ أَفْوَاهُهُمْ، بَرَّةٌ أَيْمَانُهُمْ، نَقِيَّةٌ قُلُوبُهُمْ».

1099- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Ezd, ne iyi kavimdir, ağızları temiz, imanları güzel, gönülleri samimidir" buyurdu."

١١٠٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو الدَّوْسِيُّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: «إِنَّ دَوْسًا قَدْ هَلَكَتْ، عَصَتْ وَأَبَتْ، فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهِمْ، فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّهُ يَدْعُو عَلَيْهِمْ فَقَالَ: «اَللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَائْتِ بِهِمْ».

1100- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Tufeyl bin Amr Devsi, Hz. Peygamber (a.s)'e gelip:

"Devs helak olmuş, isyan etmiş ve çekinmiştir. Onlara beddua et" dedi. O anda insanlar Resulullah (a.s)'ın, onlara beddua edeceğini sandı. Ama O (a.s):

"Ya Allah, Devs'e hidayet eyle ve onları getir" buyurdu."

1099- Ahmed, Müsned, (2/351) İsnad hasendir.

1100- Buhari (8/101) 64-Kitabi'l-Meğazi 75-Devs ve Tufeyl bin Amr kıssası babı. Müslim (4/1957) 44-Kitabu Fezaili's-Sahabe 47-Gıfar, Eslem, Eşca', Müzeyne, Temim, Devs ve Tay kabilelerinin faziletlerinden bir bab.

١١٠١ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ الصَّحَابَةَ قَالُوا: يَارَسُولَ اللَّهِ أَخْرَقَتْنَا نِبَالُ ثَقِيفٍ فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ: «اَللَّهُمَّ اهْدِ ثَقِيفًا».

1101- Tirmizi, Cabir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Sahabe:

"Ya Resulullah, Sakif kabilesinin okları bizi yaktı, onlara beddua et" dediler. Resulullah (a.s)'da

"Ey Allah, Sakif'e hidayet eyle" buyurdu."

١١٠٢ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: شَهِدْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَدْعُو لِهٰذَا الْحَيِّ مِنَ النَّخَعِ أَوْ قَالَ يُثْنِي عَلَيْهِمْ حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنِّي رَجُلٌ مِنْهُمْ.

1102- Bezzar, İbn Mes'ud (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in Nehan'ın şu obasına dua ettiğini -veya onları övdüğünü- duydum. Öylesine (dua etti) ki, onlardan birisi olmayı diledim."

١١٠٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ: قَدِمَ وَفْدُ بَجِيلَةَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ ، فَقَالَ: «اُكْتُبُوا الْبَجَلِيِّينَ وَابْدَءُوا بِالْأَحْمَسِيِّينَ».

1103- Ahmed, Tarık bin Şihab (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Becile heyeti Hz. Peygamber (a.s)'e geldiğinde:

"Becelileri kaydedin ama (bu işe) Ahmesilerden başlayın" buyurdu."

Bir rivayette ise (1) şöyle anlatmıştır:

"Ahmes heyeti ile Kays temsilcileri, Hz. Peygamber (a.s)'e geldiler. Allah Resulü (a.s):

1101- Tirmizi (5/729) 50-Kitabu'l-Menakıb 73-Sakif ve Beni Hanife'nin menkıbeleri babı. Ayrıca Tirmizi: "Bu, hasen, garip bir hadistir" demiştir.

1102- Bezzar, Keşfu'-Estar (3/314) Heysemi de, Mecma'u'z-Zevaid (10/51)-naklederek: "Ahmed, Bezzar ve Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri sika" demiştir.

1103- Ahmed, Müsned (4/315)

"Kaysilerden önce Ahmesilerden başlayın" buyurdu. Sonra Ahmes kabilesine:

"Ya Allah, Ahmes'i, atlarını ve adamlarını mübarek kıl" diye yedi kez dua etti."

١١٠٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ غَالِبِ بْنِ أَبْجَرَ قَالَ: ذُكِرَتْ قَيْسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: «رَحِمَ اللَّهُ قَيْسًا» قِيلَ: يَارَسُولَ اللَّهِ: تَرَحَّمُ عَلَى قَيْسٍ؟ قَالَ: «نَعَمْ، إِنَّهُ كَانَ عَلَى دِينِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ، يَاقَيْسُ حَيَّ يَمَنًا، يَايَمَنُ حَيَّ قَيْسًا، إِنَّ قَيْسًا فُرْسَانُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَيْسَ لِهٰذَا الدِّينِ نَاصِرٌ غَيْرُ قَيْسٍ، إِنَّمَا قَيْسٌ بَيْضَةٌ فَغُلِقَتْ عَنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ، إِنَّ قَيْسًا ضَرَاءُ اللَّهِ، يَعْنِي أُسْدُاللَّهِ».

1104- Taberani, Galib bin Ebcer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in yanında, Kays kabilesinin adı geçti de:

"Allah Kays'a merhamet buyursun" dedi. Kendisine:

"Ya Resulullah, Kays'a merhamet diliyorsunuz ha?" denildi.

"Evet. Kays, babamız Halilullah İbrahim'in dini üzereydi. Ey Kays Yemen'e gel. Ey Yemen Kays'a gel. Kayslılar, gerçekten Allah'ın yeryüzündeki atlılarıdır. Canımı alıvermek elinde olana (Allah) yemin olsun ki, insanlar üzerine Allah'ın dinine Kayslılardan başka hiçbir yardımcının yardım etmediği bir zaman gelecek. Kayslılar ancak bir yumurtadır ve bizden dolayı ehl-i beyti kaplamıştır. Kayslılar dara'ullahtır, yani Allah'ın aslanlarıdır" buyurdu."

١١٠٥ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى وَالْبَزَّارُ عَنْ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ذَكَرَ عَنَزَةَ ذَاتَ يَوْمٍ، فَقَالَ أَصْحَابُهُ: يَارَسُولَ اللَّهِ وَمَا عَنَزَةُ؟ فَأَشَارَ بِيَدِهِ نَحْوَ الْمَشْرِقِ، فَقَالَ: «حَيٌّ مِنْ هٰهُنَا مَبْغِيٌّ عَلَيْهِمْ مَنْصُورُونَ».

1105- Ebu Ya'la ve **Bezzar**, Hz. Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s), bir gün Aneze'den söz etti de ashabı:

1104- Heysemi, Mecmu'a'z-Zevaid (10/49)

1) Ahmed, (4/315), Taberani (8/387), Haysemi Mecma'uz Zevaid (10/38-39)

"Ya Resulullah, Aneze de nedir?" diye sordu. Eliyle doğu tarafına işaret ederek:

"İşte şu tarafta kendilerine isyan edilip galip gelen bir obadır" buyurdu."

١١٠٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ رَجُلاً إِلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَسَبُّوهُ وَضَرَبُوهُ، فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «لَوْ أَنَّ أَهْلَ عُمَانَ أَتَيْتَ مَا سَبُّوكَ وَلاَ ضَرَبُوكَ».

1106- Müslim, Ebu Zerr (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) arap kabilelerinden bir kabileye bir kişiyi gönderdi. Onlar da bu kişiye sövüp, kendisine dayak attılar. O da Hz. Peygamber (a.s)'e gelerek durumu anlattı. O zaman Allah Resulü (a.s):

"Umanlılara gitseydin, ne söverler, ne de döverlerdi" buyurdu."

١١٠٧ــ رَوَى أَحْمَدُ وَأَبُو يَعْلَى عَنْ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنِّي لأَعْلَمُ أَرْضًا يُقَالُ لَهَا عُمَانُ يَنْضِحُ بِنَاحِيَتِهَا الْبَحْرُ، لَوْ أَتَاهُمْ رَسُولِي مَارَمَوْهُ بِسَهْمٍ وَلاَ حَجَرٍ».

1107- Ahmed ve **Ebu Ya'la,** Hz. Ömer (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Ben, Uman denilen bir yer biliyorum. Kıyılarına deniz vurur. Şayet benim elçim kendilerine gelse, ona ne ok atarlar, ne de bir taş..." buyurdu."

1105- Bezzar, Keşfu'l Estar (3/131)

Heysemi de Mecmau'z'Zevaid (10/51) adlı eserine alarak "Hadisi, Ebu Ya'la 'el-Kebir'de, Bezzar ondan özetle benzerini, Taberani el-Evsat'ta ve Ahmed rivayet etmişlerdir. Ancak o şöyle demiştir: "İsan ve Hanzele'den rivayet olunmuştur ki, babası Ömer'e gelen heyette imiş..."Hanzeleyi zikretmemiştir. Ebu Ya'la'nın iki isnadından birisinin ravilerinin tamamı sika'dır.

1106- Müslim (4/1971) 44 -Kitabu Fadaili's-Sahabe 57-Ummanlıların fazileti babı.

1107- Ahmed, Müsned (1/44) Heysemi de Mecmu'u'-Zevaid alarak; "Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Lemmaze bin Ziyad hariç -ki o da sika'dır- Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir." demiştir. Ebu Ya'la da hadisi bu şekilde rivayet etmiştir.

RESULULLAH (A.S)'IN EHL-İ BEYTİ

Eh-i beyt halkası, Resulullah (a.s)'ın etrafındaki şeref hakalarıdır. Bu halkalar, O (a.s)'nunla en çok ilişiği olan halkalardır. Bu nedenle, bu halkalardan söz etmek, O'nun siretinin detayına girmek demektir. Bu halkaya, yakın akrabaları girdiği gibi, hanımları, oğulları, kızları ve torunları da girmektedir.

Bir önceki bölümde araplara, Kureyş ya da herhangi bir sebeple Allah Resulü (a.s)'ne nisbet ve havale edilen kişiler hakkında gördüğümüz övücü özelliklere ehl-i beyti ve yakın aşireti, öncelikle girmektedir. Bununla birlikte akrabalarının özelliğini gösteren nasslar da gelmiştir. Allah Teala şöyle buyuruyor:

"Önce en yakın aşiretini uyar." (1)

"De ki: "Ben, sizden bana karşı yakınlara sevgiden başka birşey istemem." (2) Bazı müfessirler bu ayeti ancak akrabalığımı sevmenizi isterim şeklinde tefsir etmişlerdir.

"Ey ehl-i beyt, Allah sizden kusuru giderip, sizi tertemiz yapmak ister." (3)

١١٠٨ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ وَالْحَاكِمُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَغْذُوكُمْ بِهِ مِنْ نِعَمِهِ وَأَحِبُّونِي بِحُبِّ اللَّهِ، وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي لِحُبِّي».

1108- Tirmizi ve Hakim, İbn Abbas (r.a)'tan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Allah'ı, sizi gıdalandırdığı nimetlerinden dolayı seviniz, beni de Allah sev-

---

1) Şuara Suresi: 24
2) Şuara Suresi: 23
3) Ahzab Suresi: 33

gisiyle seviniz, ehl-i beyti ise benim sevgimden dolayı seviniz" buyurdu."

١١٠٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَلاَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ يُوشِكُ أَنْ يَأْتِيَ رَسُولُ رَبِّي فَأُجِيبَ، وَأَنَا تَارِكٌ فِيكُمْ ثَقَلَيْنِ، أَوَّلُهُمَا كِتَابُ اللَّهِ فِيهِ الْهُدَى وَالنُّورُ، فَخُذُوا بِكِتَابِ اللَّهِ وَاسْتَمْسَكُوا بِهِ» فَحَثَّ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ وَرَغَّبَ فِيهِ ثُمَّ قَالَ: «وَأَهْلُ بَيْتِي أُذَكِّرُكُمُ اللَّهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي، أُذَكِّرُكُمُ اللَّهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي، أُذَكِّرُكُمُ اللَّهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي» فَقَالَ لَهُ حُصَيْنٌ: وَمَنْ أَهْلُ بَيْتِهِ يَازَيْدُ؟ أَلَيْسَ نِسَاؤُهُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ؟ قَالَ: نِسَاؤُهُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَلَكِنَّ أَهْلَ بَيْتِهِ مَنْ حُرِمَ الصَّدَقَةَ بَعْدَهُ، قَالَ: وَمَنْ هُمْ؟ قَالَ: هُمْ آلُ عَلِيٍّ وَآلُ عَقِيلٍ وَآلُ جَعْفَرٍ وَآلُ عَبَّاسٍ، قَالَ: كُلُّ هَؤُلاَءِ حُرِمَ الصَّدَقَةَ؟ قَالَ: نَعَمْ. وَفِي رِوَايَةٍ: فَقُلْنَا: مَنْ أَهْلُ بَيْتِهِ؟ نِسَاؤُهُ؟ قَالَ: لاَ وَأَيْمُ اللَّهِ، إِنَّ الْمَرْأَةَ تَكُونُ مَعَ الرَّجُلِ الْعَصْرَ مِنَ الدَّهْرِ، ثُمَّ يُطَلِّقُهَا فَتَرْجِعُ إِلَى أَبِيهَا وَقَوْمِهَا.

1109- Müslim, Zeyd bin Erkam (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Dikkat edin, ey insanlar! Ben, sadece Rabbimin elçisi gelip de icabet etmesi yaklaşmış olan bir insanım. Ben aranızda iki ağır yük bırakıyorum:

İlki, içinde doğruyol ve nur bulunan Allah'ın kitabıdır. Allah kitabını alın ve ona sarılın" buyurdu. Peşinden de Allah kitabına teşvik ve tergib etti. Sonra:

"(İkincisi de) ehl-i beytimdir. Ehl-i beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım, ehl-e beytimle ilgili size Allah'ı hatırlatırım, ehl-i beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım" buyurdu. Husayn, Zeyd'e:

"O'nun ehl-i beyti kimlerdir, ya Zeyd? Kadınları da ehl-i beytinden değil

---

1108- Tirmizi (5/664) 50-Kitabu'l-Menakıb 32-Peygamber (a.s)'in ehl-i beytinin menakıbı babı. Ayrıca, Tirmizi; "Bu, hasen garip bir hadistir. Onu ancak bu yönden tanıyoruz" diye de not düşmüştür.

Müstedrek (3/150) Hakim, ayrıca "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir. Ne var ki, Buhari ve Müslim, Sahihlerine almamışlardır" demiştir, Zehebi de kendisini tasdik etmiştir.

1109- Müslim (4/1873) 44-Kitabu Fadail's-Sahabe 4-Ali bin Ebi Talib'in faziletlerinden bir bab.

midir?" diye sordu.

"Kadınları da ehl-i beytindendir. Ama onun ehl-i beyti, ondan sonra sadakadan mahrum olanlardır" diye cevapladı.

"Onlar kimlerdir?"

"Onlar, Hz. Ali (r.a)'nin sülalesi, Akîl'in sülalesi, Cafer'in sülalesi, ve Abbas'ın sülalesi (kıyamete kadar torunları ve azatlıları)dır" dedi.

"Bütün bunlar, sadakadan mahrum mudurlar?"

"Evet" dedi."

Bir rivayette de (1) şöyle geçmektedir:

"Ehl-i beyti kimlerdir, kadınları mı?" dedik.

"Hayır Allah'a yemin olsun, kadın bir zaman, erkekle beraber olur. Sonra erkek onu boşar da babasına ve kabilesine döner..." dedi."

١١١٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ يَقُولُ لِلنَّاسِ حِينَ تَزَوَّجَ بِنْتَ عَلِيٍّ: أَلاَ تُهَنُّونِي؟ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «يَنْقَطِعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كُلُّ سَبَبٍ وَنَسَبٍ، إِلاَّ سَبَبِي وَنَسَبِي».

1110- Taberani, Cabir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Cabir, Hz. Ömer (r.a)'in, Hz. Ali (r.a)'nin kızıyla evlendiğinde insanlara şöyle dediğini duymuş:

"Beni tebrik etmiyor musunuz? Resulullah (a.s)'ın; "Kıyamet günü benim sebep ve nesebim hariç her sebep ve nesep kesilir" dediğini duydum."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu ve benzeri nasslardan Resulullah (a.s)'ın al-i beytine -bu isim neden dolayı verilirse verilsin- (özel) hükümlerin tahsis edildiğini anlarız. Bundan dolayı, onlara saygı göstermek müslümanların boynunun borcudur. Halka daraldıkça bu saygı güçlenir. Hz. Ali (r.a), Hz. Fatıma (r.a), Hz. Hasan ve Hz.

1110- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/173)'de zikretmiş ve "Hadisi, Taberani 'el-Evsat' ve 'el-Kebir'de kaydetmiştir. Ravileri, Hasen bin Sehl hariç -ki o da sika'dır- Buhari'nin, rivayetlerini, Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

1) Müslim, a.y.

Hüseyin'e ulaşınca da işte orası sevgi ve saygı halkasının kutbu olur. Zira Resulullah (a.s)'ın Hz. Hatice (r.a)'den 4 kızı ve 2 oğlu olmuştur. Hz. Fatıma (r.a) hariç, hepsi Resulullah (a.s)'ın sağlığında vefat etmişlerdir. Hz. Fatıma (r.a) ise, Resulullah (a.s)'dan sonra vefat etmiştir. O'nun, Maria Kıbtiyye (a.s)'den de oğlu İbrahim dünyaya gelmiş ve küçükken vefat etmiştir. Erkek çocukları henüz küçükken vefat etmiş, kızları Ümmü Gülsüm ve Rukiyye de O'na torun verememişlerdir. Hz. Zeynep (r.a) torun vermiş fakat zürriyeti devam etmemiştir. Sadece Hz. Fatıma (r.a)'nın çocukları olmuş ve onun nesli hayatta kalmış, böylece Allah Resulü (a.s)'nün nesli, Hz. Ali (a.s)'nin çocuklarıyla devam etmiştir. Bundan ve ileride göreceğimiz başka şeylerden dolayı işte bu halka, daha çok saygıya layıktır.

Görmüş olduğumuz nasslar, Allah Resulü (a.s)'nün âl-i beytini sevmenin farz olduğunu, onların doğruyol ve hidayetin var olduğu sanılan yer olduğunu, onların ve onlarla hısımlık, ahirette Resulullah (a.s)'ın ilgi mahalli olduğunu gösterir.

Müslim'in rivayetininse, âl-i beyt kelimesinden O'nun (a.s) hanımlarını çıkardığı ve bu kelimeye sınırlı bir halkayı dahil ettiği görülmektedir. Bu konu, tümüyle detaylara inmeyi gerektirmektedir.

Bu konu etrafında bir yönden Ehl-i Sünnet ve'l Cemaat arasında, diğer yönden de aşırı kindar olandan, kinini gizleyene kadar, İslam ümmeti bünyesinden kopmuş bazı fırkalar arasında bir çok görüş ayrılığı doğmuştur. Bütün bunlar, İslam'ın ve müslümanların tarihinde izlerini bırakmışlardır. Diğer yandan cahillik, ırkçılık ve gurupçuluk sebebiyle, Allah Resulü (a.s)'nün âl-i beytine karşı tutumundan dolayı bir çokları sapıklık, fasıklık ve kafirlik dairesine girmişlerdir. Biz bu bölümde inşaallah müslümanın gönlünün ve aklının ra-

---

Hadis-i şeriflerde geçen ve geçecek olan 'al' ve 'ehl' kelimeleri İslamî bilgilere az çok aşina okuyucu için yabancı olmasa gerektir. Fakat kısaca ne anlama geldiği üzerinde durmak istiyoruz:

Bu kelimeler, hanedan yani şerefli bir soyun fertleri anlamına kullanılmaktadır. Son dönemde Türkiye'nin yetiştirdiği değerli alimlerden Halil GÜNENÇ Hocaefendi, bu kelimeye Ali İmran Suresinin tefsirini Nesefi'den takip ederken, Hz. İbrahim'den bahseden bir ayet münasebetiyle 'İbrahimgiller' gibi bir anlam vermişti ki, Türkçe açısından gayet isabetli bir ifadedir.

Klasik kaynaklarımızda genellikle zekat alamayacaklar konusu işlenirken değinilen al-i beyt ve ehl-i beyt kelimeleri üzerinde müelliffimiz Said Havva'nın aktardığı bilgilere şunu da ekleyebiliriz: Hanefilere ve Şafilere göre Haşimoğulları'na Hz. Ali, Akil, Cafer ve Abbas (r.a)'ın sülaleleri ile onların, azatlıları dahildir. Dolayısıyla bunlar zekat alamazlar. Ecdadımız Osmanlı Devleti, bu işe gereken önemi vererek bu hanedanın tesbiti ve korunması amacıyla devasa bir kurum olan Nakibu'l-eşrafile müessesesini kurmuştur. (Çeviren)

hatlayacağı, itibar ve kurtuluş mahalli olan bilgileri sıralayacağız.

Al-i beyt kelimesi, en genel anlamından, özel anlamına kadar kullanılmaktadır. Bu kelimeye, en genel anlamıyla her inanmış mü'min erkek ve kadın; özel anlamıyla hanımları kızları, torunları ve yakın akrabaları; dar anlamıyla -bu konuda fakihler arasında geniş görüş ayrılıkları olmakla birlikte- sadakadan mahrum kılınanları; ve en dar anlamıyla da özellikle Hz. Fatıma (r.a)'nın oğulları Hz. Hasan'la Hz. Hüseyin'in nesli girmektedir. Müslim'in yukarıda geçen rivayeti bu görüş açılarından birisini zikretmektedir.

Öylcyse, âl-i beyt kelimesinin makamlara itibarla çeşitli anlamları vardır ve birden çok mana kullanılmaktadır. Ehl-i beyt'e mensup birisi asi bile olsa bütün mü'minlere döndürülür ve onunla onlar kastedilir. Çünkü her mü'minle Resulullah (a.s) arasında bir bağ vardır. Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Peygamber, mü'minlere kendilerinden evladır ve hanımları da onların anneleridir." (1) Yani, o da onların babasıdır. Bazı alimler, duada geçtiğinde âl-i beyt kelimesinin bu anlama geldiğini söylemişlerdir. Nitekim "Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin ve alihi" (Ya Allah, efendimiz Muhammed'e ve âline salat eyle) sözümüzdeki âl kelimesiyle bunların görüşlerine göre bütün mü'minler kastedilmektedir.

Zekat konusunda ise, âl'den murad, Şafi'îlere göre Haşim ve Abdülmuttalipoğulları; Malikîlere ve Hanbelîlere göre sadece Haşimoğulları; Hanefîlere göre ise, Ali evladı, Cafer evladı, Akîl evladı, Abbas evladı ve Haris evladıdır. Bu görüş ayrılığı üzerine her mezhep, âl-i beyt kelimesini Muhammed'in âl-i beytinin, alması caiz olmayan zekat bahsinde geçen yerine taşımıştır. Kaldı ki, ehl-i beyte sadece hanımlarını dahil eden nasslar ve Allah'ın (c.c): *"Ey ehl-i beyt, Allah sizden kusuru giderip sizi tertemiz yapmak ister"* (2) şeklindeki sözü vardır. Ehl-i beyt hitabının öncesinde O (a.s)'nun hanımlarına dair ifadeler yer almıştır. Ve buradan, hadiste geçen ehl-i beytin, hanımları olduğu anlaşılmıştır.

١١١١ــ رَوَى ابْنُ أَبِي حَاتِمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ﴾. قَالَ: نَزَلَتْ فِي نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ. ثُمَّ قَالَ عِكْرِمَةُ: مَنْ شَاءَ بَاهَلْتُهُ، أَنَّهَا نَزَلَتْ فِي نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ خَاصَّةً.

1) *Ahzab Suresi: 6*
2) *Ahzab Suresi: 33*

1111- İbn Ebi Hatim, İkrime (r.a)'den, o da İbn Abbas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ey ehl-i beyt, Allah sizden sadece kusuru giderip, sizi tertemiz yapmak ister" ayeti, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları hakkında inmiştir. Daha sonra İkrime kim isterse, onunla, "bu ayetin özellikle Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları hakkında indiğine dair "'öyle değilse Allah'ın laneti üzerime olsun" diye lanetleşirim" demiştir."

İbn Kesir, İkrime'nin sözüne not düşerek şöyle demiştir.

"Şayet ayette, söz edilmek istenen, başkalarının değil Resulullah (a.s)'ın zevcelerinin sebeb-i nüzul olduğu ise, bu doğrudur. Yok bundan murad "sadece onlardır, başkaları değildir" demekse, bu tartışılır. Zira bazı hadisler, ayette belirtilmek istenenden daha genel olarak gelmişlerdir."

Öte yandan ehl-i beyt olmayı zikretmek suretiyle Hz. Ali (r.a), Hz. Fatıma (r.a), Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e tahsis olunan nasslar da gelmiştir.

١١١٢ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ جَلَّلَ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَعَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ ثُمَّ قَالَ: «هٰؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَحَامَتِي فَأَذْهِبْ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا» قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: وَأَنَا مِنْهُمْ يَارَسُولَ اللّٰهِ؟ قَالَ: «إِنَّكِ إِلَى خَيْرٍ».

1112- Ahmed ve **Tirmizi,** Ümmü Seleme (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Hz. Ali (r.a) ve Hz. Fatıma (r.a)'nın üzerine bir örtü (çul) çekerek:

"İşte bunlar, benim ehl-i beytim ve seçkin neslimdir. (Allahım) onlardan

---

1111- İbn Kesir'in Tefsirinde (3/483) belirttiğine göre, hadisi, ibn Ebi Hatim tefsirinde rivayet etmiştir. Bu rivayetin isnadı hasendir. "Öyle değilse Allah'ın laneti üzerime olsun diye lanetleşirim" şeklinde tercüme ettiğimiz 'mübahele' kelimesinin anlamı, bir topluluk bir konuda anlaşmazlığa düştüklerinde bir araya gelip "Allah'ın laneti, bizden zalim (haksız) olanın üzerine olsun" demeleridir.

1112- Ahmed, Müsned (6/304)

Tirmizi (5/699) 50-Kitabu'l-Menakıb 61-Fatıma bint Muhammed (a.s)'in fazileti babı.

***Cellele:** Örttü ve giydirdi.*

***Hame:** Yakının yakını ve insanın en yakın akrabası.*

kötülüğü gider ve kendilerini tertemiz eyle" buyurdu. Bunun üzerine Ümmü Seleme:

"Ben onlardan değil miyim ey Allah'ın Resulü?" diye sormuş. O (a.s) da:

"Sen hayra mensupsun" buyurmuştur."

İşte bu hadis, ayetin sadece Resulullah (a.s)'ın hanımlarına dair olmasından daha genel bir anlama geldiğini göstermektedir.

١١١٣ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ: ﴿نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ﴾ الْآيَةَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَحَسَنًا وَحُسَيْنًا فَقَالَ: «اَللّٰهُمَّ هٰؤُلَاءِ أَهْلِي».

1113- Tirmizi, Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Şu ayet: "... çocuklarımızı ve çocuklarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı çağıralım da..." nazil olduğunda, Hz. Peygamber (a.s) Hz. Ali (r.a)'yi, Hz. Fatıma (r.a)'yı, Hz. Hasan'ı ve Hz. Hüseyin'i çağırıp:

"Ya Allah, işte bunlar benim ehlimdir" buyurdu."

İşte bu iki nass âl-i beyti en dar anlamıyla ele almaktadır.

١١١٤ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أُهْدِيَ لِرَسُولِ اللّٰهِ ﷺ قِلَادَةٌ مِنْ جَزْعٍ مُلَمَّعَةٌ بِالذَّهَبِ، وَنِسَاؤُهُ مُجْتَمِعَاتٌ فِي بَيْتٍ كُلُّهُنَّ، وَأُمَامَةُ بِنْتُ أَبِي الْعَاصِ ابْنِ الرَّبِيعِ جَارِيَةٌ تَلْعَبُ فِي جَانِبِ الْبَيْتِ بِالتُّرَابِ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «كَيْفَ تَرَيْنَ هٰذِهِ؟» فَنَظَرْنَا إِلَيْهَا فَقُلْنَا: يَارَسُولَ اللّٰهِ! مَارَأَيْنَا أَحْسَنَ مِنْ هٰذِهِ قَطُّ، وَلَا أَعْجَبَ، فَقَالَ: «أُرْدُدْنَهَا إِلَيَّ» فَلَمَّا أَخَذَهَا قَالَ: «وَاللّٰهِ لَأَضَعَنَّهَا فِي رَقَبَةِ أَحَبِّ أَهْلِ الْبَيْتِ إِلَيَّ» قَالَتْ عَائِشَةُ: فَأَظْلَمَتْ عَلَيَّ الْأَرْضُ بَيْتِي وَبَيْنَهُ خَشْيَةَ أَنْ يَضَعَهَا فِي رَقَبَةِ غَيْرِي مِنْهُنَّ، وَلَا أَرَاهُنَّ إِلَّا أَصَابَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي أَصَابَنِي، وَوَجِمْنَا جَمِيعًا سُكُوتٌ، فَأَقْبَلَ حَتَّى وَضَعَهَا فِي رَقَبَةِ أُمَامَةَ بِنْتِ أَبِي الْعَاصِ فَسُرِّيَ عَنَّا.

1113- Tirmizi (5/225) 48-Kitabu Tefsiri'l-Kur'an 4-Al-i İmran suresinden bir bab. Ayrıca, Tirmizi, "Bu, hasen, garip, sahih bir hadistir," demiştir.

1114- Ahmed ve Taberani, Hz. Aişe (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s)'a altınla parlatılmış (altın suyuna batırılmış) akikten bir gerdanlık hediye edildi. Kadınlarının hepsi de bir evde toplanmışlardı ve Ümame bint Ebi'l-As bin Rabî' de evin yanıbaşında oynamakta olan küçük bir kız çocuğuydu. Resulullah (a.s) (Gerdanlığı gösterip):

"Bunu nasıl görüyorsunuz?" buyurdu. Gerdanlığa bakıp:

"Ya Resulullah, asla bundan daha güzelini ve daha beğenilir olanını görmedik" dedik.

"Onu bana geri verin" buyurdu. Alınca da:

"Vallahi, bunu ehl-i beytten en sevdiğimin boynuna takacağım" dedi."

Hz. Aişe (r.a) der ki:

"Hz. Peygamber (a.s) ile aramdaki yer, gerdanlığı benden başka birisinin boynuna takmasından korktuğumdan dolayı karardı. Onların da ancak benim kapıldığım duygulara kapıldıklarını görüyordum. Ve hepimizi sessizlik kaplamıştı. Allah Resulü (a.s) gerdanlığı getirip Ümame bint Ebi'l-As'ın boynuna taktı. O anda bizdeki üzüntü ve keder dağılıverdi."

Bir Açıklama:

Bu hadis, Hz. Fatıma (r.a)'dan olanlar hariç diğer torunlarının da ehl-i beytinden sayıldığını, oğullarından ve kızlarından olan torunlarının ise, haydi haydi ehl-i beytinden sayılacağını göstermektedir. Bu nedenle, burada oğullarından, kızlarından ve torunlarından söz eden bir ek bölüm ilave edeceğiz.

Daha önce Zeyd bin Erkam'ın Akîl, Cafer ve Abbas sülalelerini zikreden görüşünü belirttiği Müslim hadisini okumuştuk. Fakat onlarla birlikte başkalarını da sadakadan mahrum olanlar arasına dahil eden nasslar bulunmaktadır.

١١١٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ قَالَ: اِجْتَمَعَ رَبِيعَةُ ابْنُ الْحَارِثِ وَالْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ. فَقَالاَ: وَاللَّهِ! لَوْ بَعَثْنَا هٰذَيْنِ الْغُلاَمَيْنِ (قَالاَ

1114- Ahmed, Müsned (6/101) 261-Mecma'u'z-Zevaid (9/254)'de Heysemi şöyle demiştir: "Hadisi, Taberani rivayet etmiştir -ki biz buraya hadisi onun naklettiği şekliyle aldık- Ayrıca özetlemek suretiyle Ahmed ve Ebu Ya'la rivayet etmişlerdir. Ahmed'le Ebu Ya'la'nın isnadları hasendir.

***El-cez'u:** Değişik renklerde birbirine paralel yuvarlak çizgilerin yer aldığı bir tür akîk.*

لِي وَلِلْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ) إِلَى رَسُولِ اللَّهِ فَكَلَّمَاهُ، فَأَمَّرَهُمَا عَلَى هٰذِهِ الصَّدَقَاتِ، فَأَدَّيَا مَا يُؤَدِّي النَّاسُ، وَأَصَابَا مِمَّا يُصِيبُ النَّاسُ! قَالَ: فَبَيْنَمَا هُمَا فِي ذٰلِكَ جَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ. فَوَقَفَ عَلَيْهِمَا. فَذَكَرَا لَهُ ذٰلِكَ. فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: لاَتَفْعَلاَ. فَوَاللَّهِ! مَاهُوَ بِفَاعِلٍ. فَانْتَحَاهُ رَبِيعَةُ بْنُ الْحَارِثِ فَقَالَ: وَاللَّهِ! مَاتَصْنَعُ هٰذَا إِلاَّ نَفَاسَةً مِنْكَ عَلَيْنَا. فَوَاللَّهِ! لَقَدْ نِلْتَ صِهْرَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمَا نَفِسْنَاهُ عَلَيْكَ. قَالَ عَلِيٌّ: أَرْسِلُوهُمَا. فَانْطَلَقَا. وَاضْطَجَعَ عَلِيٌّ. قَالَ: فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الظَّهْرَ سَبَقْنَاهُ إِلَى الْحُجْرَةِ. فَقُمْنَا عِنْدَهَا. حَتَّى جَاءَ فَأَخَذَ بِآذَانِنَا. ثُمَّ قَالَ: «أُخْرِجَا مَا تُصَرِّرَانِ» ثُمَّ دَخَلَ وَدَخَلْنَا عَلَيْهِ. وَهُوَ يَوْمَئِذٍ عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ. قَالَ: فَتَوَاكَلْنَا الْكَلاَمَ، ثُمَّ تَكَلَّمَ أَحَدُنَا فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ أَبَرُّ النَّاسِ وَأَوْصَلُ النَّاسِ. وَقَدْ بَلَغْنَا النِّكَاحَ. فَجِئْنَا لِتُؤَمِّرَنَا عَلَى بَعْضِ هٰذِهِ الصَّدَقَاتِ. فَنُؤَدِّي إِلَيْكَ كَمَا يُؤَدِّي النَّاسُ، وَنُصِيبُ كَمَا يُصِيبُونَ قَالَ: فَسَكَتَ طَوِيلاً حَتَّى أَرَدْنَا أَنْ نُكَلِّمَهُ. قَالَ: وَجَعَلَتْ زَيْنَبُ تُلْمِعُ عَلَيْنَا مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ أَنْ لاَتُكَلِّمَاهُ. قَالَ: ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ الصَّدَقَةَ لاَتَنْبَغِي لآلِ مُحَمَّدٍ. إِنَّمَا هِيَ أَوْسَاخُ النَّاسِ. اُدْعُوَا لِي مَحْمِيَةَ» (وَكَانَ عَلَى الْخُمُسِ) «وَنَوْفَلَ بْنَ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ» قَالَ: فَجَاءَاهُ. فَقَالَ لِمَحْمِيَةَ: «أَنْكِحْ هٰذَا الْغُلاَمَ ابْنَتَكَ» (لِلْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ) فَأَنْكَحَهُ. وَقَالَ لِنَوْفَلِ بْنِ الْحَارِثِ: «أَنْكِحْ هٰذَا الْغُلاَمَ ابْنَتَكَ» (لِي) فَأَنْكَحَنِي. وَقَالَ لِمَحْمِيَةَ: «أَصْدِقْ عَنْهُمَا مِنَ الْخُمُسِ كَذَا وَكَذَا» قَالَ الزُّهْرِيُّ: وَلَمْ يُسَمِّهِ لِي.

1115- Müslim (2/752) 12-Kitabu'z-Zekat 51-Hz. Peygamber (a.s)'in sülalesinin sadaka memuru olarak istihdamı terk etmesi babı..

Ebu Davud, (3/147) Kitabu'l-Harac ve'l-İmara ve'l-fey' Ganimetlerin beşte birinin taksim olunacağı yerler ve Hz. Peygamber (.as)'in akrabalarının payı babı.

Nesai (5/105)-Kitabu'z-Zekat, Hz. Peygamber (a.s)'in sülalesinin sadaka memuru olarak istihdamı babı.

***Fentehahu:** Ona arzetti.*

***en-Nefase:** Cimrilik, hased. Manası: Yani ancak senin bize cimrilik yapmandan ve bizi kıskanmandan... demektir.*

1115- Müslim, Muttalip bin Rabi'a bin Haris (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Rabi'a bin Haris ile Abbas bin Abdulmuttalip bir araya gelerek:

"Şu iki oğlanı -bunu benimle Fadl bin Abbas için söylediler- Resulullah (a.s)'a göndersek de, onunla konuşsalar. Kendilerini bu sadakalar üzerine memur tayin etse, onlar da başka memurların gördükleri vazifeyi görseler ve onların aldığı maaştan bunlar da alsa" dediler. Onlar böyle konuşurlarken Ali bin Ebi Talib geldi ve yanlarında durdu. Meseleyi ona da söylediler. Bunun üzerine Ali bin Ebi Talib:

"Vazgeçin. Vallahi Hz. Peygamber (a.s) bunu yapmaz" dedi. Rabi'a bin Haris hemen itiraz ederek:

"Vallahi sen, bunu ancak bize hasedinden dolayı yapıyorsun. Vallahi, Resulullah (a.s)'ın damatlığına nail oldun da biz yine sana hased etmedik" dedik. Hz. Ali (r.a):

"(Peki) onları gönderin" dedi. Gönderilen gençler gittiler. Hz. Ali (r.a) de biraz uzandı. Resulullah (a.s) öğleyi kılınca, ondan önce odasına giderek orada bekledi. Resululah (a.s) geldi ve bizim kulaklarımızı çektikten sonra:

"Ağzınızdaki baklayı çıkarın bakalım" buyurdu. Sonra içeri girdi, biz de yanına girdik. O gün Zeynep bint Cahş'ın yanında bulunuyordu. Biz önce sözü birbirimize havale ettik. Sonra birimiz konuşup:

"Ya Resulullah, sen insanların en iyisi ve en yardım sevenisin. Biz artık büluğ çağına ermiş bulunuyoruz. Şu sadaka işlerinin bazısına bizi memur tayin etmen için geldik. (Edersen) biz de diğer memurlar gibi görevimizi yerine getirir, onlar gibi maaş alırız" dedi.

Resulullah (a.s) uzun bir süre sustu. Hatta kendisiyle konuşmak istedik. Zeynep bize perdenin arkasından "Ona laf etmeyin" diye işaret etmeye başladı. Sonra Resulullah (a.s):

"Şüphesiz ki, sadaka Muhammed ehline layık değildir. O (sadakalar) ancak

---

***Tusarrirani:** 'Ağzındaki baklayı çıkarın bakalım' şeklinde tercüme ettiğimiz bu cümlenin anlamı, gönüllerinizde gizlediğiniz sözü çıkarın bakalım, demektir.*

***Tulmi'u:** İşaret ediyor.*

***Evsahu'n-Nas:** Sadaka'nın ehl-i beyte haram kılınışına dikkat çekmektedir. İnsanların kirleridir'in anlamı; sadaka ve zekat, mallarını ve canlarını temizlemektir, şeklindedir.*

***Mahmiye:** Cez bin Abdi Yağus ez-Zübeydi'nin oğludur ve Beni Sehm'in Kureyşli anlaşmalısıdır. Çok önceleri müslüman olmuş ve Habeşistan'a hicret etmiştir. Resulullah (a.s)'ın, ganimetlerin beşte birine bakan memuru idi.*

insanların kirleridir. Siz, bana Mahmiye -ki ganimetlerin beşte birine bakan memurdu- ile Nevfel bin Haris bin Abdulmuttalib'i çağırın" buyurdu. Bunlar (çağırıldılar ve) geldiler. Resulullah (a.s), Mahmiye'ye:

"Bu gence kızını ver" diyerek Fadl bin Abbas'ı gösterdi. Mahmiye de kızını ona nikahladı. Nevfel bin Haris'e de:

"Şu gence kızını ver" buyurarak beni işaret etti. O da kızını bana nikahladı. Mahmiye'ye:

"Her iki kıza ganimetlerin beşte birinden şu kadar ve şu kadar mihr ver" buyurdu."

Zühri; bu konuda şöyle demiştir:

"Abdullah bana mihrin miktarını belirtmedi."

Bir Açıklama

Bütün bunlar, bizi en geniş anlamıyla âl-i beyte mensup olanlardan bahseden bir ilave yorumda bulunmaya yöneltti. Bu bakımdan bu bölümde açıklayıcı bazı bilgilere yer vereceğiz.

Hanımları, oğulları, kızları, torunları ve dar anlamıyla âl-i beyt halkasına dahil olan bazı yakınlarından söz edeceğiz.

Hz. Hasan (r.a)'ı hulefa-i raşidinden söz eden bölümde anmamız gerekirdi. Ama biz onu öne geçirerek burada ele almayı uygun gördük. Hz. Ali (r.a)'yi ise buraya almamız gerekirdi. Ama biz onu hulefa-i raşidinle birlikte ele almayı düşünüyoruz. Zikredeceğimiz kişilerden bazılarını öne alarak, burada söz etmemiz, kitabın akışından kaynaklanmış bulunuyor. Hz. Ebu Bekir (r.a) ile Hz. Ömer (r.a)'den önce bu isimlerin ele alınışını eleştirenler olacaktır. Bu eleştirenler, "onlar, peygamberinden sonra bu ümmetin en faziletlileri oldukları halde neden geriye alındı?" diyeceklerdir.

Bu bölümde anacaklarımızın iki ayrı fazilete sahip olduklarına dikkat çekmek isteriz: Sahabilik fazileti ve akrabalık fazileti...

١١١٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ خَلِيفَتَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، مَمْدُودٌ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَوْ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ، وَعِتْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي، وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَى الْحَوْضِ».

1116- Ahmed, Zeyd bin Sabit (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

1116- Ahmed, Müsned (5/182)

Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/162)'de şöyle demiştir: "Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup, isnadı ceyyiddir."

"Resulullah (a.s):

"Ben, aranızda iki halife (temsilci) bırakıyorum: Birincisi Allah (c.c)'ın kitabı ki, nuru gökyüzüyle yeryüzü arasındakilere veya gökyüzünden yeryüzüne kadarkilere yayılmıştır.

İkincisi, neslim olan ehl-i beytim... İşte bu ikisi, havuzun (Kevser'in) başına gelinceye kadar ayrılmayacaklardır" buyurdu."

١١١٧ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لاَيُبْغِضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلاَّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ.

1117- Hakim, Ebu Sa'id el-Hudri (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Canımı alıvermek elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ehl-i beyte buğz eden bir kimseyi Allah cehenneme sokmamış olsun" (O, cehennemi hak etmiştir.) buyurdu."

١١١٨ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي لَيْلٰى قَالَ: لَقِيَنِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ: أَلاَ أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً سَمِعْتُهَا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ؟ قُلْتُ: بَلَى فَاهْدِهَا إِلَيَّ، قَالَ: سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا: يَارَسُولَ اللَّهِ! كَيْفَ الصَّلاَةُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ؟ قَالَ: «قُولُوا: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ» وَقَدْ رَوَى هٰذَا الْحَدِيثَ بِإِسْنَادِهِ وَأَلْفَاظِهِ حَرْفًا بَعْدَ حَرْفٍ الْإِمَامُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ إِسْمَاعِيلَ فِي الْجَامِعِ الصَّحِيحِ، وَإِنَّمَا خَرَّجْتُهُ لِيَعْلَمَ الْمُسْتَفِيدُ أَنَّ أَهْلَ الْبَيْتِ وَالْآلِ جَمِيعًا هُمْ، وَأَبُو فَرْوَةَ هُوَ عُرْوَةُ بْنُ الْحَارِثِ الْهَمْدَانِيُّ مِنْ أَوْثَقِ التَّابِعِينَ بِالْكُوفَةِ.

1118- Hakim, Abdurrahman bin Ebi Leyla (ra.)'dan rivayet etmiştir:

"Ka'b bin Ucra bana rastladı ve :

"Sana Hz. Peygamber (a.s)'den duyduğum bir hediyeyi hediye edeyim mi?" diye sordu.

"Evet. Onu bana hediye et" diye cevap verdim.

"Resulullah (a.s)'a bir soru yönelterek:

"Ya Resulullah, biz ehl-i beyte nasıl salat getirelim?" dedik.

"Ya Allah, İbrahim'e ve İbrahim'in sülalesine salat eylediğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed sülalesine de salat eyle. Şüphesiz sen fazlasıyla övgüye layık ve ziyadesiyle şan ve şeref sahibisin. Ya Allah, İbrahim'e ve İbrahim sülalesini mübarek kıl. Şüphesiz sen, fazlasıyla övgüye layık ve ziyadesiyle şan ve şeref sahibisin" deyin" buyurdu."

Bu hadisi, gerek isnadıyla, gerekse lafzıyla harfî harfine, İmam Muhammed bin İsmail el-Buhari, Musa bin İsmail'den 'el-Cami'us-Sahih' adlı eserinde rivayet etmiştir.

Hadiste geçen ravi, Ebu Ferve, Urve bin Haris el-Hemdani, Kûfe'de ikamet eden Tâbi'un'un en sika'larındandır.

١١١٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ أَبَا بَكْرٍ قَالَ: أَرْقُبُوا مُحَمَّدًا ﷺ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ.

1119- Buhari, Abdullah bin Ömer (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Ebu Bekir (r.a):

"Ehl-i beyti konusunda Muhammed (a.s)'e arka çıkınız" dedi."

١١٢٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَايَعَ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَعَبْدَاللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ وَعَبْدَاللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ وَهُمْ صِغَارٌ وَلَمْ يَبْلُغُوا وَلَمْ يُبَايِعْ صَغِيرًا إِلاَّ مِنَّا.

1118- Hakim, Müstedrek (3/148)

1119- Buhari (7/78) 62-Kitabu Fadail's-Sahabe 12-Allah Resulü (a.s)'nün akrabalarının menakıbı babı.

1120- Taberani, Muhammed bin Ali bin Hüseyin (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Abdullah bin Abbas ve Abdullah bin Cafer'le, onlar henüz küçükken, sakalları bile çıkmamış ve daha büluğa bile ermemişken bey'atleşti. Biz hariç, hiçbir küçükten de bey'at almadı."

١١٢١ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِي مِنْ بَعْدِي» قَالَ أَبُو خَيْثَمَةَ: اَلنَّاسُ يَقُولُونَ لأَهْلِهِ وَقَالَ هٰذَا لأَهْلِي.

1121- Ebu Ya'la, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s):

"Sizin en hayırlınız, benden sonra ehl-i beytime karşı en hayırlı davranantnızdır" buyurdu."

Ebu Hayseme der ki:

"Ey insanlar, Allah Resulü (a.s)'nün, ehli için "İşte bunlar benim ehlimdir" dedi" derler."

RESULULLAH (A.S.)'IN HANIMLARI

HZ. HATİCE (R.A.)
HZ. SEVDE (R.A.)
HZ. AİŞE (R.A.)
HZ. HAFSA (R.A.)
HZ. ZEYNEP (R.A.)
HZ. ÜMMÜ SELEME (R.A.)
HZ. ZEYNEP BİNTİ CAHŞ (R.A.)
HZ. CEVRİYYE BİNTİ HARİS (R.A.)
HZ. ÜMMÜ HABİBE (R.A.)
HZ. SAFİYYE (R.A.)
HZ. MEYMUNE (R.A.)

RESULULLAH (A.S)'IN HANIMLARI

GİRİŞ

Resulullah (a.s)'ın hanımları, Siyretün Nebeviyye'nin önemli bir parçasıdır. Bir bakıma hanımlarından söz etmek, Resulullah (a.s)'dan söz etmek demektir. Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları müslüman hanımlar için birer örnektir. Bu açıdan bakıldığında, O'nun hanımlarının hayatları ve Resulullah (a.s) ile birliktelikleri, ayrı bir önem kazanır.

Aile, bir toplum içinde en önemli bir kurumu oluşturmaktadır. Bu açıdan, Resulullah (a.s)'ın aile hayatı, müslümanların geçmişte ve günümüzde, örnek almaları gereken en önemli yanından birisidir. Resulullah (a.s)'ın aile hayatının bütün ayrıntılarına kadar bilinmesi, sağlam müslüman ailenin kurulması için vazgeçilmez bir ölçüdür...

Bu bölümde, Allah Resulünün etrafındaki şeref halkaları üzerinde durmaya çalışacağız. Bu şeref halkaları, insanlık tarihinin en mükemmel halkalarıdır. Bu bölümle ilgili nasslara geçmeden önce, bölümle ilgili iki ana başlığı aşağıya almak istiyoruz. Bunlar;

Resulullah (a.s)'ın hanımları ve cariyeleri,

Resulullah (a.s)'ın hanımlarının dereceleri...

Bu konudaki araştırmamızın eksiksiz yapılabilmesi için, hanımlarının tamamının biyografilerini ve onlarla ilgili hadiseleri bir araya getirmemiz gerekmektedir.

Ancak bu şekilde olursa, Allah Resulünün evlilik hayatı, hanımlarıyla olan ilişkileri bütün açıklığıyla ortaya çıkmış olur. Ancak burada şunu da belirtelim

ki, Resulullah (a.s)'ın hanımlarıyla ilgili rivayetlerin bir kısmı, içerdikleri konular itibariyle eserimizin değişik yerlerinde geçmektedir. Bu açıdan, O'nun hanımlarıyla ilgili tüm rivayetleri, bu bölüme almamız mümkün olamayacaktır. Zira Resulullah (a.s)'ın evlilik ile ilgili hadislerinin pek çoğu, aynı zamanda değişik konuları da içine almaktadır. Böyle olunca da, bu tür hadisleri, ağırlıklı konularına göre değişik bölümlerde ele almamızı gerekli kılmaktadır.

Daha önceki bölümlerimizde, 'El Esas Fi's Sünne'nin, 'El Esas Fi't Tefsir'le birlikte siyerin tümünü içerdiğini belirtmiştik.

Bu bölümde gerektiği biçimde ele almaya çalışacağımız ailevi hayatı, daha sonra gelebilecek bölümler ve geçmiş bölümlerle birlikte birbirlerini tamamlamış olacaktır. Kitaptan yararlanmaya çalışan kişi, aynı konuyla ilgili nasslan kitabımızın değişik yerlerinden okuyarak anlayabilecektir. Zira kitabımızın sistemi gereği, bazı konular, kendi bölümünde ele alınabileceği gibi başka konularda da ele alınabilmektedir.

'Resulullah (a.s)'ın hanımları' bölümünde, konuyla ilgili olması gereken bilgilerin eksik gibi görülmesinin sebebi budur.

Bizim bu kitabı telif ederken izlediğimiz usul, genel hatlarıyla böyledir. Genelde Sünneti derleyenler, özellikle menakıp diye bildiğimiz olaylardan söz etmektedirler. Kitabımızın bu bölümünde bizim yapacağımız da bir bakıma bu olacaktır...

RESULULLAH (A.S)'IN HANIMLARI VE CARİYELERİ

Mübarekfuri şöyle diyor:

"Hz. Peygamber (a.s)'in çeşitli amaçlar sebebiyle dörtten fazla evlenmesinin helal kılınması, ümmetinden bir ayrıcalığı olduğu içindir. Allah Resulü (a.s)'nün nikahlandığı kadınların sayısı onüçtür. Bu hanımlarının dokuz tanesi kendisinden sonra vefat etmiş, ikisi de O'nun vefatından önce ölmüşlerdir. Resulullah (a.s)'ın vefatından önce ölenlerin birisi Hz.Hatice (r.a), diğeri de fakirlerin annesi olarak anılan Zeyneb bint Huzeyme'dir."

Ayrıca Resulullah (a.s) iki hanımı ile de zifafa girmemiştir. Allah Resulü (a.s)'nün hanımlarını özet olarak şu şekilde ele alabiliriz.

1- Hz. Hatice (r.a). Künyesi ise, Hatice bint Huveylid (r.a).

2- Sevde bin Zem'a. Resulullah (a.s) onunla peygamberliğinin onuncu yılında, şevval ayında Hz. Hatice (r.a)'nin vefatından bir süre sonra evlenmiştir. Sevde bin Zem'a, amcasının oğlu olan Sekran bin Amr'la evliydi. Ve kocası ölmüştü.

3- Hz. Aişe (r.a). Künyesi, Aişe bint Ebi Bekr es-Sıddık. Resulullah (a.s) Hz. Aişe (r.a) ile peygamberliğinin onbirinci yılında, şevval ayında evlenmiştir. Hz. Sevde'yle evlenmesinden bir yıl sonra, hicretten iki yıl beş ay önceydi. Onunla altı yaşında iken nikah kıymış ve -Nevevi'nin 'Tehzibu'l-esma ve'l-luğat' adlı eserinde belirttiğine göre- Bedir Savaşı'ndan sonra şevval ayında zifafa girmiştir. Hz. Aişe (r.a) bakire idi ve Resululah (a.s) ondan başka bir bakireyle de evlenmemişti. Hz. Aişe (r.a) O (a.s)'nun insanlar arasında en sevdiği insandı. Ve ümmet kadınlarının en fakihi ve kesinlikle en bilgilisi idi.

4- Hafsa bint Ömer bin Hattab, Kocası Huneys bin Huzafe Sehmi'yi Bedir

Savaşı ile Uhud Savaşı arasında kaybetmişti. Allah Resulü (a.s) onunla hicretin üçüncü yılında evlenmiştir.

5- Zeynep bintü Huzeyme. Beni Hilal bin Amir bin Sa'sa'a kabilesindendi. Fakirlere karşı duyduğu merhamet ve şefkatinden ötürü fakirlerin anası diye isimlendirilirdi. Abdullah bin Cahş'ın nikahı altında idi. Abdullah bin Cahş Uhud'da şehid düşmüştü. Bunun üzerine Resulullah (a.s) kendisiyle hicretin dördüncü yılında evlendi. Hz. Zeynep, evlendikten iki, ya da üç ay sonra vefat etti.

6- Ümüm Seleme Hind bint Ebi Ümeyye. Ebu Seleme'nin nikahı altındaydı. Kocası, hicretin dördüncü yılında cemaziyelahir ayında vefat etmişti. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s) onunla aynı yılın şevval ayında evlendi.

7- Zeynep bint Cahş bin Riyab beni Esed bin Huzeyme. Allah Resulü (a.s)'nün halasının kızıydı. Hz. Peygamber (a.s)'in evlatlığı sayılan Zeyd bin Harise'nin nikahındaydı. Zeyd kendisini boşamıştı. Bunun üzerine Allah Teala Resulü (a.s)'ne hitab ederek:

"Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine nimet ver(ip hürriyete kavuştur)duğun kimseye: "Eşini yanında tut, Allah'tan kork" diyordun. Fakat Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde gizliyordun, insanlardan çekiniyordun. Oysa, asıl çekinmene layık olan, Allah idi. Zeyd o kadından ilişiğini kesince, biz onu sana nikahladık ki, (bundan böyle) evladlıkları, kadınlarıyla ilişkilerini kestikleri zaman o kadınla evlenmek konusunda müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın buyruğu (her zaman) yerine getirilmiştir." (1) buyurdu. Hakkında ahzab suresinden evlatlık meselesini açıklığa kavuşturan ayetler inmiştir. Resulullah (a.s) onunla hicretin beşinci yılının zilkade ayında evlenmiştir.

8- Cuveyriye. Huza'a kabilesinin Mustalıkoğulları boyunun reisi olan Hari's'in kızı idi ve Benî Mustalık esirleri arasında idi. Sabit bin Kays bin Şemmas'ın payına düşmüştü. Cüveyriye ile mükatebe akdi yaptı. Bunun üzerine Resulullah (a.s) mükatebesi için belirlenen meblağı ödedi ve hicretin altıncı yılının şaban ayında onunla evlendi.

9- Ümmü Habibe Ramle bint Ebi Süfyan. Ubeydullah bin Cahş'la evliydi. Kocası ile birlikte Habeşistan'a hicret etti. Abdullah orada dinden çıktı, hıristiyan oldu ve vefat etti. Ümmü Habibe ise dini ve hicreti üzerine sebat etti. Resulullah (a.s), Amr bin Ümeyye Damri'yi Necaşi'ye mektubu ile birlikte hicretin yedinci yılının muharrem ayında gönderdiğinde Necaşi Ümmü Habibe'yi Resulullah (a.s)'a nişanladı ve onu ona nikahlayarak Şurahbil bin Hasene ile Medine'ye gönderdi.

1- Ahzab Suresi: 37

10- Safiyye bint Huyey bin Ahtab. İsrailoğullarından bir yahudiydi ve Hayber'de esir alınan kadınlar içinde bulunuyordu. Resulullah (a.s) onu kendisine safiyy olarak seçti, azat etti ve hicretin yedinci yılında Hayber'in Fethinden sonra onunla evlendi.

11- Harise bintü Meymune. Ümmü Fadl Lübabe bint Haris'in kız kardeşidir. Hicretin yedinci yılının zilkade ayında sahih kavle göre ihramdan çıktıktan sonra umretu'l-kazada onunla evlendi.

Bunlar, Resulullah (a.s)'ın evlenip, gerdeği girdiği onbir hanımefendidir. Bunların ikisi Hz. Peygamber (a.s)'in sağlığında vefat etmiş ve O (a.s), geriye kalan dokuz hanımından önce ahirete gitmiştir.

Gerdeğe girmediği iki hanımı ise Beni Kilab'tan ve Beni Kinde'dendir.

Cariyelerine gelince, Resulullah (a.s)'ın iki cariyesinin olduğu bilinmektedir. Bunlardan birisi, Maria Kıbtiyye'dir. Onu kendisine Mukavkıs hediye etmiştir. Miladi 27 ocak, Hicri, 28 (veya 29) şevvalinde ise Resulullah (a.s)'ın sağlığında, Medine'de henüz küçükken vefat etmiş olan oğlu İbrahim'i dünyaya getirmiştir.

İkinci cariyesi ise, Reyhane bint Zeyd Nadriyye veya Kuraziyye'dir. Kurayza esirlerindendir. Resulullah (a.s) onu kendisi için safiyy seçti. Şöyle de denilmiştir: Bilakis o, Allah Resulü (a.s)'nün hanımlarındandı, azad edip evlenmişti. İbn Kayyım birinci görüşü yani cariyesi olduğunu tercih etmiştir. Ebu Ubeyde ise, cariyelere iki ilavede bulunmuştur. Savaş esirlerinden payına düşen Cemile ile Zeynep bint Cahş'ın kendilerine hibe ettiği bir cariye...

RESULULLAH (A.S)'IN HANIMLARININ DERECELERİ

Abdüsselam el-Lekkani bu konuyla ilgili olarak şunları söyler:

"Şerefli hanımlarının birbirinden üstün olması meselesine gelince: onların en üstünü, Hz. Hatice (r.a) ile Hz. Aişe (r.a)'dir. Ancak hangisinin daha üstün olduğu konusunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır.

İbni İmad ise Hz. Hatice (r.a) ve Hz. Fatıma (r.a)'nın üstün olduklarını söylemiştir. Böylece Hz. Hatice (r.a), Hz. Aişe (r.a)'den daha üstün olur. Sübki, kendisine bu mesele sorulduğunda:

"Seçip Allah'a havale ettiğimiz kişi, Efendimiz Muhammed (a.s)'ın kızı Hz. Fatıma (r.a) en faziletlisidir, sonra annesi Hz. Hatice (r.a), ondan sonra da Hz. Aişe (r.a)..." demiştir."

Sübki, Meryem'in Allah Resulü (a.s)'nün *"Alemlerin kadınlarının en hayırlısı Meryem bint İmran, sonra Hatice bin Huveylid, sonra Fatıma bint Muhammed (a.s) ondan sonra da Firavun'un hanımı Asiye bint Müzahim'dir."* (1) sözünden ve peygamber olup olmadığı tartışıldığından Meryem'in Hz. Hatice (r.a)'den daha üstün olduğunu tercih etmiştir.

Resulullah (a.s)'ın bir parçası olması itibariyle Hz. Fatıma (r.a)'nın Hz. Hatice (r.a)'ye üstünlüğü, yerine getirdiği görev itirabiyle de Hz. Hatice (r.a)'nin Hz. Fatıma (r.a)'ya üstünlüğü vardır.

Lekkani de bu konuda şöyle demektedir:

"Şeyhulislem, 'Buhari Şerhi'nde şöyle demiştir:

1- Ahmed, Müsned, (1/322) İbn Abbas'tan.

"Benim şu anda tercih ettiğim şey, üstünlüğün durumlara ve hallere göre değer kazandığıdır. Hz. Aişe (ra.) ilim itibariyle, Hz. Hatice (r.a), Resulullah (a.s)'a görevlerinde yardım etmesi itibariyle; Hz. Fatıma (r.a), akrabalık yönüyle, Meryem, peygamber olup olmadığı hususundaki tartışmalar ve adının Kur'an'da peygamberlerle birlikte geçmesi sebebiyle, Firavun'un hanımı Asiye de -ismi peygamberlerle birlikte geçmesine rağmen- bu özelliğinden dolayı en üstün olanlardır. Onların üstünlüğüne dair haberler buna göre gelmiştir. Üstünlük durumlara ve güzel huyların çokluğuna göredir, demek yerinde olur. Fakat o, sevabın çokluğu itibariyledir dersek, doğruya en yakın ihtimali, belirtmiş oluruz. Eş'ari'nin de belirttiği gibi, orada durmak, ileri geri söz etmemek gereklidir."

Burhan-ı Halebi'nin sözüne göre ise, Zeyneb bint Cahş, Hz. Aişe (ra.)'den üstün gelmektedir. Üstadımız, geriye kalan ezvac-ı tahiret hakkındaki nasslarla ve oğullarının birbirine üstünlüğü, oğullarıyla onurlu kızları arasındaki üstünlük üzerinde -Allah'ın erkekleri kadınlar üzerine kesinlikle teşrif etmesi dışında- Hz. Fatıma (r.a) hariç -ki o, şerefli kızlarının en üstünü idi- diğer kızları arasındaki ve yine Hz. Fatıma (r.a) hariç, geri kalan kızlarıyla ezvac-ı tahirat arasındaki üstünlük üzerinde durmamıştır.

Müellifimiz Said Havva konuya hanımları arasındaki üstünlük açısından bakıp değerlendirirken, ikinci mukaddimenin başından itibaren her ne hikmetse bu meseleye Hz. Fatma (r.a) ile birlikte Hz. Meryem ve Hz. Asiye'yi de dahil etmektedir. Eğer sadece hanımları arasında bir üstünlük sıralaması ve değerlendirmesi yapılacaksa, bu son üç ismin konunun dışında tutulması gerekirdi. Ama meselenin işleniş ve ele alınış biçimi, üstünlük değerlendirmesinin tüm zamanlardaki kadınlar arasında yapıldığı izlenimini vermektedir ki, bu durumda da gerek başlıkta, gerekse konunun işlenişi sırasında okur aydınlatılmalıydı. Bu bakımdan okurlarımızın meseleye bu açıdan yaklaşmalarını diliyoruz. (Çeviren)

HZ. HATİCE (R.A)

Zehebi, 'Siyeru a'lami'n-Nübela' adlı eserinde şu bilgileri vermektedir:

"Mü'minlerin annesi, zamanında alemlerdeki kadınların hanımefendisi, Ümmü Kasım Huveylid bin Esed bin Abduluzza bin Kusayy bin Kilab el-Kuraşiyye el-Esediyye... Resulullah (a.s)'ın çocuklarının anası ve kendisine herkesten önce ilk defa iman edip gönlünü yatıştırarak amcasıoğlu Varaka'ya götüren...

Menakıbı çoktur. Kadınların kemale erenlerindendi. Akıllı, ulu, dindar, iffetli ve cömertti. Cennetliklerdendi. Hz Peygamber (a.s) onu över, mü'minlerin diğer annelerine nazaran üstün tutar ve son derece saygı gösterirdi."

Hz. Aişe (r.a) şöyle derdi:

"Hz. Peygamber (a.s)'in onu çok anmasından dolayı Hatice'yi kıskandığım kadar, hiçbir kadını kıskanmadım."

Ondan önce hiçbir kadınla evlenmemiş olması, ondan birden fazla çocuğunun olması, asla o hayatta iken üzerine evlenmemesi, kesinlikle üzerine odalık tutmaması, ölümüne kadar odalık edinmemesi, ölümünde sağ olması Resulullah (a.s)' katındaki değerindendir. O, ne iyi bir yoldaştı. Malını Resulullah (a.s)'a verirdi de O (a.s), onun için ticaret yapardı.

Zübeyr bin Bekkar ise şöyle demektedir:

"Hz. Hatice (r.a) cahiliyet döneminde 'Tahire' diye adlandırılırdı. İffetinden ve temizliğinden dolayı lakabı 'Tahire' idi. Annesi de Fatıma bint Zaide el-Amiriyye'dir.

Hz. Hatice (r.a), önce Ebu Hale bin Zürara et-Temimi'nin nikahı altında idi. Ondan sonra Atik bin Abid bin Abdullah bin Ömer bin Mahzun'la evlendi. On-

dan sonra da Hz. Peygamber (a.s)'le... Allah Resulü (a.s) onunla evlendiğinde 25 yaşında idi. Ve Hz. Hatice (ra.), ondan 15 yaş büyüktü."

Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet olunmuştur:

"Hatice, namaz farz kılınmadan önce vefat etmiştir."

Zübeyr bin Bekkar zamanından 65 yıl önce ramazan ayında vefat ettiği ve Hacun'a -ki Mekke'nin yukarısında aile mezarlığının bulunduğu bir dağdır- defnedildiği de söylenmiştir.

Vakıdi de şu bilgileri vermektedir:

"Hicret'ten üç yıl önce, müşriklerin ambargo uyguladıkları Haşimoğulları şi'binden çıktılar. Ebu Talib bu arada vefat etti. Hz. Hatice (r.a) ise, Ebu Talib'ten 1 ay önce vefat etmişti."

Hakim ise *"Ebu Talib'ten üç gün sonra vefat etmiştir"* demektedir.

İbn İshak da şu bilgileri vermektedir:

"Ebu Talib'in ve Hz. Hatice (ra.)nin vefatlarıyle Allah Resulü (a.s)'ne karşı musibetler ardarda gelmeye başladı. Hz. Hatice (ra.) sadık bir kadın vezirdi ve çok zengindi. Hz. Peygamber (a.s)'e kervanının başında Şam'a gitmesini teklif etti. O da Hz. Hatice (r.a)'nin kölesi Meysera ile yola çıktı. Döndüğünde, Hz. Hatice (r.a)'nin Allah Resulü (a.s)'nün getirdiklerini sattı ve iki kat kâr elde etti. Bunun üzerine ondan hoşlandı (1) ve onunla evlenmeyi önerdi. O da onunla evlendi ve 20 Bekre mihir verdi.

Hz. Hatice (r.a)'nin Resulullah (a.s)'tan şu çocukları oldu: Erkek olarak Kasım, Tayyib ve Tahir. Kız olarak Rukiyye, Ümmü Gülsüm ve Hz. Fatıma (r.a)'dır. Tayyib ile Tahir emzikli iken ölmüşlerdir."

Şeyh İzzeddin İbnu'l-Esir şöyle demiştir:

"Müslümanların icmaı ile Hz. Hatice (r.a), Allah'ın yarattıkları arasında ilk müslüman olanıdır."

Zühri, Katade, Musa bin Ukbe, İbn İshak, Vakıdi ve Sa'id bin Yahya şöyle demişlerdir:

"Allah'a ve Resulü'ne ilk iman eden kimseler Hz. Hatice, Hz. Ebu Bekir (r.a) ve Hz. Ali (ra.)'dir. Allah onlardan razı olsun."

Vakıdi, Hz. Hatice (r.a) ile ilgili olarak: *"Ramazan ayında vefat etmiş ve Ha-*

1- Hz. Hatice (r.a) Resulullah (a.s)'taki emanete riayeti, bereketi ve Meysera'nın haber verdiği güzel huylarını görünce ondan hoşlandı.

cun'a defnedilmiştir" derken,

Katade: *"Hicret'ten üç yıl önce vefat etmiştir"* demiştir. Urve de böyle söylemiştir.

HZ. HATİCE (R.A) İLE İLGİLİ NASSLAR

١١٢٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: «خَيْرُ نِسَائِهَا: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا: خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ».

1122- Buhari ve Müslim Ali bin Ebi Talib (r.a)'ten rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s)'ın şöyle dediğini işittim:

"Oranın en hayırlı kadını, Meryem bint İmran, buranın en hayırlı kadını ise Hatice bint Huveylid'dir."

Ebu Kerib:

"Veki, eliyle gökyüzünü ve yeryüzünü gösterdi" demiştir."

١١٢٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَى جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ النَّبِيَّ ﷺ، فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ، هٰذِهِ خَدِيجَةُ قَدْ أَتَتْ، مَعَهَا إِنَاءٌ فِيهِ إِدَامٌ ــ أَوْ طَعَامٌ، أَوْ شَرَابٌ ــ فَإِذَا هِيَ أَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَبِّهَا، وَمِنِّي وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ، لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَانَصَبَ.

1123- Buhari ve **Müslim,** Ebu Hureyre (ra.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Cebrail (a.s) Hz. Peygamber (a.s)'e gelerek:

1122- Buhari (7/470) 60-Kitabu Ehadisi'l Enbiya 45-Allah'ın "Melekler: 'Ey Meryem, şüphesiz Allah seni seçmiş, tahir kılmış ve alemlerin kadınlarına tercih etmiştir' dediklerinde" sözü babı.

Müslim (4/1886) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 12-Mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.a)'nin faziletleri babı.

"Ya Resulullah, içinde katık -veya yiyecek ya da içecek- olan bir kapla gelmekte olan şu Hatice var ya, o senin yanına geldiğinde, ona Rabbinden ve benden selam söyle. Ayrıca kendisine cennette (inci) kamış(ın)dan bir evi de müjdele. O evde ne gürültü olacaktır, ne de meşakkat..." dedi."

١١٢٤ــ رَوَى الْإِمَامُ أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: خَطَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ خُطُوطٍ فَقَالَ: «أَتَدْرُونَ مَا هَذَا؟» فَقَالُوا: اَللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَفْضَلُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَفَاطِمَةُ ابْنَةُ مُحَمَّدٍ، وَمَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ ابْنَةُ مُزَاحِمٍ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ».

1124- İmam Ahmed, Abdullah bin Abbas (r.a)'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Allah Resulü (a.s) yere dört adet çizgi çizdi ve:

"Bu nedir biliyor musunuz?" diye sordu.

"Allah ve Resulü en iyisini bilir" diye cevapladılar. Bunun üzerine Resulullah (a.s):

"Cennetliklerden kadınlarının en üstünü, Hatice bint Huveylid, Fatıma bint-Muhammed, Meryem bint İmran ve Firavun'un hanımı Asiye bint Müzahim'dir" buyurdu."

١١٢٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ أَنَّ رَسُولَاللَّهِ ﷺ سُئِلَ عَنْ خَدِيجَةَ أَنَّهَا مَاتَتْ قَبْلَ أَنْ تُنَزَّلَ الْفَرَائِضُ وَالْاحْكَامُ، قَالَ: «أَبْصَرْتُهَا عَلَى نَهْرٍ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ فِي بَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ لاَ لَغْوَ فِيهِ وَلاَ نَصَبَ» وَسُئِلَ عَنْ أَبِي طَالِبٍ هَلْ نَفَعْتَهُ؟

1123- Buhari (7/133) 63-Kitabu Menakıbı'l-Ensar 20-Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Hatice (r.a)'yle evlenmesi ve onun fazileti babı.

Müslim (4/1886) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 12-Mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.a)'nin faziletleri babı.

1124- Ahmed, Müsned (1/316)

Taberani, el-Kebir (11/336)

Hakim (3/160) Ayrıca şöyle demiştir: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir. Ne var ki, gerek Buhari, gerekse Müslim, Sahihlerine almamışlardır." Zehebi de Hakim'i desteklemiştir.

Kamıştan ev: Cumhur ulema, kamıştan amacın yüksek bir saray gibi, içi boş, inci kamışından bina edilmiş, bir ev olduğuna kani olmuştur. Cevher dizilmiş altından bir saray olduğu da söylenmiştir.

قَالَ: «أُخْرَجْتُهُ مِنْ جَهَنَّمَ إِلَى ضَحْضَاحٍ مِنهَا».

1125- Taberani, Cabir bin Abdullah (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'a Hz. Hatice (r.a)'nin farzlar ve hükümler inmeden önce mi öldüğü soruldu da:

"O, bana cennet nehirlerinden bir nehrin üzerindeki (inci) kamış'ın)dan, boş söz ve sıkıntı olmayan bir ev içinde gösterildi" buyurdu. "Ebu Talib'e "faydan dokundu mu" diye soruldu da:

"Onu cehennemden daha yukarıda bir yere çıkardım" buyurdu."

١١٢٦ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالْحَاكِمُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ ﷺ ، وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ».

1126- Ahmed, Tirmizi ve **Hakim,** Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s):

"Alemlerin kadınlarından Meryem bint İmran, Hatice bint Huveylid, Fatıma bint Muhammed ve Firavun'un hanımı Asiye yeter" buyurdu."

١١٢٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا غِرْتُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ قَطُّ، وَمَا رَأَيْتُهَا، وَلٰكِنْ كَانَ النَّبِيُّ

1125- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/223)'de zikretmiş ve "Hadisi, Taberani, 'el-Evsat'ta ve 'el-Kebir'de muhtasar olarak rivayet etmiş olup, ravileri Mücahid bin Sa'id hariç -ki o da tevsik olunmuştur özellikle Cabir hadislerinde- Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdendir." demiştir.

1126- Ahmed, Müsned (5/703) 50-Kitabu'l-Menakıb 62-Hz. Hatice (r.a)'nin fazileti babı. Ayrıca Tirmizi: "Bu, sahih bir hadistir." demiştir.

Hakim (3/157) Ayrıca "Bu, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir. Ne var ki, gerek Buhari, gerekse Müslim bu lafızla Sahihlerine almamışlardır." demiştir. Zehebi de Hakim'i tasdik etmiştir.

ﷺ يُكْثِرُ ذِكْرَهَا، وَرُبَّمَا ذَبَحَ الشَّاةَ، ثُمَّ يُقَطِّعُهَا أَعْضَاءً، ثُمَّ يَبْعَثُهَا فِي صَدَائِقِ خَدِيجَةَ، فَرُبَّمَا قُلْتُ لَهُ: كَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا امْرَأَةٌ إِلاَّ خَدِيجَةَ، فَيَقُولُ: «إِنَّهَا كَانَتْ، وَكَانَتْ، وَكَانَ لِي مِنْهَا وَلَدٌ» .

1127- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından hiçbirini, asla Hatice'yi kıskandığım kadar kıskanmadım. Onu görmedim, fakat Resulullah (a.s) ondan çok söz ederdi. Bazan bir koyun keser, sonra azalarını parçalar, ondan sonra da Hatice'nin eşine-dostuna gönderirdi. Bazan kendisine:

"Sanki dünyada Hatice'den başka kadın yok" derdim de:

"O şöyleydi, o böyleydi ve benim ondan çocuğum vardır" buyururdu."

Bir rivayette ise (1) şöyle demiştir:

"Benimle, ondan (Hatice'den) üç yıl sonra evlendi. Rabbi (c.c) -veya Cibril (a.s)- ona cennette (inci) kamış(ın)dan bir ev müjdelemesini emretmişti."

Bir rivayette de (2) şöyle anlatmıştır:

"... ve Allah (c.c) ona (cennette) kamıştan bir ev müjdelemesini emretmişti. Şayet bir koyun kesse, ondan gücü yettiği kadarını Hatice'nin dostlarına hediye ederdi."

Bir diğerinde ise: (3) şöyle demiştir:

"Bir koyun kestiğinde:

"Onu Hatice'nin arkadaşlarına gönderin" buyururdu.. Birgün onu kızdırarak:

"Hıh... Hatice mi?" dedim.

1127- Bulari (7/133) 63-Kitabu Menakıbi'l Ensar 20-Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Hatice (r.a) ile evlenmesi ve onun fazileti babı..

Müslim (4/1888) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 12-Mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.a)'nin faziletleri babı.

1) Buhari a.y.

2) Buhari a.y., Müslim a.y.

3) Müslim a.y.

***Halâiluha:** Halilenin çoğuludur. Dost demektir.*

"Bana onun sevgisi verildi" buyurdu."

Bir başkasında ise (1) der ki:

"Hatice'nin kızkardeşi Hale bin Huveylid, Resulullah (a.s)'ın yanına girmek için izin istedi ve Allah Resulü (a.s) Hz. Hatice (r.a)'nin izin istemesini hatırladı ve bundan memnuniyet duyarak:

"Ya Allah, Huveylid kızı Hale" dedi. Ben, derhal kıskandım ve:

"Allah sana daha hayırlısını vermişken, bir zaman vefat etmiş Kureyş'in kocakarılarından çenelerinin içi kırmızı (dişleri dökülmüş ve dişetlerinin kırmızılıkları belirgin hale gelmiş) bir kocakarıyı ne anıp duruyorsun?" dedim."

Müslim'in bir rivayetinde de (2) şunu anlatmıştır:

"Hz. Peygamber (r.a)'in kadınlarından hiçbirini -onu çok andığından- Hz Hatice (r.a)'yi kıskandığım kadar kıskanmadım. Halbuki onu hiç görmemiştim bile... Hz. Peygamber (a.s) ölünceye kadar onun üstüne evlenmemiştir."

Tirmizi'nin bir rivayetinde (3) de şöyle der:

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından hiçbirini, Hatice'yi kıskandığım kadar kıskanmadım. Onu görmüş olduğumdan değil tabi. Kıskançlığım sadece Resulullah (a.s)'ın onu çok anmasındandı. Şayet bir koyun kesmiş olsa, onu (vermek) için Hatice'nin arkadaşlarını araştırır ve onlara hediye ederdi."

Bir diğerinde ise (3):

"Hiç kimseye Hatice'ye haset ettiğim kadar haset etmedim. Halbuki Allah Resulü (a.s) benimle ancak o öldükten sonra evlenmişti. Hasedimin sebebi, Allah Resulü (a.s)'nün ona cennette kamıştan -inci kumaşından- ne gürültü, ne de yorgunluk ve meşakkat olan bir evi müjdelemesiydi." demektedir.

١١٢٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ: قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى: أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَشَّرَ خَدِيجَةَ بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ؟ قَالَ: نَعَمْ،

---

1) Buhari (7/134) a.y. Müslim (4/1889) a.y.

2) Müslim, a.y.

3) Tirmizi (5/702) 50-Kitabu'l-Menakıb 62-Hz. Hatice (r.a)'nin fazileti leri babı.

***Ferta'a:** Korkudan ürperdi, yani (titredi) korktu. Hz. Hatice (r.a)'nin kızkardeşinin sesini işitince sanki aklı başından gitti.*

***Hamra'u'-Şirkayn:** Çok yaşlı kadın, kocakarı demektir. Öyle yaşlı ki, yaşlılıktan dişleri dökülmüş ve diş etlerine tutunan hiç dişi kalmamış, sadece diş etlerinin kızmızılığı kalmış anlamına.*

بَشَّرَهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ، لاَ صَخَبَ فِيهِ وَلاَ نَصَبَ.

1128- Buhari ve Müslim, İsmail bin Ebi Halid (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Abdullah bin Ebi Evfa'ya:

"Allah Resulü (a.s), Hz. Hatice (r.a)'ye cennette bir ev müjdeledi mi?" dedim.

"Evet, ona cennette (inci) kamış(ın)dan gürültü ve yorgunluk olmayan bir evi müjdeledi" dedi."

Fethu'l-Bari adlı eserinde İbn Hacer şöyle der:

"Taberani 'el-Evsat'ında Hz. Fatıma (r.a)'dan rivayetle şöyle der:

"Ya Resulullah, annem Hatice (şimdi) nerededir?" diye sordum.

"Kamıştan bir evdedir" buyurdu.

"Şu kamıştan mı?" dedim.

"Hayır, dürr, inci ve yakuttan yapılmış bir kamıştan" buyurdu."

Süheyli şöyle der:

Allah Resulü (a.s)'nün "kamıştan" sözünde -ki inciden dememiştir- bir incelik vardır. 'Kasab' yani kamiş kelimesi, Hz. Hatice (r.a)'nin başkasından önce imana yönelişi sebebiyle (ahrazet kasabe's-sebk) bir işte, yani iman etmek konusunda başkasından önce başarıya ulaşmış oluşundan dolayı bir ilişki vardır. Bundan dolayı, bu hadisin bütün lafızlarında bu ilişki söz konusudur."

Burada, kamış kelimesinin kullanılmış olması, kamış çubuklarının pek çoğunun düzgün oluşu sebebiyledir. Hz. Hatice (r.a)'de başkasında olmayan böyle bir doğruluk ve düzgünlük vardır. Zira o, mümkün olan her konuda Allah Resulü (.as)'nün rızası dışına çıkmamıştı. Hz. Hatice (r.a)'den O (a.s)'nu kızdıracak birşey asla olmamıştır.

"Ev" sözüne gelince, Ebu Bekr el-İskaf 'Fevaidu'l-ahbar' adlı eserinde şöyle demektedir:

"Bu sözle ifade edilmek istenen, Allah Teala'nın amellerinin sevabı olarak ona hazırlanmış olduğu mükafatlara ilaveten ayrıca bir ev daha demektir. Za-

---

1128- Buhari (7/133) 63-Kitabu Menakıbı'l-Ensar 20-Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Hatice (r.a) ile evlenmesi ve onun fazileti babı.

Müslim (4/1888) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 12-Mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.a)'nin faziletleri babı.

ten bu sebeple, "La nasabe fihi" buyurmuşlardır. Yani o ev, meşguliyetleri sebebiyle yorulmayacağı bir evdir."

Süheyli de:

"Ev" sözünün geçmesinin ince bir anlamı vardır. Çünkü Hz. Hatice (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'in peygamberliğinden önce ev hanımıydı. Sonra da tek başına İslam'da ev kadını olmuştur. Hz. Peygamber (a.s)'in, peygamberliğinin ilk gününde, Hz. Hatice (r.a)'ninki hariç, müslümanlara ait bir evi yoktu. Bu, başka faziletlerin eklendiği, bir yüce fazilettir."

Davranışın mükafatı, davranışdan daha değerli bile olsa, genellikle davranışın hafzıyla anılır. Bu nedenle bu hadiste ev kadınlığı davranışının mükafatı köşk-saray hafzıyla değil ev lafzıyla gelmiştir.

"Ev" sözünün ifadesinde başka bir anlam daha vardır. O da Hz. Peygamber (a.s)'in ehl-i beytinin merciinin Hz. Hatice (r.a) oluşudur. Nitekim Allah Tea-la'nın:

"Ey ehl-i beyt, Allah sizden ancak kötülüğü gidermek ister" ayetinin tefsirinde şu tesbit sabit olmuştur:

Ümmü Seleme:

"Bu ayet inince, Hz. Peygamber (a.s); Hz. Fatıma (r.a)'yı, Hz. Ali (r.a)'yi, Hz. Hasan'ı ve Hz. Hüseyin'i çağırarak onları bir örtü ile örtüp

"Ya Allah, işte bunlar benim ehli beytimdir" buyurdu" demektedir.

Bu hadisi, hem Tirmizi, hem de başka muhaddisler eserlerine almışlardır. İşte, ehl-i beytin irca edildiği yer, Hz. Hatice (r.a)'dir. Zira Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin, Hz. Fatıma (r.a)'dan olmuştur ve Hz. Fatıma (r.a) da Hz. Hatice (r.a)'nın kızıdır. Hz. Ali (r.a) ise, henüz küçükken, Hz. Hatica (r.a)'nin evinde yetişmiş, sonra Hz. Hatice (r.a)'nin ardından kızıyla evlenmiştir. Böylece, ehl-i beyt-i nebevinin, başkasına değil, Hz. Hatice (r.a)'ye dönmüş olduğu ortaya çıkmaktadır.

"O evde ne gürültü vardır, ne de yorgunluk" sözüne gelince, bu ifadedeki 'es-sahab' kelimesi *"la sahabe"* şeklinde olup bağırma-çağırma ve yüksek sesle tartışma-çekişme anlamına gelmektedir. 'en-Nasab' kelimesi ise, *"la nasabe'* şeklinde olup, yorgunluk anlamınadır. Davudi buna garip bir anlam vererek, "es-sahab" ayıp, "en-nasab" ise, eğrilik anlamınadır" demiştir. Bu, dilin yardımcı olmadığı bir açıklamadır.

Süheyli şöyle demektedir:

"Bu iki sıfatın -tartışma ve yorgunluğun- nefyinin münasebeti şudur:

"Hz. Peygamber (a.s) İslam'a davet ettiğinde Hz. Hatice (r.a) candan gönülden isteyerek kabul etti ve müslüman oldu. Sesini yükseltmeye, tartışmaya ve bu konuda Allah Resulü (a.s)'nü yormaya kalkışmadı. Aksine, Allah Resulü (a.s)'nden her yorgunluğu giderdi. O'nu her türlü yalnızlıktan kurtardı. Ve O'na her güçlüğü kolaylaştırdı. Dolayısıyla, Rabbinin kendisine müjdelediği malikanesi (evi) de davranışlarına karşılık gelen sıfatlara uygun oldu."

١١٢٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُكْثِرُ ذِكْرَ خَدِيجَةَ، فَقُلْتُ: مَا أَكْثَرَ مَاتُكْثِرُ مِنْ ذِكْرِ خَدِيجَةَ، وَقَدْ أَخْلَفَ اللَّهُ تَعَالَى لَكَ مِنْ عَجُوزٍ حَمْرَاءِ الشِّدْقَيْنِ، وَقَدْ هَلَكَتْ فِي دَهْرٍ، فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَضَبًا مَارَأَيْتُهُ غَضِبَ مِثْلَهُ قَطُّ، وَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ رَزَقَهَا مِنِّي مَالَمْ يَرْزُقْ أَحَدًا مِنْكُنَّ» قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ اُعْفُ عَنِّي، وَاللَّهِ لَاتَسْمَعُنِي أَذْكُرُ خَدِيجَةَ بَعْدَ هٰذَا الْيَوْمِ بِشَيْءٍ تَكْرَهُهُ.

1129- Taberani, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Hatice (ra.)'yi çok anardı. Dedim ki:

"Hz. Hatice (ra.)'yi ne kadar da çok anıyorsun. Allah Teala, sana bir zamanlar vefat etmiş çenelerinin içi kırmızı bir kocakarı yerine başkasını vermişken." Allah Resulü (a.s) asla öylesine kızdığını görmediğim bir şekilde kızdı ve:

"Allah Teala Hatice'yi benden siz (zevcelerim)den hiçbirini istifade ettirmediği kadar istifade ettirmiştir" buyurdu.

"Ya Resulullah, beni bağışla. Allah'a yemin ederim ki, bugünden itibaren Hatice'yi hoşlanmadığın bir şekilde andığımı duymayacaksın" dedim."

Bir rivayette de (1) şöyle anlatmıştır:

"Allah Resulü (a.s) Hatice'yi zikrettiği zaman, onu övmekten ve ona Allah'tan bağış dilemekten bıkmazdı ve:

"Siz benden (çocuk sahibi olmaktan) mahrum kılınmışken o benden çocuk sahibi olmakla nimetlendirilmiştir" buyurdu ve bu sözü bir ay süreyle tekrarladı durdu."

١١٣٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا ذَكَرَ خَدِيجَةَ

1129- Mu'cmu'l-Kebir (23/11) Heysemi (9/224)'de şöyle demiştir: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, isnadları hasendir."

1) Mu'cemu'l--Kebir (23/13)

أُنْثَى فَأَحْسَنَ الثَّنَاءَ. قَالَتْ: فَغِرْتُ يَوْمًا فَقُلْتُ: مَا أَكْثَرَ مَا تَذْكُرُ حَمْرَاءَ الشِّدْقَيْنِ قَدْ أَبْدَلَكَ اللَّهُ خَيْرًا مِنْهَا. قَالَ: «أَبْدَلَنِي اللَّهُ خَيْرًا مِنْهَا؟ قَدْ آمَنَتْ بِي إِذْ كَفَرَ بِيَ النَّاسُ، وَصَدَّقَتْنِي إِذْ كَذَّبَنِي النَّاسُ، وَوَاسَتْنِي بِمَالِهَا إِذْ حَرَمَنِي النَّاسُ، وَرَزَقَنِي اللَّهُ أَوْلَادَهَا وَحَرَمَنِي أَوْلَادَ النَّاسِ» .

1130- Ahmed, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Hatice (r.a)'yi zikrettiğinde överdi, hem de güzel överdi. Bir gün kıskanarak:

"Çenelerinin içi kırmızı (dişleri dökülerek dişetlerinin kırmızılıkları belirgin hale gelmiş) olanı, Allah sana ondan daha hayırlısını vermişken, ne de çok anıyorsun?" deyiverdim.

"İnsanlar beni inkar ederken, bana iman ettiği, insanlar beni yalanlarken beni doğruladığı, insanlar mahrum ederken beni malına ortak ettiği ve Allah bana onun çocuklarını ihsan edip (başka) insanların (hanımlarının) çocuklarından mahrum ettiği halde Allah bana onun yerine daha hayırlısını verdi ha" buyurdu"

١١٣١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: لَمْ يَتَزَوَّجْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى خَدِيجَةَ حَتَّى مَاتَتْ.

1131- Taberani, Zühri (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), ölünceye dek Hz. Hatice (r.a)'nin üstüne evlenmemiştir:

١١٣٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُبَيْدِاللَّهِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ: لَمَّا تُوُفِّيَتْ خَدِيجَةُ اشْتَدَّ ذٰلِكَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى تَزَوَّجَ عَائِشَةَ.

1132- Taberani, Abdullah bin Ubeydullah bin Umeyra (r.a)'den rivayet

---

1130- Ahmed, Müsned (6/118) Heysemi (9/22)'de: "Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup isnadı hasendir," demiştir.

1131- Ahmed, Müsned (6/118) Heysemi (9/22)'de: "Hadisi, Ahmed rivayeet etmiş olup isnadı hasendir." demiştir.

etmiştir:

"Hz. Hatice (r.a) vefat ettiğinde, bu durum Allah Resulü (a.s)'ne Hz. Aişe (r.a) ile evleninceye kadar çok güç geldi."

1132- Taberani, mürsel hadis olarak rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir.

HZ. SEVDE (R.A)

Zehebi, 'Siyer-i a'lami'n-Nubela' adlı eserinde şu bilgileri vermektedir:

"Mü'minlerin annesi Sevde bint Zem'a bin Kays el-Kuraşiyye el-Amiriyye, Resulullah (a.s)'in, Hz. Hatice (r.a)'nin vefatından sonra evlendiği ilk hanımdır. Ve Hz. Sevde (r.a) Allah Resulü (a.s) ile Hz. Aişe (r.a) ile zifafa girinceye kadar üç yıl veya daha fazla tek kadın olarak yaşamıştır.

Yüce soylu ve iriyarı bir hanımefendiydi. İlk kez Süheyl bin Amr'ın kardeşi Sekran bin Amr'la evlenmişti. Resulullah (a.s)'ın gönlünü gözeterek beraber olacağı gününü Hz. Aişe (r.a)'ye devretmişti. O zaman zaten soğumuştu. Yani erkeklere karşı meyli azalmış şehvetten kesilmişti."

Hz. Sevde(r.a) ile ilgili pek çok hadis vardır. Buhari bu hadisleri tahric etmiştir. Kendisinden İbn Abbas ve Yahya bin Abdullah Ensari hadis rivayet etmişlerdir. Hz. Ömer (r.a)'in hilafetinin son dönemlerinde, Medine'de vefat etmiştir.

İbn Sa'd:

"Sevde ve kocası (birlikte) Habeşistan'a hicret etmişlerdir" der."

A'meş, İbrahim'den rivayetle der ki:

"Sevde:

"Ya Resulullah, dün senin arkanda namaz kıldım. Benimle birlikte rüku'a gittin. Nihayet kan damlamasından korkarak burnumu tuttum" dedi. Allah Resulü (a.s) güldü.

Hz. Sevde (r.a) zaman zaman Allah Resulü (a.s)'nü bir şey (söyleyerek) güldürürdü."

Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Sevde, Müzdelife gecesi, insanlar kalabalık oluşturmadan (izdihamdan) önce oradan ayrılmak için izin istedi. Kendisi ağır bir kadındı. Allah Resulü (a.s) de ona izin verdi."

İbn Sa'd der ki:

"Ömer, Sevde'ye bir çuval dirhem gönderdi. Sevde de:

"Nedir bu?" dedi.

"Dirhem" dediler.

"Hurma gibi çuvalda ha? Kızım, bana şu tabağı ver" dedi ve onları dağıttı."

Sevde için beş hadis rivayet edilir. Onlardan birisi sahihayn da olup Buhari rivayet etmiştir.

Allah Resulü (a.s) ile birlikte Veda Haccı'nı yaptı. Sonra da Resulullah (a.s)'ın hanımlarına "hazihi sümme zuhuru'l-husur" sözünden dolayı haccetmedi. Husur, hasırın çoğuludur.

Hasır da bizim bildiğimiz eve döşenen yaygıdır. Bu hadis, bu hacctan sonra evlerinizden çıkmayın anlamına gelmektedir.

HZ. SEVDE (R.A) İLE İLGİLİ NASSLAR

١١٣٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ قَالَ: ثُمَّ تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ، وَكَانَتْ قَبْلَهُ تَحْتَ السَّكْرَانِ بْنِ عَمْرٍو أَخِي بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ.

1133- Taberani, Sehl bin Huneyf (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Sonra Allah Resulü (a.s), Sevde bint Zem'a ile evlenmiştir. (Hz.Sevde) ondan önce Beni Amir bin Lüeyy'in kardeşi Sekran bin Amr'ın nikahı altında idi."

1133- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/246)'de rivayet etmiş ve: "Hadisi, Taberani aktarmıştır. Senedinde Kasım bin Abdullah Mehdi vardır ki, zayıftır. Tevsik da olunmuştur. Geri kalan ravileri sika'dır" demiştir.

١١٣٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: تَزَوَّجَ النَّبِيُّ ﷺ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ فَجَاءَ أَخُوهَا مِنَ الْحَجِّ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَجَعَلَ يَحْثُو عَلَى رَأْسِهِ التُّرَابَ، فَلَمَّا أَسْلَمَ قَالَ: إِنِّي لَسَفِيهٌ يَوْمَ أَحْثُو عَلَى رَأْسِي التُّرَابَ أَنْ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ ﷺ سَوْدَةَ.

1134- Taberani, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Sevde bint Zem'a ile evlendi. Derken kardeşi Abd bin Zem'a haccdan geldi ve başına avuç avuç toprak dökmeye başladı. Daha sonra müslüman olduğunda:

"Ben, Hz. Peygamber (a.s) Sevde ile evlendi diye başıma avuç avuç toprak döktüğüm gün alçak (adamın biriy)dim" dedi."

١١٣٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَارَأَيْتُ إِمْرَأَةً أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَكُونَ فِي مِسْلاَخِهَا مِنْ سَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ. مِنْ امْرَأَةٍ فِيهَا حِدَّةٌ. قَالَتْ: فَلَمَّا كَبِرَتْ جَعَلَتْ يَوْمَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِعَائِشَةَ. قَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! قَدْ جَعَلْتُ يَوْمِي مِنْكَ لِعَائِشَةَ. فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْسِمُ لِعَائِشَةَ يَوْمَيْنِ: يَوْمَهَا، وَيَوْمَ سَوْدَةَ.

1135- Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ben, Sevde bint Zem'a'nın teni gibi tene sahip bir kadın görmedim. Ve ben onun teni gibi tene sahip olmayı arzuladım. Kendisinde salabet bulunan bir kadındı. Yaşlanınca, Resulullah (a.s)'ın kendisinde olan nöbetini bana verdi ve:

"Ya Resulullah, senden olan günümü Hz. Aişe (r.a)'ye verdim" dedi. Bundan sonra Resulullah (a.s), bana biri kendimin, biri de Sevde'nin olmak üzere iki gün ayırıyordu."

١١٣٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: خَرَجَتْ سَوْدَةُ ــ بَعْدَمَا ضُرِبَ الْحِجَابُ ــ لِحَاجَتِهَا، وَكَانَتِ امْرَأَةً جَسِيمَةً لاَتَخْفَى عَلَى مَنْ يَعرِفُهَا، فَرَآهَا عُمَرُ

1134- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/246)'de: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup ravileri sika'dır." demektedir.

1135- Müslim (2/1085) 17-Kitabu'r-Rada' 14-Kadının kocasının nöbetini kumasına hibe etmesinin caiz olması babı.

ابْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ: يَا سَوْدَةُ! أَمَا وَاللَّهِ مَا تَخْفَيْنَ عَلَيْنَا، فَانْظُرِي كَيْفَ تَخْرُجِينَ. قَالَتْ: فَانْكَفَأْتُ رَاجِعَةً، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِي، وَإِنَّهُ لَيَتَعَشَّى وَفِي يَدِهِ عَرْقٌ، فَدَخَلَتْ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي خَرَجْتُ لِبَعْضِ حَاجَتِي فَقَالَ لِي عُمَرُ كَذَا وَكَذَا، قَالَتْ: فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ، ثُمَّ رُفِعَ عَنْهُ وَإِنَّ الْعَرْقَ فِي يَدِهِ مَاوَضَعَهُ فَقَالَ: «إِنَّهُ قَدْ أُذِنَ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَاجَتِكُنَّ».

1136- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Sevde -hicab farz kılındıktan sonra- ihtiyacını gidermek için dışırı çıkmıştı. Kendisini tanıyanlar, hemen farkretmişlerdi. Çünkü iri bir kadındı. Ömer bin Hattab (r.a) onu görerek:

"Sevde, dikkat et, vallahi kendini bize gizleyemezsin, nasıl çıktığına bir bak" dedi. Hemen geri döndü. Allah Resulü (a.s) benim odamda elinde eti az bir kemik akşam yemeği yemekteydi. Sevde girdi ve:

"Ya Resulullah, bir takım ihtiyaçlarım için dışarı çıktım Ömer bana böyle böyle dedi" diye söyledi.

Derken Allah O (a.s)'na vahyetti ve O'ndan vahiy kesildi. Kemik elindeydi ve onu sofraya bile koyamamıştı. Sonra:

"Size, ihtiyacınızı gidermek için dışarı çıkma izni verildi" buyurdu."

١١٣٧ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنْ عِكْرِمَةَ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: قِيلَ لِابْنِ عَبَّاسٍ بَعْدَ صَلاَةِ الصُّبْحِ: مَاتَتْ فُلاَنَةُ ــ لِبَعْضِ أَزْوَاجِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَجَدَ، فَقِيلَ لَهُ: أَتَسْجُدُ هٰذِهِ السَّاعَةَ؟ فَقَالَ: أَلَيْسَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : « إِذَا رَأَيْتُم آيَةً فَاسْجُدُوا؟ » فَأَيُّ آيَةٍ أَعْظَمُ مِنْ ذَهَابِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ ؟.

1137- Ebu Davud ve **Tirmizi,** İbn Abbas (r.a)'ın kölesi İkrime (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

1136- Buhari (8/528) 65-Kitabu't-Tefsir

1137- Ebu Davud (1/311), Kitabu's-Salat, Deliller ortaya çıkışında secde etme babı.

Tirmizi (5/707) 50-Kitabu'l-Menakıb 64-Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarının fazileti babı. Ayrıca İmam Tirmizi: "Bu, hasen, garip bir hadistir, hadisi ancak bu yönden tanıyoruz" demiştir.

"Saban namazından sonra İbn Abbas (r.a), -Resulullah (a.s)'ın hanımlarından birisi için-:

"Falan vefat etti" denilince hemen secde etti. Bunun üzerine ona:

"Bu vakitte secde mi ediyorsun?" denildi.

"Allah Resulü (a.s): "Bir delil gördüğünüzde secde edin!" buyurmuş değil midir? Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarının gidişinden daha büyük delil ne olabilir?" dedi."

HZ. AİŞE (R.A)

İmam Sıddık el-Ekber'in, Resulullah (a.s)'ın halifesi Hz. Ebu Bekir (r.a) Abdullah bin Ebi Kuhafe, Osman bin Amir bin Amr bin Ka'b bin Sa'd bin Teym bin Murra bin Ka'b bin Lüeyy'in kızı Aişe el-Kurayşiyye et-Teymiyye el-Mekkiyye en-Nebeviyye... Mü'minlerin annesi... Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı. Kesinlikle ümmet kadınlarının en fakihi. Annesi, Ümmü Ruman bint Amir bin Uveymir bin Abdişems... Hz. Aişe (r.a)'yle birlikte anne-babası da hicret etti. Allah'ın Peygamber (a.s)'i kendisiyle Hatice bint Huveylid es-Sıddika'nın vefatından sonra, hicretten önce evlendi. Bu da hicretin on küsur ay öncesine rastlamaktadır. Hicretten iki yıl önce olmuştur ve hicretin ikinci yılının şevval ayında, Bedir Gazvesi'nden dönüşünden sonra, Hz. Aişe (r.a) ile dokuz yaşında iken zifafa girmiştir de denilmiştir.

Hz. Aişe (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'den, babası olan Hz. Ebu Bekir (r.a)'den, Hz. Ömer (r.a)'den, Hz. Fatıma (r.a)'dan, Sa'd'dan, Hz. Hamza (r.a)'dan ilk müslümanlardan ve hicret edenlerden Ukkaşe bin Mihsan el-Esedi'nin anne ve kızkardeşi Cüdame bint Vehb'ten temiz ve kutlu bir çok hadis rivayet etmiştir.

Hz. Aişe (r.a), beyaz tenli güzel bir hanımdı. Bu nedenle kendisine Hümeyra deniliyordu. Hz. Peygamber (a.s) bakire olarak ondan başkasıyla evlenmemiştir. Resulullah (a.s) bir kadını onu sevdiği kadar sevmemiştir. İslam ümmeti arasında ondan daha bilgili bir kadın, hatta mutlak surette kadınlar arasında ondan daha bilgili bir kadın yoktu. Bazı alimler; onun, babasından bile daha faziletli olduğunu söylemişlerdir. Fakat bu görüş, bazı alimlerce kabul görmemiştir. Zira Allah herşeye bir ölçü koymuştur. Biz, hem dünyada, hem de ahirette, onun Peygamber (a.s)'imizin hanımı olduğuna şehadet ederiz. Bundan daha üstün bir övgü olabilir mi? Sıddıka Hatice (r.a)'nin ulaşılamayacak bir önceliği olsa da, hangisi, yani "Hz. Aişe (r.a) mi, yoksa Hz. Hatice (r.a) mi daha faziletlidir?" diye sorulsa, bazı sebeplerden ötürü Hz. Hatice (r.a)'nin ondan daha

üstün olduğu anlaşılır. Her ikisinin arasındaki fazilet yarışının üzerinde durmak istemiyoruz.

Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Aişe (r.a) ile evlenmesi, Hz. Hatice (r.a)'nin vefatının hemen peşinden olmuştur. Onunla ve Hz. Sevde ile aynı anda nikah kıymış, sonra Hz. Sevde ile gerdeğe girmiş ve Bedir Savaşı'ndan sonra şevval ayında Hz. Aişe (r.a) ile zifafa girinceye kadar da onunla üç yıl başka bir kadınla evlenmeksizin başbaşa yaşamıştır. Allah Resulü (a.s) bakire olarak Hz. Aişe (r.a)'den başkasıyla evlenmemiş ve onu açığa vurduğu büyük bir sevgiyle sevmiştir.

Aleyhisselam Efendimizin, Hz. Aişe (r.a)'ye olan sevgisi, açıkca görülmüştür. Sahabe-i Kiramın, Hz. Aişe (r.a)'nin nöbet gününde hediyeler vermek suretiyle Hz. Peygamber (a.s)'ın rızasına yaklaşmak istedikleri görülmektedir.

Hz. Ali (r.a) şöyle rivayet etmiştir:

"Allah Resulü (a.s)'nün yari idi." (1) Aralarında geçen üzücü olaylara rağmen, mü'minlerin emiri Hz. Ali (r.a), Hz. Aişe (r.a) hakkında bunu söylemiştir. Allah her ikisinden de razı olsun. Şüphesiz Hz. Aişe (r.a), gerek Basra'ya gidişine, gerekse Cemel Vak'ası'na katılışına tamamen pişman olmuştur. Hz. Aişe (r.a) işin o noktaya geleceğini tahmin etmemişti.

Umare bin Umeyr, Hz. Aişe (r.a)'nin

"Evlerinizde oturun, cahiliyye (çağı kadınları)nın açılıp saçılması gibi açılıp saçılarak (kırıta kırıta) yürümeyin. Namazı kılın, zekatı verin, Allah'a ve Resülüne itaat edin. Ey ehl-i beyt, (ey peygamberin ev halkı), Allah sizden, kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor." (2) ayetini okuyup eşeğini (gözyaşlarıyla) ıslatıncaya kadar ağladığını duyan bir kişiden nakilde bulunmuştur.

Ebu İshak Mus'ab bin Sa'd (r.a.)'dan şu şekilde rivayet etmiştir: *"Hz. Ömer, (r.a), mü'minlerin annelerine onbiner (dinar ya da dirhem) verilmesini gerekli gördü. Ancak Hz. Aişe (r.a.)'ye ikibin (dinar ya da dirhem) ilave etti ve:*

"Kuşkusuz o, Resulullah (a.s.)'ın sevgilisidir" dedi."

Şa'bi'den de şöyle rivayet olunmuştur:

"Hz. Aişe (r.a.) "Lebid"e aşağı yukarı bin beyit rivayet ettim." demiştir. Şa'bi, onu anar ve anlayışına ve bilgisine şaşar, sonra da şöyle derdi:

---

1) Zehebi, "Bu hasen bir hadistir ve Mus'ab da salih bir ravidir, onda beis yoktur." der.
2) Ahzab Suresi: 33

"Şüphesiz o, Resulullah (a.s.)'ın sevgilisidir."

Ata bin Ebi Rebah (r.a.)'tan şöyle rivayet olunmuştur:

"Hz. Aişe (r.a.) genelde insanların en fakihi ve en güzel görüşlü olanıydı."

Hafs bin Gıyas (r.a.) ise şöyle rivayet etmiştir:

"Bize İsmail, Ebu İshak'tan rivayet etmiştir ki, Mesruk:

"Bazı durumlar olmasaydı, mü'minlerin annesi için -Hz. Aişe (r.a.) için demek istiyor- yas tutardım."

Mesruk, *"bazı durumlar"* demekle, Hz. Aişe (r.a.)'nin Cemel Vak'ası'na çıkışını ifade etmektedir.

Abdullah bin Ubeyd bin Umeyr (r.a.)'den rivayet olunmuştur.

"Bir adam geldi ve babam ona:

"İnsanların Hz. Aişe (r.a.)'nin vafatına üzüntüsü nasıldı?" diye sordu. O da, "onlar arasında şöyleleri böyleleri vardı" diye anlattı ve:

"Dikkatinizi çekerim. Ancak annesi olduğu kimseler üzülmüştür." dedi."

Salih bin Keysan (r.a.)'dan ve başkalarından şu şekilde rivayet edilmiştir:

"Hz. Aişe (r.a.):

"Şüphesiz Osman haksız olarak öldürülmüştür. Ben sizi, onun kanını (kısasını ve diyetini) istemeye ve meselenin şûrâya götürülmesine çağırıyorum" demeye başladı."

Cemel Savaşı'nı Hz. Ali (r.a.)'nin menakıbı bölümünde ele alacağız.

"Hz. Ali (r.a.), Hz. Aişe (r.a)'nin çadırı başında durdu. Onun bu tutumunu ayıpladı. Hz. Aişe (r.a.) de:

"Ey Ebu Talib'in oğlu: (Galip gelip) hakim oldun, artık güzel davran!" dedi.

Bunun üzerine Hz. Ali (r.a.) Medine'ye dönmek için gereken hazırlığını yaptı. Üstelik onikibin (dinar veya dirhem) verdi." Allah, hem Hz. Ali (r.a.)'den, hem de Hz. Aişe (r.a.)'den razı olsun.

Urve bin Zübeyr'den nakledilmiştir:

"Muaviye (r.a.) bir defasında, Hz. Aişe (r.a.)'ye yüzbin dirhem göndermişti. Allah'a yemin olsun ki, akşama kadar bu parayı dağıtıverdi. Cariyesi, kendisine:

"Onlardan bizim için bir dirhemlik et alsaydın ya?" deyince:

"Bana mı dedin?" diye cevap verdi."

Ata'dan şöyle rivayet olunmuştur:

"Muaviye (r.a.) Hz. Aişe (r.a.)'ye yüzbin (dirhemlik) bir gerdanlık göndermişti. Onu hemen mü'minlerin anneleri arasında pay etti."

Hz. Aişe (r.a.)'den şu şekilde rivayet edilmiştir:

"Kendisi gömleğinin kenarını yamarken yetmişbin (dirhem) sadaka vermiş"

Muhammed bin Amir (r.a.) şu şekilde rivayet etmiştir:

"İbn Cüreyc vasıtasıyla şöyle dediğini aktardı: "Ebu Hureyre (r.a.), Mervan, Medine valisi iken o günlerde umre yapmakta iken Bakî kabristanında Hz. Aişe (r.a.)'ye dua ettiğini gördüm."

Kays şöyle anlatıyor:

"Hz. Aişe (r.a.), evine (Resulullah (a.s.)'ın yanıbaşına) defnedilmesi konusunda kendi kendine şöyle dedi:

"Allah Resulü (a.s.)'nden sonra bir iş işledim... Beni (diğer) hanımlarıyla (onların bulundukları mezarlığa) defnedin" dedi." Nitekim Hz. Aişe (r.a.) Bakî mezarlığına gömüldü. Allah ondan razı olsun.

Zehebi, *"bir iş" sözüyle Cemel Savaşı"na gidişini belirtmektedir. Çünkü o, tamamiyle pişman olmuş ve bundan tevbe etmişti. Talha bin Ubeydullah, Zübeyr bin Avvam ve büyük sahabilerden oluşmuş bir cemaatin ictihad ettiği gibi, Hz. Aişe (r.a.)'de o işi ancak tevil ederek ve hayır umarak yapmıştı"* der. Allah hepsinden razı olsun...

Hz. Aişe (r.a.) 63 yıl ve birkaç ay yaşamıştır. Kendisine isnad edilen hadislerin sayısı 2210'na varmaktadır. 174 adedini Buhari ve Müslim ittifakla rivayet etmişlerdir. Sadece Buhari'nin (Müslim'den ayrı olarak) rivayet ettikleri 54, Müslim'inkiler ise 69'dur.

Hz. Aişe (r.a.), İslamî tebliğ döneminde dünyaya gelenlerdendir ve Hz. Fatıma (r.a.)'dan 8 yaş küçüktür.

Hz. Aişe (r.a.) şöyle derdi:

"Ana-babamı bu dini benimsemiş olarak hatırlıyorum (yani ben kendimi bildim bileli, onlar müslümandı.)"

Mekke'de Ebrehe'nin filini süren fil sürücüsüne yaşlı ve a'ma bir halde dilenirken rastladığını söylemiştir.

Zehebi Hz. Aişe (r.a.)'den Allah Resulü (a.s.)'nün hadislerini rivayet eden kişilerin 185 kadarının ismini saymıştır. Allah Hz. Aişe (r.a.)'den razı olsun. Onu da razı etsin. Ve kendisine buğz edip karalayanları da lanetlesin...

Resulullah (a.s.)'ın sağlığında iken başından geçen en önemli olaylar şunlardı:

1. İfk olayı,

2. Gerdanlığının kaybolması ve bunun üzerine teyemmüm ayetinin inmesi,

3. Hz. Peygamber (a.s.)'le evli kalmak ya da boşanmak konusunda serbest bırakılması,

4. Allah Resulü (a.s.)'nün evinde vefat etmesi,

Hz. Osman (r.a.)'ı şehid edenlere kısas yapılmasını isteyerek çıkması ve İslam tarihindeki en büyük trajedilerden sayılan Allah Resulü (a.s.)'nün sakındırdığı ve sonradan çok pişman olduğu Cemel Vakası ise, Resulullah (a.s.)'tan sonra başına gelen en önemli olaylardandır.

İfk hadisesi hicretin beşinci yılı olaylarında, vefat hadisesi de hicretin onbirinci yılı olaylarında geçmişti. Teyümmüm hadisesi ise, teyümmüm bahsinde işlenecektir. Ama biz burada, Resulullah (a.s.)'la evliliği sürdürme, ya da boşanması konusunda serbest bırakılmasına dair bazı rivayetlerle, Cemel Vak'ası ile bağlantısı olan bazı rivayetleri ele alacağız...

HZ. AİŞE (R.A.) İLE İLGİLİ NASSLAR

١١٣٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَيَحْيَى بْنِ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ حَاطِبٍ، قَالاَ: لَمَّا هَلَكَتْ خَدِيجَةُ جَاءَتْ خَوْلَةُ بِنْتُ حَكِيمٍ امْرَأَةُ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ فَقَالَتْ: يَارَسُولَ اللّٰهِ! أَلاَ تَزَوَّجُ قَالَ: «مَنْ؟»، قَالَتْ: إِنْ شِئْتَ بِكْرًا وإِنْ شِئْتَ ثَيِّبًا، قَالَ: «فَمَنِ الْبِكْرُ؟» قَالَتْ: بِنْتُ أَحَبِّ خَلْقِ اللّٰهِ إِلَيْكَ عَائِشَةُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ، قَالَ: «وَمَنِ الثَّيِّبُ؟» قَالَتْ: سَوْدَةُ ابْنَةُ زَمْعَةَ قَدْ آمَنَتْ بِكَ وَاتَّبَعَتْكَ عَلَى مَاتَقُولُ قَالَ: «إِذْهَبِي فَاذْكُرِيهِمَا عَلَيَّ» فَأَتَتْ أُمَّ رُومَانَ فَقَالَتْ: يَا أُمَّ رُومَانَ مَاذَا أَدْخَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ؟ قَالَتْ: وَمَا ذَاكِ؟ قَالَتْ: أَرْسَلَنِي رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ أَخْطُبُ عَلَيْهِ عَائِشَةَ قَالَتْ: إِنْتَظِرِي أَبَا بَكْرٍ

حَتَّى يَأْتِيَ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ، فَقَالَتْ: يَا أَبَا بَكْرٍ مَاذَا أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ؟ قَالَ: وَمَا ذَاكِ؟ قَالَتْ: أَرْسَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَخْطُبُ عَائِشَةَ. قَالَ: وَهَلْ تَصْلُحُ لَهُ إِنَّمَا هِيَ ابْنَةُ أَخِيهِ فَرَجَعَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَتْ لَهُ قَالَ: «ارْجِعِي فَقُولِي لَهُ أَنَا أُخُوكَ وَأَنْتَ أَخِي فِي الإِسْلاَمِ وابْنَتُكَ تَصْلُحُ لِي» فَرَجَعْتُ فَذَكَرْتُ ذٰلِكَ لَهُ فَقَالَ: انْتَظِرِي وَخَرَجَ قَالَتْ أُمُّ رُومَانَ: إِنَّ مُطْعِمَ بْنَ عَدِيٍّ كَانَ قَدْ ذَكَرَهَا عَلَى ابْنِهِ فَوَاللَّهِ مَا وَعَدَ وَعْدًا قَطُّ فَأَخْلَفَهُ لأَبِي بَكْرٍ. فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى مُطْعِمِ بْنِ عَدِيٍّ وَعِنْدَهُ امْرَأَتُهُ أُمُّ الْفَتَى، فَقَالَتْ: يَا ابْنَ أَبِي قُحَافَةَ لَعَلَّكَ مُصْبٍ صَاحِبَنَا مُدْخِلُهُ فِي دِينِكَ الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ إِنْ تَزَوَّجَ إِلَيْكَ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ لِلْمُطْعِمِ بْنِ عَدِيٍّ: أَقَوْلُ هٰذِهِ تَقُولُ؟ قَالَ: إِنَّهَا تَقُولُ ذٰلِكَ. فَخَرَجَ مِنْ عِنْدِهِ وَقَدْ أَذْهَبَ اللَّهُ مَا كَانَ فِي نَفْسِهِ مِنْ عِدَّتِهِ الَّتِي وَعَدَ، فَقَالَ لِخَوْلَةَ: ادْعِي لِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَدَعَتْهُ، فَزَوَّجَهَا إِيَّاهُ، وَعَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا يَوْمَئِذٍ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ، ثُمَّ خَرَجْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى سَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ فَقَالَتْ: مَاذَا أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيْكِ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ؟ قَالَتْ: وَمَاذَاكِ قَالَتْ: أَرْسَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَخْطُبُكِ عَلَيْهِ قَالَتْ: وَدِدْتُ، ادْخُلِي عَلَى أَبِي فَاذْكُرِي ذٰلِكَ لَهُ، وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ أَدْرَكَتْهُ السِّنُّ قَدْ تَخَلَّفَ عَنِ الْحَجِّ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَحَيَّتُهُ بِتَحِيَّةِ الْجَاهِلِيَّةِ فَقَالَ: مَنْ هٰذِهِ فَقَالَتْ: خَوْلَةُ ابْنَةُ حَكِيمٍ، قَالَ: فَمَا شَأْنُكِ؟ قَالَتْ: أَرْسَلَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ أَخْطُبُ عَلَيْهِ سَوْدَةَ، فَقَالَ: كُفْؤٌ كَرِيمٌ. فَمَاذَا تَقُولُ صَاحِبَتُكِ؟ قَالَتْ: تُحِبُّ ذٰلِكَ. قَالَ: ادْعِيهِ لِي فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَزَوَّجَهَا إِيَّاهُ فَجَاءَ أَخُوهَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ مِنَ الْحَجِّ فَجَعَلَ يَحْثِي عَلَى رَأْسِهِ التُّرَابَ؛ فَقَالَ بَعْدَ أَنْ أَسْلَمَ: لَعَمْرِي إِنِّي لَسَفِيهٌ يَوْمَ أَحْثِي فِي رَأْسِي التُّرَابَ أَنْ تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَوْدَةَ ابْنَةَ زَمْعَةَ. قَالَتْ عَائِشَةُ: فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ، فَنَزَلْنَا فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ بِالسُّنْحِ قَالَتْ: فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَدَخَلَ بَيْتَنَا فَجَاءَتْ بِي أُمِّي وَأَنَا فِي أُرْجُوحَةٍ تَرْجَحُ بِي بَيْنَ عَذْقَيْنِ فَأَنْزَلَتْنِي مِنَ الأُرْجُوحَةِ وَلِي جُمَيْمَةٌ فَفَرَقَتْهَا وَمَسَحَتْ وَجْهِي بِشَيْءٍ مِنْ مَاءٍ ثُمَّ أَقْبَلَتْ تَقُودُنِي حَتَّى وَقَفْتُ عِنْدَ الْبَابِ، وَإِنِّي لأَنْهَجُ حَتَّى سَكَنَ مِنْ نَفَسِي، ثُمَّ دَخَلَتْ بِي فَإِذَا رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ عَلَى سَرِيرٍ فِي بَيْتِنَا، وَعِنْدَهُ رِجَالٌ وَنِسَاءٌ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَاحْتَبَسَتْنِي فِي حُجْرَةٍ، ثُمَّ قَالَتْ: هَؤُلَاءِ أَهْلُكَ فَبَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهِمْ، وَبَارَكَ لَهُمْ فِيكَ فَوَثَبَ الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ فَخَرَجُوا، وَبَنَى بِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِنَا، مَا نُحِرَتْ عَلَيَّ جَزُورٌ وَلَا ذُبِحَتْ عَلَيَّ شَاةٌ، حَتَّى أَرْسَلَ إِلَيْنَا سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ بِجَفْنَةٍ كَانَ يُرْسِلُ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَارَ إِلَى نِسَائِهِ، وَأَنَا يَوْمَئِذٍ ابْنَةُ سَبْعِ سِنِينَ.

1138 Ahmed, Ebu Selem ve Yahya bin Abdurrahman bin Hatıb (r.a.)'tan rivayet etmiştir:

"Hz. Hatice (r.a.) vefat ettiğinde, Osman bin Maz'un'un hanımı Havle bint Hakîm gelerek:

"Ey Allah'ın Resulü, evlenmeyecek misin?" diye sordu. O (a.s.) da:

"Kiminle?" buyurdu.

"İstersen bir kızla, istersen bir dulla" dedi.

"Kız kim?"

"Allah'ın yarattıklarından en sevdiğinin kızı Hz. Aişe (r.a.) bint Ebi Bekr."

"Dul kim?"

"Sana iman etmiş, haber verdiğin konularda sana tâbi olmuş Sevde bint Zem'a."

"Git onları bana iste!" Bu konuşmanın ardından Havle, Ümmü Rûmân'ın yanına gelip:

"Ümmü Rûmân! Allah size-ne hayırlar, ne bereketler ihsan etmiş (haberin var mı?)" dedi.

"Neymiş o?"

1138- Ahmed, Müsned (6/210)

Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/225) "Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup, bazı muhaddisler hadiste Hz. Aişe (r.a) tarafından bir ittisal olduğunu ve çoğunun mürsel olduğunu açıklamışlardır. İsnadda birden çok alimin tevsik ettiği Muhammed bin Amr bin Alkame vardır. Geri kalan ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir." der.

Zem'a: Bir kişi. Kays oğlu Zem'a el-Amiri el-Kuraşi'dir.

"Allah Resulü (a.s.) beni Hz. Aişe (r.a.)'yi kendisine isteyeyim diye gönderdi."

"Ebu Bekir gelinceye kadar bekle." Derken Hz. Ebu Bekir (r.a.) geldi. Havle ona da:

"Ya Ebu Bekir, Allah sana ne hayırlar, ne bereketler ihsan etmiş (haberin var mı?)" dedi. Hz. Ebu Bekir (r.a.):

"O da neymiş?"

"Resulullah (a.s.) beni Hz. Aişe (r.a.)'yi kendisine istemek için gönderdi."

"Ona helal midir? O ancak onun kardeşinin kızıdır." Bunun üzerine Havle, Allah Resulü (a.s.)'nün yanına döndü. Durumu kendisine anlattı. O da:

"Geri dön ve ona (Resulullah:) "Ben, senin kardeşinim, sen de benim müslüman kardeşimsin. Kızın da bana helaldir." (diyor) de." buyurdu."

Havla hadisin devamında şöyle der:

"Geri döndüm ve Hz. Ebu Bekir (r.a.)'e o sözü aktardım. Bana:

"Bekle." dedi ve çıktı. Ümmü Rûmân ise:

"Mut'ım bin Adiyy Aişe'yi oğluna istemişti, ancak Allah'a yemin ederim ki, bir söz vermiş iş olsun da tutmasın (bu mümkün değildir)" dedi.

O arada Hz. Ebu Bekir (r.a.) Mut'ım bin Adiyy'in yanına girmişti. Yanında hanımı Ümmü Fetâ vardı. Ümmü Fetâ:

"Ey Ebu Kuhafe'nin oğlu! Belki de sen oğlumuzu -sana damat olursa- kabul ettiğin dine girmesi için seçtin." dedi. Hz. Ebu Bekir (r.a.)'de, Mut'ım bin Adiyy'e:

"Onun dediğini mi diyorum?" dedi. Adiyy ise:

"O, böyle söylüyor" dedi. Hz. Ebu Bekir (r.a.), Mut'ım'in yanından Allah'ın vermiş olduğu sözü kendisinden gidermiş olarak çıktı. (Geldi ve) Havle'ye:

"Bana Allah Resulü (a.s.)'nü çağır" dedi. O da çağırdı. Derken Hz. Ebu Bekir Hz. Aişe (r.a.)'yi Hz. Peygamber (a.s.)'e nikahladı. Hz. Aişe (r.a.) o zaman 6 yaşında bulunuyordu.

Havle daha sonra çıkıp Sevde bint Zem'a'nın yanına geldi. Ona da:

"Allah sana ne hayırlar, ne bereketler ihsan etmiş (haberin var mı?)" dedi.

"Neymiş o?" diye sorunca da:

"Allah Resulü (a.s.) beni, seni kendisine isteyeyim diye gönderdi." dedi.

"Ben kabul ediyorum. Babamın yanına git ve bunu ona söyle" dedi. Babası yaşı ilerlediğinden hacca gidememiş yaşlı bir ihtiyardı. Yanına girdi ve onu cahiliyye selamı ile selamladı. Bunun üzerine Zem'a:

"Bu kim?" dedi. Hz. Sevde (r.a.) de:

"Hakim'in kızı Havle" dedi.

"Ne işi var?" diye sordu. Havle:

"Muhammed bin Abdullah, beni kendisine Sevde'yi isteyeyim diye gönderdi" dedi.

"İyi bir kısmet (küfün kerim), (Kızı Hz. Sevde'yi kastederek) arkadaşın ne diyor?" dedi.

"Onu istiyor" dedi...

"O halde bana onu (Hz. Peygamber (a.s.)'i) çağır" dedi. bunun üzerine Resulullah (a.s.) geldi. Zem'a da Hz. Sevde (r.a.)'yi ona nikahladı.

Daha sonra kardeşi Abd bin Zem'a hacdan geldi ve başına toprak saçmaya başladı. Müslüman olduktan sonra:

"Yemin ederim ki ben, Zem'a, kızı Sevde'yi Resulullah (a.s.)'la evlendi diye başıma toprak saçtığım gün, bir alçaktım" derdi."

Hz. Aişe (r.a.) şöyle anlatıyor:

"Medine'ye geldik. Sunh'ta, Beni Haris bin Hazrecoğulları arasına yerleştik. Bir ara Allah Resulü (a.s.) gelip aramıza girdi. Annem de beni götürdü. Ben (o zaman), iki hurma dalı arasına kurulmuş bir salıncakta sallanmaktaydım. Beni salıncaktan indirdi. Saçlarım omuzlarıma dökülüyordu. Onları (tarayıp) ayırdı. Yüzümü az bir suyla yıkadı. Sonra beni kapının önüne varıncaya kadar götürdü. Sık sık soluk alıyordum. Nihayet nefesim biraz yatıştı. Ondan sonra beni içeri soktu. Resulullah (a.s.), evimizdeki bir sedirin üzerinde oturuyordu. Yanında da ensardan erkekler ve kadınlar vardı. Annem beni bir odada alıkoyup:

"İşte bunlar senin ailen, Allah onları sana, seni de onlara mübarek kılsın" dedi.

Erkekler ve kadınlar alelacele kalkıp çıktılar. Allah Resulü (a.s.) benimle evimizde gerdeği girdi. Düğünüm için ne bir deve, ne de bir koyun kesildi. Ancak Sa'd bin Ubade, bize, Resulullah (a.s.), hanımlarını dolaştığında ona gön-

derdiği bir tabak (la biraz yiyecek) gönderdi. Ben o gün 7 yaşındaydım"

١١٣٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أُرِيتُكِ فِي الْمَنَامِ ثَلاَثَ لَيَالٍ، جَاءَنِي بِكِ الْمَلَكُ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ، فَيَقُولُ: هٰذِهِ امْرَأَتُكَ، فَأَكْشِفُ عَنْ وَجْهِكِ، فَإِذَا أَنْتِ هِيَ، فَأَقُولُ: إِنْ يَكُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ».

1139- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Rüyamda bana üç gece (üst üste) gösterildin. Seni bana bir melek bir parça ipek içinde getirdi ve:

"İşte hanımın" dedi. Bir de yüzünü açtım ne göreyim, senmişsin."

"Eğer bu Allah'tan ise, onu yerine getirsin" dedim."

Bir rivayette de (1) Hz. Peygamber (a.s.)'in şöyle dediği geçmektedir:

"Cebrail (a.s.) onun (Hz. Aişe (r.a.)'nin) sûretini yeşil bir ipek parçası içinde Hz. Peygamber (a.s.)'e getirip:

"İşte bu, dünyada ve ahirette senin eşindir" demiştir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İmam Nevevi (r.a.) bu hadis hakkında, şu değerlendirmeyi yapmıştır:

"Şayet bu Allah'tan ise, onu yerine getirsin" sözü için Kadı İyaz şunları belirtmiştir:

"Eğer bu rüya, peygamberlikten ve rüyaları karışık düşlerden ayrılmadan

---

1139- Buhari (7/223) 63-Kitabu Menakıbı'l-Ensar 44-Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Aişe (r.a)'yle evlenmesi, Hz. Aişe (r.a)'nin Medine'ye gelişi ve Hz. Peygamber (a.s)'in onunla gerdeğe girişi babı.

Müslim (4/1889) 44-Kitabı Fadaili's-Sahabe 13-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.

1) Tirmizi (5/704) 50-Kitabu'l-menakıb 63-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı. Ayrıca İmam Tirmizi: "Hasen, garip bir hadis olup, bu hadisi sadece Abdullah bin Amr bin Alkame tarafından rivayet olunan hadislerden biliyoruz," demiştir.

önce ise, anlamı "Bu rüya, hak bir rüyadır" demektedir. Yok eğer peygamberlik geldikten sonra görülmüş ise, üç manası var demektir:

1. Şayet bundan amaç, rüya göründüğü gibi ise, tabire ve yoruma ihtiyaç yoktur. Allah Teala onu yerine getirip gerçekleştirecektir. Buradaki şüphe, rüyanın göründüğü gibi olup olmamasıdır. Tabire ve yeni bir yoruma ihtiyacı olup olmamasıdır.

2. Bu sözden amaç, "eğer dünyada hanımın olacaksa, Allah bu işi kolaylaştırsın" demek ise, onun dünyada mı, yoksa cennette mi hanımı olacağı konusundaki şüpheden ötürüdür.

3. Hz. Peygamber (a.s.) şüphe etmemiştir. Gerçeği haber vermiş, yalnız bunu şüphe şeklinde ifade etmiştir. Bu "Sen misin, yoksa Salim mi?" demesi gibidir. Bu, belağatçılara göre bir edebi sanat şeklidir. Bazıları bunu; mezc-i şekk bi'l-yakîn diye de adlandırmışlardır."

Fethu'l-Bârî'de şöyle geçmektedir:

"Bir melek seni bana getirdi" sözü, Ebu Selem"nin rivayetinde "bir de ne göreyim, seni taşıyan bir adam" şeklinde geçmektedir ki, o zaman sanki melek Hz. Peygamber (a.s.) için adam kılığına girmiştir."

İbn Hıbban'ın Hz. Aişe (r.a.)'den bir başka tarîkla rivayetinde *"Cebrail (a.s.) beni Allah Resulü (a.s.)'ne getirdi"* şeklinde geçmektedir.

"Bir parça ipek içinde" sözündeki "seraka" kelimesi sin, ra ve kaf harfleri üstünle harekelenmiş olarak "parça" anlamına gelmektedir. Bu söz, İbn Hıbban'ın rivayetinde "fi serakatin min haririn' şeklinde değil de, 'fi hırkati haririn' şeklinde gelmiştir.

Davudi: *"Seraka, elbise demektir."* diye ifade etmiştir. Şayet burada bu kelimenin yorumunu kastetmişse, bu doğrudur. Değilse, seraka kelimesi daha genel bir anlama gelmektedir.

Mühelleb ise garib bir mana vererek:

"Seraka, zar veya bürgü gibidir." demiştir.

Acurrî'nin Hz. Aişe (r.a.)'den bir başka tarîktan yaptığı rivayetten de o, *"Allah Resulü (a.s.)'ne benimle evlenmek emrolunduğunda Cebrail (a.s.) benim suretimi avucunda getirdi"* demektedir. Onun sureti ipek parçasında, ipek parçası da elinde idi demektir. Veya aynı haberde yer alan Hz. Aişe (r.a.)'nin "iki defa indi" sözüne dayanarak iki keyfiyyetle inmiş olması da muhtemeldir denilerek bununla bundan önceki rivayetin arası bulunmuştur.

"Yüzündeki örtüyü açtı" sözü Ebu Usame'nin rivayetinde *"Onu açıyorum ki"*

şeklinde halin suretini istihzar için muzari lafzıyla ifade etmiştir.

İbn Münir ise şu görüştedir:

"Hz. Peygamber (a.s.), istediği kız olan Hz. Aişe (r.a.)'nin görmesi caiz olan yerlerini görmüş olmasını arzu etme ihtimali vardır. 'Ekşifuhâ', "onu açıyorum ki" cümlesindeki zamir, seraka kelimesine ait olabilir. Bu da yüzünden o ipek parçasını açıyorum demektir. Böylelikle sanki o, bunu peygamberlerin rüyasının vahy olduğuna ve onların yakaza halinde korundukları gibi uykuda da korunduklarına hamletmiştir."

Yine İbn Münir:

"Çünkü Hz. Aişe (r.a.) o zaman çocukluk çağındaydı ve elbette avret söz konusu değildi." demektedir.

١١٤٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَطَبَ عَائِشَةَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ، فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ: إِنَّمَا أَنَا أَخُوكَ، فَقَالَ: «أَنْتَ أَخِي فِي دِينِ اللَّهِ وَكِتَابِهِ، وَهِيَ لِي حَلاَلٌ».

1140- Buhari, Urve bin Zübeyr (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s.) Hz. Ebu Bekir (r.a.)'den Hz. Aişe (r.a.)'yi isteyince, Hz. Ebu Bekir (r.a.) kendisine:

"Ben, ancak senin kardeşinim" dedi. O zaman Allah Resulü (a.s.):

"Sen Allah'ın dini ve kitabı konusunda benim kardeşimsin ve o bana helaldir" buyurdu."

Fethu'l-Bari'de İbn Battal'ın şu görüşleri taşıdığı anlatılmaktadır:

"Beşikte bile olsa küçük kızın" ileri yaştaki erkekle evlendirilmesi icma ile caizdir. Ama cinsi ilişkide bulunabilecek yaşa gelinceye kadar ondan yararlanılmaz."

Bu hadisten, babanın küçük kızını, iznini almaksızın nikahlayabileceği hükmü çıkmaktadır.

İbn-i Hacer şöyle diyor:

"Bu hükmü, zikredilmemiş olmasından çıkarmış gibidir. Zira buna delalet

---

1140- Buhari (9/123) 67-Kitabu'n-Nikah 11-Küçüklerin büyüklerle evlendirilmesi babı. Hadisi mürsel olarak rivayet etmiştir.

ettiği açık değildir.

Bunun "bakire evlendirilirken görüşü alınsın" emrinden önce olma ihtimali vardır. Ve bu da gayet açıktır. Çünkü olay, hicretten önce Mekke'de meydana gelmiştir."

Hz. Ebu Bekir (r.a.)'in *"Ben ancak senin kardeşinim"* sözü, kardeş kızıyla evlenmenin haram oluşuna delildir. Hz. Peygamber (a.s.)'in cevabındaki *"Sen, Allah'ın dini ve kitabı konusunda benim kardeşimsin biz din ve kitap kardeşiyiz"* sözü Allah Teala'nın *"Mü'minler ancak kardeştirler"* ve benzeri sözlerine işarettir. *"O bana helaldir"* sözünün anlamı ise, o kardeşimin kızı olmakla beraber, bana nikahı helal olur. Çünkü bu gibi nikahlara engel olan kardeşlik, din kardeşliği değil, nesep soy ve süt kardeşliğidir demektir.

١١٤١ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ: مَا تَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَتَاهُ جِبْرِيلُ بِصُورَتِي وَقَالَ هٰذِهِ زَوْجَتُكَ، وَتَزَوَّجَنِي وَإِنِّي لَجَارِيَةٌ عَلَيَّ خَوْفٌ فَلَمَّا تَزَوَّجَنِي أَلْقَى اللَّهُ عَلَيَّ حَيَاءً وَأَنَا صَغِيرَةٌ.

1141- Hakim, Hz. Aişe (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s.), Cebrail (a.s.), kendisine benim suretimi getirip "Bu senin hanımın" deyinceye kadar benimle evlenmemiştir. Ben, ürkek bir külçük kızken ve üzerimde "havf" varken nikahlandı. Benimle nikahlandığında, Allah ben henüz küçük olduğum halde bana bir haya ihsan etti."

١١٤٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَدِمْنَا مُهَاجِرِينَ فَسَلَكْنَا فِي ثَنِيَّةِ صَعْبَةٍ فَنَفَرَ جَمَلٌ كُنْتُ عَلَيْهِ نُفُورًا مُنْكَرًا، فَوَاللَّهِ مَا أَنْسَى قَوْلَ أُمِّي يَا عُرَيْسَةُ فَرَكِبَ بِي رَأْسَهُ، فَسَمِعْتُ قَائِلاً يَقُولُ وَاللَّهِ مَا أَرَاهُ: أَلْقِي خِطَامَهُ، فَأَلْقَيْتُهُ، فَقَامَ يَسْتَدِيرُ كَأَنَّمَا إِنْسَانٌ قَائِمٌ تَحْتَهُ يُمْسِكُهُ.

1142- Taberani, Hz. Aişe (r.a.)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hicret ederek gelirken, sarp bir tepeye yöneldik. Üzerinde olduğum deve,

---

1141- Müstedrek, (4/9) Ayrıca Hakim: "Bu, sahihu'l isnad bir hadistir. Ancak ne Buhari, ne de Müslim Sahihlerine almamışlardır." demiş, Zehebi de kendisini onaylamıştır.

1142- Mu'cemu'l-Kebir (23/183)

Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/229)'de şöyle demektedir: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, isnadı hasendir.

Havf: İzar şeklinde biçilen, hayızlı kadınların ve çocukların giydiği bir deri giysi.

karşı konulmaz bir şekilde ürktü. Vallahi, annemin 'Ey küçük gelin' deyişini unutamıyorum. Deve, beni boynuna aldı. Allah'a yemin olsun ki, kendisini görmediğim birisinin:

"Gemini bırak" dediğini duydum. Ve bıraktım. Deve, sanki altında kendisini (gemini) tutan bir insan varmışcasına dönmeye başladı."

١١٤٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: تَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ، فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ، فَنَزَلْنَا فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِي الْخَزْرَجِ، فَوَعِكْتُ، فَتَمَرَّقَ شَعْرِي، فَوَفَّى جُمَيْمَةً، فَأَتَتْنِي أُمِّي ــ أُمُّ رُومَانَ ــ وَإِنِّي لَفِي أُرْجُوحَةٍ، وَمَعِيَ صَوَاحِبُ لِي فَصَرَخَتْ بِي فَأَتَيْتُهَا لاَ أَدْرِي مَا تُرِيدُ بِي؟ فَأَخَذَتْ بِيَدِيَ حَتَّى أَوْقَفَتْنِي عَلَى بَابِ الدَّارِ، وَإِنِّي لأَنْهَجُ، حَتَّى سَكَنَ بَعْضُ نَفَسِي، ثُمَّ أَخَذَتْ شَيْئًا مِنْ مَاءٍ فَمَسَحَتْ بِهِ وَجْهِي وَرَأْسِي، ثُمَّ أَدْخَلَتْنِي الدَّارَ، فَإِذَا نِسْوَةٌ مِنَ الأَنْصَارِ فِي الْبَيْتِ، فَقُلْنَ: عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ، وَعَلَى خَيْرِ طَائِرٍ، فَأَسْلَمَتْنِي إِلَيْهِنَّ، فَأَصْلَحْنَ مِنْ شَأْنِي، فَلَمْ يَرُعْنِي إِلاَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ضُحًى، فَأَسْلَمْنَنِي إِلَيْهِ، وَأَنَا يَوْمَئِذٍ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ.

1143- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s.) benimle altı yaşımda iken nikah kıydı. Sonra Medine'ye gelip Haris bin Hazrecoğulları arasına yerleştik. O arada sıtmaya tutuldum. Bu sebeple seçlarım dökülüp daha sonra tekrar gürleşerek omuzlarıma indi. Derken (bir gün) annem -Ümmü Rûmân- yanıma geldi. Ben bir salıncaktaydım ve yanımda kız arkadaşlarım vardı. Annem bana seslendi. Hemen yanına vardım. Beni ne yapacağını bilmiyordum. Elimden tutarak beni evin kapısı önünde durdurdu. Ben sık sık soluyordum (çok heyecanlanmıştım). Nihayet nefesim biraz yatıştı. Sonra biraz su aldı, yüzümü ve başımı yıkadı. Sonra da beni eve soktu. Evde ensarlı kadınlar toplanıp bir araya gelmişlerdi.

"Hayırlı, bereketli ve uğurlu olsun." dediler.

Annem beni onlara teslim etti. Üstümü başımı düzeltip çekidüzen verdiler.

1143- Buhari (7/223) 63-Kitabu Menakıbı'l-Ensar 44-Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Aişe (r.a) ile evlenişi babı.

Müslim (2/1038) 16-Kitabu'n-Nikah 10-Babanın küçük bakire kızına nikah kıyması babı.

Beni sadece Resulullah (a.s.)'ın kuşluk vakti çıkagelişi korkuttu. Kadınlar beni O'na teslim ettiler. Ben (o zaman) 9 yaşındaydım."

Bir rivayette de (1) aynısını anlatmış, ancak orada şöyle demiştir:

"Elimi tuttu, kapının önünde durdurdu.

"Hıh... hıhh...." diye soluyordum. Nihayet hızlı hızlı solumam kesildi."

Yine aynı rivayette şunu da söylemiştir:

"Başımı yıkadı, bana çekidüzen verdiler. Derken aniden Resululah (a.s.) çıkageldi. Kadınlar beni O'na teslim etti."

Bir başka rivayette ise (2) Hz. Aişe (r.a.) annemiz şöyle anlatmıştır:

"Hz. Peygamber (a.s.) benimle 6 yaşımda iken nikahlanmış ve 9 yaşımda iken gerdeğe girmiştir. Allah Resulü (a.s.)'nün yanında 9 yıl kalmış bulunuyorum."

Urve'den gelen diğer bir rivayette ise (3) şöyle geçer:

"Hz. Hatice (r.a.) Hz. Peygamber (a.s.)'in Medine'ye hicret etmesinden üç yıl önce vefat etti. İki yıl -veya yaklaşık iki yıl- durup Hz. Aişe (r.a.) ile nikahlandı. Hz. Aişe (r.a.) o zaman 6 yaşında idi. 9 yaşında iken de zifafa girdi."

Müslim'in Hz. Aişe (r.a.)'den yaptığı bir rivayette de (4) Hz. Aişe (r.a.) şöyle anlatır:

"Hz. Peygamber (a.s.) benimle 7 yaşında iken nikahlanmış ve 9 yaşında iken zifafa girmiştir. Oyuncak bebeklerim de yanımda idi. 18 yaşımda iken de Resulullah (a.s.) vefat etmiştir."

Bir başka rivayette (5) de şöyle geçer:

"Resulullah (a.s.) ona 6 yaşında iken nikah kıymış, 9 yaşında iken gerdeğe girmiş ve 18 yaşında iken de vefat etmiştir."

Bir Açıklama

Fethu'l-Bari adlı eserinde İbn Hacer şöyle der:

---

1) Müslim, a.y.

2) Buhari (9/190) 67-Kitabu'n-Nikah 38-Adamın küçük çocuğuna nikah kıyması babı.

3) Buhari (7/224) 63-Kitabu Menakıbı'l-Ensar 44-a.y.

4) Müslim (2/1039) 16-Kitabu'n-Nikah 10-Babanın küçük bakire kızına nikah kıyması babı.

5) Müslim, a.y.

"Benimle 6 yaşında iken evlendi" sözü ,bana nikah kıydı demektir.

"Haris bin Hazrecoğullarının arasına yerleştik" sözü, ileride açıklayacağımız gibi kendisi annesi ve kızkardeşi Esma bint Ebi Bekir'le geldikleri zamana delalat eder.

"Saçlarım döküldü" sözündeki kelime zây harfiyle döküldü, Keşmihini'ye göre râ harfi ile yolunda anlamına gelir.

"Feveffa (yeniden geldi)" sözü ise, çoğaldı anlamınadır. Sözlü anlatımda yerine konulacak kelime düşünülmüştür. Sonra sıtmadan kurtuldum da saçlarım büyüyüp çoğaldı demektir.

"Cümeyme "saçlarım omuzlarıma dökülüyordu" sözüne gelince, cim harfiyle zammeli cumme kelimesinin ism-i tasgîridir. Başın, alnın simetriğine gelen kısmındaki saçların toplanmış halidir. Saç, omuzlara indiğinde cumme, kulak memelerine indiğinde ise vefra adını alır.

"Salıncakta" sözüne gelince, urcûha şeklinde olup çocukların oynadığı salıncaktır.

"Enhucu" sözü de yüksek sesle nefes alıp verme, soluma anlamına gelmektedir.

Ensar kadınlarının "ala hayri tairin" sözü ise, uğurlu kademli olsun demektir.

"Beni korkutmadı" sözü de, yeru'ni şeklinde ra harfi ötüreli ve ayın harfi cezimli olarak O'nun yanına girmenin dışında hiçbir şeyden korkmadım" demektir. Ansızın yanına girildiğinde insanın genellikle korktuğu anlatılmıştır."

١١٤٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَلْعَبُ بِالْبَنَاتِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ لِي صَوَاحِبُ يَلْعَبْنَ مَعِيَ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ يَنْقَمِعْنَ مِنْهُ فَيُسَرِّبُهُنَّ إِلَيَّ فَيَلْعَبْنَ مَعِيَ.

1144- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Allah Resulü (a.s.)'nün yanında oyuncak bebeklerle oynardım. Benimle oy-

---

1144- Buhari (10/526) 78-Kitabu'l-Edeb 81-İnsanlara müsamahalı davranmak babı. Müslim (4/1890) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 13-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.
***el-benat:** Oyuncak bebekler.*

nayan arkadaşlarım da vardı. Resulullah (a.s.) girdiğinde O'ndan kaçıp evin içine saklanırlardı. O da onları bana gönderirdi de benimle oynarlardı."

Ebu Davut'un rivayetinde (1) de şöyle anlatmıştır:

"Ben, oyuncak bebeklerle oynardım. Bazan Resulullah (a.s.) kız çocukları yanımdayken gelirdi. O girince (dışarı) çıkarlar, O çıkınca (içeri) girerlerdi."

Bir başka rivayette (2) ise Hz. Aişe (r.a.) şöyle der:

Resulullah (a.s.) Tebük veya Hayber Gazvesi'nden dönmüştü. Hz. Aişe (r.a.)'nin sofasında da (duvarda bulunan ve önüne perde çekilerek içine bazı eşyalar konulan bir girinti) perde vardı. Bir rüzgar esti de perdenin bir tarafı açılarak Hz. Aişe (r.a.)'nin oyuncak bebekleri gözüktü. Allah Resulü (a.s.):

"Bunlar da nedir ya Aişe" diye sordu. Hz. Aişe (r.a.):

"Kızlarım" diye cevap verdi. Resulullah (a.s.) bebeklerin arasında yamadan iki kanadı bulunan bir at gördü ve:

"Şu ortalarında gördüğüm nedir?" buyurdu. Hz. Aişe (r.a.):

"At" dedi. Resulullah (a.s.) bu kez:

"Şu üzerindekiler nedir peki?" diye sordu.

"İki adet kanat" dedi.

"Atın kanatları olur mu?" buyurdu.

"Süleyman (a.s.)'ın kanatlı atlarının olduğunu duymadın mı?" dedi"

Hz. Aişe (r.a.):

"Bunun üzerine Resulullah (a.s.), azı dişleri görününceye kadar güldü" dedi."

Bir Açıklama

Nevevi der ki:

"Hz. Aişe (r.a.)'den rivayet olunmuştur ki o, Resulullah (a.s.)'ın yanında oyuncak bebeklerle oynardı" sözü hakkında Kâdî, "Bu hadisten oyuncak bebeklerle oynamanın caiz olduğu anlaşılır. Oyuncak bebekler, yasaklanan resim ve heykellerden ayrı hükme tabidirler. Alimler; oyuncak bebeklerin alınıp satılmasını caiz görmüşlerdir."

---

1) Ebu Davud, (4/283) Kitabu'l Edeb, Oyuncak bebeklerle oynama babı.

2) Ebu Davud, (4/283) Kitabu'l Edeb, Oyuncak bebeklerle oynama babı.

İmam Malik'ten oyuncak bebeklerin alınıp satılmasının mekruh olduğuna ait bir görüş aktarılmıştır. Ancak bu görüş, oyuncak bebek ticaretiyle uğraşarak geçimini temin etmenin mekruh olmasına ve mürüvvet sahiplerini bunların ticaretinden vazgeçirmeye yönelik olduğu anlaşılır, oynamanın mekruh olmasına değil... Cumhur-u Ulemanın görüşü, onlarla oynamanın caiz olduğu şeklindedir.

Bir gurup alim ise: *"Bu, resim ve heykel yasağıyla nesh olunmuştur."* demiştir.

"Arkadaşlarım bana gelirdi. Onlar Resulullah (a.s.)'tan gizlenirler, O ise onları benim yanıma gönderirdi." sözündeki 'yenkamı'ne' kelimesi, Resulullah (a.s.)'tan haya ettikleri ve heybetinden irkildikleri için ortalıktan kaybolurlar ve en yakın bir eve girerlerdi. Resulullah (a.s.) ise onları gönderirdi. İşte bu, Allah Resulü (a.s.)'nün lütfundan ve iyi geçimli oluşundandı.

١١٤٥ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَ: مَا رَأَيْتُ صَانِعًا طَعَامًا مِثْلَ صَفِيَّةَ، صَنَعَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ طَعَامًا فَبَعَثَتْ بِهِ، فَأَخَذَنِي أَفْكَلٌ فَكَسَرْتُ الْإِنَاءَ، فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! مَا كَفَّارَةُ مَا صَنَعْتُ؟ قَالَ: «إِنَاءٌ مِثْلُ إِنَاءٍ، وَطَعَامٌ مِثْلُ طَعَامٍ».

1145- Ebu Davud ve **Nesai**, Hz. Aişe (r.a.)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Safiyye gibi yemek yapan birini görmedim. Allah Resulü (a.s.) için bir yemek yapıp gönderdi. Beni (kıskançlığımdan) bir titreme aldı. Kabı kırdım. Ondan sonra:

"Ya Resulullah, yaptığımın keffareti nedir?" diye sordum. O da:

"O kap gibi bir kap ve o yemek gibi bir yemek" buyurdu."

١١٤٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ، فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِصَحْفَةٍ فِيهَا طَعَامٌ، فَضَرَبَتِ الَّتِي النَّبِيُّ ﷺ فِي بَيْتِهَا يَدَ الْخَادِمِ، فَسَقَطَتِ الصَّحْفَةُ، فَانْفَلَقَتْ، فَجَمَعَ

1145- Ebu Davud (3/297) Kitabu'l-Büyü. Bir şeyi ifsad edenin benzerini ödemesi babı. Nesai (7/71) Kitabu İşreti'n-Nisa, Kıskançlık babı. İsnadı hasendir. Hafız (İbn Hacer) bu hadisi Fethu'l-Bari'de tahsin etmiştir.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِلَقَ الصَّحْفَةِ، ثُمَّ جَعَلَ يَجْمَعُ فِيهَا الطَّعَامَ الَّذِي كَانَ فِي الصَّحْفَةِ وَيَقُولُ: «غَارَتْ أُمُّكُمْ، غَارَتْ أُمُّكُمْ» ثُمَّ حَبَسَ الْخَادِمَ، حَتَّى أُتِيَ بِصَحْفَةٍ مِنْ عِنْدِ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا، فَدَفَعَ الصَّحْفَةَ الصَّحِيحَةَ إِلَى الَّتِي كُسِرَتْ صَحْفَتُهَا، وَأَمْسَكَ الْمَكْسُورَةَ فِي بَيْتِ الَّتِي كُسِرَ فِيهِ.

1146- Buhari, Enes bin Malik (r.a.)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s.) kadınlarından birisinin yanındaydı. Mü'minlerin annelerinden birisi, içinde yemek bulunan bir tabak gönderdi. Hz. Peygamber (a.s.)'in evinde bulunan hanımı hizmetçinin eline vurdu. Tabak yere düştü ve yarıldı. Resulullah (a.s.) tabağın yarığını birleştirip tabakta bulunan yemeği onun içine toplamaya başladı. (Bu arada) Şöyle diyordu:

"Anneniz kıskandı, anneniz kıskandı."

Sonra hizmetçiyi evinde olduğu hanımının yanından bir tabak getirilinceye kadar alıkoydu. Sağlam tabağı, tabağı kırılan hanımına gönderdi. Kırık olanı da tabağın evinde kırıldığı hanımının evinde bıraktı."

Nesai'nin rivayetinde ise (1) şöyle geçer:

"Ümmü Seleme, kendine ait bir tabakla Hz. Peygamber (a.s.)'e ve ashabına bir yemek getirdi. Derken Hz. Aişe (r.a.) bir elbise giymiş olarak geldi, yanında ceviz kıracak büyüklükte bir taş vardı. Onunla tabağı iki parçaya ayırdı.

Hz. Peygamber (a.s.) tabağın iki parçasını bir araya getirdi.

"Yiyin! Anneniz kıskandı. Yiyin, anneniz kıskandı." diyordu."

Sonra Allah Resulü (a.s.) Hz. Aişe (r.a.)'den bir tabak alıp onu Ümmü Seleme'ye gönderdi. Ümmü Seleme'nin (kırık) tabağını da Hz. Aişe (r.a.)'ye verdi."

١١٤٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ؛ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا خَرَجَ أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَطَارَتِ الْقُرْعَةُ عَلَى عَائِشَةَ وَحَفْصَةَ فَخَرَجَتَا مَعَهُ جَمِيعًا، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ بِاللَّيْلِ سَارَ مَعَ عَائِشَةَ يَتَحَدَّثُ مَعَهَا. فَقَالَتْ حَفْصَةُ لِعَائِشَةَ:

1146- Buhari (9/320) 67-Kitabu'n-Nikah 107-Kıskançlık babı.

1) Nesai (7/70) Kitabu İşreti'n-Nisa, kıskançlık babı.

أَلاَ تَرْكَبِينَ بَعِيرِي وَأَرْكَبُ بَعِيرَكِ، فَتَنْظُرِينَ وَأَنْظُرُ؟ قَالَتْ: بَلَى. فَرَكِبَتْ عَائِشَةُ عَلَى بَعِيرِ حَفْصَةَ، وَرَكِبَتْ حَفْصَةُ عَلَى بَعِيرِ عَائِشَةَ فَجَاءَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى جَمَلِ عَائِشَةَ وَعَلَيْهِ حَفْصَةُ، فَسَلَّمَ ثُمَّ سَارَ مَعَهَا. حَتَّى نَزَلُوا. فَافْتَقَدَتْهُ عَائِشَةُ فَغَارَتْ. فَلَمَّا نَزَلُوا جَعَلَتْ تَجْعَلُ رِجْلَهَا بَيْنَ الإِذْخِرِ وَتَقُولُ: يَارَبِّ! سَلِّطْ عَلَيَّ عَقْرَبًا أَوْ حَيَّةً تَلْدَغُنِي. رَسُولُكَ وَلاَ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقُولَ لَهُ شَيْئًا.

1147- Buhari ve **Müslim**, Hz. Aişe (r.a.)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s.) yolculuğa çıktığında kadınları arasında kur'a çekerdi. Bir defasında kur'a Hz. Aişe (r.a.) ile Hafsa (r.a.)'ya düştü. Ve ikisi birden O'nunla yola çıktı. Allah Resulü (a.s.) gece olduğunda Hz. Aişe (r.a.) ile birlikte yürür,, onunla konuşurdu. Derken Hafsa (r.a.) Hz. Aişe (r.a.) ye:

"Bu gece benim deveme binmek ister misin? Ben de senin devene binerim sen de görürsün, ben de görürüm." dedi. Hz. Aişe (r.a) de:

"Hay hay" cevabını verdi. Ve Hafsa (r.a.)'nın devesine bindi. Hafsa (r.a.) da Hz. Aişe (r.a.)'nin devesine bindi. Az sonra Allah Resulü (a.s.) Hz. Aişe (r.a.)'nin devesinin yanına geldi. Üzerinde Hafsa vardı. Selam verdi, sonra onunla birlikte yürüdü. Nihayet (bir yerde) mola verdiler. Hz. Aişe (r.a.), Resulullah (a.s.)'ı aradı ve kıskandı.

Mola verdiklerinde, ayağını izhır otlarının arasına sokup:

"Ya Rabbi! Bana beni sokacak bir akrep veya yılan musallat et, Resulündür, O'na birşey söyleyemiyorum" demeye başladı."

İbn Hacer, Feth'u'l-Bârî adlı eserinde şöyle demektedir:

"Yola çıkmak istediğinde" sözü, çekilen kur'anın yalnızca yolculuk haline ait olduğuna işaret etmektedir. Yani Resululah (a.s.)'ın kur'a çekme olayı genel bir olay değildir. Bu olay, hangi hanımıyla yolculuğa çıkacağını belirlemek içindir. Hanımları arasında pay etmek istediği şeylerde de kur'a yolunu denediği olmuştur. Dilediğinden başlamaz, hanımları arasında kur'a çeker ve kur'a kendisine çıkanla işe başlardı. Ancak o şeye kendileri razı olurlarsa, kur'a çekmezdi."

1147- Buhari (9/310) 67-Kitabu'n-Nikah 97-Yolculuğa çıkmak istediğinde hanımları arasında kur'a çekmesi babı.

Müslim (4/1984) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 13-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.

"Kadınları arasında kur'a çekti" sözü konusunda, İbn Sa'd, Kasım tarikıyla Hz. Aişe (r.a.)'den yaptığı bir başka rivayette ilaveten şöyle bir şey rivayet etmiştir:

"Kur'a, benden başkasının payına çıktığında ondan hoşlanmazdı."

Ortaklar arasında paylaşım konusunda kur'a çekmenin meşru olduğuna bu hadis delil gösterilmiştir.

Hanefiler'le Malikiler'in meşhur görüşü, kur'aya itibar edilmeyeceği şeklindedir. Kadı İyaz bu konuda şöyle der:

"Bu, Malikilerin meşhur görüşüdür. Çünkü kur'a çekimi, bahistir ve kumardır. Hanefiler'in kur'aya cevaz verdiği de söylenmiştir."

Bu konuyla ilgili olarak şöyle söyleyenler de olmuştur:

"Malikiler'den kur'ayı yasaklayanlar, bazı kadınların yolculukta diğer kadınlardan daha yararlı olabileceğini söylemişlerdir. Çekilen kur'a, yolculuk yararsız olana çıkarsa, kocanın durumu için iyi olmayacaktır. Halbuki yararı olabileceğe kur'a çıksa, koca için daha iyi olur."

Kurtubi ise şöyle der:

"Kur'anın kadınların durumlarının değişikliğine göre değişmesi gerekir ve kur'anın meşruluğu onunla bir tanesi çıkmasın diye durumlarının aynı olmasına tahsis edilir. Bu durumda tercih edilen olmaksızın bir tercih olur."

Bunda, tahsise hamledişi sebebiyle aslen hadisi reddetmemekle birlikte, Malikî mezhebini gözetme söz konusudur. Davudi ise şöyle demiştir:

"Birlikte yürüme olayının, Hz. Aişe (r.a)'nin gecesinde olma ihtimali vardır. Bundan dolayı kıskançlığa kapılmış, bu kıskançlıktan ötürü, neredeyse ölmesi için kendisine bedduada bulunmuştur. Bu olaya şu şekilde itiraz edenler olmuştur: Resulullah (a.s) yolda yürüme olayını eşit şekilde hanımları arasında yaymış olmalıydı. Halbuki durum böyle değildir. Zira, Hz. Peygamber (a.s)'in, Hz. Hafsa (r.a)'nın Hz. Aişe (r.a)'ye hile düzenleyeceği kadar tek yanlı bir uygulamaya gitmiş olması asla düşünülemez."

Ayrıca İslam üleması, kur'a çekme usulünün sadece yolculuklara has kılındığını, evde mukim kaldığı müddetçe kur'a çekme işine asla baş vurmadığını belirtmişlerdir.

İbni Munzir'den ise, bu konunun gerekli olmadığı nakledilmiştir. Yani İbni Munzir'e göre, Resulullah (a.s) yolculuğa çıktığında yanına almadığı hanımlarının haklarının yolculuktan döndüğünde iade etmesinin gerekmediğini anlatmıştır.

Böyle olunca, kur'a çekmenin bir yararı kendisini göstermektedir:

Allah Resulü, hanımları arasında adalet ve eşit muameleyle davranmayı terk etmesine yol açabilecek uygulamalara girmemiştir. Buradan, Allah Resulü, yolculukta yanına aldığı hanımlarını hoşlandığı, ya da daha çok beğendiği için seçmemiş olduğu ortaya çıkmaktadır.

Şafii Kadim'in bu konudaki görüşü ise şöyledir:

"Eğer yola çıkan koca, arkada bıraktığı hanımlarının haklarını ihlal ediyorduysa, o zaman kur'a çekmenin bir anlamı olamaz. Ve kur'a çekmeye gerek kalmaz. O koca, istediği hanımını yanına alır ve yola çıkar. Kur'anın anlamı, yolculuğa çıkacak olan hanım, gerçekten kendisine bu hakkın isabet etmiş olmasından dolayı yola çıkar."

Böyle bir durumda bir yere yolculuk yapıldığında, yanına alınan hanım ile gidildiği yerde uzun süre kalınırsa, geride kalan hanımların durumları ne olur? Geride kalan hanımlar, kocasıyla giden hanıma göre, yolculuğun bitiminde, aralarındaki geçen günlerin eşi kadar kocalarıyla beraber kalacaklar mıdır?

Böyle bir soruya ulema şöyle cevap vermiştir:

Yolculuk esnasında kocasının yanında bulunan hanım, kocasıyla birlikte çeşitli çileler ve zorluklar geçirmiştir. Bu açıdan, geri dönüldüğünde, kendisi diğer hanımlarıyla aynı muameleye tabi tutulur, diğer hanımlar onun önüne geçirilemez.

Bu hadiste pek çok mana, ders ve hikmet vardır. Bunlardan birisi de şeriatın amacı saptırılmadıkça, hilenin caiz oluşudur...

١١٤٨ــ رَوَى أَحْمَدُ وَأَبُو يَعْلَى وَالطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أُهْدِيَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ قِلاَدَةٌ مِنْ جَزْعٍ مُلَمَّعَةٌ بِالذَّهَبِ وَنِسَاؤُهُ مُجْتَمِعَاتٌ فِي بَيْتٍ كُلُّهُنَّ، وَأُمَامَةُ بِنْتُ أَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ جَارِيَةٌ تَلْعَبُ فِي جَانِبِ الْبَيْتِ بِالتُّرَابِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كَيْفَ تَرَيْنَ هٰذِهِ؟» فَنَظَرْنَا إِلَيْهَا، فَقُلْنَا: يَارَسُولَ اللَّهِ مَارَأَيْنَا أَحْسَنَ مِنْ هٰذِهِ قَطُّ وَلاَ أَعْجَبَ فَقَالَ: «أَرْدُدْنَهَا إِلَيَّ» فَلَمَّا أَخَذَهَا قَالَ: «وَاللَّهِ لأَضَعَنَّهَا فِي رَقَبَةِ أَحَبِّ أَهْلِ الْبَيْتِ إِلَيَّ» قَالَتْ عَائِشَةُ: فَأَظْلَمَتْ عَلَيَّ الأَرْضُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ خِشْيَةَ أَنْ يَضَعَهَا فِي رَقَبَةِ غَيْرِي مِنْهُنَّ وَلاَ أُرَاهُنَّ إِلاَّ أَصَابَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي أَصَابَنِي وَوَجَمْنَا جَمِيعًا سُكُوتًا، فَأَقْبَلَ بِهَا حَتَّى وَضَعَهَا فِي رَقَبَةِ أُمَامَةَ بِنْتِ أَبِي الْعَاصِ فَسُرِّيَ عَنَّا.

1148- Ahmed, Ebu Ya'la ve Taberani, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Allah Resulü (a.s)'ne altın suyuna batırılmış bir gözboncuğu hediye edildi. Kadınlarından tamamı da bir evde toplanmışlardı. Ümame bint Ebi'l-As bin Rabi' ise, evin yanında toprakla oynamakta olan küçük bir kız çocuğuydu. Resulullah (a.s) (elindeki gözboncuğunu göstererek):

"Bunu nasıl buluyorsunuz?" diye sordu. Ona baktık ve:

"Ey Allah'ın Resulü, asla bundan daha güzelini ve daha beğenilir olanını görmedik," dedik. Bunun üzerine:

"Onu bana geri verin," buyurdu. Onu alınca da:

"Allah'a yemin ederim ki, bunu ehl-i beytten en sevdiğimin boynuna takacağım," dedi."

Hz. Aişe (r.a), bundan sonrasını şöyle anlatmıştır:

"Göztaşını, benden başkasının boynuna takması korkusundan, Allah Resulü (a.s) ile aramdaki toprak parçası gözümde kararmıştı. Diğer hanımlarını da beni kaplayan duygunun kapladığını görüyordum ve herkesi bir sessizlik kaplamıştı. Hz. Peygamber (a.s), göztaşını götürüp Ümmü bint Ebi'l-As'ın boynuna taktı. Ve o hal, üzerimizden gidiverdi."

٤٩ . ١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا لَيْلاً، قَالَتْ: فَغِرْتُ عَلَيْهِ، فَجَاءَ فَرَأَى مَا أَصْنَعُ، فَقَالَ: «مَالَكِ يَا عَائِشَةُ، أَغِرْتِ؟» فَقُلْتُ: وَمَا لِي لاَ يَغَارُ مِثْلِي عَلَى مِثْلِكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَقَدْ جَاءَكِ شَيْطَانُكِ؟» قَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ أَوَ مَعِيَ شَيْطَانٌ؟ قَالَ: «نَعَمْ»، قُلْتُ: وَمَعَ كُلِّ إِنْسَانٍ؟ قَالَ: «نَعَمْ» قُلْتُ: وَمَعَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «نَعَمْ، وَلَكِنَّ رَبِّي أَعَانَنِي عَلَيْهِ حَتَّى أَسْلَمَ».

1149- Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bir gece benim yanımdan çıkmıştı. Onu kıskandım. Biraz sonra gelerek ne yaptığımı gördü ve:

1148- Ahmed, Müsned (6/101-261)

Heysemi, Mecma'u'z-Zeva'id (9/254)'de: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, lafız ona aittir. Ayrıca özetle Ebu Ya'la da tam olarak rivayet etmiştir. Ahmed ve Ebu Ya'la'nın isnadları hasendir" demiştir.

"Sana ne oldu ya Aişe, kıskandın mı?" diye sordu.

"Bana ne olabilir ki? Benim gibi birisi, senin gibi bir kimseyi kıskanmaz mı?" diye cevap verdim.

"Yoksa sana şeytanın mı geldi?" buyurdu.

"Ey Allah'ın Resulü, yoksa benimle birlikte bir şeytan mı var?" diye sordum.

"Evet," diye cevap verdi.

"Ya her insanla birlikte (de var mı)?" diye sordum, bu defa:

"Evet," buyurdu.

"Seninle de mi, ya Resulullah?" dedim.

"Evet (benimle de). Ancak Rabbim ona karşı bana yardım etti de müslüman oldu," buyurdu."

Bir Açıklama

Nevevi (r.a), Müslim şerhinde şöyle der:

"Fe esleme' kelimesi, 'Fe eslemu' ve 'fe esleme' şeklinde mim harfi ötreli ve üstünlü olarak gelmiş, iki meşhur rivayettir. Ötreli okuyanlar, anlamı; "Ben onun şerrinden ve fitnesinden selamet bulurum" demektedir derken; üstünlü okuyanlar, anlamı; "o yoldaş (şeytan) İslam'dan türetilmiş esleme fiiliyle İslam'a girdi ve bana iyilikten başka birşey emretmeyen bir mü'min oldu" demektir. Hangisinin daha tercih edilir olduğunda ise ihtilaf edilmiştir."

Hattabi:

"Doğru seçim, ötredir" derken; Kadi Iyad, üstünü tercih ederek, Allah Resulü (a.s)'nün *"artık bana iyilikten başka birşey emretmiyor"* sözünden dolayı *"muhtar olan (seçilip tercih edilen) budur"* demiştir."

İmam Nevevi şöyle devam eder:

"Biliniz ki, İslam ümmeti, Hz. Peygamber (a.s)'in vücudunun, hatırının ve di-

---

1149- Müslim (4/2186) 50-Kitabu sıfati'l-münafıkin ve ahkamihim 16-Şeytanın kışkırtması ve çetelerini insanları dinden çıkarmak için yollaması ve her insanla birlikte bir şeytanın bulunması babı.

***Yoksa sana şeytan mı geldi?:** O şeytan gelip de benim, hanımlarından birinin yanına gittiğim şüphesini mi attı? Sen de bunun için beni inceleyip teftiş ediyorsun? anlamınadır.*

linin şeytandan korunduğu ismet konusunda icma etmiştir. Hadiste şeytanın, dinden saptırmasından, vesvesesinden, azdırmasından sakındırmaya işaret edilmektedir. Dolayısıyla biz, ondan imkan ölçüsünde sakınmak için onun bizimle olduğunu bilmekteyiz."

١١٥٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مَسْرُوقٍ أَنَّهُ قِيلَ لَهُ: هَلْ كَانَتْ عَائِشَةُ تُحْسِنُ الفَرَائِضَ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ رَأَيْتُ مَشْيَخَةَ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ ﷺ يَسْأَلُونَهَا عَنِ الْفَرَائِضِ.

1150- Taberani, Mesruk (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Mesruk'a:

"Hz. Aişe (r.a) iyi feraiz bilir miydi?" diye soruldu. Mesruk da:

"Canımı alıvermek elinde olana yemin ederim ki, Muhammed (a.s) ashabının ileri gelenlerinin ona feraiz sorduklarını görmüş bulunuyorum," dedi."

١١٥١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «لَوْ جُمِعَ عِلْمُ نِسَاءِ هٰذِهِ الْأُمَّةِ فِيهِنَّ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ ﷺ كَانَ عِلْمُ عَائِشَةَ أَكْثَرُ مِنْ عِلْمِهِنَّ».

1151- Taberani, Zühri (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s):

"Peygamber (a.s)'in hanımları da dahil, bu ümmet kadınlarının ilmi biraraya gelse (yine de) Aişe'nin ilmi, onların ilimlerinden çok olur," buyurdu."

١١٥٢ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا أَشْكَلَ عَلَيْنَا أَصْحَابَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَدِيثٌ قَطُّ، فَسَأَلْنَا عَائِشَةَ إِلَّا وَجَدْنَا عِنْدَهَا مِنْهُ عِلْمًا.

1152- Tirmizi, Ebu Musa el-Eş'ari (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Biz, Resulullah (a.s)'ın ashabına çetin gelen bir hadis olmazdı ki, Hz. Aişe

---

1150- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/242)'de rivayet etmiş: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup isnadı hasendir." demiştir.

1151- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/243)'de zikrederek: "Hadisi Taberani, mürsel olarak rivayet etmiş olup, ravileri sika'dır" demiştir.

(r.a)'ye soralım da, onda, o hadise ait bir bilgi bulmayalım."

١١٥٣ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ إِنِّي أُفَكِّرُ فِي أَمْرِكِ فَأَعْجَبُ. أَجِدُكِ مِنْ أَفْقَهِ النَّاسِ فَقُلْتُ مَا يَمْنَعُهَا؟ زَوْجَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَابْنَةُ أَبِي بَكْرٍ وَأَجِدُكِ عَالِمَةً بِأَيَّامِ الْعَرَبِ وَأَنْسَابِهَا وَأَشْعَارِهَا؟ فَقُلْتُ: وَمَا يَمْنَعُهَا؟ وَأَبُوهَا عَلَّامَةُ قُرَيْشٍ؟ وَلٰكِنْ أَعْجَبُ أَنِّي أَجِدُكِ عَالِمَةً بِالطِّبِّ فَمِنْ أَيْنَ؟ فَأَخَذَتْ بِيَدِي وَقَالَتْ: يَا عُرَيَّةُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَثُرَتْ أَسْقَامُهُ فَكَانَتْ أَطِبَّاءُ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ يَبْعَثُونَ لَهُ فَتَعَلَّمْتُ ذٰلِكَ.

1153- Ahmed ve Bezzar, Urve (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz. Aişe (r.a)'ye:

"Senin durumunu düşünüp hayran oluyorum. Senin insanların fıkhı en iyi bileni olduğunu görüyorum. Hemen kendi kendime "Buna engel olan ne ki? Öyle ya Allah Resulü (a.s)'nün hanımı ve Hz. Ebu Bekir (r.a)'in kızı" diyorum. Ayrıca senin Eyyamu'l-arab'ı (Arap Savaşlarını), arapların soy-sopunu ve şiirlerini bildiğini de görüyor ve yine kendi kendime "Buna engel olan ne ki? Öyle ya, babası Kureyş'in allamesi" diyorum. Ama şaşıyorum, sen tıbbı da biliyorsun. Bu (bilgiyi) nereden (aldın)?" diye sordum. Elimi tutup:

"Urvecik (Urve Hz. Aişe (r.a)'nin yeğeni idi), şüphesiz Resulullüh (a.s) sık hastanırdı da arap ve acem doktorları ona (reçeteler, tedavi metodlarına dair bilgiler ve ilaçlar) yollarlardı. İşte ben (tıb bilgisini) onlardan öğrendim," dedi."

1152- Tirmizi (5/705) 50-Kitabu'l-Menakıb 63-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı. Ayrıca Tirmizi "Bu, hasen, sahih bir hadistir" diye de not düşmüştür.

1153- Ahmed, Müsned (6/67)

Bezzar, Keşful-estar (3/240)

Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/242)'de şöyle der: "Hadisi, Bezzar rivayet etmiştir ki, lafız ona aittir. Ayrıca Ahmed, benzer şekilde rivayet etmiştir. Ancak Ahmed'in isnadında "Hz. Aişe (r.a): "Ben ona ilaç yapıyordum sonra..." şeklinde bir ifade vardır. Yine hadisi, Taberani, el-Mu'cemu'l-Evsat ve'l-Kebir'de rivayet etmiş olup, isnadında Abdullah bin Muaviye ez-Zübeyri isminde bir ravi vardır. Ebu Hatim, onun için "Müstakımu'l-hadistir ve kendisinde za'f vardır" der. Ahmed'le Taberani'nin 'el-Kebir'deki ravilerinin geri kalanı sika'dır.

١١٥٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ خَطِيبًا قَطُّ أَبْلَغَ وَلاَ أَفْصَحَ وَلاَ أَفْطَنَ مِنْ عَائِشَةَ.

1154- Taberani, Muaviye (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Allah'a yemin ederim ki, asla Hz. Aişe (r.a)'den daha belağatlı, daha fasih ve daha zeki bir hatip görmedim."

Bir rivayette de (1):

"Hz. Aişe (r.a)'den daha fasih konuşan bir kimse görmedim." denilmiştir.

١١٥٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: مَا رَأَيْتُ امْرَأَةً أَعْلَمَ بِطِبٍّ وَلاَ بِفِقْهٍ وَلاَ بِشِعْرٍ مِنْ عَائِشَةَ.

1155- Taberani, Urve (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ne tıbbı, ne fıkhı, ne de şiiri Hz. Aişe (r.a)'den daha iyi bilen bir kadın görmedim."

١١٥٦ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: فَتَكَلَّمْتُ أَنَا، فَقَالَ: «أَمَا تَرْضِينَ أَنْ تَكُونِي زَوْجَتِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» قُلْتُ: بَلَى وَاللَّهِ. قَالَ: «فَأَنْتِ زَوْجَتِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ».

1156- Hakim, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Fatıma (r.a)'dan söz etti de (dayanamayıp) hemen ben de bir şeyler söyledim. O zaman:

"Hem dünyada, hem de ahirette hanımım olmaya razı olmaz mısın?" diye

---

1154- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/243)'de zikrederek: "Hadisi Taberani rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

1155- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/242)'de zikrederek: "Hadisi Taberani rivayet etmiş olup isnadı hasendir" demiştir.

1156- Hakim, Müstedrek (4/10) Ayrıca Hakim "Hadis sahihtir. Ne var ki, ne Buhari, ne de Müslim eserlerine almamışlardır" diye not düşmüş, Zehebi de kendisini onaylamıştır.

1) a.g.e

sordu.

"Razı olurum vallahi," dedim. Bunun üzerine:

"Sen, hem dünyada, hem de ahirette hanımımsın," buyurdu."

١١٥٧ ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ زِيَادٍ الْأَسَدِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ يَحْلِفُ بِاللَّهِ إِنَّهَا زَوْجَتُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

1157- Hakim, Abdullah bin Ziyad el-Esedi (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ammar bin Yasir 'in, Hz. Aişe (r.a)'nin hem dünyada, hem de ahirette Allah Resulü (a.s)'nün hanımı olduğuna yemin ettiğini duydum."

١١٥٨ ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: خِلَالٌ فِيَّ سَبْعٌ لَمْ تَكُنْ فِي أَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِلاَّ مَا آتَى اللَّهُ مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ وَاللَّهِ مَا أَقُولُ هٰذَا فَخْرًا عَلَى أَحَدٍ مِنْ صَوَاحِبِيَّ، فَقَالَ لَهَا عَبْدُاللَّهِ بْنُ صَفْوَانَ: وَمَا هُنَّ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَتْ: نَزَلَ الْمَلَكُ بِصُورَتِي، وَتَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِسَبْعِ سِنِينَ، وَأُهْدِيتُ إِلَيْهِ لِتِسْعِ سِنِينَ، وَتَزَوَّجَنِي بِكْرًا، وَلَمْ يَشْرَكْهُ فِيَّ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ، وَكَانَ الْوَحْيُ يَأْتِيهِ وَأَنَا وَهُوَ فِي لِحَافٍ وَاحِدٍ، وَكُنْتُ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيْهِ وَبِنْتَ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيْهِ، وَقَدْ نَزَلَ فِيَّ آيَاتٌ مِنَ الْقُرْآنِ، وَقَدْ كَادَتِ الْأُمَّةُ تَهْلِكُ فِيَّ، وَرَأَيْتُ جِبْرِيلَ وَلَمْ يَرَهُ أَحَدٌ مِنْ نِسَائِهِ غَيْرِي، وَقُبِضَ فِي بَيْتِي لَمْ يَلِهِ أَحَدٌ غَيْرِي وَالْمَلَكُ.

1158- Taberani, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ben de Allah'ın, Meryem bint İmran'a ihsan ettiği bir tarafa, kadınlardan hiç birinde olmayan 7 haslet vardır. Allah'a yemin ederim ki, bunu kumalarım-

---

1157- Hakim, Müstedrek (4/10) Ayrıca Hakim "Bu Şeyhayn'ın şartlarına göre sahih bir hadistir. Ancak, Sahihlerine almamışlardır" diye not düşmüş, Zehebi de kendisine katılmıştır.

1158- Mu'cemu'l-Kebir (23/31)

Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/241)'de: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, Taberani'nin iki isnadından birinin ravileri, Buhari'nin, rivayetlerin Sahihine aldığı ravilerdendir" demiştir.

dan hiçbirine karşı öğünmek için söylemiyorum."

Bunun üzerine Abdullah bin Safvan, ona:

"Onlar nelerdir ey mü'minlerin annesi?" diye sordu. Hz. Aişe (r.a) de şöyle cevap verdi:

1) Bir melek suretimi (resmimi) getirmiştir,

2) Allah Resulü (a.s), benimle 7 yaşımda iken nikah kıymıştır,

3) Kendisine 9 yaşında hediye olunmuşumdur,

4) Bakire olarak benimle evlenmiştir,

5) Bana (kocalık konusunda) insanlardan hiçbiri (Resulullah'la) ortak olmamıştır,

6) Ben ve O, bir örtü altında iken vahiy geliyordu,

7) Ve ben O'nun en çok sevdiği insandım ve en çok sevdiği insanın kızıydım. Hakkımda Kur'an ayetleri inmişti ve neredeyse ümmet, benim yüzümden helak oluyordu. Üstelik Cebrail (a.s)'i gördüm ki, kadınlarından benden başka hiçbiri onu görmemiştir. Ayrıca benden ve melekten (Azrail (a.s)) başkasının olmadığı sırada ruhu evimde kabz olundu."

١١٥٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِالرَّحمٰنِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَوْمًا: «يَا عَائِشُ! هٰذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكِ السَّلَامَ» قَالَتْ: فَقُلْتُ: وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ، قَالَتْ: ــ وَهُوَ يَرى مَالاَ أَرَى ــ تُرِيدُ: رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ .

1159- Buhari ve **Müslim,** Ebu Seleme (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) bana birgün:

"Ya Aişe, işte şu Cebrail sana selam veriyor," buyurdu.

1159- Buhari (7/106) 62-Kitabu Fazaili's-Sahabe 30-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı. Müslim (4/1896) 44-Kitabu Fazaili's-Sahabe 13-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.

***Ya Aiş:** Terhim'in caiz oluşunun delilidir. a Aiş-e ve Ya Aiş-u şeklinde mim harfinin üstünlü ve ötreli olması caizdir.*

***Yera ma la era:** Bununla Resulullah (a.s)'ın Cebrail (a.s)'i gördüğünü, sesini duyduğunu, halbuki kendisinin Cebrail (a.s)'i görmediğini belirtmek istiyor.*

"Ve aleyhi's-selam ve rahmetullahi ve berekatuhu," dedim. O, (a.s) benim görmediğimi (Cebrail (a.s)'i) görüyordu."

Nesai'nin bir rivayetinde ise (1) şöyle anlatmaktadır:

"Ben O'nunla birlikte iken Allah (c.c) Hz. Peygamber (a.s)'e vahyetti. Kalkıp onunla benim aramdaki kapıyı kapattım. Kendinden (vahiy) yükü kaldırılıp hafifletilince:

"Aişe! Hakikaten Cibril sana selam veriyor," buyurdu."

Bir Açıklama

İbn Hacer şöyle demiştir:

"İbni Battal, Mühelleb'den naklederek, "erkeklerin kadınlara, kadınların da erkeklere selam vermesi, fitneden emin olunduğunda caizdir," demiştir. Sedd-i zerai'dan dolayı Malikiler genç kadınla ihtiyar kadın arasında ayrım yapmışlardır. Rabi'a ise selamı mutlak surette yasaklamıştır. Kûfîler ise, "kadınların erkeklere önce selam vermesi meşru değildir. Çünkü kadınlara gerek ezan okumak, gerekse kamet getirmek ve (namazda) açıktan okumak yasaklanmıştır", demişlerdir. "Yine mahrem olan şahıs bundan istisna edilmiştir. Bu sebeple kadının mahremi olan bir erkeğe selam vermesi caizdir," demişlerdir."

Mütevelli de şöyle der:

"Kadın, erkeğin hanımı, mahremi yani evlenmesi ebediyen yasak olan bir hanım akrabası veya cariyesi olursa ve erkeğe selam vermek isterse, erkeğin erkekle selamlaşması gibidir. Yok eğer yabancı bir kadın olursa bakılır, şayet fitneye düşürmesinden korkulacak kadar güzelse, ne selam vermesi, ne de alması meşru değildir. Onlardan bir erkekle yabancısı olan bir kadından birisi selam verse, diğerinin selamı alması mekruh olur. Ama fitneye düşürmeyecek kadar yaşlı bir kadınsa selamlaşmak caiz olur. Bu görüşle Malikilerin görüşü arasındaki farkın özü, genç kadının güzel olup olmaması arasındaki ayrımdır. Zira güzellik, mutlak anlamda genç kadın olmanın aksine, fitneye düşürme ihtimali olan bir şeydir. Şayet erkekler ve kadınlar bir toplantıda bir araya gelseler, fitneden emin olunduğunda her iki tarafın da selamlaşması caiz olur."

١١٦٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «كَمُلَ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ، وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ.

---

1) Nesai (7/69) Kitabu İşreti'n-Nisa. Erkeğin kadınlarından bazısını, bazısından daha çok sevmesi babı.

وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ».

1160- Buhari ve **Müslim,** Ebu Musa (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle demiştir:

"Erkeklerden kemale eren çoktur. Kadınlardan ise Meryem bint İmran ile Firavun'un hanımı Asiye'den başka kemale eren yoktur. Hz. Aişe (r.a)'nin kadınlara üstünlüğü, tiridin diğer yiyeceklere üstünlüğü gibidir."

Nesai'nin Ebu Musa ve Hz. Aişe (r.a)'den yaptığı rivayette ise şöyle geçer:

"Hz. Peygamber (a.s):

"Aişe'nin kadınlara üstünlüğü, tiridin diğer yiyeceklere üstünlüğü gibidir," buyurdu."

١١٦١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنِّي لَأَعْلَمُ إِذَا كُنْتِ عَنِّي رَاضِيَةً، وَإِذَا كُنْتِ عَلَيَّ غَضْبَى» قَالَتْ: فَقُلْتُ: وَمِنْ أَيْنَ تَعْرِفُ ذٰلِكَ؟ فَقَالَ: «أَمَّا إِذَا كُنْتِ عَنِّي رَاضِيَةً فَإِنَّكِ تَقُولِينَ: لاَ وَرَبِّ مُحَمَّدٍ، وَإِذَا كُنْتِ غَضْبَى، قُلْتِ: لاَ وَرَبِّ إِبْرَاهِيمَ» قَالَتْ: قُلْتُ: أَجَلْ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَهْجُرُ إِلاَّ اسْمَكَ.

1161- Buhari ve **Müslim,** Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) bana:

"Ben senin benden razı olduğun ve bana dargın bulunduğun zamanı pekala bilirim," buyurdu.

"Bunu nereden biliyorsun?" dedim.

"Benden razıysan "hayır, Muhammed'in Rabbi hakkı için," bana dargınsan "hayır, İbrahim'in Rabbi hakkı için" diyorsun," buyurdu. Ben de:

"Evet vallahi ya Resulullah, ben sadece senin ismini (anmaktan) kaçınıyorum," dedim."

Bir rivayette de (1):

1160- Buhari (7/16) 62-Kitabu Fadaili's-Sahabe 30-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.
Müslim (4/1886) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 12-Mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.a)'nin faziletleri babı.

1161- Buhari (9/320) 67-Kitabu'n-Nikah 108-Kadınların kıskançlığı ve öfkelenmesi babı.
Müslim (4/1890) 78-Kitabu Fadaili's-Sahabe 13-Hz. Aişe (r.a)'nın fazileti babı.

"Kuşkusuz ben, rızandan dargınlığını ayırdedebiliyorum..." (diye başlayıp) manen aynısını zikretmiştir.

١١٦٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَهُ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السَّلاَسِلِ، فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ: أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: «عَائِشَةُ» فَقُلْتُ: مِنَ الرِّجَالِ؟ قَالَ: «أَبُوهَا» قُلْتُ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: «عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ» فَعَدَّ رِجَالاً.

1162- Buhari ve Müslim, Amr bin el As (r.a)'tan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s), onu Zatus Selasil ordusunun başında (komutan olarak) göndermişti. (Amr, gerisini şöyle anlatmıştır): Resulullah (a.s)'ın yanına vararak:

"En çok hangi insanı seviyorsun?" dedim.

"Aişe'yi," buyurdu.

"Ya erkerlerden?" dedim.

"Babasını," dedi.

"Sonra kimi?" diye sordum.

"Ömer bin el-Hattab'ı," diye cevap verdi ve bazı erkeklerin isimlerini saydı."

Amr bin As'ın bu sorusu, Resulullah (a.s)'ın çevresindeki her insanın, Allah Resulü (a.s)'nün en çok sevdiği insanın kendisi olduğunu hissettiğini gösteriyor. Bu, peygamberlerin mirasçılarının ahlaklanması gereken yüce bir edeptir.

١١٦٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنَّ النَّاسَ كَانُوا يَتَحَرَّوْنَ هَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ يَبْتَغُونَ بِهَا ــ أَوْ يَبْتَغُونَ بِذٰلِكَ ــ مَرْضَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

1163- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

1162- Buhari (7/18) 62-Kitabu Fedaili's-Sahabe 5-Hz. Peygamber (a.s)'in "Şayet bir dost edinseydim" sözü babı.

Müslim (4/1856) 44- Kitabu Fadaili's-Sahabe 1-Ebu Bekir es-Siddik (r.a)'in fazileti babı.

1) Buhari (10/297) 78-Kitabu'l-Edeb. Isyan edenden ayrılmanın (yatağını ayırmanın) caiz oluşu babı.

"Şüphesiz insanlar, bununla -veya onunla- Allah Resulü (a.s)'nün hoşnutluğunu dileyerek hediyeleri için Hz. Aişe (r.a)'nin gününü araştırırlardı."

١١٦٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: إِنَّ نِسَاءَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُنَّ حِزْبَيْنِ، فَحِزْبٌ فِيهِ: عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ وَصَفِيَّةُ، وَالْحِزْبُ الآخَرُ: أُمُّ سَلَمَةَ وَسَائِرُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ، وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ قَدْ عَلِمُوا حُبَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَائِشَةَ، فَإِذَا كَانَتْ عِنْدَ أَحَدِهِمْ هَدِيَّةٌ يُرِيدُ أَنْ يُهْدِيَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَخَّرَهَا، حَتَّى إِذَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ بَعَثَ صَاحِبُ الْهَدِيَّةِ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ. فَكَلَّمَ حِزْبُ أُمِّ سَلَمَةَ، فَقُلْنَ لَهَا: كَلِّمِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُكَلِّمُ النَّاسَ، فَيَقُولُ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يُهْدِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَدِيَّةً فَلْيُهْدِهَا حَيْثُ كَانَ مِنْ بُيُوتِ نِسَائِهِ، فَكَلَّمَتْهُ أُمُّ سَلَمَةَ بِمَا قُلْنَ، فَلَمْ يَقُلْ لَهَا شَيْئًا، فَسَأَلْنَهَا، فَقَالَتْ: مَا قَالَ لِي شَيْئًا، فَقُلْنَ لَهَا: فَكَلِّمِيهِ، قَالَتْ: فَكَلَّمْتُهُ حِينَ دَارَ إِلَيْهَا أَيْضًا، فَلَمْ يَقُلْ لَهَا شَيْئًا، فَسَأَلْنَهَا فَقَالَتْ: مَا قَالَ لِي شَيْئًا، فَقُلْنَ لَهَا، كَلِّمِيهِ حَتَّى يُكَلِّمَكِ، فَدَارَ إِلَيْهَا فَكَلَّمَتْهُ، فَقَالَ لَهَا: «لاَ تُؤْذِينِي فِي عَائِشَةَ» قَالَتْ، فَقُلْتُ: أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَذَاكَ يَارَسُولَ اللَّهِ، ثُمَّ إِنَّهُنَّ دَعَوْنَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَأَرْسَلْنَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَقُولُ: إِنَّ نِسَاءَكَ يَنْشُدْنَكَ الْعَدْلَ فِي بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ، فَكَلَّمَتْهُ، فَقَالَ: «يَا بُنَيَّةُ، أَلا تُحِبِّينَ مَا أُحِبُّهُ؟» فَقَالَتْ: بَلَى، فَرَجَعَتْ إِلَيْهِنَّ، فَأَخْبَرَتْهُنَّ، فَقُلْنَ: إِرْجِعِي إِلَيْهِ فَأَبَتْ أَنْ تَرْجِعَ، فَأَرْسَلْنَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ، فَأَتَتْهُ فَأَغْلَظَتْ، وَقَالَتْ: إِنَّ نِسَاءَكَ يَنْشُدْنَكَ اللَّهَ الْعَدْلَ فِي بِنْتِ أَبِي قُحَافَةَ، فَرَفَعَتْ صَوْتَهَا، حَتَّى تَنَاوَلَتْ عَائِشَةَ، وَهِيَ قَاعِدَةٌ، فَسَبَّتْهَا، حَتَّى إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَيَنْظُرُ إِلَى عَائِشَةَ: هَلْ تَكَلَّمُ؟ قَالَ: فَتَكَلَّمَتْ عَائِشَةُ تَرُدُّ عَلَى زَيْنَبَ، حَتَّى أَسْكَتَتْهَا، قَالَ: فَنَظَرَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى عَائِشَةَ، فَقَالَ: «إِنَّهَا ابْنَةُ أَبِي بَكْرٍ».

1164- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

1163- Buhari (5/203) 51-Kitabu'l-Hibe 7-Hediyenin kabulü babı.
Müslim (4/1891) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 13-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.

"Allah Resulü (a.s)'nün hanımları iki guruptular. Birinci gurupta Hz. Aişe (r.a), Hz. Hafsa (r.a), Hz. Safiyye (ra.) ve Hz. Sevde (r.a) vardı. Diğer gurup ise Hz. Ümmü Seleme (r.a) ve Hz. Peygamber (a.s)'in diğer hanımları(ndan oluşuyordu). Müslümanlar, Resulullah (a.s)'ın Hz. Aişe (r.a)'ye olan sevgisini bildiklerinden, birisinin yanında Allah Resulü (a.s)'ne hediye etmek istediği bir hediye olursa, onu, Resulullah (a.s)'ın Hz. Aişe (r.a)'nin evinde bulunduğu zamana kadar ertelerdi. Hediye sahibi, o hediyesini Allah Resulü (a.s)'ne Hz. Aişe (r.a)'nin evinde iken gönderirdi. Bunun üzerine Ümmü Seleme gurubu aralarında konuşup Ümmü Seleme'ye:

"Allah Resulü (a.s)'ne söyle de insanlara ilan etsin. Ve: "Resulullah (a.s)'a hediye vermek isteyen kimse, O (a.s) kadınlarından hangisinin odasında bulunursa bulunsun, hediyesini versin" desin," demişlerdi.

Ümmü Seleme, kadınların kendisine söyledikleri sözü Resulullah (a.s)'a söyledi. Fakat Resulullah (a.s) ona hiçbir şey demedi. Ümmü Selem'e gurubuna dahil olan hanımlar Ümmü Seleme'den durumu sordular, o da:

"Bana birşey demedi," dedi. Ona tekrar:

"Onunla bir daha konuş," dediler. O da nöbeti ona dolaşıp geldiğinde Resulullah (a.s)'la yine konuştu. Yine bir şey demedi. Kendi gurubundaki kadınlar, Ümmü Seleme'den vaziyeti sorduklarında:

"Allah Resulü (a.s) bana bir şey söylemedi," diye cevap verdi. Onlar da Ümmü Seleme'ye:

"Resulullah (a.s) sana bir cevap verinceye kadar bunu ona söyle," dediler. Derken Resululah (a.s)'a kendi nöbeti dönüp geldiğinde (tekrar) konuştu. Bunun üzerine Resulullah (a.s):

"Sakın Aişe hakkında konuşup da bana sıkıntı verme. Bana hiçbir kadının nöbetinde iken vahiy gelmez de yalnız Aişe'nin odasında iken gelir," buyurdu. Ümmü Seleme de:

"Sana eza vermekten Allah'a tevbe ederim," dedi.

Sonra onlar, Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Fatıma (r.a)'yı çağırdılar ve onu Allah Resulü (a.s)'ne "Ya Resulullah, hanımların Hz. Ebu Bekir (r.a)'in kızı hakkında adaletli davranmanı istiyorlar" (desin) diyerek gönderdiler. Nitekim, o da babasıyla konuştu. O zaman Resulullah (a.s):

"Yavrucuğum, benim sevdiğimi sevmez misin?" diye sordu. Hz. Fatıma (r.a):

1164- Buhari (5/205) 51-Kitabu'l-Hibe 8-Bazı hanımlarını değil de diğerlerinin nöbet gününü araştırarak dostuna hediye veren kimse babı.

"Evet, severim," diye cevap verdi. Hz. Fatıma (r.a), ezvac-ı tahiratın yanına dönerek, olup biteni haber verdi. "Tekrar git," dedilerse de geri gitmekten çekindi. Bunun üzerine Zeynep binti Cahş'ı gönderdiler. O da Allah Resulü (a.s)'nün yanına gidip sert konuşarak:

"Hanımların Ebu Kuhafe'nin kızı konusunda adaletli davranman için seni Allah'a havale ediyorlar," dedi ve sesini yükselterek o sırada oturmakta olan Hz. Aişe (r.a)'yi diline dolayarak ona hakaret etti. Artık Allah Resulü (a.s), konuşacak mı?" diye, Hz. Aişe (r.a)'ye bakıyordu. Derken Hz. Aişe (r.a) de Hz. Zeyneb'e cevap vererek söze girişti ve onu susturdu. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s), Hz. Aişe (r.a)'ye bakıp:

"Eee, ne de olsa Ebu Bekir'in kızı," buyurdu."

Bir diğer rivayette (1) ise şöyle geçer:

"İnsanlar, hediyelerini sunmak için Hz. Aişe (r.a)'nin nöbet gününü seçiyorlardı." Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Kumalarım, Ümmü Seleme'nin yanında biraraya gelip:

"Ey Ümmü Seleme, vallahi insanlar hediyelerini vermek için Hz. Aişe (r.a)'nin nöbet gününü araştırıyorlar. Biz de Hz. Aişe (r.a)'nin istediği gibi hayır istiyoruz. O halde sen insanlara hediyelerini kendisi nerede ise -veya nöbeti hangi eve gelmişse- ona (hediyelerini) orada sunmalarını (iletmek için) Resulullah (a.s)'a bir uğrasan," dediler. Nitekim Ümmü Seleme (r.a) de Hz. Peygamber (a.s)'e bundan söz etti."

Hz. Ümmü Seleme der ki:

"Resullah (a.s) bana iltifat buyurmadı. Allah Resulü (a.s) dönüp bana gelince, O'na bundan söz ettim, benden yüz çevirdi. Üçüncüsünde yine bu sözü edince:

"Ümmü Seleme, bana Aişe konusunda eziyet etme. Zira Allah'a yemin ederim ki, Aişe hariç, sizlerden bir kadının yorganına sarılmışken bana vahiy gelmedi."

Bir başka rivayette de (2) Hz. Aişe (r.a) şöyle anlatır:

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları Allah Resulü (a.)'nün kızı Hz. Fatıma (r.a)'yı Allah Resulü (a.)'ne gönderdiler. Kendisi benimle birlikte bir örtünün altına uzanmış bir durumdayken Hz. Fatıma (r.a) Resulullah (a.s)'ın yanına girmek için izin istedi. O da ona izin verdi. Hz. Fatıma (r.a):

---

1) Buhari (7/107) 62-Kitabu Fadaili's-Sahabe 30-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.

2) Müslim (4/1891) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe 13-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.

"Ya Resulullah, hanımların Ebu Kuhafe'nin kızı konusunda senden adaletli davranmanı istemek için beni sana gönderdiler," dedi. Ben susmuş durumdaydım. Allah Resulü (a.s), ona:

"Yavrucuğum, sen benim sevdiğimi sevmez misin?" buyurdu. Hz. Fatıma (r.a) da:

"Evet severim," dedi.

"O halde bunu (Aişe annemizi) sev," buyurdu. Hz. Fatıma (r.a), Resulullah (a.s)'tan bunu işitince kalktı ve Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarının yanına dönüp, onlara hem kendi söylediğini, hem de Resulullah (a.s)'ın kendisine söylediğini haber verdi. Ona:

"Bize bir şey yaptığını görmüyoruz (bir faydan dokunmadı). Hemen Allah Resulü (a.s)'nün yanına dönüp O'na:

"Gerçekten hanımların Ebu Kuhafe'nin kızı konusunda senden adalet (eşitlik) istiyorlar" de," dedilerse de Hz. Fatıma (r.a):

"Vallahi onun (Hz. Aişe) hakkında ben kendisine (Resullullah (a.s)'a) söz söylemem," dedi."

Hz. Aişe (r.a) anlatmaya devam ediyor:

"Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı Zeynep bint Cahş'ı gönderdiler. Allah Resulü (a.s)'nün yanında derece olarak içlerinden bana rakip olanı da zaten o idi. Din konusunda asla ondan (Zeynep (r.a)'den) daha hayırlı, daha muttaki, daha doğru sözlü, akrabalık ilişkilerine daha çok özen gösteren, daha çok sadaka veren, verdiği sadakada nefsini öne çıkarmayan ve Allah Teala'ya o amelle daha çok yakınlık gösteren bir kadın görmedim. Ancak mizacındaki hiddetten ötürü bir kükremesi vardı. Ama bundan çabuk vazgeçerdi.

Hz. Zeynep (r.a), Resulullah (a.s)'ın yanına girmek için izin istedi. Resulullah (a.s) ise Hz. Aişe (r.a) ile birlikte onun örtüsü altında Hz. Fatıma (r.a)'nın girdiği zamanki halde bulunuyordu. Allah Resulü (a.s) Hz. Zeyneb (r.a)'e izin verdi. Hz. Zeynep (r.a):

"Ey Allah'ın Resulü, hanımların beni sana gönderdiler. Ebu Kuhafe'nin kızı konusunda senden adalet istiyorlar," dedi. Sonra bana atıp tuttu ve hakkımda konuşmayı uzattı. Bense Resulullah (a.s)'ı gözetiyor, bana onun hakkında konuşmama izin verecek mi diye gözüne bakıyordum. Ben Resulullah (a.s)'ın kendimi savunmamı kerih görmeyeceğini anlayıncaya kadar Zeynep (konuşup sataşmaya) devam etti. Ben de, Zeynep atıp tutmaya başlayınca, ona fırsat vermedim -bir rivayette de "Onu bozguna uğratıncaya kadar kendisine fırsat

vermedim"- bunun üzerine Resulullah (a.s) gülümseyerek:

"İşte bu Ebu Bekir'in kızıdır," buyurdu."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu hadis hakkında, İbni Hacer şöyle der:

"Bu hadiste Hz. Aişe (r.a)'nin büyük bir menkıbesi vardır. Ayrıca Hz. Aişe (r.a)'nin, Hz. Hatice (r.a)'den daha üstün olduğuna bu hadis delil getirilmiştir. Ne var ki bu, iki nedenden ötürü böyle olamaz.

1) Hz. Peygamber (a.s) Hz. Hatice (r.a)'yi buna, yani "Aişe hariç, sizlerden hiçbir kadının yorganına sarınmışken bana vahiy gelmedi" sözüne dahil etmek istememiştir. Ve bu ihtimal yalnızca Ümmü Seleme, onu gönderenler ve o anda mevcud olan hanımları için kullanmıştır.

2) Hz. Hatice (r.a)'yi de bu söze dahil etmeyi istemesi düşünülse bile, bir şeyin özel bir faziletin sabit olması "En iyi okuyanınız Übeyy, en iyi aliminiz de Zeyd'dir," hadisi gibi mutlak faziletin sabit olmasını gerektirmez.

Hz. Aişe (r.a)'nin vahyin onun yanında iken gelmesine tahsis edilmesindeki hikmete dikkat etmek gerekmektedir. Bu da, babasının mevkiinden dolayıdır. Zira o, çoğu zaman Hz. Peygamber (a.s)'den ayrılmıyordu."

Şöyle de denilmiştir: Hz. Aişe (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'le beraberken giyinip uyuduğu elbisesinin temizliğinde aşırı şekilde titiz tavranıyordu. Bundan dolayı, *"Hz. Peygamber (a.s)'e, sadece Hz. Aişe (r.a)'nin yorganına sarınmışken ve onun yanındayken vahiy gelmiştir"* denilmiştir. Doğrusunu Allah bilir.

Sübki, 'Kebir'de şöyle demiştir:

"Allah'ın ölçülerine göre kabul ederiz ki, önce Hz. Fatıma (r.a) daha faziletli ve üstündür, sonra Hz. Hatice (r.a), ondan sonra Hz. Aişe (r.a)... Bu konudaki ihtilaflar meşhurdur, ama hak, izlenmeye daha layıktır."

İbn Yetim ise şöyle söyler:

"Hz. Hatice (r.a) ile Hz. Aişe (r.a) arasındaki üstünlük, birbirine yakındır." İbn Yetim burada, haddi aşmamak gerektiğini söyler.

İbn Kayyım ise şöyle der:

"Üstünlükten maksat, Allah katında sevapların çokluğu ise, bu, hakkıyle bilinemeyecek bir durumdur. Zira gönüllerin ameli, organların yani el, ayak ve uzuvların amelinden daha üstündür. Yok üstünlükten maksat ilimse, en üstün

olan mutlaka Hz. Aişe (r.a)'dir. Soyluluk ise, mutlak surette Hz. Fatıma (r.a)'ya aittir. Bu öyle bir üstünlüktür ki, bu konuda kızkardeşleri hariç, hiç kimse Hz. Fatıma (r.a)'ya ortak olamamıştır. Büyüklük şerefi de, tek başına Hz. Fatıma (r.a)'ya aittir. Zira bu konuda nass sabit olmuştur."

Hz. Fatıma (r.a), kızkardeşlerinden, onlar henüz Hz. Peygamber (a.s) zamanında sağken bile seçilmiştir. İlim faziletinden dolayı Hz. Aişe (r.a)'nin imtiyaz kazandığı şeyin, ancak Hz. Hatice (r.a) için dengi vardır. O, bunun İslam'ı ilk kabul eden, Hz. Peygamber (a.s)'in İslam'a ilk çağırdığı ve canıyla, malıyla ve tüm yönleriyle İslam'ın sabit olması için yardımcı olan ilk kişi olmasıdır. Ondan sonra gelenlerden Hz. Hatice (r.a) gibi ecir ve sevap almış olan da yoktur. Bunun ölçüsünü Allah'tan başka kimse takdir edemez.

Denilmiştir ki:

"Hz. Fatıma (r.a)'ın en üstün olduğuna dair icma vardır. Ancak Hz. Hatice (r.a) ile Hz. Aişe (r.a), hangisi, hangisinden üstündür diye sadece yapılan ihtilaf kalmıştır."

Rafi'i, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarının, bu ümmetin en üstün kadınları olduğunu söylemiştir. Hz. Fatıma (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'in bir parçası oluşu sebebiyle (bundan) istisna edilirse, kız kardeşlerinin de bu konuda ona iştirak edeceklerini söylemiştir.

Tahavi ve Hakim Hz. Aişe (r.a)'den ceyyid senedle şöyle rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s), kızı Zeynep, Mekke'den çıkışında eziyete (hakarete) uğradığında:

"O, en faziletli kızımdır. Benden dolayı başına bu belalar geldi," buyurmuştur."

Ebu Ya'la'nın Müsned'inde de, Hz. Osman (r.a)'nın Hafsa'yı istemesiyle ilgili hadiste şöyle bir fazlalık vaki olmuştur:

"Hz. Osman (r.a), Hafsa (r.a)'dan daha hayırlısıyla; Hafsa (r.a) da Hz. Osman (r.a)'dan daha hayırlısıyla evlendi. Yani Hz. Osman (r.a), Hafsa ile değil Hz. Peygmber (a.s)'in kızıyla, Hafsa (r.a) da Hz. Osman (r.a)'la değil bizzat Hz. Peygamber (a.s)'le evlendi."

"En faziletli kızımdır," sözü Hz. Fatıma (r.a)'nın kız kardeşlerinden daha üstün olduğunu anlatmak için söylenmiştir. Anlamın böyle olma ihtimali kuvvetlidir.

İbnut-Tin şöyle demiştir:

"Bu hadiste, yani sahabenin Hz. Aişe (r.a)'nin gününde hediye vermesi ve bunun üzerine olup bitenlerle ilgili hadiste kocanın nafaka konusunda eşit davranma zorunda olmadığına, aksine diğer hanımı veya hanımları için gerekli şey- leri yerine getirdikten sonra istediği hanımına fazla ihsanda bulunabileceğine delil vardır. Elbette, kasm Hz. Peygamber (a.s)'e farz değildi. Ancak O, bunu teberru ediyordu. Yani bu ayrıcalık gibi görünen uygulamanın Resulullah (a.s)'ın özelliklerinden olması ihtimalinden dolayı bunun delil kabul edilmesi daha uygundur."

١١٦٥ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى وَالْبَزَّارُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا أَبْكِي، فَقَالَ: «مَا يُبْكِيكِ؟» قُلْتُ: سَبَّتْنِي فَاطِمَةُ فَقَالَ: «يَافَاطِمَةُ سَبَبْتِ عَائِشَةُ؟» قَالَتْ: نَعَمْ يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «أَلَيْسَ تُحِبِّينَ مَنْ أُحِبُّ؟» قَالَتْ: نَعَمْ. قَالَ: «فَإِنِّي أُحِبُّ عَائِشَةَ فَأَحِبِّيهَا» قَالَتْ فَاطِمَةُ: لاَ أَقُولُ لِعَائِشَةَ شَيْئًا يُؤْذِيهَا أَبَدًا.

1165- Ebu Ya'la ve Bezzar, Hz. Aişe(r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (.as) ağladığım bir anda yanıma girdi ve:

"Seni ağlatan nedir?" diye sordu.

"Fatıma bana hakaret etti," dedim. Bunu üzerine:

"Ya Fatıma! Aişe'ye hakaret mi ettin?" buyurdu.

"Evet , ya Resulullah," diye cevap verdi.

"Benim sevdiğim kimseyi sevmez misin?" buyurdu Allah Resulü (a.s).

"Evet ya Resulullah (severim)," dedi.

"Ben Aişe'yi seviyorum, sen de onu sev," buyurdu. O zaman Hz. Fatıma (r.a):

"Aişe'ye ebediyyen eziyet verecek bir şey söylemeyeceğim," dedi."

١١٦٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: كُلُّ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ

1165- Bezzar, Keşfu'l-Estar (3/230)

Heysemi de, Mecma'u'z-Zevaid (9/241)'de zikrederek: "Hadisi, Ebu Ya'la ve ihtisarla Bezzar rivayet etmiştir. Senedinde Mücalid vardır ve bu kişi hüsnü'l-hadistir. Geri kalan ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ عَائِشَةَ، قُلْتُ لَهُ: أَمَّا أَنْتَ فَقَدْ خَالَفْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ هِيَ كَانَتْ أَحَبَّهُنَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

1166- Taberani, Amir eş-Şa'bi (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Bir adam:

"Mü'minlerin annelerinin hepsi, bana Hz. Aişe (r.a)'den daha sevimlidir," dedi. Kendisine:

"Sana gelince; sen Resulullah (a.s)'a muhalefet ettin. (Zira) O, onların (hanımlarının) Resulullah (a.s)'a en sevgili olanıydı," dedim."

١١٦٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُصْطَلِقِ قَالَ: بَعَثَ زِيَادٌ إِلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ بِمَالٍ، وَفَضَّلَ عَائِشَةَ، فَجَعَلَ الرَّسُولُ يَعْتَذِرُ إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ، فَقَالَتْ: يَعْتَذِرُ أَلَيْنَا زِيَادٌ! فَقَدْ كَانَ يُفَضِّلُهَا مَنْ كَانَ أَعْظَمَ عَلَيْنَا تَفْضِيلاً مِنْ زِيَادٍ، رَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

1167- Taberani, 'el-Evsat' adlı eserinde Amr bin Haris bin Mustalık (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ziyad, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarına biraz mal gönderdi. Hz. Aişe (r.a)'ye ise daha fazla gönderdi .(Parayı, malı) götüren aracı şahıs, Ümmü Seleme'den özür dilemeye başladı. Ümmü Seleme ona:

"Ziyad bize özür beyan ediyor ha? Bizce Ziyad'dan daha faziletli olan Allah Resulü (a.s) de ona (Hz. Aişe (r.a)'ye) fazla ihsanda bulunurdu," dedi."

١١٦٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! أَرَأَيْتَ لَوْ نَزَلْتَ وَادِيًا فِيهِ شَجَرَةٌ قَدْ أُكِلَ مِنْهَا، وَوَجَدْتَ شَجَرًا لَمْ يُؤْكَلْ مِنْهَا؛ فِي أَيِّهَا كُنْتَ تُرْتَعُ بَعِيرَكَ؟ قَالَ: «فِي الَّتِي لَمْ يُرْتَعْ مِنْهَا» يَعْنِي: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَتَزَوَّجْ بِكْرًا

1166- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/243)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

1167- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/242)'de zikrederek: "Hadisi Taberani 'el-Evsat'ta rivayet etmiş olup, isnadı hasendir" demiştir.

غَيْرَهَا.

1168- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ya Resulullah, ne dersin (meyvası veya yaprakları) yenmiş bir ağaç bulunan bir vadiye konaklasan ve bir de yenmemiş bir ağaç bulsan, deveni hangisinde otlatırdın?" dedim.

"Kendisinden (daha önce) otlatılmamış olandan" buyurdu. Hz. Peygamber (a.s) kendinden (Hz. Aişe (r.a)'den) başkasıyla bakire olarak evlenmemiştir."

Bir Açıklama

Fethu'l Bari'de şöyle denilmektedir:

"Bu hadiste darb-i meselin, bir sıfatla sıfatlanmış bir şeyi, meslubu's-sıfat bir benzerine benzetmenin meşru olduğuna delil vardır. Yine bu hadiste Hz. Aişe (r.a)'nin belağatı ve bazı konularda güzel belağat örnekleri getirişi de görülmektedir. Allah Resulü (a.s)'nün "Kendisinden (daha önce) otlatılmamış olandan..." sözünün anlamı, seçim konusunda onu başkasına tercih ederim demektir. Olayın böyle oluşu sebebiyle, bu inkar edilemez. Çünkü Hz. Peygamber (a.s) daha çok dullarla evlenmiştir. Bununla, Hz. Aişe (r.a)'nin sevgiyi kinaye etmesi, hatta daha da ince bir manası bulunmaktadır."

١١٦٩ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ: كُلُّ صَوَاحِبِيَّ لَهُنَّ كُنًى، قَالَ: «فَاكْتَنِي بِابْنِكِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ» فَكَانَتْ تُكَنَّى: بِأُمِّ عَبْدِاللَّهِ.

1169- Ebu Davud, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ya Resulullah, bütün ortaklarımın künyesi var (benim yok)," dedim.

"Oğlun Abdullah bin Zübeyr ile künyelen," buyurdu. Nitekim (Hz. Aişe (r.a)) Ümmü Abdullah diye künyeleniyordu."

١١٧٠ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: اِسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسَمِعَ صَوْتَ عَائِشَةَ عَالِيًا، فَلَمَّا دَخَلَ تَنَاوَلَهَا

1168- Buhari (9/120) 67-Kitabu'n-Nikah 9-Bakirelerin nikahı babı.

1169- Ebu Davud (4/293) Kitabu'l-Edeb. Kadının künyelendirilmesi babı. İsnadı kavidir.

لِيَلْطُمَهَا، وَقَالَ: أَلاَ أَرَاكِ تَرْفَعِينَ صَوْتَكِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَحْجِزُهُ، وَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُغْضَبًا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ حِينَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ: «كَيْفَ رَأَيْتِنِي أَنْقَذْتُكِ مِنَ الرَّجُلِ؟ قَالَ: فَمَكَثَ أَبُو بَكْرٍ أَيَّامًا، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَجَدَهُمَا قَدِ اصْطَلَحَا، فَقَالَ لَهُمَا: أَدْخِلاَنِي فِي سِلْمِكُمَا كَمَا أَدْخَلْتُمَانِي فِي حَرْبِكُمَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «قَدْ فَعَلْنَا قَدْ فَعَلْنَا».

1170- Ebu Davud, Numan bin Beşir (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Allah rahmet eylesin Hz. Ebu Bekir (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'den izin istemişti. O sırada Hz. Aişe (r.a)'nin yüksek sesle konuştuğunu duydu. İçeri girince tokatlamak için Hz. Aişe (r.a)'yi yakaladı ve:

"Allah Resulü (a.s)'ne sesini yükselttiğini görmeyeyim," dedi. Hz. Peygamber (a.s) onu engellemeye çalıştı. Hz. Ebu Bekir (r.a) kızgın bir şekilde dışarı çıktı. Hz. Ebu Bekir (r.a) çıkınca Hz. Peygamber (a.s):

"Gördün mü, seni adamdan nasıl da kurtardım?" buyurdu.

Hz. Ebu Bekir (r.a) bir kaç gün sonra Resulullah (a.s)'dan yanına girmek için izin istedi. Allah Resulü (a.s) ile Hz. Aişe (r.a)'yi barışmış olarak buldu. Onlara:

"Beni savaşınıza kattığınız gibi, barışınıza da katınız," dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s):

"Yaptık (yani dahil ettik), yaptık," buyurdu."

Bir Açıklama

Abdulhakk Dehlevi bu olay üzerine şöyle demiştir:

"el-Latm, elle yüze vurmak demektir. Yani tokat atmak yasaklanmıştır. Belki de bu olay, tokatlama yasaklanmadan önce olmuştur, ya da Hz. Ebu Bekir (r.a) çok kızdığı için böyle davranmıştır, veya tokatlamadığını ifade etmek istemiş-

---

1170- Ebu Davud (4/300) Kitabu'l-Edeb. Mizah konusunda gelen rivayetler babı. İsnadı hasendir.

***Havezehu:** Haceztühü an keza: Onunla bunun arasına girip engel oldum, ona mani oldum, demektir.*

***Enkestüki:** Seni kurtardım.*

***Silmiküma:** Silm: Barış.*

tir."

Resulullah (a.s)'ın *"Seni adamdan kurtardım"* deyip de *"Seni babandan kurtardım"* demeyişi ve Hz. Ebu Bekir (r.a)'i Hz. Aişe (r.a)'den güzellikle ve şakayla uzaklaştırması, üzerinde durulması ve düşünülmesi gereken güzel davranışlardan birisidir. Bu olayda mizahın en güzel örnekleri bulunmaktadır.

١١٧١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا لِعَائِشَةَ، وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْسِمُ لِعَائِشَةَ يَوْمَهَا وَيَوْمَ سَوْدَةَ.

1171- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Sevde bint Zem'a (Resulullah (a.s)'la beraber olacağı nöbet gününü Hz. Aişe (r.a)'ye bağışlamıştı ve Hz. Peygamber (a.s), Hz. Aişe (r.a) için, hem Hz. Aişe (r.a)'nin gününü, hem de Sevde'nin gününü ayırmıştı."

١١٧٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ امْرَأَةً أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَكُونَ فِي مِسْلاَخِهَا: مِنْ سَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ، مِنِ امْرَأَةٍ فِيهَا حِدَّةٌ، قَالَتْ: فَلَمَّا كَبِرَتْ جَعَلَتْ يَوْمَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِعَائِشَةَ، قَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! قَدْ جَعَلْتُ يَوْمِي مِنْكَ لِعَائِشَةَ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْسِمُ لِعَائِشَةَ يَوْمَيْنِ: يَوْمَهَا وَيَوْمَ سَوْدَةَ، زَادَ فِي رِوَايَةٍ: قَالَتْ: وَكَانَتْ أَوَّلَ امْرَأَةٍ تَزَوَّجَهَا مِنْ بَعْدِي.

1172- Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Sevde bint Zem'a'dan çok, kendisi gibi olmak istediğim bir kadın görmedim. Kendisinde salabet bulunan bir kadındı. Yaşlanınca, Resulullah (a.s)'tan olan nöbet gününü bana verdi ve:

"Ya Resulullah, senden olan günümü Hz. Aişe (r.a)'ye verdim," dedi. Bundan sonra Allah Resulü (a.s), Hz. Aişe (r.a)'ye biri kendinin, biri de Hz. Sevde (r.a)'nin olmak üzere iki gün ayırmaya başladı."

Bir rivayette ise şöyle bir ilavede bulunulmuştur:

"Benden sonra evlendiği ilk kadın Hz. Sevde (r.a)'dir."

1171- Buhari (9/312) 67-Kitabu'n-Nikah 98-Kadının kocasından olan nöbet gününü kumasına bağışlaması ve kocanın bu günü nasıl taksim edeceği babı.

1172- Müslim (2/1085) 17-Kitabu'r-Rada' 14-Kadının nöbetini kumasına hibe etmesi babı.

Bir Açıklama

Hz. Aişe (r.a)'nin *"Kendisinde salabet bulunan"* sözü, daha önce Hz. Sevde (r.a)'nin tanıtımındaki bölümde geçmişti ve onu zahir anlamıyla açıklamıştık. Fakat İmam Nevevi, bu cümleyi farklı bir yorumla yorumlamıştır. Bu da onun çok edepli oluşundan kaynaklanmaktadır. Hz. Aişe (r.a) böyle demekle Hz. Sevde (r.a)'yi ayıplamak istememiştir. Aksine onun güçlü bir kişiliğe, temiz ve güzel bir karaktere sahip olduğunu belirtmek istemiştir.

İbni Hacer ise, şu açıklamayı yapmaktadır:

"Sevde bint Zem'a Hz. Peygamber (a.s)'in hanımıdır. Mekke'de iken Hz. Hatice (r.a)'nin vefatından sonra evlenmiş ve yine Mekke'de zifafa girmiştir. Hz. Sevde (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'le hicret eden hanımıdır."

Müslim, Şüreyk Hişam (r.a) tarikıyle yaptığı rivayette de şöyle demiştir:

"Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Resulullah (a.s)'in benden sonra evlendiği ilk kadındı" şeklinde bir ifade gelmiştir. Bunun anlamı, Hz. Aişe (r.a)'ye nikah kıydıktan sonra, Hz. Sevde (r.a)'ye nikah kıymıştır demektir. Hz. Sevde (r.a) ile gerdeğe girmesi, Hz. Aişe (r.a) ile gerdeğe girmesinden öncedir ve bu ittifakla sabittir. İbnü'l-Cevzi buna dikat çekenlerdendir."

"Nöbet gününü Hz. Aişe (r.a)'ye bağışladı" sözü, hibe konusunda, Zühri'nin Urve'den yaptığı bir rivayette *"gündüzünü ve gecesini (bağışladı)"* şeklinde daha önce geçmişti. Bu rivayetin sonunda da şöyle bir ilavede bulunmuştur:

"Böylece Resulullah (a.s)'ın rızasını elde etmek istedi."

Müslim'in Ukbe bin Halid kanalıyla Hişam'dan yaptığı bir rivayette de:

"Sevde yaşlanınca bağışladı, hibe etti" şeklinde geçmektedir.

Cerir vasıtasıyla Hişam'dan yapılan bir rivayette de benzeri gelmiştir.

Ebu Davud da bu hadisi eserine almış ve o hadiste bağışlayış sebebini Müslim'in rivayetinden daha net bir şekilde açıklayan bir ilaveyi aktarmıştır. Ahmed bin Yunus -Abdurrahman bin Ebi Zenad-, Hişam bin Urve kanalıyla mezkur senedle şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) hiç birimizi, hiç birimize tercih etmezdi (üstün tutmazdı)." Bu hadiste Hz. Sevde (r.a)'nin gününü, Hz. Aişe (r.a)'ye devrediş sebebi şöyle açıklanmaktadır:

"Sevde bint Zem'a, yaşlanıp da Resulullah (a.s)'ın onu ayırmasından korkunca:

"Ya Resulullah, günüm, Hz. Aişe (r.a)'nin olsun," dedi. Allah Resulü (a.s) ondan (gelen) bu öneriyi kabul etti."

Bu ve benzeri rivayetlerde, *"Bir kadın, kocasından ayrılmaktan korkarsa"* ayet-i kerimesinin nazil olduğu söylenmiştir.

İbni Sa'd da Vakıdi bin Ebi'z-Zenad kanalıyla mevsul olarak hadisin tabi'ını getirmiş: Sa'id bin Mansur İbn Ebi'z-Zenad'dan mürsel olarak rivayet etmiştir Ancak bu hadisin senedinde Hz. Aişe (r.a)'den rivayet edildiğinden söz etmemiştir. Tirmizi, İbn Abbas hadisleri arasında mevsul olarak benzerini rivayet etmiştir. Aynı şekilde Abdurrezzak da aynı manada bir hadisi Ma'mer'den aktarmıştır. Bu rivayetler, Hz. Sevde (r.a)'nin, boşanmasından korkarak gününü bağışladığına dair rivayetlerdir. Fakat İbn Sa'd, Kasım bin Ebi Bezze rivayetinden mürsel olarak, ravileri sika bir senedle şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Sevde (r.a)'yi rac'i talakla boşamıştı. Hz. Sevde (r.a), Resulullah (a.s)'ın yoluna otururak:

"Seni hakla gönderene yemin ederim ki, erkeklere ihtiyacım kalmamıştır. Ama kıyamet günü kadınlarınla birlikte ba's olunmak isterim. Sana Kitab'ı indiren aşkına beni, bana kızdığın bir şeyden dolayı mı boşadın?" dedi. Resulullah (a.s):

"Hayır," buyurdu. Hz. Sevde (r.a):

"Allah aşkına bana dön" dedi. Resulullah (a.s) da ona döndü. O zaman:

"Gündümüzü ve gecemi (nöbetimin gündüzünü gecesini) Allah Resulü (a.s)'nün sevgilisi Hz. Aişe (r.a)'ye verdim," dedi."

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Aişe (r.a)'ye biri kendisinin, diğeri de Hz. Sevde (r.a)'nin olmak üzere iki gün ayırıyordu" sözü, Müslim'in Cerir vasıtasıyla Hişam'dan yaptığı rivayette:

"(fekane yuksimu şeklinde) Hz. Aişe (r.a)'ye biri kendisinin diğeri de Hz. Sevde (r.a)'ninki olmak üzere iki gün ayırıyordu," biçiminde gelmiştir.

١١٧٣ــ رَوَى أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: سَابَقَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَبَقْتُهُ.

1173- Ahmed ve İbn Mace, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

1173- Ahmed, Müsned (6/129) İbn Mace (1/636) 9-Kitabu'n-Nikah 50-Hüsn-i muaşeret (güzel geçim) babı. Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid'de şöyle demiştir: "İsnadı, Buhari'nin şartına göre sahihtir. Hadisi Mizzi, 'el-Etraf'ta Nesai'ye isnad etmiştir. Bu, İbni Sunni'nin rivayetinde yoktur."

1) ???

"Allah Resulü (a.s) ile yarıştım ve onu geçtim."

١١٧٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: كَانَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَحَبَّ الْبَشَرِ إِلَى عَائِشَةَ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ، وَكَانَ أَبَرَّ النَّاسِ بِهَا، وَكَانَتْ لاَتُمْسِكُ شَيْئًا مِمَّا جَاءَهَا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ تَصَدَّقَتْ، فَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ: يَنْبَغِي أَنْ يُؤْخَذَ عَلَى يَدَيْهَا، فَقَالَتْ: أَيُؤْخَذُ عَلَى يَدَيَّ؟! عَلَيَّ نَذْرٌ إِنْ كَلَّمْتُهُ، فَاسْتَشْفَعَ إِلَيْهَا بِرِجَالٍ مِنْ قُرَيْشٍ، وَبِأَخْوَالِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَاصَّةً، فَامْتَنَعَتْ، فَقَالَ لَهُ الزُّهْرِيُّونَ أَخْوَالُ النَّبِيِّ ﷺ ــ مِنْهُمْ عَبْدُالرَّحْمٰنِ بْنُ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ وَالْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ ــ : إِذَا اسْتَأْذَنَّا فَاقْتَحِمِ الْحِجَابَ، فَفَعَلَ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا بِعَشْرِ رِقَابٍ فَأَعْتَقَهُمْ، ثُمَّ لَمْ تَزَلْ تُعْتِقُهُمْ حَتَّى بَلَغَتْ أَرْبَعِينَ، فَقَالَتْ: وَدِدْتُ أَنِّي جَعَلْتُ حِينَ حَلَفْتُ عَمَلاً أَعْمَلُهُ، فَأَفْرُغُ مِنْهُ. وَفِي رِوَايَةٍ طَرَفٍ مِنْهُ، قَالَ عُرْوَةُ: ذَهَبَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ مَعَ أُنَاسٍ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ إِلَى عَائِشَةَ، وَكَانَتْ أَرَقَّ شَيْءٍ عَلَيْهِمْ لِقَرَابَتِهِمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

1174- Buhari, Urve (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Zübeyr, Hz. Aişe (r.a)'nin, Hz. Peygamber (a.s)'den ve Hz. Ebu Bekir (r.a)'den sonra en sevdiği insandı ve Hz. Aişe (r.a)'ye en çok iyilik eden kişiydi. Hz. Aişe (r.a), Allah'ın rızkından kendisine gelenlerden hiçbir şeyi elinde tutmaz, tasadduk ederdi." Derken İbn Zübeyr (r.a):

"(Sadaka vermesine) engel olunması gerekir," dedi.

(Bunu duyan) Hz. Aişe (r.a):

"Bana engel olunacak ha?" Eğer onunla (İbni Zübeyr'le) konuşursam (şu kadar) adağım olsun," dedi. Bunun üzerine Kureyşli bir çok kişi aracı oldu. Özellikle Hz. Peygamber (a.s)'in dayıları aracı oldular. Hz. Aişe (r.a) (yeğeni İbni Zübeyr'le barışmayı) kabul etmedi. Hz. Peygamber (a.s)'in dayıları olan Zühriler -Abdurrahman bin Esved bin Abdi Yağus ve Misver bin Mahreme de onlardandı - İbn Zübeyr'e:

1174- Buhari (6/533) 61-Kitabu'l-Menakıb 2-Kureyş'in menakıbı babı.

***Yu'hazu ala yedeyha:** Ehaztu ala yedi fulan: Canında ve malında tasarrufta bulunmaktan engellenmek.*

***Faktahame'l-hıcab:** İzin verilmeksizin çabucak girdi.*

"Biz, izin istediğimizde sen de ansızın perdenin arkasına girersin," dediler. Nitekim o da öyle yaptı ve Hz. Aişe (r.a)'ye 10 köle gönderdi. Hz. Aişe (r.a) bunların hepsini azad etti. Sonra 40'a varıncaya kadar da azad etmeye devam etti ve:

"Bir işe yemin ettiğimde onu yapıp bitirmeyi severim," dedi."

Başka bir rivayette burası biraz daha uzun geçmektedir.

Urve şöyle demiştir:

"Abdullah bin Zübeyr, Zühreoğullarından bir takım insanlarla Hz. Aişe (r.a)'nin yanına gitti. Allah Resulü (a.s)'ne olan yakınlıklarından dolayı onlara karşı gönlü çok yufkaydı."

١١٧٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكِ بْنِ الطُّفَيْلِ رَحِمَهُ اللَّهُ ــ وَهُوَ ابْنُ أَخِي عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ لأُمِّهَا ــ أَنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْ: أَنَّ عَبْدَاللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ قَالَ ــ فِي بَيْعٍ أَوْ عَطَاءٍ أَعْطَتْهُ عَائِشَةُ ــ: وَاللَّهِ لَتَنْتَهِيَنَّ عَائِشَةُ أَوْ لأَحْجُرَنَّ عَلَيْهَا، قَالَتْ: أَوَ قَالَ هٰذَا؟ قَالُوا: نَعَمْ، قَالَتْ: هُوَ لِلَّهِ عَلَيَّ نَذْرٌ أَنْ لاَ أُكَلِّمَ ابْنَ الزُّبَيْرِ أَبَدًا، فَاسْتَشْفَعَ ابْنُ الزُّبَيْرِ إِلَيْهَا حِينَ طَالَتِ الْهِجْرَةُ، فَقَالَتْ: لاَ وَاللَّهِ، لاَ أُشَفِّعُ فِيهِ أَبَدًا، وَلاَ أَتَحَنَّثُ إِلَى نَذْرِي، فَلَمَّا طَالَ ذٰلِكَ عَلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ كَلَّمَ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَالرَّحْمٰنِ بْنَ الأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ ــ وَهُمَا مِنْ بَنِي زُهْرَةَ ــ وَقَالَ لَهُمَا: أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ لَمَا أَدْخَلْتُمَانِي عَلَى عَائِشَةَ، فَإِنَّهَا لاَيَحِلُّ لَهَا أَنْ تَنْذُرَ قَطِيعَتِي، فَأَقْبَلَ بِهِ الْمِسْوَرُ وَعَبْدُالرَّحْمٰنِ مُشْتَمِلَيْنِ بِأَرْدِيَتِهِمَا، حَتَّى اسْتَأْذَنَا عَلَى عَائِشَةَ، فَقَالاَ: اَلسَّلاَمُ عَلَيْكِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، أَنَدْخُلُ؟ قَالَتْ عَائِشَةُ: اُدْخُلُوا، قَالُوا: كُلُّنَا؟ قَالَتْ: نَعَمْ اُدْخُلُوا كُلُّكُمْ، وَلاَ تَعْلَمْ أَنَّ مَعَهُمَا ابْنَ الزُّبَيْرِ، فَلَمَّا دَخَلُوا دَخَلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ الْحِجَابَ، فَاعْتَنَقَ عَائِشَةَ، وَطَفِقَ يُنَاشِدُهَا وَيَبْكِي، وَطَفِقَ الْمِسْوَرُ وَعَبْدُالرَّحْمٰنِ يُنَاشِدَانِهَا إِلاَّ كَلَّمَتْهُ وَقَبِلَتْ مِنْهُ، وَيَقُولاَنِ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَمَّا قَدْ عَلِمْتِ مِنَ الْهِجْرَةِ، فَإِنَّهُ لاَيَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثِ لَيَالٍ، فَلَمَّا أَكْثَرُوا عَلَى عَائِشَةَ مِنَ التَّذْكِرَةِ وَالتَّحْرِيجِ، طَفِقَتْ تُذَكِّرُهُمَا، وَتَبْكِي، وَتَقُولُ: إِنِّي نَذَرْتُ، وَالنَّذْرُ شَدِيدٌ، فَلَمْ يَزَالاَ بِهَا حَتَّى كَلَّمَتِ ابْنَ الزُّبَيْرِ، وَأَعْتَقَتْ فِي نَذْرِهَا ذٰلِكَ أَرْبَعِينَ رَقَبَةً، وَكَانَتْ تَذْكُرُ نَذْرَهَا

بَعْدَ ذٰلِكَ، فَتَبْكِي، حَتَّى تَبُلَّ دُمُوعُهَا خِمَارَهَا.

1175- Buhari, Avf bin Malik bin Tufeyl (r.a)'den -ki bu zat ana tarafından Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı Hz. Aişe (r.a)'nin kardeşinin oğludur- Hz. Aişe (r.a)'nin Malik'e şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Zübeyr bir bey' veya Hz. Aişe (r.a)'nin yaptığı bir bağış hakkında demiş ki:

"Vallahi Aişe, bu işe son vermeli, ya da onu, bunu yapmaktan men edeceğim." Hz. Aişe (r.a):

"(Gerçekten, yeğenim İbn Zübeyr) bunu söyledi mi?" dedi.

"Evet," dediler. Hz. Aişe (r.a) bunun üzerine:

"Allah'a nezrim olsun, ebediyen İbn Zübeyr'le konuşmayacağım," dedi. (Ve öyle yaptı.) Küslük uzayınca, İbn Zübeyr aracı olunmasını istedi. Bunun üzerine Hz. Aişe (r.a):

"Hayır vallahi. Bu konuda ebediyyen şefaat kabul etmem ve nezrimi de bozmam," diye cevap verdi. İbn Zübeyr küslüğün uzadığını görünce, Misver bin Mahreme ile Abdurrahman bin Esved bin Yağus'la -ki bu ikisi Zühreoğullarındandılar- konuşup onlara:

"Allah aşkına Hz. Aişe (r.a)'nin yanına gidip ona benimle küsüp konuşmamasının kendisine helal olmadığını söyleyin," dedi. Misver ve Abdurrahman, İbn Zübeyr'i elbiselerinin altında saklayarak getirdiler ve Hz. Aişe (r.a)'nin huzuruna girmek için izin istediler ve:

"Esselamü aleyki ve rahmetullahi ve berakütüh. Girelim mi?" diye sordular: Hz. Aişe (r.a) de:

"Girin," dedi.

"Hepimiz mi?" dediler.

"Evet, hepiniz girin," dedi. Tabii İbn Zübeyr'in onlarla birlikte olduğunu bilmiyordu. İçeri girdiklerinde İbn Zübeyr de perdenin arkasına girdi ve (teyzesi olan Hz. Aişe (r.a)'nin) boynuna sarılıverdi. Ağlayarak "Allah'ını seversen..." demeye başladı. Misver ve Abdurrahman da Hz. Aişe (r.a)'ye İbn Zübeyr'le ko-

---

1175- Buhari (10-491) 78-Kitabu'l-Edeb 62-Küslük babı.

***Leahcuranne:** hacr: Engelleme. Kadı'nın sefihi harc etmesi de buradan alınmıştır. Onu malında tasarruf etmekten alıkoyduğunda söylenir.*

***Kati'ati:** Küslük ve konuşmayı terk.*

nuşup, onun özrünü kabul ettirinceye kadar rica etmeye devam ettiler. Şöyle diyorlardı:

"Hz. Peygamber (a.s), senin de bildiğin gibi küs durmayı yasaklamıştır. Bir müslümanın, müslüman bir kardeşine üç geceden fazla küs durması helal değildir." O ikisi hatırlamaya vasıta olan şeylerden tazyik ve suçlamada ısrar ettikçe, o da onlara ağlayarak ve şöyle diyerek öğüt vermeye başladı:

"Ben nezrettim. Nezir şiddetlidir." Misver ve Abdurrahman, Hz. Aişe (r.a), İbn Zübeyr'le konuşuncaya ve nezrine bedel olarak 40 köle azad edinceye kadar durmak bilmediler. Daha sonra Hz. Aişe (r.a) nezrini hatırlayıp ağlardı da gözyaşları (binmiş olduğu) eşeği ıslatırdı."

Zehebi, 'Siyeru a'lemi'n-Nübela'da Hz. Aişe (r.a)'den şöyle hikaye etmiştir:

"Hz. Aişe (r.a) bir yılan (1) öldürmüş. Bu olay rüyasında getirilerek:

"Allah'a yemin olsun ki, bir müslümanı öldürdün" denilmiş. O da:

"Müslüman olsaydı, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarının yanına girmezdi," demiş.

"Yanına ancak sen giyinikken girmiyor muydu?" denilmiş. Bunun üzerine Hz. Aişe (r.a) ürperir olmuş da 12 bin dirhem getirilmesini emredip Allah yolunda tasadduk etmiş."

١١٧٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ: أَنَّ عَائِشَةَ اشْتَكَتْ، فَجَاءَ ابْنُ عَبَّاسٍ، فَقَالَ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ! تَقْدُمِينَ عَلَى فَرَطِ صِدْقٍ، عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَعَلَى أَبِي بَكْرٍ.

1176- Buhari, Kasım bin Muhammed (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Aişe (r.a) hastalandığında İbn Abbas yanına gelip:

"Ey mü'minlerin annesi, gerçek öncülere, Allah Resulü (a.s)'ne ve Hz. Ebu Bekir (r.a)'e önce gidiyorsun," dedi."

1176- Buhari (7/106) 62-Kitabu Fadaili's-Sahabe 30-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.

1) Cân: Siyahımtırak gözlü yılan. Evlerde çok görülür.

Enne Aişete'şteket: Hastalandı ve bu, ölümden önce yakalandığı hastalıktı.

Takdemine: Her şeyin önüne geçmiş. İbnu't-Tin şöyle demiştir: "Bu hadiste, Hz. Aişe (r.a)'nin kesinlikle cennete gireceği geçmektedir. Çünkü İbn Abbas bu sözü ancak tevkif sayesinde söylemiştir."

١١٧٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: اِسْتَأْذَنَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَلَى عَائِشَةَ قُبَيْلَ مَوْتِهَا وَهِيَ مَغْلُوبَةٌ قَالَتْ: أَخْشَى أَنْ يُثْنِيَ عَلَيَّ، فَقِيلَ: ابْنُ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَمِنْ وُجُوهِ الْمُسْلِمِينَ قَالَتْ: ائْذَنُوا لَهُ، فَقَالَ: كَيْفَ تَجِدِينَكِ؟ قَالَتْ: بِخَيْرٍ، إِنِ اتَّقَيْتُ قَالَ: فَأَنْتِ بِخَيْرٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى، زَوْجَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَلَمْ يَنْكِحْ بِكْرًا غَيْرَكِ، وَنَزَلَ عُذْرُكِ مِنَ السَّمَاءِ. وَدَخَلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ خِلاَفَهُ، فَقَالَتْ: دَخَلَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَثْنَى عَلَيَّ، وَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا.

1177- Buhari, İbn Müleyke (r.a)'den rivayet etmiştir:

"İbn Abbas, hastalık iyice ağırlaştığında vefatından az önce Hz. Aişe (r.a)'nin yanına girmek için izin istedi. Hz. Aişe (r.a):

"Beni medhetmesinden çekiniyorum," dedi.

"Hem Resulullah (a.s)'ın amcasının oğlu, hem de müslümanların önde gelenlerindendir (endişen yersiz)" denildi.

"Ona izin verin (o halde gelsin)" dedi.

"Kendini nasıl buluyorsun?" dedi İbni Abbas.

"İyiyim, şayet muttaki olabilmişsem," dedi.

"Sen hayır üzeresin İnşaallahu Teala. Resulullah (a.s)'ın hanımı(sın), bakire olarak senden başkasıyla evlenmedi, iffetine dair gökten vahiy (bile) indi," dedi.

İbn Abbas'ın ardından, İbn Zübeyr içeri girdi. Hz. Aişe (r.a) ona:

"İbn Abbas geldi ve beni övdü. Unutulup gitmiş olmak isterdim," dedi."

Bir Açıklama

İlim erbabı bu konuda şöyle demiştir:

"Kul, ümitle korkuyu, gönlünde bir tutmalıdır. Sağlıkta korku, ölüm anında da ümit ağır basmalıdır. İbn Abbas'ın davranışı fikha en uygun olandır."

1177- Buhari (8/482) 65-Kitabu't-Tefsir 8-"iz tulkunehu bi elsinetikum ve tekulune biefvahihim" babı.

***Mağlubeten:** Hastalık galip gelmiş olarak. Sağlığında olduğu gibi kabul edilmez vaziyette.*

***Nesyen mensiyya:** Değersiz, bir kenara atılıp savrulmuş iltifat edilmeyen bir şey olarak.*

Hadisten, hasta kadının örtülü olması şartıyla ziyaret edilmesinin caiz olduğu anlaşılmaktadır. Sahabe, mü'minlerin annesinin yanına giriyorlardı, ama aralarında dokunmuş kalın bir perde bulunuyordu.

١١٧٨ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنِ ابْنِ إِبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: جَاءَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي أَنْ تَأْذَنَ لَهَا بَنُو أُخِيهَا: ائْذَنِي لَهُ فَإِنَّهُ مِنْ خَيْرِ وَلَدِكِ قَالَتْ: دَعُونِي مِنْ تَزْكِيَتِهِ، فَلَمْ يَزَالُوا بِهَا حَتَّى أَذِنَتْ لَهُ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: إِنَّمَا سُمِّيتِ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ لِتَسْعَدِي، وَإِنَّهُ لاَسْمُكِ قَبْلَ أَنْ تُولَدِي إِنَّكِ كُنْتِ مِنْ أَحَبِّ إِزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ إِلاَّ طَيِّبًا، وَمَا بَيْنَكِ وَبَيْنَ أَنْ تَلْقِي الأَحِبَّةَ إِلاَّ أَنْ تُفَارِقَ الرُّوحُ الْجَسَدَ، وَلَقَدْ سَقَطَتْ قِلاَدَتُكِ لَيْلَةَ الأَبْوَاءِ فَجَعَلَ اللَّهُ لِلْمُسْلِمِينَ خِيرَةً فِي ذٰلِكِ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى آيَةَ التَّيَمُّمِ وَنَزَلَتْ فِيكِ آيَاتٌ مِنَ الْقُرْآنِ، فَلَيْسَ مَسْجِدٌ مِنْ مَسَاجِدِ الْمُسْلِمِينَ إِلاَّ يُتْلَى فِيهِ عُذْرُكِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ فَقَالَتْ: دَعْنِي مِنْ تَزْكِيَتِكَ لِي يَا ابْنَ عَبَّاسٍ فَوَدِدْتُ إِنِّي كُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا.

1178- Hakim, İbni Ebi Müleyke (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"İbn Abbas kendisine izin versin diye Hz. Aişe (r.a)'den istekte bulundu. Hz. Aişe (r.a)'nin erkek kardeşlerinden yeğenleri (halalarına):

"Ona izin ver. Zira o, çocuklarının en hayırlılarındandır," dediler. Hz. Aişe (r.a):

"Onu bana tezkiye etmekten vazgeçin," buyurdu. İbn Abbas'a izin verinceye dek onu rahat bırakmadılar. İbn Abbas, Hz. Aişe (r.a)'nin yanına girince:

"Mü'minlerin annesi olarak isimlendirildin, sevinmelisin ve (üstelik) bu isim, sen doğmadan önceki ismindir. Hz. Peygamber (a.s)'in en çok sevdiği hanımıydın. Resulullah (a.s) da sadece temiz, pak olanı severdi. Seninle sevdiklerin arasında ancak ruhun bedenden ayrılması kalmıştır. Enva gecesi gerdanlığın düştü de, Allah bundan dolayı müslümanlara (ne) hayırlar ihsan etti. Allah Tebareke ve Teala, teyemmüm ayetini indirdi. Ve senin hakkında Kur'an'da (daha başka)

1178- Müstedrek (4/8) Hakim: "Sahihu'l-isnad bir hadistir. Ne var ki, ne Buhari, ne de Müslim Sahihlerine almamışlardır" diye not düşmüş, Zehebi de "Sahihtir" demiştir.

ayetler de indi. Müslümanların mescidlerinden (camilerinden) hiçbir mescid yoktur ki, orada geceler gündüzler boyunca senin iffetin tilavet olunmasın..." dedi. Bunun üzerine Hz. Aişe (r.a):

"Beni tezkiye etmekten vazgeç ey İbn Abbas. Ben, unutulup gitmiş olmak isterdim," dedi."

TAHYİR (SERBEST BIRAKMA) OLAYI

Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları, kendisinden, dünyalıklarının genişletilmesini ve daha iyi bir hayat sürmek istediklerini bildirdiler. Olayla ilgili bazı rivayetlerde;

"Ey Peygamber, hanımlarını hoşnut etmek amacıyla niye Allah'ın helal kıldıklarını haram kılıyorsun?" (1) ayetiyle bağlantısı bulunmaktaydı.

Bu isteklerle, tahrim olayının aynı zamanda olduğu görülüyor. Tahrim ayetinin sebeb-i nüzulu hakkındaki rivayetler, çeşitlilik göstermektedir. Sebeb-i nüzulün çeşitlilik arz etmesinde ise herhangi sakınca bulunamaz.

Üstad Şuayb el-Arnavut şöyle demektedir:

"Buhari, Kitabu't-Tefsir'de (2) Hz. Aişe (r.a)'den şu lafızla tahric etmiştir:

"Resulullah (a.s) Zeynep binti Cahş (r.a)'ın yanında bal şerbeti içiyor ve yanında biraz oyalanıyordu. Ben ve Hafsa Allah Resulü (a.s) hangimizin yanına girerse ona "Meğafir mi içtin? Ben senden meğafir kokusu duyuyorum" desin diye anlaştık. (Nitekim bunu yaptık. O zaman) Resulullah (a.s):

"Hayır, ama ben Zeynep bint Cahş'ın yanında bal (şerbeti) içiyordum. Tekrar içmeyeceğime yemin ettim. Bunu hiç kimseye söyleme," buyurdu."

Meğafir, Urfut ağacının sızdırdığı natıf'a sıvı veya bir çeşit tatlıya benzeyen bir zamktır. Bir beze konulur sonra su ile ıslatılarak içilir. Kötü bir kokusu vardır.

Ayetin nüzul sebebine dair bir sebep daha vardır. Sa'id bin Mensur -Hafız İbni Hacer'in dediğine göre- Mesruk'a varan sahih bir isnadla şöyle tahric etmiştir:

"Resulullah (a.s) Hafsa'ya, cariyesine yaklaşmayacağına dair yemin ederek:

"Bana haram olsun," buyurdu. Yemininin keffaretine dair ayet indi ve Al-

---

1) Tahrim Suresi: 1

2) Buhari (8/686) 65-Kitabu't Tefsir 66-Tahrim Suresi.

lah'ın kendisine helal kıldıklarını, haram kılmaması emredildi."

Ziya el-Makdisi 'el-Muhtara' adlı eserinde Heysem bin Küleyb'in Müsned'inden, sonra Cerir bin Hazim tarikıyle Eyyub-Nafi İbn Ömer vasıtasıyla şu şekilde tahric etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Hafsa (r.a)'ya:

"Kimseye söyleme, İbrahim'in annesi (cariyem Maria) bana haramdır," buyurdu. Gerçekten de Resulullah (a.s), Hz. Hafsa (r.a), Hz. Aişe (r.a)'ye haber verinceye kadar da Maria'ya yaklaşmadı. Bunun üzerine Allah Teala:

"Allah size, yeminlerinizi (keffaretle) çözmeyi meşru kılmıştır. Allah sizin sahibinizdir. O (size uygun olanı) bilendir. (her şeyi) hikmetle yönetendir." (1) ayetini indirdi."

Taberani, 'İşreti'n-Nisa'da, İbn Merduye de Ebu Bekir bin Abdurrahman tarikiyle Ebu Hureyre senediyle şöyle tahric etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Maria (r.a)'yla Hafsa'nın evinde ilişkide bulundu. Derken Hz. Hafsa geldi ve Maria'yı onunla birlikte buldu ve:

"Ya Resulullah, diğer kadınlarına değil de, bunu bana, benim evimde yapıyorsun (öyle mi)?" dedi."

Taberani, Dahhak tarikiyle İbn Abbas'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Hafsa, evine girdi ve O'nu, Maria'yı vat ederken buldu da onu kınadı."

Hafız İbni Hacer şöyle demiştir:

Bu tarikler, birbirini desteklemektedir. Ve yukarıdaki ayetin her iki sebep için inmiş olması ihtimali bulunmaktadır.

Nesai, Hammad tarikiyle, Sabit'ten, o da Enes'ten bu olayı özet olarak şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in istifraş ettiği bir cariyesi vardı. Hz. Hafsa (r.a) ve Hz. Aişe (r.a) O'nu, o cariyeyi kendisine haram kılıncaya kadar rahat bırakmadılar. Bunun üzerine Allah Teala:

"Ey Peygamber, niye Allah'ın sana helal kıldıklarını haram kılıyorsun?" (2) ayetini indirdi.

---

1) Tahrim Suresi: 2
2) Tahrim Suresi: 1

Tahyir, yani serbest bırakma olayı, Hz. Peygamber (a.s)'in peygamberlik alametlerinden bir alamettir. Buna gücü yeterken, hanımları ondan dünyalıklarının genişletilmesini ve daha hoş bir hayat sürmelerini istediler. Allah Resulü (a.s) ise bundan çekinip, ancak gerek kendisinin, gerekse ailesinin lüksten uzak ve sıkıntılı bir hayat sürmesini tercih etti ve hanımlarını da Allah'ın emri ile bu hayat için kökleştirdi.

"Ey Peygamber, hanımlarına şöyle söyle: "Eğer dünya hayatını ve süslerini istiyorsanız, gelin size bağışta bulunayım ve güzellikle salıvereyim. Eğer, Allah'ı, peygamberini ve ahiret yurdunu istiyorsanız, bilin ki, Allah sizden iyi davrananlara büyük ecir hazırlamıştır." (1)

١١٧٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ يَسْتَأْذِنُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَوَجَدَ النَّاسَ بِبَابِهِ جُلُوسًا، لَمْ يُؤْذَنْ لَهُمْ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلَ، ثُمَّ أَقْبَلَ عُمَرُ، فَاسْتَأْذَنَ فَأُذِنَ لَهُ، فَوَجَدَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَالِسًا حَوْلَهُ نِسَاؤُهُ، (قَبْلَ الْأَمْرِ بِالْحِجَابِ) وَاجِمًا سَاكِتًا، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: لأَقُولَنَّ شَيْئًا أُضْحِكُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! لَوْ رَأَيْتَ بِنْتَ خَارِجَةَ تَسْأَلُنِي النَّفَقَةَ، فَقُمْتُ إِلَيْهَا فَوَجَأْتُ عُنُقَهَا؟ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، وَقَالَ: «هُنَّ حَوْلِي كَمَا تَرَى يَسْأَلْنَنِي النَّفَقَةَ» فَقَامَ عُمَرُ إِلَى حَفْصَةَ يَجَأُ عُنُقَهَا، وَقَامَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى عَائِشَةَ يَجَأُ عُنُقَهَا، كِلاَهُمَا يَقُولُ: تَسْأَلْنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَالَيْسَ عِنْدَهُ؟ فَقُلْنَ: وَاللَّهِ لاَنَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ أَبَدًا شَيْئًا لَيْسَ عِنْدَهُ، قَالَ: ثُمَّ اعْتَزَلَهُنَّ شَهْرًا أَوْ تِسْعًا وَعِشْرِينَ، ثُمَّ نَزَلَتْ عَلَيْهِ هٰذِهِ الْآيَةَ: ﴿يَآ أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لأَزْوَاجِكَ﴾ ــ حَتَّى بَلَغَ ــ ﴿لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ قَالَ: فَبَدَأَ بِعَائِشَةَ، فَقَالَ: «يَا عَائِشَةُ! إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَعْرِضَ عَلَيْكِ أَمْرًا أُحِبُّ أَنْ لاَتَعْجَلِي فِيهِ حَتَّى تَسْتَشِيرِي أَبَوَيْكِ» قَالَتْ: وَمَا هُوَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ فَتَلاَ عَلَيْهَا الْآيَةَ، قَالَتْ: أَفِيكَ يَارَسُولَ اللَّهِ أَسْتَشِيرُ أَبَوَيَّ؟ بَلْ أَخْتَارُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ لاَتُخْبِرَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِكَ بِالَّذِي قُلْتُ: قَالَ: «لاَتَسْأَلُنِي امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ إِلاَّ أَخْبَرْتُهَا، إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَثْنِي مُعَنِّتًا وَلاَ مُتَعَنِّتًا، وَلٰكِنْ بَعَثَنِي مُعَلِّمًا مُيَسِّرًا».

1) *Ahzab Suresi: 28-29*

1179- Müslim, Cabir bin Abdullah (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Ebu Bekir (r.a), Resulullah (a.s)'ın huzuruna girmek için izin istemeye geldi. Fakat insanları Allah Resulü (a.s)'nün kapısında oturuyor gördü. Hiç birisine izin verilmemişti. Ardından Hz. Ebu Bekir (r.a)'e izin verildi. O da içeri girdi. Sonra Hz. Ömer (r.a) çıktı geldi. İzin istedi ve kendisine izin verildi. Hz. Ömer (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'i, etrafında hanımlarıyla (hicab ayetinden önceydi) kederli kederli suskun bir vaziyette oturur buldu. Hz. Ebu Bekir (r.a) (kendi kendine) (1):

"Mutlaka birşey söyleyip Hz. Peygamber (a.s)'i güldürmeliyim" diyerek:

"Ya Resulullah (a.s), Harice'nin kızını benden nafaka isterken bir görseydin! Kalktım ve boğazını sıktım," dedi. Bunun üzerine Allah Resùlü (a.s) güldü ve:

"Bunlar da gördüğün gibi benden nafaka isteyerek etrafım(ı sarmış bulunuyorlar)," buyurdu. Derken Hz. Ömer (r.a) Hafsa'nın boğazını sıkmaya kalktı. Hz. Ebu Bekir (r.a)'de, Aişe (r.a)'nin boğazını sıkmaya kalktı. Her ikisi de:

"Resulullah (a.s)'tan onda olmayan bir şeyi istiyorsunuz ha?" diyorlardı. Onlar da:

"Vallahi, Resulullah (a.s) da olmayan bir şeyi ebediyen istemeyeceğiz," dediler. Sonra da Hz. Peygamber (a.s) onlardan bir ay veya 29 gün uzaklaştı. Sonra kendisine:

"Ey Peygamber, hanımlarına söyle..."den başlayıp, "Allah sizlerden iyi davrananlara büyük ecir hazırlamıştır." (2) ayetine kadar ayetler indi.

Bunun üzerine Allah Resulü (a.s) Hz. Aişe (r.a)'den başlayarak:

"Ya Aişe, sana anne babana danışmadan cevap vermekte acele etmemeni istediğim bir mesele soracağım," dedi.

"Nedir o ey Allah'ın Resulü?" diye sordu Hz. Aişe (r.a). Resulullah (a.s) da ona ayeti okudu. Hz. Aişe (r.a):

1179-Müslim (2/1104) 18-Kitabu't-Talak 4-Kadını muhayyer bırakmanın ancak niyetle talak olacağı babı.

1) Burada Hz. Ebu Bekir (r.a) diye, adı geçen zatın, Hz. Ömer (r.a) olması gerekir.

2) Ahzab Suresi: 27-28

Aişe: "Ama benim bu söylediğimi kadınlarından hiç birine haber vermemeni isterim" sözünü Resulullah (a.s)'ın sırf kendisine kalması arzusuyla söylemiştir.

"Onlardan biri bana sormaya görsün, hemen kendisine haber veririm": Bu söz, bir kimse ondan vacib veya maslahat olmayan bir şeyi gizlemesini istese, onun gizleme isteğini kabul etmeme hakkı olduğuna delildir.

*"Senin hakkında mı, anne babama danışacağım, ey Allah'ın Resulü? Hayır, **ben Allah'ı, Resulü'nü ve ahiret yurdunu tercih ederim. Ama benim bu söylediğimi kadınlarından hiçbirine haber vermemeni isterim,"** dedi. Allah Resulü (a.s) **ise:***

*"Onlardan biri bana sormayagörsün hemen kendisine haber veririm. Çünkü **Allah beni zorlaştırıcı ve şaşırtıcı değil, öğretici ve kolaylaştırıcı olarak göndermiştir,"** buyurdu."*

١١٨٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ قَالَ: لَمْ أَزَلْ حَرِيصًا أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ عَنِ الْمَرْأَتَيْنِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّتَيْنِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ حَتَّى حَجَّ عُمَرُ وَحَجَجْتُ مَعَهُ، فَلَمَّا كُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَدَلَ عُمَرُ وَعَدَلْتُ مَعَهُ بِالْإِدَاوَةِ، فَتَبَرَّزَ ثُمَّ أَتَانِي فَسَكَبْتُ عَلَى يَدَيْهِ، فَتَوَضَّأَ، فَقُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! مَنِ الْمَرْأَتَانِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّتَانِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمَا: ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ قَالَ عُمَرُ: وَاعَجَبًا لَكَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ! (قَالَ الزُّهْرِيُّ: كَرِهَ وَاللَّهِ مَا سَأَلَهُ عَنْهُ وَلَمْ يَكْتُمْهُ) قَالَ: هِيَ حَفْصَةُ وَعَائِشَةُ. ثُمَّ أَخَذَ يَسُوقُ الْحَدِيثَ. قَالَ: كُنَّا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ، قَوْمًا نَغْلِبُ النِّسَاءَ، فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَجَدْنَا قَوْمًا تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ، فَطَفِقَ نِسَاؤُنَا يَتَعَلَّمْنَ مِنْ نِسَائِهِمْ، قَالَ: وَكَانَ مَنْزِلِي فِي بَنِي أُمَيَّةَ ابْنِ زَيْدٍ، بِالْعَوَالِي، فَتَغَضَّبْتُ يَوْمًا عَلَى امْرَأَتِي فَإِذَا هِيَ تُرَاجِعُنِي فَأَنْكَرْتُ أَنْ تُرَاجِعَنِي، فَقَالَتْ: مَا تُنْكِرُ أَنْ أُرَاجِعَكَ؟ فَوَاللَّهِ إِنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ ﷺ لَيُرَاجِعْنَهُ، وَتَهْجُرُهُ إِحْدَاهُنَّ الْيَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ، فَانْطَلَقْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ، فَقُلْتُ: أَتُرَاجِعِينَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ؟ فَقَالَتْ: نَعَمْ. فَقُلْتُ: أَتَهْجُرُهُ إِحْدَاكُنَّ الْيَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ. قُلْتُ: قَدْ خَابَ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ مِنْكُنَّ وَخَسِرَ. أَفَتَأْمَنُ إِحْدَاكُنَّ أَنْ يَغْضَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا لِغَضَبِ رَسُولِهِ ﷺ ، فَإِذَا هِيَ قَدْ هَلَكَتْ، لَا تُرَاجِعِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَلَا تَسْأَلِيهِ شَيْئًا. وَسَلِينِي مَا بَدَا لَكِ وَلَا يَغُرَّنَّكِ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكِ هِيَ أَوْسَمَ وَأَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْكِ (يُرِيدُ عَائِشَةَ). قَالَ: وَكَانَ لِي جَارٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَكُنَّا نَتَنَاوَبُ النُّزُولَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ . فَيَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزِلُ يَوْمًا فَيَأْتِينِي بِخَبَرِ الْوَحْيِ وَغَيْرِهِ وَآتِيهِ بِمِثْلِ ذَلِكَ

وَكُنَّا نَتَحَدَّثُ، أَنَّ غَسَّانَ تُنْعِلُ الْخَيْلَ لِتَغْزُونَا، فَنَزَلَ صَاحِبِي ثُمَّ أَتَانِي عِشَاءً فَضَرَبَ بَابِي ثُمَّ نَادَانِي فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ. فَقَالَ: حَدَثَ أَمْرٌ عَظِيمٌ. قُلْتُ: مَاذَا؟ أَجَاءَتْ غَسَّانُ؟ قَالَ: لاَ، بَلْ أَعْظَمُ مِنْ ذٰلِكَ وَأَطْوَلُ، طَلَّقَ النَّبِيُّ ﷺ نِسَاءَهُ. فَقُلْتُ: قَدْ خَابَتْ حَفْصَةُ وَخَسِرَتْ. قَدْ كُنْتُ أَظُنُّ هٰذَا كَائِنًا. حَتَّى إِذَا صَلَّيْتُ الصُّبْحَ شَدَدْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي، ثُمَّ نَزَلْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ وَهِيَ تَبْكِي فَقُلْتُ: أَطَلَّقَكُنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ؟ فَقَالَتْ: لاَ أَدْرِي هَا هُوَ ذَا مُعْتَزِلٌ فِي هٰذِهِ الْمَشْرُبَةِ. فَأَتَيْتُ غُلاَمًا لَهُ أَسْوَدَ، فَقُلْتُ: اِسْتَأْذِنْ لِعُمَرَ. فَدَخَلَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيَّ، فَقَالَ: قَدْ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ. فَانْطَلَقْتُ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى الْمِنْبَرِ فَجَلَسْتُ، فَإِذَا عِنْدَهُ رَهْطٌ جُلُوسٌ يَبْكِي بَعْضُهُمْ فَجَلَسْتُ قَلِيلاً، ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ ثُمَّ أَتَيْتُ الْغُلاَمَ فَقُلْتُ: اِسْتَأْذِنْ لِعُمَرَ فَدَخَلَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيَّ فَقَالَ: قَدْ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ. فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا، فَإِذَا الْغُلاَمُ يَدْعُونِي، فَقَالَ: اُدْخُلْ فَقَدْ أُذِنَ لَكَ فَدَخَلْتُ فَسَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا هُوَ مُتَّكِئٌ عَلَى رَمْلِ حَصِيرٍ قَدْ أَثَّرَ فِي جَنْبِهِ فَقُلْتُ: أَطَلَّقْتَ يَارَسُولَ اللَّهِ نِسَاءَكَ؟ فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَيَّ وَقَالَ: «لاَ» فَقُلْتُ: اَللَّهُ أَكْبَرُ! لَوْ رَأَيْتَنَا، يَارَسُولَ اللَّهِ! وَكُنَّا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ، قَوْمًا نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا يَوْمًا فَإِذَا هِيَ تُرَاجِعُنِي فَأَنْكَرْتُ أَنْ تُرَاجِعَنِي فَقَالَتْ: مَا تُنْكِرُ أَنْ أُرَاجِعَكَ؟ فَوَاللَّهِ إِنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ ﷺ لَيُرَاجِعْنَهُ وَتَهْجُرُهُ إِحْدَاهُنَّ الْيَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ، فَقُلْتُ: قَدْ خَابَ مَنْ فَعَلَ ذٰلِكَ مِنْهُنَّ وَخَسِرَ أَفَتَأْمَنُ إِحْدَاهُنَّ أَنْ يَغْضَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا لِغَضَبِ رَسُولِهِ ﷺ فَإِذَا هِيَ قَدْ هَلَكَتْ؟ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! قَدْ دَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ: لاَيَغُرَّنَّكِ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكِ هِيَ أَوْسَمَ مِنْكِ وَأَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْكِ فَتَبَسَّمَ أُخْرَى فَقُلْتُ أَسْتَأْنِسُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: «نَعَمْ» فَجَلَسْتُ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فِي الْبَيْتِ فَوَاللَّهِ مَارَأَيْتُ فِيهِ شَيْئًا يَرُدُّ الْبَصَرَ، إِلاَّ أَهَبَ ثَلاَثَةً، فَقُلْتُ: اُدْعُ اللَّهَ يَارَسُولَ اللَّهِ أَنْ يُوَسِّعَ عَلَى أُمَّتِكَ فَقَدْ وَسَّعَ عَلَى فَارِسَ وَالرُّومِ، وَهُمْ لاَيَعْبُدُونَ اللَّهَ، فَاسْتَوَى جَالِسًا ثُمَّ قَالَ: «أَفِي شَكٍّ أَنْتَ؟ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ! أُولٰئِكَ قَوْمٌ عُجِّلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا» فَقُلْتُ: اِسْتَغْفِرْ لِي يَارَسُولَ اللَّهِ. وَكَانَ أَقْسَمَ أَنْ لاَيَدْخُلَ عَلَيْهِنَّ شَهْرًا مِنْ شِدَّةِ

مَوْجِدَتِهِ عَلَيْهِنَّ حَتَّى عَاتَبَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

1180- Buhari ve **Müslim** İbn Abbas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz. Ömer (r.a)'e Allahu Teala'nın haklarında; "Eğer Allah'a tevbe ederseniz (ne a'la. Çünkü) kalpleriniz kaymıştır." (1) buyurduğu, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından iki kadını sormak ister dururdum. Sonunda Hz. Ömer (r.a) hac yaptı, ben de onunla birlikte hac yaptım. Dönüşte biraz yol alınca Hz. Ömer (r.a) kafileden ayrıldı. Ben de su kabıyla birlikte onunla ayrıldım. İhtiyacını gördü, sonra yanıma geldi. Ellerine su döktüm, abdest aldı. Derken ona:

"Ey mü'minlerin emiri, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından Allah (c.c)'ın haklarında, "Eğer Allah'a tevbe ederseniz (ne a'la. Çünkü) kalpleriniz kaymıştır..." buyurduğu iki kadın kimdi?" diye soruverdim. Hz. Ömer (r.a):

"Hayret sana ey Abbasoğlu!" dedi. (Zühri: "Hz. Ömer (r.a), Allah'a yemin olsun ki, sorulan şeyden hoşlanmadı ama (hakkı) gizlemedi de," demiştir.) Onlar Hz. Hafsa (r.a) ve Hz. Aişe (r.a)'dir," deyip hadisi anlatmaya başladı.

"Biz Kureyş toplumu, kadınlarımıza hakim bir toplumduk. Medine'ye gelince, kadınları, kendilerine hakim bir toplum olduk. Kadınlarımız, (Medine) kadınlarından birşeyler öğrenip etkilenmeye başladılar.

Evim, Ümeyye bin Zeydoğullarının arasında Medine'nin yüksek bir yerindeydi. Birgün hanımıma kızdım. Bir de ne göreyim, o da bana karşılık vermiyor mu? Bana karşılık vermesine mani oldum. O zaman:

"Benim karşılık vermeme engel oluyorsun ha? Allah'a yemin ederim ki, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları da O'na karşılık veriyorlardı ve onlardan birisi, birgün bir gece O'na küsüyordu" dedi. Derhal Hz. Hafsa (r.a)'nın yanına girdim ve:

"Allah Resulü (a.s)'ne karşılık mı veriyorsun?" diye sordum.

"Evet," dedi.

1180- Buhari (9/278) 67-Kitabu'n-Nikah 83-Babanın kızına, kocasının durumuna dair nasihatte bulunması babı.

Müslim (2/1111) 18-Kitabu't-Talak 5-İla, kadınlardan uzaklaşma, onları muhayyer bırakma ve "eğer onun aleyhinde birbirleri ile anlaşırlarsa" ayeti hakkında bir bab.

1) Tahrim Suresi: 4

***Avali:** Aliye'nin çoğuludur. Medine'nin yükseklerindeki yerleşim yerleridir.*

***Caratuki:** Burada kuma anlamınadır. Hz. Ömer (r.a) bu kelimeyle Hz. Aişe (r.a)'yi kastetmiştir.*

"Sizlerden kim böyle yapmışsa aldanmış ve hüsrana uğramıştır. Herhangi biriniz Allah Resulü (a.s)'nün kızmasından ötürü, Allah'ın kendisine kızmayacağından nasıl emin olabiliyor? O derhal helak olmuş değil midir? Resulullah (a.s)'a karşılık verme, ve O'ndan (olur olmaz) şeyler isteme! İhtiyacın olan şeyi benden iste. Komşunun (yapmış) olduğu seni yanıltmasın. (Çünkü) o, senden hem daha güzeldir, hem de Resulullah (a.s) onu senden daha çok sevmektedir," dedim. (Bu sözle Hz. Aişe (r.a)'yi kastetmiştir.)

Benim ensari bir komşum vardı. Biz Resulullah (a.s)'ın yanına nöbetleşe girerdik. Birgün o inerdi, birgün de ben inerdim. (O indiğinde bana yeni gelen) ayetlerin vs. haberini getirirdi, ben de ona bunun gibi (şeyler) getirirdim de beraberce değerlendirirdik. (O sıralar) Gassan kabilesi bizimle savaşmak için atlarını nallatıyorlardı. Arkadaşım Medine'ye indi ve yatsı vakti gelip kapımı çaldı. Sonra da bana seslendi. Yanına çıktım.

"Büyük bir olay oldu," dedi.

"Ne oldu? Yoksa Gassanlılar mı çıkageldi?" diye sordum.

"Yok. Ama bundan daha kötüsü ve beteri... Hz. Peygamber (a.s), hanımlarını boşadı," dedi.

"(Eyvah) Hafsa, aldanmış ve hüsrana uğramıştır," dedim. Ben bu olay olmuştur sanıyordum. Sabah namazını kıldım, elbisemi giyindim. Sonra (Medine'ye) indim ve Hafsa'nın yanına gittim. Ağlamaktaydı.

"Allah Resulü (a.s) sizi boşadı mı?" diye sordum.

"Bilmiyorum. İşte O, şu odaya çekilmiştir," dedi. Hz. Peygamber (a.s)'in siyahi kölesinin yanına vardım ve:

"Ömer'e (Resulullah (a.s)'tan huzuruna girmesi için) izin iste," dedim. (O'nun) yanına girdi. (Biraz) sonra yanıma geldi ve:

"O'na seni(n geldiğini) söyledim, cevap vermedi," dedi. Yürüdüm, minberin yanına varıp oturdum. Bir de ne göreyim bir gurup insan bazısı ağlayarak oturuyorlar. Ben de biraz oturdum. Sonra hissettiklerim bana oldukça etki etti. Tekrak kölenin yanına geldim ve:

"Ömer'e izin al (da içeri girsin)," dedim. İçeri girdi, sonra yanıma geldi ve:

"O'na seni(n geldiğini) haber verdim ama hiçbir şey söylemedi," dedi.

Gerisin geri döndüm. Derken köle beni çağırdı.

"(Gel) gir. Allah Resulü (a.s) sana izin verdi." dedi. Girdim ve Resulullah (a.s)'a selam verdim. Hasıra yaslanmış ve yan tarafına hasırın izi çıkmıştı.

"Ya Resulullah, hanımlarını boşadın mı?" dedim. Başını bana doğru kaldırdı ve:

"Hayır," buyurdu. Bunun üzerine:

"Allahu ekber! Keşke bizi görseydin ya Resulullah! Biz Kureyş toplumu, hanımlarımıza hakim bir toplum idik. Ama Medine'ye geldiğimizde kadınları kendilerine hakim olmuş bir toplum haline geldik. Kadınlarımız, onların kadınlarından birşeyler öğrenmeye başladı. Birgün hanımıma kızdım, bir de baktım bana karşılık veriyor. Karşılık vermesinden hoşlanmadım. Bunun üzerine bana:

"Sana karşılık vermemden hoşlanmıyor musun? Allah'a yemin olsun ki, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları da O'na karşılık veriyorlar. Hatta onlardan birisi bir gün bir gece O'na küs duruyor," dedi. Ben de:

"Onlardan böyle davranan aldanmış ve hüsrana uğramıştır. Onlardan herhangi birisi, Allah Resulü (a.s)'nün kızmasından dolayı Allah'ın kendisine kızmasından emin olabilir mi? O derhal helak olmuş değil midir?" dedim. Bunun üzerine Resulullah (a.s) gülümsedi. Ben devam ederek:

"Ya Resulullah, hemen Hafsa'nın yanına girerek:

"Komşunun (yapmış) olduğu seni yanıltmasın. (Çünkü) o senden, hem daha güzeldir, hem de Resulullah (a.s) onu senden daha çok sevmektedir" dedim. Bunun üzerine Resululah (a.s) bir daha gülümsedi. Allah Resulü (a.s) ile muhabbet etmek isteyerek:

"Ya Resulullah! (Oturup sohbet etmeme izin verir misiniz?) dedim. "Evet," buyurdu. Oturdum ve başımı ev(in duvarların)a kaldırdım (baktım). Allah'a yemin olsun ki, gözü (cezbedip) yeniden baktıracak birşey görmedim. Sadece üç tabaklanmamış deri (post) gördüm ve:

"Ey Allah'ın Resulü, Allah'a, ümmetine refah vermesi için dua et. Zira O, İranlılara ve Bizanslılara refah vermiştir. Halbuki onlar Allah'a ibadet bile etmezler," dedim. Doğrularak oturur vaziyete geldi, sonra da:

"Şüphe içinde misin ey Hattaboğlu? Onlar, hoşlandıkları şeyler (yalnızca dünya hayatında) bir an önce kendilerine verilmiş bir toplumdur," buyurdu.

"Ya Resulullah, benim için istiğfar buyur," dedim. Allah Resulü (a.s) hanımlarına olan şiddetli kızgınlığından dolayı onların yanına bir ay girmemeye yemin etmişti. Nihayet Allah (c.c) kendisini uyardı da (bir ay sonra yanlarına girdi)."

Zühri şöyle demiştir:

"Bana Urve, Hz. Aişe (r.a)'den naklen şöyle haber verdi:

"29 gece geçince, Allah Resulü (a.s) yanıma geldi. (Yani hanımlarını nöbetleşe dolaşmaya) benden başladı.

"Ya Resulullah! Şüphesiz sen, bizim yanımıza bir ay gelmemeye yemin etmiştin. Saydım sen 29 gün sonra geldin," dedim.

"Kuşkusuz, bir ay 29 gündür," buyurdu. Ardından da:

"Ya Aişe, sana anne-babanın görüşünü alıncaya kadar (karar vermekte) acele etmeni gerektirmeyen bir mesele söyleyeceğim," dedi. Sonra bana "Ey Peygamber, hanımlarına söyle" lafzından başlayarak "büyük bir ecir vardır." lafzına kadar olan ayeti okudu."

Hz. Aişe (r.a) demiş ki:

"Resulullah (a.s), Allah'a yemin olsun ki, anne-babamın bana ondan ayrılmamı tavsiye etmeyeceklerini biliyordu (ondan dolayı böyle söyledi)."

Hz. Aişe (r.a) gerisini şöyle anlatmıştır:

"Bu konuda mı anne-babamın görüşünü alacağım? Hayır, ben Allah'ı, Resulünü ve ahiret yurdunu istiyorum," diye karşılık verdim."

Ma'mer şöyle demiştir:

"Bana, Eyyub, Hz. Aişe (r.a)'nin:

"Benim, seni tercih ettiğimi, hanımlarına bildirme," dediğini; Hz. Peygamber (a.s)'in de ona:

"Kuşkusuz Allah beni insanlara tebliğci olarak gönderdi, şaşırtıcı olarak göndermedi," buyurduğunu haber verdi."

Katade:

"Da'at kulubukuma" kalpleriniz kaymış demektir," dedi."

Müslim'in Abdullah bin Abbas (r.a)'tan yaptığı bir rivayette (1), Hz. Ömer bin Hattab (r.a) şöyle anlatır:

"Allah'ın Peygamberi (a.s), kadınlarından uzaklaştığında, mescide girdim. Bir de baktım ki insanlar (üzüntüden) çakıl taşlarıyla yeri eşeliyorlar ve:

"Allah Resulü (a.s) kadınlarını boşamış," diyorlardı. Bu olay, kadınlara, tesettür emrolunmadan önceydi.

---

1) Müslim (2/1105) 18-Kitabu't-Talak 5-İla, kadınlardan uzaklaşma, onları muhayyer bırakma ve 'eğer onun aleyhinde birbirleri ile anlaşırlarsa' ayeti hakkında bir bab.

"Bunu bugün mutlaka öğreneceğim," dedim ve Hz. Aişe (r.a)'nin yanına giderek:

"Ebu Bekir'in kızı, işi Resulullah (a.s)'a eziyet verecek dereceye vardırdın öyle mi?" dedim. Hz. Aişe (r.a):

"Benim seninle ne ilgim var ey Hattaboğlu? Sen kendi işine bak" dedi. Bunun üzerine Hafsa Bint Ömer'in (yani kendi kızımın) yanına girerek:

"Ya Hafsa, işi Resulullah (a.s)'a eziyet verecek dereceye vardırdın ha? Vallahi, pekala bilirsin ki, Allah Resulü (a.s) seni sevmiyor. Ben olmasam seni mutlaka boşardı," dedim. Hafsa (r.a) hüngür hüngür ağladı. Ona:

"Allah Resulü (a.s) nerede?" diye sordum.

"O yatak odasındaki kilerindedir," cevabını verdi. Hemen oraya girdim. Karşıma kilerin alt eşiğine oturmuş, ayaklarını ağaçtan oyulma (merdiven gibi) birşeyin üzerine sarkıtmış olan Resulullah (a.s)'ın kölesi Rabah çıktı. Bu (merdiven gibi şey), Resulullah (a.s)'ın üzerine basarak çıkıp indiği bir kütüktü.

"Ya Rabah, yanında bulunan Allah Resulü (a.s)'nün huzuruna girmek için bana izin iste," diye seslendim. Rabah bir odaya baktı, bir de bana. Fakat hiçbir şey söylemedi. Tekrar:

"Ya Rabah yanında bulunan Allah Resulü (a.s)'nün huzuruna girmek için bana izin iste," dedim. Rabah (yine) bir odaya baktı, bir bana. Ama hiçbir şey söylemedi. Sonra sesimi yükseltip:

"Ya Rabah, yanında bulunan Allah Resülü (a.s)'nün huzuruna girmek için bana izin iste! Zannederim Resulullah (a.s) benim Hafsa için geldiğimi biliyor. Allah'a yemin ederim ki, Resulullah (a.s) bana onun boynunu vurmamı emrederse, boynunu mutlaka vururum," dedim. Bu arada sesimi de yükselttim.

Bunun üzerine Rabah bana "gir" diye işaret etti. Hemen Allah Resulü (a.s)'nün yanına girdim. Bir hasırın üzerine uzanmıştı. Ben de oturdum. Örtüsünü üzerine atmıştı. Üstünde ondan başka birşey yoktu. Bir de ne göreyim, hasır yan tarafına iz yapmış. Allah Resulü (a.s)'nün kilerini gözden geçirdim. Baktım ki, bir sa' kadar bir avuç arpa. Odanın bir köşesinde de bir o kadar karaz yaprağı. Bir de (duvara) asılı tam tabaklanmamış bir deri... Gözlerimden yaşlar boşanıverdi.

"Seni ağlatan nedir ey Hattaboğlu?" diye sordu.

"Ey Allah'ın peygamberi, niye ağlamayayım? Baksana hasır yan tarafına iz yapmış. İşte kilerin. İçinde şu gördüklerimden başka birşey yok. Öte yandan Kayser'le, Kisra, meyvelar ve ırmaklar içinde (yüzüyor). Sen ise Allah'ın Resulü

ve gözdesisin. İşte bu da kilerin," dedim. Bunun üzerine:

"Ey Hattaboğlu, ahiretin bizim, dünyanın ise onların olmasına razı değil misin?" diye sordu.

"Hay hay," dedim. O'nun yanına girdim gireli, kızgınlığını yüzünden okuyordum.

"Ya Resulullah, hanımlarının durumundan gücüne giden nedir? Eğer onları boşadıysan, şüphesiz Allah, seninle beraberdir. Melekleri de, Cebrail (a.s) de, Mikail (a.s) de, ben de, Ebu Bekir de, bütün mü'minler de seninle beraberdir," dedim. Allah'a hamd ederim ki, söylediğim sözü Allah'ın tasdik buyuracağını ummadığım konuşmalarım azdır. Ve şu tahyir ayeti indi:

"Eğer O'nun aleyhine birbirlerine arka çıkarlarsa, şüphesiz Allah, Cebrail ve mü'minlerin salihleri de onun destekçileridir. Bütün bunlardan sonra melekler de O'na yardımcıdır. O sizi boşarsa, Rabbi kesinlikle O'na sizden daha hayırlı eşler verir." (1)

Hz. Aişe (r.a) ile Hafsa (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'in diğer hanımlarına karşı birbirlerini tutuyorlardı. Ben:

"Ya Resulullah, onları boşadın mı?" diye sordum.

"Hayır," buyurdu.

"Ya Resulullah, ben mescide girdim. Ve müslümanların "Resululah (a.s) hanımlarını boşamış" diyerek (sıkıntı ve üzüntüden yeri) çakıltaşlarıyla eşeledikelerini gördüm. İneyim de onlara senin onları boşamadığını haber vereyim" dedim.

"Evet, istersen (haber ver)," buyurdu. Yüzünden öfke belirtisi kayboluncaya ve dişlerini göstererek gülünceye kadar kendisiyle konuştum durdum. O, insanların ağzı en güzel olanlarındandı.

Daha sonra Allah'ın Peygamberi (a.s) indi. Ben de indim. Ama ben kütüğe tutunarak indim. Resulullah (a.s) ise yerde yürür gibi ona elini bile sürmeden indi.

"Ya Resulullah, odada ancak 29 gün kaldın," dedim.

---

1) Tahrim Suresi: 4-5

***Aleyke bi aybetike:** Kızın Hafsa'ya va'z etmen gerekir, demektir. Dilciler, aybe arap kelamında, bir kaptır ki, insan içine değerli elbiselerini ve özel eşyalarını koy. (Heybe, zembil vb.) Hz. Aişe (r.a) Hz. Ömer (r.a)'in kızı Hafsa'yı aybe'ye benzetmiştir.*

***Karaz:** Tabaklama işleminde kullanılan selem ağacı yaprağı.*

***Efik:** Tabaklama işlemi tamamlanmamış deri.*

"Ay, 29 gece olur," buyurdu. Bunun üzerine ben mescidin kapısında durarak olanca sesimle:

"Resulullah (a.s) kadınlarını boşamamıştır" diye bağırdım. Bu arada şu ayet indi:

"Onlara emniyete veya korkuya dair bir şey (emr) gelirse, onu yayarlar. Halbuki onu, Resul'e ve kendilerinden olan ulu'l-emr olanlara arz etseler, mana çıkaranlar onu bilir." (1)

Buhari ve Müslim'in Abdullah bin Abbas (r.a)'tan yaptığı bir rivayet de (2) şöyledir:

"Bir ayetin manasını Hz. Ömer bin Hattab (r.a)'a sormak niyetiyle bir yıl bekledim. Heybetinden dolayı kendisine bir türlü soramıyordum. Nihayet hac için yola çıktı. Onunla beraber ben de yola çıktım. Dönüşte biraz yol alınca Hz. Ömer (r.a), bir ihtiyacı için erak ağaçlarına doğru saptı. Ben de ihtiyacını görünceye kadar onu bekledim. Sonra onunla birlikte yürüyüp:

"Ya emire'l-mü'minin, Resulullah (a.s)'a karşı hanımlarından birbiriyle anlaşan iki kadın kimdir?" diye sordum.

"Onlar Hafsa ile Aişe'dir," cevabını verdi. Bunun üzerine:

"Allah'a yemin ederim ki, bu meseleyi bir yıldır sana sormak istiyordum ama heybetinden dolayı soramıyordum," dedim.

"Böyle yapma. Benim bildiğimi zannettiğin birşeyi hemen bana sor. Eğer, ben onu bilirsem sana bildiririm," dedi ve Hz. Ömer (r.a) sözlerini şöyle sürdürdü:

"Allah'a yemin ederim ki, biz, cahiliyyet döneminde kadınları insan yerine koymazdık. Nihayet Allah, onlar hakkında indirdiklerini indirdi ve onlara yaptı-

---

1) Nisa Suresi: 83

2) Buhari (8/657) 65-Kitabu't-Tefsir 2-"Kadınlarını hoşnut etmek isteyerek" babı.
Müslim (2/1108) 18-Kitabu't-Talak 5-ila, kadınlardan uzaklaşma, onları muhayyer bırakma ve "onun hakkında birbirleriyle anlaşırlarsa" ayeti hakkında bir bab.
Tehassera'l-ğadab: Yok olup açıldı.
Keşera: Gülümsemesinden dişleri gözüktü. Kızgınlıktan dişlerini göstermek için de bu kelime kullanılır.
Erak: Uzun, yeşil, çok yapraklı ve dallı bir ağaç olup köklerinden diş temizliğinde kullanılan 'misvak' elde edilir.
ed-derace: Bugün arapların dera ve süllem kelimesini kullandığı merdiven
Min edem: Tabaklanmış deri.
Madburan: Yığın.

ğı taksimi yaptı. Birinde ben kendi kendime bir şeyi istişare ederken hanımım bana:

"Şöyle şöyle yapsan olmaz mı?" deyiverdi. Ben de kendisine:

"Sana ne oluyor da bu işe karışıyorsun? Benim yapmak istediğim bir işe niye burnunu sokuyorsun?" dedim.

"Şaşarım sana ey Hattaboğlu. Sen kendine kafa tutulmasını istemiyorsun. Halbuki kızın Resulullah (a.s)'a kafa tutup duruyor. O derece ki, bütün gün efkarlı kalıyor," dedi. Bunun üzerine cübbemi alarak evimden çıktım ve Hafsa'nın yanına girdim. Ona dedim ki:

"Yavrucuğum, sen Resulullah (a.s)'a kafa tutarmışsın, hatta bütün gün efkarlı kalırmış (öyle mi?)"

"Vallahi biz ona karşılık veriyoruz," dedi.

"Bilirsin ki, ben seni Allah'ın azabından ve Resulü (a.s)'nün gazabından sakındırırım. Evladım, sakın seni, o güzelliğini beğenen ve Allah Resulü (a.s)'nün kendisine olan sevgisine güvenen (Hz. Aişe (r.a)'nin tutumu) yanıltmasın." Sonra (oradan) çıkarak akrabalığım olduğu için Ümmü Seleme'nin yanına girdim ve onunla konuştum. Ümmü Seleme bana:

"Şaşarım sana ey Hattaboğlu! Herşeye karışıyorsun. Hatta Resulullah (a.s)'la hanımlarının arasına bile girmek istiyorsun," dedi. Ümmü Seleme('nin bu sözü) bana öyle etki etti ki, efkarımı bir parça yatıştırdı. Ardından onun yanından çıktım. Ensarlı bir arkadaşım vardı. (Resulullah (a.s)'ın meclisinde) bulunmazsam bana haber getirir; o bulunmazsa ben ona haber getirirdim. Biz o zamanlar üzerimize sefer düzenlemek istediği söylenmiş Gassan krallarından bir kraldan korku duyuyorduk. Ondan gözümüz korkmuştu. Derken dostum ensarlı gelerek kapıyı çaldı ve:

"Aç, aç," dedi.

"Gassanlı mı geldi?" dedim.

"Daha beteri. Resulullah (a.s), hanımlarından ayrılmış," dedi.

"Patlasın Hafsa ile Aişe," dedim. Sonra elbisemi alarak çıktım, geldim. Bir de baktım Allah Resulü (a.s) merdivenle çıkılan yatak odasında ve Resulullah (a.s)'ın siyah bir kölesi de merdiven başında.

"Ben Ömer'im," dedim. Peşinden bana izin verildi. Allah Resulü (a.s)'ne olayı anlattım. Ümmü Seleme'nin sözüne geldiğimde Resulullah (a.s) gülümsedi. Kendisi (kuru) bir hasır üzerindeydi. Onunla hasır arasında (sergi veya yatak türünden) birşey yoktu. Başının altında içi lif dolu deriden bir yastık, ayakları-

nın yanında ise karaz yığını, başının ucunda ise asılı birkaç deri bulunuyordu. Ben, Resulullah (a.s)'ın yan tarafında hasırın izini görüp ağladım.

"Niçin ağıyorsun?" diye sordu.

"Ya Resulullah, Kisra ile Kayser neler içinde yaşıyorlar neler! Halbuki sen, Allah'ın Resulüsün," dedim. Bunun üzerine Allah Resülü (a.s):

"Dünyanın onların, ahiretin de senin olmasına razı olmaz mısın?" buyurdular."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

'el-Cami'in muhakkıkı şöyle demiştir:

"Hadiste yararlanılacak pek çok faydalar vardır:

1- İlim ehli, ayıplanacağını bile bilse, o konuda aktarılan bir sünnet veya hıfzedilen bir konu olduğunda bazı şeyleri sorması gerekir.

2- Söylenilmesi halinde değiştirilmesinden korkulan şeyin açıklamasını istemekte, alime saygı gösterip çekinmek gerekir. İnsanların önünde sorulduğunda, soru soranı ayıplayacağı veya reddedeceği konuyu sormak için alimle başbaşa kalmayı gözetlemek, iyi bir davranıştır. Bu tür soruları yalnız iken sormak daha uygundur.

3- Kadınlara çok şiddetli baskı yapmak zulümdür. Zira Hz. Peygamber (a.s), kadınları hakkında ensarın tutumunu kabul etmiş, kavminin katı tutumunu terk etmiştir.

4- Bir insan kızını ve yakınlarını, kocalarına karşı daha iyi olmaları ve daha fasla saygı göstermeleri konusunda ikaz etmelidir.

Eğer bu konuda daha çok açıklayıp yorumlamakta bir fayda varsa, sorulmamış bile olsa, olayı olduğu gibi anlatmak uygundur.

Özellikle alim, ilim talep edene faydalı olduğunu biliyorsa. Yolda, başbaşa kalındığında, otururken ve yürürken ilim sahiplerinden ilim talebinde bulunmak caizdir.

5- Müstehcen şeylerin anlatımı dahi olsa, alimin dinen yararı olan olayı gerek kendisine, gerekse ailesine ait olsun anlatması gerekir. Olayı olduğu gibi anlatmak için salih amelinden söz edip tahammül ettiği zaman anmak da caiz olur.

6- Hanımlara karşı sabretmek, onların konuşmalarını görmezlikten gelmek ve bu konuda onlardan Allah'ın hakkı olmadıkça kocanın hakkına dair sadır

olanları bağışlamak gerekir.

7- Hakim konumunda olan kişinin, yalnız başına kaldığında, izni olmaksızın içeri gireceklere engel olacak bir kapıcı tutması caizdir.

8- İmamın ve devlet başkanının, yakınından, özellikle de mesele ailesi tarafından gelmişse, öfkesi gidinceye kadar gizlenme ve insanların yanına sakinlemiş olarak çıkma hakkı vardır.

Şayet büyük bir insan, bir kenara çekilmişse, izinsiz yanına girmek -velev ki yanına girmek isteyen onun değer verdiği çok kıymetli birisi bile olsa- iyi değildir. Bundan sakınmak gerekir.

9- Bir insan, arkadaşını üzüntü ve kederli gördüğünde, ona kederini giderecek ve nefsini hoş edecek şeylerden söz etmesi müstehaptır. Hz. Ömer (r.a)'in şu sözüne dikkat etmek gereklidir:

"Hz. Peygamber (a.s)'e onu güldürecek birşey söyleyeceğim." Tabii bu, o büyük insandan, bu konuda izin aldıktan sonra olur. Nitekim Hz. Ömer (r.a) de böyle yapmıştır.

10- Büyüklerle buluşmaya giderken üst ve başa çekidüzen vermek gerekir.

11- Dini veya dünyevi bir işten dolayı devamlı huzurunda bulunmak mümkün olmadığında, alimlerin meclisine nöbetleşe gitmek daha uygundur.

12- Eğer yayılan söylentiler -aktaranı ne kadar çok olursa olsun- kaynağı görme veya duyma gibi duyulara dayanmıyorsa, doğrulamayı gerektirir. Dolayısıyla, ensarlı zatın ifadesinde boşama işinin olduğunu kesinlikle belirtmesi, aynı şekilde Hz. Ömer (r.a)'in minberin yanında gördüğü insanların da bunu kesinlikle belirtmesi; bu meselenin onlar arasında bir şahsın Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından ayrılmasından çıkardığı bir vehme dayanarak söylentiyi yaymasına hamlolunur. O kişi, Resulullah (a.s)'ın daha önce hiç böyle yapmamış olmasından, O'nun hanımlarını boşadığını zannetmiş ve derhal onları boşadığını yaymıştır. Derken bu böylece yayılmış ve insanlar bunu konuşmaya başlamışlardır.

13- Kızgınlık ve üzüntü, vakur kişiyi alışılagelmiş teennisini terke sevk edebilir. Nitekim Hz. Ömer (r.a): "Sonra hissettiklerim beni çok etkiledi" diye üç defa söylemiştir.

14- Nimeti beğenmemek ve az da olsa Allah'ın verdiğini küçümsememek; böyle birşey olmuşsa, istiğfar etmek; fazilet sahiplerinin kendilerine istiğfar etmesini dilemek; geçici dünya nimetlerinden başkasına tahsis etmemek gerekir."

١١٨١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ

اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ الْعَسَلَ وَالْحَلْوَاءَ، وَكَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنَ الْعَصْرِ دَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ فَيَدْنُو مِنْ إِحْدَاهِنَّ، فَدَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ، فَاحْتَبَسَ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَ يَحْتَبِسُ، فَغِرْتُ فَسَأَلْتُ عَنْ ذٰلِكَ؟ فَقِيلَ لِي: أَهْدَتْ لَهَا امْرَأَةٌ مِنْ قَوْمِهَا عُكَّةً مِنْ عَسَلٍ فَسَقَتِ النَّبِيَّ ﷺ مِنْهُ شَرْبَةً، فَقُلْتُ: أَمَا وَاللَّهِ لَنَحْتَالَنَّ لَهُ، فَقُلْتُ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ: إِنَّهُ سَيَدْنُو مِنْكِ، فَإِذَا دَنَا مِنْكِ فَقُولِي لَهُ: يَارَسُولَ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ؟ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ لَكِ: لاَ، فَقُولِي لَهُ: مَا هٰذِهِ الرِّيحُ الَّتِي أَجِدُ؟ ــ زَادَ فِي رِوَايَةٍ: وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَشْتَدُّ عَلَيْهِ أَنْ يُوجَدَ مِنْهُ الرِّيحُ ــ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ لَكِ: سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ، فَقُولِي لَهُ: جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ، وَسَأَقُولُ ذٰلِكَ، وَقُولِي أَنْتِ يَاصَفِيَّةُ مِثْلَ ذٰلِكَ، قَالَتْ: تَقُولُ سَوْدَةُ: فَوَاللَّهِ الَّذِي لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ، مَا هُوَ إِلاَّ أَنْ قَامَ عَلَى الْبَابِ، فَأَرَدْتُ أَنْ أُبَادِئَهُ بِمَا أَمَرْتَنِي فَرَقًا مِنْكَ، دَنَا مِنْهَا قَالَتْ لَهُ سَوْدَةُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! أَكَلْتَ مَغَافِيرَ؟ قَالَ: «لاَ» قَالَتْ: فَمَا هٰذِهِ الرِّيحُ الَّتِي أَجِدُ مِنْكَ؟ قَالَ: «سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ» فَقَالَتْ: جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ، فَلَمَّا دَارَ إِلَيَّ، قُلْتُ لَهُ نَحْوَ ذٰلِكَ، فَلَمَّا دَارَ إِلَى صَفِيَّةَ، قَالَتْ لَهُ مِثْلَ ذٰلِكَ، فَلَمَّا دَارَ إِلَى حَفْصَةَ، قَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! أَلاَ أَسْقِيكَ مِنْهُ؟ قَالَ: «لاَحَاجَةَ لِي فِيهِ» قَالَتْ: تَقُولُ سَوْدَةُ: وَاللَّهِ لَقَدْ حَرَمْنَاهُ، قُلْتُ لَهَا: اُسْكُتِي.

1181- Buhari ve **Müslim,** Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) balı ve tatlıyı severdi. İkindi namazından çıktığı zaman kadınlarının yanına girerdi ve onlardan birisine yaklaşırdı. Bir defasında Allah Resulü (a.s) Hz. Ömer (r.a)'in kızı Hz. Hafsa (r.a)'nın yanına girmişti. Orada her zamankinden çok kaldı. Hemen kıskanıp sebebini soruşturdum. Bana:

"Hafsa'ya akrabasından bir kadın bir çömlek bal hediye etmiş. Allah Resulü (a.s)'ne ondan (bal) şerbeti içirmiş," denildi. Bunun üzerine kendi kendime:

"Allah'a yemin ederim ki, bunun için muhakkak bir hile yaparım," dedim. Sevde bint Zem'a'ya da:

1181- Buhari (9/374) 68-Kitabu't-Talak 8-"Niye Allah'ın sana helal kıldığını (kendine) haram kılıyorsun?" babı.

Müslim (2/1101) 18-Kitabu't-Talak 3-Boşamaya niyet etmeksizin, hanımını kendisine haram kılanın keffaret vermesinin farz oluşu babı.

"Şüphesiz O (Resulullah), sana yaklaşmak isteyecektir. Sana yaklaştığında O'na "Ya Resulullah meğafir mi yediniz?" de. O da sana "Hayır" diyecektir. O zaman O'na "Ya duyduğum bu koku nedir?" de. -Bir rivayette şöyle bir ilave yapmıştır: "Resulullah (a.s) kendinden (kötü) bir koku yayılmasından hiç hoşlanmazdı- Bunun üzerine sana: "Hafsa bana bal şerbeti içirmişti," diyecektir. Sen de: "Öyleyse o balın arısı, onu Urfut ağacından toplamıştır," de. Ben de böyle söyleyeceğim. Ey Safiyye, sen de söyle söyle," dedim."

Hz. Aişe (r.a) der ki:

"(Bundan sonrasını) Sevde şöyle anlattı:

"Kendinden başka ilah bulunmayan Allah'a yemin ederim ki, çok geçmeden Allah Resulü (a.s) kapının önünde durdu. Ya Aişe, senden korkumdan bana emrettiğin sözü söylemeye karar verdim."

Hz. Aişe (r.a) anlatmaya devam eder:

"Resulullah (a.s) kendisine yaklaşınca Hz. Sevde (r.a):

"Ya Resulullah, meğafir mi yediniz?" demiş. O da:

"Hayır," buyurmuş.

"Sizden duyduğum bu koku nedir ya?"

"Hafsa bal şerbeti içirmişti."

"O balı, eşek arısı Urfut ağacından toplamıştır." Resulullah (a.s) benim odama dönüp geldiğinde ben de böyle söyledim. Safiyye'ye gittiğinde o da böyle söylemişti. Sonra Resulullah (a.s) Hz. Hafsa'nın nöbetinde yanına vardığında Hz. Hafsa:

"Ya Resulullah, sana ondan (bal şerbetinden) içireyim mi?" demiş. O da:

"Hayır, içesim yok," buyurmuş. Daha sonra Hz. Sevde (r.a) bana:

"Allah'a yemin olsun ki, biz O'nu bal şerbetinden mahrum ettik," dedi. Ben de ona:

"Sus," dedim."

Bir rivayette de (1) Hz. Aişe (r.a) şöyle anlatır:

"Resulullah (a.s) Zeynep bint Cahş'ın yanında kalıp bal şerbeti içerdi. Ben ve Hz. Hafsa, Resulullah (a.s) hangimizin yanına girerse, O'na "Senden meğafir

---

1) Buhari, a.g.y.

kokusu alıyorum. Meğafir mi yedin?" desin, diye anlaştık.

Nitekim, onlardan birisinin yanına girdi. O da O'na bu sözü söyledi. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s):

"Hayır. (Sadece) Zeynep bint Cahş'ın yanında bal şerbeti içtim. Artık bir daha içmeyeceğim," buyurdu. Hemen peşinden "Ey Peygamber niye Allah'ın sana helal kıldıklarını kendine haram kılıyorsun..." (1) Hz. Aişe ve Hafsa için de "eğer Allah'a tevbe ederlerse... " (2) Allah Resulü (a.s)'nün "Hayır, sadece bal şerbeti içmiştim. Bir daha içmeyeceğim, işte yemin ettim" sakın bunu başka bir kimseye haber verme" sözünden dolayı da "Peygamber eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti..." ayetleri nazil oldu."

el-Cami'u's-Sahih'in muhakkıkı şöyle der:

"Bu rivayetler, Ubed bin Umeyr tarıkiyle Hz. Aişe (r.a)'den gelmiştir. Aynı şekilde Sahihayn'da Hişam bin Urve -babası- Hz. Aişe (r.a) senediyle de gelmiştir. Bu hadiste bal şerbeti içme olayının Hafsa bint Ömer annemizin yanında olduğu geçmektedir."

Hafız der ki:

"İbni Merduyeh, İbn Ebi Müleyke tarikiyle İbn Abbas'tan bal içme hadisesinin Sevde (r.a)'nin yanında olduğunu ve Ubeyd bin Umeyr rivayetindeki bilgiye uygun olarak anlaşanların -bal sahibinin kim olduğu konusunda ihtilaf etmişlerse de- Hz. Aişe (r.a) ile Hz. Hafsa (r.a) olduğunu rivayet etmiştir."

Bu ihtilafların arası, olayın birkaç kez meydana gelmiş olmasına hamletmekle bulunur. Zira bir olayın çeşitli sebepleri olması gayet doğaldır. Tercihte bulunmak istenirse, Ubeyd bin Umeyr'in rivayeti, İbn Abbas'ın tefsir bölümünde geçtiği ve talak bölümünde Hz. Ömer (r.a)'in açıkça belli ettiği gibi birbirleriyle anlaşanların Hz. Hafsa ile Hz. Aişe (ra.) olmasına muvafakat etmesi sebebiyle daha kuvvetlidir. Şayet bal sahibi, Hz. Hafsa olsaydı, Hz. Aişe (r.a) ile yardımlaşmaya yanaşmazdı. Fakat yine de bal içme olayının ve haram kılınmasının bir kaç defa gerçekleşmiş olması ihtimalini ortaya çıkarıyor. Nüzul sebebinin de Hz. Aişe (r.a) ile Hz. Hafsa (r.a)'nın yardımlaştıkları olaya tahsisi mümkündür. Ayrıca, bal şerbeti içme işinin Hz. Hafsa (r.a)'nın yanında gerçekleştiği, olayın daha önce olması ve tarikiyle yapılan rivayetteki *"Hz. Hafsa (r.a)'nın, yanında içilen bal şerbetinin ayete maruz kalmaması ve sebeb-i nüzulunu zikretmesi"* de desteklemektedir.

Diğer taraftan bal şerbetini sunanın Hz. Sevde (r.a) değil de, Hz. Zeynep

1) Tahrim Suresi: 1

2) Tahrim Suresi: 4

(r.a)'in olması da mümkündür. Çünkü Ubeyd bin Umeyr tariki, İbn Ebi Müleyke tarikından bir çok yönden daha kuvvetlidir ve Hişam bin Urve tarikiyle Hz. Sevde (r.a) *"Meğafir kokusu duyuyorum"* sözüne muvafakat edenlerdendi.

Hz. Aişe (r.a)'nin *"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları olarak iki guruptuk. Ben, Sevde, Hafsa, Safiyye bir guruptaydık, Zeynep bint Cahş, Ümmü Seleme ve diğerleri de bir guruptaydı"* sözü de bunu tercih ettirir. Nitekim bu ifade Zeyneb (r.a)'in bal sahibi olduğunu tercih ettirir. Bundan dolayı Hz. Aişe (r.a) kendi gurubunda olmayışı sebebiyle onu kıskanmıştır. En doğrusunu Allah bilir.

Avnu'l- Ma'bud müellifi de şöyle der:

"Allah'ın sana helal kıldıklarını niye haram kılıyorsun?" yani bal şerbetini veya Maria el-Kıtbiyye'yi..."

İbn Kesir:

"Doğrusu, bu ifade, balın haram kalınması hususunda idi," der.

Hattabi ise:

"Çoğunluk, ayetin Maria'yı kendisine haram ettiği zaman, onun tahrimi konusunda indiği görüşündedirler," demektedir.

Fethu'l-Bari'de İbni Hacer, Said bin Mansur, 'Muhtara' adlı eserinde Ziya el-Maksidi, 'Kitabul işreti'n-Nisa'da, Taberani, İbn Merduyeyh ve Nesai'nin rivayet ettiği hadislerle bunu tercih eder.

Sabit tarikiyle, Enes (r.a)'ten şöyle rivayet edilmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in odalık edindiği bir cariyesi vardı. Hz. Hafsa (r.a) ve Hz. Aişe (r.a), onu kendisine haram kılıncaya kadar rahat bırakmadılar. Haram kılınca da Allah Teala "Ey Peygamber, Allah'ın sana helal kıldıklarını niye haram kılıyorsun?" ayetini indirdi."

Kastalani ise şöyle der:

"Fakat, Hattabi 'Mealimu's-Sünen'de:

"Hadiste Hz. Peygamber (a.s)'in yemininin bazı alimlerin sandığı gibi Resulullah (a.s)'ın Ümmü Veledi Maria Kıbtiyye'yi haram kılması konusunda değil, ancak balı haram kılması konusunda olduğuna delil vardır," der."

Hazin ise:

"Alimler, ayetin Sahihayn dışındaki hadis kitaplarında rivayet olunduğu gibi Maria el-Kıbtiyye el-Meraviyye olayı hakkında değil, bal şerbeti içme olayı hakkında indiğini ve Maria kıssasının sahih bir tariktan gelmediğini söylemiş-

lerdir," der.

Burada, Hattabi'nin, tahrimin, bal olayı sebebiyle olduğunu tercih ettiği gözleniyor. Ayetlerin bu iki olay sebebiyle iki defa inmiş olması ihtimali buna göre kuvvet kazanıyor. Ama ikincisi, bizzat nassın, yeni olaya uygun olduğunu hatırlatıyor.

Fethu'l-Bari'de şöyle geçmektedir:

"İkindi namazından çıktığında" sözü, çoğu rivayette böyledir. Ne var ki, Hammad bin Seleme, Hişam bin Urve'den yaptığı rivayette çoğunluğa muhalefet ederek *"Sabah namazından çıktıktan sonra"* demiştir. Bu rivayeti, Abd bin Humeyd, Ebu Nu'man vasıtasıyla Hammad'dan aktarmıştır. Yezid bin Ruman'ın İbn Abbas'tan yaptığı şu rivayet de bunu desteklemektedir:

"Resulullah (a.s) sabah namazını kıldığında, namaz kıldığı yerde güneş doğuncaya kadar otururdu. İnsanlar da O'nun etrafında otururlardı. Sonra kadınlarının yanına birer birer girer, kendilerine selam verip dua ederdi. Onlardan birisinin nöbet günü olduğunda, onun yanında kalırdı."

Sabahleyin sergilenen davranışın sırf selam verme ve dua etme; ikindide sergilenenin de onunla oturma, muhabbet edip konuşma olması şeklindeki bir açıklamayla iki rivayeti birleştirmek mümkün olur. Fakat Hz. Aişe (r.a) hadisinde kaydedilen, ikindi namazından sonraki vaktin belirtilmesidir ve Hammad bin Seleme hadisi şazdır.

"Kadınların yanına girdi" ifadesi, Ebu Usame'nin rivayetinde, kadınlarına giderdi (ecaze, yol katederdi anlamına meşa ve yeciu demektir.) şeklindedir. Ki, *"Ben ve ümmetim, sırattan ilk geçenler oluruz,"* yani sırat mesafesini (yolunu) ilk katedenler oluruz, ifadesindeki 'yucizu' fiili de bu *"Onlardan birisine yaklaşır."* demektir.

"(Orada) alıkondu." Yani oturdu. Ebu Usame *"yanında"* kelimesini ilave etmiştir.

"Bunun sebebini sordum." Bunun nasıl olduğunun açıklaması, İbn Abbas hadisinde gelmiştir:

"Hz. Aişe (r.a) Resulullah (a.s)'ın Hz. Hafsa (r.a)'nın yanında alıkonmasını hazmedemedi de, hizmetinde bulunan Hadra' adındaki küçük Habeşli Cariye'ye:

"(Allah Resulü (a.s)), Hafsa'nın yanına girdiğinde, sen de Hafsa'nın yanına girip Hz. Peygamber (a.s)'in ne yaptığına bak" dedi."

"Sevde bint Zem'a'ya: "Kuşkusuz o, sana yaklaşacaktır," dedim" sözü, Ebu Usame rivayetinde:

"Bunu Sevde'ye haber verip:

"O, senin yanına girdiğinde mutlaka sana yaklaşacaktır," dedim" şeklinde; Hammad bin Seleme rivayetinde ise:

"Sizden birisinin yanına girdiğinde, (o yanına girilen hanım) burnunu tutsun."

"Sana ne oluyor?" dediğinde de:

"Meğafir kokusu (duyuyorum) desin," şeklinde geçmektedir.

"Allah'a yemin olsun ki, biz O'nu, ondan mahrum ettik" sözü, 'haramnahu' şeklinde ha harfi şeddesiz olarak geçmektedir. *"O'nu(n bal şerbeti içmesini) engelledik, mahrum ettik,"* anlamınadır.

"Ona 'sus!' dedim," sözü, sanki Hz. Aişe (r.a)'nin bu sözün yayılıp Hz. Hafsa (r.a)'ya kurduğu tuzağın ortaya çıkmasından korkmuş olduğunu göstermektedir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Kadınlar kıskançlıktan Allah Resulü (a.s)'nü bal şerbeti içme gibi alışkanlıklarını terke zorlamışlardır. Hangi yönden olursa olsun, kumasının kendisinin üstüne çıkmasını önlemek için, kıskanç kadın başvurduğu hilelerde mazur görülür.

Musannif, Kitabu Terki'l-Hıyel'de "kadının, kocasına ve kumalarına karşı, hile düzenlemesinin mekruh oluşu" şeklinde bir başlık düşmüştür.

Kesin olan emirleri alıp, mübaha benzeyen emirleri harama düşürme kesin hatlarla terk edilmelidir.

Hadiste, Hz. Aişe (r.a)'nin, Hz. Peygamber (a.s)'in yanındaki değerinin yüceliğini gösteren şahitler vardır. Kuması Hz. Aişe (r.a)'den çekindiği için emrettiği her konuda, hatta en yüce insan olan bir kocaya karşı olan böyle bir emirde bile ona itaat ediyor.

Yapmış olduğuna ; pişmanlık duyması, Hz. Sevde (r.a)'nin faziletini göstermektedir. Zira o, önce bal şerbeti içmek için Allah Resulü (a.s)'nün Hz. Hafsa (r.a)'nın yanında daha fazla oturmasını, Hz. Hafsa (r.a)'nın kendilerinden yüksek bir yere gelmesini önlemek için yapmıştı. Ve bundan daha sonra pişmanlık duymuştur.

Çünkü amaca ulaşmak için, oturup eğleşme sebebi olan bal içme işlemini yok etmek gerektiği görüşüne varmıştı. Fakat o, hadisin başında da Hz. Aişe

(r.a)'nin böylece itiraf etmesiyle anlaşıldığı gibi, daha sonra bundan hoşlanmamıştı. Zira Hz. Peygamber (a.s)'in canının çektiği bal şerbeti içmesine mani olmak sonucunu doğuruyordu. Bu kez Hz. Sevde (r.a) bu konuda yaptıklarına pişman olmaya başladı ve hoş bir iş yapmadığını anladı. Bunu açıklamaya cesarat edemediği gibi, ondan sonra Hz. Aişe (r.a) kendisine 'Sus!' dediğinde de Hz. Sevde (r.a) bu konuyu yeniden açmadı. Aksine daha önce de geçtiği gibi Hz. Aişe (r.a)'den çekinip korkması nedeniyle ona itaat edip susmayı uygun gördü.

Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Aişe (r.a)'yi onlardan daha fazla sevdiğini bildiğinden, Hz. Aişe (r.a)'ye karşı çıkıp onu kızdırmaktan çekindi. Çünkü Hz. Aişe (r.a)'yi kızdırmakla, Hz. Peygamber (a.s)'i kızdıracağını biliyordu. Bu ise Hz. Peygamber (a.s)'in hatırını bozmak demekti. Hz. Sevde (r.a)'nin Hz. Aişe (r.a)'den çekinmesinin sebebi işte buydu.

Kadınları arasında eşit davranmanın (kasm) ölçüsü gecedir. Gündüz hepsiyle biraraya gelinmektedir. Fakat nöbet günündeki hanımı dışında, hiçbiriyle cinsel ilişkide bulunmamak şartıyla, bu zaten caizdir.

Hadisteki *"onlardan birisine yaklaşır"* sözünden anlaşıldığı gibi, söz edilmesinden utanılan konularda kinayeli kelimeler kullanılabilir. Bu sözden maksat 'tutar' demektir. Hz. Aişe (r.a)'nin Hz. Sevde (r.a)'ye söylemiş olduğu *"Yanına girdiğinde sana yaklaşacaktır. Ona 'ben şöyle (bir koku) duyuyorum' de,"* sözü de bunu desteklemektedir. Bu, yani koku alma eylemi, ancak burnun ağza yaklaşmasıyla gerçekleşebilir. Özellikle de koku etrafa yayılacak keskin bir koku değilse... Durum, kokunun etrafa yayılacak keskin bir koku olmamasını gerektirmektedir. Çünkü eğer koku, Hz. Peygamber (a.s)'in duyacağı kadar ağır olsaydı, kokunun olmadığını belirterek itiraz ederdi. Koku eğer, bizim belirttiğimiz kadarsa, burnun ağıza yaklaşması hariç, sadece oturmakla ve konuşmakla hissedilmezdi. En doğrusunu Allah bilir...

١١٨٢ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أَقْسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ لَا يَدْخُلَ عَلَى نِسَائِهِ شَهْرًا فَمَكَثَ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا، حَتَّى إِذَا كَانَ مَسَاءَ ثَلَاثِينَ دَخَلَ عَلَيَّ، فَقُلْتُ: إِنَّكَ أَقْسَمْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ عَلَيْنَا شَهْرًا فَقَالَ: «الشَّهْرُ كَذَا»، يُرْسِلُ أَصَابِعَهُ فِيهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَالشَّهْرُ كَذَا، وَأَرْسَلَ أَصَابِعَهُ كُلَّهَا وَأَمْسَكَ أُصْبَعًا وَاحِدًا فِي الثَّالِثَةِ.

1182- İbn Mace, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Allah Resulü (a.s) kadınlarının yanına bir ay girmeyeceğine yemin etmişti. 29 gün (ayrı) oturdu. Sonunda 30. günün akşamı girdiğinde yanıma geldi.

"Sen, bizim (yani hanımlarının) yanımıza bir ay girmeyeceğine yemin etmiştin," dedim.

"Ay şu kadardır," buyurup parmaklarını üç defa açtı (ve kapadı). Ancak üçüncüsünde bütün parmaklarını açıp birisini yumdu. (Yani bir insanın ellerinde 10 parmak olduğuna göre üç defa açıp yummak 30 anlamına gelir. Sonuncusunda da bir parmağı yumup diğerlerini açtığına göre (10+10+9=29) ay, 29 gün eder.)"

١١٨٣ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَتْ لَهُ أَمَةٌ يَطَؤُهَا، فَلَمْ تَزَلْ بِهِ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ، حَتَّى حَرَّمَهَا عَلَى نَفْسِهِ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ: ﴿يَآ أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ ....﴾.

1183- Nesai, Enes bin Malik (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın odalık edindiği bir cariyesi vardı. Hz. Aişe (r.a) ve Hz. Hafsa (r.a), o cariyeyi kendisine haram kılıncaya kadar (O'nu) rahat bırakmadılar. Allah Teala derhal "Ey Peygamber, Allah'ın sana helal kıldıklarını niye (kendine) haram kılıyorsun?" ayetini indirdi."

'el-Cami'nin muhakkıkı der ki:

"İbn Kesir, Tefsirinde Hz. Ömer (r.a)'den şöyle nakleder:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Hafsa (r.a)'ya:

"Kimseye söyleme, Ümmü İbrahim bana haramdır," buyurdu. Hz. Hafsa (r.a) da:

"Allah'ın sana helal kıldığını haram mı kılıyorsun?"

Hz. Ömer (r.a) der ki:

"Nitekim, Hz. Hafsa (r.a), Hz. Aişe (r.a)'ye haber verinceye kadar da Ümmü İbrahim'e yaklaşmadı. Bunun üzerine Allah Teala "Ey Peygamber Allah size, yeminlerinize keffaret vermeyi farz kılmıştır." (1) ayetini indirdi. Bu sahih bir isnaddır. Ama Kütüb-i Sitte sahiplerinden hiç birisi tahric etmemiştir. Ama Hafız

---

1182- İbn Mace (1/664) 10-Kitabu't-Talak 24-İla babı.
Zevai de şöyle demiştir: "İsnadı Abdurrahman bin Ebi'r-Raccal adlı ravinin muhtelefun fih oluşundan hasendir. Takrib'de müellif, hata yapmış olsa da saduktur."

1183- Nesai (7/71) Kitabu İşreti'n-Nisa, kıskançlık babı.

1) Tahrim Suresi: 1

Zeya el-Maksidi el-Mustahraç isimli eserine bu hadisi seçerek almıştır."

١١٨٤ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَدْخُلُ عَلَى أَزْوَاجِهِ كُلَّ غَدَاةٍ فَيُسَلِّمُ عَلَيْهِنَّ، فَكَانَتْ مِنْهُنَّ امْرَأَةٌ عِنْدَهَا عَسَلٌ، فَكَانَ إِذَا دَخَلَ عِنْدَهَا اَحْضَرَتْ لَهُ مِنْهُ شَيْئًا فَيَمْكُثُ عِنْدَهَا، وَإِنَّ عَائِشَةَ وَحَفْصَةَ وَجَدَتَا مِنْ ذٰلِكَ. فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِمَا قَالَتَا: يَارَسُولَ اللّٰهِ! إِنَّا نَجِدُ مِنْكَ رِيحَ مَغَافِيرَ. فَتَرَكَ ذٰلِكَ الْعَسَلَ.

1184- Ebu Ya'la, Ümmü Seleme (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), her sabah hanımlarının yanına girer, selam verirdi. Onlardan bir kadının yanında bal vardı. Yanına girdiğinde, Hz. Peygamber (a.s) için o baldan bir şey (bal şerbeti) hazırlardı. O da onun yanında biraz kalırdı. Hz. Aişe (r.a) ile Hz. Hafsa (r.a) buna sinirlendiler. Resulullah (a.s) yanlarına girdiğinde:

"Ya Resulullah, biz senden meğafir kokusu alıyoruz," dediler. O da o balı (yiyip içmeyi) terketti."

١١٨٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: خَيَّرَنَا رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ فَاخْتَرْنَاهُ فَلَمْ يَعُدُّهَا عَلَيْنَا شَيْئًا.

1185- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Allah Resulü (a.s) bizi muhayyer bıraktı. Biz de muhayyer kaldık. Ama Resulullah (a.s) bu muhayyerliği bize bir şey (boşanma, talak) saymadı."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Tahyir olayı, Resulullah (a.s)'ın peygamberlik belirtilerinden bir belirtidir. Hatta düşmanlarına en büyük reddiyedir. Resulullah (a.s)'ın görevi, ehl-i beytin-

---

1184- Heysemi Mecma'u'z-Zevaid 'de şöyle der: "Hadisi, Ebu Ya'la rivayet etmiş olup, senedinde Musa bin Yakup ez-Zem'i vardır. İbn Ma'in ve başkaları onu tevsik etmişlerdir. İbnu'l-Medini ise zayıf olduğunu belirtmiştir. Geri kalan ravileri sika'dır."

1185- Buhari (9/367) 68-Kitabu't-Talak 5-Hanımlarını muhayyer bırakan kişilerin babı. Müslim (2/1104) 18-Kitabu't-Talak 4-Hanımını muhayyer bırakmanın ancak niyetle talak olacağı babı.

Fe lem ya'dudha aleyna şey'en: Onu talak olarak kabul etmedi.

den başlayarak bütün insanları kapsayıncaya kadar insanlık ruhunu yükseltmek, hayır ve iyilikte bulunmaktı. Bu yükseliş türlerinin en yücesi de insanın kendisini sadece ahirete hasretmesidir. İşte o zaman ilmi ve ameli öte dünyaya yönelik olur. Hanımları, O'ndan bu yüce ufuktan inmeyi isteyince, ayrılık meydana geldi. Bir müddet sonra da Resulullah (a.s)'ın nikahında kalmak, ya da boşanmak konusunda serbest bırakma, bir diğer adıyla tahyir olayı yaşandı.

Bu konuda Hz. Aişe (r.a) ve Hz. Hafsa (r.a) ile birlikte olanların tamamının muhayyer bırakılması, meselenin öncesinde ve sonrasında Rabbani hikmetler olduğunu ortaya çıkarır. Değilse, yani Allah'a tam bir güveni olmasa ve Allah'ın emrini hakkıyle uyguluyor olmasa, böyle bir duruma kim yeltenebilir?..

Mübah olması şartıyla refah, bolluk ve zenginlik istemek caizdir. Ve Resulullah (a.s)'ın pak hanımları da sadece caiz olan bir şeyi istemişlerdir.

İnsanların yönetimini üstlenenlerin, yönetimin ağırlığı altında, fakir halkı unutmasınlar diye, insanların rızık konusunda en alt seviyede olanları gibi yaşamaları daha uygundur. Fakat bu şart değildir. Hilafeti üstlendiklerinde, raşid halifelerin tamamı böyle yapmıştır. Raşid halifelerden Ömer bin Abdulaziz de böyle yapmıştır. Fakat bu, farz değildir. Çoğu zaman insanların işlerini bozan şeylerin çoğu bu tür gelişmelerdir. Yöneticilerin zaman, mekan ve istidadları unutularak sade ve basit yiyip giymelerini isteyemeyiz. Çoğu zaman yöneticilerin bolluk içinde yaşamaları caiz de olur. Ve biz bunda herhangi bir sakınca da görmüyoruz. Önemli olan olgunluktur. Yani insanların bolluğu ve refahı istemeleri haram değildir. Resulullah (a.s)'ın temiz hanımları da bunu istemişlerdir.

CEMEL OLAYI

Cemel olayına gelince, bu konuyu Hz. Ali (r.a)'den bahsedeceğimiz bölümde ele almak istiyoruz. Fakat Cemel Olayı'na ait Hz. Aişe (r.a) ile ilgili olan baz rivayetleri sunmak yerinde olacaktır:

١١٨٦ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالْبَزَّارُ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ: أَنَّ عَائِشَةَ لَمَّا نَزَلَتْ عَلَى الْحَوْأَبِ سَمِعَتْ نُبَاحَ الْكِلَابِ فَقَالَتْ: مَا أَظُنُّنِي إِلاَّ رَاجِعَةً سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَنَا: «أَيَّتُكُنَّ يَنْبَحُ عَلَيْهَا كِلَابُ الْحَوْأَبِ» فَقَالَ لَهَا الزُّبَيْرُ: تَرْجِعِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يُصْلِحَ بِكِ بَيْنَ النَّاسِ.

1186- Ahmed ve Bezzar, Kays bin Ebi Hazim (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Hz. Aişe (r.a) Hav'eb'te konaklayınca, köpek ulumalarını duydu ve:

"Kendime dönmekten daha uygun bir durum düşünemiyorum. Resulullah (a.s)'ın bize:

"Hanginize, Hav'eb köpekleri ulur," dediğini duydum" dedi. Zübeyr bin Avvam da ona:

"Allah senin sayende insanların arasını bulacakken geri dönüyorsun ha!" dedi."

İmam Ahmed'in bir rivayetinde (1) ise şöyle geçer:

"Hz. Aişe (r.a) yola çıkıp da geceleyin Beni Amir kuyularına ulaşınca, köpekler havladı. O zaman:

"Bu hangi su?" diye sordu.

"Hav'eb suyu," dediler.

"Geri dönmekten başka çare düşünemiyorum," dedi. Yanında bulunanlardan birisi:

"Hayır. İlerlersen, müslümanlar seni görür. Böylece Allah aralarını bulur," dedi.

"Kuşkusuz Allah Resulü (a.s) bir gün "Hav'eb köpekleri kendisine havladığı gün içinizden birisi nasıldır?" buyurdu," dedi."

1186- Ahmed, Müsned (6/97)

İbn Hıbban, Mevaridu'z-Zam'an (1831)

Bezzar, Keşfu'l-Estar (4/94)

Hakim (3/120) Zehebi de onu tashih edip onaylamıştır.

Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (7/334)'de zikrederek: "Hadisi, Ahmed, Ebu Ya'la ve Bezzar rivayet etmişlerdir. Ahmed'in ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

Hafız da 'Fethu'l-Bari' (13/45)'de üzerinde durarak: "Bu hadisi, Ahmed, Ebu Ya'la ve Bezzar tahric etmiştir. İbn Hıbban ve Hakim de sahih kabul etmişlerdir. Senedi Sahih'in şartına göredir. Hafız İbn Kesir, Bidaye (6/212)'de, İmam Ahmed tarikinden hadisi zikrettikten sonra; "Bu, Sahihayn'ın şartlarına göre yapılmış bir isnaddır. Ne var ki, gerek Buhari, gerekse Müslim Sahihlerine almamışlardır" demiştir.

1) Ahmed, Müsned (6/52)

***Hav'eb:** Basra yolundaki Arap kuyularındandır. Yakut el-Hamevi'nin Mu'cemu'l-Buhdan'da naklettiğine göre Ebu'l-Feth Nasr bin Abdurrahman el-Bekri ise 'Mu'cem masta'cem' adlı eserinde "Mekke-Basra yolunda, Basra'ya yakın bir kuyudur. Hav'eb bint Kelb bin Vebra el-Kuzaiyye'nin adıyla adlandırılmıştır" demiştir.*

١١٨٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنِسَائِهِ: «لَيْتَ شِعْرِي أَيَّتُكُنَّ صَاحِبَةُ الْجَمَلِ الْأَدْبَبِ، تَخْرُجُ فَيَنْبَحُهَا كِلَابُ حَوْأَبَ يُقْتَلُ عَنْ يَمِينِهَا وَعَنْ يَسَارِهَا قَتْلَى كَثِيرٌ ثُمَّ تَنْجُو بَعْدَ مَا كَادَتْ».

1187- Bezzar, İbn Abbas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) hanımlarına:

"Ayı gibi (büyük) devenin sahibi içinizden hanginizdir? O deve çıkar da kendisine Hav'eb köpekleri havlar, sağından solundan birçok insan ölür. Derken, öleyazdıktan sonra (o deve) kurtulur," buyurdu."

١١٨٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ أَنَّ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ قَالَ عَلَى الْمِنْبَرِ: (إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّهَا زَوْجَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) يَعْنِي عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا. قَالَ ذٰلِكَ قُبَيْلَ مَوْقِعَةِ الْجَمَلِ بَعْدَ خُرُوجِ عَائِشَةَ عَلَى عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

1188- Buhari, Ammar bin Yasir (r.a)'in minber üzerinde şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Şüphesiz ben, onun (yani Hz. Aişe (r.a)'nin) dünyada ve ahirette O'nun (yani Resulullah (a.s)'ın) hanımı olduğunu biliyorum." Hz. Aişe (r.a)'yi kastederek böyle söylemiştir. Bu sözü, Hz. Aişe (r.a)'nin, Hz. Ali (r.a)'ye karşı çıkışından sonra Cemel Vak'ası'ndan hemen önce söylemiştir."

Bir Açıklama

Ammar'ı asi bir gurubun öldüreceğini belirten zikrettiğimiz nasslar ile Haricileri kötüleyen nasslar bulunmaktadır. İşte bütün bunlar, gerçeğin ve doğrunun Hz. Ali (r.a)'de olduğuna delildir. Diğer durumlar için ancak niyyetler ve içtihadlar şefaatçi olabilir. Bu, niyeti doğru olup samimiyeti tahakkük edene fayda verir. Ve Hz. Aişe (r.a) kesinlikle bu kişilerdendir. Yani niyeti düzgün olup samimiyetinden dolayı olaylara katılmıştır. Belki de Ammar'ın bu konudaki sözü -ki o, Hz. Ali (r.a)'ye karşı çıkanlara karşı insanların en şiddetlilerindendi- bu hususta icma olduğuna delalet etmektedir.

1187- Bezzar, Keşfü'l-Estar (4/94)
Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (7/234)'de zikrederek: "Hadisi, Bezzar rivayet etmiş olup, ravileri sika'dır" demiştir.

1188- Buhari (7/106) 62-Kitabu Fadaili's-Sahabe 30-Hz. Aişe (r.a)'nin fazileti babı.
el-cemelu'l-edbeb: el-edbeb: Yüzü çok tüylü deve.

HZ. HAFSA (R.A)

Hz. Hafsa (r.a) hakkında 'Siyeru a'lamü'n-Nübela' adlı eresinde Zehebi şu bilgileri vermektedir:

"Hz. Hafsa (r.a), mü'minlerin emiri Hz. Ömer bin Hattab (r.a)'ın kızıydı. Hz.Peygamber (a.s) onunla, muhacirlerden birisi olan Huneys bin Huzafe es-Sehmi'den beklediği iddeti tamamlandıktan sonra, hicretin üçüncü yılında evlenmiştir."

Hz. Aişe (r.a):

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından benimle yarışan sadece oydu," demiştir.

Hz. Hafsa (r.a)'nın doğumunun, Hz. Muhammed (a.s)'e nübüvvetin gelmesinden 5 yıl önce olduğu rivayet edilmiştir. Buna göre, Hz. Peygamber (a.s)'in onunla gerdeğe girişi yaklaşık 20 yaşında iken vuku bulmuştur.

Hz. Hafsa (r.a), Resulullah (a.s)'tan birkaç hadis rivayet etmiştir. Kendisinden de kardeşi, İbn Ömer -ki Hz. Hafsa ondan 6 yaş daha büyüktü-, Harise bin Vebh, Şüteyr bin Şekel, Muttalib bin Ebi Veda'a, Abdullah bin Safvan el-Cühmi ve bir gurup müslüman hadis rivayet etmiştir. Hz. Hafsa (r.a), Hicri 41 yılında 'Ami'l-Cema'a'da vefat etmiştir."

Baki bin Mihled'in kitabında kendisine isad edilen 60 hadis bulunmaktadır. Hz. Hafsa (r.a)'nın bu altı hadisini İmam Buhari Sahihlerine almamışlardır.

Hz. Ömer (r.a)'den, Hz. Hafsa (r.a)'nın, Kureyş Kabe'yi bina ettiği zaman doğduğu rivayet olunmuştur.

Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Hafsa (r.a) ile, hicretin üçüncü yılının şaban ayında gerdeğe girdiği de söylenmiştir.

١١٨٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّ عُمَرَ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ مِنْ خُنَيْسِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ ــ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا، تُوُفِّيَ بِالْمَدِينَةِ ــ قَالَ عُمَرُ: فَلَقِيتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَفْصَةَ، فَقُلْتُ: إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ ابْنَةَ عُمَرَ، فَقَالَ: سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي، فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ، ثُمَّ لَقِيَنِي، فَقَالَ: قَدْ بَدَا لِي أَنْ لاَ أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هٰذَا، قَالَ عُمَرُ: فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، فَقُلْتُ: إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ ابْنَةَ عُمَرَ، فَصَمَتَ أَبُو بَكْرٍ، فَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا، فَكُنْتُ أَوْجَدَ عَلَيْهِ مِنِّي عَلَى عُثْمَانَ، فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ، ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَأَنْكَحْتُهَا إِيَّاهُ، فَلَقِيَنِي أَبُو بَكْرٍ، فَقَالَ: لَعَلَّكَ وَجَدْتَ عَلَيَّ حِينَ عَرَضْتَ عَلَيَّ حَفْصَةَ فَلَمْ أَرْجِعْ إِلَيْكَ شَيْئًا، قَالَ: فَإِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ عَلَيَّ إِلاَّ أَنِّي كُنْتُ عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ ذَكَرَهَا، فَلَمْ أَكُنْ لأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَلَوْ تَرَكَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَقَبِلْتُهَا.

1189- Buhari, Abdullah bin Ömer (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Ömer, Hafsa Huneys bin Huzafe es-Sehmi'den -ki Bedir Savaşı'na katılmış Resulullah (a.s)'ın ashabındandı ve Medine'de vefat etmişti- dul kaldığında (şöyle yaptığını anlatır):

"Osman bin Affan'la buluştum ve kendisine Hafsa (ile evlenme)yi teklif edip:

"İstersen, sana Ömer'in kızı Hafsa'yı nikahlayayım," dedim. O da:

"Durumu bir değerlendireyim" diye cevap verdi. Birkaç gün bekledim. Sonra benimle buluşup:

"Şu içinde bulunduğum günlerde, evlenmem gerektiğine inanmıyorum" dedi. Derken Hz. Ebu Bekir es-Sıddık (r.a)'la görüşüp:

***"İstersen, sana Hz. Ömer (r.a)'in kızı Hafsa'yı nikahlayayım," dedim.** Ne var ki, o bana hiç birşey demedi. Ona Hz. Osman (r.a)'a kızdığımdan çok kızmıştım. Birkaç gece durdum. Sonra Hafsa'yı Allah Resulü (a.s) istedi. Ben de onu O'na*

1189- Buhari (9/175) 67-Kitabu'n-Nikah 33-Kişinin kızını veya kızkardeşini hayırlı insanlara teklif etmesi babı.

Te'eyyemeti'l-mer'e: Kocası vefat etmiş, ya da ölmüş dul kadına "Kadın dul kaldı" anlamında kulanılır.

nikahladım. O ara Hz. Ebu Bekir (r.a) benimle görüşüp:

"Belki de sen, Hafsa'yı bana teklif edip de ben hiçbir cevap vermeyince bana kızdın. Bana teklif ettiğin konuda beni ancak Resulullah (a.s)'ın Hafsa'dan söz ettiğini bilmiş olmam alıkoydu. Bu sebeple Resulullah (a.s)'ın sırrını ifşa etmiş olmadım. Şayet Allah Resulü (a.s) Hafsa'yı almaktan vazgeçmiş olsaydı, onu ben alırdım," dedi."

Fethu'l-Bari'de şöyle geçer:

"İmam Buhari bu konuyu işlemiş ve "Kişinin kızını veya kızkardeşini hayırlı insanlara teklif etmesi babı adıyla bir bab açmıştır. Çünkü ilk hadiste "kız evladın teklif edilmesi, ikincisinde de kız kardeşin teklif edilmesi gelmiştir."

"Hine teeyyemet" sözü de 'eym' oldu demektir. Eym ise, kocası ölen veya kocasından bain talakla boşanıp iddetini tamamlamış olan kadın demektir. Bu kelime çoğunlukla, kocası ölen kadın için kullanılır."

İbn Battal:

"Araplar, kocası olmayan her kadına ve karısı olmayan her erkeğe eym derler." demektedir.

Meşarık'ta da *"Bakire de olsa aynı sıfatla adlandırılır,"* şeklinde bir ilave vardır.

"Min Huneys" sözü de noktalı ha, nun ve noktasız sin'le ism-i tasğirdir. Ma'mer'in rivayetinde ise Huneyş şeklinde gelmiştir.

"Hz. Peygamber (a.s)'in ashabındandı," sözü de birkaç bab sonra geleceği gibi Ma'mer'in rivayetinde *"Bedir'e katılanlardandı"* ilavesiyle gelmiştir.

"Medine'de vefat etmişti," sözü ile de, aldığı bir yaradan dolayı Uhud Savaşı'ndan sonra öldü, denilmiştir. Ayrıca, Bedir Savaşı'ndan sonra öldüğü de söylenmiştir. Belki de bu daha doğrudur. Çünkü onlar, Hz. Peygamber (a.s)'in Hafsa (r.a) ile hicretten 25 ay sonra, bir rivayette de 30 ay sonra, diğer bir rivayette ise 20 ay sonra evlendiği söylenmiştir. Halbuki Uhud savaşı hicreten 30 ayı aşkın bir süre sonra olmuştu. Fakat onun vefatı, fazlalığı atmak suretiyle, 30 ay sonra olmuştur diyenlerin sözüne daha uygun olur. İbn Sa'd, Huneys'in, Hz. Peygamber (a.s)'in ikinci Bedir Gazvesi'nden döner dönmez öldüğünü kabul etmiş, İbn Seyyidi'n-Nas da bunu daha güvenilir saymıştır. İbn Abdulberr ise, Huneys'in Uhud Savaş'ına katıldığı ve orada aldığı bir yaradan dolayı vefat ettiği görüşündedir.

Hz. Hafsa (r.a), kardeşi Abdullah'tan daha yaşlıydı. Çünkü o, peygamberlikten 5 yıl önce doğmuştu. Abdullah ise, peygamberlikten 4 yıl sonra dünyaya

gelmişti.

"Osman bin Affan'la buluştum ve kendisine Hafsa'yı teklif ettim. "Durumumu değerlendireceğim ve daha sonra da evlenmemeyi düşünüyorum", dedi" Taberi'nin Reb'i bin Haraş vasıtasıyla Hz. Osman (r.a)'dan naklettiği rivayete göreyse şöyledir: Bunu hem Taberani, hem de Hakim sahih kabul etmişlerdir:

"Hz. Osman (r.a) Hz. Ömer (r.a)'den kızını istedi o da reddetti. Bu durum Hz. Peygamber (a.s)' ulaştı. Hz. Ömer (r.a) yanına gelince de:

"Ömer! Sana Osman'dan daha hayırlı bir damat, Osman'a da senden daha hayırlı bir kayınpeder önereyim mi? diye sordu. O da:

"Evet ey Allah'ın peygamberi," dedi.

"Sen kızını benimle everirsin, ben de kızımı Osman'la everirim," buyurdu."

Hafız Ziya bu hadisle ilgili olarak *"İsnadında sakınca yoktur."* der. Ama Sahih-i Buhari'de Hz. Ömer (r.a)'in Hafsa (r.a)'yı Hz. Osman (r.a)'a teklif ettiği, Hz. Osman (r.a)'nın da *"Evlenmemeyi düşünüyorum,"* cevabını verdiğini belirtmektedir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İbn Sa'd, Hz. Hasan (r.a)'ın mürsel rivayetlerinden Reb'i'nin hadisinin benzerini tahriç etmiştir Sa'id bin Müseyyip'in mürsel rivayetlerinden tahriç ettiği ise buna göre daha bütündür ve sonunda *"Allah her ikisi için de hayırlı olanı takdir buyurmuştur,"* şeklinde bir ilavede bulunmuştur. Hz. Osman (r.a)'ın talip olup, Hz. Ömer (r.a)'in reddetmesi ve Hz. Ömer (r.a)'in teklif edip Hz. Osman (r.a)'ın kabul etmemesine ilişkin iki hadisin arası şu şekilde bulunabilir:

Hadisde de geçtiği gibi, önce Hz. Osman (r.a), Hz. Ömer (r.a)'e dönürcü olmuş, Hz. Ömer (r.a) onu reddetmiştir. Hz. Ömer (r.a)'in, Hz. Osman (r.a)'ı reddediş sebebi, Hz. Hafsa (r.a) ile ilgili olabilir. Belki de o kocasının ölümünden hemen sonra evlenmek istememiştir. Elbette Hz. Ömer (r.a)'in, Hz. Osman (r.a)'ı reddedişinde uygunsuz olmayan başka sebeplerin olması da mümkündür. Daha sonra sebep ortadan kalkınca, Hz. Ömer (r.a) koşup, konumuzla ilgili hadiste de ele geçtiği gibi hatırını gözeterek, Hz. Osman (r.a)'a Hz. Hafsa (r.a)'yı teklif etmiştir. Belki de Hz. Peygamber (a.s)'in Hafsa hakkında söylediklerini, Hz. Ebu Bekir (r.a) gibi, Hz. Osman (r.a) da duymuştu. Bunu açığa vurmamak için, Hz. Ebu Bekir (r.a) nasıl davranmışsa, o da öyle davranmış ve Hz. Ömer (r.a)'i kibarca reddetmiştir.

İbni Sa'd'ın rivayetinde *"Hz. Osman (r.a): "Kadınlara ihtiyacım kalmamıştır (yani şehvetten kesildim.)" dedi."* şeklinde bir fazlalık bulunmaktadır.

İbn Sa'd, Vakıdi'den, ona ait bir senetle şöyle rivayet etmiştir:

"Allah Resulü (a.s)'nün kızı (ve Hz. Osman (r.a)'nın hanımı) Rukiyye vefat ettiğinde, Hz. Ömer (ra.), Hafsa'yı, Hz. Osman (r.a)'a teklif etti. Halbuki Hz. Osman (r.a) Hz. Peygamber (a.s)'in kızı Ümmü Gülsüm'ü istiyordu."

Bu hadis de, Huneys'in Bedir Savaşı'ndan sonra öldüğünü destekleyen rivayetlerden birisidir. Zira Rukiye, Bedir Savaşı'nın olduğu günlerde vefat etmiş ve Hz. Osman (r.a) onun hastalığıyla meşgul olduğu için savaşa katılamayarak geride kalmıştır.

İbn İshak, 'Müsned'inde, İbn Sa'd da, Said bin Müseyyib'in mürsel rivayetleri arasında, şöyle tahric etmişlerdir:

"Hafsa (r.a) kocası öldüğünden dolayı dul kaldı. Hz. Osman (r.a) da hanımı Rukiyye öldüğünden ötürü dul kaldı. Hz. Ömer (r.a), Hz. Osman (r.a)'a üzgün olduğu bir zamanda uğradı ve:

"Hafsa'yı almak ister misin? İddeti bitmiştir." dedi."

Bu hadise de *"şayet Huneys, Uhud Savaşı'ndan sonra ölmüşse, Hz. Hafsa (ra)'nın iddetinin ancak hicretin 4. yılında bitmiş olması gerekirdi." diye itiraz edilmiştir. Bu itiraza, Hz. Hafsa (r.a)'nın Huneys'in vefatından hemen sonra - düşük de olsa- doğum yapmış olması ve iddetini tamamlamış olması muhtemeldir"* diye cevap verilmiştir.

Hz. Ömer (r.a): *"Ben Hz. Ebu Bekir (r.a)'e daha çok kızmıştım." Yani Hz. Ebu Bekir (r.a)'e Hz. Osman (r.a)'a kızdığımdan daha çok kızgın ve sinirli idim,"* demişti. Bu, aşağıdaki durumla açıklanabilir:

1- Hz. Ömer (r.a) ile Hz. Ebu Bekir (r.a) arasında pekişmiş bir sevgi bulunuyordu. Hz. Ebu Bekir (r.a)'in, Hz. Ömer (r.a)'in bu teklifini kabul etmemiş olması onu fazlaca sinirlendirmişti. Çünkü Hz. Peygamber (a.s), ikisini kardeş ilan etmişti. Ve kardeşler birbirlerine karşı daha hassas olurlardı.

2- Hz. Osman (r.a), onunla önce konuşmuş, sonra da özür beyan etmiştir. Ama Hz. Ebu Bekir (r.a) hiç cevap vermemiş ve özür de beyan etmemiştir.

İbn Sa'd'ın rivayetinde şöyle geçmektedir:

"Hz. Ebu Bekir (ra.)'e kızdı ve:

"Bana karşı sustuğu (ve hiç bir şey söylemediği zaman (ona) Hz. Osman (r.a)'dan daha çok kızdım," dedi."

Hz. Ebu Bekir (r.a):

"Eğer Allah Rusulü (a.s) onunla evlenmeseydi, ben evlenirdim," demiştir. Bu ifadede, sırrı gizlemenin büyük fazilet olduğu gözlenmektedir.

Yine hadisten, kişinin, din kardeşini ayıplaması, onun da diğerlerini ayıplayarak özür beyan etmesine işaret vardır. İnsan böyle bir fıtrat üzere yaratılmıştır. Hz. Ebu Bekir (r.a)'in bunu gizleyişinde çok ince hikmetler bulunmaktadır. Ola ki, daha sonra Resulullah (a.s) evlenme fikrinden vazgeçebilir. Bundan dolayı da, Hz. Ömer (r.a)'in kalbi kırılabilir. Yani Resulullah (a.s) Hz. Hafsa (r.a)'yı almaktan vazgeçerse, Hz. Ömer (r.a)'in bundan dolayı kalbi kırılabilirdi.

Hz. Ebu Bekir (r.a)'in Hz. Peygamber (a.s)'in, Hz. Hafsa (r.a)'yı istemeye niyetlenmesini bilmesi, ya istişare etmek gayesiyle ona bildirilmiş olmasından ya da arzu ettiği ve istediği bir şeyi ondan gizlemediği için kendisine bildirmesiyle olmuştur.

Resulullah (a.s) Hz. Aişe (r.a)'yi, asla babası olan Hz. Ebu Bekir (r.a)'in yanında ayıplamamıştır. İşte Hz. Pegamber (a.s) ile Hz. Ebu Bekir (r.a) arasında böylesi bir yakınlık, kardeşlik ve samimiyet bulunuyordu. Hz. Peygamber (a.s), Hz. Ebu Bekir (r.a)'in kendisini canından bile fazla sevdiğini, canından daha fazla kendisini tercih ettiğini biliyordu. Aralarında büyük bir sevgi vardı ve birbirlerine pek çok sırlarını açıyorlardı.

Resulullah (a.s)'ın Hz. Hafsa (r.a) ile evlenmeyi düşündüğünü, daha önce Hz. Ebu Bekir (r.a)'e açmış olduğu anlaşılıyor.

Hz. Ömer (r.a) ise Allah Resulü (a.s)'nün böyle bir evliliği düşündüğünü, bunun ise Hz. Ebu Bekir tarafından bilindiğini, bundan dolayı da Hz. Ebu Bekir (r.a)'in böyle bir teklifi kabul etmediğini önceleri anlayamamıştı. Ancak Allah Resulü (a.s), Hz. Hafsa (r.a) ile evlenmek istediğinde durum açıklığa kavuşmuştu.

Bu hadiste, büyüklere saygı göstermenin önemine işaret vardır. Ayrıca büyük olan kişilerin, talip olduğu bir kadına, küçüklerin talip olmamaları gerektiği de anlaşılmaktadır. Allah Resulü (a.s) Hz. Hafsa (r.a)'yı istiyordu ve Hz. Ebu Bekir (r.a) hem saygısından, hem de O'na karşı küçüklüğünden ötürü böyle bir şeye niyetlenmemişti.

Hz. Peygamber (a.s), Hz. Hafsa (ra) ile evlenmek istediğini kinaye yoluyle hissettirmişti, bundan ötürü de Hz. Ebu Bekir (r.a) kendisine evlenmesi için teklif edilen Hz. Hafsa (r.a) ile ilgili teklifi olumlu bulmamıştı... İşte saygı ve işte hürmet...

Bu hadis, insanların hayırlı gördüğü salih kişilere, kızını ve kızkardeşini teklif etmesinin caiz olduğununa da işaret etmektedir. Böylesi bir konuda utanma,

sıkılma ve benzeri duyguların yeri yoktur. Böyle bir teklif, teklif edilen erkeğin evli olması veya olmamasıyla bağlantılı da değildir. Bu hadis buna da işaret etmektedir.

Bir kişi, bir sırrını bir kişiye söylese, daha sonra sır sahibi, kendi sırrını açıklasa, diğer kişinin de aynı sırrı söylemesinde bir sakınca yoktur. Zira sırrın bizzat sahibi, kendi sırrını açıklamıştır. O halde, sırrı bilen kişinin, o sırrı söylemesinde bir sakınca kalmaz. Zira artık o sır, sır olmaktan çıkmıştır.

Kız babasına, bakire kızını nişanlama yetkisi verilmiştir. Böyle olduğu gibi, dul olan kızın da nişanlama yetkisi babasına verilmiştir. İbni Battal'ın bu konudaki görüşü böyledir. Ancak bu hadisten, *"kızın kendi kendini nişanlama yetkisi yoktur"* anlamı da çıkmaz. Yani kız, bu konuda.mutlak surette babasının hükmü ve velayeti altındadır denilemez. Her iki durum da caizdir.

Eğer verilmek istenen erkek, uygun ve kızın ölçütlerine denk ise, böyle birisine kızını vermek, babaya caizdir. Hadiste bu konudaki yasaklamalara ilişkin bir açıklama ve delil yoktur. Ancak bu hükümler başka benzer hadislerden alınmış da olabilir.

Nesai, konuyla ilgili olarak "Babanın, büyük kızını evlendirmesi" başlığı altında bir başlık açmıştır.

Baba, şayet bu işlemi kızın rızası aksine yaparsa, kurallara aykırı bir iş yapmış sayılmaz. Kız eğer bu evliliğine razı değilse, ve bu evlilik, babanın zoruyla gerçekleşecekse, baba bundan alıkonulur. Allah en doğrusunu bilir...

١١٩٠ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ طَلَّقَ حَفْصَةَ، ثُمَّ أَرْجَعَهَا.

1190- Ebu Davud ve **Nesai**, Ömer bin Hattab (r.a)'dan rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hafsa (r.a)'yı boşadı. Sonra vazgeçti."

'Avnu'l-Ma'bud' adlı eserin müellifi şöyle demiştir:

"Dehlevi, Medaric'te der ki:

"Hz. Peygamber (a.s), Hafsa'yı bir talakla boşadı. Haber Hz. Ömer (r.a)'e ulaşınca çok üzüldü. Daha sonra Hz. Peygamber (a.s)'e şöyle vahyolundu:

"Hafsa'ya geri dön. Zira o, çok oruç tutar, çok namaz kılar. Üstelik o, senin

---

1190- Ebu Davud (2/285) Kitabu't-Talak. Boşadığı kadına geri dönme hakkında bir bab. Nesai (6/213) Kitabu't-Talak. Ric'at hakkında bir bab. İsnadı sahihtir.

cennette de hanımındır." 'İncahı'l-Hace'de böyle geçmektedir.

Munziri de:

"Hadisi, Nesai ve İbn Mace tahric etmiştir," der."

١١٩١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: دَخَلَ عُمَرُ عَلَى حَفْصَةَ، وَهِيَ تَبْكِي، فَقَالَ: مَايُبْكِيكِ لَعَلَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَلَّقَكِ، إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ طَلَّقَكِ وَرَاجَعَكِ مِنْ أَجْلِي، وَاللَّهِ لَئِنْ كَانَ طَلَّقَكِ لاَ كَلَّمْتُكِ كَلِمَةً أَبَدًا.

1191- Taberani, İbni Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Ömer (r.a), Hafsa (r.a)'nın yanına girdi. O, ağlamaktaydı.

"Niye ağlıyorsun? Belki de Resulullah (a.s) seni boşamıştır. Hz. Peygamber (a.s), seni boşadı ve benim hatırıma sana geri döndü. Allah'a yemin ederim ki, seni boşasaydı O'na asla tek bir söz söylemezdim," dedi."

١١٩٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ وَالْحَاكِمُ عَنْ قَيْسِ بْنِ يَزِيدَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَلَّقَ حَفْصَةَ تَطْلِيقَةً، فَأَتَاهَا خَالاَهَا عُثْمَانُ وَقُدَامَةُ ابْنَا مَظْعُونٍ فَقَالَتْ: وَاللَّهِ مَا طَلَّقَنِي عَنْ شِبَعٍ، فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَدَخَلَ فَتَجَلْبَبَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَقَالَ: رَاجِعْ حَفْصَةَ فَإِنَّهَا صَوَّامَةٌ قَوَّامَةٌ، وَإِنَّهَا زَوْجَتُكَ فِي الْجَنَّةِ».

1192- Taberani ve Hakim, Kays bin Yezid (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Allah Resulü (a.s), Hz. Hafsa (r.a)'yı bir talakla boşadı. Bunun üzerine dayıları Maz'unoğulları Osman ve Kudame, Hafsa'nın yanına vardılar. Hz. Hafsa (r.a):

1191- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/244)'de zekrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" der.

1192- Müstedrek (4/15) Ne Hakim, ne de Zehebi hadis hakkında değerlendirmede bulunmamışlardır.

Heysemi ise, Mecma'u'z-Zevaid (9/244)'de zikrederek: "Hasidi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri Buhari'nin hadislerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

Tecelbebet: Cilbabını (yani müslüman kadınların evden dışarı çıkarken giymeleri gereken bütün vücudu örtecek dış elbise) giydi. Erkek kadını talakla boşamışsa, kocasına karşı örtünmesi gerekmez. Aksine kocasına karşı süslenmesi edeptendir. Ama Hz. Hafsa, emr-i şer'i için tahkik olarak böyle yapmadı.

"Vallahi, beni doyduğundan (dolayı) boşamadı," dedi.

Derken Hz. Peygamber (a.s) gelip, içeri girdi. Hz. Hafsa (r.a) da cilbabını giyindi. Hz. Peygamber (a.s):

"Cebrail (a.s) bana gelerek 'Hafsa'ya dön. Zira o, çok oruç tutar, çok namaz kılar. Ve o, kesinlikle cennette de hanımındır." dedi," buyurdu."

١١٩٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ: تُوُفِّيَتْ حَفْصَةُ عَامَ فُتِحَتْ إِفْرِيقِيَةَ، وَمَاتَتْ وَمَرْوَانُ عَلَى الْمَدِينَةِ.

1193- Taberani, Malik bin Enes (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Hz. Hafsa (r.a), Afrika fethedildiği yıl vefat etti. O ve Mervan (o yıl) Medine'de öldüler."

1193- Heysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/245)'de zikrederek: "Hadisi Taberani rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

HZ. ZEYNEP BİNT HUZEYME (R.A)

Zehebi, 'Siyeru A'lami'n-Nebüla' adlı eserinde Hz. Zeynep bint Huzeyme (r.a) hakkında şöyle der:

"Huzeyme bin Haris bin Abdullah kızı. Hilaliyye... Kendilerine, çok iyilik yaptığından 'Fakirlerin Annesi' adı da verilmiştir.

Kocası Abdullah bin Cahş, Uhud Savaşı'nda şehid edilmişti. Ve Resulullah (a.s) kendisiyle evlenmişti. Fakat Resulullah (a.s)'la ancak iki ay veya biraz fazla beraber kalabildi ve vefat etti. Allah rahmet etsin ve ondan razı olsun...

O, mü'minlerin annesi ve Meymune'nin anne bir, kızkardeşidir."

HZ. ÜMMÜ SELEME (R.A.)

Zehebi, 'Siyeru A'lami'n-Nubela' adlı eserinde Hz. Ümmü Seleme (r.a) hakkında şu bilgileri veriyor:

"Hicaplı ve pak bir hanımefendi idi. Hind bint Ebi Ümeyye bin Muğire bin Abdullah bin Ömer bin Muhzum bin Yakaza bin Murra el-Mahzumiyye. Allah'ın kılıcı Halid bin Velid (r.a)'in amcasının kızı. Ebu Cehil bin Hişam'ın da amcasının kızı.

İlk hicret edenlerden. Hz. Peygamber (a.s)'den önce salih bir insan olan süt kardeşi Ebu Selem bin Abdulesed el-Mahzumi'nin hanımıydı.

Hz. Peygamber (a.s) onunla zifafa, hicretin 4. yılında girmiştir. Kadınların en güzellerinden ve en soylularındandı.

Mü'minlerin annelerinden en son vefat edenidir. Şehid Hz. Hüseyin (r.a)'in öldürülüşünü duyuncaya kadar yaşamıştır. Bu olay üzerine, öfkesinden konuşamamış, baygınlık geçirmiş ve Hz. Hüseyin (r.a)'in şehid edilişine çok üzülmüştü. Bundan sonra az bir süre yaşamış ve Allah'a ulaşmıştır.

Sahabi olan çocukları vardır. Ve bunlar Ömer, Seleme ve Zeyneb adlarını taşımaktadırlar. Çocukları bazı hadisler rivayet de etmişlerdir.

Kendisinden Said bin Müseyyib, Şakik bin Mesleme, Esved bin Yezid, Şa'bi, Ebu Salih Semman, Mücahid, Nafi' bin Cübeyr bin Mut'im, kendi kölesi Nafi', İbn Ömer'in kölesi Nafi', Ata bin Ebi Rahab, Şehr bin Havşeb, İbn Ebi Müleyke ve daha bir çok insan hadis rivayet etmişlerdir.

Doksan yaşına kadar yaşamıştır. Babası Zadurrakib Ehadul-Ecvad'dır. Ve babası, yolculara azık sarması ve cömertliğiyle tanınmaktaydı. Babasının adı, Huzeyfe'dir de denilmiştir. Hz. Ümmü Seleme (r.a)'yi Remle diye adlandıranlar da olmuştur. Ama bu yanlıştır. Remle ismindeki annemiz, Hz. Ümmü Habibe (r.a)'dir. Hz. Ümmü Seleme (r.a) kadın sahabilerin fakihlerinden kabul ediliyor-

du."

Mus'ab Zübeyri de onun hakkında şöyle demiştir:

"Ümmü Seleme (r.a), hicret ederek Medine'ye giren ilk kadındır. Kocası olan Ebu Seleme, Bedir Savaşı'na katılmıştır. Hz. Ümmü Seleme (r.a)'nin, Ebu Seleme'den Ömer, Seleme, Zeynep ve Dırra adında çocukları olmuştur"

Bazı araştırmacılar, Hz. Ümmü Seleme (r.a)'nin ölümünün hicri 59 tarihinde olduğunu söylemişlerdir. Bu da bir yanılgıdır. Vafatının hicri 61 yılında olduğu gerçeğe daha uygundur. Allah ondan razı olsun...

Hz. Peygamber (a.s) onunla iddetini bitirdiği zaman, hicretin 4. yılının şevval ayında evlenmiştir.

Kendisine isnad edilen hadisler 178 adettir. Buhari ve Müslim, 13 tanesinin rivayetinde ittifak ederken, Buhari 3, Müslim ise 13 hadiste birbirlerinden ayrılmışlardır.

Zehebi, 'et-Telhis' adlı eserinde ise şunlara yer vermiştir:

"Habeşistan'a yapılan ilk hicretten Mekke'ye dönüşte Allah Resulü (a.s)'nün yanında bulunanlardandır. Sonra Ebu Selem ve hanımı olan Hz. Ümmü Seleme (r.a) Medine'ye hicret etmişlerdir."

١١٩٤ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، يَغْزُو الرِّجَالُ، وَلاَ تَغْزُو النِّسَاءُ، وَإِنَّمَا لَنَا نِصْفُ الْمِيرَاثِ؟! فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿وَلاَ تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾.

1194- Tirmizi, Hz. Ümmü Seleme (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Ya Resulullah, erkekler savaşıyor, kadınlarsa savaşamıyor. Bizim için mirasın da ancak yarısını alma hakkı var!" dedim de Allah Teala ".Allah'ın, sizi birbirinizden üstün kıldığı şeyleri arzu etmeyin" (1) ayetini indirdi."

Mücahid: *"Müslüman erkerlerle müslüman kadınlar..."* (2), ayetinin Hz.

1194- Tirmizi (5/237) 48-Kitabu Tefsiri'l-Kur'an 5-Nisa Suresinden bir bab. İmam Tirmizi: "Bu, mürsel bir hadistir" diye not düşmüştür..

Ahmed, Müsned (6/322)

Hakim, Müstedrek (2/305) Hakim "Bu, şayet Mücahid, Ümmü Seleme'den sema' etmişse Şeyhayn'un şartlarıaa göre sahihu'l-isnad bir hadistir" değerlendirmesinde bulunmuştur. Zehebi de kendisine katılmıştır.

1) Nisa Suresi: 32

2) Ahzab Suresi: 35

Ümmü Seleme (r.a) hakkında indiğini söylemiştir.

Hz. Ümmü Seleme (r.a) Medine'ye muhacir olarak gelen ilk kadındı.

١١٩٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ أَتَاهَا فَلَفَّ رِدَاءَهُ وَوَضَعَهُ عَلَى أُسْكُفَّةِ الْبَابِ وَاتَّكَأَ عَلَيْهِ، وَقَالَ: «هَلْ لَكِ يَا أُمَّ سَلَمَةَ» قَالَتْ: إِنِّي امْرَأَةٌ شَدِيدَةُ الْغِيرَةِ وَأَخَافُ أَنْ يَبْدُو إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنِّي مَا يَكْرَهُ، فَانْصَرَفَ، ثُمَّ عَادَ فَقَالَ: «هَلْ لَكِ يَا أُمَّ سَلَمَةَ إِنْ كَانَ بِكِ الزِّيَادَةُ فِي صُدَاقِكِ زِدْنَا» فَعَادَتْ لِقَوْلِهَا فَقَالَتْ أُمُّ عَبْدٍ: يَا أُمَّ سَلَمَةَ تَدْرِينَ مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ نِسَاءُ قُرَيْشٍ؟ يَقُلْنَ إِنَّ أُمَّ سَلَمَةَ إِنَّمَا رَدَّتْ مُحَمَّدًا لأَنَّهَا شَابَّةٌ مِنْ قُرَيْشٍ أَحْدَثُ مِنْهُ سِنًّا وَأَكْثَرُ مِنْهُ مَالاً. قَالَ: فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَتَزَوَّجَهَا.

1195- Taberani, Hz. Ümmü Seleme (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Ümmü Seleme (r.a)'nin yanına gelerek cübbesini dürüp büktü, kapının eşiğine koydu ve üstüne oturdu ve:

"Sen (benimle evlenmek) istiyor musun ey Ümmü Seleme?" diye sordu.

"Ben, çok kıskanç bir kadınım. Allah Resulü (a.s)'ne karşı, benden hoşlanmayacağı bir hareketim olmasından korkarım," dedim. Gitti. Sonra gelip:

"Sen (benimle evlenmek) istiyor musun ey Ümmü Seleme? Mehrinde artış söz konusuysa artırırız," buyurdu. Ben de daha önce söylediğimi söyledim. Daha sonra:

"Ey Ümmü Seleme, Kureyş kadınlarının ne konuştuğunu biliyor musun? Ümmü Seleme, Muhammed'i ancak daha genç yaşta ve ondan daha çok mala sahip Kureyşli bir genç kadın olduğu için reddetti." diyorlar."

Hz. Ümmü Seleme (r.a) der ki:

"Bunun üzerine ben, Resulullah (a.s)ın yanına geldim. O'nunla evlendim."

١١٩٦ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

1195-Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/245)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup; ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" der.

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا أَصَابَتْ أَحَدَكُمْ مُصِيبَةٌ، فَلْيَقُلْ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اَللَّهُمَّ عِنْدَكَ أَحْتَسِبُ مُصِيبَتِي فَأْجُرْنِي فِيهَا» وَكُنْتُ إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ: وَأَبْدِلْنِي بِهَا خَيْرًا مِنْهَا قُلْتُ: وَمَنْ خَيْرٌ مِنْ أَبِي سَلَمَةَ فَلَمْ أَزَلْ حَتَّى قُلْتُهَا. فَلَمَّا انْقَضَتْ عِدَّتُهَا خَطَبَهَا أَبُو بَكْرٍ فَرَدَدْتُهُ، وَخَطَبَهَا عُمَرُ فَرَدَدْتُهُ، فَبَعَثَ إِلَيَّهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِيَخْطُبَهَا فَقَالَتْ: مَرْحَبًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَبِرَسُولِهِ أَقْرِئْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ السَّلاَمَ وَأَخْبِرْهُ أَنِّي امْرَأَةٌ مُصْبِيَةٌ غَيْرَى، وَإِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَائِي شَاهِدٌ، فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أَمَّا قَوْلُكِ إِنِّي مُصْبِيَةٌ فَإِنَّ اللَّهَ سَيَكْفِيكِ صِبْيَانَكِ وَأَمَّا قَوْلُكِ إِنِّي غَيْرَى، فَسَأَدْعُو اللَّهَ أَنْ يُذْهِبَ غَيْرَتَكِ، وَأَمَّا الْأَوْلِيَاءُ فَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْهُمْ شَاهِدٌ وَلاَ غَائِبٌ إِلاَّ سَيَرْضَانِي» فَقَالَتْ لِابْنِهَا: قُمْ يَا عُمَرُ فَزَوِّجْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَزَوَّجَهَا إِيَّاهُ، وَقَالَ لَهَا: «لاَ أَنْقُصُكِ مِمَّا أَعْطَيْتُ أُخْتَكِ فُلاَنَةَ جَرَّتَيْنِ وَرَحَائَيْنِ وَوِسَادَةً مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ» فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَأْتِيهَا وَهِيَ تُرْضِعُ زَيْنَبَ، فَكَانَتْ إِذَا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَخَذَتْهَا فَوَضَعَتْهَا فِي حِجْرِهَا تُرْضِعُهَا، قَالَتْ: فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَيِيًّا كَرِيمًا فَيَرْجِعُ، فَقِطِنَ لَهَا عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ وَكَانَ أَخًا لَهَا مِنَ الرَّضَاعَةِ، فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْتِيَهَا ذَاتَ يَوْمٍ فَجَاءَ عَمَّارُ فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَانْتَشَطَ زَيْنَبَ مِنْ حِجْرِهَا، وَقَالَ دَعِي هَذِهِ الْمَقْبُوحَةَ الْمَشْقُوحَةَ الَّتِي قَدْ آذَيْتِ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَدَخَلَ يُقَلِّبُ بَصَرَهُ فِي الْبَيْتِ وَيَقُولُ: «أَيْنَ زِنَابُ؟ مَالِي لاَ أَرَى زِنَابَ؟» فَقَالَتْ: جَاءَ عَمَّارُ فَذَهَبَ بِهَا، فَبَنَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِأَهْلِهِ، وَقَالَ: «إِنْ شِئْتِ أَنْ أُسَبِّعَ لَكِ سَبَّعْتُ لِلنِّسَاءِ».

1196- Hakim, Ümmü Seleme (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

1196- Hakim, Müstedrek (4/16) Hakim "Bu sahihu'l isnad bir hadistir. Ne var ki, ne Buhari, ne de Müslim Sahihlerine almamışlardır" diye kritik etmiş, Zehebi de onu onaylamıştır.

"Resulullah (a.s):

"Sizden biri, bir belaya uğrarsa "inna lillahi ve inna ileyhi raci'un, yani Allah'ım, başıma gelenden dolayı, sabrımın mükafatını senden beklerim, beni bunun sebebiyle ödüllendir," desin, demişti. (Ebu Seleme'nin vefatından sonra) Ben, "bana verdiğin bu musibetin (kocamı kaybetme belasının) yerine daha hayırlısını ver" demek istedikçe, kendi kendime:

"Kim Ebu Seleme'den daha hayırlı olabilir?" diyor ve durmadan böyle söylüyordum. İddeti tamam olunca, kendisini Hz. Ebu Bekir (r.a) istedi, reddetti. Hz. Ömer (r.a) istedi, onu da reddetti. Bu defa Resulullah (a.s) onu istetmek için adam gönderdi. O zaman:

"Allah Resulü (a.s)'ne merhaba. Elçisi vasıtasıyla Allah Resulü (a.s)'ne selam ederim. O'na benim çok çoluk-çocuğa sahip kıskanç bir kadın olduğumu, üstelik velilerimden bir tek kişinin bile mevcut olmadığını haber ver" dedi. Allah Resulü (a.s) tekrar aracı gönderip:

"Ben çok çoluk çocuk sahibiyim" sözüne gelince; çocukların konusunda Allah sana kefil olacaktır. "Ben kıskancım" sözüne gelince, kıskançlığını gidermesi için Allah'a dua edeceğim. Velilere gelince, onlardan gerek burada bulunan, gerekse bulunmayan hiç kimse yoktur ki, bana razı olmasın," buyurdu. O da oğluna:

"Ömer, kalk da (beni) Resulullah (a.s)'a nikahla," dedi. Allah Resulü (a.s) de ona nikah kıydı ve Ümmü Seleme'ye:

"Sana da kızkardeşin filana verdiğim iki kap, iki el değirmeni ve lif dolu deriden bir yastıktan daha azını vermeyeceğim (yani bir o kadar da sana vereceğim)" buyurdu. Resulullah (a.s), Ümmü Seleme (r.a)'nin yanına, o, kızı Zeyneb'i emzirirken gelirdi veya Hz. Peygamber (a.s) geldiğinde, Ümmü Seleme onu alır, bağrına basar, emzirirdi."

Ümmü Seleme (r.a) der ki:

"Allah Resulü (a.s), utangaç ve hoşgörülü bir insandı. Onun için döner giderdi." Ammar bin Yasir, Ümmü Seleme (r.a)'nin durumunu anladı ve yanına gelmek istedi., geldi ve Ümmü Seleme (r.a)'nin yanına giderek Hz. Zeyneb (r.a)'i kucağından çekip aldı ve:

"Bırak, şu sayesinde Resululah (a.s)'a sıkıntı verdiğin çirkin yaramazı" dedi. Derken Resululah (a.s) geldi, içeri girdi ve evin içinde göz gezdirmeye başladı. Şöyle diyordu:

"Zeyneb nerde? Niye Zeyneb'i göremiyorum?" Hz. Ümmü Seleme (r.a):

"Ammar geldi ve götürdü," diye cevap verdi. Böylece Allah Resulü (a.s), hanımıyla gerdeğe girebildi ve:

"Eğer senin için yedi günde bir gün ayırmamı istersen, (diğer) kadınlar(ım) için de yedi günde bir gün ayırırım," dedi."

١١٩٧ــ رَوَى ابْنُ سَعْدٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لأَبِي سَلَمَةَ: بَلَغَنِي أَنَّهُ لَيْسَ امْرَأَةٌ يَمُوتُ زَوْجُهَا، وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ لَمْ تَزَوَّجْ، إِلاَّ جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا فِي الْجَنَّةِ، فَتَعَالَ أُعَاهِدْكَ أَلاَّ تَزَوَّجَ بَعْدِي وَلاَ أَتَزَوَّجَ بَعْدَكَ. قَالَ: أَتُطِيعِينِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: إِذَا مُتُّ تَزَوَّجِي، اَللَّهُمَّ ارْزُقْ أُمَّ سَلَمَةَ بَعْدِي رَجُلاً خَيْرًا مِنِّي لاَ يَحْزُنُهَا وَلاَ يُؤْذِيهَا، فَلَمَّا مَاتَ، قُلْتُ: مَنْ خَيْرٌ مِنْ أَبِي سَلَمَةَ؟ فَمَا لَبِثْتُ، وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَقَامَ عَلَى الْبَابِ فَذَكَرَ الْخِطْبَةَ إِلَى ابْنِ أَخِيهَا، أَوِ ابْنِهَا، فَقَالَتْ: أُرُدُّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ أَوْ أَتَقَدَّمُ عَلَيْهِ بِعِيَالِي، ثُمَّ جَاءَ الْغَدُ فَخَطَبَ، وَفِيهِ، ثُمَّ جَاءَ الْغَدُ، فَذَكَرَ الْخِطْبَةَ، فَقُلْتُ مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ قَالَتْ لِوَلِيِّهَا: إِنْ عَادَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَزَوِّجْ، فَعَادَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَزَوَّجَهَا.

1197- İbn Sa'd, Hz. Ümmü Seleme (r.a)'nin Ebu Seleme'ye şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Ben, kocası cennetlik olarak ölüp de sonradan evlenmeyen kadınla, kocasını Allah'ın mutlaka cennette biraraya getireceğini duydum. Gel, seninle senin benden sonra evlenmemen, benim de senden sonra evlenmemem için sözleşelim," dedi. Ebu Seleme de:

"Benim sözümü tutar mısın?" diye sordu.

"Evet," dedi Ümmü Seleme (r.a):

"Ölürsem, evlen. Ey Allah, Ümmü Seleme'ye benden sonra benden daha hayırlı, onu üzmeyecek ve ona eziyet etmeyecek bir koca nasib et," dedi. (Kocam) öldüğünde kendi kendime:

"Kim Ebu Seleme'den daha hayırlı olabilir ki?" dedim. Çok geçmedi, Resulullah (a.s) gelip kapısında durarak Hz. Ümmü Seleme (r.a)'nin erkek kardeşinin oğluna (yeğenine) veya kendi oğluna (onu) istediğini söyledi. Bunun üzerine

1197- Tabakatü'l-Kübra (8/88) Ravileri sika'dır.

Hz. Ümmü Seleme (r.a):

"Allah Resulü (a.s)'nü red mi edeyim, yoksa çoluk-çocuğumla ona yük mü olayım?" dedi. Sonra ertesi gün Resulullah (a.s) (yine) geldi ve istedi."

Bu hadiste şu da geçmektedir:

"Ertesi gün, yine gelip istediğini belirtti. Ben de daha önce söylediğimi söyledim. Daha sonra Hz. Ümmü Seleme (r.a) velisine:

"Resulullah (a.s) yeniden gelirse, nikahı kıy," dedi. Gerçekten de Allah Resulü (a.s) gelip onu nikahına aldı."

HZ. ZEYNEP BİNT CAHŞ (R.A.)

Zehebi, 'Siyeru A'lami'n-Nübela'da Hz. Zeynep bint Cahş (r.a) hakkında şu bilgileri veriyor:

"Zeyneb bint Cahş bin Riyab Resulullah (a.s)'ın halasının kızı.

Annesi Umeyme bint Abdulmuttalib bin Hişam. Hamne'nin ve Ebu Ahmed'in kızkardeşi. İlk hicret eden kadınlardan...

Hz. Peygamber (a.s)'in kölesi Zeyd'in nakahındaydı. O, Allahu Teala'nın, hakkında: "Ey peygamber! Allah'ın nimet verdiği, senin de nimetlendirdiğin kimseye: "Eşini bırakma, Allah'tan sakın" diyor, Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde saklıyordun. İnsanlardan çekiniyordun. Oysa Allah'tan çekinmen daha uygundu. Sonunda Zeyd, eşiyle ilgisini kestiğinde onu seninle evlendirdik..." (1) buyurduğu hanımdı.

Allah Teala, onu Peygamberine, kitabının nassıyla velisiz ve şahidsiz evlendirmiştir. Diğer hanımlarına:

"Sizi aileleriniz everdi. Halbuki beni arşın üstünden Allah everdi," diyerek övünürdü."

Din, vera', cömertlik ve iyilik konusunda kadınların önderlerindendi.

Hz. Zeyneb bint Cahş (r.a)'ın hadisleri, kütüb-i sitte'de yer almıştır. Kendisinden yeğeni Muhammed bin Abdullah bin Cahş, mü'minlerin annesi Hz. Ümmü Habibe (r.a) ve Hz. Zeyneb bint Ebi Seleme hadis rivayet etmiştir. Kasım bin Muhammed de ondan mürsel hadisler aktarmıştır.

Hicretin 20. yılında vefat etmiş ve cenaze namazını Hz. Ömer (r.a) kıldırmıştır.

---

1) Ahzab Suresi: 37

İbn Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet edilmiştir:

"Bintü Cahş vefat ettiğinde, Hz. Ömer (r.a) bir tellala, "Bintü Cahş'la birlikte, mahrem olmayanların çıkmamasını" ilan etmesini emretti. O zaman Bintü Umeys:

"Ya emire'l-mü'minin, Habeşlilerin kadınlarına yaptığı birşeyi yaptığını görüyorum" dedi. Sonra da Hz. Zeyneb (r.a)'in cenazesini tabuta koyup üstünü bir bez parçası ile örttü. Ondan sonra Hz. Ömer (r.a):

"Bu ve bunu örden ne güzeldir," dedi ve tellala 'annenizin yanına çıkın' diye duyuruda bulunmasını emretti. Tellal da böyle duyuruda bulundu."

Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet olunmuştur:

"Zeyneb bint Cahş (r.a), Resulullah (a.s)'ın yanında, değer yönünden benimle yarışırdı. Dini konuda Hz. Zeyneb (r.a)'ten daha hayırlı, Allah'tan daha çok korkan, daha doğru sözlü, akrabalık ilişkilerine daha özenli ve daha çok sadaka verip sadaka verdiği ve Allah'a ibadet etmek istediği işte kendini daha çok küçümseyen (verdiği ve yaptığını az bulan) bir kadın görmedim. Yalnız onun hiddetinden kaynaklanan bir kükremesi vardı ki, bundan da çabuk dönerdi."

A'rac'tan şu şekilde rivayet edilmektedir:

"Allah Resulü (a.s) Hz. Zeyneb bint Cahş (r.a)'a, Hayber ganimetlerinden bir vesk yiyecek ayırdı."

Umra'dan Hz. Aişe (r.a)'nin şöyle dediği rivayet olunur:

"Allah Hz. Zeyneb (r.a)'e rahmet eylesin. Dünyada hiç bir şerefin ulaşamayacağı bir şerefe nail oldu. Onu Allah Teala everdi ve bunu Kur'an'da beyan etti. Allah Resulü (a.s) de bize:

"Bana en çabuk ulaşanınız kulacı en uzun olanınızdır," buyurmuştu. Böylece ona (Hz Zeyneb (r.a)'e), kendisine çabucak kavuşacağını müjdelemişti. O, onun cennette de hanımıdır."

Hz. Zeyneb (r.a), el sanatkarlığı açısından maharetliydi. Deriyi tabaklar, diker ve tasadduk ederdi. Hz. Peygamber (a.s) Hz. Zeyneb (r.a)'le hicretin 5. yılının zilkade ayında evlenmiştir. Hz. Zeyheb (r.a)'ın o sırada 25 yaşında olduğu söylenmiştir.

Saliha bir kadındı. Çok oruç tutar, çok namaz kılardı. İyiliksever birisiydi. Bundan ötürü kendisine *"fakirlerin anası"* denirdi.

Hz. Zeyneb (r.a)'in 11 hadisi vardır. İki hadisi Buhari ve Müslim ittifakla rivayet etmişlerdir.

١١٩٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ يَشْكُو، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «اتَّقِ اللَّهَ، وَأَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ» قَالَ أَنَسٌ: لَوْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَاتِمًا شَيْئًا لَكَتَمَ هٰذِهِ، قَالَ: فَكَانَتْ تَفْخَرُ عَلَى أَزْوَاجِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، تَقُولُ: زَوَّجَكُنَّ أَهَالِيكُنَّ، وَزَوَّجَنِي اللَّهُ تَعَالَى مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمٰوَاتٍ.

1198- Buhari, Enes bin Malik (r.a)'ten şöyle rivayet etmiştir:

"Zeyd bin Harise, hanımından şikayetçi olarak Hz. Peygamber (a.s)'e geldi. Bunun üzerine Resulullah(a.s):

"Allah'tan kork ve hanımını elinde tut," demeye başladı." Enes der ki:

"Eğer Allah Resulü (a.s) bir şeyi gizleseydi bunu gizlerdi."

Yine Enes der ki:

"Hz. Zeyneb (r.a), Resulullah (a.s)'ın hanımlarına şöyle diyerek övünürdü:

"Sizi aileleriniz everdi, ama beni yedi kat göğün de üstünden Allahu Teala everdi."

Bir rivayette (1) ise şöyle geçar:

"Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde saklıyordun..." ayeti, Hz. Zeyneb bint Cahş (r.a)'la Zeyd bin Harise hakkında indi."

Bir diğer rivayette de (2) şöyle geçer:

"Zeyneb bint Cahş hakkında "Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde saklıyordun" ayeti kerimesi, indiğinde, Zeyd hanımından şikayetçi olarak Hz. Peygamber (a.s)'e gelmişti. O, Hz. Zeyneb (r.a)'i boşamaya niyetlenmişti. Hz. Peygamber (a.s)'e akıl danışmıştı da Hz. Peygamber (a.s):

"Hanımını elinde tut ve Allah'tan sakın," buyurmuştu."

Yine Enes'ten yapılan (3) bir rivayet de şöyledir:

"Zeyneb bint Cahş (r.a) hakkında şu ayet-i kerime "sonunda Zeyd eşiyle ilgisini kestiğinde seni onunla evlendirdik..." indiğinden, Hz. Zeyneb (r.a), Hz. Pey-

---

1198- Buhari (13/403) 97-Kitabu't-Tevhid 22-"Arşı su üzerindedir ve O, arş-ı azimin Rabbidir" babı.

1) Buhari, a.y.

2) Tirmizi (5/354) 48-Kitabu Tefsiri'l-Kur'an. Ahzab Suresinden bir bab.

3) Tirmizi, a.y.

gamber (a.s)'in hanımlarına şöyle diyerek övünüyordu:

"Sizi aileleriniz everdi, beni ise yedi kat göğün ötesinden Allah everdi."

Nesai'nin rivayetinde (1) de şu ifadeler yer alır:

"Zeyneb bint Cahş (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarına şöyle diyerek övünürdü:

"Şüphesiz Allah (c.c), benim nikahımı gökyüzünden kıydı."

Hicab ayeti de Hz. Zeyneb (r.a) hakkında inmişti.

el-Cami'ın muhakkıkı şöyle der:

"Hafız İbn Hacer, Fethu'l-Bari'de şunları söyler:

"Bu olayı, İbn Ebi Tahim, Süddi tarıkıyla tehric etmiş ve açık güzel bir anlatımla anlatmıştır. Sözleri şöyledir:

"Bu ayetin Zeyneb bint Cahş (r.a) hakkında indiğini öğrendik. Annesi Ümeyye bint Abdulmuttalip, Allah Resulü (as)'nün halasıdır. Resulullah (a.s),ı Hz. Zeyneb (r.a)'i, Zeyd bin Harise ile evlendirmek istedi. Zeyneb bunu hoş görmedi. Daha sonra ise, Resulullah (a.s)'ın yapmış olduğu şeye razı oldu ve Allah Resulü (a.s) onu Zeyd'le evlendirdi. Ondan sonra Allah (c.c), Peygamberine (a.s) Hz. Zeyneb (r.a)'in hanımlarından birisi olduğunu bildirdi. Hz. Peygamber (a.s), Zeyd'e onu boşamasını emretmekten utanıyordu. Bu arada Zeyd'le Hz. Zeyneb (r.a) arasında, insanlar arasında bilinen geçimsizlik oluyordu. Ama Resulullah (a.s), Zeyd'e hanımını elinde tutmasını ve Allah'tan korkmasını emir buyuruyordu. Çünkü insanların kendisini ayıplayarak:

"Oğlunun hanımıyla evlendi, demelerinden korkuyordu. Zira Zeyd'i evlatlık edinmişti."

Abdurrezzak da Ma'mer vasıtasıyla Katade'den şöyle rivayet etmiştir:

"Zeyd bin Harise gelip:

"Ya Resulullah, bana karşı Zeyneb'in dili iyice uzadı. Ben de onu boşamak istiyorum," dedi. O da ona:

"Allah'tan kork ve hanımını elinde tut," buyurdu. Halbuki Hz. Peygamber (a.s) Zeyd'in onu boşamasını istiyor, ancak insanların dedikodusundan korkuyordu."

---

1) Nesai (6/80) Kitabu'n-Nikah. İstendiğinde, kadının namaz kılması ve istihare yapması babı.

Bir Açıklama

Hafız İbn Hacer der ki:

"Bu konuda başka hadisler de rivayet edilmiştir. Bunları İbn Ebi Hatim ve Taberi tahric etmiş ve bir çok müfessir nakletmiştir. Ancak biz, en güvenilir olanlarını burada aktarmış bulunuyoruz."

Hz. Peygamber (a.s)'in gizlediği şey Allah'ın kendisine Hz. Zeyneb (r.a)'in hanımı olacağını haber vermesidir. O'nu, bunu gizlemeye iten sebepse, insanların *"oğlunun hanımıyla evlendi"* demeleridir. Allah, cahiliye dönemi insanlarının adeti olan evlatlık edinme hükmünün, iptalinde ondan daha beliği olmayan bir emirle iptal etmek istedi. Oğlu olduğu zannedilen kimsenin hanımıyla evlenmesi olayının bizzet Resulullah (a.s)'la başlatılmasında büyük bir hikmet vardır. Allah Teala bu emirle, evlatlık müessesesini kökünden iptal etmiş oluyordu.

١١٩٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسٍ؛ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَسْجِدَ، وَحَبْلٌ مَمْدُودٌ بَيْنَ سَارِيَتَيْنِ، فَقَالَ: «مَا هٰذَا؟» قَالُوا: لِزَيْنَبَ تُصَلِّي، فَإِذَا كَسِلَتْ أَوْ فَتَرَتْ أَمْسَكَتْ بِهِ، فَقَالَ: «حُلُّوهُ، لِيُصَلِّ أَحَدُكُمْ نَشَاطَهُ، فَإِذَا كَسِلَ أَوْ فَتَرَ قَعَدَ» وَفِي حَدِيثِ زُهَيْرٍ «فَلْيَقْعُدْ».

1199- Buhari ve Müslim, Enes (r.a)'ten şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resululah (a.s) mescide girdi. (Adeta birer sütun gibi duran) iki hurma direği arasına bir ip uzatılmıştı.

"Bu ne?" diye sordu.

"Zeyneb (r.a)'in (ipi). Namaz kılar. Yorulduğunda veya gevşeklik hissettiğinde ona tutunur," dediler. Ozaman:

"Onu çözün. Sizden biriniz, ancak zinde olduğunda namazını kılsın. Yorulduğu veya gevşediği zaman otursun," buyurdu." Züheyr'in rivayetinde *"Otursun"* buyurduğu geçmektedir.

١٢٠٠ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أَنَسٍ قَالَ: بَنَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ

1199- Buhari (3/36) 19-Kitabu't-Teheccüd 18-İbadette aşırı gitmenin mekruh oluşu babı. Müslim (1/542) 6-Kitabu Salati'l-Musagirin ve kasriha, Namazda uyuklayana veya Kur'an okumaktan ya da dua etmekten aciz kalana bu hal kendisinden gidinceye kadar oturmasını emretme babı.

فَذَكَرَ حَدِيثَ الْوَلِيمَةِ إِلَى أَنْ قَالَ: وَإِنَّ زَيْنَبَ لَجَالِسَةٌ فِي جَنْبِ الْبَيْتِ، قَالَ: وَكَانَتِ الْمَرْأَةُ قَدْ أُعْطِيَتْ جَمَالاً وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَدِيدَ الْحَيَاءِ ... فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

1200- Ebu Ya'la, Enes (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Zeyneb bint Cahş (r.a)'la gerdeğe girdi diye başlayarak velime (düğün yemeği) ile ilgili hadisi "Ve Zeyneb odanın bir keşesinde oturuyordu." sözüne kadar aktarıp:

"Hz. Zeyneb (r.a), güzellik bağışlanmış bir kadındı. Allah Resulü (a.s) de çok utangaçtı..." diyerek hadisin geri kalanını anlatmıştır.

١٢٠١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ عَدِيٍّ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ هَلَكَ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ هَلَكَتْ فِي خِلاَفَةِ عُمَرَ، وَآخِرُ مَنْ هَلَكَتْ أُمُّ سَلَمَةَ زَمَنَ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ سَنَةَ ثِنْتَيْنِ وَسِتِّينَ.

1201- Taberani, Heysem bin Adiy (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından ilk vefat eden Hz. Ömer (r.a)'in halifeliğinde ölen Hz Zeyneb bint Cahş (r.a)'tır. En son vefat eden de hicri 62 yılında Yezid bin Muaviye'nin döneminde (vefat eden) Hz. Ümmü Seleme (r.a)'dir."

١٢٠٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشِ بْنِ رِئَابِ بْنِ خُزَيْمَةَ وَأُمُّهَا أُمَيْمَةُ بِنْتُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمٍ عَمَّةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: وَهِيَ أَوَّلُ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ تُوُفِّيَتْ.

1202- Taberani, Zühri (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Hz. Zeyneb bint Cahş bin Riab bin Huzeyme ile evlendi.

1200- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/247)'de zikrederek: "Hadisi, Ebu Ya'la rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

1201- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/247)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri sikadır" demiştir.

1202-Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/247)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani mürsel olarak rivayet etmiş olup, ravileri sikadır" demiştir.

Heleke: Öldü anlamınadır.

Hz. Zeyneb (r.a)'in annesi, Resulullah (a.s)'ın halası olan Ümeyme bint Abdulmuttalip bin Haşim'dir. Hz. Zeyneb (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından (Resulullah (a.s)'ın vefatından sonra) ilk vefat edendir."

١٢٠٣ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لأَزْوَاجِهِ: «أَسْرَعُكُنَّ لُحُوقًا بِي أَطْوَلُكُنَّ يَدًا» قَالَتْ عَائِشَةُ: فَكُنَّا إِذَا اجْتَمَعْنَا فِي بَيْتِ إِحْدَانَا بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَمُدُّ أَيْدِينَا فِي الْجِدَارِ نَتَطَاوَلُ فَلَمْ نَزَلْ نَفْعَلُ ذٰلِكَ حَتَّى تُوُفِّيَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ زَوجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتِ امْرَأَةً قَصِيرَةً، وَلَمْ أَطْوَلَنَا فَعَرَفْنَا حِينَئِذٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا أَرَادَ بِطُولِ الْيَدِ الصَّدَقَةَ قَالَ: وَكَانَتْ زَيْنَبُ امْرَأَةً صَنَّاعَةَ الْيَدِ فَكَانَتْ تَدْبُغُ وَتَخْرُزُ وَتَصَدَّقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

1203- Hakim, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) hanımlarına:

"Bana en önce kavuşanınız, eli en uzun olanınızdır," buyurmuştu. Biz Allah Resulü (a.s)'nün vefatından sonra birimizin evinde biraraya geldiğimizde ellerimizi duvara uzatır, hangisi daha uzun diye ölçerdik. Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı Zeyneb bint Cahş (r.a) vefat edinceye kadar böyle yaptık durduk. Halbuki Hz. Zeyneb (r.a) kısa boylu bir kadındı ve bizim en uzunumuz da değildi. İşte o zaman, Hz. Peygamber (a.s)'in el uzunluğundan, ancak sadaka vermeyi kastettiğini anladık."

Ravi der ki:

"Hz. Zeyneb (r.a) el sanatkarıydı. Deriyi tabaklar, diker ve Allah (c.c) yolunda sadaka olarak verirdi."

١٢٠٤ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أَبِي بَرْزَةَ قَالَ: كَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ تِسْعُ نِسْوَةٍ فَقَالَ يَوْمًا: «خَيْرُكُنَّ أَطْوَلُكُنَّ يَدًا» فَقَامَتْ كُلُّ وَاحِدَةٍ تَضَعُ يَدَهَا عَلَى الْجِدَارِ فَقَالَ: «لَسْتُ أَعْنِي هٰذَا وَلٰكِنْ أَصْنَعُكُنَّ يَدَيْنِ».

1203- Hakim, Müstedrek (4/25) Hakim: "Bu , Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir. Ne var ki, ne Buhari, ne de Müslim Sahihlerine almamışlardır" der. Zehebi de onu onaylar.

***Tahruz:** Dikmek.*

1204- Ebu Ya'la, Ebu Berze (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in 9 hanımı vardı. Bir gün:

"En hayırlınız, eli en uzun olanınızdır," buyurdu. Bunun üzerine her biri elini duvara koy(up ölç)meye kalkıştı. O zaman Allah Resulü (a.s):

"Bunu demek istememiştim. Sizden elleri en becerikli (sanatkar) olan (demek istemiştim)," buyurdu."

١٢٠٥ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ أَبْزَى أَنَّ عُمَرَ كَبَّرَ عَلَى زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَرْبَعًا ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ يُدْخِلُ هٰذِهِ قَبْرَهَا؟ فَقُلْنَ: مَنْ كَانَ يَدْخُلُ عَلَيْهَا فِي حَيَاتِهَا، ثُمَّ قَالَ عُمَرُ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَقُولُ: «أَسْرَعُكُنَّ بِي لُحُوقًا أَطْوَلُكُنَّ يَدًا» فَكُنَّ يَتَطَاوَلْنَ بِأَيْدِيهِنَّ وَإِنَّمَا كَانَ ذٰلِكَ لأَنَّهَا كَانَتْ صَنَّاعًا تُعِينُ بِمَا تَصْنَعُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ.

1205- Bezzar, Abdurrahman bin Ebza (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Ömer (r.a), Zeyneb bint Cahş (r.a) için dört defa tekbir getirdi. Sonra Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarına, "Onu kabrine kim koyacak?" diye haber gönderdi. Onlar da:

"Sağlığında yanına girebilen kimse" diye cevap verdiler. Daha sonra Hz. Ömer (r.a):

"Allah Resulü (a.s): "Sizden bana en önce ulaşanınız eli en uzun (eli en açık) olanınızdır," buyurdu. Siz de ellerinizi hangisi daha uzun diye ölçerdiniz. O, işte ancak buydu. Çünkü Hz. Zeyneb (r.a), imal ettikleriyle Allah yolunda yardımcı olan bir sanatkardı," dedi."

١٢٠٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ: تُوُفِّيَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ زَوْجُ النَّبِيِّ ﷺ سَنَةَ عِشْرِينَ.

1204- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/248)'de zikrederek: "Hadisi, Ebu Ya'la rivayet etmiş olup isnadı hasendir" demiştir.

1205- Bezzar, Keşfu'l-Estar (3/343)

Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/248)'de zikrederek: "Hadisi, Bezar rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

1206- Taberani, İbnü'l-Münkedir (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı Zeyneb bint Cahş (r.a), hicretin 20. yılında vefat etti."

١٢٠٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الشَّعْبِيِّ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ عُمَرَ عَلَى زَيْنَبَ وَكَانَتْ أَوَّلَ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ مَوْتًا، وَكَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ يُدْخِلَهَا قَبْرَهَا، فَأَرْسَلَ إِلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ : مَنْ يُدْخِلُهَا قَبْرَهَا؟ فَقُلْنَ: مَنْ كَانَ يَرَاهَا فِي حَيَاتِهَا فَلْيُدْخِلْهَا قَبْرَهَا.

1207- Taberani, Şa'bi (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Şa'bi, Hz. Zeyneb (r.a)'in cenaze namazını Hz. Ömer (r.a)'le birlikte kılmış. O, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından (Hz. Peygamber (a.s)'den sonra) vefat eden ilk kadınmış. Hz. Ömer (r.a), Hz. Zeynab (r.a)i mezarına indirmek istiyormuş. Bunun için Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarına:

"Onu kabrine kim koysun?" diye haber yollamış. Onlar da:

"Hayatında onu kim görebiliyorduysa, kabrine de o koysun," diye cevap göndermişler."

١٢٠٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ بَعْضَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ قُلْنَ لِلنَّبِيِّ ﷺ : أَيُّنَا أَسْرَعُ بِكَ لُحُوقًا؟ قَالَ: «أَطْوَلُكُنَّ يَدًا» فَأَخَذُوا قَصَبَةً يَذْرَعُونَهَا، فَكَانَتْ سَوْدَةُ أَطْوَلَهُنَّ يَدًا، فَعَلِمْنَا بَعْدُ أَنَّمَا كَانَتْ طُولُ يَدِهَا الصَّدَقَةَ، وَكَانَتْ أَسْرَعَنَا لُحُوقًا بِهِ، وَكَانَتْ تُحِبُّ الصَّدَقَةَ.

1208- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekile rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından bazıları:

"Hangimiz size en evvel kavuşacak?" diye sordular.

"Eli en uzun olanınız," buyurdu. Onlar da elerini ölçmek için bir kamış aldılar. Hz. Sevde (r.a) eli en uzun olanlarıydı. Daha sonra anladık ki, onun eli-

---

1206- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/248)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri sikadır." demiştir.

1207-Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (2/248)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

1208- Buhari (3/285) 24-Kitabu'z-Zekat, bab 11-Bize Musa bin İsmail rivayet etti.

nin uzunluğu, sadece sadaka vermesiydi ve o, Resulullah (a.s)'a en çabuk kavuşanımız oldu. Zira sadaka vermeyi çok severdi."

Müslim'in bir rivayetinde (1) ise şöyle geçmektedir:

"Resululah (a.s):

"Bana en önce ulaşanınız, eli en uzun alanınızdır," buyurdu. Bunun üzerine biz, hangimizin eli daha uzun diye aramızda ölçüşürdük. Eli en uzun olanımız, Hz. Zeyneb (r.a)'ti. Çünkü o, el işçiliği yapar ve tasadduk ederdi."

İmam Nevevi şöyle der:

"Eli en uzun olanımız Hz. Zeyneb (r.a)"ti hadisinin anlamı şudur: Onlar el uzunluğu ile anlatılmak istenenin vücudun bir organı olan gerçek el uzunluğu olduğunu sandıklarından ellerini bir kamışla ölçerlerdi. En uzun ele sahip olanları Hz. Sevde (r.a) idi. Hz. Zeyneb (r.a) ise sadaka ve hayır işleme konusunda uzun ele sahip olanlarıydı. İçlerinden en önce Zeyneb (r.a) vefat edince, belirtilmek istenenin sadaka ve cömertlik konusunda elin açık olmak olduğunu anladılar."

Fethu'l-Bari'de şöyle geçer.

"İbn Sa'd, Berze bint Rafi'den rivayet eder:

"Ganimet (veya kısmet) çıktığında Hz. Ömer (r.a) Zeyneb bint Cahş (r.a)'a onun payını gönderdi. Hz. Zeyneb (r.a) şaşırdı, o şeyi bir bez parçasıyla örtüp, dağıtılmasını emretti. O örtü kaldırıldığında 85 dirhem buldu. Sonra:

"Ya Allah, şu içinde bulunduğu seneden sonra Hz. Ömer (r.a)'in elçisi beni bulamasın" dedi.

Nitekim vefat etti. Hz. Peygamber (a.s)'in hanımlarından kendisine ilk kavuşan o oldu."

İbn Ebi Hayseme, Kasım bin Ma'n tarikiyle rivayet eder:

"Hz. Zeyneb (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'in kadınlarından O'na ilk kavuşanıydı."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Hadiste, peygamberlik alametlerinden bir alametin açık seçik var olduğu görülmektedir.

Hakikatle mecaz arasında bunu gösteren bir karine olmaksızın, müşterek bir

1) Müslim (4/1907) 44-Kitabu Fadaili's-Sahabe

lafzın kullanılması caizdir. Hadiste geçen *"en uzun elliniz"* lafzı da buna delildir. Tabii bir mahzur olmadığında.

Zeyn bin Münir:

"Hanımları tarafından sorulan soru, ancak vahiyle bilinebilen, mukadder ecellere dair olunca, Resulullah (a.s) onlara açık olmayan bir sözle cevap verdi ve onları ancak diğer şeyle açıklığa kavuşan başka bir şeye havale etti de ahkam-ı teklifiyye'den olması sebebiyle de bu kalıpla ifade etti." der.

Bu hadise göre, söyleyenin niyeti mecazi olsa da, sözü zahirine ve hakikatine hamleden kişi ayıplanamaz. Zira Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları el uzunluğunu hakikatine hamletmişler ve ayıplanmamışlardır.

Taberani'nin 'el-Evsat'ta Yezid bin Esamm vasıtasıyla Meymune'den rivayet ettiği *"Hz. Peygamber (a.s)'in onlara: "Kastettiğim bu değil. Ben ancak, el sanatkarı olanınızı (veya eli iş yapanınızı) kestediyorum"* şeklindeki hadise gelince, bu gerçekten zayıftır. Şayet bu sabit olsaydı, Amre'nin Hz. Aişe (r.a)'den yaptığı rivayette geçtiği gibi, Hz. Peygamber (a.s)'den sonra ellerini ölçmeye başlamazlardı.

Mihleb der ki:

"Bu hadiste, "hüküm, lafızlara değil, manalara göredir," kuralına delil vardır. Çünkü Hz. Peygamber (a.s)'in kadınları, el uzunluğundan bir organ olan eli anlamışlardır. Fakat uzunluktan maksat, ancak çok sadaka vermektir." Ne var ki, bu dediğini bütün durumlara uygulamak mümkün değildir. Allah en doğrusunu bilir...

HZ. CÜVEYRİYE BİNT HARİS (R.A.)

Zehebi, 'Siyeri A'lami'n-Nübela' adlı eserinde Hz. Cüveyriye bint Haris (r.a) hakkında şu bilgileri verir:

"Cüveyriye bint Haris bin Ebi Dırar el-Mustalıkıyye.

Hicretin 5. yılında Müraysi Gazvesi'nde esir alındı. İsmi Berre idi, değiştirildi. Kadınların en güzellerindendi. Azad edilmesi için yardım isteyerek Hz. Peygamber (a.s)'e geldi O da:

"Bundan daha hayırlısını (yapayım) mı? Seninle evleneyim mi?" diye sordu. Hz. Cüveyriye (r.a) müslüman oldu ve Resulullah (a.s) onunla evlendi ve onun hatırı için kavminden esir olanları da salıverdi.

Babası, sözü dinlenir bir aşiret başkanıydı.

Hz. Cüveyriy'e (r.a)'den İbn Abbas, Ubeyd bin Sebbak, Küreyb, Mücahid, Ebu Eyyub, Yahya bin Malik el-Ezdi ve başkaları hadis rivayet etmiştir.

Babası Ebu Haris de Hz. Peygamber (a.s)'in yanına gelip müslüman olmuştu."

Hz. Cüveyriye (r.a)'den şu şekilde rivayet olunmuştur:

"Resulullah (a.s) benimle, 20 yaşımda iken evlendi."

Mü'minlerin annesi Hz. Cüveyriye (r.a), hicretin 50. yılında vefat etmiştir. Hicri 56 yılında vefat ettiği de söylenmiştir. Allah ondan razı olsun.

١٢٠٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَتْ جُوَيْرِيَةُ اسْمُهَا بَرَّةُ، فَحَوَّلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اسْمَهَا جُوَيْرِيَةَ، وَكَانَ يَكْرَهُ أَنْ يُقَالَ: خَرَجَ مِنْ عِنْدِ بَرَّةَ.

1209- Hakim, Hz. Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Cüveyriye (r.a)'nin ismi, Berre idi. Allah Resulü (a.s) ismini Cüveyriye olarak değiştirdi. Çünkü Berre'nin yanından çıktı denilmesinden hoşlanmıyordu."

١٢١٠ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ عَلَى جُوَيْرِيَةَ الْحِجَابَ وَكَانَ يَقْسِمُ لَهَا كَمَا يَقْسِمُ لِنِسَائِهِ.

1210- Hakim, Hz. Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Hz. Cüveyriye (r.a)'ye de hicab giydirdi (yani evlenip hanımları arasına dahil etti). Ona da (diğer) kadınlarına gün ayırdığı gibi, gün ayırıyordu."

١٢١١ــ رَوَى أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: وَقَعَتْ جُوَيْرِيَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ بْنِ الْمُصْطَلِقِ فِي سَهْمِ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ ــ أَوِ ابْنِ عَمٍّ لَهُ ــ فَكَاتَبَتْ عَلَى نَفْسِهَا، وَكَانَتِ امْرَأَةً مُلاَحَةً، تَأْخُذُهَا الْعَيْنُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: فَجَاءَتْ تَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي كِتَابَتِهَا، فَلَمَّا قَامَتْ عَلَى الْبَابِ فَرَأَيْتُهَا كَرِهْتُ مَكَانَهَا، وَعَرَفْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَيَرَى مِنْهَا مِثْلَ الَّذِي رَأَيْتُ، فَقَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! أَنَا جُوَيْرِيَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ، وَإِنَّهُ كَانَ مِنْ أَمْرِي مَا لاَيَخْفَى عَلَيْكَ، وَإِنِّي وَقَعْتُ فِي سَهْمِ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ، وَإِنِّي كَاتَبْتُ عَلَى نَفْسِي، فَجِئْتُكَ أَسْأَلُكَ فِي كِتَابَتِي، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «فَهَلْ لَكِ إِلَى مَاهُوَ خَيْرٌ مِنْهُ؟» قَالَتْ: وَمَا هُوَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «أُؤَدِّي عَنْكِ كِتَابَتَكِ وَأَتَزَوَّجُكِ» قَالَتْ: قَدْ فَعَلْتُ، فَتَسَامَعَ تَعْنِي النَّاسُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ تَزَوَّجَ جُوَيْرِيَةَ فَأَرْسَلُوا مَا فِي أَيْدِيهِمْ مِنَ السَّبْيِ

1209- Müslim /1687) 38-Kitabu'l-Adab 3-Çirkin ismin, güzeli ile değiştirmenin ve Berre ismini Zeynep, Cüveyriye vb. ile değiştirmenin müstehap oluşu babı.

1210- Hakim, Müstedrek /4/028) Ayrıca Hakim: "Bu, sahihu'l-isnad bir hadistir. Ne var ki, Buhari ve Müslim Sahihlerine almamışlardır. Zehebi de onu tasdik etmiştir.

***Berre:** Birr'den türetilmiş bir isimdir. Birr taat anlamına kullanılır. Berre de, "iyi olan kişi" manasına gelir ki, Hz. Peygamber (a.s) Berre ismini koyup da sadece bu ismi koymakla iyi olunduğu sanılmasın, Allah kimin iyi olduğunu herkesten daha iyi bilir mülahazasıyla bu ismi değiştirmiştir.*

فَأَعْتَقُوهُمْ وَقَالُوا: أَصْهَارُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمَا رَأَيْنَا امْرَأَةً كَانَتْ أَعْظَمَ بَرَكَةً عَلَى قَوْمِهَا مِنْهَا، أَعْتَقَ فِي سَبْيِهَا مِائَةُ أَهْلِ بَيْتٍ مِنْ بَنِي الْمُصْطَلِقِ.

1211- Ahmed ve **Ebu Davud,** Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Hz. Cüveyriye bint Haris bin Mustalık (r.a), Sabit bin Kays bin Şemmas'ın - ya da amcaoğlunun- payına düşmüştü. O da onunla mükatebe akdi yapmıştı. Göz alacak kadar güzel bir kadındı."

Hz. Aişe (r.a) anlatmaya devam ederek dedi ki:

"Resulullah (a.s)'tan mükatebe akdi için gerekli bedeli istemeye gelmişti. Kapıda dikilince, onu görüp durumundan hoşlanmadım. Allah Resulü (a.s)'nün de onda benim gördüğümü (yani güzelliğini ve çekiciğini) göreceğini anladım. Hz. Cüveyriye (r.a):

"Ya Resulullah, ben Cüveyriye bin Haris'im. Kendim için mükatebe akdi yaptım. Şimdi de senden mükatebe akdi için gerekli bedeli istemeye geldim," dedi. Allah Resulü (a.s) de kendisine:

"Sana ondan daha hayırlı bir şey (söyleyeyim) mi?" diye sordu. O da:

"Nedir o ya Resulullah?" dedi.

"Senin yerine mükatebe akdin için gerekli bedeli öder ve seni nikahıma alırım," dedi. Hz. Cüveyriye (r.a) de:

"Kabul ettim." dedi.

Bu, kulaktan kulağa yayıldı. (İnsanlar duydu demek istiyor) Resulullah (a.s), Cüveyriye ile evlenmişti. Müslümanlar ellerinde ne kadar esir varsa gönderip azad ettiler ve:

"Resulullah (a.s)'ın kayınbiraderleri. Kavmine ondan daha bereketli (hayırlı, faydası dokunan) bir kadın görmedik. Onun sayesinde Mustalık-oğullarından 100 evin insanı kurtuldu," dediler."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

'Avnu'l-Ma'bud' müellifi şöyle der:

"Şami demiştir ki:

"Resululah(a.s) ona baktı ve güzelliğini gördü. Çünkü Hz. Cüveyriye (r.a)

1211- Ahmed, Müsned (6/277) Ebu Davud (4/22) Kitabu'l-Itk.

cariye idi. Şayet hür bir kadın olsaydı, Resulullah (a.s) ona bakıp beğenmezdi. Zira cariyelere bakmak haram değildir. Veya Resulullah (a.s)'ın niyeti evlenmekti. Böyle bir durumda da evlenecek kimsenin, evlenmek istediği kıza veya kadına bakması uygun olduğundan itiraz edilebilecek bir durum söz konusu değildir.

"Cüveyriye (r.a); "Evet, ya Resulullah, kabul ettim," dedi." sözü, Vakıdi'nin Sabit bin Kays'tan mürsel olarak ettiği rivayetinde 'Resulullah (a.s)'ın Sabit'ten onu istediğini, Sabit'in de:

"Anam babam sana feda olsun ya Rasulullah, o senindir," dediğini, bunun üzerine Allah Resulü (a.s)'nün kitabet bedelini ödeyip Hz. Cüveyriye (r.a.)'yi azad ederek onunla evlendiğini ilave etmiştir."

"Yüz ev insanını" sözü izafetli bir sözdür. Anlamı; her biri ev halkı olan 100 taife demektir. Burada ravi *"mi'e"* dememiş *"mi'etü ehli beytin"* demiştir. Onların hepsi de ehl-i beyt olan, 100 kişi olduğunu müphem bırakmak için böyle söylemiştir. Ama asıl amaç bu değildir. Onlar yüz kişiydiler ve onlar ehl-i beyttiler dememiştir. Zerkani'nin belirttiğine göre bunların sayılarının yediyüzden fazla olduğu da rivayet olunmuştur.

'Üsdü'l-Gabe'de de şöyle geçer:

"Resulullah (a.s) onunla evlenince, ona da hicabı emretti ve ona da gün ayırdı. İsmi Berre idi, Allah Resulü (a.s) ona Cüveyriye adını verdi." Bu hadisi, Şu'be, Mis'ar ve İbn Uyeyne Talha ailesinin kölesi Muhammed bin Abdurrahman'dan rivayet etmişlerdir."

Münziri der ki:

"Bu senette, Muhammed bin İshak bin Yesar adlı ravi vardır."

Yunus bin Bükeyr'in ondan yaptığı rivayette, tahdis suretiyle açıklanmış ve o hadisi Ahmed de Müsned'ine almıştır.

Ebu Davud; *"Bu hadis, "velinin" velayeti altında bulunan kadını, kendisine bile olsa evlendirebileceğine bir delildir. Zira Hz. Peygamber (a.s) devlet başkanıydı ve velisi olmayanın velisi de devlet başkanıdır." demektedir.*

Bu hadisi, Ebu Davud ve Tirmizi tahric etmişler, ayrıca İmam Tirmizi hadisi hasen, Ebu Avane, İbn Huzeyme, İbn Hıbban ve Hakim de sahih kabul etmişlerdir. Resulullah (a.s) aynı zamanda mevla'ıtaka'dır ve mevla el-ıtaka onun asabesi oluşundan veliyy-i mu'tika'dır. O halde O (a.s)'nun kendisiyle evlenmiş olduğu Hz. Cüveyriye (r.a)'nin velisi olduğu sabit olunca, velinin kendisini everebileceği de sabit olur. Delil çıkarılan şey, Resulullah (a.s)'ın *"ve seninle evlenirim"* sözüdür. Bu hadis,e aşağıda geçenlerle bir itirazda bulunabilinir.

İbn Sa'd, Ebi Kalabe'den mürsel olarak rivayet etmiştir:

"Hz. Cüveyriye (r.a)'ye seyb etti. (Yani onunla evlendi)

Babası gelip: "Kızım gibisi seby edilmez. Onu serbest bırak," dedi. Resulullah (a.s) da ona:

"Ne dersin, istersen kızını seçimde serbest bırakayım. Böyle yaparsam, iyi bir şey yapmış olur muyum?" diye sordu.

"İyi olur" dedi. Hz. Cüveyriye (r.a)'nin babası bunun üzerine Hz. Cüveyriye (r.a)'nin yanına geldi ve:

"Bu adam, seni tercihte serbest bırakıyor. Bizi rezil etme!" dedi. Hz. Cüveyriye (r.a) ise:

"Şüphesiz ben, Allah'ı ve Resulünü tercih ederim," dedi." Bu hadisin senedi sahihtir. İsabe ve 'Şerhu'l-Mevahib'te de böyle geçer. Bu hadiste, babasının evlenme anında mevcut olduğu da geçmektedir.

Bu ve daha önce geçen olayın farklılığına şu şekilde cevap vermek mümkündür. Hz. Cüveyriye (r.a)'nin babası, müslüman olmuşsa da, müslümanlığı, bu evlilikten önce gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla Hz. Cüveyriye (r.a) velisi olmayan bir kimse gibidir. Aksine, Hafız İbn Hacer'in 'İsabe' adlı eserinde, Hz. Cüveyriye (r.a)'nin babası Haris bin Ebi Dırar'ın biyografisinde zikrettiğinde, Haris'in müslüman oluşunun bu evlilikten sonra olduğu belirtilmektedir. En doğrusunu Allah bilir...

İbn Hişam şöyle der:

"Resulullah (a.s)'ın onu Sabit bin Kays'tan satın alıp azad ederek 400 dirhem mihir verdiği de söylenmiştir."

١٢١٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ: قَالَتْ جُوَيْرِيَةُ لِلنَّبِيِّ ﷺ : إِنَّ أَزْوَاجَكَ يَفْخَرْنَ عَلَيَّ وَيَقُلْنَ: لَمْ يَتَزَوَّجْكِ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ: «أَوَ لَمْ أُعْظِمْ صَدَاقَكِ، أَلَمْ أُعْتِقْ أَرْبَعِينَ مِنْ قَوْمِكِ».

1212-Taberani, Mücahid (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Cüveyriye (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'e:

"Hanımların bana; "Hz. Peygamber (a.s) seninle evlenmedi" diyerek övünü-

---

1212-Haysemi, Mecma'u'z-Zevad (9/250)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

yorlar," dedi. O da:

"Sana en çok mihri vermedim mi, kavminden 40 kişiyi azad etmedim mi?" buyurdu."

١٢١٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الشَّعْبِي قَالَ: كَانَتْ جُوَيْرِيَةُ مِلْكَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَعْتَقَهَا وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا، وَأَعْتَقَ كُلَّ أَسِيرٍ مِنْ بَنِي الْمُصْطَلِقِ.

1213- Taberani, Şa'bi (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Cüveyriye (r.a), Resullullah (a.s)'ın malı (cariyesi) idi. Onu azad etti ve azad edişini mehir yerine saydı. Ayrıca Mustalıkoğullarından olan her esiri de azad etti."

١٢١٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: سَبَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جُوَيْرِيَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ بْنِ أَبِي ضِرَارِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ عَابِدِ بْنِ مَالِكِ بْنِ الْمُصْطَلِقِ مِنْ خُزَاعَةَ، وَاسْمُ الْمُصْطَلِقِ خُزَيْمَةُ يَوْمَ وَاقَعَ بَنِي الْمُصْطَلِقِ.

1214- Taberani, Zühri (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Cüveyriye bint Haris bin Ebi Dırar bin Haris bin Abid bin Malik bin Mustalık el-Huza'iyye'yi esir aldı. Resulullah (a.s) Mustalıkoğulları ile savaştığında Mustalıkoğullarının adı (o zaman) Huzeyme idi.

1213- Haysemi, a.g.e., a.y. Hadis hakkında bir önceki hadis için yaptığı kritiği yapmıştır

1214- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/250)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, isnadı hasendir" demiştir.

HZ. ÜMMÜ HABİBE (R.A.)

Zehebi, 'Siyeri A'lami'n-Nübela' adlı eserinde Hz Ümmü Habibe (r.a) ile ilgili olarak şu bilgileri vermektedir:

"Hicabi'lı hanım, Ramle bint Ebi Süfyan Sahr bin Harb bin Ümeyye bin Abdi Şems bin Abdimenaf bin Kusayy...

Kendisine 65 hadis isned edilmiştir. Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları arasında kendisine nesep bakımından Ümmü Habibe (r.a)'den daha yakın olanı yoktu. Kadınları arasında ondan daha çok mehir verdiği de olmamıştı, ondan daha uzak memlekette bulunan bir kadınla da evlenmemişti.,"

Hz. Peygamber (a.s)'in Hz. Ümmü Habibe (r.a) ile nikahı, Habeşistan'da kıyıldı. Resulullah (a.s)'ın yerine Habeşistan kralı, ona 400 dinar mehir verdi ve çeyiz düzdü

Kendisinden kardeşi Halife Muaviye, yeğeni Abdullah bin Utbe bin Ebi Süfyan, Urve bin Zübeyr, Ebi Salih Semman, Safiyye bint Şeybe, Zeynep bint Ebi Seleme, Şüteyr bin Şekl, Ebu'l-Melih Amir Hüzeli ve daha başkaları hadis rivayet etmişlerdir.

Kardeşini ziyaret etmek için Şam'a gelmiştir. *"Kabri de Şam'dadır"* denilmiştir. Ama bu, doğru değildir. Aksine O'nun kabri, Medine'dedir. Bab-us Sağır Kabristanı'nda bulunmaktadır.

İbn Sa'd:

"Ebu Süfyan'ın iki çocuğundan biridir. Diğeri de Hanzale idi. Hanzele, Bedir Savaşı'nda öldürülmüştür ve birlikte Habeşistan'a hicret ettiği kocası Ubeydullah bin Cahş bin Reyyab el-Esedi, dinden dönmüş ve mürted olmuş, hıristiyen olarak ölmüştür. Bunun üzerine hicretin 6. yılında Habeşistan'da Hz. Peygamber (a.s)'le nikahları kıyılmıştır. Velisi de Hz. Osman bin Affan (r.a)'dı."

İbn Sa'd böyle demiştir.

"Osman Ahnase'den şu şekilde rivayet olunmuştur:

"Ümmü Habibe, Habibe'yi Habeşistan'a hicret etmezden önce Mekke'de dünyaya getirmiştir."

Ebu Cafer el-Bakır'dan şöyle rivayet olunmuştur:

"Allah Resulü (a.s), Ömer bin Ümeyye'yi, Necaşi'ye Ümmü Habibe'yi istemesi için yolladı ve Necaşi, hazinesinden Ümmü Habibe'ye 400 dinar mehir verdi."

Ümmü Habibe saygınlığı olan biriydi ve itibarı bulunuyordu. Özellikle de kardeşi Muaviye'nin iktidarı zamanında. Hatta Hz. Ümmü Habibe sayesinde, Hz. Muaviye (r.a)'ye "Mü'minlerin Dayısı" deniliyordu. Çünkü Ümmü Habibe (r.a), Hz. Peygamber (a.s)'in hanımıydı. Hz.Peygamber (r.a)'in hanımları ise mü'minlerin annesi sayılıyordu. Ümmü Habibe (r.a), mü'minlerin annesi olduğuna göre, onun erkek kardeşi de mü'minlerin dayısı oluyordu.

١٢١٥ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مِنْ حَدِيثِهَا: أَنَّهَا كَانَتْ تَحْتَ عُبَيْدِاللَّهِ بْنِ جَحْشٍ، فَمَاتَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ، فَزَوَّجَهَا النَّجَاشِيُّ النَّبِيَّ ﷺ، وَأَمْهَرَهَا عَنْهُ أَرْبَعَةَ آلَافٍ، وَبَعَثَ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَعَ شُرَحْبِيلَ ابْنِ حَسَنَةَ.

1215- Ebu Davud, Ümmü Habibe bint Ebi Süfyan (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ümmü Habibe, Ubeydullah bin Cahş'ın nikahı altında imiş ve Habeşistan'da ölmüş. Bunun üzerine Necaşi onu, Hz.Peygamber (a.s)'le evlendirip Resululah (a.s)'ın yerine ona dörtbin dirhem mehir vermiş ve Ümmü Habibe'yi Şurahbil bin Hasene ile Allah Resulü (a.s)'ne göndermiş."

Bir rivayette (1) ise şöyle geçer:

"Necaşi, Hz. Ümmü Habibe bint Ebi Süfyan'ı, Resulullah (a.s)'a dörtbin dirheme nikahlayıp, bunu Resulullah (a.s)'a mektupla bildirdi. O da kabul etti."

Nesai'nin bir rivayetinde (2) ise şöyle geçer:

1215- Ebu Davud (2/235) Kitabu'n-Nikah, Mehir babı.

1) Ebu Davud, a.y.

2) Nesai, (6/119) Kitabu'n-Nikah, Mehirde kadınları arasında eşit davranma babı.

"Resulullah (a.s), Ümmü Habibe ile, o Habeşistan'da iken evlendi. Onu Necaşi everdi ve dörtbin dirhem mehir verdi. Çeyizini de Neçaşi, kendi imkanıyla dizdi. Ve onu Şurahbil bin Hasene ile Resulullah (a.s)'a gönderdi. Allah Resulü (a.s) Ümmü Habibe (r.a)'ye hiç bir şey göndermedi. Onun diğer kadınlarının mehri (ise) 400 dirhemdi."

Avnu'l-ma'bud'da şöyle geçer:

"Ümmü Habibe'nin nikahını Necaşi kıydı. Necaşi, Habeşistan krallarının ünvanıdır. İman edeninin ismi Ashame olup sahabe'den sayılır. Doğrusu sahabi sayılmamasıdır. Zira sohbet şerefine erememiştir."

Ali el-Kari der ki:

"Hattabi "Onu, Necaşi Resulullah (a.s)'la everdi." sözünün anlamı, yani Hz. Ümmü Habibe (r.a)'ye mehrini verme konusunda Resulullah (a.s)'a yardım etti demektir. Ondan gelen mehir sebebinden dolayı, nikah akdi Necaşi'ye izafe edilmiştir. Siyerciler, Hz. Ümmü Habibe (r.a)'nin nikahını kıyanın, Ebu Süfyan'ın amcaoğlu Halid bin Sa'id bin As olduğunu rivayet etmişlerdir."

"Onun yerine onun mehrini verdi" demek, Necaşi, Hz. Peygamber (a.s)'in yerine, Hz. Ümmü Habibe (r.a)'nin mehrini verdiği anlatılmak istenmiştir.

Mevahib-i Ledünniye'de şöyle geçer:

"Ve mü'minlerin annesi Hz. Ümmü Habibe (r.a), Remle bint Ebi Süfyan Sahr bin Harb, isminin Hind olduğu da söylenmiştir. Önceki ismi yani Remle olması daha doğrudur. Annesi, Safiye bint Ebi'l-As'tır. Hz. Ümmü Habibe (r.a), Ubeydullah bin Cahş'ın nikahındaydı. Ubeydullah, ikinci hicrette Habeşistan'a Hz. Ümmü Habibe (r.a) ile hicret etti. Daha sonra Hristiyan olup İslam'dan irtidat etti ve orada öldü. Hz. Ümmü Habibe (r.a) ise müslüman kalmaya devam etti. Resulullah (a.s)'ın onu nikahlayış zamanı ve nikah kıyılan yer konularında ihtilaf edilmiştir. Ona hicretin altıncı yılında, Habeşistan'da nikah kıydığı söylenir. Allah Resulü (a.s)'nün Amr bin Ümeyye Damri'yi Necaşi'ye Hz. Ümmü Habibe (r.a)'yi kendisine istemek için gönderdiği, Necaşi'nin de onu Resululah (a.s)'a nikahlayıp onun yerine 400 dinar mehir verdiği, Şurahbil bin Hasene ile de Hz. Ümmü Habibe (r.a)'yi Hz. Peygamber (a.s)'e gönderdiği rivayet olunmuştur.

Nikah akdinin, Hz Ümmü Habibe (r.a)'nin Habeş topraklarından dönüşünden sonra Medine'de yapıldığı da söylenmiştir."

***Emhertü'l-mer'ete:** Kadın için mehir takdir edip ona mehrini verdiğinde böyle söylenir.*

HZ. SAFİYYE (R.A.)

Zehebi, 'Siyeru A'lami'n-Nübela"da Hz. Safiyye (r.a) ile ilgili olarak şu bilgileri veriyor:

"Safiyye bint Huyey bin Ahtab bin Sa'yem Levi bin Nebiyyullah İsrail bin İshak bin İbrahim (a.s)'in torunlarından. Sonra Allah'ın Resullerinden Hz. Harun (a.s) neslinden.

Hz. Safiyye (r.a) ile müslüman olmadan önce evvela Selam bin Ebi'l-Hukayk evlenmişti. Arkasından Kinane bin Ebi'l-Hukayk evlendi. Her ikisi de yahudi şairlerindendiler. Kinane, Hayber Gazvesi'nde Hz. Ümmü Safiyye (r.a)'nin kocası iken öldürüldü. Safiyye de esir alındı. Derken Dihye el-Kelbi'nin payına düştü. Hz. Safiyye (r.a) hakkında Hz. Peygamber (a.s)'e:

"Onun ancak sizin (cariyeniz) olması gerekir," denildi. O da onu Dihye'den aldı ve bedel olarak 7 kişi karşılığı kadar bir para verdi. Sonra Hz. Peygamber (a.s), Hz. Ümmü Safiyye (r.a) temizlenince, onunla evlendi. Azad edilmesini de mehri olarak saydı.

Kendisinden Ali bin Hüseyin, İshak bin Abdullah bin Haris, Safiyye'nin kölesi Kinane ve başkaları hadis rivayet etmişlerdir.

Şerefli, zeki soylu, güzel ve dindar bir kadındı. Allah ondan razı olsun..."

Ebu Ömer bin Abdulberr şöyle der:

"Bize rivayet olundu ki, Safiyye'nin cariyesi Hz. Ömer bin Hattab (r.a)'a geldi ve:

"Safiyye, cumartesi gününü seviyor ve yahudilerle ilişkisini sürdürüyor," dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a), Safiyye'ye (durumu) sorması için bir elçi gönderdi. O da:

"Cumartesi günü, Allah bana o günün yerine cuma gününü verdiğinden beri onu sevmedim. Yahudilerse... Benim onlar arasında akrabalarım var. Onlarla

sıla-ı rahim yapıyorum," dedi. Sonra da cariyeye:

"Seni böyle düşünceye yönelten nedir?" diye sordu. Cariyesi:

"Şeytan," diye cevap verdi.

"Öyleyse git, sen hürsün (azad ettim)," dedi."

Hasan bin Musa el-Eşyeb de şöyle anlatmıştır:

"Bize Züheyr, Kinane'nin şöyle bir hadis rivayet ettiğini haber verdi:

"Hz. Osman (r.a)'ı kuşatmadan vazgeçirmesi için (gittiğinde) Hz. Safiyye (r.a)'nin katırını yediriyordum. Derken ona Eşter rastladı. Hemen katırının yüzüne vurdu. Hayvan da döndü. Bunun üzerine Hz. Safiyye (r.a):

"Beni götürün, şu (pis) bana bulaşmasın," dedi. Daha sonra Hz. Safiyye (r.a) evinden Hz. Osman (r.a)'ın evine bir kalas uzattı ve o kalas üzerinden su ve yiyecek taşındı." (1)

Hz. Safiyye (r.a), hilim ve vakar sahibi bir kadındı. Kabri, 'Baki' mezarlığındadır. Mirasının üçte birini yahudiliğe mensup bir erkek kardeşine bırakmıştır. Mirası otuzbin dirhem kadardı.

Hz. Safiyye (r.a)'den 10 hadis kaydedilmiştir. Onlardan bir tanesini hem Buhari, hem de Müslim ittifakla kitaplarına almışlardır.

١٢١٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَقْبَلَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ، وَمَعَ النَّبِيِّ ﷺ صَفِيَّةُ يُرْدِفُهَا عَلَى رَاحِلَتِهِ، فَلَمَّا كَانَ بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَثَرَتِ الدَّابَّةُ فَصُرِعَ النَّبِيُّ ﷺ وَالْمَرْأَةُ، وَإِنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ أَحْسِبُ قَالَ: اقْتَحَمَ عَنْ بَعِيرِهِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ، هَلْ أَصَابَكَ مِنْ شَيْءٍ؟ قَالَ: «لاَ، وَلَكِنْ عَلَيْكَ الْمَرْأَةَ» فَأَلْقَى أَبُو طَلْحَةَ ثَوْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَصَدَ قَصْدَهَا، فَأَلْقَى ثَوْبَهُ عَلَيْهَا، فَقَامَتِ الْمَرْأَةُ، فَشَدَّ لَهُمَا عَلَى رَاحِلَتِهِمَا فَرَكِبَا، فَسَارُوا، حَتَّى إِذَا كَانُوا بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ ــ أَوْ قَالَ: أَشْرَفُوا عَلَى الْمَدِينَةِ ــ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «آيِبُونَ، تَائِبُونَ، عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ» فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ.

1216- Buhari, Enes bin Malik (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

1216- Buhari (6/192) 56-Kitabu'l-Cihad 197-Savaştan döndüğünde ne dediği babı.
1) İbn Sa'd, Tabakat (8/128) Ravileri sikadır.

"Enes ve Ebu Talha, Hz. Peygamber (a.s)'le birlikte yola çıkmışlar. Hz. Peygamber (a.s)'in yanında, terkisine aldığı Hz. Safiyye (r.a) varmış. Yolun bir yerinde hayvan sıçramış ve Hz. Peygamber (a.s) ve hanımını yere düşürmüş. - Ravi galibe demiş- Ebu Talha hemen devesinden atlayıp Resulullah (a.s)'ın yanına gelerek:

"Ey Allah'ın peygamberi, Allah beni sana feda etsin. Sana bir şey oldu mu?" demiş. O (a.s)'da:

"Hayır. Fakat sen hanımıma bak," buyurmuş.

Ebu Talha, elbisesini (kendi) yüzüne (Resulullah (a.s)'ın hanımına bakmamak için) atmış ve ona doğru yönelmiş ve elbisesini Allah Resulü (a.s)'nün hanımının üstüne atmış. Hanım da doğrulup kalkmış. Sonra Ebu Talha hem Resulullah (a.s)'ı, hem de hanımı binitlerine binsin diye hayvanı çöktürmüş ve binmişler. Ondan sonra yola koyulup Medine sırtlarına gelip Medine'yi tepeden gördüklerinde Hz. Peygamber (a.s):

"Dönüyoruz, tevbekarız, Rebbimize ibadet ederiz ve (O'na) hamdederiz." demiş. Ve bu sözleri Medine'ye girinceye kadar durmadan söylemiş."

١٢١٧ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، وَقَدْ بَلَغَنِي عَنْ حَفْصَةَ وَعَائِشَةَ كَلَامٌ، فَذَكَرْتُ ذٰلِكَ لَهُ، فَقَالَ: «أَلَا قُلْتِ: كَيْفَ تَكُونَانِ خَيْرًا مِنِّي، وَزَوْجِي مُحَمَّدٌ، وَأَبِي هَارُونُ، وَعَمِّي مُوسَى؟» وَكَانَ الَّذِي بَلَغَهَا أَنَّهُمْ قَالُوا: نَحْنُ أَكْرَمُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْهَا، وَقَالُوا: نَحْنُ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ ﷺ ، وَبَنَاتُ عَمِّهِ.

1217- Tirmizi, Safiyye bint Huyey (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) yanıma girdi. Ben de Hz. Hafsa (r.a) ile Hz. Aişe (r.a)'nin bir sözünü duymuştum. Kendilerine bunu zikrettim. O zaman:

"Onlar benden nasıl daha hayırlı olurlarmış, beyim Muhamed, babam Harun, amcam Musa iken, demedin mi?" buyurdu. Hz. Safiyye (r.a)'ye, onların "Biz Resulullah (a.s) nazarında ondan daha değerliyiz. Biz, Hz. Peygamber

---

1217- Tirmizi (5/708) 50-Kitabu'l-Menakıb 64-Hz. Peygamber (a.s)'ın hanımlarının fazileti babı. Ayrıca İmam Tirmizi: "Bu hasen sahih ve bu yönden garip bir hadistir" diye de not düşmüştür.

***Fesuri'a:** Binitinin sırtından düştüğünde, binici için kullanılır.*

***Ayibun:** Yolculuktan dönen kişiler*

(a.s)'in hanımları ve amcakızlarıyız" dedikleri haberi gelmişti."

Bir diğer rivayette (1) şöyle geçmektedir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Safiyye (r.a)'nin yanına ağlamakta olduğu bur ende girdi ve:

"Niçin ağlıyorsun?" diye sordu.

"Hafsa, benim yahudi kızı olduğumu söylemiş" dedi. O zaman Hz. Peygamber (a.s):

"Sen peygamber kızısın (torunusun), amcan da bir peygamberdi ve üstüne üstlük bir peygamberin nikahı altındasın. Sana hangi konuda övünebilirmiş ki?" buyurdu. Sonra da:

"Allah'tan kork ey Hafsa!" dedi."

١٢١٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ: لَمَّا دَخَلَتْ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فُسْطَاطَهُ، حَضَرَ نَاسٌ وَحَضَرْتُ مَعَهُمْ لِيَكُونَ لِي فِيهَا قَسْمٌ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: «قُومُوا عَنْ أُمِّكُمْ» فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعِشَاءِ حَضَرْنَا، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَيْنَا فِي طَرَفِ رِدَائِهِ نَحْوٌ مِنْ مُدٍّ وَنِصْفٍ مِنْ تَمْرِ عَجْوَةٍ فَقَالَ: «كُلُوا مِنْ وَلِيمَةِ أُمِّكُمْ».

1218- Ahmed, Cabir bin Abdullah (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Safiyye bint Huyey (r.a), çadırında bulunan Resulullah (a.s)'ın yanına girdiğinde, bir gurup insan (çadırın önünde) hazır bekledi. Ben de onlarle birlikte Safiyye benim payıma düşsün diye bekledim. Derken Allah Resulü (a.s (çadırdan) çıkıp:

"Annenizi (beklemekten) vazgeçin," buyurdu. Yatsı vakti olunca, tekrar çadırın önüne geldik. Allah Rasulü (a.s) de elbisesinin eteğine birbuçuk müdd acve hurmasıyla yanımıza gelip:

"Annenizin velimesinden (düğün yemeğinden) yiyin," dedi."

١٢١٩ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَتْ صَفِيَّةُ مِنَ

1218- Ahmed, Müsned (3/333)

Haysemi de Mecma'u'z-Zevaid (8/251) zikrederek: "Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

1) Tirmizi, a.y., Tirmizi, aynı notu düşmüştür.

الصَّفِيُّ.

1219- Ebu Davud, Hz. Aişe bint Ebu Bekir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiş tir:

"Safiyye, safiyydendi."

١٢٢٠ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَهْمٌ يُدْعَى: الصَّفِيَّ، إِنْ شَاءَ عَبْدًا، أَوْ أَمَةً، أَوْ فَرَسًا، يَخْتَارُهُ قَبْلَ الْخُمُسِ.

1220- Ebu Davud, Amir eş-Şa'bi (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) için (ganimetten) safiyy denilen bir pay vardı. (Bu pay), dilerse bir köle, bir cariye, veya bir at olabilirdi. Onu humus'tan önce alırdı."

١٢٢١ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: سَأَلْتُ مُحَمَّدًا ــ وَهُوَ ابْنُ سِيرِينَ ــ عَنْ سَهْمِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالصَّفِيِّ؟ قَالَ: كَانَ يُضْرَبُ لَهُ بِسَهْمِ مَعَ الْمُسْلِمِينَ وَإِنْ لَمْ يَشْهَدْ، وَالصَّفِيُّ: يُؤْخَذُ لَهُ رَأْسٌ مِنَ الْخُمُسِ، قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ.

1221- Ebu Davud, İbn Avn (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Muhammed'e -Muhemed bin Sirin'e- Resulullah (a.s)'ın payını ve safiyi sordum.

"Savaşa katılmasa da Resulullah (a.s)'a savaşan mü'minler ile birlikte bir pay ayrılıyordu. Safiyy ise, ona her şeyden önce humustan bir "ra's" alınıyordu, odur," dedi."

Fethu'l-Vedud adlı Ebu Davud şerhinde, müellif:

"Ra's", bir önceki hadiste geçtiği gibi, bir köle, bir cariye veya bir at demek-

---

1219- Ebu Davud (3/152) Kitabu'l-Harac ve'l-imare ve'l-fey', Safiyy payı hakkında gelen rivayetler babı.

Hakim, Müstedrek (3/9) Hakim: "Bu Şeyhayn'ın şartlarına göre sahih bir hadistir. Ne var ki, Sahihlerine almamışlardır" demiş, Zehebi de kendisini onaylamıştır.

1220- Ebu Davud, a.y.

1221- Ebu Davud, a.y.

Safiyy: Ordu komutanının ganimetlerden kendisine seçtiği şeydir. Safiyyi ganimetten ayrı olarak alır. Safiyy'e, safiyye de denilir. Çoğulu safaya gelir. Hz. Ali (r.a) bu sözü ile Hz. Peygamber a.s)'in Hz. Safiyye (r.a)'yi safiyy olarak seçtiğini belirtmek istemiştir.

tir. "Humustan" sözünden safiyy'in humustan olduğu, bir önceki hadisten ise safiyy'in humustan önce ganimetin tamamından alındığı anlaşılmaktadır. Ancak "humustan önce" sözünün anlamı, humus paylaştırılmadan öncedir denilirse, o da bu hadisin hükmüne döner." demiştir.

١٢٢٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ وَحْشِيِّ بْنِ حَرْبٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ صَفِيَّةَ قَالَ لأَصْحَابِهِ: «مَاتَقُولُونَ فِي هٰذِهِ الْجَارِيَةِ؟» قَالُوا: نَقُولُ إِنَّكَ أَوْلَى النَّاسِ بِهَا وَأَحَقُّهُمْ، قَالَ: «فَإِنِّي أَعْتَقْتُهَا وَاسْتَنْكَحْتُهَا وَجَعَلْتُ عِتْقَهَا مَهْرَهَا» فَقَالَ رَجُلٌ: يَارَسُولَ اللَّهِ الْوَلِيمَةَ، قَالَ: «الْوَلِيمَةُ حَقٌّ وَالثَّانِيَةُ مَعْرُوفٌ وَالثَّالِثَةُ فَخْرٌ وَحَرَجٌ».

1222- Taberani, Vahşi bin Harb (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Allah kendisine Safiyye'yi fey' olarak ihsan edince, ashabına:

"Bu cariye hakkındaki görüşünüz nedir?" diye sordu.

"İnsanlar arasında ona en layık ve onu en çok hak etmiş olanın sen olduğun görüşündeyiz," dediler.

"Ben de onu azad etim ve nikahlamak istedim. Azad edilmesini de mehri saydım," buyurdu. Bir sahabi:

"Ya Resulullah, ya velime?" diye sordu.

"İlk düğün yemeği haktır, ikincisi iyiliktir. Üçüncüsü övünme ve yüktür," buyurdu."

١٢٢٣ــ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لأَبِي طَلْحَةَ: «الْتَمِسْ لِي غُلاَمًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي حَتَّى أَخْرُجَ إِلَى خَيْبَرَ» فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ مُرْدِفِي وَأَنَا غُلاَمٌ رَاهَقْتُ الْحُلُمَ، فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا نَزَلَ، فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ كَثِيرًا يَقُولُ: «اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ، وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ، وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ» ثُمَّ قَدِمْنَا خَيْبَرَ، فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ

1222- Mu'cemu'l-Kebir (22/136)

Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/251)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş, İbn Hıbban ise hadisin ravilerini tevsik etmiştir" demiştir.

ذُكِرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبَ ـ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا، وَكَانَتْ عَرُوسًا ـ فَاصْطَفَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ، فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ، فَبَنَى بِهَا، ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ صَغِيرٍ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «آذِنْ مَنْ حَوْلَكَ» فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيمَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى صَفِيَّةَ. ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ: فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بِعَبَاءَةٍ، ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ، فَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرْكَبَ، فَسِرْنَا حَتَّى إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ نَظَرَ إِلَى أُحُدٍ فَقَالَ: «هٰذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ» ثُمَّ نَظَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّمُ مَابَيْنَ لَابَتَيْهَا بِمِثْلِ مَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ، اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مُدِّهِمْ وَصَاعِهِمْ».

1223- Buhari, Enes bin Malik (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Ebu Talha'ya:

"Delikanlılarınızdan bana hizmet edecek bir delikanlı iste de, Hayber seferine çıkayım," buyurdu. Ebu Talha da beni terkisine atarak yola çıktı. Ben (o zamanlar) ihtilam çağına yaklaşmış bir delikanlıydım. Konakladığında Resulullah (a.s)'a hizmet ediyordum. Bu arada onun sık sık "Ya Allah, kederden, hüzünden, acizlikten, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borcun omuzumu çökertmesinden ve şahısların üstün gelmesinden sana sığınırım" dediğini duyuyordum, Allah Teala, kalenin fethini kendisine nasib edince, ona Safiyye bint Huyey bin Ahtab'ın -ki kocası öldürülmüştü ve henüz yeni gelindi- güzelliğinden söz edildi. Resulullah (a.s) da onu kendisine safiyy seçti ve Safiyye'yle birlikte yola çıktı.Nihayet Seddessahba'ya vardık. Safiyye temizlenmişti. Allah Resulü (a.s) onunla zifafa girdi. Sonra küçük bir muşambada hayse hazırladı. Ondan sonra da bana:

"Etrafındakilere izin ver (de yesinler)," buyurdu. İşte Resullah (a.s)'ın Safiyye onuruna verdiği düğün yemeği buydu. Ardından Medine'ye doğru yola çıktık. Baktım Resulullah (a.s), terkisine Safiyye binsin diye elbisesini (devenin hörgücüne) sarıyor. Sonra devesinin yanında oturup dizini dikiyor. Safiyye de

---

1223- Buhari (6/86) 6-Kitabu'l-Cihad 74-Hizmetine bakan bir delikanlıyla savaşa giden kimse babı.

Hays: Kuru hurma, kurutulmuş yoğurt ve tereyağından yapılan bir tür yemek. Kurutulmuş yoğurt yerine un da konulabilir.

Haviyye: Üzerine binmek için devenin hörgücüne sarılan bez parçası. Binebilmesi için binicinin birini terkisine almak için devenin sağrısına doladığı örtüye de haviyye denir.

ayağını dizine basıp biniyordu. İlerleyip Medine'yi tepeden görünce gözüne ,Uhud Dağı ilişti de:

"Burası, bizi seven bizim de kendisini sevdiğimiz bir dağdır," buyurdu. Sonra Medine'ye bakıp:

"Ya Allah, İbrahim'in Mekke'yi harem tayin ettiği gibi, ben de Medine'nin iki karataşlık tepesinin arasını harem tayin ediyorum. Ey Allah, Medinelilerin müdlerini ve sa'larını bereketli kıl," diye dua buyurdu."

Yine Buhari'nin bir rivayetinde (1) Enes bin Malik (r.a) şöyle anlatmaktadır:

"Resulullah (a.s) sabah namazını gecenin son karanlığı (çıkmadan) kıldı. Sonra binitine binip:

"Allahu ekber. Hayber harab olmuştur (veya olsun). Biz bir kavmin yurduna indik mi, tehdit edilmiş olan (o kafirler)lerin sabahı kötü olur," buyurdu Hayberliler dışarı çıktılar. Sokaklarda yürüyorlar ve 'Muhemed ve hamis' -hamis ordu demektir- diyorlardı.. Resulullah (a.s) onlara karşı çıkıp savaşanlarla savaştı ve kadınlarını ve çocuklarını esir aldı. Safiyye de Dihye el-Kelbi'nin payına düşmüştü. Sonra Resulullah (a.s)'ın cariyesi oldu. Ondan sonra da Allah Resulü (a.s) onunla evlenip, azad edilmesini Safiyye'nin mehri saydı. (Sabit adlı ravi böylece anlatınca) Abdülaziz adlı ravi Sabit'e:

"Ebu Muhammed, sen Enes'e Resulullah (a.s)'ın Safiyye'ye neyi mehir verdiğini sormadın mı?" dedi. O da:

"O, ona kendisini (yani Safiyye'yi; azad etmek ve hürriyetini bağışlamak suretiyle) mehir vermiştir, deyip güldü."

Sindi:

"Allah Resulü (a.s), Hz. Safiyye (r.a)'yi azad etmesini ona mehir saymıştır. Bu, böyle yapmak isteyen herkese caiz olur denildiği gibi, hayır, bu Resullullah (a.s)'a hastır. Çünkü onun mehir vermeksizin nikah kıyması caizdir, halbuki ondan başkasına caiz değildir de denilmiştir." der.

١٢٢٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسٍ: كُنْتُ رِدْفَ أَبِي طَلْحَةَ يَوْمَ خَيْبَرَ، وَقَدَمِي تَمَسُّ قَدَمَ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: فَأَتَيْنَاهُمْ حِينَ بَزَغَتِ الشَّمْسُ، وَقَدْ أَخْرَجُوا مَوَاشِيَهُمْ، وَخَرَجُوا بِفُؤُسِهِمْ وَمَكَاتِلِهِمْ وَمُرُورِهِمْ، فَقَالُوا: مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ، قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

---

1) *Buhari (2/438) 12-Kitabu'l-Havf 6-Sabah namazını erkenden, karanlık aydınlanmadan kılma babı..*

: «خَرِبَتْ خَيْبَرُ، إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ» قَالَ: وَهَزَمَهُمُ اللَّهُ، وَوَقَعَتْ فِي سَهْمِ دِحْيَةَ جَارِيَةٌ جَمِيلَةٌ، فَاشْتَرَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَبْعَةِ أَرْؤُسٍ، ثُمَّ دَفَعَهَا إِلَى أُمِّ سُلَيْمٍ تُصَنِّعُهَا لَهُ وَتُهَيِّئُهَا، قَالَ: وَأَحْسَبُهُ قَالَ: وَتَعْتَدُّ فِي بَيْتِهَا، وَهِيَ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ، قَالَ: وَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلِيمَتَهَا التَّمْرَ وَالْأَقِطَ وَالسَّمْنَ، فَشَبِعَ النَّاسُ، قَالَ: وَقَالَ النَّاسُ: لَانَدْرِي أَتَزَوَّجَهَا، أَمِ اتَّخَذَهَا أُمَّ وَلَدٍ؟ فَقَالُوا: إِنْ حَجَبَهَا فَهِيَ امْرَأَتُهُ، وَإِنْ لَمْ يَحْجُبْهَا فَهِيَ أُمُّ وَلَدٍ، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَرْكَبَ حَجَبَهَا، فَقَعَدَتْ عَلَى عَجُزِ الْبَعِيرِ، فَعَرَفُوا أَنَّهُ قَدْ تَزَوَّجَهَا، فَلَمَّا دَنَوْا مِنَ الْمَدِينَةِ دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَدَفَعْنَا، قَالَ: فَعَثَرَتِ النَّاقَةُ الْعَضْبَاءُ، وَنَدَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَنَدَرَتْ، فَقَامَ فَسَتَرَهَا، وَقَدْ أَشْرَفَتِ النِّسَاءُ، فَقُلْنَ: أَبْعَدَ اللَّهُ الْيَهُودِيَّةَ، قَالَ: قُلْتُ: يَا أَبَا حَمْزَةَ، أَوَقَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ؟ قَالَ: إِيْ وَاللَّهِ لَقَدْ وَقَعَ، قَالَ أَنَسٌ: وَشَهِدْتُ وَلِيمَةَ زَيْنَبَ، فَأَشْبَعَ النَّاسَ خُبْزًا وَلَحْمًا، وَكَانَ يَعْتَنِي فَأَدْعُو النَّاسَ، فَلَمَّا فَرَغَ قَامَ وَتَبِعْتُهُ، فَتَخَلَّفَ رِجَالَانِ اسْتَأْنَسَ بِهِمَا الْحَدِيثُ لَمْ يَخْرُجَا، فَجَعَلَ يَمُرُّ عَلَى نِسَائِهِ، فَيُسَلِّمُ عَلَى كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ: «سَلَامٌ عَلَيْكُمْ، كَيْفَ أَنْتُمْ يَا أَهْلَ الْبَيْتِ؟ فَيَقُولُونَ: بِخَيْرٍ يَارَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ وَجَدْتَ أَهْلَكَ؟ فَيَقُولُ: «بِخَيْرٍ» فَلَمَّا فَرَغَ رَجَعَ، وَرَجَعْتُ مَعَهُ، فَلَمَّا بَلَغَ الْبَابَ إِذَا هُوَ بِالرَّجُلَيْنِ قَدِ اسْتَأْنَسَ بِهِمَا الْحَدِيثُ، فَلَمَّا رَأَيَاهُ قَدْ رَجَعَ قَامَا فَخَرَجَا، فَوَاللَّهِ مَا أَدْرِي، أَنَا أَخْبَرْتُهُ، أَمْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ بِأَنَّهُمَا قَدْ خَرَجَا؟ فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ، فَلَمَّا وَضَعَ رِجْلَهُ فِي أُسْكُفَّةِ الْبَابِ أَرْخَى الْحِجَابَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ، وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿لَاتَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ ....﴾ الآية.

1224- Müslim, Enes (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hayber Savaşı'nda ben, Ebu Talha'nın terkisinde idim. Ayağım Resulullah (a.s)'ın ayağına dokunuyordu. Hayberlilerin yanına güneş doğarken vardık. Hayvanlarını çıkarmışlar, kendileri de baltaları, zembilleri ve kürekleriyle

---

1224- Müslim (2/1045) 16-Kitabuu'n-Nikah 14-Efendinin cariyesini azad edip sonra evlenmesinin fazileti babı.

dışarı çıkmışlardı. (bizi görünce) 'Vay, Muhammed ve ordusu' dediler. Allah Resulü (a.s) ise:

"Hayber harab olmuştur (veya harab olsun). Biz bir kavmin yurduna indik mi, tehdit edilmiş olan (o kafir)lerin sabahı kötü olur," buyurdu.

Allah Hayberlileri hezimete uğrattı. Dıhye'nin payına da güzel bir cariye düştü. Resulullah (a.s) da onu yedi kişi karşılığında satın aldı. Sonra çekip çevirmek ve hazırlamak -ravi demiş ki: Galiba Enes şunu da söyledi- ve evinde istibra yapmak için onu Ümmü Selüym'e verdi. Bu cariye Safiyye bint Huyey idi. Allah Resulü (a.s) onun düğün davetini kuru hurma, kurutulmuş yoğurt ve tereyağı ile yaptı. Yer, bir parça kazılarak düzeltildi, deri yaygılar getirilerek odaya yayıldı. Kurutulmuş yoğurtla tereyağı da getirildi. İnsanlar (yiyip için güzelce) doydular. Peşinden de:

"Bilmiyoruz, acaba Resulullah (a.s) onunla evlendi mi, yoksa Ümmü Veled mi edindi? Şayet onu örttü ise, bu cariye onun hanımı olmuştur. Yok eğer örtmedi ise Ümmü Veled'dir," dediler.

Allah Resulü (a.s), hayvanına binmek isteyince, Safiyye'yi örttü. (yani tesettüre uygun giydirdi) ve Safiyye devenin arka tarafına oturdu. Sahabe de anladı ki, Resulullah (a.s) onunla evlenmiştir.

Medine'ye yaklaştıklarında Resulullah (a.s) devesini hızlandırdı. Biz de hızlandırdık. Derken Hz. Peygamber (a.s)'in devesi Adba tökezledi. Hem Resulullah (a.s), hem de Safiyye yere düştüler. Allah Resulü (a.s) derhal doğrulup Safiyye'yi örttü. Kadınlar bunu görmüşlerdi.

"Allah yahudi kadını ırak eylesin, " dediler.

Ravi demiş ki: "*Ben, Enes'e:*

"Ya Eba Hamza, Resulullah (a.s) da mı düştü?" diye sordum da:

"Evet vallahi, O da düştü," cevabını verdi.

Enes (r.a) anlatmaya devam ederek demiş ki:

Bezeğati'ş-Şems: *Doğdu*

Mekatiluhum: *Zembilleri.*

Defa'a: *Yürüyüşünü hızlandırdı.*

Adba: *Resulullah (a.s)'ın devesinin adı. Kulağı yirik (yırtık) değildi.*

Nedera min zahri'd-dabbe: *Hayvanın sırtından ansızın düşen sürücü veya binici için kullanılır.*

Rafe'na matıyyena: *Develerimizi daha hızlı yürüttük. Tırısa kaldırdık' şeklinde çevirmeyi uygun gördük.*

Fesuri'a: *Hayvanın sırtından düştüğünde suri'a'r-racul an zahri'd-dabbe denilir.*

"Ben, Zeyneb'in düğün yemeğinde de bulundum. Allah Resulü (a.s) insanları etle ve ekmekle doyurmuştu. Beni gönderiyordu, ben de insanları davet ediyordum. Bu iş bitince Resulullah (a.s) kalktı. Ben de kendisini takip ettim. (davetlilerden) iki kişi muhabbete dalmış dışarı çıkmamışlardı. Hz. Peygamber (a.s) kadınlarının yanına uğruyor onlardan her birine selam vererek:

"Selamün aleyküm. Nasılsınız ey ehl-i beyt?" diye hatırlarını soruyor, onlar da:

"İyiyiz ya Resulullah. Aileni nasıl buldun?" diyorlardı. O da:

"İyi buldum," diyordu.

Bu işi bitirdikten sonra geri döndü. Ben de onunla birlikte döndüm. Kapıya varınca baktık ki, o iki adam hala oradalar. Muhabbete dalmışlar. Onun döndüğünü görünce kalkıp çıktılar. Vallahi bu adamların çıktıklarını ona ben mi haber verdim, yoksa bu konuda vahiy mi geldi bilmiyorum. Hasılı Hz. Peygamber (a.s) döndü. Ben de onunla berabar döndüm. Ayağını kapının eşiğine koyunca, benimle kendi arasına perde çekti. Allahu Teala da şu ayeti indirdi:

"Peygamberin evlerine girmeyin. Meğer ki size izin verilmiş olsa...." (1)

Yine Müslim'in Enes'ten rivayet ettiği bir hadiste (2) şöyle geçer:

"Safiyye taksimde Dıhliye'nin payına düştü. Sahabe, onu Resulullah (a.s)'ın yanında övdüler ve:

"Esirler içinde onun gibisini görmedik," demeye başladılar. Bunun üzerine Resulullah (a.s) Dıhye'ye haber saldı. Peşinden de Safiyye'ye bedel ne isterse verdi. Sonra Safiyye'yi anneme teslim ederek:

"Ona çeki düzen ver," buyurdu. Sonra Resulullah (a.s) Hayber'den çıktı. Nihayet, Hayber'i arkasında bıraktığı vakit konakladı. Daha sonra da Safiyye (ile gerdeğe girmek) için çadır kurdu. Resulullah (a.s) sabah kalktığında:

"Kimin yanında fazla yiyecek varsa, bize getirsin," buyurdular. Sahabeyi kiram'dan kimi fazla hurmasını, kimi de fazla kavrulmuş ununu getirmeye başladı ve bunlardan karma bir yığın oluşturup bu hays'tan yemeye ve yanıbaşlarındaki yağmur sularından birikmiş havuzlardan su içmeye başladılar. İşte Resulullah (a.s)'ın Safiyye şerefine tertip ettiği düğün yemeği buydu.

Sonra yola koyulduk. Medine'nin duvarlarını görünce, hayvanlarımızı tırısa kaldırdık. Allah Resulü (a.s) de hayvanını tırısa kaldırdı. Sayfiyye de arkasındaydı. Resulullah (a.s) onu terkisine almıştı. O sırada Resulullah (a.s)'ın

---

1) Ahzab Suresi: 53

2) Müslim: a.y.

hayvanı tökezledi, hem kendisi, hem de Safiyye yere düştüler. Ashabtan, ne Resulullah (a.s)'a, ne de Safiyye'ye bakan hiç bir kimse yoktu. Nihayet Resulullah (a.s) kalkıp Safiyye'yi örttü. Ardından biz Resulullah (a.s)'ın yanına geldik.

"Bir şeyimiz yok" buyurdu.

Az sonra Medine'ye girdik. Hemen Medine'nin genç kadınları dışarı çıktılar. Safiyye'yi birbirlerine gösterip, onun yere düşmesine seviniyorlardı."

١٢٢٥ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِصَفِيَّةَ بَاتَ أَبُو أَيُّوبَ عَلَى بَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَصْبَحَ فَرَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَبَّرَ، وَمَعَ أَبِي أَيُّوبَ السَّيْفُ، فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ كَانَتْ جَارِيَةً حَدِيثَةَ عَهْدٍ بِعُرْسٍ، وَكُنْتَ قَتَلْتَ أَبَاهَا وَأَخَاهَا وَزَوْجَهَا فَلَمْ آمَنْهَا عَلَيْكَ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ لَهُ خَيْرًا.

1225- Hakim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Safiyye ile gerdeğe girdiğinde, Ebu Eyub, geceyi Hz. Peygamber (a.s)'in kapısında geçirdi. Sabah olunca, Resulullaha (a.s)'ı görüp tekbir getirdi. Ebu Eyyub'un yanında bir de kılıç vardı.

"Ya Resulullah , başından yeni evlilik geçmiş bir cariyeydi, sense babasını ve kocasını öldürmüştün. Bu sebeple onun sana bir şey yapmasından emin olamadım," dedi. Allah Resulü (a.s) gülümsedi ve ona hayır dua etti."

١٢٢٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانَ بِعَيْنَيْ صَفِيَّةَ خُضْرَةٌ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ ﷺ : «مَا هٰذِهِ الْخُضْرَةُ بِعَيْنَيْكِ؟» قَالَتْ قُلْتُ لِزَوْجِي: إِنِّي رَأَيْتُ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ، كَأَنَّ قَمَرًا وَقَعَ فِي حِجْرِي، فَلَطَمَنِي وَقَالَ: أَتُرِيدِينَ مَلِكَ يَثْرِبَ قَالَتْ: وَمَا كَانَ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَتَلَ أَبِي وَزَوْجِي فَمَازَالَ يَعْتَذِرُ إِلَيَّ وَقَالَ: «يَا صَفِيَّةُ إِنَّ أَبَاكِ أَلَّبَ عَلَيَّ الْعَرَبَ، وَفَعَلَ، وَفَعَلَ» حَتَّى ذَهَبَ ذٰلِكَ مِنْ نَفْسِي.

1226- Tabarani, İbn Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

1225- Müstedrek (4/28) Hakim: "Bu hadis, sahihü'l isnad bir hadistir" demiştir.

1226- Haysemi, Mecma'uz'z-Zevaid (9/251)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup, ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

"Safiyye'nin gözleri morarmıştı. Hz.Peygamber (a.s):

"Gözlerindeki bu morluk nedir?" diye sordu.

"Kocama, "Ben, uyuyanların gördüğü gibi bir rüya gördüm. Sanki bir ay, kucağıma düştü." dedim. Bana bir tokat akşetti ve:

"Yesrib'in (Medine'nin) kralını mı arzuluyorsun?" dedi. Babamı ve kocamı öldüren Allah Resulü (a.s)'nden daha çok buğz ettiğim kimse yoktu. Resulullah (a.s) durmadan özür beyan ederek:

"Ya Safiyye, baban arapları bana karşı kışkırttı, şunu yaptı, bunu yaptı," diye sürekli söyledi ve içimde duyduğum bu duygu yok olup gitti."

HZ. MEYMUNE (R.A.)

Zehebi, 'Siyeri A'lami'n-Nübela' adlı eserinde Hz. Meymune (r.a) ile ilgili olarak şu bilgileri vermektedir:

"Bintü Haris bin Hazen bin Büceyr bin Hüzem bin Raveybe bin Abdullah bin Hilal bin amir bin Sa'sa'a el-Hilaliyye.

Hz. Peygember (a.s)'in hanımı ve amcası Hz. Abbas (r.a)'ın hanımı Ümmü Fadl'ın kızkardeşi, Hz. Halid bin Velid (r.a) ile İbn Abbas (r.a)'ın teyzeleri.

İslam gelmezden az önce, Mes'ud bin Amr es-Sakafi ile evlendi ve Mes'ud kendisinden ayrıldı. Sonra Ebu Ruhm bin Abduluzza ile evlendi ve o da öldü. Ardından Resulullah (a.s), hicretin 7. yılının zilkade ayında ümretü'l-kaza'yı tamamlayınca evlendi ve onunla Serif'te -zannederim Ebu Urve diye bilinen yerdedir- gerdeğe girdi.

Hanımefendi kadınlardandı. Bir kaç hadis rivayet etmiştir.

Kendisinden de İbn Abbas, kızkardeşinin diğer oğlu Abdullah bin Şeddat bin Had; Ubeyd bin Sebbak, Abdurrahman bin Saib el-Hilali, kızkardeşinin dördüncü oğlu Yezid bin Esamm, İbn Abbas'ın kölesi Küreyb, kendi kölesi Süleyman bin Yesar ve Sülayman'ın kardeşi Ata bin Yesar ve daha başkaları hadis rivayet etmişlerdir."

Halife:

"Hicretin 51. yılında vefat etmiştir" demektedir. Allah kendisinden razı olsun.

Sahihayn'da ondan 7 hadis rivayet olunmuştur. Buhari, sadece birini tek başına,Müslim de beşini tek başına rivayet etmiştir. Zaten rivayet ettiği hadislerin tamamı 13 idi.

Allah ondan razı olsun

١٢٢٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْأَخَوَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ مَيْمُونَةُ زَوْجُ النَّبِيِّ ﷺ، وَأُمُّ الْفَضْلِ امْرَأَةُ الْعَبَّاسِ، وَأَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ امْرَأَةُ جَعْفَرٍ، وَامْرَأَةُ حَمْزَةَ وَهِيَ أُخْتُهُنَّ لِأُمِّهِنَّ».

1227- Taberani, İbn Abbas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s): "Mü'mine kızkardeşler; Peygamber (a.s)'in hanımı Meymune, Abbas'ın hanımı Ümmü Fadl, Cafer'in hanımı Esma bint Umeys ve Hamza'nın hanımıdır. Onlar birbirlerinin anabir, kızkardeşleridir" buyurdu."

١٢٢٨ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ اسْمُ خَالَتِي مَيْمُونَةَ بَرَّةً فَسَمَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَيْمُونَةَ.

1228- Hakim, İbn Abbas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Teyzem, Hz. Meymune (r.a)'nin ismi, Berre idi. Resulullah (a.s) ona Meymune adını verdi."

١٢٢٩ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَ مَيْمُونَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَأَقَامَ بِمَكَّةَ ثَلَاثًا، فَأَتَاهُ حُوَيْطِبُ بْنُ عَبْدِالْعُزَّى فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ، فَقَالُوا لَهُ: إِنَّهُ انْقَضَى أَجَلُكَ فَاخْرُجْ عَنَّا، قَالَ: «وَمَا عَلَيْكُمْ لَوْ تَرَكْتُمُونِي فَأَعْرَسْتُ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ، فَصَنَعْتُ لَكُمْ طَعَامًا، فَحَضَرْتُمُوهُ» قَالُوا: لَاحَاجَةَ لَنَا فِي طَعَامِكَ، فَاخْرُجْ عَنَّا فَخَرَجَ بِمَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَتَّى أَعْرَسَ بِهَا بِسَرِفٍ.

1229- Hakim, İbn Abbas (r.a)'tan şöyle rivayet etmiştir:

1227- Mu'cemu'l-Kebir (11/415)

Haysemi de, Mecma'u'z-Zevaid (2/360)'de zekrederek: "Hadisi, Taberani iki isnadla rivayet etmiştir. Birisinin ravileri Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir." demiştir.

1128- Hakim (4/30), hadis için "sahihtir" demiş, Zehebi de kendisini onaylamıştır.

1129- Müstedrek (4/31) Hakim, "Bu, Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir. Ne var ki, hem Buhari, hem de Müslim, hadisi Sahihlerine almamışlardır." demiştir.

Serif: Mekke'ye yakın bir yer.

"Resulullah (a.s) Hz. Meymune bin Haris (r.a) ile evlendi ve Mekke'de üç gün durdu. Huveytıb bin Abduluzza, üçüncü gün, komutasındaki bir kaç Kureyşliyle gelip:

"Ecelin gelmiştir. Aramızdan ayrıl," dediler.

"Size ne oluyor? Beni rahat bıraksanız da aranızda güvey olsam ve size bir yemek (düğün yemeği) tertip etsem siz de katılsanız," buyurdu.

"Senin yemeğine ihtiyacımız yok. Aramızdan çık git," dediler. O da Hz. Meymune bint Haris (r.a)'i alarak çıkıp onunla Serif'te gelin-güvey oldular."

١٢٣٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ تَزَوَّجَ مَيْمُونَةَ بِسَرِفٍ.

1230- Taberani, Enes bin Malik (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Meymune (r.a) ile Serif'te evlenmiştir."

١٢٣١ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ يَزِيدِ بْنِ الْأَصَمِّ ابْنِ أُخْتِ مَيْمُونَةَ قَالَ: تَلَقَّيْتُ عَائِشَةَ وَهِيَ مُقْبِلَةٌ مِنْ مَكَّةَ أَنَا وَابْنٌ لِطَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِاللَّهِ وَهُوَ ابْنُ أُخْتِهَا وَقَدْ كُنَّا وَقَعْنَا فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ، فَأَصَبْنَا مِنْهُ، فَبَلَغَهَا ذٰلِكَ فَأَقْبَلَتْ عَلَى ابْنِ أُخْتِهَا تَلُومُهُ وَتَعْذِلُهُ، وَأَقْبَلَتْ عَلَيَّ فَوَعَظَتْنِي مَوْعِظَةً بَلِيغَةً، ثُمَّ قَالَتْ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَاقَكَ حَتَّى جَعَلَكَ فِي أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّهِ، ذَهَبَتْ وَاللَّهِ مَيْمُونَةُ وَرُمِيَ بِرَسَنِكَ عَلَى غَارِبِكِ، أَمَا إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ أَتْقَانَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَأَوْصَلِنَا لِلرَّحِمِ.

1231-Hakim, Hz. Meymune (r.a)'nin kızkardeşinin oğlu Yezid bin Esamm (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Ben ve Talha bin Ubeydullah'ın oğlu -ki o, Hz. Aişe (r.a)'nin kızkardeşinin oğluydu- Mekke'den gelmekte olan Hz. Aişe (r.a)'ye rastladık. İkimiz Medine hurmalıklarından bir hurmalığa uğradık. Ve ondan yedik. Bu da Hz. Aişe (r.a)'nin kulağına gitmişti. Kınayıp azarlayarak yeğeninin üzerine yürüdü. Bana

---

1230- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/249)'e alarak: "Hadisi Taberani el-Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri; Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

1231- Müstedrek (4/32) Hakim: "Bu, Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir. Ancak ne Buhari, ne de Müslim Sahihlerine almamışlardır" demiştir. Zehebi de Hakim'i onaylamıştır.

da dönüp güzelce va'zetti. Sonra da:

"Allah Teala'nın seni sevkedip peygamberinin ehl-i beytinin arasına soktuğunun farkında değil misin? Vallahi Meymune (öte dünyaya) gitmiştir. Sen de sahipsiz kalmış) istediğini yapıyorsun.

Dikkatinizi çekerim ki, Hz. Meymune, bizim Allah'tan en çok korkanımız ve akrabalık ilişkilerini en çok gözetenimizdi," dedi."

Zehebi, Telhıs' adlı eserinde:

"Bu hadiste, Meymune'nin Hz. Aişe (r.a)'den önce öldüğüne delil vardır. Bu nedenle onun, hicretin 61. yılında öldüğünü iddia edenlerin iddiası doğruluğunu yitirmiş olur."

١٢٣٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ: كُنْتُ فِي بَعْثٍ مَرَّةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اِذْهَبْ فَائْتِنِي بِمَيْمُونَةَ» فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي فِي الْبَعْثِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَلَيْسَ تُحِبُّ مَا أُحِبُّ» فَقُلْتُ: بَلَى، قَالَ: «فَاذْهَبْ فَائْتِنِي بِهَا» فَذَهَبْتُ فَجِئْتُهُ بِهَا.

1232- **Ahmed,** Ebu Rafi (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ben bir defasında, bir heyette idim. Resulullah (a.s):

"Git de Meymune'yi getir," buyurdu.

"Ya Resulullah, ben heyetteyim," dedim. Allah Resulü (a.s) ise:

"Benim istediğimi istemiyor musun?" buyurdu.

"Evet (istiyorum)," dedim.

"Öyleyse git de onu bana getir," buyurdu. Bunun üzerine gidip Hz. Meymune (r.a)'yi O'na getirdim.."

Fethu'r-Rabbani' adlı Müsned Şerhi'nde müellif şöyle der:

"İttifakla kabul edilmiştir ki, Hz. Meymune (r.a). Resulullah (a.s)'ın kendi-

---

1232- Ahmed, Müsned (6/391)

Haysemi de Mecma'u'z-Zevaid (9/249)'de kaydederek: "Hadisi, Taberani, rivayet etmiştir. Ravileri Ukbe bin Vehb dışında, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir. Ukbe de sikadır" demiştir.

***Fekeltü li Yezid:** Bunun sebebini sordu.*

siyle zifafe girdiği yerde vefat etmiş ve çadırın kurulduğu yere defnedilmiştir. Bu olay, Takrib'te de geçtiği gibi hicri 51 yılında olmuştur."

١٢٣٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْأَصَمِّ قَالَ: رَأَيْتُ مَيْمُونَةَ تَحْلِقُ رَأْسَهَا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لِيَزِيدَ بْنِ الْأَصَمِّ فَقَالَ: أُرَاهَا تَبْتَذِلُ.

1233- Taberani, Yezid bin Esamm (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Meymune (r.a)'nin Resulullah (a.s)'tan sonra başını traş ettiğini gördüm."

Ravi der ki:

"Yezid bin Esamm'a sebebini sordum da:

"Sanırım (böyle yapmakla) süslenmeyi tekediyordu," dedi."

١٢٣٤ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْأَصَمِّ قَالَ: ثُقُلَتْ مَيْمُونَةُ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ بِمَكَّةَ وَلَيْسَ عِنْدَهَا أَحَدٌ مِنْ بَنِي أُخِيهَا، فَقَالَتْ: أَخْرِجُونِي مِنْ مَكَّةَ، فَإِنِّي لَأَمُوتُ بِهَا؛ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَخْبَرَنِي أَنِّي لَأَمُوتُ بِمَكَّةَ، قَالَ: فَحَمَلُوهَا حَتَّى أَتَوْا بِهَا سَرِفَ إِلَى الشَّجَرَةِ الَّتِي بَنَى بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَحْتَهَا فِي مَوْضِعِ الْفَيْئَةِ قَالَ: فَمَاتَتْ، فَلَمَّا وَضَعْنَاهَا فِي لَحْدِهَا أَخَذْتُ رِدَائِي فَوَضَعْتُهُ تَحْتَ خَدِّهَا فِي اللَّحْدِ، فَأَخَذَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَرَمَى بِهِ.

1234- Ebu Ya'la, Yezid bin Esamm (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (as)'in hanımı Hz. Meymune (r.a), Mekke'de ağırlaştı (hastalandı ve hastalığı iyice arttı). Yanında da erkek kardeşinin oğullarından (yeğenlerinden) hiç kimse yoktu.

"Beni Mekke'den çıkarın. Çünkü ben burada ölemem. Resulullah (a.s) bana, benim Mekke'de ölmeyeceğimi haber vermişti," dedi. Bu söz üzerine, onu taşıyıp Fey'e mevkiinde Resulullah (a.s)'ın kendisiyle gerdeğe girdiği ağacın altına Serif'e getirdiler. Orada öldü. Onu mezarına koyduğumuzda, elbisemi

---

1233- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/249)'de "Taberani rivayet etmiş ve ricalinin sahih olduğu söylenmiştir.

1234- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/249)'de kaydederek: "Hadisi, Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

alıp yanağının altına kaydım. İbn Abbas da (daha önce de geçtiği gibi, hem Yezid, hem de İbn Abbas, Hz. Meymune (r.a)'nin yeğenleriydiler.) onu alıp dışarı attı."

١٢٣٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ: حَضَرْنَا مَعَ ابْنِ عَبَّاسٍ جَنَازَةَ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ بِسَرِفٍ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: هٰذِهِ زَوْجَةُ النَّبِيِّ ﷺ فَإِذَا رَفَعْتُمْ نَعْشَهَا فَلاَ تُزَعْزِعُوهَا وَلاَ تُزَلْزِلُوهَا وَارْفُقُوا فَإِنَّهُ كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ تِسْعٌ كَانَ يَقْسِمُ لِثَمَانٍ وَلاَ يَقْسِمُ لِوَاحِدَةٍ.

1235- Buhari ve **Müslim,** Ata (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"İbn Abbas'la birlikte Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı Hz. Meymune (r.a)'nin Serif'teki cenaze merasiminde bulunduk. İbn Abbas (r.a):

"Bu, Hz. Peygamber (a.s)'in hanımıdır. Cenazesini kaldırdığınızda sarsmayın, sallamayın ve şefkatli davranın. Zira, Hz. Peygamber (a.s)'in sekizine gün ayırıp birine ayırmadığı dokuz hanımı vardı," dedi. Sekizine gün ayırıyor- du. Hz. Meymune (r.a)'de onlardandı. Yani, üstünlüğünü bilip gözetmeniz gerekir."

١٢٣٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مَيْمُونَ بْنِ مَهْرَانَ قَالَ: أَتَيْتُ صَفِيَّةَ بِنْتَ شَيْبَةَ امْرَأَةً كَبِيرَةً فَقُلْتُ لَهَا: أَتَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ؟ قَالَتْ: لاَ، وَلَقَدْ تَزَوَّجَهَا وَهُمَا حَلاَلاَنِ.

1236- Taberani, Meymun bin Mehran (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Yaşlı bir kadın olan Safiyye bin Şeybe'nin yanına gelip:

"Resulullah (a.s) Meymune ile ihramlı iken mi evlendi?" diye sordum.

"Hayır, Resulullah (a.s) onunla her ikisi de ihremdan çıkmışlarken evlendi," dedi." İşte bunlar, Resulullah (a.s)'ın zifafa ve gerdeğe girdiği ve kendilerine mü'minlerin anneleri ismi verilen hanımlarıdır. Allah hepsinden razı olsun...

1235- Buhari (9/112) 67-Kitabu'n-Nikah 4-Birden çok kadın olması babı.
Müslim (2/1086) 17-Kitabu'r-Rada' 14-Kadının nöbet gününü kumasına bağışlamasanın caiz oluşu babı.

1236- Mu'cemu'l-Kebir (23-234)
Haysemi de Mecma'u'z-Zevaid (4/268)'de kaydedip: "Hadisi, Taberani el-Kebir ve el-Evsat'ta rivayet etmiştir. el-Kebir'in ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

RESULULLAH (A.S)'IN EVLENDİĞİ FAKAT GERDEĞE GİRMEDİĞİ HANIMLARI

Resululah (a.s)'ın evlendiği fakat gerdeğe girmediği hanımlarının sayısı, iki-dir.

Bunlardan birisi Beni Kilab'tandır, diğeri de Kinde'den. Kinde'den olanı Hz. Cevniyye (r.a) diye bilinmektedir. Kilabiyye ile Cevriyye isimlerinin aynı kadın olduğu da söylenmiştir.

Bazı alimler, Resulullah (a.s)'ın gerdeğe girmeksizin evlendiği hanımlarının bu ikisinden daha çok olduğu görüşündedirler. Bu hanımlarına, "mü'minlerin anneleri" denilmemiştir ve onlar için evlilikten doğan haklar da verilmemiştir.

Biz, burada usulümüz çerçevesinde bu konuya ait şartlarımızı taşıyanlardan gelen rivayetleri ele alacağız. Ayrıca odalıkları ve kendilerini Resulullah (a.s)'a bağışlayanlarla ilişkisi olan bazı rivayetleri de zikredeceğiz.

١٢٣٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنَّ ابْنَةَ الْجَوْنِ لَمَّا أُدْخِلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَدَنَا مِنْهَا قَالَتْ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ، فَقَالَ: «لَقَدْ عُذْتِ بِعَظِيمٍ، الْحَقِي بِأَهْلِكِ».

1237- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Bintü Cevn, Resulullah (a.s)'ın yanına konuldu. Allah Resulü (a.s) kendi-sine yaklaşınca:

1237- Buhari (9/36) 68-Kitabu't-Talak 3-Boşayan kişi ve adam karısını talakla karşılar mı babı

***Vadah:** Beyazlık. Abraslıktan kinayedir.*

"Senden Allah'a sığınırım," dedi. O da:

"Büyük birisine sığındın. Ailene katıl," buyurdu."

Nesai'nin rivayetinde (1) ise şöyledir:

"Kilabiyye, Hz. Peygamber (a.s)'in yanına girdiğinde ..." diye başlayıp hadisin kalan kısmına devam etmiştir.

Sindi:

"Ailene katıl, sözünden talak'ın sadece sarih lafızlara bağlı olmadığını, aksine kinai lafızlarla da olabileceğini anlarız." demiştir.

Fethu'l-Bari'de şöyle geçmektedir:

"Doğrusu, isminin Ümeyye bint Nu'man bin Şerahil olmasıdır. Nitekim Ebu Useyd hadisinde de böyle geçmektedir. Bir defasında da Umeyme bint Şerahil denilmiş, dedesine nisbet olunmuştur. İsmi 'Esma idi" de denilmiştir.

İbn Sa'd, Vakıdi-Zühri'nin erkek kardeşinin oğlu - Zühri Urve vasıtasıyla Hz. Aişe (r.a)'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) Kilabiyye ile evlendi...." İbn Sa'd, bölümümüzün hadisinin benzerini zikretmiştir. *"Kilabiyye"* sözü yanlıştır. O Kindiyye'dir. Sanki kelime tashife uğramıştır. Evet, Kilabiyye'ye ait bir başka kıssa da vardır. Onu İbn Sa'd yine Zühri'ye varan bu senedle zikretmiştir ve :

"İsmi Fatıma bint Dahhak bin Süfyan'dır. Resulullah (a.s)'dan Allah'a sığındı, o da kendisini boşadı. Deve pisliklerini toplar ve "Ben bahtsızım" derdi. Hicretin 60. yılında vefat etti" demiştir.

Amr bin Şuayb'dan babası-dedesi tarikıyle şöyle rivayet olunur:

"Kindiyye tahyir vaki olunca, kavmini seçti. Hz. Peygamber (a.s) de onu ayırdı. Daha sonra "Ben bahtsızım" derdi."

Said bin Ebi Hind vasıtasıyla şu şekilde rivayet olunur:

"O (hanım), Hz. Peygamber (a.s)'den Allah'a sığındı. Hz.Peygamber (a.s) de onu salıverdi."

Kelbi tarikıyle de şöyle rivayet olunur:

"İsmi Aliye bint Zabeyan bin Amr'dır."

Yine İbn Sa'd, onun isminin Amre bint Yezid bin Ubeyd olduğunu söyle-

---

1) Nesai (6/150) KitabuT-Talak. Adamın karısına talakla karşılık vermesi babı.

miştir. Yezid bin Cevn'in kızı olduğu da belirtilmiştir. Fakat İbn Sa'd onun, isminde ihtilaf edilen kadın olduğuna da işaret etmiştir. Doğrusu, Resulullah (a.s)'dan Allah'a sığınan kadının Cevniyye olduğudur.

İbn Sa'd, Said bin Abdurrahman tarikıyle şöyle rivayet eder:

"Ondan başka bir kadın Resulullah (a.s)'dan Allah'a sığınmadı."

Bize göre doğru olanı budur. Çünkü bu, küçücük bir hileyle, O'ndan Allah'a sığınan bir tek kadın vaki olmuştur. Bu olaydan sonra haberin yayılmasının ardından, ona oynanan oyunun benzerinin, bir başka kadına da oynanmış olması uzak bir ihtimaldir.

İbn Abdi'l-Berr der ki:

"Hz. Peygamber (a.s)'in Cevniyye ile evlendiğinde icma edilmiştir. Ancak ayrılış sebebi konusunda ihtilaf vardır."

Katade de şöyle demiştir:

"Yanına girdiğinde, kadını çağırdı. O zaman kadın:

"Sen gel," dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) da onu boşadı," derken; "Kadında Amiriyye'de olduğu gibi vadah vardı." da denilmiştir. Bazıları, kadının "Senden Allah'a sığınırım" dediği; Resulullah (a.s)'ın da "Yüce bir makama sığındın. Allah da seni benden sığındırsın" deyip boşadığı gibi bir yanlış zanda bulunmuşlardır. Bu batıldır ve doğru değildir. O'na bu sözü, sadece Beni Anber'den bir kadın söylemiştir. Çok güzel olduğundan Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları kendilerine karşı Resulullah (a.s)'a daha çok sahip çıkmasından korktular ve ona "Resulluh (a.s)'ın kendilerine senden Allah'a sığınırız" denmesinden hoşlandığını söylediler. O da maalesef bu sözü söyledi. Allah Resulü (a.s) de onu boşadı."

Bu konuda gelen rivayetlerin çokluğuna ve Sahih-i Buhari'deki Hz. Aişe (r.a) hadisinde sabit olmasına rağmen, niye bunun batıl oluşuna hükmedilmiştir.

١٢٣٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ذُكِرَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ امْرَأَةٌ مِنَ الْعَرَبِ، فَأَمَرَ أَبَا أُسَيْدٍ أَنْ يُرْسِلَ إِلَيْهَا، فَأَرْسَلَ فَقَدِمَتْ، فَنَزَلَتْ فِي أُجُمِ بَنِي سَاعِدَةَ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى جَاءَهَا، فَدَخَلَ عَلَيْهَا، فَإِذَا امْرَأَةٌ مُنَكِّسَةٌ رَأْسَهَا، فَلَمَّا كَلَّمَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ، قَالَ: «قَدْ أَعَذْتُكِ مِنِّي» فَقَالُوا لَهَا: أَتَدْرِينَ مَنْ هٰذَا؟ قَالَتْ: لاَ، قَالُوا: هٰذَا رَسُولُ اللَّهِ، جَاءَكِ لِيَخْطِبَكِ، قَالَتْ: أَنَا كُنْتُ أَشْقَى مِنْ ذٰلِكَ، قَالَ سَهْلٌ: فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ

حَتَّى جَلَسَ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ، ثُمَّ قَالَ: «اسْقِنَا» ـــ لِسَهْلٍ ـــ قَالَ: فَأَخْرَجْتُ لَهُمْ هٰذَا الْقَدَحَ، فَأَسْقَيْتُهُمْ فِيهِ، قَالَ أَبُو حَازِمٍ: فَأَخْرَجَ لَنَا سَهْلٌ ذٰلِكَ الْقَدَحَ فَشَرِبْنَا فِيهِ، ثُمَّ اسْتَوْهَبَهُ بَعْدَ ذٰلِكَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِالْعَزِيزِ، فَوَهَبَهُ لَهُ.

1238- Buhari ve Müslim, Sehl bin Sa'd (r.a)'dan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s)'a, araplardan bir kadından bahsettiler. O da Ebu Üseyd'e, kadına haber göndermesini emir buyurdu. O da gönderdi ve kadın çıktı geldi ve Beni Sa'ide kalesine (korunağına) misafir oldu. Derken Resulullah (as) çıkıp kadının yanına geldi. Bir de ne görsün, kadın boynunu eğmiş, Resulullah (a.s) kendisiyle konuştuğunda kadın:

"Ben, senden Allah'a sığınırım," dedi. O da:

"Ben de seni kendimden Allah'a sığındırdım," buyurdu. Daha sonra kadına:

"Biliyor musun, bu kim?" dediler.

"Hayır," dedi.

"İşte bu Resulullah (a.s)'dır. Seni istemeye gelmişti," dediler. Kadın:

"Ben bu işe yaramaz çıktım, (söylediğim sözden ötürü hata ettim.)" cevabını verdi."

Sehl demiş ki:

"O gün Resulullah (a.s) gelip, hem kendisi, hem de ashabı, Beni Saide çardağında oturdular. Sonra Sehl'e:

"Bize su ver," buyurdu. Ben de kendilerine bardağı çıkarıp onunla su içirdim."

Ebu Hazim şöyle demiş:

"Sehl o bardağı çıkardı da ondan su içtik. Daha sonra Ömer bin Abdulaziz onu hibe etmesini istedi. O da o bardağı, ona hibe etti."

1238- Buhari (10/98) 74-Kitabu'l-Eşribe 30-Hz. Peygamber (a.s)'ın bardağından ve kabından içme babı.

Müslim (3/1591) 36-Kitabu'l-Eşribe 9-Keskinleşmemiş ve müskir (sarhoş edici) olmamış nebizin mübah oluşu babı.

Ene kuntu eşka min zalike: "Ben bu işe yaramaz çıktım" şeklinde biraz da rahmetli Ahmed Davudoğlu hocamızdan yaptığımız bu çeviri için, "Ben ne bahtsızım" gibi kadının teessüfünü yansıtan bir anlam vermek de mümkündür. Çünkü Resulullah (a.s)'la evlenmek ve onun hanımı olmak gibi bir yüce şerefi kaçırmıştır.

١٢٣٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ، حَتَّى انْطَلَقْنَا إِلَى حَائِطٍ يُقَالُ لَهُ: الشَّوْطُ، حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى حَائِطَيْنِ جَلَسْنَا بَيْنَهُمَا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «اجْلِسُوا هَا هُنَا» وَدَخَلَ، وَقَدْ أُتِيَ بِالْجَوْنِيَّةِ فَأُنْزِلَتْ فِي بَيْتٍ فِي نَخْلٍ، فِي بَيْتِ أُمَيْمَةَ بِنْتِ النُّعْمَانِ بْنِ شَرَاحِيلَ وَمَعَهَا دَايَتُهَا حَاضِنَةٌ لَهَا، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ ﷺ قَالَ: «هَبِي نَفْسَكِ لِي» قَالَتْ: وَهَلْ تَهَبُ الْمَلِكَةُ نَفْسَهَا لِلسُّوقَةِ؟ قَالَ: فَأَهْوَى بِيَدِهِ يَضَعُ يَدَهُ عَلَيْهَا لِتَسْكُنَ، فَقَالَتْ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ، فَقَالَ: «قَدْ عُذْتِ بِمُعَاذٍ» ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقَالَ: «يَا أَبَا أُسَيْدٍ اكْسُهَا رَازِقِيَّيْنِ، وَأَلْحِقْهَا بِأَهْلِهَا».

1239- Buhari, Ebu Üseyd (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'le birlikte çıkıp Şavt denilen hurma bahçesine kadar gitik ve nihayet yolculuğumuza iki hurma bahçesi arasında oturarak son verdik. Hz. Peygamber (a.s):

"Burada oturun" buyurdu ve girdi.

Cevniyye getirilmiş ve hurmalıktaki Ümeyme bint Nu'man bin Şerahil'in evine misafir edilmişti. Ümeyme'nin yanında süt annesi (veya dadısı) da vardı. Hz. Peygamber (a.s) yanına girince:

"Kendini bana bağışla," dedi. O da:

"Hiç kraliçe kendisini tebasına bağışlar mı?" dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) sakinleşmesi için elini uzatıp başına koymak istediğinde kadın:

"Senden Allah'a sığınırım," dedi. O da:

"Yüce bir makama sağındın," buyurdu. Sonra Resulullah (a.s) yanımıza çıktı ve bana:

"Ebu Üseyd, Ümeyme'ye (razikıye denilen beyaz keten kumaştan biçilmiş) iki kat elbise giydir ve ailesine götür." buyurdu."

Bir rivayette de (1) şöyle geçer:

"Ebu Üseyd ve Sehl bin Sa'd'ın şöyle dedikleri rivayet olunmuştur:

1239- Buhari (9/36) 69-Kitabu't-Talak 3-Boşayan kimseye koca, karısını talakla karşılar mı babı.

1) Buhari a.y.

***Şavt Bahçesi:** Medine'de iyi tanınan bir hurma bahçesidir.*

"Hz. Peygamber (a.s), Ümeyme bint Şerahil ile nikah kıydı. Kadın yanına konulunca Resulullah (a.s) elini ona açtı. Sanki kadın bunu hoş görmedi. Allah Resulü (a.s) de, Ebu Üseyd'e, çeyiz hazırlamasını ve iki razıkiye (denilen beyaz keten kumaştan mamul) elbise hediye edilmesini emretti."

Fethu'l-Bari' müellifi şöyle der:

"Nihayet yolculuğumuza iki hurma bahçesi arasında otararak son verdik. Resulullah (a.s) bize "burada oturun" dedi ve girdi. (Yani bahçeye girdi)"

İbn Sa'd'ın, Ebu Üseyd'den rivayetinde ise:

"Resulullah (a.s), Beni Cevn'den bir kadınla evlendi. Bana onu getirmemi emretti. Ben de getirdim ve Zübab Dağı'nın ardındaki bir kaleye misafir olarak bıraktım. Sonra da Hz. Peygamber (a.s)'e gelip haber verdim. Yürüyerek yola çıktı. Bizde yanındaydık."

Zübeb kelimesi, zel harfi ötüreli ve şeddesiz tek noktalı, yani ba harfi ile şeddesiz olarak zübab şeklindedir. Medine'de tanınıp bilinen bir dağdır. Utum (veya utm) kale demektir. Husun denildiği gibi, ucum (hisar) da denir.

İbn Sa'd'ın bir rivayetinde ise şöyle geçer:

"Nu'man, bin Cevn el-Kindi, Hz. Peygamber (a.s)'e İslam'ı kabul etmiş olarak gelip:

"Seni araplar içindeki en güzel dulla evreyim mi?" diye sordu:

Resulullah (a.s) da o kadına nikah kıyıp Ebu Üseyd Sa'di'yi Nu'man'la birlikte gönderdi."

Hadisin kalan kısmını Ebu Üseyd şöyle anlatır:

"Ebu Üseyd, kadını Sa'ideoğulları arasına misafir bırakır. Obanın kadınları sevinçle yanına girerler. Ve çıkıp güzelliğinden söz ederler."

"Resulullah (a.s), Ümeyme bin Şerahil ile evlendi. Belki de Ümeyme kendi erkek kardeşinin kızının evine misafir olmuştu" da denilmiştir. Bu reddedilmiştir. Zira iki senedin kaynağı da birdir. Öyle olduğunu sanmak ancak "fi beytin" lafzının tekrarlanmasından kaynaklanmıştır. Nitekim Ebu Bekir bin Ebi Şeybe, bunu Müsned'inde Buhari'nin hocası Ebu Nu'aym'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Ümeyme, hurmalıktaki bir eve (indirildi)."

Hişam bin Kelbi, bu kadının Esma bint Nu'man bin Şerahil bin Esved bin Cevn el-Kindiyye olduğunu kesinlikle belirtirken, onun isminin Esma

olduğunu, aynı şekilde Muhemmed bin İshak, Muhammed bin Habib ve daha başkaları da kesinlikle belirtmişlerdir. Belki de adı Esma, lakabı Ümeyme'dir. 'Megazi'de Yunus bin Bükeyr'in İbn İshak'tan rivayetinde *'Esma bint Ka'b el-Cevniyye"* şeklinde gelmiştir. Belki soyunda kendisine nisbet edildiği Ka'b isminde birisi vardır. Onun Esma bint Esved bin Nu'man olduğu da söylenmiştir.

"Kendini bana bağışla..." cümlesindeki suka kelimesi hem tabi, hem de teba anlamına kullanılır. Teba, krallar içindir. Çünkü kral, onları sevk eder, yönetir, çeker çevirir, onlar da krala sevk olunurlar ve kral onları istediği gibi kullanır.

İbn Münir der ki:

"Bu davranış o kadında bulunan cahiliyye kalıntılarındandır. Sanki kadın, kraliçeyi, kral olmayanın almasını uzak bir ihtimal olarak görmüştür. Halbuki Resulullah (a.s) peygamber kral olmayı seçmekte serbest bırakılmış da Rebbine tarşı mütevaziliğinden peygamber bir kul olmayı tercih etmişti. Hz. Peygamber (a.s) o kadını cahiliye dönemine yakın bir zamanda yaşıyor olması sebebiyle mazeretinden ötürü sigaya çekmemiştir.

Bir başka ihtimal de kadının Resulullah (a.s)'ı tanımamış olmasıydı. Dolayısıyla Resulullah (a.s)'a karşı böyle konuşmuştur."

Ne var ki, olayın bütün tarikleriyle anlatılışı bu ihtimali ortadan kaldırmaktadır. Kitabu'l Eşribe'nin sonlarında Ebu Hazim tarikiyle Sehl bin Sa'd'ın şöyle anlattığı rivayet olunmuştur:

"Hz. Peygamber (a.s)'e araplardan bir kadının lafı edildi. O da Ebu Üseyd Sa'idi'ye, kadına haber yollamasını emir buyurdu. Kadın da çıktı geldi ve Saideoğulları kalesinde konakladı. Resulullah Oa.s) da çıkıp geldi ve kadının yanına girdi. Bir de ne görsün kadın başını eğmemiş mi? Allah Resulü (a.s) kendisine konuşunca, kadın:

"Senden Allah'a sığınırım," dedi. Resulullah (a.s)'da:

"Ben de seni kendimden Allah'a sığındırdım," buyurdu. Daha sonra kadına:

"Biliyor musun, bu kim? Bu, Resulullah (a.s)'tır. Seni istemeye gelmişti," dediler. Kadın:

"(Demek ki benim bundan nasibim yokmuş) Ben bu işe yaramaz çıktım," dedi."

Bir Açıklama

Şayet ortada bir tek olay olsaydı, ne bölümün hadisindeki *"Onu ailesine götür."*, ne de Hz. Aişe (r.a) rivayetindeki *"Ailene katıl"* sözü olmazdı. Böylece onun, Resulullah (a.s)'ı tanımadığı açığa çıkmış oluyor. Şayet olay bir kaç kez

olmuş olsaydı, ki olmaması için bir sebeb yoktur, bu durumda, ızdırap duyan kadının Kilabiyye olması gerekirdi.

İbn Sa'd, zayıf bir ravi olan Azrami'nin de yer aldığı bir senedle İbn Ömer (r.a)'den şöyle rivayet eder:

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımları arasında Sena bint Süfyan bin Avf bin Ka'b bin Ebi Bekir bin Kilab da vardı. Resulullah (a.s), Ebu Üseyd Sa'idi'yi, Amiroğullarından Amre bint Yezid bin Ubeyd bin Ruas bin Kilab bin Rabia bin Amir adında bir kadını kendisine istemesi için göndermiştir.

Kilabiyye'nin ismine ait değişik rivayetler gelmiştir. Onun, Fatıma bint Dahhak bin Süfyan olduğu söylendiği gibi, Amre bint Yezid bin Ubeyd olduğu da; Sena bint Süfyan bin Avf olduğu da; Aliye bint Zabeyan bin Amr bin Avf olduğu da söylenmiştir. Bazıları, hakkında çeşitli isimler söylenenin bir tek kadın olduğunu söylerken, bazıları da aksine hepsi mevcuttur, ancak onlardan her birisinin bu olay, başından geçenden ayrı bir olaydır, demişlerdir."

İbn Sa'd; *"daha sonra Cevniyye'nin biyografisini vererek, Esma bint Nu'man adındadır"* demiştir. Daha sonra da Abdulvahid ben Ebi Avn tarikiyle şu hadisi tahric etmiştir:

"Nu'man bin Ebi'l-Cevn el-Kindi, Resulullah (a.s)'ın huzuruna müslüman olarak geldi ve:

"Ya Resulullah, seni arapların en güzel dul kadınıyla evereyim mi? Amcaoğlunun nikahı altındaydı, o öldü. Seni de beğeniyor," dedi. Allah Resulü (a.s)'de:

"Evet (ever)," buyurdu.

"O halde onu sana getirecek birisini gönder." dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) onunla birlikte Ebu Üseyd Sa'idi'yi gönderdi..."

Gerisini Ebu Usüyd şöyle anlatır:

"Üç gün oturdum. Sonra kadın bir mahfeye bindirildi ve onunla yola çıkıp Medine'ye geldim ve onu Saideoğullarına misafir ettim. Resulullah (a.s)'ın yanına gidip haber verdim" Hadis bu şekilde devam etmektedir.

İbn Ebi Avn şöyle demiştir:

"Bu olay hicretin 9. yılının rebiülevvel ayında olmuştu."

Sonra bir başka tarikla Ömer bin Hakem'in Ebu Üseyd'in şöyle anlattığını rivayet eder:

"Resulullah (a.s) beni, Cevniyye'ye gönderdi. Onu getirip Saideoğulları kalesine misafir ettim. Ondan sonra da Resulullah (as)'a gelip haber verdim. Yaya olarak yola çıkıp kadının yanına geldi..." Ve hadis, bu şekilde devam etmektedir.

Said bin Abdurrahman bin Ebza tarikiyle da *"Cevniyye'nin isminin Esme bint Nu'man bin Ebi'l-Cevn olduğunu, kendisine, "Resulullah (a.s)'tan Allah'a sığın! Zira böyle demen, O'nun katında senin için en büyük hazdır," denildiğini, güzelliği görülünce kendisine hile yapıldığını, Resulullah (a.s)'a onu böyle söyleten kişinin ismi verilince:*

"Onlar da Yusuf'un sahibeleri gibidirler, hileleri de..." buyurduğunu rivayet etmiştir. Bu kadının, başından geçen olay, Ebu Hazim'in Sehl bin Sa'd'dan yaptığı rivayete irca edilebilecek kadındır. Bölümün hadisinde, Hz. Aişe (r.a) rivayeti ile geçen olayın da buna ircası mümkündür. Onda sadece istiaze vardır. Fakat Ebu Üseyd hadisindeki olayda, bu olaya ters bir çok şey vardır. Olayın birkaç defa olması ihtimali böylece güçlülük kazanmıştır. Ayrıca Ebu Üseyd hadisinde geçen kadının isminin Ümeyme, Sehl hadisindekinin isminin de Esma olması ihtimali kuvvetlenmiş oluyor. En doğrusunu Allaha bilir... Resulullah (a.s) efendimiz Ümeyme'ye nikah kıymış ondan sonra ayrılmıştır. Fakat buna nikah kıymamış, sadece onu istemeye gelmiştir.

"Elini uzattı" demek, elini ona doğru uzattı demektir. İbn Sa'd rivayetinde, *"onu öpmek için elini uzattı, kadından uzak olunca oturdu ve öptü,"* şeklinde geçmektedir.

Yine İbn Sa'd'ın bir rivayetinde:

"Kadının yanına bir kadın girdi. En güzel kadınlardandı. O giren kadın:

"Sen kraliyet ailesindensin. Resullah (a.s)'ın yanında nasibin olmasını istiyorsan, yanına geldiğinde O'ndan Allah'a sığın," dedi" şeklinde geçmektedir.

Bir rivayette de şöyledir:

"Hz. Aişe (r.a) ile Hz. Hafsa (r.a) gelir gelmez, yanına girerek başını tarayıp kına yaktılar. Sonra ikisinden birisi:

"Peygamber (a.s) yanına girdiğinde, kendisine "Senden Allah'a sağınırım" diyen kadından hoşlanır," dediler.."

İbn Sa'd'ın bir rivayetinde de:

"Resulullah (a.s) (elbisesinin) yenini yüzüne tutarak, üç defa:

"Büyük bir makama sığındın" dedi." diye geçer.

Yine İbn Sa'd'ın bir rivayetinde de Resulullah (a.s)'ın:

"Allah'a mı sığınmıştın? (Allah'a sığınıyorsun?) " dediği geçer.

İbni Tin şöyle demiştir:

"Ya farz olarak, ya da memnun etmek ve ihsanda bulunmak için o kadına böylece mut'a vermiştir. Mut'a'nın hükmü, 'Kitabu'n-Nafakat'ta ele alınmıştır.

"Onu ailesine götür" sözü üzerine İbn Battal der ki:

"Bunda, onun kadına talakla karşılık verdiğine dair bir şey yoktur. Buna İbn Münir, bölümün ilk hadislerinden olan Hz. Aişe (r.a) hadisinde geçen ifadeyle itiraz etmiştir. Bu, Hz. Peygamber (a.s)'in ona önce "ailene katıl", sonra da Ebu Üseyd'in yanına çıktığında ona "Onu ailesine götür!" dei iştir şeklinde te'vil edilir. Dolayısıyla bunlar arasında bir zıtlık yoktur. Birincisi ile talakı, ikincisi ile de lafzın hakikatini istemiştir. O da, onu ailesine geri götürmesidir. Çünkü Ebu Üseyd, daha önce zikrettiğimiz gibi onu getiren kişidir. Nitekim İbn Sa'd'ın Ebu Üseyd'den yaptığı bir rivayette de Ebu Üseyd şöyle demiştir:

"Bana emir verdi ve onu kavmine iade ettim."

Yine İbn Sa'd'ın bir rivayetinde Ebu Üseyd:

"Onu (obasına, kabilesine) ulaştırdığımda bağrışıp çağrışarak:

"Şüphesiz sen, ne bereketsizmişsin. Sana ne oldu?" dediler. O da:

"Oyuna geldim," diye cevap verdi.

Ebu Üseyd:

"(Bu hanım), Hz. Osman (r.a)'ın halifeliği döneminde vefat etti." demiştir.

Ravileri arasında Kelbi'in de bulunduğu bir senedle şöyle rivayet olunmuştur:

"(Bu olaydan sonra) Muhacir bin Ebi Ümeye onunla evlenmiştir. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a) kadını cezalandırmak istemiş, o da:

"Resulullah (a.s) bana hicabı örtmedi ve mü'minlerin annesi diye de adlandırılmadım," demiştir. Hz. Ömer (r.a) de ona dokunmamıştır."

Vakidi'den ise şöyle rivayet olunur:

"Daha sonra onunla İkrime bin Ebi Cehl'in evlendiğini söyleyeni duydum" demiş fakat *"bu sabit değildir"* diye ilave etmiştir. Belki de İbn Battal, bununla, onun kadına talak lafzıyla karşılık vermediğini ifade etmek istemiştir.

İbn Sa'd, Hişam bin Urve vasıtasıyla şöyle tahric etmiştir:

"Velid bin Abdulmelik Urve'ye soru sormak için mektup yazmış. Urve de ona şöyle cevap vermiş:

"Hz. Peygamber (a.s) Cevnoğullarının kızkardeşi hariç, Kindli bir kadınla evlenmemiştir. Medine'ye geldiğinde kadına bakmış ve zifafa girmeksizin derhal boşanmıştır."

"Onu boşamıştır." sözünün, kaydettiğimiz lafızla olması ihtimali vardır. Ona talak lafzıyla karşılık vermesi de mümkündür."

Bazı alimler, Hz. Peygamber (a.s)'in onunla evlenmemiş olduğunu söylemişlerdir. Çünkü nikah akdinin kıyılış şekli zirkedilmemiştir. O halde onu nasıl boşayabilir? Evlenmeyen bir kişi, evlenmediği hanımını nasıl boşayabilir? diye itiraz edilmiştir.

Resulullah (a.s)'ın, kendisini, kadından ve velisinden izin alınmaksızın evlendirme gibi bir özelliği bulunuyordu. Ve Allah Resulü (a.s)'nün sırf haber göndermesi, getirtmesi ve rağbet etmesi bu konuda yeterli oluyordu.

"Kendini bana bağışla" sözü de hatırını hoş etmek ve gönlünü çekmek içindir. Zaten İbn Sa'd rivayetindeki *"Hz. Peygamber (a.s), kadının babasıyla mehrinin miktarı hakkında anlaştı. Babası: "O, sana rağbet etmiş ve nişanlanmıştır" dedi"* sözü de bunu desteklemektedir.

١٢٤٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَنَسٍ وَعِنْدَهُ ابْنَةٌ لَهُ، قَالَ أَنَسٌ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ تَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسَهَا، قَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! أَلَكَ بِي حَاجَةٌ؟ فَقَالَتْ بِنْتُ أَنَسٍ: مَا أَقَلَّ حَيَاءَهَا! وَاسَوْأَتَاهُ، وَاسَوْأَتَاهُ، قَالَ: هِيَ خَيْرٌ مِنْكِ، رَغِبَتْ فِي النَّبِيِّ ﷺ فَعَرَضَتْ عَلَيْهِ نَفْسَهَا.

1240- Buhari, Sabit el-Dennani (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes'in yanındaydım. Yanında kızı vardı. Enes dedi ki:

"Hz. Peygamber (a.s)'e bir kadın gelerek kendisini teklif etti ve:

"Ya Resulullah, bana ihtiyacın var mı?" dedi. Bunun üzerine Enes'in kızı:

"Hayası ne de azmış! Vah kötü davranışına, vah kötü davranışına" dedi. Enes de:

1240- Buhari (9/174) 67-Kitabu'n-Nikah 32-Kadının kendisini salih bir adama teklif etmesi babı

"O senden daha hayırlıdır (ey kızım). Hz. Peygamber (a.s)'e rağbet etmiş ve kendisini ona teklif etmiştir" dedi."

Bir Açıklama

Fethu'l Bari'de şöyle geçer:

"Yanında kızı vardı." Kızın ismi üzerinde durmuyorum, ama sanıyorum o kız, Ümeyne idi."

"Bir kadın gelip" sözünde, o kadının ismini tesbit etmenin üzerinde durmayı gerekli görmedik. Kendini bağışlayanlar arasında isimleri daha önce geçenlerden kıssasını bildiğimiz Leyla bint Kays Hatim'e de olabilir. Başından bu olayın geçtiği kadının, Sehl hadisindekinden başkası olduğunu sanıyoruz."

İmam Buhari, bundan sonra kendisini bağışlayan kadın hakkındaki Sehl bin Sa'd hadisini "mutavvel" olarak zikretmiştir. Bunun açıklanmasına ilerideki bir bölümde tekrar temas edeceğiz.

Her iki hadisde de kadının, kendisini bir erkeğe teklif etmesinin; ona rağbet ettiğini bildirmesinin ve bu konuda ayıplanmamasının caiz olduğu hükmü çıkmaktadır. Ayrıca kadının kendisini teklif ettiği erkeğin, tercihte serbest olduğu, ama ona reddettiğini açıkça söylemeyip susmasının caiz olduğu hükmü de bulunmaktadır.

Mihleb şöyle der:

"Hadisten, erkeğin o kadını ancak kendine ona karşı bir rağbet hissettiğinde nikahlaması gerektiği çıkarılabilir. İleride geleceği gibi, bundan dolayı bakışını kadına dikmiş ve başını eğmiştir."

Bu hadiste, alimin ve kendisinden bir ihtiyaç istenen kimsenin, yardım edemezse bile susmasının caiz olduğu hükmü de vardır.

١٢٤١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمْ يَكُنْ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ امْرَأَةٌ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لَهُ.

1241-Taberani, İbn Abbas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in yanında, kendisini O'na bağışlamış bir kadın olmamıştır."

١٢٤٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: كَانَتْ

1241-Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/259)'de zikrederek: "Hadisi, Taberani rivayet etmiş olup ravileri sikadır" demiştir.

خَوْلَةُ بِنْتُ حَكِيمٍ مِنَ اللاَّتِي وَهَبْنَ أَنْفُسَهُنَّ لِلنَّبِيِّ ﷺ ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ: أَمَا تَسْتَحِي الْمَرْأَةُ أَنْ تَهَبَ نَفْسَهَا لِلرَّجُلِ ؟ فَلَمَّا نَزَلَتْ: ﴿تُرْجِي مَنْ تَشَآءُ مِنْهُنَّ﴾ قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! مَا أَرَىٰ رَبَّكَ إِلاَّ يُسَارِعُ فِي هَوَاكَ.

1242- Buhari ve **Müslim,** Urve vasıtasıyla Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Havle bint Hakim, kendisini Hz. Peygamber (a.s)'e bağışlayanlardandı. Hz. Aişe (r.a):

"Bir kadın kendisini bir erkeğe bağışlamaktan utanmaz mı? dedi."

"Onlardan dilediğini bırakır, dilediğini yanına alırsın," (1) ayeti inince, dedim ki:

"Ya Resulullah, Rabbinin de ancak senin heva-yı nefsin uğrunda yarıştığını görüyorum."

Bir başka rivayette (2) de:

"Ben, kendisini Resulullah (a.s)'a bağışlayanları kıskanıyordum..." demiş ve hadisin benzerini ele almıştır.

Bir başkasında da (3) Hz. Aişe (r.a) şöyle der:

"Şu ayet '."Onlardan dilediğini bırakır, dilediğini yanına alırsın" (4) ayeti indikten sonra, Resulullah (a.s) bizden bir kadının gününde (başka bir hanımın yanına girmek istediğinde) izin isterdi."

Ravi der ki: *"Hz. Aişe (r.a)'ye:*

"Sen ne diyordun?" dedim.

"Ben de ona şayet bu bana ise, ey Allah'ın Resulü, senin üstüne hiç kimseyi

---

1242- Buhari (9/164) 67-Kitabu'n-Nikah 29-Kadının kendisini birisine bağışlama hakkı var mıdır? babı
Müslim (2/1085) 17-Kitabu'r-Rada 14-Kadının, nöbetini, kumasına bağışmasanın caiz oluşu babı.

1) Ahzab Suresi: 51

2) Buhari (8/94) 65-Kitabu't-Tefsir Bab: 7
Müslim a.y.

3) Buhari a.y.

4) Ahzab Suresi: 51

tercih etmek istemiyorum," diyordum."

Bir Açıklama

Sindi şöyle demiştir:

"Bir kadın utanmaz mı?" sözünü, Hz. Aişe (r.a) bu davranışı kötülemek ve kadınları Resulullah (a.s)'dan uzaklaştırmak için söylemiştir. Allah Resulü (a.s)'ne kendilerini bağışlayıp da evlendiği kadınların sayıları artmasın diye...."

Kurtubi der ki:

"Bunun sebebi, güçlü kıskançlıktır. Değilse Hz. Aişe (r.a), Allahu Teala'nın bunu ona bir ayrıcalık olarak mübah kıldığını ve kadınların Resulullah (a.s)'ın bereketinin büyüklüğünden dolayı bu konuda mazur ve teşekkürü hak etmiş olduklarını bilmekteydi. Gerçekten de yakınlıktan daha şerefli bir makam olamazdı. Özellikle etlerin karıştığı ve organların birbirine girdiği bir makamdan..."

"Dedim ki: Senin Rabbin de...." sözü, bu uzaklaştırma ve kötülemeden Allahu Teala'nın da Hz.Peygamber (a.s)'i memnun etmekteki gayretini görünce, terketteğinden kinayedir. Yani kadınları bundan sakındırıyordum. Ne zaman ki, Allah (c.c)'ın da Hz. Peygamber (a.s)'i memnun etmek istediğini gördüm, bundan sonra Resulullah (a.s)'ın rızasına saygı göstermek için bu davranışı terkettim."

İmam Nevevi der ki:

"Rabbinin de senin heva-yı nefsin uğrunda yarıştığını görüyorum," sözü, yükünü hafifletip bazı konularda sana kolaylıklar sağlıyor, bundan dolayı hayırdır anlamındadır."

Şöyle de izah edilmiştir:

Hz. Aişe (r.a) bu sözü kıskançlığından ve nazından söylemiştir. Değilse Hz. Peygamber (a.s)'e heva-yı nefsi izafe etmek uygun değildir. Zira O (a.s), Allah Teala'nın şu *"O heva-yı nefsinden konuşmaz"* (1) sözünden de anlaşıldığı gibi Resulullah (a.s) heva-yı nefsten münezzehtir ve kişinin heva-yı nefsine uymasını yasaklayanlardandır. Eğer *"Seni memnun etmek için"* deseydi daha doğru olurdu. Ancak şöyle de denilebilir: Kötülenen, hidayetten uzak olan heva-yı nefstir. Nitekim Allahu Teala da *"Allah'tan bir hidayet olmaksızın heva-yı nefsine tabi olandan daha sapık olan kimdir?"* (2) buyurur. En

---

1) Necm Suresi: 3

2) Ahzab Suresi: 50 (Bu ayette geçen "... eğer mü'min bir kadın, kendisini peygambere bağışlarsa..." sözü, bu bölümdeki hadislerde de sık sık geçen "kendini ona bağışlayan kadınlar" ifadesi, mehir istemeksizin, mehrini bağışlayarak kendini Hz. Peygamber (a.s)'e teklif eden kadınlar anlamındadır.

doğrusunu Allah bilir...

İmam Nevevi der ki:

"Bu, Resulullah (a.s)'ın özelliklerindendir. Yani kendisini O'na bağışlayanlarla mehirsiz evlenme özelliği... Allahu Teala da: " diğer mü'minlere değil, sırf sana mahsus" (1) buyurmuştur. Alimler bu ayet hakkında ihtilaf etmişlerdir. "Diğer mü'minlere değil sırf sana mahsus..." Bu ayet, Allahu Teala'nın şu "Bundan sonra artık sana (başka kadınlar(la evlenmek), bunları başka eşlerle değiştirmek helal değildir." (2) ayetini neshetmiştir ve O'nun dilediği ile evlenmesini mübah kılmıştır, denildiği gibi; hayır, bu ayet sünnetle neshedilmiştir de denilmiştir."

Zeyd bin Erkam:

"Resulullah (a.s), bu ayet indikten sonra Meymune, Müleyke, Safiyye ve Cüveyriyye ile evlendi," demiştir.

Hz. Aişe (r.a):

"Resululah (a.s), kadınlar ona helal kılınmadan vefat etmedi." demiştir. Bunun tersi de yani ." *Kadınlar sana helal değildir"* ayeti kerimesinin *"Dilediğini alır, dilediğini bırakırsın"* ayeti kerimesini neshettiği de söylenmiştir. İlki daha doğrudur. Şafiiler *"en doğrusu, Resulullah (a.s) hanımlarının yanısıra evlenmek istediği diğer kadınlarla da mübah kılınmadan vefat etmemiştir,"* demişlerdir.

Fethu'l-Bari'de de şöyle geçmektedir:

"Kendilerini hibe ettiler" sözü, kendisini bağışlayanların birden çok olduğunu açıkça gösterir. Nitekim Kitabu'n-Nikahta Sehl bin Sa'd hadisi şöyledir:

"Bir kadın:

"Ya Resulullah, ben kendimi sana bağışladım," dedi." Hadis böyle başlayıp devam etmiştir.Bu hadiste, o kadını Hz. Peygamber (a.s)'den isteyen sahabinin, başından geçenler de anlatılmaktadır. Resulullah (a.s) ona:

"Demirden de olsa bir yüzük edin" buyurmuştur."

Enes'in rivayet ettiği bir hadiste de şöyle geçer:

"Bir kadın, Hz. Peygamber (a.s)'in yanına gelerek:

"Benim bir kızım var" dedi ve güzelliğinden bahsetti. "İşte ben, senin onunla evlenmeni tercih ettim," dedi. Resulullaha (a.s):

---

1) Kasas Suresi: 50
2) Ahzab Suresi: 52

"Kabul etttim dedi. Kadın, "asla kabul etmemişti" deyinceye kadar konuştu durdu. O zaman Resulullah (a.s):

"Kızına ihtiyacım yok," buyurdu."

Hadisi, Ahmed de çıkarmıştır. Bu kadın kuşkusuz başka bir kadındır.

İbn Ebi Hatim de, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'e kendisini bağışlayan, Havle bint Hakim'dir."

Şa'bi tarikiyle şöyle rivayet olunmuştur:

"Hz. Peygamber (as)'e kendisini bağışlayanlardan birisi de Ümmü Şureyk'tir." Bu rivayeti Nesai, Urve tarikiyle tahric etmiştir.

Ebu Ubeyde Ma'mer bin Müsenna'ya göre ise, kendini Resulullah (a.s)'a bağışlayanlardan birisi de Fatıma bint Şurayh'tır.

Ayrıca, Leyla bin Hatim'in de O'na kendisini hibe edenlerden olduğu söylenmiştir.

Zeyneb bint Huzeyme de onlardandır. Yukarıdaki rivayet, Şa'bi'den gelmiş olup sabit değildir.

Bir de Havle bint Hakim vardır ki, (bunu açıklayan) hadis, Sahih-i Buhari'de yer almıştır.

Katade kanalıyla İbn Abbas'tan rivayet olunur:

"Kendisini Hz. Peygamber (a.s)'e bağışlayan hanım, Meymune bint Hariti'dir." Bu hadis, munkatı'dir. Aynı hadisi mürsel olarak başka bir yönden rivayet etmiştir, ama isnadı zayıftır.

Semmak'ın İkrime vasıtasıyla İbn Abbas (r.a)'tan yaptığı şu rivayet ise bu rivayete ters düşmektedir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında, kendisini ona bağışlamış bir kadın olmamıştır." Bu hadisi, Taberani tahric etmiş olup, isnadı da hasendir. Hadiste ifade edilmek istenen, kendisine mübah bile olsa Resulullah (a.s)'ın kendisini ona bağışlayanlardan hiçbiri ile zifafa girmediği konusudur. Zira bu, *"Eğer peygamber onu (o kadını) nikahlamak isterse...."* ayetine göre O'nun isteğine bağlıdır. Hz. Aişe (r.a), bu hadiste Allahu Teala'nın *"... Bunlardan istediğini bırakır..."* ayetinin sebeb-i nüzulünü açıklamış ve *"... mü'min bir kadın, eğer kendisini peygambere bağışlarsa..."* ayetine de *"... onlara (yani mü'min erkeklere) eşleri ve cariyeleri hakkında neyi farz kılmış olduğumuzu bildirmiştik..."* ayetine de işaret etmiştir.

İbn Merduye, İbn Ömer ve İbn Abbas'tan rivayet etmiştir:

"Onlara, nikahın ancak bir veli ve iki şahitle olmasını farz kılmıştı."

"Rabbinin de ancak senin heva-yı nefsin uğrunda yarıştığını görüyorum" sözünün anlamı, Allah'ın da ancak beğenip, seçtiğin şeyler konusunda istediğini geciktirmeksizin icad ediverdiğini görüyorum, demektir.

"...onlardan istediğini bırakır..." demek kasm yapmaksızın daha sonraya bırakırsın demektir. Cumhur'un görüşü budur. Taberi, İbn Abbas, Mücahid, Hasen, Katade, Ebu Rezin ve başkalarından ve yine Taberi Şa'bi'den naklederek Allahu Teala'nın *"... onlardan istediğini bırakır...."* sözü hakkında der ki:

"Onlar, Hz. Peygamber (a.s)'e kendilerini bağışlamış olan kadınlardır. Bazıları ile gerdeğe girmiş, bazılarını da tehir ederek nikahlamamıştır. Bu şazdır. Mahfuz olan, onun daha önce de geçtiği gibi, kendisini bağışlayanlardan hiçbirisi ile gerdeğe girmemiş olmasıdır."

"Onlardan istediğini bırakır, istediğini de yanına alırsın..." ayetinin manası şudur: Hz. Peygamber (a.s), bazı hanımlarını boşamağa niyet etmişti ona:

"Bizi boşama da bize istediğin gibi kasm yap (gün ayır)," dediler. Bunun üzerine Resulullah (a.s) yanına aldığı hanımları arasında kasmı eşit yapıyor ve geri kalanlar için de dilediği gibi kasm yapıyordu ki, bunlar nöbetini tahir ettikleri bir başka ifadeyle geriye bıraktıkları idi.

KONUNUN ÖZETİ

"(Nöbetini) geriye bırakır..." ayetinin tefsirini birkaç görüşe indirgeyebiliriz:

1) Boşadığı, ancak elinde tuttukları hanımları,

2) Boşamaksızın, gün ayırarak Hz. Peygamber (a.s)'in ayrılmadığı hanımları,

3) Kendisini bağışlayanlardan dileyip kabul olunan ve dileyip reddolunan hanımları.

Hem bölümün hadisi, hem de ondan önceki hadis, bunu desteklemektedir. Fakat lafzın her üç manaya gelme ihtimali de vardır.

Hz. Aişe (r.a)'nin anlattığı Hz. Peygamber (a.s)'in onlardan izin istemesinden anlaşılan, onun hanımlarından hiçbirinin nöbetini geriye bırakmadığı, yani onlardan ayrılmadığı anlamıdır. Zühri'nin de görüşü böyledir.

İbn Hatim'in tahric ettiği bir rivayette de şöyle geçmektedir:

"Onun, kadınlarından birisinin (nöbetini) tahir ettiğini bilmiyorum."

Katade'den, Hz. Peygamber (a.s)'in, istediği gibi kasm yapmakta serbest bırakıldığı ama, O'nun ancak eşit kasm yaptığı da rivayet olunmuştur.

"Hz. Peygamber (a.s) kadından gününde izin isterdi." Yani kadının nöbetinin olduğu günde, diğer bir hanımına gitmek istediğinde, izin isterdi demektir.

Bu ayetin peşinden gelen *"Bundan sonra sana hiçbir kadın (...) helal değildir"* ayet-i kerimesindeki yasak konusunda da amaç, zikrolunan vasıflardan sonradır. Bir sınıf kadın değil de, bir başka sınıf kadın mı ona helal oluyordu; yoksa tahyir anında mevcut kadınlardan sonra diğer kadınlar mı O'na helal oluyordu şeklinde iki görüş arasında ihtilaf edilmiştir. Übeyy bin Ka'b ve kendisini onaylayanlar, birinci görüşü tercih etmişlerdir. İbn Abas ve kendisini onaylayanlar da ikinci görüşü benimsemişlerdir. Bunun, ezvac-ı tahiratın, Hz. Peygamber (a.s), tercih edişlerine mükafat olarak böyle olduğudur. Evet, gerçekten de sözü edilen tahyir olayından sonra Hz. Peygamber (a.s) yeniden hiç bir kadınla evlenmemiştir ama bu durum, ihtilafı ortadan kaldırmaz. Nitekim Tirmizi ve Nesai, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s), kadınlar kendine helal kılınmadan vefat etmemiştir." İbn Ebi Hatim de, Ümmü Seleme (r.a)'den benzerini tahric etmiştir.

١٢٤٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَتْ: يَارَسُولَ اللَّهِ! جِئْتُ أَهَبُ نَفْسِي لَكَ، فَنَظَرَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَصَعَّدَ النَّظَرَ فِيهَا وَصَوَّبَهُ، ثُمَّ طَأْطَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأْسَهُ، فَلَمَّا رَأَتِ الْمَرْأَةُ أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ فِيهَا شَيْئًا جَلَسَتْ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَزَوِّجْنِيهَا، فَقَالَ: «فَهَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ؟» فَقَالَ: لاَ وَاللَّهِ يَارَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: «اذْهَبْ إِلَى أَهْلِكَ فَانْظُرْ: هَلْ تَجِدُ شَيْئًا؟» فَذَهَبَ، ثُمَّ رَجَعَ، فَقَالَ: لاَ وَاللَّهِ، مَا وَجَدْتُ شَيْئًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «انْظُرْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ» فَذَهَبَ، ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ: لاَ وَاللَّهِ يَارَسُولَ اللَّهِ، وَلاَ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ، وَلَكِنْ هٰذَا إِزَارِي ــ قَالَ سَهْلٌ: مَالَهُ رِدَاءٌ ــ فَلَهَا نِصْفُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَا تَصْنَعُ بِإِزَارِكَ؟ إِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ، وَإِنْ لَبِسَتْهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْ شَيْءٍ» فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى إِذَا طَالَ مَجْلِسُهُ قَامَ، فَرَآهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُوَلِّيًا،

فَأَمَرَ بِهِ فَدُعِيَ، فَلَمَّا جَاءَ قَالَ: «مَاذَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ؟» قَالَ: مَعِيَ سُورَةُ كَذَا، وَسُورَةُ كَذَا ـــ عَدَّدَهَا ـــ قَالَ: «تَقْرَؤُهُنَّ عَنْ ظَهْرِ قَلْبِكَ؟» قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «اِذْهَبْ، فَقَدْ مَلَّكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ».

1243- Buhari ve Müslim, Sehl bin Saidi'den (r.a) rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s)'a bir kadın gelerek:

"Ya Resulullah, kendimi sana bağışlamaya geldim," dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) onu tepeden tırnağa süzdü. Sonra da başını eğdi. Kadın, onun kendisi hakkında bir karar vermediğini görünce oturdu. Derken Resulullah (a.s)'ın ashabından birisi kalkarak:

"Ya Resulullah, eğer senin bu kadına bir ihtiyacın yoksa, onu benimle evlendiriver," dedi. O da:

"Sende (verecek) birşey var mı?" diye sordu.

"Yok vallahi ya Resulullaha," dedi. Resulullah (a.s) da:

"Sen evine git de, birşey bulabilecek misin bak," buyurdu. Bunun üzerine gitti. Daha sonra geri geldi ve:

"Yok vallahi. Hiçbir şey bulamadım," dedi. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s):

"Demirden bir yüzük olsun (bulmaya) bak," buyurdu. O sahabi gitti, sonra geri geldi ve:

"Yok vallahi, ya Resulullah! Demirden bir yüzük bile (yok)... Ama işte kaftanım -Sehl: "Ridası yoktu," demiştir- bunun yarısı, kadının olsun," dedi. Resulullah (a.s) da:

"Senin kaftanını ne yapsın? Onu sen giymiş olsan, kadının üzerinde birşey kalmayacak, o giyse, senin üstünde birşey kalmayacak," buyurdu. Derken o sahabi oturdu. Bir hayle oturduktan sonra kalktı. Dönüp giderken Resulullah (a.s) onun gittiğini görerek çağırılmasını emretti ve çağırıldı. Geldiğinde Allah Resulü (a.s):

"Kur'an'dan ezberinde neler var?" diye sordu.

"Şu sure, bu sure" diyerek ezberindeki sureleri saydı. Resulullah (a.s):

1243- Buhari (8/524) 65-Kitabu't-Tefsir. Bab: 7
Müslim (2/1040) 16-Kitabu'n-Nikah 13-Mehir babı.

"Onları ezberinden okuyabilir misin?" diye sordu tekrar.

"Evet" dedi.

"Haydi git. Onu sana, Kur'an'dan ezbere bildiklerin karşılığında verdim," buyurdu."

Bir hadiste (1) de şöyle bir fazlalık vardır:

"Haydi git. Onu seninle everdim. Ona Kur'an öğret."

Fudayl bin Süleyman hadisinde ise (2) şöyledir:

"Onu tepeden tırnağa süzdü. Ama cevap vermedi. O zaman ashabdan biri

"Onu benimle ever," dedi. Aynı hadiste

"... ama şu bürdemi ikiye bölüp yarısını ona verir, yarısını da ben alırım," dedi. Resulullah (a.s)'da:

"Kur'an'dan ezbere bir şey biliyor musun?" buyurdu.

"Evet," dedi.

"Haydi git. Onu Kur'an'dan ezbere bildiklerin karşılığında everdim," buyurdu."

İbnu'l-Medini'nin rivayetinde (3) de şöyle geçer:

"Ben Resulullah (a.s)'ın yanındaki bir topluluğun arasındaydım. Birden bir kadın ayağa kalkıp:

"Ya Resulullah, o, sana kendisini bağışlamıştır, hakkında görüşünü belirt," dedi. Allah Resulü (a.s) ona hiç cevap vermedi. Sonra (yine o kadın) kalkıp:

"Ya Resulullah, o (kadın) sana kendisini bağışlamıştır. Hakkında görüşünü belirt," dedi. Resulullah (a.s) (yine) hiç cevap vermedi. Üçüncüsünde (tekrar) kalkıp:

"O (kadın) sana kendisini bağışlamıştır, hakkında görüşünü belirt," dedi. O zaman bir adam kalkıp:

"Ya Resulullah, onu bana nikahla," dedi."

Bir başka rivayette de (1) özetle şöyledir:

---

1) Müslim a.y.

2) Buhari (9/188) 67-Kitabu'n-Nikah 37-Veli kendisi (velayetinde olan kadını) isteyense babı.

3) Buhari (9/20) 67-Kitabu'n-Nikah 50-Mehirsiz Kur'an'la evlendirme babı.

"Hz. Peygamber (a.s) bir adama:

"Evlen; demirden bir yüzükle bile olsa," buyurdu."

١٢٤٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلاً كَانَ يُتَّهَمُ بِأُمِّ وَلَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَلِيٍّ: «اِذْهَبْ فَاضْرِبْ عُنُقَهُ» فَأَتَاهُ فَإِذَا هُوَ فِي رَكِيٍّ يَتَبَرَّدُ فِيهَا، فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ: اُخْرُجْ، فَنَاوَلَهُ يَدَهُ، فَأَخْرَجَهُ فَإِذَا هُوَ مَجْبُوبٌ لَيْسَ لَهُ ذَكَرٌ، فَكَفَّ عَلِيٌّ عَنْهُ، ثُمَّ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّهُ لَمَجْبُوبٌ، مَالَهُ ذَكَرٌ.

1244- Müslim, Enes bin Malik (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Bir adam, Resulullah (a.s)'ın cariyesiyle itham olunuyormuş. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s), Hz. Ali (r.a)'ye:

"Git de boynunu vur" buyurmuş. Hz. Ali (r.a) adamın yanına gelmiş. Bir de bakmış ki, bir kuyunun içinde serinlemekte. Hz. Ali (r.a) ona:

"Çık, demiş ve elini tutmuş çıkarmış. Bakmış ki, adam mecbub, erkeklik organı yok. Hz. Ali (r.a) hemen ondan elini çekmiş. Sonra da Resulullah (a.s)'a gelerek:

"Ya Resulullah, o mecbubdur, erkeklik organı yoktur" demiş."

İmam Nevevi der ki:

"Belki de o adam, münafıktı ve başka bir sebepten ölümü haketmişti. Ve bu, zinadan dolayı değil de münafıklığından ve başka birşeyden dolayı öldürülmesi için harekete geçirici bir unsur sayılmıştı. Ama Hz. Ali (r.a) onun zina sebebiyle öldürüleceğine dayandığından zina unsuru ortadan kalktığına göre, öldürmeye gerek olmadığına ictihad etmiş ve ondan el çekmiştir."

١٢٤٥ــ رَوَى أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نُهِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَصْنَافِ النِّسَاءِ، إِلاَّ مَا كَانَ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ الْمُهَاجِرَاتِ قَالَ:

1244- Müslim (4/2139) 49-Kitabu't-Tevbe 11-Peygamber (a.s)'in hareminin şüpheden beri oluşu babı.

1) Buhari (9/216) 67-Kitabu'n-Nikah 51-Eşya ve demir yüzükle mehir babı.

﴿لاَيَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلاَ أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلاَّ مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ﴾ فَأَحَلَّ اللَّهُ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ﴿وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ﴾ وَحَرَّمَ كُلَّ ذَاتِ دِينٍ غَيْرِ الْإِسْلاَمِ، ثُمَّ قَالَ: ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وَقَالَ: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللاَّتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ: ﴿خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وَحَرَّمَ مَا سِوَى ذَلِكَ مِنْ أَصْنَافِ النِّسَاءِ.

1245-Ahmed ve **Tirmizi,** İbn Abbas (r.a)'tan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Mü'mine ve muhacire olanlar hariç, Resulullah (a.s)'ın her tip kadınla evlenmesi yasaklanmıştı:

"Bundan sonra, sana hiçbir kadın, cariyelerin bir yana, güzellikleri ne kadar hoşuna giderse gitsin, hiçbirini boşayıp başka bir eşle değiştirmen helal değildir." Peşinden Allahu Teala Resulullah (a.s)'a mü'mine genç kadınlarını helal kıldı. "... mü'mine bir kadın kendisini Hz. Peygamber (a.s)'e bağışlarsa..." (1) ayeti ile İslam'dan başka bir dine mensup olanların hepsini haram kıldı. Sonra da:

"Kim imanı inkar ederse, amelleri boşa gider. O, ahirette de kaybedenlerdendir." (2) buyurdu. Yine:

"Ey Peygamber, mehirlerini verdiğin eşlerini ve Allah'ın sana ganimet olarak verdiği cariyelerini helal kıldık." ayetinden "mü'minlerden ayrı, sırf sana mahsus olmak üzere..." ayetine kadar böyle buyurdu. Ve bunlardan başka kadın tiplerini haram kıldı."

١٢٤٦ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: يَا ابْنَ أُخْتِي، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لاَيُفَضِّلُ بَعْضَنَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْقَسْمِ مِنْ مُكْثِهِ عِنْدَنَا، وَكَانَ قَلَّ يَوْمٌ إِلاَّ وَهُوَ يَطُوفُ عَلَيْنَا جَمِيعًا، فَيَدْنُو مِنْ كُلِّ امْرَأَةٍ مِنْ غَيْرِ مَسِيسٍ، حَتَّى يَبْلُغَ

1245- Ahmed, Müsned (1/318)

Tirmizi (5/355) 48-Kitabu Tefsiri'l-Kur'an 34-Ahzab Suresinden, babı. Tirmizi "Bu, hasen bir hadistir" değerlendirmesinde bulunmuştur.

1) Ahzab Suresi: 52

2) Ahzab Suresi: 50

الَّتِي هُوَ يَوْمُهَا، فَبِيتُ عِنْدَهَا، وَلَقَدْ قَالَتْ سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ حِينَ أَسَنَّتْ وَفَرِقَتْ أَنْ يُفَارِقَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : يَارَسُولَ اللَّهِ! يَوْمِي لِعَائِشَةَ فَقَبِلَ ذٰلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْهَا، قَالَتْ: نَقُولُ: فِي ذٰلِكَ أُنْزِلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَفِي أَشْبَاهِهَا: ﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا﴾.

1246- Ebu Davud, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ey kızkardeşimin oğlu (olan yeğenim), Resululah (a.s) yanımızda kalma konusunda kasm'de hiçbirimizi hiçbirimize üstün tutmazdı. Akşama az bir zaman kala O, mutlaka hepimizin yanına (bir bir) uğrar, her kadına cinsel ilişkide bulunmaksızın yaklaşır ve nihayet nöbeti olan kadının yanına varıp geceyi onun yanında geçirirdi. Sevde bint Zem'a, yaşlandığında Resulullah (a.s)'ın: kendisini ayırmasından (boşamasından) korkarak:

"Ya Resulullah, nöbet günüm Hz. Aişe (r.a)'nin olsun," dedi. Allah Resulü (a.s) de onun bu teklifini kabul etti."

Bir Açıklama

Bu ve benzeri konularda, Allah (c.c) şu ayeti indirmiştir: *"Eğer kadın, kocasının yatağını terk etmesinden veya nafakasını kesmesinden korkarsa..."* (1)

"Ya Resulullah, günüm Hz. Aişe (r.a)'nin olsun." demek yani nöbetim ve geceyi beraber geçirme sürem, Hz Aişe (r.a)'nin olsun demektir.

Bu hadiste, kocanın nöbet günü haricinde, hanımlarının yanına girmesinin, onlarla muhabbet etmesinin, dokunup öpmesinin caiz oluşuna delil vardır. Ayrıca Reszulullah (a.s)'ın güzel ahlakı ve ailesine karşı insanların en iyisi olduğu da anlaşılmaktadır.

Yine bu hadiste, kadının nöbetini, kumasına bağışlamasının caiz oluşuna delil vardır. Tabii bu konuda kocanın rızasına itibar edilir. Çünkü kocanın karısı üzerinde hakkı vardır. Dolayısıyla kadın, hakkını ancak kocanın razı olması ile düşürebilir.

١٢٤٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

1246- Ebu Davud (2/243) Kitabu'n-Nikah, Kadınlar arasında kasm babı.
1) Nisa Suresi: 128

إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ، فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ، وَكَانَ يَقْسِمُ لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا، غَيْرَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا لِعَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ تَبْتَغِي بِذٰلِكَ رِضَى رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ .

1247- Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) sefere çıkmak istediğinde, kadınları arasında kur'a çekerdi ve onlardan hangisinin kur'ası çıkarsa, yola onu yanına alarak çıkardı. Hanımlarından her kadına nöbet gününü ve gecesini ayırırdı. Hz. Sevde (r.a) gününü ve gecesini Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı Hz. Aişe (r.a)'ye, Resulullah (a.s)'ın rızasını gözeterek bağışlamıştı."

'Avnu'l-Ma'bud'da şöyle geçer:

"Kur'a, sefer haliyle mukayyettir; umum üzre değil, aksine kiminle yolculuk yapacağını belirlesin diye baş vurulan bir iştir."

Bu hadisle, ortaklar arasında gerek taksimde, gerekse başka konularda kur'anın meşru olduğuna delil getirilmiştir. Haneflerin ve Malikilerin meşhur görüşü ise, kur'aya itibar edilmemesidir. Kadı Iyad der ki: *"Malik ve ashabının meşhur görüşü budur. Çünkü kur'a rehin gibi bir şeydir."* Hanefilerden kur'aya izin verildiğine dair bir görüş de bulunmaktadır.

١٢٤٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ كَمْ كَانَ صَدَاقُ أَزْوَاجِ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ ؟ قَالَتْ: كَانَ صَدَاقُهُ لأَزْوَاجِهِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أُوقِيَّةً، وَنَشًّا قَالَتْ: أَتَدْرِي مَا النَّشُّ؟ قَالَ: قُلْتُ: لاَ، قَالَتْ: نِصْفُ أُوقِيَّةٍ فَتِلْكَ خَمْسُمِائَةِ دِرْهَمٍ، فَهٰذَا صَدَاقُ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ لأَزْوَاجِهِ.

1248- Müslim, Ebu Seleme (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in hanımı Hz. Aişe (r.a)'ye:

"Resulullah (a.s)'ın hanımlarının mehri ne kadardı?" diye sordum.

"Allah Resulü (a.s)(nün hanımlarının mehri, 12 ukıyye ve neşş'ti," dedi. Son-

---

1247- Buhari (5/218) 51-Kitabu'l-Hibe Bab: 15
1248- Müslim (2/1042) 16-Kitabu'n-Nikah 13-Mehir babı.

ra da:

"Neşş nedir biliyor musun?" diye ekledi.

"Hayır" dedim.

"Yarım ukayye'dir. O da 500 dirhem eder. İşte Allah Resulü (a.s)'nün hanımlarının mehri budur," dedi."

١٢٤٩ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْسِمُ فَيَعْدِلُ، وَيَقُولُ: «اَللَّهُمَّ هٰذَا قَسْمِي فِيمَا أَمْلِكُ، فَلاَ تَلُمْنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلاَ أَمْلِكُ» ــ يَعْنِي الْقَلْبَ ــ.

1249- Ebu Davud, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) kasm yapar, adaleti gözetir ve:

"Ya Allah bu benim, hakim olabildiklerimdeki kasm'imdir. Senin hakim olup, benim hakim olamadıklarım konusunda beni kusurlu görme," derdi."

Hadis, muhabbet ve gönül meylinin, kuldan değil Allah'tan olduğunu göstermektedir. Allah Teala'nın *"Eğer yeryüzünde olan her şeyi sarfetsen bile., sen onların kalplerini uzlaştıramazdın"* sözünden sonra, *"ama Allah onları uzlaştırdı"* (1) sözü de bunu göstermektedir. Bununla, *"Allah'ın kişiyle kalbi arasına girdiğini..."* (2) ayetini tefsir etmişlerdir.

١٢٥٠ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى وَالطَّبَرَانِيُّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ: «هِيَ هٰذِهِ الْحَجَّةُ ثُمَّ الْجُلُوسُ عَلَى ظُهُورِ الْحُصُرِ فِي الْبُيُوتِ».

1250- Ebu Ya'la ve **Taberani,** Hz. Ümmü Seleme (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

1249- Ebu Davud (2/242) Kitabu'n-Nikah, kadınlar arasında kasm babı.
Tirmizi (3/437) 9-Kitabu'n-Nikah 42-Kumalar arasında eşit davranmaya dair gelen rivayetler babı.
Nesai (7/64) Kitabu Işreti'n-Nisa, Kocanın bazılarından öte bazı kadınlarına meyletmesi babı.

1250- Mu'cemu'l-Kebir (23/313)
Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (3/214)'de zikrederek: "Hadisi, Ebu Ya'la ve benzerini el-Kebir'de Taberani rivayet etmişlerdir. Ebu Ya'la'nın ravileri, sikadır" demiştir.

1) Enfal Suresi: 63

2) Enfal Suresi: 24

"Resulullah (a.s) bize, veda haccında:

"Hac, bu hacdır (size başka hac yok). (Bundan) sonrası, evlerde hasırlar üstünde oturmaktır," buyurdu."

١٢٥١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أَوْلَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ بِتَمْرٍ وَسَمْنٍ.

1251- Taberani, Enes (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Hz. Ümmü Seleme (r.a) onuruna hurma ve tereyağından oluşan velime (düğün yemeği) düzenledi."

١٢٥٢ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ أَوْلَمَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ بِمُدَّيْنِ مِنْ شَعِيرٍ.

1252- Ebu Ya'la, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) kadınlarından birisi onuruna iki müdd arpa ekmeğinden düğün yemeği düzenledi."

1251- Haysemi, 'Mecma'u'z-Zevaid'de zikretmiş ve: "Hadisi, Taberani, Evsat'ta zikretmiştir. Ravileri sikadır" demiştir.

1252- Haysemi, Mecma'u'z-Zevid'de zikredip: "Hadisi, Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin, rivayetlerini Sahihine aldığı ravilerdir" demiştir.

RESULULLAH (A.S)'IN OĞULLARI VE KIZLARI

OSMAN BİN MAZ'UN
İBRAHİM
HZ. RUKİYYE (R.A.)
HZ. ZEYNEP (R.A.)
HZ. ÜMMÜ GÜLSÜM (R.A.)
HZ. FATIMA (R.A.)

RESULULLAH (A.S)'IN OĞULLARI VE KIZLARI

Resulullah (a.s)'ın İbrahim dışındaki oğulları ve kızlarının tümü Hz. Hatice (r.a)'den olmuştur. İbrahim ise Kıbti asıllı olan Mariye'den doğmuştur. Mariye, Hz. Peygamber (a.s)'in cariyesi idi. Resululah (a.s)'ın erkek çocuklarının tümü, kendi sağlığında iken vefat etmişlerdi. Kızlarından da Rukiyye, Ümmü Gülsüm ve Zeyneb, sağlığında vefat etmişlerdir. Bunlardan sadece Hz. Zeyneb (r.a)'in çocuğu olmuştur. Hz. Zeyneb (r.a)'in Ümame isminde bir kız çocuğu dünyaya gelmiş ama, o da ardından çocuk bırakmaksızın vefat etmiştir. Resulullah (a.s)'ın vefatından sonraya kalan tek çocuğu Hz. Fatımatu'z-Zehra (r.a)'dır ve Resulullah (a.s)'ın vefatından kısa bir süre sonra vefat etmiştir. Hz. Fatıma (r.a), Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve daha sonra kendilerinden söz edeceğimiz çocuklar dünyaya getirmiştir. Resulullah (a.s)'ın nesli, Hz. Fatıma (r.a)'dan dünyaya gelen çocuklarla devam etmiştir.

Biz bu bölümde, Hz. Peygamber (a.s)'in oğulları ve kızlarından söz edeceğiz. Bunlar: Rukiyye, Ümmü Gülsüm, Zeyneb ve Hz. Fatıma (r.a)'dır.

HZ. PEYGAMBER (A.S)'İN OĞULLARI OSMAN BİN MAZ'UN VE İBRAHİM

١٢٥٣ــ رُوِيَ عَنِ الطَّبَرَانِيِّ الْأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ قَالَ: لَمَّا مَاتَ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونَ أَشْفَقَ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ فَلَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «اِلْحَقْ بِسَلَفِنَا الصَّالِحِ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونَ».

1253- Taberani, el-Esved bin Seri (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Osman bin Maz'un vefat ettiğinde, müslümanlar ona çok üzüldüler. Ardından Resulullah (a.s)'ın oğlu İbrahim vefat edince, Resulullah (a.s): "Sen de bizim salih geçmişimiz olan Osman bin Maz'un'a iltihak et" diye buyurdu."

١٢٥٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «وُلِدَ لِي غُلَامٌ، فَسَمَّيْتُهُ بِاسْمِ أَبِي إِبْرَاهِيمَ» ثُمَّ دَفَعَهُ إِلَى أُمِّ سَيْفٍ ــ امْرَأَةِ قَيْنٍ، يُقَالُ لَهُ: أَبُو سَيْفٍ ــ فَانْطَلَقَ يَأْتِيهِ: وَاتَّبَعْتُهُ، فَانْتَهَيْنَا إِلَى أَبِي سَيْفٍ ــ وَهُوَ يَنْفُخُ بِكِيرِهِ، قَدِ امْتَلأَ الْبَيْتُ دُخَانًا ــ فَأَسْرَعْتُ الْمَشْيَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقُلْتُ: يَا أَبَا سَيْفٍ! أَمْسِكْ، جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ فَأَمْسَكَ، فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِالصَّبِيِّ، فَضَمَّهُ إِلَيْهِ، وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ، فَقَالَ أَنَسٌ: لَقَدْ رَأَيْتُهُ وَهُوَ يَكِيدُ بِنَفْسِهِ ــ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَدَمَعَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: «تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَحْزَنُ

1253- Mu'cemu'l-Kebir (1/286) Bunu Haysemi de Mecma'u'z-Zevaid (9/302)'de rivayet etmekte ve: "Bunu, Taberani rivayet etmiştir, ravileri sikadır" demektedir.

الْقَلْبُ، وَلاَ نَقُولُ إِلاَّ مَايَرْضَى رَبُّنَا، وَاللَّهُ يَا إِبْرَاهِيمُ إِنَّا بِكَ لَمَحْزُونُونَ».

1254- Müslim, Enes bin Malik (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmektedir:

"Resulullah (a.s):

"Benim bir erkek çocuğum dünyaya geldi, ona babam İbrahim'in adını verdim" diye buyurdu. Sonra onu Ebu Seyf diye çağırılan demirci bir adamın hanımı olan Ümmü Seyf'e gönderdi. Bir keresinde Resulullah (a.s), onun yanına gitmek üzere çıktı. Ben de peşine takıldım. Birlikte Ebu Seyf'in yanına vardık. Vardığımızda (demirci) körüğü ile demire üflüyordu. Evin içerisi dumanla dolmuştu. Ben Resulullah (a.s)'ın önünde hızla yürüdüm. "Ey Ebu Seyf, biraz dur, Resulullah (a.s) geldi" dedim. Adam durdu. Resulullah (a.s) bebeği istedi. Onu kucağına aldı. Bu esnada Allah'ın dilediği bir şeyler söyledi. Onun (yani demircinin) Resulullah (a.s)'ın önünde çok fedakarca davrandığını, oldukça içten hareketler yaptığını gördüm. Resulullah (a.s)'ın gözleri yaşardı ve:

"Göz yaşarır, kalp hüzünlenir. Ama biz Rabb'imizin razı olacağından başkasını söylemeyiz. Vallahi, ey İbrahim, biz senin için üzüntülüyüz" diye buyurdu."

١٢٥٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَرْحَمَ بِالْعِيَالِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِبْرَاهِيمُ مُسْتَرْضِعًا فِي عَوَالِي الْمَدِينَةِ، فَكَانَ يَنْطَلِقُ وَنَحْنُ مَعَهُ، فَيَدْخُلُ الْبَيْتَ، وَإِنَّهُ لَيُدَّخَنُ، وَكَانَ ظِئْرُهُ قَيْنًا، فَيَأْخُذُهُ فَيُقَبِّلُهُ، ثُمَّ يَرْجِعُ، قَالَ عَمْرٌو: فَلَمَّا تُوُفِّي إِبْرَاهِيمُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ إِبْرَاهِيمَ ابْنِي، وَإِنَّهُ مَاتَ فِي الثَّدْيِ، وَإِنَّ لَهُ لَظِئْرَيْنِ تُكَمِّلاَنِ رَضَاعَهُ فِي الْجَنَّةِ».

1255- Müslim, Enes bin Malik (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Çoluk çocuğa karşı Resulullah (a.s)'dan daha şefkatli birini görmedim. İbrahim, Medine civarında bir yerde süt anneye verilmişti. Resulullah (a.s) bazen bizi de yanına alarak o çocuğu ziyarete giderdi. Süt annenin beyi demirciydi. Evi duman dolardı. Resulullah (a.s) çocuğu alır, öper, sonra dönerdi."

1254- Müslim (4/1807) 43-Kitabu'l-Fedail. 15-Resulullah (a.s)'ın çocuklara, kendi aile efradına merhameti, mütevaziliği ve bunun fazileti babı.

1255- Müslim (4/1808) 43-Kitabu'l-Fedail, 15-Resulullah (a.s)'ın çocuklara, kendi aile efradına merhameti ve mütevaziliği babı.

Amr dedi ki:

"İbrahim vefat ettiğinde, Resulullah a.s) şöyle buyurdu:

"İbrahim benim oğlumdur ve o daha sütte iken vefat etti. Onun cennette iki süt annesi vardır ve (orada) süt emme dönemini tamamlarlar."

١٢٥٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ».

1256- Buhari, Bera' bin Azib (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"İbrahim (a.s) vefat ettiğinde, Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ona cennette süt emzirecek vardır."

'Feth'de şöyle denilmektedir:

"İsmaili'nin rivayetinde: "Ona cennette süt emzirecek bir süt anne vardır" ibaresi geçmektedir. Bu sözün asıl anlamı, "onun cennette süt dönemini tamamlamasını sağlayacak süt annesi olacaktır" şeklindedir. Çünkü iki farklı rivayette bildirildiğine göre, İbrahim vefat ettiğinde, onaltı, ya da onsekiz aylık idi. Bir rivayette ise yalnızca yetmiş gün yaşadığı bildirilmiştir."

١٢٥٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى وَقِيلَ لَهُ: هَلْ رَأَيْتَ إِبْرَاهِيمَ بْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ؟ فَقَالَ: نَعَمْ مَاتَ وَهُوَ صَغِيرٌ أَشْبَهُ النَّاسِ بِهِ ﷺ .

1257- Taberani, İbni Ebi Evfa (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın oğlu İbrahim'i gördün mü?" diye soruldu. O da: "Evet, küçükken öldü. İnsanların içinde Resulullah (a.s)'a en çok benzeyen kişi idi" diye cevap verdi."

١٢٥٨ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَسْمَاءِ بِنْتِ يَزِيدَ قَالَتْ: لَمَّا تُوُفِّيَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ

1256- Buhari ((10/577) 78-Kitabu'l-Edeb. 109-Peygamberlerin isimleri ile isimlendirilenler babı.

1257- Bu hadisi Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/162)'de rivayet etmekte ve: "Bunu Taberani Evsat'ında rivayet etmiştir. Ubeyd bin Cennad el-Halebi dışında kalan raviler, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir. Söz konusu kişi ise sikadır" demektedir.

ﷺ إِبْرَاهِيمُ بَكَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُ الْمُعَزِّي (إِمَّا أَبُو بَكْرٍ وَإِمَّا عُمَرُ) أَنْتَ أَحَقُّ مَنْ عَظَّمَ اللَّهُ حَقَّهُ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَحْزَنُ الْقَلْبُ وَلاَ نَقُولُ مَا يُسْخِطُ الرَّبَّ، لَوْلاَ أَنَّهُ وَعْدٌ صَادِقٌ وَمَوْعُودٌ جَامِعٌ وَأَنَّ الآخِرَ تَابِعٌ لِلأَوَّلِ، لَوَجَدْنَا عَلَيْكَ يَا إِبْرَاهِيمُ، أَفْضَلَ مِمَّا وَجَدْنَا وَإِنَّا بِكَ لَمَحْزُونُونَ».

1258- İbni Mace, Esma binti Yezid (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın oğlu İbrahim öldüğünde, Resulullah a.s) ağladı. Taziye eden kişi (Hz. Ebu bekir (r.a) veya Hz. Ömer (r.a) olabilir):

"Sen Allah'ın derecesini en yüksek kıldığı, böyle bir üstünlüğe layık kılınan kişisin" dedi. Resulullah (a.s) da:

"Göz yaşarır, kalp üzülür. Ama biz Rabbi gadablandıracak bir söz söylemeyiz. Eğer ölüm, kesin bir va'd, herkesi biraraya getirici buluşma çizgisi olmasaydı, en son gelen de, en önce gelene tabi olmasaydı, ey İbrahim, senin için bundan daha çok ağıtta bulunurduk. Biz senin için üzüntülüyüz." buyurdu."

١٢٥٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ: قُلْتُ لِابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: رَأَيْتَ إِبْرَاهِيمَ بْنَ النَّبِيِّ ﷺ ؟ قَالَ: مَاتَ صَغِيرًا، وَلَوْ قُضِيَ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ مُحَمَّدٍ ﷺ نَبِيٌّ عَاشَ ابْنُهُ، وَلَكِنْ لاَ نَبِيَّ بَعْدَهُ.

1259- Buhari, İsmail bin Ebi Halid (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"İbni Ebi Evfa (r.a)'ya: "Peygamber a.s)'ın oğlu İbrahim'i gördün mü?" diye sordum. Şöyle cevap verdi: "O, küçük yaşta öldü. Eğer Hz. Muhammed (a.s)'den sonra peygamber geleceğine hükmolunmuş olsaydı, oğlu yaşardı. Ancak O'ndan sonra peygamber yoktur."

'Feth'de şöyle denilmiştir:

"Eğer Hz. Muhammed (a.s)'den sonra peygamber geleceğine hükmolunmuş olsaydı oğlu -yani İbrahim- yaşardı. Ancak O'ndan sonra peygamber yoktur" sözü hakkında şunu söylemek gerekir:

1258- İbni Mace (1/506-507) 6-Kitabu'l-Cenaiz. 53-Ölüye ağlama konusunda gelen rivayetler babı. Busiri, Zevaid'de: "Bu hadisin isnadı hasendir" diye söylemiştir.

1259- Buhari (10/57) 6-Kitabu'l-Ebed. 109-Peygamberlerin isimleri ile ismimlendirilenler babı.

İbni Ebi Evfa'nın, bu cümlede geçtiği üzere kesin bir hüküm ortaya koyması söz konusu olamaz. Ayrıca bu konu ile ilgili olarak birden çok kimseden rivayet nakledilmiştir. İbni Mace, İbni Abbas'a dayandırdığı bir hadisinde onun şöyle söylediğini bildiriyor:

"Peygamber (a.s)'ın oğlu İbrahim öldüğünde, Allah Resulü (a.s) şöyle buyurdu:

"Cennette onun için süt amzirici (süt anne) vardır. Yaşasaydı sıddik bir peygamber olurdu. Ben onun kıbti dayılarını azad ettim."

Ahmed ve İbni Mende, Suddi tarikiyle şöyle bir rivayet nakletmektedirler:

"Suddi, şöyle dedi: "Enes'e "İbrahim ne kadar zaman yaşadı?" diye sordum. "Beşiği doldurmaktaydı. Yaşasaydı, kuşkusuz peygamber olurdu. Ancak o, yaşamak için gönderilmemişti. Çünkü sizin peygamberiniz, peygamberlerin sonuncusudur," diye cevap verdi." Ahmed'in rivayetinde *"Peygamber (a.s)'ın oğlu İbrahim yaşasaydı, kuşkusuz sıddık biri olurdu"* ifadesi geçmekte ve aynı olay anlatılmamaktadır.

Bütün bunlar, sahih hadislerdir ve söz konusu sahabilerin bu sözleri söyledikleri sahih senetlerle kendilerinden nakledilmiştir.

İmam Nevevi'nin 'Tehzibu'l-Esma ve'l-Luğat' adlı eserinde, burada kendisinden söz ettiğimiz İbrahim'den bahsederken, burada verdiğimiz sözleri asılsız, insanlara gizli kalan meseleler üzerinde konuşmada cesaretlilik ve ciddi bir sürçmeyi sahiplenmek şeklinde vasfederken, neye dayandığını bilmiyoruz. Bu konunun, adları geçen sahabilere dayandırılan görüş şeklinde ele alınmış olması ihtimali vardır. Onlardan sonra gelenler içinden bir takım kimselerin, bunu başkalarından nakletmiş olabilecekleri düşünülmüş olabilir.

İmam Nevevi'den önce de, İbn Abdulberr, 'el-İsti'ab' adlı kitabında söz konusu yorumlamaya karşı çıkmış ve: *"Bunun nasıl bir şey olduğunu bilmiyorum. Hz. Nuh (a.s)'un peygamber olmayan bir oğlu dünyaya geldi. Nasıl peygamber olan birinden, peygamber olmayan birisi dünyaya gelebiliyorsa, bunun aksinin olması da mümkündür,"* diye belirtmiştir.

İbni Abdulberr, söz konusu sözleri söyleyenleri bilgisizce ve gaybe ait konulara dalmakla ve benzeri şekilde yersiz cesaretlilikle itham etmiştir. Oysa, isimleri geçen sahabiler, kendilerinden nakledilen sözlerinde şartlı ifadeler kullanmışlardır. Yani onların hepsi 'yaşasaydı' ibaresini kullanmışlardır.

١٢٦٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ السُّدِّيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قُلْتُ صَلَّى رَسُولُ

اللَّهِ ﷺ عَلَى ابْنِهِ إِبْرَاهِيمَ؟ قَالَ: لاَ أَدْرِي رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى إِبْرَاهِيمَ لَوْ عَاشَ لَكَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا.

1260- Ahmed, es-Suuddi (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik'e: "Resulullah a.s), oğlu İbrahim'in üzerine cenaze namazı kıldı mı?" diye sordum. "Bilmiyorum. Allah'ın rahmeti İbrahim'in üzerine olsun. Eğer yaşasaydı, sıddik peygamber olurdu" diye cevap verdi."

1260- Ahmed, Müsned (3/281)'de uzun olarak rivayet etmektedir. Bunu Haysemi de Mecma'uz'z-Zevaid (9/162)'de rivayet etmekte ve: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir, ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

RESULULLAH (A.S)'IN KIZLARI

HZ. RUKİYYE (R.A.)

Zehebi, 'Siyeru A'lami'n-Nubela'da Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Rukiyye (r.a) hakkında şunları anlatıyor:

"İbni Sa'd dedi ki: "Onu (yani Hz. Rukiyye (r.a)'yi), peygamberlik öncesinde Utbe bin Ebi Leheb nikahladı." Aynen böyle söylemiştir. Ancak doğru olanı Utbe'nin onu hicretten önce nikahladığıdır."

"Ebu Leheb'in iki eli kurusun" (1) ayeti inince, Ebu Leheb oğluna: *"Eğer sen onun (yani Hz. Muhammed (a.s)'in kızını) boşamazsan, benim başım senin başına haram olsun (yani babalık haklarımı helal etmem)"* dedi. Bunun üzerine Utbe de daha zifafa girmeden, Rukiyye (r.a)'yi boşadı.

Hz. Rukiyye (r.a), annesi Hz. Hatice (r.a) ve diğer kızkardeşleri ile birlikte müslüman olmuştur. Onu daha sora Hz. Osman (r.a) nikahladı. Hz. Osman (r.a)'dan Abdullah isminde bir oğlu dünyaya geldi. Hz. Osman (r.a) bu oğluyla Ebu Abdullah olarak künyelenirdi. Bu çocuk, altı yaşına kadar yaşadı. O yaşlarında yüzünü bir horoz tırmaladı, bu tırmalamadan dolayı yüzü şişti ve öldü.

İbni Sa'd, şöyle söylemektedir:

"Hz. Rukiyye (r.a), Hz. Osman (r.a) ile birlikte Habeşistan'a hicret etmişti. O, her iki hicrete de katılmıştır. Medine'ye ise Hz. Osman (r.a)'dan bir süre sonra hicret etmiştir. Bedir Savaşı'ndan kısa bir süre önce hastalanmış, Resulullah (a.s) onunla ilgilenmesi için Hz. Osman (r.a)'ı yanında bırakmıştı. Sonra müslümanların Bedir Savaşı'nda bulundukları sırada Hz. Rukiyye (r.a) vefat etmiştir."

---

1) Tebbet Suresi: 1

Zehebi de, Telhis'te şu bilgileri veriyor:

"Urve, Rukiyye (r.a)'nin adını, Habeşistan'a hicret etmek üzere çıkan ilk gurup arasında zikretmiş ve onun, kocası olan Hz. Osman (r.a) ile birlikte bu yere hicret ettiğini belirtmiştir. Hz. Rukiyye (r.a)'nin, kızkardeşi olan Hz. Zeyneb (r.a)'den üç yaş küçük olduğu söylenmiştir. Hz. Osman (r.a)'dan Abdullah adında bir çocuğu dünyaya gelmiş, fakat küçük yaşta ölmüştür."

١٢٦١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: تُوُفِّيَتْ رُقَيَّةُ يَوْمَ جَاءَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِبُشْرَى بَدْرٍ.

1261- Taberani, Zühri (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Rukiyye (r.a), Resulullah (a.s)'ın azadlısı Zeyd bin Harise'nin, Bedir zaferinin müjdesini getirdiği gün vefat etti."

1261- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/217)'de rivayet etmekte ve: "Bunu, Taberani rivayet etmiştir. Hadis mürseldir, ancak ravileri sikadırlar" demiştir.

HZ. ZEYNEP (R.A.)

Hz. Zeynep (r.a), Resulullah (a.s)'ın hicrete katılan kızlarının en büyük olanıdır.

Zehebi, 'Siyeru A'lami'n-Nubela' adlı eserinde, Hz. Zeynep (r.a) hakkında şu bilgileri vermektedir:

"Onu, annesinin sağlığında, teyzesinin oğlu Ebu'l-As nikahladı. Ondan, Hz. Ali (r.a)'nin, Hz. Fatıma (r.a)'dan sonra evlendiği Umame adlı kızı dünyaya gelmiştir. Yine Ebu'l-As'tan, Ali bin Ebi'l-As adlı oğlu dünyaya gelmiştir. Bu çocuğunu Resulullah (a.s)'ın, Mekke'nin fethi gününde bineğinin terkisine aldığı bildirilmiştir. Zannediyorum o, daha çocuk yaşta iken ölmüştür."

İbni Sa'd, Ebu'l-As'ın Hz. Zeynep (r.a)'le, Resulullah (a.s)'a peygamberlik gelmeden önce evlendiğini belirtmektedir. Ancak bu oldukça zayıf bir ihtimaldir. Zira Hz. Zeynep (r.a) müslüman olmuş ve kocası müslüman olmadan altı yıl önce hicret etmiştir.

Zehebi, Mustedrek için yazdığı 'Telhis'de Hz. Zeynep (r.a) ile ilgili olarak şu bilgileri veriyor:

"Hz. Zeynep (r.a) kardeşlerinin yaşça en büyük olanıdır. Hz. Peygamber (a.s) otuz yaşında iken dünyaya galmiş, hicretin sekinci yılında da vefat etmiştir."

Zehebi, 'Siyer' adlı eserinde ise şöyle der:

"Şa'bi şöyle söylemiştir: "Hz. Zeynep (r.a) (ilk dönemlerde) müslüman oldu. Daha sonra hicret etti. Bu olaydan sonra kocası da müslüman oldu. Bu arada ikisinin evlilikleri geçersiz sayılmadı ve evlilek hayatlarına son verilmedi."

Katade de aynı şeyi belirterek şöyle söyler:

"Daha sonra berae suresi indi. Bu surenin getirdiği hüküm gereğince, bir kadının kocasından önce müslüman olması halinde, kocasının yeniden evlilik teklifinde bulunmaksızın kocalık hakkını kullanamayacağı bildirilmiş oluyordu."

İbnu İshak'ın Davud bin el-Husayn'dan, onun İkrime'den, onun da İbni Abbas'tan rivayet ettiğine göre, Resulullah (a.s) ilk nikahından birkaç yıl sonra, kızını Ebu'l-As'a tekrar verdi ve bunun için ayrıca mehir istemedi.

Muhammed bin İbrahim et-Teyyimi'nin şöyle söylediği rivayet edilmiştir:

"Ebu'l-As, Kureyşli'lere ait bir ticaret kervanının başında Şam tarafına doğru yola çıktı. Müslümanlar ise Zeyd komutasında yüzyetmiş atlı ile bu kervanın peşine düştüler. Bir süre sonra bu kervanı ele geçirdiler. Bu olay, hicretin altıncı yılında gerçekleşti. Kervanın ele geçirilmesi ile birlikte bazı kişiler esir alındı. Ebu'l-As da esir edilenler arasındaydı. Ebul-As, seher vaktinde Hz. Zeyneb (r.a)'in yanına girdi. Hz. Zeyneb (r.a) ondan yüz çevirdi. Sonra babasından, Ebu'l-As'ın malının kendine iade edilmesini istedi. Resulullah a.s) onun bu isteğini yerine getirdi ve kızına müşrik olduğu sürece Ebu'l-As'ı kendisine yaklaştırmamasını emretti. Ebu'l-As, daha sonra hicretin yedinci yılının muharrem ayında müslüman muhacir olarak Medine'ye döndü. Bunun üzerine Resululah (a.s) ilk nikahına binaen Hz. Zeyneb (r.a)'i ona verdi. Hz. Zeyneb (r.a) de, daha sonra hicri sekizinci yılın başlarında vefat etti."

١٢٦٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ تُوُفِّيَتْ ابْنَتُهُ فَقَالَ: «اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ ذٰلِكَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ، وَاجْعَلْنَ فِي الْآخِرَةِ كَافُورًا أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ، فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي» فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ، فَأَعْطَانَا حِقْوَهُ فَقَالَ: «أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ» تَعْنِي إِزَارَهُ.

1262- Buhari ve **Müslim,** Ümmü Atiyye (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s), kızı vefat ettiğinde yanımıza geldi ve: "Onu su ve sidre ile üç kere, beş kere ve eğer gerekli görürseniz daha fazla yıkayınız. En sonunda kafurlayınız yahut kafurdan bir parça tütsüleyiniz. Bütün bu işleri bitirince de bana haber veriniz" buyurdu. Biz söylediği işlerin tümünü yapınca, kendisini haberdar ettik. Bize canazenin izarını verdi ve "Bunu ona giydiriniz" diye bu-

---

1262- Buhari (3/125) 23-Kitabu'l-Cenaiz. 3-Ölünün yıkanması, su ve sidr ile ölüye abdest verdirilmesi babı. Müslim (2/646) 11-Kitabu'l-Cenaiz. 12-Ölünün yıkanması babı.

yurdu."

Bezzar'ın Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet ettiğine göre, Ebu Hureyre şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s) bir seriyye gönderdi. Ben de bu seriyyenin içindeydim. "Hebbar bin el-Esved ile Nafi bin Abdi Amr'ı ele geçirirseniz, bu ikisini yakınız" diye buyurdu. Bu ikisi Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Zeyneb (.a)'in dışarı çıktığı bir sırada vücuduna madeni şeyler sokmuşlardı. Hz. Zeyneb (r.a) de vefatına kadar sürekli devam eden bir rahatsızlığa uğramıştı.

Resulullah (a.s) (yukarıda geçen sözünü söyledikten) sonra şöyle buyurdu:

"O ikisini ele geçirirseniz, onları öldürünüz. Bir kimsenin Allah'a mahsus olan azabla, insanlara azab etmesi uygun düşmez." (1)

١٢٦٣ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَمَّا بَعَثَ أَهْلُ مَكَّةَ فِي فِدَاءِ أُسَارَهُمْ بَعَثَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي فِدَاءِ أَبِي الْعَاصِ بِقِلَادَةٍ وَكَانَتْ خَدِيجَةُ أَدْخَلَتْهَا بِهَا عَلَى أَبِي الْعَاصِ حِينَ بَنَى عَلَيْهَا فَلَمَّا رَآهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَقَّ لَهَا رِقَّةً شَدِيدَةً، وَقَالَ: «إِنْ رَأَيْتُمْ أَنْ تُطْلِقُوا لَهَا أَسِيرَهَا وَتَرُدُّوا عَلَيْهَا الَّذِي لَهَا».

1263- Hakim, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Mekke halkı, esirlerine fidye gönderdiklerinde, Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Zeyneb (r.a) de Ebu'l-As'ın fidyesi olarak bir gerdanlık gönderdi. Bu gerdanlığı Hz. Hatice (r.a), Hz. Zeyneb (r.a)'in, Ebu'l-As ile gerdeğe girdiği zaman ona vermişti. Resulullah (a.s) bunu görünce çok duygulandı ve: "Eğer uygun görürseniz, onun esirini serbest bırakın, kendine ait şeyi (fidye olarak verdiği gerdanlığı) da iade edin" buyurdu."

1263- Müstedrek (4/45) Müellif: "Bu hadis, Müslim'in şartına göre sahihtir, ama Buhari ve Müslim bu hadisi rivayet etmemişlerdir" demiş, Zehebi de bu konuda ona muvafakat etmiştir.

1) Bu rivayeti Zehebi, 'Siyeru A'lami'n-Nubela (2/247)'da rivayet etmekte ve Bezzar'a dayandırmaktadır. Siyer'in tahkikçisi de isnadının kavi (kuvvetli -hasi rivayetinde bir derece) olduğunu ifade ediyor.

Hebbar bin el-Esved daha sonra müslüman olmuştur. Nitekim Sa'id bin Mahsur'un Sünen'inde İbni Uyeyne'nin, İbni Nuceyh'ten rivayeti tarikiyle bu olay nakledilmekte ve sözkonusu seriyyenin Hebbar'ı ele geçiremediği ama onun daha sonra müslüman olduğu ve hicret ettiği bildirilmekte ve müslüman olma olayı zikredilmektedir.

١٢٦٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ رَجُلاً أَقْبَلَ بِزَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَحِقَهُ رَجُلاَنِ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَاتَلاَهُ حَتَّى غَلَبَاهُ عَلَيْهَا، فَدَفَعَاهَا فَوَقَعَتْ عَلَى صَخْرَةٍ فَأَسْقَطَتْ وَأُهْرِيقَتْ دَمًا، فَذَهَبُوا بِهَا إِلَى أَبِي سُفْيَانَ، فَجَاءَتْهُ نِسَاءُ بَنِي هَاشِمٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِنَّ، ثُمَّ جَاءَتْ بَعْدَ ذٰلِكَ مُهَاجَرَةً فَلَمْ تَزَلْ وَجِعَةً حَتَّى مَاتَتْ مِنْ ذٰلِكَ الْوَجَعِ، فَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهَا شَهِيدَةٌ.

1264- Taberani, Urve bin Zubeyr (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Bir adam Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Zeyneb (r.a)'in önüne çıktı. Ona Kureyş'ten iki adam karşı geldi. Bu iki adam onunla çarpıştılar ve adamı tamamen bertaraf edinceye kadar çarpışmaya devam ettiler. Hz. Zeyheb (r.a)'i de ittiler ve bir taşa çarptı. Taş üzerine düştü ve kanlar içinde kaldı. Bunun üzerine adamlar, onu alıp Ebu Sufyan'ın yanına götürdüler. Sonra Haşimoğullarının kadınları geldiler. Ebu Süfyan da, Hz. Zeyneb (r.a)'i o kadınlara bıraktı. Hz. Zeyneb (r.a) bu olayın ardından hicret etti, ancak olay dolayısıyla kendisinde başlayan rahatsızlık, ölümüne kadar sürekli devam etti. Bu yüzden müslümanlar onu şehid olarak kabul ederlerdi."

١٢٦٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ: قَالَ لِي غَيْرُ وَاحِدٍ كَانَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَكْبَرَ بَنَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

1265- Taberani, İbni Cureyc (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Bir çok kimsenin bana bildirdiğine göre, Hz. Zeyneb (r.a) Resulullah (a.s)'ın kızlarının en büyüğü idi."

١٢٦٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ خَرَجَتِ ابْنَتُهُ زَيْنَبُ مِنْ مَكَّةَ مَعَ كِنَانَةَ أَوِ ابْنِ كِنَانَةَ، فَخَرَجُوا فِي طَلَبِهَا فَأَدْرَكَهَا هَبَّارُ بْنُ الْأَسْوَدِ، فَلَمْ يَزَلْ يَطْعَنُ بَعِيرَهَا بِرُمْحِهِ حَتَّى صَرَعَهَا، وَأَلْقَتْ مَا فِي

1264- Bu hadisi Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/216)'de rivayet etmekte ve: "Bunu, Taberani, rivayet etmiştir. Hadis mürseldir, ancak ravileri Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1265- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/212)'de rivayet etmiş ve: "Bunu Taberani rivayet etmiştir. Ravileri İbnu Cureyc'in yani Sahih'in ravileridir" demiştir.

بَطْنِهَا فَتَحَمَّلَتْ وَاشْتَجَرَ فِيهَا بَنُو هَاشِمٍ، وَبَنُو أُمَيَّةَ، فَقَالَ بَنُو أُمَيَّةَ: نَحْنُ أَحَقُّ بِهَا، وَكَانَتْ تَحْتَ ابْنِ عَمِّهِمْ أَبِي الْعَاصِ، وَكَانَتْ عِنْدَ هِنْدِ بِنْتِ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ، فَتَجِي تَقُولُ هٰذَا فِي سَبَبِ أَبِيكِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِزَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ: «أَلاَ تَنْطَلِقُ فَتَجِي بِزَيْنَبَ» قَالَ: بَلَى يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «فَخُذْ خَاتَمِي فَأَعْطِهَا إِيَّاهُ» فَانْطَلَقَ زَيْدٌ فَلَمْ يَزَلْ يَتَلَطَّفُ فَلَقِيَ رَاعِيًا فَقَالَ: لِمَنْ تَرْعَى؟ فَقَالَ: لأَبِي الْعَاصِ، فَقَالَ لِمَنْ هٰذِهِ الْغَنَمُ؟ فَقَالَ: لِزَيْنَبَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَسَارَ مَعَهُ شَيْئًا، ثُمَّ قَالَ هَلْ لَكَ أَنْ أُعْطِيَكَ شَيْئًا تُعْطِيهَا إِيَّاهُ، وَلاَ تَذْكُرُهُ لأَحَدٍ؟ قَالَ: نَعَمْ. فَأَعْطَاهُ الْخَاتَمَ فَعَرَفَتْهُ فَقَالَتْ: مَنْ أَعْطَاكَ هٰذَا؟ قَالَ: رَجُلٌ، قَالَتْ: فَأَيْنَ تَرَكْتُهُ؟ قَالَ: بِمَكَانِ كَذَا وَكَذَا، فَسَكَتَتْ حَتَّى إِذَا كَانَ اللَّيْلُ خَرَجَتْ إِلَيْهِ فَلَمَّا جَاءَتْهُ قَالَ لَهَا: ارْكَبِي بَيْنَ يَدَيَّ عَلَى بَعِيرِهِ، قَالَتْ: لاَ وَلٰكِنِ ارْكَبْ أَنْتَ بَيْنَ يَدَيَّ فَرَكِبَ وَرَكِبَتْ وَرَاءَهُ حَتَّى إِذَا أَتَتْ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «هِيَ خَيْرُ بَنَاتِي أُصِيبَتْ فِيَّ» فَبَلَغَ ذٰلِكَ عَلِيَّ بْنَ حُسَيْنٍ فَانْطَلَقَ إِلَى عُرْوَةَ فَقَالَ: مَا حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكَ أَنَّكَ تُحَدِّثُهُ تَنْتَقِصُ حَقَّ فَاطِمَةَ، فَقَالَ عُرْوَةُ: وَاللَّهِ مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَأَنِّي أَنْتَقِصُ فَاطِمَةَ حَقًّا لَهَا، وَأَمَّا بَعْدَ ذٰلِكَ لاَ أُحَدِّثُ بِهِ أَبَدًا.

1266- Taberani, Resulullah (a.s)'ın hanımı Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde ri-

---

1266- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/212-213)'de rivayet etmiş ve: "Bunu, Taberani el-Kebir'de ve bir bölümünü el-Evsat'ta rivayet etmiştir. Ayrıca Bezzar (3/242-243)'da rivayet etmiştir. Ravileri Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

Kinane: Ebul'l-As'ın kardeşi ve Rebi'in oğludur. İbni Hişam'ın Sire'sinde de böyle geçmektedir.

***Resulullah (a.s)'ın Zeyd bin Harise'ye: "Gidip Zeyneb'i getirmez misin?" diye buyurması hakkında açıklama:** Zeyd'e o zaman henüz oğul muamelesi yapılmakta idi. Bir kimsenin evlat edinilmesinin caiz olmadığına dair hükmü bildiren ayet-i kerime, bu olaydan bir süre sonra inmiştir. Bu itibarla o zaman Zeyd, Hz. Zeyneb (r.a)'in kardeşi kabul ediliyordu. Bunun yanısıra baskı ve zulüm dolayısıyla hicret etmek zorunda kalan birisi, yoluculukta yanında bir mehreminin bulunması şartının dışında bırakılmıştır. Ancak zarureteler belli ölçülere göre değerlendirilir. Yani bu zaruretin neyi helal kılacağı, zaruret derecesine göre tesbit edilir.*

vayet etmiştir:

"Resulullah a.s), Mekke'ye vardığında, kızı Hz. Zeyneb (r.a), Kinane, ya da İbni Kinane ile birlikte Mekke dışına çıkmıştı. Bazı kimseler onu aramak üzere çıktılar. Hebbar bin el-Esved ona ulaştı. (Yanına) vardığında, oku ile devesine vurmaya başladı ve kendisini yere düşürünceye kadar vurmaya devam etti. Hz. Zeyneb (r.a) bu olay üzerine düşük yaptı. Onun intikamını almak konusunda Haşimoğulları ile Umeyyeoğulları tartışmaya başladılar. Ümeyeoğulları: "Onun üzerinde bizim hakkımız daha çoktur" dediler. Hz. Zeyneb (r.a) de onların amcaoğulları olan Ebu'l-As'ın nikahı altında idi. Hz. Zeyneb (r.a), Hind binti Utbe bin Rebi'a'nın yanında bulunuyordu. Bu kadın ona: "Bu olay senin başına babanın yüzünden geldi," dedi. Resulullah (a.s) Zeyd bin Harise'ye: "Gidip, Zeyneb'i getirir misin?" dedi. Zeyd: "Olur ey Allah'ın Resulü" diye cevap verdi. Resulullah (a.s): "Yüzüğümü al, ve onu kendisine (Zeyneb'e) ver" diye buyurdu.

Zeyd yola çıktı. Sürekli kendini gizlemeye çalışıyordu. Bir çobanla karşılaştı. "Sen kime çobanlık yapıyorsun?" diye sordu. Çoban: "Ebu'l-As için" diye cevap verdi. Zeyd: "Bu koyunlar kime aittir?" diye sordu. "Zeyneb bintu Muhammed (a.s)'e" dedi. Zeyd bu çobanla bir miktar yürüdü. Sonra: "Sana bir şey versem onu Zeyneb'e ulaştırır mısın? Ancak bu şeyden hiç kimseye söz etmeyeceksin" diye söyledi. Çoban "olur" dedi. Zeyd (r.a) ona yüzüğü verdi. Hz. Zeyneb (r.a) yüzüğü aldı tanıdı ve çobana: "Bunu sana kim verdi." diye sordu. "Bir adam" diye cevap verdi. "Sen onu nerede bıraktın?" diye sordu. "Şöyle şöyle bir yerde" diye cevap verdi. Bu cevap üzerine sustu. Gece olunca, yanına gitti. Vardığında Zeyd: "Deveye benim önüme bin" dedi. Hz. Zeyneb (r.a): "Hayır, sen benim önüme bin" dedi. Bunun üzerine Zeyd (r.a) bindi, Hz. Zeyneb (r.a) de arkasına bindi. Geldiğinde Resulullah (a.s) onun hakkında: "Bu benim kızlarımın en üstünüdür. Benim yüzümden yaralandı" diye buyurdu."

Bu hadis, Ali bin Huseyn'a ulaştı. Bunun üzerine Urve'nin yanına gitti:

Zeyd'in Hz. Zeyneb (r.a)'e "önüme otur" demesi ile ilgili açıklama: *Hz. Zeyneb (r.a) o zaman Zeyd'in kardeşi hükmündeydi. Ayrıca adete göre, kendisine hürmet ve itibar gösterilen kişi hayvanın ön tarafına oturtulurdu. Bu ona saygı ve değer verme anlamı taşırdı. Hz. Zeyneb (r.a) de Resulullah (a.s)'ın kızı olması itibariyle, böyle bir uygulamaya layık görüldü. Ancak kendisinin edeb ve hayası, öne oturmasına engel oluşturmuştur.*

Resulullah (a.s)'ın "Bu benim kızlarımın en üstünüdür. Benim yüzümden yaralandı." buyurması ile ilgili açıklama: *Resulullah (a.s)'ın bu açıklaması Hz. Fatıma (r.a)'ın en üstün dereceye sahip olmasına ters bir anlam ifade etmez. Ancak Ali bin Hüseyin, insanların bu sözden öyle bir anlam çıkaracakları endişesine kapılmıştır. Bu yüzden onu Hz. Fatıma (r.a)'nın derecesini düşürücü bir söz olarak görmüş ve bu sözün söylenmemesini arzulamıştır.*

"Ne oluyor, ben senin Hz. Fatıma (r.a)'nın derecesini küçülten bir hadis rivayet ettiğine dair sözler duydum" diye söyledi. Bunun üzerine Urve:

"Valahi, bütün doğu ile batı arası bana verilse bile, bunun karşılığında Hz. Fatıma (r.a)'nın derecesini bir zerre bile düşürmeyi arzulamam. Artık bundan sonra o hadisi katiyen rivayet etmem" dedi."

١٢٦٧ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ إِلَيْهَا أَبُو الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ أَنْ خُذِي لِي أَمَانًا مِنْ أَبِيكِ، فَخَرَجَتْ فَأَطْلَعَتْ رَأْسَهَا مِنْ بَابِ حُجْرَتِهَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي الصُّبْحِ يُصَلِّي بِالنَّاسِ، فَقَالَتْ: أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي زَيْنَبُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَإِنِّي قَدْ أَجَرْتُ أَبَا الْعَاصِ، فَلَمَّا فَرَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنَ الصَّلاَةِ قَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لاَ عِلْمَ لِي بِهٰذَا حَتَّى سَمِعْتُمُوهُ أَلاَ وَإِنَّهُ يُجِيرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَدْنَاهُمْ».

1267- Hakim, Resulullah (a.s)'ın hanımı Ümmü Seleme (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu'l-As bin er-Rebi, "benim için babandan eman al" diye, Resulullah a.s)'n kızı Hz. Zeyneb'e haber gönderdi.

Hz. Zeyneb (r.a) odasının kapısından başını dışarı çıkardı. Hz. Peygamber (a.s) de cemaate sabah namazını kıldır- makta idi. Hz. Zeyneb (r.a):

"Ey insanlar, ben, Resulullah a.s)'ın kızı Zeyneb'im. Ve ben Ebu'l-As'ı (esirlikten) kurtardım" diye seslendi Hz. Peygamber (a.s) namazı bitince:

"Ey insanlar, sizin şu duymuş olduğunuz şey hakkında benim bilgim yok. Bilin ki, müslümanların en alt derecede olanının bile adam kurtarma hakkı vardır" diye buyurdu."

١٢٦٨ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: رَأَيْتُ عَلَى زَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بُرْدَةً سِيَرَاءَ مِنْ حَرِيرٍ.

1267- Müstedrek (4/45) Zehebi bu rivayetle ilgili bir açıklamada bulunmamıştır. Bazı hadisçiler bunu, şahidlerin bulunması nedeniyle hasen saymışlardır.

1268- Hakim, Enes (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Zeyneb (r.a)'in üzerinde hafif çizgili ipek bir hırka gördüm."

١٢٦٩ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَدِمَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِلْيَةٌ مِنْ عِنْدِ النَّجَاشِيِّ أَهْدَاهَا لَهُ فِيهَا خَاتَمٌ مِنْ ذَهَبٍ، فِيهِ فَصٌّ حَبَشِيٌّ، قَالَتْ: فَأَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِعُودٍ مُعْرِضًا عَنْهُ، أَوْ بِبَعْضِ أَصَابِعِهِ، ثُمَّ دَعَا أُمَامَةَ ابْنَةَ أَبِي الْعَاصِ ابْنَةَ ابْنَتِهِ زَيْنَبَ، فَقَالَ: «تَحَلَّيْ بِهٰذَا يَا بُنَيَّةُ».

1269- Ebu Davud, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'a Necaşi tarafından hediye olarak bir takım süs eşyaları gönderilmişti. Bunların içinde, üzerinde Habeş incisi süs bulunan bir altın yüzük de vardı. Resulullah (a.s) bu yüzüğe pek iltifat etmediğini ifade edercesine udla, yahut bazı parmakları ile onu aldı. Sonra Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Zeyneb (r.a)'in kızı olan Ümame bintu Ebi'l-As'ı çağırtıp: "Şunu kendine süs olarak tak ey kızım" diye buyurdu."

HZ. ÜMMÜ GÜLSÜM (R.A.)

Hz. Ümmü Gülsüm (r.a), Hz. Peygamber a.s)'in dördüncü çocuğudur.

Zehebi, 'Siyeru A'lami'n-Nubela adlı eserinde Hz. Ümmü Gülsüm (r.a) hakkında şu bilgileri vermektedir:

"Hz Ümmü Gülsüm (r.a)'ü Ebu Leheb'in oğlu Uteybe'nin evlenip sonra boşadığı söylenmektedir. Hz. Ümmü Gülsüm (r.a) müslüman olmuş ve Resulullah (a.s)'dan sonra hicret etmiştir. Kızkardeşi Hz. Rukiyye (r.a) vefat ettiğinde, Hz. Osman (r.a) onunla evlenmiştir. Hz. Osman (r.a) kendisi ile evlendiğinde bekar idi. Bu evlilik, hicretin üçüncü yılının rebiulevvel ayında gerçekleşmiştir. Ondan herhangi bir çocuğu dünyaya gelmemiştir.

Hz. Peygamber (a.s): "On kızım olsaydı (sırayla) hepsini de Osman'a nikahlardım" diye buyurmuştur. Bu rivayeti, İbni Sa'd nakletmiştir."

١٢٧٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: شَهِدْنَا بِنْتًا لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ عَلَى الْقَبْرِ، قَالَ: فَرَأَيْتُ عَيْنَيْهِ تَدْمَعَانِ، فَقَالَ: «هَلْ مِنْكُمْ رَجُلٌ لَمْ يُقَارِبِ اللَّيْلَةَ» فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ: أَنَا، قَالَ: فَانْزِلْ، قَالَ: فَنَزَلَ فِي قَبْرِهَا.

1270- Buhari, Enes bin Malik (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

1270- Buhari (3/151-23) Kitabu'l-Cenaiz. 32-Resulullah (a.s)'ın, bir kimsenin ağıt yapmayı adet haline getirmesi halinde, ailesinin ona ağlamalarından dolayı, kendisinin azab göreceğine dair hadisleri ile ilgili bab. Bunu Hakim de, Müstedrek'te, Hammad'ın Seleme'den, onun Sabit'ten, onun da Enes'ten rivayeti tarikiyle naklet-miştir. Orada, cenazesi kaldırılan kızının Rukiyye olduğunu ifade etmiştir. Doğru olan ise onun Ümmü Gülsüm olduğudur. Bunun ismi konusunda tereddüte düşen Hammada'dır.

"Resulullah (a.s)'ın kızının cenazesinde bulunduk. Resulullah (a.s), kabrin üzerine oturmuş bulunuyordu. Gözlerinden yaşlar aktığını gördüm. Resulullah (a.s):

İçinizde, bu gece hanımıyla münasebette bulunmamış olan bir adam var mı?" diye sordu. Ebu Talha: "Benim" dedi. Resululah (a.s): "İn" dedi. O da, kabire indi."

HZ. FATIMA (R.A.)

Zehebi, 'Siyaru A'lami'n-Nubela'da Hz Fatıma (r.a) hakkında şu bilgileri vermektedir:

"Zamanındaki bütün hanımların seyyidesi, yani efendisidir. Hz. Peygamber (a.s)'in bir parçasıdır. Ümmü Ebiha adıyla künyelenirdi. Bütün insanlığın efendisi Allah Resulü Ebu'l-Kasım Muhammed bin Abdullah bin Abdulmuttalib bin Haşim bin Abdi Menaf'ın kızıdır. Kureyş kabilesinden ve Haşimoğulları kolundandır. Hüsaneyn'in yani Hz. Hasan (r.a) ile Hz. Hüseyin (r.a)'in anneleridir.

Resulullah (a.s)'ın peygamberlikle görevlendirilmesinden kısa bir süre önce dünyaya gelmiştir. Hz. Fatıma (r.a)'yı İmam Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a), hicretin ikinci yılında Bedir Savaşı'ndan önce, zilkade ayında veya bu aydan kısa süre önce nikahlamıştır."

İbni Abdil Berr şöyle der:

"Hz. Ali (r.a), Hz. Fatıma (r.a) ile gerdeğe, Uhud Savaşı'ndan sonra girdi. Ondan Hz. Hasan (r.a), Hz. Hüseyin (r.a), Muhsin, Ümmü Gülsüm ve Zeynep adlı çocukları dünyaya geldi."

Hz. Fatıma (r.a) babasından çeşitli hadisler rivayet etmiştir. Kendisinden de oğlu Hz. Hüseyin (r.a), Hz. Aişe (r.a), Ümmü Seleme, Enes bin Malik ve daha başkaları hadis nakletmişlerdir. Ondan rivayet edilen hadisler Kütüb-i Sitte'de yer almıştır.

Resulullah (a.s) onu çok sever, çok ikramda bulunur ve kendisi ile hoşnut olurdu. Menkıbeleri gayet çoktur. Çok sabırlı, oldukça dindar, değişik üstünlüklere sahip, kendini fenalıklardan sürekli koruyan, kanaatkar ve Allah'a çokça şükreden bir kadın idi. Hz. Ali (r.a)'nin onun üstüne, Ebu Cehil'in kızına da evlilik teklifinde bulunmak istediğine dair haber Resulullah (a.s)'a ulaştığında, Resululah (a.s) buna kızmıştı. Bunun üzerine Hz. Ali (r.a), Hz.

Fatıma (r.a)'nın hakkını gözeterek, Ebu Cehil'in kızına evlilik tekifinde bulunmaktan vazgeçmiştir. Daha sonra da onun üzerine başka eş ve cariye almamıştır. Ancak Hz. Fatıma (r.a) vefat ettikten sonra eş ve cariye almıştır.

Hz. Peygamber (a.s) vefat ettiğinde, Hz. Fatıma (r.a) çok üzüldü, ağladı ve şöyle dedi:

"Ey babacığım! Biz Cibril (a.s)'e ağıtımızı iletiyoruz! Ey babacığım! Sen, seni çağıran Rabbi'inin davetine icabet ettin! Ey babacığım! Senin varacağın yer, Firdevs cennetidir!"

Hz. Peygamber (a.s)'ın defnedilmesinden sonra da şöyle demiştir:

"Ey Enes! Allah Resulü (a.s)'nün üzerine toprak saçmaya nasıl gönlünüz razı olur?" (1)

Allah Resulü (as), hastalığı sırasında da kendisine *"Bu hastalığımda, benim canım alınır"* demiş ve bunun üzerine o ağlamıştı. Ardından Resulullah (a.) aile çevresi içerisinde kendisine ilk kavuşacak kişinin kendisi olduğunu ve onun bu ümmetin hanımlarının seyyidesi olduğunu haber vermiştir. Bunun üzerine Hz. Fatıma (r.a) gülmüş ve sevinmiştir. Bu ağlamasının ve gülmesinin sebebini Hz. Aişe (r.a) sormuştur. Hz. Fatıma (r.a) da Resulullah (a.s)'ın yalnız kendisine söylemiş olduğu sözü Hz. Aişe (r.a)'ye söylemiştir. (2)

Hz. Aişe (r.a) şöyle demiştir: *"Hz. Fatıma (r.a) yürüyerek geldi. Yürüyüşü, Resulullah (a.s)'ın yürüyüşüne tıpatıp benziyordu. Resululah (a.s) onun için ayağa kalkarak "Kızıma merhaba" diye buyurdu."* (3)

Babası vefat ettiğinde, onun mirasına aklı takıldı. Gelip Hz. Ebu Bekir (r.a)'den mirastaki hakkını istemeye başladı. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (r.a), kendisine Resulullah (a.s)'dan şu hadisi nakletti:

"Biz (peygamberler) miras bırakmayız, bizim bıraktığımız sadakadır." Hz. Fatıma (r.a) bununla ikna oldu ve sonra miras konusunu (4) bırakarak kendi

---

1) Buhari (7/149) 64-Kitabu'l-Meğazi. 83-Resulullah (a.s)'ın hastalığı ve vefatı ile ilgili bab.

2) Buhari (8/135) 64-Kitabul'-Meğazi. 83-Resulullah (a.s)'ın hastalığı ve vefatı babı.

3) Buhari (5/627) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25-İslam'da peygamberliğin alametleri babı. Müslim (4/1904) 44-Kitabu Fedaili's-Sahabe. 15-Peygamber (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın faziletleri babı.

4) Buhari (6/197) 75-Kitabu Ferdi'l-Humus. 1-Ganemetlerin beşte birinin devlete tahsis edilmesi (fardi'l-Humus) babı. Müslim (3/1380) 32-Kitabu'l-Cihad ve's-Siyer. 16-Resulullah (a.s)'ın "Biz miras bırakmayız, bizim bıraktıklarımız sadakadır" buyurması ile ilgili bab.

işleri ile meşgul olmaya başladı.

İsmail bin Ebi Halid, Şa'bi'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Hz. Fatıma (r.a) hastalandığında, Hz. Ebu Bekir (r.a) ziyaretine gitti. Ve yanına girmek için izin istedi. Hz. Ali (r.a): "Ey Fatıma, şu Hz. Ebu Bekir (r.a), yanına gelmek için izin istiyor" dedi. Hz. Fatıma: "Ona izin vermemi ister misin?" diye sordu. O da: "Evet" dedi."

Bir Açıklama

Bu konuda Zehebi şöyle diyor:

"Hz. Fatıma (r.a), burada sünneti gözetmiş ve beyinin evine, bir kimsenin girmesine, ancak onun rızası ile izin vermiştir. Ravi rivayetin devamını şöyle bildiriyor:

"Sonra Hz. Fatıma (r.a), Hz. Ebu Bekir (r.a)'in (içeri) girmesi için izin verdi. O da, rızasını almak, kendisi ile helalleşmek üzere içeri girdi ve şöyle dedi: "Vallahi, ev, mal, aile ve aşiret adına ne bıraktıysam Allah'ın ve Resulü'nün ve siz ehl-i beytin rızasını kazanmak içindir."

Ravi der ki: *"Hz. Ebu Bekir (r.a) onun razı olduğunu bizzat duyuncaya kadar rıza talebine devam etti."* (1)

Hz. Fatıma (r.a), Resulullah (a.s)'ın vefatından beş ay veya buna yakın bir süre sonra vefat etmiştir. Yirmidört veya yirmişbeş yıl yaşamıştır. Çoğu rivayetlerde onun yirmidokuz yıl yaşadığı söylenmektedir. Ancak birincisi, 24, ya da 25 yıl yaşadığı rivayeti daha doğrudur. Yaşça Ebu'l-As bin er-Rebi'in hanımı olan kızkardeşi Zeyneb (r.a)'den daha küçüktü. Yine Hz. Osman bin Avfan'ın hanımı Rukiyye (a.s)'den de küçüktü.

Resulullah (a.s)'ın nesebi, sadece Hz. Fatıma (r.a) ile devam etmiş. Diğer çocukları ile nesebi devam etmemiştir.

Resulullah (a.s)'ın namazda omuzlarına aldığı torunu Umame bintu Zeyneb (r.a), daha sonra Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a) ile evlendi. Umame, Hz. Ali (r.a)'den sonra el-Muğire bin Nevfel bin el-Haris bin Abdulmuttalib el-Haşimi ile evlendi. Ondan çocukları oldu.

Zübeyr bin Bekkar, Hz. Zeyneb (r.a)'in neslinin kesildiğini söylemektedir.

Resulullah (a.s)'ın Hz. Fatıma (r.a)'yı, eşini ve iki oğlunu bir örtüye büründürerek:

"Ey Allah'ım, bunlar benim ehl-i beytimdir. Ey Allah'ım, sen onlarden pis-

1) Bunu İbni Sa'd, Tabakat'ta sahih isnadla rivayet etmektedir. Ancak hadis mürseldir.

liği, fenalığı gider. Ey Allah'ım, sen onları tamamen temizle" diye buyurduğu sahih rivayetlerle sabittir. (1)

Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediği rivayet edilmiştir:

"Resulullah (a.s) Hz. Ali (r.a), Hz. Fatıma (r.a), Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'e baktı ve "Size karşı savaşanla ben de savaşırım. Sizinle barış içinde olanla ben de barış içinde olurum" diye buyurdu." (2)

Ebu Sa'id'den de şöyle rivayet edilir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu: "Biz ehli beyti, her kim kızdırırsa, Allah muhakkak onu cehenneme atar." (3)

İbni Abbas'tan merfu olarak şöyle bir rivayet nakledilir (4):

"Cennet ehli kadınlarının en üstünleri Hz. Hatice (r.a) ve Hz. Fatıma (r.a)'dır."

Hz. Fatıma (r.a)'nın kız çocukları da şunlardır: Hz. Ömer bin el-Hattab (r.a)'ın hanımı Hz. Ümmü Gülsüm (r.a), Abdullah bin Ca'fer bin Ebi Talib'in hanımı Hz. Zeyneb (r.a)...

Hz. Aişe (r.a)'nin şöyle söylediği rivayet edilmiştir:

"Hz. Fatıma (r.a), Peygamber (a.s)'den sonra altı ay yaşadı ve gece vakti defnedildi.

Sa'id bin Afir şöyle söylemiştir:

"Hz. Fatıma (r.a) hicri 21 yılında ramazan ayının ilk üç günü geçtikten sonra bir salı gecesi vefat etti. Vefat ettiği zaman, yirmiyedi yaşında ya da buna yakın bir yaşta idi. Gece vakti defnedildi."

Yezid bin Ebi Zeyad, Abdullah bin el-Haris'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Hz. Fatıma (r.a), Resulullah (a.s)'tan sonra altı ay hayatta kaldı ve bu süreyi eriyerek (yani sürekli zayıflayarak) geçirdi."

---

1) Tirmizi (5/699) 50-Kitabu'l-Menakıb. 61-Fatıma bintu Muhammed (a.s)'in fazileti babı. Ahmed, Müsned (6/304) Hakim (2/416)

2) Ahmed, Müsned (2/422) Hakim (3/149) Bunu, Hakim aynı şekilde Zeyd bin Erkam'dan da rivayet etmiştir; Tirmizi (5/699) 50-Kitabu'l,Menakıb. 61-Hz. Fatıma bintu Muhammed (a.s)'in fazileti babı.

3) Hadisi Hakim rivayet etmiş, Zehebi de tasdik etmiş ve sahih olduğunu bildirmiştir.

4) Ahmed, Müsned (1/316-293)

Aşağıdaki beyit Hz. Fatıma (r.a)'ya nisbet edilmektedir, ancak sahih olup olmama konusunda ihtilaf edilmiştir.

"Ahmed'in toprağını koklayan birinin,

Uzun süre taşkınlıkları koklamaması mümkün olur mu?

Benim başıma o kadar çok bela ve musibet geldi ki,

Bunlar, gündüzün başına gelseydi, gece olurdu."

Bakiyy bin Mahled'in Müsned'inde Hz. Fatıma (r.a)'ya nisbet edilen onsekiz hadis bulunmaktadır. Bu hadislerden bir tanesi Buhari ve Müslim'in sahihlerinde muttefekun aleyh olarak rivayet edilmektedir.

Ebu Ca'fer el-Bakır'dan rivayet edildiğine göre Hz. Fatıma (r.a) yirmisekiz yaşında iken vefat etmiştir. Hz. Fatıma (r.a) Kureyşlilerin Kabe'yi inşa etmekte oldukları sırada dünyaya gelmiştir. Aynı ravi, Hz. Fatıma (r.a)'yı, Hz. Ali (r.a)'nin yıkadığını söylemiştir.

Musebbihi'nin bildirdiğine göre, Hz. Fatıma (r.a) ile Hz. Ali (r.a), Hz. Aişe (r.a)'nin düğününün gerçekleşmesinden dörtbuçuk ay sonra evlenmiştir. Evlendiğinde, onbeş yaşını beşbuçuk ay geçmiş bulunuyordu.

Kuteybe bin Sa'id'in, Muhemmed bin Musa'dan, onun Avn bin Muhammed bin Ali'den, onun annesi Ummu Ca'fer'den, yine Umare bin Muhacir'in Ummu Ca'fer'den rivayet ettiğine göre Hz. Fatıma (r.a), Esma bintu Umeys'e:

"Ben kadınlara yapılan davranışları hoş karşılamıyorum. Kadının üzerine elbise atılıyor. Bu elbise onu sarıyor (yani naaşına dolanıyor)" demiştir." Esma kendisine:

"Ey Allah Resulünün kızı, sana Habeşistan'da görmüş olduğum bir şeyi göstereyim mi?" diye sordu. Sonra taze hurma yaprakları istedi, bunları kınaladı ve onların üzerine elbiseyi doladı. Hz. Fatıma (r.a):

"Bu ne kadar güzel ve hoş bir şey! Ben öldüğüm zaman, beni sen ve Ali yıkasın. Yanıma başka kimse girmesin" dedi."

Vefat ettiğinde, Hz. Aişe (r.a) yanına girmek üzere geldi. Esme (r.a) Hz. Aişe (r.a)'ye girmemesini söyledi. Bunun üzerine Hz. Aişe (r.a) durumu Hz. Ebu Bekir (r.a)'e şikayet etti. Hz. Ebu Bekir (r.a) gelip kapıda durdu. Esma (r.a) kendisiyle konuştu ve:

"Bana kendisi böyle emir verdi" diye söyledi. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (r.a):

"Kendisi neyi emretti ise öyle yap" dedi ve dönüp gitti."

İbni Abdilberr diyor ki:

"Hz. Fatıma (r.a), İslam'da, cenazesi bu usul üzere sarılan ilk kişi olmuştur."

١٢٧١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَعَا النَّبِيُّ ﷺ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ، فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ، ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَضَحِكَتْ، فَسَأَلْنَا عَنْ ذٰلِكَ؟ فَقَالَتْ: سَارَّنِي النَّبِيُّ ﷺ أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيْتُ، ثُمَّ سَارَّنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ يَتْبَعُهُ فَضَحِكْتُ.

1271-Buhari, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), ruhunun alındığı rahatsızlığı sırasında, Hz. Fatıma (r.a)'yı yanına çağırttı. Kendisine gizlice bir şeyler söyledi, Hz. Fatıma (r.a) ağladı. Sonra yine çağırttı, gizlice bir şeyler daha söyledi, bu kez güldü. Sonra bunun mahiyetini sorduk. (Bize şöyle cevap verdi):

"Peygamber (a.s) bana, vefat ettiği rahatsızlığında, canının alınacağını gizlice söyledi, ben de ağladım. Sonra da gizlice, aile efradı içerisinde, kendisine ilk kavuşacak olan kişinin ben olacağımı haber verdi, ben de güldüm."

Bir rivayette de şöyle bildiriliyor:

"Hz. Peygamber (a.s)'in bütün hanımları yanında idiler. İçlerinden herhangi biri ayrılmamıştı. O sırada Hz. Fatıma (r.a) yürüyerek geldi. Yürüyüşü Resulullah (a.s)'ın yürüyüş şeklinden hiç farklı değildi. Resulullah (a.s) onu görünce, kucakladı ve "Kızıma merhaba" diye buyurdu. Sonra onu sağ yanına -yahut sol yanına- oturttu. Bunun ardından gizlice bir şeyler söyledi. O esnada Hz. Fatıma (r.a) çok şiddetli bir şekilde ağladı. Resulullah (a.s) onun böyle içten ağladığını görünce, tekrar gizlice birşeyler söyledi. Bu kez güldü. Ben kendisine:

"Resulullah (a.s) sana hanımlarından ayrı özel olarak bir takım sırlar verdi, bunun üzerine sen ağlıyorsun?" dedim. Resulullah (a.s) kalktığında da:

"Resulullah (a.s) sana ne söyledi?" diye sordum.. Hz. Fatıma (r.a):

1271- Buhari (8/135) 64-Kitabu'l-Meğazi. 83-Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın fazileti babı. "Bu hadis hasen, garibdir" denilmiştir.

"Ben Resulullah (a.s)'ın sırrını ifşa edecek değilim" diye cevap verdi. Resulullah (a.s) vefat ettiğinde;

"Benim senin üzerinde olan hakkım adına sordum. Ama sen bana, Resulullah (a.s)'ın bana ne söylediğini söylemedin." dedim. Bunun üzerine:

"İşte şimdi olabilir. Birinci kez gizlice bir şeyler konuştuğunda, Cibril (a.s)'in her yıl Kur'an'dan vahyedileni kendisinden bir kez dinlediğini, o yıl ise iki kez dinlediğini haber vererek "ben bunda ancak ecelimin yaklaşmış olduğunu görüyorum. Allah'tan kork ve sabret, ben senin için pek güzel bir geçmiş olacağım" diye buyurdu. İşte gördüğün o ağlama, bu haber üzerine oldu.. Allah Resulü (a.s) benim böyle içten ağladığımı görünce, ikinci kez gizlice birşeyler söyledi. Bu kez: "Ey Fatıma, mü'min hanımların seyyidesi -yahut bu ümmetin hanımlarının seyyidesi- olmayı arzulamaz mısın?" diye söyledi. Bende gördüğün o gülme olayı bu söz üzerine oldu" şeklinde cevap verdi." (1)

Bir başka rivayettte de Hz. Aişe (r.a)'nin şöyle söylediği bildirilmiştir:

"Hz. Peygamber (as)'in bütün hanımları biraraya geldiler. İçlerinden hiçbiri dışarda değildi. O sırada Hz. Fatıma (r.a) geldi. Yürüyüşü Resulullah (a.s)'ın yürüyüşünün aynısıydı. Resululah (a.s) "Kızıma merhaba" diye buyurdu. Sonra onu sağ veya sol yanına oturttu. Ardından kendisine gizlice bir şeyler söyledi. Bunun üzerine Hz. Fatıma (r.a) ağladı. Ardından tekrar gizlice birşeyler söyledi, bu kez de güldü. Ben "seni ağlatan nedir?" diye sordum. Hz. Fatıma (r.a):

"Ben Resulullah (a.s)'ın sırrını ifşa edecek değilim" dedi. Bunun üzerine "Üzüntü ile sevincinin bugünkü kadar birbirine yakın olduğunu hiç görmedim" dedim. Ağladığında, Hz. Fatıma (r.a)'ya "Resulullah, bize söylemediği özel bir sırrını, sana söylediği halde, sen ağlıyorsun" diye söylemiş, sonra da Resulullah (a.s)'ın ne söylediğini sormuştum. O da:

"Ben Resulullah (a.s)'ın sırrını açığa vuracak değilim" demişti. Resulullah (r.a) vefat edince tekrar bunu ondan (Hz. Fatıma (r.a)'dan) sordum. Bunun üzerine: "Allah Resulü (a.s), Cibril (a.s)'i Kur'an-ı Kerim'i her yıl kendisinden bir kez dinlediğini, bu yıl ise iki kez dinlediğini bildirdi ve:

"Ben, ecelimin yaklaştığından başka bir anlam çıkaramıyorum. Sen de benim aile fertlerimin içinde bana ilk kavuşacak kişisin. Ben senin için ne kadar iyi bir geçmişim" diye buyurdu. İşte bunun için ağladım. Sonra:

"Mü'minlerin hanımlarının seyyidesi -yahut bu ümmetin hanımlarının seyyi-

---

1) Müslim (4/1904/1905) 44-Kitabu Fedaili's-Sahabe. 15-Hz. Peygamber (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın faziletleri babı.

desi- olmayı arzulamaz mısın?" diye buyurdu. Ona da güldüm" şeklinde cevap verdi." (1)

Tirmizi'nin rivayetinde de Hz. Aişe (r.a)'nin şöyle söylediği bildirilmektedir:

"Oturuş ve kalkışta, hal, hareket ve tavırlarında, Resulullah (a.s)'a Fatıma bintu Resulullah (a.s)'dan daha çok benzeyen birini görmüş değilim. O, Resulullah (a.s)'ın yanına girdiğinde, Resulullah (a.s) onun için ayağa kalkar, onu öper ve yanında bir yere oturturdu. Hz. Peygamber (a.s) de onun yanına girdiği zaman, o oturduğu yere oturturdu. Hz. Peygamber (a.s), hasta olduğunda Hz. Fatıma (r.a) yanına girdi. Üzerine doğru eğildi. Kendisini öptü ve sonra başını kaldırıp ağlamaya başladı. Sonra yeniden üzerine eğildi. Ardından başını kaldırdı ve bu kez güldü. Bunun üzerine ben kendi kendime:

"Bunun, bizim kadınlarımızın en akıllılarından olduğunu düşünürdüm. Meğer o da (normal) kadınlardanmış" dedim. Resululah (a.s) vefat ettiğinde kendisine: "Nasıl oldu da sen, Resulullah (a.s) 'ın üzerine bir kez eğildin, sonra başını kaldırıp ağladın. Ardından tekrar eğildin ve bu kez başını kaldırıp güldün. Seni böyle yapmaya yönelten ne idi?" diye sordum. Şöyle cevap verdi:

"Şimdi bunun sırrını sana açıklayayım. Allah Resulü (a.s) o rahatsızlığından dolayı vefat edeceğini bana haber verdi. Ben de bu yüzden ağladım. Ardından da benim, yakınları içinde en erken kendisine kavuşacak kişi olacağımı bildirdi, bu haber üzerine güldüm." (2)

Bir Açıklama

'Fethu'l Bari'de şu açıklamalar yapılmaktadır:

"Peygamber (as), ruhunun alındığı rahatsızlığı esnasında Hz. Fatıma (r.a)'yı yanına çağırdı, ona gizlice bir şeyler söyledi" sözü hakında derim ki: Bu hadisin baş tarafında daha önce "Peygamberliğin Alametleri" konusunda da geçtiği gibi Mesruk'un Hz. Aişe (r.a)'den rivayeti tarikiyle gelen ibareler vardır. O da şöyledir: "Hz. Fatıma (r.a) yürüyerek geldi. Yürüyüşü Resulullah (a.s)'ın yürüyüşüne tıpatıp benziyordu. Resulullah (a.s) kendisine: "Kızıma merhaba!" diye buyurdu ve sonra onu sağına, ya da soluna oturttu. Sonra da ona gizlice bir şeyler söyledi."

Ebu Davud, Tirmizi, Nesai, Ebni Hibban ve Hakim'in, Aişe bintu Talha'nın, Hz. Aişe (r.a)'den rivayeti tarikiyle gelen şeklinde ise Hz. Aşie (r.a)'nın şöyle söylediği bildirilmektedir:

---

1) Müslim (4/1905-1906) 44-Kitabu Fedaili's-Sahabe, 15-Peygamber (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın faziletleri babı.

2) Tirmizi (5/700) 50-Kitabu'l-Menakıb. 61-Fatıma bintu Muhammed (a.s)'in fazileti babı. Tirmizi bu hadisin, bu rivayet tarıki ile hasen garip olduğunu söylemektedir.

"Oturuş ve kalkışında hal, hareket ve tavırlarında Resulullah (a.s)'a, Hz. Fatıma bintu Resulullah (a.s)'dan daha çok benzeyen birini görmüş değilim. O, Resulullah (a.s)'ın yanına girdiğinde, Resulullah (a.s) onun için ayağa kalkar, onu öper ve yanında bir yere oturturdu. Hz. Peygamber (a.s) onun yanına girdiği zaman da o, Hz. Peygamber (a.s) için aynı şeyi yapardı. Hz. Peygamber (a.s) hastalandığında, Hz. Fatıma (r.a) yanına girdi. Kendisini öpmek için üzerine doğru eğildi."

Bu iki rivayetin her ikisi de Resulullah (a.s)'ın Hz. Fatıma (r.a)'ya birinci kez gizlice söylediği ve Hz. Fatıma (r.a)'nın da bundan dolayı ağladığı şeyin, hastalığından dolayı öleceğini kendisine bildirmesi olduğu konusunda ittifak etmişlerdir. Ancak ikince kez gizlice söylediği ve Hz. Fatıma (r.a)'nın bundan dolayı güldüğü şeyin ne olduğu konusunda ihtilaf etmişlerdir. Urve'nin rivayetinde bildirildiğine göre Resulullah(a.s)'ın ikinci kez bildirdiği husus, Hz. Fatıma (r.a)'nın yakınları içinde kendisine en önce kavuşacak kimse olacağı konusudur. Mesruk'un riveyetinde ifade edildiğine göre ise, Hz. Fatıma (r.a)'nın cennet hanımlarının seyyidesi olacağı ve yakınları içinde Resulullah (a.s)'a en önce kavuşacak kişi olacağıdır. Bu ikincisi, birincisine dahil bir müjde olarak bildirilmiştir ve tercih edilen görüş de budur.

Mesruk'un hadisi, Urve'nin hadisinde yer almayan bazı fazlalıkları içine almaktadır. Urve ise sika ve hafızası güçlü bir ravidir. Mesruk'un rivayetinde yer alan fazlalıklar ise Hz. Aişe (r.a)'nin sözleridir:

"Ben, üzüntü ile sevincin birbirine bugünkü kadar yakın olduğunu görmedim" dedim. Bunun sebebini Hz. Fatıma (r.a)'ya sordum. "Resulullah (a.s)'ın sırrını açığa vuracak değilim" diye cevap verdi. Hz. Peygamber (a.s) vefat ettiğinde, tekrar kendisine bunu sordum. Şöyle cevap verdi: "Bana Resulullah (a.s), gizlice dedi ki: "Cibril (a.s) her yıl benden Kur'an-ı Kerim'i bir kez dinlerdi. Bu yıl ise, iki kez dinledi. Bundan, benim ecelimin gelmiş olmasından başka bir anlam çıkaramıyorum. Sen de benim ehl-i beytimin içinde bana en önce kavuşacak olan kişisin." Burada *"Peygamber (a.s) vefat ettiğinde tekrar kendisine (Hz. Fatıma (r.a)'ya) bunu sordum"* denilirken, bu arada, yani Resulullah (a.s)'ın vefatı öncesinde Hz. Fatıma (r.a)'nın, Hz. Aişe (r.a)'ye bu konu ile ilgili olarak herhangi bir açıklamada bulunmadığı ifade edilmektedir. Urve, kendi rivayetinde bu arada geçen açıklamaların tümünü atlamış ve *"güldü"* ibaresinden sonra şu ibareleri vermiştir:

"Bunun üzerine biz kendisine sebebini sorduk. O da:

"Resulullah (.as) gizlice bana, o vefatına sebep olan hastalığında ruhunun alınacağını bildirdi" diye cevap verdi..."

Aişe bintu Talha'nın rivayetinde de şöyle bir fazlalık bulunmaktadır:

"Hz. Aişe (r.a), Hz. Fatıma (r.a)'nın ardarda ağladığını ve güldüğünü görünce, "Ben bu kadının, hanımların en akıllısı olduğuna kanaat ederdim. Meğer o da (normal) kadınlardanmış" diye söylemiştir. Belki bu hadisenin aktarılması olayı, birden fazla yerde ve değişik şekillerde gerçekleşmiştir. Urve'nin rivayetinde Resulullah (a.s)'ın söz konusu hastalığından dolayı öleceğine dair kesin ifadenin kullanılmasına rağmen, Mesruk'un rivayetinde, Kur'an'ın arzı meselesinden dolayı çıkarılan bir delile dayanan zanna dair ifadeler kullanılmıştır. Bu, olayın değişik yerlerde, değişik şekillerde aktarılmış olacağını göstermektedir. Bazı fazlalıklar müstesna tutulursa, bu iki rivayet arasında, herhangi bir aykırılık ve terslik söz konusu olamaz. Allah Resulü (a.s)'nün Hz. Fatıma (r.a)'ya, ehl-i beyti içinde, kendisine en önce kavuşacak kişi olacağını bildirmesi de değişik yönlerden değerlendirilerek hem ağlama, hem de gülme sebebi olarak gösterilir. Raviler, birbirlerinin anmadığı şeyi anmıştır diye de açıklanebilir.

Nesai'nin, Ebu Seleme'den, onun da Hz. Aişe (r.a)'den rivayeti tarıkıyla naklettiğine göre, ağlama sebebi, Resulullah (a.s)'ın vefat edeceğidir. Gülme sebebi ise, diğer iki hususdan dolayıdır.

İbnu Sa'd'ın, Ebu Seleme'den, onun da Hz. Aişe (r.a)'den rivayeti tarıkıyla naklettiğine göre de, ağlama sebebi Resulullah (a.s)'ın vefat edecek olmasıdır. Gülme sebebi ise Hz. Fatıma (r.a)'nın, hanımların seyyidesi olmasıdır.

Aişe bintu Talha'nın, Hz. Aişe (r.a)'den rivayet ettiğine göre ise ağlama sebebi, Resulullah (a.s)'ın vefat edecek olması, gülme sebebi ise Hz. Fatıma (r.a)'nın, Resulullah (a.s)'a kavuşacak olmasıdır.

Taberi'de bir başka tarıktan Hz. Aişe (r.a)'ye isnad edilen rivayette bildirildiğine göre ise, Resulullah (a.s), Hz. Fatıma (r.a)'ya şöyle söylemiştir:

"Cibril (a.s) bana, kadınların içinde, zürriyeti, seninkinden daha üstün birinin olmayacağını bildirdi. Sen onların sabırda en aşağıları olma."

Bir başka hadiste bildirildiğine göre de Resulullah (a.s), Hz. Fatıma (r.a)'ya meydana gelecek bazı olayları haber vermiş ve O'nun haber verdiği olaylar aynen olmuştur. Bütün raviler, Hz. Fatıma (r.a)'nın, Resulullah (a.s)'dan sonra ehl-i beyti içinde en önce vefat eden kişi olduğu, hatta bütün hanımlarından da önce vefat ettiği konusunda ittifak etmişlerdir.

١٢٧٢ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ التَّيْمِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ عَمَّتِي عَلَى عَائِشَةَ، فَسُئِلَتْ أَيُّ النَّاسِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ؟ قَالَتْ: فَاطِمَةُ، قِيلَ: مِنَ الرِّجَالِ؟ قَالَتْ: زَوْجُهَا، إِنْ كَانَ مَا عَلِمْتُ صَوَّامًا قَوَّامًا.

1272- Tirmizi, Cumey' bin Umeyr et-Teyyimi (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Halamla birlikte Hz. Aişe (r.a)'nın yanına girdim. Hz. Aişe (r.a)'ye "Resulullah (a.s) nazarında insanların en sevimlisi kimdi?" diye soruldu. "Fatıma" diye cevap verdi. "Erkeklerden kimdir" diye soruldu. "Onun kocası. Eğer benim bildiğim tam ve doğru ise" diye cevap verdi."

١٢٧٣ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَعْطَى عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ غُلَامًا وَقَالَ أَحْسِنَا إِلَيْهِ فَإِنِّي رَأَيْتُهُ يُصَلِّي.

1273- Ebu Ya'la, Enes (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Ali (r.a) ve Hz. Fatıma (r.a)'ya bir köle verdi ve: "Ona iyi davranın ben onu namaz kılarken gördüm" diye buyurdu."

١٢٧٤ــ رَوَى الْبَزَّارُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عَلِيًّا تَزَوَّجَ فَاطِمَةَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِبَدَنٍ مِنْ حَدِيدٍ.

1274- Bezzar ve **Taberani,** İbni Abbas (r.a)'tan şöyle rivayet etmişlerdir:

"Hz. Ali (r.a), Hz. Fatıma (r.a)'yı Resulullah (a.s)'dan, demir bir zırh mehir karşılığında nikahladı."

١٢٧٥ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّ عَلِيًّا ذَكَرَ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ، فَبَلَغَ ذٰلِكَ النَّبِيَّ ﷺ ، فَقَالَ: «إِنَّما فَاطِمَةُ بِضْعَةٌ مِنِّي يُؤْذِينِي مَا آذَاهَا، وَيُنْصِبُنِي مَا أَنْصَبَهَا».

1275- Tirmizi, Abdullah bin Zubeyr (r.a)'den rivayet etmiştir:

1272- Tirmizi (5/690) 50-Kitabu'l-Menakıb. 61-Hz. Muhammed (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın faziletleri babı. "Bu hadis hasen, garibdir" denilmiştir.

1273- Bunu Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Ravileri sikadır.

1274- Bezzar Keşfu'l-Estar (2/162) Bunu aynı zamanda Haysemi de Mecma'u'z-Zevaid (4/283)'de rivayet etmekte ve: "Bunu Bezzar ve Taberani rivayet etmiştir ve Taberani'nin ravileri Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1275- Tirmizi (5/690) 50-Kitabu'l-Menakıb. 61-Hz. Muhammed (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın faziletleri babı. Tirmizi ayrıca: "Bu hadis, sahihtir" demiştir.

"Hz. Ali (r.a), Ebu Cehil'in kızından sözetti (yani onunla evlenme konusunu konuştu). Bu söz Peygamber (a.s)'in kulağına ulaştı. Bunun üzerine Resulullah (a.s):

"Şüphesiz Fatıma benden bir parçadır. Ona acı veren, bana da acı verir, onu sıkıntıya sokan, beni de sıkıntıya sokar" diye buyurdu."

١٢٧٦ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ، قَالَ: خَطَبَ عَلِيٌّ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ إِلَى عَمِّهَا الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ، فَاسْتَشَارَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: «أَعَنْ حَسَبِهَا تَسْأَلُنِي»؟ قَالَ عَلِيٌّ: قَدْ أَعْلَمُ مَا حَسَبُهَا، وَلٰكِنْ أَتَأْمُرُنِي بِهَا؟ فَقَالَ: «لاَ، فَاطِمَةُ مُضْغَةٌ مِنِّي، وَلاَ أَحْسَبُ إِلاَّ أَنَّهَا تَحْزَنُ أَوْ تَجْزَعُ» قَالَ: لاَ آتِي شَيْئًا تَكْرَهُهُ.

1276- Hakim, Suveyd bin Ğafele (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Ali (r.a), Ebu Cehil'in kızı için, (kızın) amcası el-Haris bin Hişam'a teklifte bulundu. Sonra Resulullah (a.s) ile istişare etti. Resulullah (a.s):

"Sen onun soyunu, nesebini mi bana soruyorsun?" diye sordu. Hz. Ali (r.a):

"Hayır, ben onun nesebinin, soyunun ne olduğunu biliyorum. Ama onu bana tavsiye eder misin" dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hayır. Fatıma benden bir parçadır ve böyle bir şeyden dolayı onun mutlaka üzüleceğini, rahatsız olacağını zannediyorum." dedi. Bu söz üzerine Hz. Ali (r.a) de: "Ben senin rahatsız olacağın bir şeyi yapmam" dedi."

١٢٧٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَلِيٍّ أَيْضًا: قُلْتُ لأُمِّي فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدِ بْنِ هَاشِمٍ: اِكْفِي فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سِقَايَةَ الْمَاءِ وَالذَّهَابِ فِي الْحَاجَةِ وَتَكْفِيكِ خِدْمَةَ الدَّاخِلِ الطَّحْنَ وَالْعَجْنَ.

1277- Taberi, Hz. Ali (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Annem, Fatıma bintu Esed bin Haşim'e: "Ben Resulullah (a.s)'ın kızı Hz.

1276- Müstedrek (3/159) "Bu hadis Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ancak bu şekli ile rivayet etmemişlerdir" demiştir. Zehebi de bu hadisin sahih olduğunu ifade etmekte ve "kavi mürseldir" diye belirtmektedir.

1277- Taberani rivayet etmiştir. Haysemi de: "İkinci rivayetin -yani burada geçen rivayetin- ravileri Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

Fatıma (r.a)'nın su getirme ve dışardaki ihtiyaçları giderme gibi işlerini görürüm. O da senin içerdeki un, hamur işlerini görür" dedim."

١٢٧٨ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: جَاءَتْ ابْنَةُ هُبَيْرَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، وَفِي يَدِهَا فَتَخٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ خَوَاتِيمَ مِنْ ذَهَبٍ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَضْرِبُ بِيَدِهَا، فَأَتَتْ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَشَكَتْ إِلَيْهَا مَا صَنَعَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. قَالَ ثَوْبَانُ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَاطِمَةَ، وَأَنَا مَعَهُ، وَقَدْ أَخَذَتْ مِنْ عُنُقِهَا سِلْسِلَةً مِنْ ذَهَبٍ، فَقَالَتْ: هٰذِهِ أَهْدَاهَا إِلَيَّ أَبُو حَسَنٍ وَالسِّلْسِلَةُ فِي يَدِهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «يَا فَاطِمَةُ أَيَسُرُّكِ أَنْ يَقُولَ النَّاسُ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، وَفِي يَدِكِ سِلْسِلَةٌ مِنْ نَارٍ»، ثُمَّ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَقْعُدْ، فَعَمَدَتْ فَاطِمَةُ إِلَى السِّلْسِلَةِ، فَاشْتَرَتْ بِهَا غُلَامًا فَأَعْتَقَتْهُ، فَبَلَغَ ذٰلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّى فَاطِمَةَ مِنَ النَّارِ».

1278- Hakim, Resulullah (a.s)'ın azatlısı Sevban (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Hubeyre'nin kızı Resulullah (a.s)'ın yanına geldi. Elinde de altın bir bilezik, yahut altın yüzükler vardı. Resulullah (a.s) eline vurmaya başladı. Biraz sonra Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Fatıma (r.a) geldi. Bu kız, Resulullah (a.s)'ın kendisine yaptığı şeyi Hz. Fatıma (r.a)'ya şikayet etti. Bunun ardından Resulullah (a.s) Hz. Fatıma (r.a)'nın yanına girdi. Ben de beraberinde idim. Hz. Fatıma (r.a) boynundan altın bir zincir çıkardı, zinciri elinde tutarak: "Bunu bana Ebu Hasan (yani Hz. Ali (r.a) hediye etti" dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s):

"Ey Fatıma, senin elinde ateşten bir zincir olarak, insanların sana "Muhammed'in kızı Fatıma" diye söylemeleri hoşuna gider mi?" diye sordu. Sonra Resulullah (a.s) oturmaksızın dışarı çıktı. Hz. Fatıma (r.a) bu zinciri aldı,varıp

---

1278- Müstedrek (3/153) "Bu hadis, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir, ancak kitaplarında rivayet etmemişlerdir" demiştir. Bu hadis hakkında Zehebi ise herhangi bir açıklamada bulunmamıştır.

onunla bir köle satın aldı ve sonra bu köleyi azad etti. Daha sonra bunun haberi Resulullah (a.s)'a ulaştığında: "Fatıma'yı ateşten kurtaran Allah'a hamdolsun" diye buyurdu."

Bir Açıklama

Bu konuda, Siyer'in tahkikçisi Şeyh Şu'ayb, şu açıklamayı yapmaktadır:

"Ahmed, Hemmam tarıkiyle, Nesai de Hişam tarıkiyle şöyle rivayet ederler:

"Bunların her ikisi de Yayha bin Ebi Kesir'in şöyle söylediğini bildirirler:

"Bana, Zeyd bin Selam, dedesi Ebu Selam'dan, o da Ebu Esma er-Rahbi'den rivayet etmiştir. Bu senette yeralan ravilerin tümü sikadır. Ancak rivayette kopukluk bulunması sebebiyle ma'lul olduğu ifade edilmiştir."

İbni Kayyim, 'Tehzibu's-Sunen'de (1) İbni Kattan'ın şöyle bir sözünü naklet-mektedir:

"Söz konusu senetteki illet (eksiklik) hadis tenkitçilerinin, Yahya bin Ebi Kesir'in Zeyd bin Selam'dan rivayetinin munkatı olduğunu söylemelerinden ileri gelmektedir. Şöyle ki, Yahya "bana Zeyd bin Selam rivayet etti" dediği zaman, orada tedlis yaptığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte Zeyd bin Selam'ın ona icazet vermiş olması, bu yüzden onun da: "Zeyd, bize tahdis etti" ibaresini kullanmış olması mümkündür."

Hafız İbnu Hacer'in 'Tabakatu'l-Mudellisin' adlı kitabında yaptığı açıklamaya göre bu tarz rivayet, tedlisten sayılmaktadır. Hafız İbnu Hacer, orada şöyle söylüyor:

"Bazı hadisçilerin, dinleyene, kendisinin hadisi direk aldığı vehmini vermek amacıyla icazet yönünü belirtmek yerine, tahdis ve ihbar ibarelerini kullanmaları, tadlisten sayılmaktadır. Gerçekte ise kendisinden icazet yoluyla hadis aldığı belirtilen şeyhten, herhangi bir şey dinlemiş değildir."

Aynı müellif, 'Mizan' adlı kitabında Yahya bin Ebi Kesir'in tercemesini verirken, onunla ilgili bölümde şöyle demektedir:

"Zeyd bin Selam'dan rivayeti munkatıdır. Çünkü bu yolla naklettiği hadisleri, eline geçen bir yazılı metinden nakletmiştir." Onun bu açıklamasını Zehebi de onaylamaktadır.

Hafız el-Münziri de, 'et-Tergib ve't-Terhib' adlı kitabının (2) Zekatı ver-

---

1) Tahzibü's Sünen (6/126)

2) et-Tergib ve't-Terhib (1/557)

memenin durumu hakkında korkutma babında bu açıklamayı doğrulamaktadır.

Şeyh Nasıruddin Elbani'nin 'Adabu's-Zifaf' adlı eserinde, bu ve benzeri hadislere dayanarak kadınların işlenmiş altınlarla süslenmelerinin caiz olmayacağına hükmedildiği belirtilmektedir. Bu, halef ve selef alimlerinin üzerinde icma ettikleri hükme ters düşmektedir. İlim adamlarının üzerinde icma ettikleri hükme göre, kadınların işlenmiş olsun, işlenmemiş olsun halka, yüzük, bilezik halhal ve gerdanlık gibi muhtelif altın ve süs eşyalarını takmaları helaldir. Bu icma gerçekleri derinlemesine inceleyen bir çok ilim adamının kitabında nakledilmektedir.

Cassa Razi, 'Ahkamu'l-Kur'an (1) da, Kurtubi, Tefsir'inde (2) Nevevi, el-Mecmu'da, (3) Hafız İbni Hacer, 'Fethul Bari'de (4) bu konuda bilgi vermektedirler. Bizim buradaki yorumumuz, Albani'nın yalnız başına ortaya attığı iddianın geçersizliğini bütün detayı ile meydana gelebilecek ve bu konu etrafında oluşturmuş olduğu şüpheleri ortadan kıldıracak kadar geniş değildir. Kıymetli okuyucumuza bu konuda, değerli ilim adamı İsmail bin Muhammed el-Ensari'nin 'Kadınlar İçin İşlenmiş Altınla Süslenmenin Helallığı' adlı kitabını incelemesini öneriyoruz. Bu kitap, Elbani'nin iddialarına yeterli cevabı vermekte ve onun, iddialarına delil olduğunu sanarak istinad ettiği hadislerin zayıflığını ortaya koymaktadır. Yine burada, söz konusu hadislerin sahih kabul edilmesi halinde bile, kastedilen anlamın Elbani'nin çıkardığı anlam olmadığını ortaya koyan, ilim adamlarına ait görüşleri aktarılmaktadır. Ayrıca halef ve selef alimlerinin genelinin kabul etmiş oldukları hükmün doğruluğuna dair kitab ve sahih sünnette yer alan delilleri sıralamaktadır. Söz konusu kitap, bu konuyu bütün incelikleri ile en güzel şekilde ele almakta ve yeterli bilgiyi vermektedir. Yüce Allah müellifini bize faydasından dolayı en güzel şekilde mükafatlandırsın.

١٢٧٩ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَهُوَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ؟ يَا فَاطِمَةُ أَلاَ تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَسَيِّدَةَ نِسَاءِ هٰذِهِ الأُمَّةِ، وَسَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ. هٰذَا إِسْنَادٌ صَحِيحٌ وَلَمْ يُخْرِجَاهُ هٰكَذَا.

---

1) Ahkamu'l Kuran (4/447)

2) Kurtubi, Tefsir'ul Kuran (16/71)

3) İmam Nevevi el Mucem (4/422) ve (6/40)

4) İbnu Hacer Fethu'l Bari (10/317)

1279- Hakim, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) ölümüne sebep olan hastalığında iken şöyle buyurdu:

"Ey Fatıma, iki alemin (dünyanın ve ahiretin) hanımlarının ve bu ümmetin hanımlarının ve de bütün mü'minlerin hanımlarının seyyidesi olmayı arzulamaz mısın?"

Hadisin bu rivayetindeki isnad sahihtir. Ancak Buhari ve Müslim bu şekilde rivayet etmemişlerdir.

Aynı şekilde Zehebi de Mustedrek'te isnadının sahih olduğunu söylemektedir.

١٢٨٠ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَشْبَهَ كَلَامًا وَحَدِيثًا مِنْ فَاطِمَةَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ رَحَّبَ بِهَا، وَقَامَ إِلَيْهَا فَأَخَذَ بِيَدِهَا فَقَبَّلَهَا وَأَجْلَسَهَا فِي مَجْلِسِهِ. هٰذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ الشَّيْخَيْنِ وَلَمْ يُخْرِجَاهُ.

1280- Hakim, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Sözde ve konuşmada, Resulullah (a.s)'a Hz. Fatıma (r.a)'dan daha çok benzeyen birini görmedim. O, Resulullah (a.s)'ın yanına girdiği zaman, Resulullah (a.s) kendisini kucaklar, onun için ayağa kalkar, elini tutar, öper ve yanında bir yere oturturdu."

Bu hadis, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ancak Buhari ve Müslim bu hadisi rivayet etmemiştir.

١٢٨١ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا فَاطِمَةُ شِجْنَةٌ مِنِّي يَبْسِطُنِي مَا يَبْسِطُهَا وَيَقْبِضُنِي مَا يَقْبِضُهَا.

1279- Müstedrek (3/156) Hakim: "Bu hadisin isnadı sahihtir. Ancak Buhari ve Müslim bu şekli ile rivayet etmemişlerdir" demiş, Zehebi de; "bu hadis, sahihtir" demiştir.

1280- Müstedrek (3/154) Hakim:"Bu hadis, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir, ancak kitaplarında rivayet etmemişlerdir" demiştir.

1281- Hakim, Misver bin Mahreme (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hz. Fatma (r.a), şüphesiz benden bir parçadır. Onu açan (rahatlatan), beni de açar (rahatlatır). Onu sıkan ,beni de sıkar."

١٢٨٢ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : «فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلاَّ مَا كَانَ مِنْ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ».

1282- Hakim, Ebu Sa'id el-Hudri (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hz. Fatıma (r.a), cennet kadınlarının seyyidesidir. Sadece Meryem bintu İmran bundan müstesnadır."

١٢٨٣ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَتْ فَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْأَلُهُ خَادِمًا، فَقَالَ لَهَا: «أَلَّذِي جِئْتِ تَطْلُبِينَ أَحَبُّ إِلَيْكِ أَمْ خَيْرٌ مِنْهُ» قَالَ: فَحَسِبْتُ أَنَّهَا سَأَلَتْ عَلِيًّا قَالَ: قُولِي: اَللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ مُنَزِّلَ التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اِقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ.

1281- Müstedrek (3/154) Hakim: "Bu hadisin isnadı sahihtir, ancak Buhari ve Müslim kitaplarında rivayet etmemişlerdir" demiş, Zehebi de bu konuda Mustedrek müellifi Hakim'i onaylamıştır.

1282- Müstedrek (3/154) Hakim: "Bu hadisin isnadı sahihtir, ancak Buhari ve Müslim kitaplarında rivayet etmemişlerdir. " demiştir.

Sadece Müslim, Ebu Musa'nın Resulullah (a.s)'dan rivayet ettiği "İki alemin hanımlarının en üstünleri dört tanedir" diye başlayan hadisini vermektedir," diye açıklamada bulunmuştur.

1283- Hakim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Fatıma (r.a) bir hizmetçi istemek için Resulullah (a.s)'ın yanına geldi. Resulullah (a.s) ona:

"Senin için bu istediğin şey mi, yoksa ondan daha hayırlı bir şey mi daha sevimli olur?" diye sordu. Sanıyorum daha üstün olanını istedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) kendisine şöyle dedi:

"De ki: "Bütün göklerin, ulu arşın Rabbi olan Allah'ım! Bizim ve her şeyin Rabbi! Tevrat'ı, İncil'i ve Kur'an'ı indiren, daneyi ve çekirdeği parçalayarak (ondan bitki üreten) yüce Allah! Her şeyin şerrinden sana sığınırım. Benim başımdan tutacak olan sensin. Sen en öncesin, senden önce hiç bir şey yoktur. Sen en sonrasın, senden sonra bir şey yoktur. Sen zahirsin, senin üstünde bir şey yoktur. Sen batınsın, senin öncende bir şey yoktur. Bizim borcumuzu ödememizi sağla. Bizi fakirlikten zenginliğe çıkar."

١٢٨٤ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ، وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ».

1284- Hakim, Enes bin Malik (r.a)'ten şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), şöyle buyurdu:

"Bütün alemlerin hanımları içinde sana İmran kızı Meryem, Firavun'un eşi Asiye, Huveylid kızı Hatice ve Muhammed kızı Fatıma yeter." (Yani bu dört kadını düşünüp değerlendirmen, örnek alman için sana yeterlidir.)"

١٢٨٥ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «أَفْضَلُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَمَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَآسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ».

1283- Müstedrek (3/175) Hakim: "Bu hadis, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir, ama kitaplarında rivayet etmemişlerdir" demiş, Zehebi de bu konuda Hakim'i onaylamıştır.

1284- Müstedrek (3/158) Hakim: "Bu hadis, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ancak bu ibare ile kitaplarında rivayet etmemişlerdir. Resulullah (a.s)'ın "Bütün alemlerin hanımları içinde... yeter" sözü bütün dünya kadınlarını bir tutmaktadır" demiştir. Zehebi de Hakim'in açıklamalarını onaylamıştır.

1285- Hakim, İbni abbas (r.a)'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İki alemin (dünyanın ve ahiretin) hanımlarının en üstünleri, Huveylid kızı Hatice, Muhammed kızı Fatıma, İmran kızı Meryem ve Firavun'un hanımı Mezahim kızı Asiye'dir."

١٢٨٦ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَهَّزَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي خَمِيلٍ وَقِرْبَةٍ وَوِسَادَةٍ، مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ.

1286- Hakim, Hz. Ali (r.a)'nin şu şekilde söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Fatıma (r.a) için çeyiz olarak bir yorgan, bir kırba ve içi lif ile doldurulmuş dışı deriden bir yastık koydu."

١٢٨٧ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّهَا كَانَتْ إِذَا ذُكِرَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَصْدَقَ لَهْجَةً مِنْهَا إِلاَّ أَنْ يَكُونَ الَّذِي وَلَدَهَا.

1287- Hakim, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a), Hz. Aişe (r.a)'nin yanında anıldığı zaman şöyle söylerdi:

"Onun dünyaya gelmesine vesile olan (babası) dışında, ondan daha doğru sözlü kimse görmüş değilim."

١٢٨٨ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «نَزَلَ مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ، فَاسْتَأْذَنَ اللَّهَ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَيَّ لَمْ يَنْزِلْ قَبْلَهَا، فَبَشَّرَنِي أَنَّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ».

1285- Müstedrek (2/594) Hakim: "Bu hadisin isnadı sahihtir. Ancak Buhari ve Müslim bu ibare ile kitaplarında rivayet etmemişlerdir." demiş, Zehebi de bu hadis hakkında "sahihtir" demiştir.

1286- Müstedrek (2/185) Hakim: "Bu hadisin isnadı sahihtir. Ancak Buhari ve Müslim rivayet etmemiştir" demiş, Zehebi de sahih olduğunu söylemiştir.

1288- Hakim, Huzeyfe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Gökten bir melek indi. Bana selam vermek için Allah'tan izin istedi. Bu melek, daha önce inmemişti. Bana, Fatıma'nın cennet hanımlarının seyyidesi olduğu müjdesini verdi."

١٢٨٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: اِسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَمِعَ صَوْتَ عَائِشَةَ عَالِيًا وَهِيَ تَقُولُ: وَاللَّهِ لَقَدْ عَرَفْتُ أَنَّ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ أَحَبُّ إِلَيْكَ مِنِّي وَمِنْ أَبِي مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثًا، فَاسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ فَأَهْوَى إِلَيْهَا، فَقَالَ: يَابِنْتَ فُلاَنَةَ لاَ أَسْمَعُكِ تَرْفَعِينَ صَوْتَكِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

1289- Ahmed, Nu'man bin Beşir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Ebu Bekir (r.a), Resululah (as)'ın yanına girmek için izin istedi. O sırada Hz. Aişe (r.a)'nin yüsek sesle şöyle söylemekte olduğunu duydu:

"Vallahi, anladım ki, Hz. Ali (r.a) ve Hz. Fatıma (r.a) senin için benden de, babamdan da iki kat, üç kat daha üstündür." Hz. Ebu Bekir (r.a) sonra izin istedi. Hz. Aişe (r.a)'nin yanına doğru gitti ve şöyle söyledi:

"Ey filancanın kızı! Sesini Resulullah (a.s)'ın sesinden fazla yükselttiğini duymayayım."

١٢٩٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ، وَهُمَا يَضْحَكَانِ، فَلَمَّا رَأَيَا النَّبِيَّ ﷺ سَكَتَا فَقَالَ لَهُمَا النَّبِيُّ ﷺ : «مَا لَكُمَا كُنْتُمَا تَضْحَكَانِ، فَلَمَّا رَأَيْتُمَانِي سَكَتُّمَا» فَبَادَرَتْ فَاطِمَةُ فَقَالَتْ: بِأَبِي أَنْتَ يَارَسُولَ اللَّهِ قَالَ هٰذَا: أَنَا أَحَبُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْكِ، فَقُلْتُ: بَلْ أَنَا أَحَبُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْكَ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ: «يَا بُنَيَّةُ لَكِ رِقَّةُ الْوَلَدِ وَعَلِيٌّ أَعَزُّ عَلَيَّ مِنْكِ».

1288- Müstedrek (3/151) Hakim: "Bu hadisin isnadı sahihtir, ancak Buhari ve Müslim rivayet etmemiştir" demiştir. Zehebi de sahih olduğunu söylemiştir.

1289- Ahmed, Müsned (4/275) Bunu Haysemi de Mecma'da (9/201) rivayet etmekte ve: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1290- Taberani, İbni Abbas (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Ali (r.a) ile Hz. Fatıma (r.a)'nın yanına girdi. Yanlarına vardığında gülüyorlardı. Hz. Peygamber (a.s)'i görünce sustular. Hz. Peygamber (a.s):

"Neden gülüyordunuz da, beni görünce sustunuz?" diye sordu. Bunun üzerine Hz. Fatıma (r.a) söze başlayarak şöyle söyledi:

"Babam sana feda olsun ey Allah'ın Resulü! Şu (yani Hz. Ali (r.a)) "Ben, Resulullah için senden daha sevimliyim" dedi. Ben de "Hayır, bilakis Resulullah (a.s) için ben senden daha sevimliyim" dedim. Bu söz üzerine Resulullah (a.s) gülümsedi ve şöyle söyledi:

"Ey çocuğum, senin için kalbimde bir evlada karşı duyulan şefkat var. Ama Ali benim nazarımda senden daha üstün bir dereceye sahiptir."

١٢٩١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَسْمَاءِ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ: لَمَّا أُهْدِيَتْ فَاطِمَةُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ لَمْ نَجِدْ فِي بَيْتِهِ إِلاَّ رُمْلاً مَبْسُوطًا وَوِسَادَةً حَشْوُهَا لِيفٌ وَجَرَّةً وَكُوزًا فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتُحْدِثَنَّ حَدَثًا» أَوْ قَالَ: «لاَتَقْرَبَنَّ أَهْلَكَ حَتَّى آتِيَكَ» فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: «أَثَمَّ أَخِي» فَقَالَتْ أُمُّ أَيْمَنَ وَهِيَ أُمُّ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ وَكَانَتْ حَبَشِيَّةً، وَكَانَتِ امْرَأَةً صَالِحَةً: يَارَسُولَ اللَّهِ! هٰذَا أَخُوكَ وَزَوْجَتُهُ ابْنَتُكَ؛ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ آخَى بَيْنَ أَصْحَابِهِ وَآخَى بَيْنَ عَلِيٍّ وَنَفْسِهِ، قَالَ: «إِنَّ ذٰلِكَ يَكُونُ يَا أُمَّ أَيْمَنَ» قَالَتْ: فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ ثُمَّ قَالَ: مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ، ثُمَّ مَسَحَ صَدْرَ عَلِيٍّ وَوَجْهَهُ، ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ، فَقَامَتْ إِلَيْهِ فَاطِمَةُ تَعْثُرُ فِي مِرْطِهَا مِنَ الْحَيَاءِ فَنَضَحَ عَلَيْهَا مِنْ ذٰلِكَ وَقَالَ لَهَا: مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ لَهَا: «أَمَا إِنِّي لَمْ آلُكِ أَنْ أَنْكَحْتُكِ أَحَبَّ أَهْلِي إِلَيَّ» ثُمَّ رَأَى سَوَادًا مِنْ وَرَاءِ السِّتْرِ أَوْ مِنْ وَرَاءِ الْبَابِ، فَقَالَ: «مَنْ هٰذَا» قَالَتْ: أَسْمَاءُ، قَالَ: «أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ» قَالَتْ: نَعَمْ يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «جِئْتِ كَرَامَةً

1290- Haysemi (9/202)'de rivayet etmekte ve "Bunu Taberani, rivayet etmiştir, ravileri de Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" diye belirtmektedir.

لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ » قَالَتْ: نَعَمْ إِنَّ الْفَتَاةَ لَيْلَةَ يُبْنَى بِهَا لاَبُدَّ لَهَا مِنِ امْرَأَةٍ تَكُونُ قَرِيبًا مِنْهَا إِنْ عَرَضَتْ لَهَا حَاجَةٌ أَفْضَتْ ذٰلِكَ إِلَيْهَا قَالَتْ: فَدَعَا لِي بِدُعَاءٍ إِنَّهُ لأَوْثَقُ عَمَلِي عِنْدِي ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ: «دُونَكَ أَهْلَكَ» ثُمَّ خَرَجَ فَوَلَّى، فَمَا زَالَ يَدْعُو لَهُمَا حَتَّى تَوَارَى فِي حُجْرِهِ.

1291- Taberani, Esma bintu Umeys (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Fatıma (r.a), Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a)'e verildiğinde, Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a)'in evinde hasırdan örülmüş genişçe bir sedir, içi lif ve yaprak ile doldurulmuş bir yastık ve bir bardak dışında bir şey bulamamıştık. Resulullah (a.s) (Hz. Ali (r.a)'ye): "Herhangi bir hareket yapma" veya "ben gelinceye kadar eşine yaklaşma" diye haber gönderdi. Sonra Hz. Peygamber (a.s) geldi. "Kardeşim orada mı?" diye sordu. Resulullah (a.s)'a Ümmü Eymen cevap verdi. O, Usame bin Zeyd'in annesidir. Habeşistan asıllıydı ve saliha bir kadındı.

"Ey Allah'ın Resulü, şu kardeşin, hanımı da kızın" dedi. Peygamber (as), ashabını birbirleri ile kardeşleştirmişti. Hz. Ali (r.a)'yi de kendisi ile kardeşleştirmişti. Resulullah (a.s) Ümmü Eymen (r.a)'e: "Bu böyle olur, ey Ümmü Eymen" diye buyurdu. Sonra bir bardak su istedi. Sonra Allah'ın dilediği üzere bir şeyler söyledi. Ardından Hz. Ali (r.a)'nin göğsüne ve yüzüne elini sürdü. Peşinden Hz. Fatıma (r.a)'yı istedi. Hz. Fatıma (r.a) kalkıp içine büründüğü elbisesi ile utangaç bir şekilde seke seke yürümeye başladı. Resulullah (a.s) o bardaktaki sudan Hz. Fatıma (r.a)'nın üzerine hafifçe serpti ve kendisine Allah'ın dilediği üzere bir şeyler söyledi. Ardından da:

"Ben seni, yakınlarım içinde, bana en sevimli olanına nikahlamaktan başkasına razı olmadım" diye buyurdu. Bunun ardından perdenin, yahut kapının arkasından bir kararta gördü. "Bu kim?" diye sordu. Sonra da: "Esma bintu Umeys mi?" dedi. (Esma -yani bu rivayeti nakleden sahabi hanım):

"Evet, ey Allah'ın Resulü" diye cevap verdim. Resulullah (a.s):

"Allah'ın Resulünün kereminden, kerametinden nasib almak için mi geldin?" diye sordu. "Evet. Bir genç kız, gerdeğe girerken mutlaka ona yakın bir kadının bulunması gerekir. Eğer o genç kızın bir ihtiyacı olursa, kadın o ihtiyacını giderir," diye cevap verdim. Bunun üzerine Resulullah (a.s) bana dua etti. Benim amellerim içinde en çok güvendiğim işte bu duadır. Sonra Hz. Ali (r.a)'ye:

1291- Mu'cemu'l-Kebir (24/137) Haysemi (9/219-210) de rivayet etmiş ve "Bunu, Taberani rivayet etmiştir. Ravileri de Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

"Seni, eşinle başbaşa bırakıyorum" dedi. Ardından çıkıp gitti. Ancak kendi odasına çekilinceye kadar, o ikisine dua etmeye devam etti."

١٢٩٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ وَالْبَزَّارُ عَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ: قَالَ نَفَرٌ مِنَ الْأَنْصَارِ لِعَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: عِنْدَكَ فَاطِمَةُ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «مَا حَاجَةُ ابْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ» فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! ذَكَرْتُ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «مَرْحَبًا وَأَهْلاً» لَمْ يَزِدْ عَلَيْهَا فَخَرَجَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَى أُولَئِكَ الرَّهْطِ مِنَ الْأَنْصَارِ يَنْتَظِرُونَهُ فَقَالُوا: مَاوَرَاءَكَ قَالَ: مَا أَدْرِي غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ لِي مَرْحَبًا وَأَهْلاً. قَالُوا: يَكْفِيكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَحَدَاهُمَا أَعْطَاكَ الْأَهْلَ وَالْمَرْحَبَ، فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ مَا زَوَّجَهُ قَالَ: «يَا عَلِيُّ إِنَّهُ لَابُدَّ لِلْعَرُوسِ مِنْ وَلِيمَةٍ» قَالَ سَعْدٌ: عِنْدِي كَبْشٌ وَجَمَعَ لَهُ مِنَ الْأَنْصَارِ أَصْوُعًا مِنْ ذُرَةٍ، فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ الْبِنَاءِ قَالَ: «لَاتُحْدِثْ شَيْئًا حَتَّى تَلْقَانِي» فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهُ ثُمَّ أَفْرَغَهُ عَلَيَّ فَقَالَ: «اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمَا وَبَارِكْ لَهُمَا فِي بَنَائِهِمَا».

1292- Taberani ve **Bezzar,** Bureyde (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Ensardan bir topluluk, Hz. Ali (r.a)'ye: "Senin için Allah Resulü (a.s)'nün kızı Hz. Fatıma (r.a) var (yani onun için bir evlilik teklifinde bulunsan)" diye söylediler. Hz. Ali (r.a) de bunun üzerine Resulullah (a.s)'ın yanına gitti. Resulullah (a.s): "İbnu Ebi Talib (r.a) ne istiyor?" diye sordu. Hz. Ali (r.a):

"Ey Allah'ın Resulü, Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Fatıma (r.a)'yı andım (onunla evlemeyi arzuladım)" dedi. Resulullah (a.s) da: "Merhaban ve ehlen" diye buyurdu. Bundan fazla bir şey söylemedi. Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a) dışarı çıktı.

1292- Mu'cemu'l-Kebir (2/20) Haysemi de, Mecma'u'z-Zevaid (9/209)'de: "Bunu Taberani rivayet etmektedir. Bezzar da bir benzerini rivayet etmektedir. Ancak onun rivayetinde "Ensardan bir topluluk Hz. Ali (r.a)'ye Hz. Fatıma (r.a) ile evlenmek için teklifte bulunsan..." diye söylediler" ifadesi geçmektedir. Onun rivayetinin sonunda da Resulullah (a.s)'ın duası olarak: "Ey Allah'ım, onların üzerine bereket indir ve onlar için çocuklarına bereket ihsan eyle" ifadesi bulunmaktadır. Her ikisinin rivayetinde geçen raviler de, Abdulkerim bin Selit dışında Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Bu kişiyi de İbnu Hibban sika olarak tanımaktadır" diye belirtmiştir.

Dışarda, kendisini beklemekte olan ensar topluluğu vardı. "Nasıl bir haber getirdin?" diye sordular. Hz. Ali (r.a) "Bir şey bilmiyorum ama "merhaban ve ehlen" diye söyledi" şeklinde cevap verdi. Bunun üzerine onlar:

"Sana Resulullaha (a.s)'ın söylediği bu iki sözden sadece biri de yeter. O sana, hem ehl-i (aileyi, eşi), hem de merhab'ı (içten kabulü, gönül rızasını) vermiş" dediler. Daha sonra Resulullah (a.s) kızını Hz. Ali (r.a) ile evlendirince:

"Ey Ali, düğün için mutlaka bir velime, düğün yemeği olmalı" diye buyurdu. Sa'd (r.a): "Bende bir koç var" dedi. Koçun yanına da ensardan bir miktar mısır topladı. (Onunla velime yemeği hazırladı). Gerdek gecesi olunca, Resulullah (a.s) Hz. Ali (r.a)'ye:

"Benimle görüşmeden herhangi bir harekette bulunma" diye haber gönderdi. Resulullah (a.s) (ayrılınca) Hz. Ali (r.a) su istedi ve bu su ile abdest aldı. (Hz. Ali (r.a)): "Resulullah (a.s) o suyu benim üzerime boşaltıtı ve: "Ey Allah'ım, onların üzerine bereket yağdır, onların bu gerdeklerine de bereket ihsan eyle" diye buyurdu."

١٢٩٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ حِجْرِ بْنِ عَنْبَسَ وَكَانَ قَدْ أَكَلَ الدَّمَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَشَهِدَ مَعَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْجَمَلَ وَصَفِّينَ فَقَالَ: خَطَبَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «هِيَ لَكَ يَا عَلِيُّ».

1293- Taberani, Hucr bin Anbes (ra.)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Bu kişi (yani Hucr) cahiliye döneminde kan yemiş ve aynı zamanda Hz. Ali (r.a) ile birlikte Cemel ve Siffin savaşlarına katılmıştır. O şöyle diyor:

"Hz. Ebu Bekir (r.a) ve Hz. Ömer (r.a), Hz. Fatıma (r.a) ile evlenmek için teklifte bulundular. Ancak Peygamber (a.s): "O senindir, ey Ali" diye buyurdu."

١٢٩٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنِ الْمُوسِرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ عَلِيًّا خَطَبَ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ فَسَمِعَتْ بِذٰلِكَ فَاطِمَةُ، فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَتْ: يَزْعُمُ قَوْمُكَ أَنَّكَ لاَتَغْضَبُ لِبَنَاتِكَ وَهٰذَا عَلِيٌّ نَاكِحٌ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَسَمِعْتُهُ حِينَ تَشَهَّدَ يَقُولُ: «أَمَّا بَعْدُ، أَنْكَحْتُ أَبَا الْعَاصِ بْنَ الرَّبِيعِ، فَحَدَّثَنِي

1293- Mu'cemu'l-Kebir (4/34) Haysemi de Mecma'u'z-Zevaid (9/204)'de: "Bunu, Taberani rivayet etmiştir, ravileri sikadır" demiştir.

وَصَدَقَنِي وَإِنَّ فَاطِمَةَ بِضْعَةٌ مِنِّي، وَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يَسُوؤُهَا ـــ وَفِي رِوَايَةٍ: أَنْ يَفْتِنُوهَا ـــ وَاللَّهِ لَاتَجْتَمِعُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ وَبِنْتُ عَدُوِّ اللَّهِ عِنْدَ رَجُلٍ وَاحِدٍ، فَتَرَكَ عَلِيٌّ الْخِطْبَةَ.

1294- Buhari, Musir bin Mahrame (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Ali (r.a), Ebu Cehil'in kızına evlilik teklifinde bulundu. Bunu Hz. Fatıma (r.a) duydu. Resulullah (a.s)'ın yanına gitti ve: "Senin toplumun, senin kızlarından dolayı kızmayacağını sanıyor. İşte Hz. Ali (r.a) de, Ebu Cehil'in kızı ile evleniyor," dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) yerinden kalktı. Ben Resulullah (a.s)'ı teşehhüdde bulunurken duydum. Şöyle söylüyordu:

"Bundan sonra bilin ki, Ebu'l-As bin er-Rebi'i evlendirdim. Benimle konuştu ve bana doğruyu söyledi (1). Fatıma benden bir parçadır. Ona bir fenalık etmelerinden -bir rivayette de onu fitneye sokmalarından şeklinde gelmiştir- hoşlanmam. Vallahi, Allah Resulünün kızı ile Allah düşmanının kızı aynı adamın nikahı altında birleşemez." Bunun üzerine Hz. Ali (r.a) de evlilik teklifinden vazgeçti."

Bir rivayette de şöyle söylediği bildirilmiştir (2):

"Resulullah (a.s)'ın, minber üzerinde iken şöyle söylediğini duydum:

"Hişam bin el-Muğireoğulları, kızlarını Ali bin Ebi Talib (r.a)'e vermek için benden izin istiyorlar. Onlara izin vermiyorum. Sonra yine onlara izin vermiyorum. Sonra yine onlara izin vermiyorum. Sadece İbnu Ebi Talib'in, benim kızımı boşayarak, onların kızlarını almak istemesi bundan müstesnadır. Benim kızım, benden bir parçadır. Onu zorluğa sokan, beni de zorluğa sokar, ona ezi-

---

1294- Buhari (7/85) 62-Kitabu Fedaili's-Sahabe. 16-Resulullah (a.s)'ın, aralarında Ebu'l-As bin Rebi de bulunan damatları ile ilgili bab.

1) "Benimle konuştu ve bana doğruyu söyledi" ibaresinde söz vermeye ve sözde durmaya işaret edilmektedir. Ebu'l-As bin er-Rebi, Resulullah (a.s)'ın kızı Hz. Zeyneb (r.a)'in kocasıdır. Bedir Savaşı'nda esir edilmiştir. Hz. Zeyneb (r.a) Mekke'den onun fidyesini göndermiştir. Resulullah (a.s) onun fidye olarak gönderdiği gerdanlığı tanımıştı. Bu gerdanlık, daha önce Hz. Hatice (r.a)'ye aitti. Hz. Zeyneb (r.a) Ebu'l-As'ın nikahına verilince, onunla birlikte çıkarılmıştı. Resulullah (a.s)'ın kalbi buna çok üzüldü. Müslümanlardan, Hz. Zeyneb (r.a)'in esirini serbest bırakmalarını, fidyesini de geri vermelerini istedi. Onlar da verdiler. Ancak Ebu'l-As'a Mekke'ye gidince Hz. Zeyneb (r.a)'i Resulullah (a.s)'a göndermesi şart koşuldu, o da bunu yaptı.

2) Müslim (4/1902) 44-Kitabu Fedaili's-Sahabe. 15-Hz. Peygamber (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın fazileti leri babı.

yet veren bana da eziyet verir."

Bir Açıklama

'Avnu'l-Ma'bud' adlı kitabın yazarı diyor ki:

"Resulullah (a.s) "onlara izin vermiyorum, sonra yine onlara izin vermiyorum..." sözünü te'kid amacıyla tekrar tekrek söylemiştir. Bu ifadenin tekrarı yasağın te'yid manasını da taşımaktadır. Adeta belirli bir süreden sonra yasağın kalkması ihtimalini ortadan kaldırmak için böyle söylemiştir. Nitekim "Sonra yine izin vermiyorum" diye buyuruyor. Yani tahmin edilen belli bir süre geçse bile, daha sonrası için de izin vermiyorum. Bu yasak böyle sürekli devam edecek."

Bir Açıklama

Bu hadisten çıkarılan anlam; eğer Hz. Fatıma (r.a) böyle bir şeye razı olsaydı, Hz. Ali (r.a) onunla, yani Ebu Cehil'in kızıyla, veya bir başkasıyla evlenmekten alıkonulmazdı.

'el-Feth'de şu açıklama yapılıyor:

"Hz. Ali (r.a), Ebu Cehil'in kızına evlilik teklifinde bulundu." Bu kızın adı, aşağıda da geleceği gibi Cuveyriye idi. el-Avra olduğu rivayet edildiği gibi, Cemile olduğu da bildirilmiştir. Hz. Ali (r.a) başlangıçta, bu konudaki genel cevaz hükmüne göre hareket etmiştir. Resulullah (a.s) hoşlanmadığını ortaya koyunca, Hz. Ali (r.a) de evlilik teklifinden vezgeçmiştir. Rivayet edildiğine göre bu kızla daha sonra Atab bin Useyyid evlenmiştir. Resulullah (a.s) zikredilen hükmün, insanlar arasında yayılması ve insanların da ya gereklilik ya da öncelik esasına göre bu hükümle amel etmeleri için konuyla ilgili olarak özel konuşma yapmıştır.

Şerif el-Murtaza, olaydaki bu hikmeti anlayamadığından dolayı bu hadisin mevzu olduğu zannına kapılmıştır. Mevzu olduğu iddiasını da Misvar'den rivayet edilmesine dayandırmıştır. Çünkü o, Hz. Ali (r.a)'ye karşı gelenlerdendi. Yine İbni Zubeyr tarıki ile gelen rivayete göre, o, bu konuda daha şiddetli idi. Hadis rivayetinde sahih ashabının yani sahih hadis rivayet ettikleri bilinen kimselerin sınıflara ayrılacağına dair açıklamalarda bulunmuştur."

Ebu Cehil'in kızının adının ne olduğu konusunda ihtilaf edilmiştir. Hakim'in 'el-İklil' adlı kitabında, bu kızın adının Cuveyriyye olduğu yazılıdır. En meşhur olan isim de budur. Bazı rivayetlerde adının Avra olduğu bildirilmiş, adının Hayfa olduğu da söylenmiştir. Bu konudaki rivayeti, İbni Cerir et-Taberi nakletmiştir.

Sehli'nin naklettiği bir rivayette de Cerheme olduğu bildirilmiştir. Yine ismi-

nin Cemile olduğu da söylenmiştir. Buna ait rivayeti İbnu'l-Mulkin, Şerh'inde nakletmiştir. Ebu Cehil'in Safiyye adında bir kızı vardı. Onunla Sehl bin Amr evlenmişti. Onun adını İbni Sekit ve daha başkaları zikretmişlerdir. Yukarıda belirtilen Hayfa adlı kızının, işte bu kızı olduğu da söylenmiştir.

Resulullah (a.s), Hz. Ali (r.a)'ye nikah konusunda şart koşmuş olabilir. Hz. Ali (r.a), söz konusu şartı unuttuğundan, böyle bir evlilik teklifinde bulunmuş olabilir. Yahut şartı açıkça ifade etmediğine göre, herhangi bir şart ileri sürmemiş de olabilir. Ancak Hz. Ali (r.a)'nin, üzerindeki, hakkı gözetmesi gerekirdi ve bundan dolayı biraz tazir edildi. Hz. Peygamber (a.s)'in bir kimseyi azarlayıcı bir tavrın içine girdiği çok nadir olurdu. Hz. Ali (r.a)'nin tazir konusunda böyle açık ifadeleri yani evlenmekten vazgeçmesi Hz. Fatıma (r.a)'nın gönlünü almak için kullandığı söylenebilir.

Bu olay, Mekke'nin fethinden sonra gerçekleşmiştir. O zaman Resulullah (a.s)'ın kızlarından Hz. Fatıma (r.a)'dan başkası hayatta değildi. Hz. Fatıma (r.a) hem annesini, hem de ardından kardeşlerini kaybetmişti. Bu yüzden Resulullah (a.s) ona çok itina gösteriyor ve üzüntüye sokulmasına pek dayanamıyordu.

١٢٩٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ أَفْضَلَ مِنْ فَاطِمَةَ غَيْرَ أَبِيْهَا قَالَتْ: وَكَانَ بَيْنَهُمَا شَيْءٌ فَقَالَتْ: يَارَسُولَ اللّٰهِ! سَلْهَا فَإِنَّهَا لاَتَكْذِبُ.

1295- Taberani, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ben, babası dışında Hz. Fatıma (r.a)'dan daha faziletli birini görmedim."

Hz. Aişe (r.a) yine şöyle söylemiştir:

"İkimiz arasında bir mesele vardı: "Ey Allah'ın Resulü, ona sor, o yalan söylemez," dedim."

١٢٩٦ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: خَطَبَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَاطِمَةَ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «إِنَّهَا صَغِيرَةٌ» فَخَطَبَهَا عَلِيٌّ، فَزَوَّجَهَا مِنْهُ.

1295- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/201)'de rivayet etmiş ve: "Bunu, Taberani el-Evsat'ta ve Ebu Ya'la rivayet etmektedir. (Ebu Ya'la'nın rivayetinde) Hz. Aişe (r.a)'nin "Ben Hz. Fatıma (r.a)'dan daha doğru sözlü birini görmedim" diye söylediği bildirilmektedir. Her ikisinin ravileri de Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir," demektedir.

1296- Nesai, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Ebu Bekir (r.a) ve Hz. Ömer (r.a), Hz. Fatıma (r.a)'yı istediler. Resulullah (a.s) "Daha küçüktür" dedi. Sonra Hz. Ali (r.a) istedi, Resulullah (a.s) da onunla evlendirdi."

١٢٩٧ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ أَحَبُّ النِّسَاءِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَاطِمَةُ، وَمِنَ الرِّجَالِ عَلِيٌّ.

1297- Tirmizi, Bureyde (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın nazarında, kadınların en sevimlisi Hz. Fatıma (r.a) idi. Erkeklerin içinde de Hz. Ali (r.a)..."

İbrahim en-Nehai: *"Yani ehl-i beyti içinde"* diye belirtmiştir.

1296- Nesai (6/62) Kitabuu'n-Nikah. Bir kadının kendi ile aynı yaşta olan biri ile evlenmesi babı. İsnadı hasendir.

Hadisteki "Sonra Hz. Ali (r.a) istedi" ifadesi, öncekilerin istemelerinden hemen sonra aradan bir zaman geçmeksizin Hz. Ali (r.a)'nin istediğini ifade etmektedir. Metinde geçen "fa" edatı bu anlamı verir. Buna göre Resulullah (a.s) Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer (r.a) açısından Hz. Fatıma (r.a)'yı küçük görmüş, ama Hz. Ali (r.a) açısından küçük görmemiştir.

1297- Tirmizi (5/698) 50-Kitabu'l-Menakıb. 61-Hz. Muhammed (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın fazileti babı.

HZ. FATIMA (R.A.) EŞİ HZ. ALİ (R.A.) VE OĞULLARI KONUSUNDA RİVAYETLER

١٢٩٨ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُتَوَرِّكَةً الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ، فِي يَدِهَا بُرْمَةٌ لِلْحَسَنِ فِيهَا سَخِينٌ حَتَّى أَتَتْ بِهَا النَّبِيَّ ﷺ فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قُدَّامَهُ قَالَ: «أَيْنَ أَبُو حَسَنٍ» قَالَتْ: فِي الْبَيْتِ فَدَعَاهُ فَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ وَعَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ يَأْكُلُونَ، قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: وَمَا سَامَنِي النَّبِيُّ ﷺ ؛ وَمَا أَكَلَ طَعَامًا وَأَنَا عِنْدَهُ إِلاَّ سَامَنِيهِ قَبْلَ ذٰلِكَ الْيَوْمِ، تَعْنِي سَامَنِي دَعَانِي إِلَيْهِ، فَلَمَّا فَرَغَ الْتَفَّ عَلَيْهِمْ بِثَوْبِهِ ثُمَّ قَالَ: «اَللّٰهُمَّ عَادِ مَنْ عَادَاهُمْ وَوَالِ مَنْ وَالاَهُمْ».

1298- Ebu Ya'la, Ümmü Seleme (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'ın kızı Hz. Fatıma (r.a), Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'i arkasına yüklenmiş bir halde, Resulullah (a.s)'ın yanına geldi. Elinde de, içerisinde sıcak kavut çorbası bulunan, Hz. Hasan (r.a)'a ait bir tencere vardı. Bu tencereyi Resulullah (a.s)'a getirdi. Önüne koyduğunda: "Ebu Hasan (yani Hz. Ali (r.a)) nerede?" diye sordu. Hz. Fatıma (r.a): "Evde" diye cevap verdi. Resulullah (a.s) onu da çağırttı. Böylece Hz. Peygamber (a.s), Hz. Ali (r.a), Hz. Fatıma (r.a), Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a) birlikte oturup yemek yemeye başladılar."

1298- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/166) de rivayet etmekte ve: "Bunu, Ebu Ya'la rivayet etti isnadı ceyyidir (iyi) dir" diye belirtmektedir.

(Hadisin ravisi) Ümmü Seleme (r.a) dedi ki:

"Resulullah (a.s) beni yemeğe çağırmadı. Oysa o günden önce, Resulullah (a.s) her ne zaman benim yanında bulunduğum bir sırada yemeğe otursaydı, mutlaka beni yemeğe çağırırdı. Yemeği bitirince, Resulullah (a.s) onların üzerlerine elbisesini örttü. ve:

"Ey Allah'ım, bunlara düşman olana, sen de düşman ol, bunlara dost olana, sen de dost ol!" diye buyurdu."

١٢٩٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى عَلِيٍّ وَابْنَيْهِ وَفَاطِمَةَ وَقَالَ: «أَنَا حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ وَسِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ».

1299- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Hz. Ali (r.a)'ye, iki oğluna ve Hz. Fatıma (r.a)'ya bakarak şöyle buyurdu:

"Size karşı savaşanla ben de savaşırım. Sizinle barış içinde olanla, ben de barış içinde olurum."

١٣٠٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ بَسَطَ شَمْلَةً؛ فَجَلَسَ عَلَيْهَا هُوَ وَعَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، ثُمَّ أَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ بِمَجَامِعِهِ فَعَقَدَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ ارْضَ عَنْهُمْ كَمَا أَنَا عَنْهُمْ رَاضٍ».

1300- Taberani, Hz. Ali (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Ali (r.a) bir keresinde Hz. Peygamber (a.s)'in yanına girdi. Hz. Peygamber (a.s) yere bir sergi sermişti. Kendisi, Hz. Ali (r.a), Hz. Fatıma (r.a), Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a), birlikte bu serginin üzerinde oturdular. Sonra Peygamber (a.s) bu serginin kulaklarını alarak onların üzerlerinde bağladı ve şöyle buyurdu:

1299- Ahmed, Müsned (2/442) Müstedrek (3/149) "Bu hadis hasendir" diye söylemektedir ve Zehebi de muvafakat etmektedir.

1300- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/169)'de rivayet etmekte ve: "Bunu, Taberani el-Evsat'ında rivayet etmiştir. Ubeyd bin Tufeyl dışında kalan ravileri Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Bu kişi ise sikadır ve künyesi Ebu Seydana'dır" diye belirtmiştir.

"Ey Allah'ım, ben onlardan razı olduğum gibi, sen de onlardan razı ol!"

١٣٠١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «حُسَيْنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ، أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّهُ، وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سِبْطَانِ مِنَ الْأَسْبَاطِ».

1301 Taberani, Ya'la bin Murre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Biz Resulullah (a.s) ile birlikte idik. "Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hüseyin bendendir ve ben de ondanım. Onu seveni, Allah da sever. Hasan ve Hüseyin tüylerden iki tüydür (yani nesil kollarından iki koldur.)"

١٣٠٢ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ جَلَّلَ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَعَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ كِسَاءً، ثُمَّ قَالَ: «اَللَّهُمَّ هٰؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَخَاصَّتِي، أَذْهِبْ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا» فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: وَأَنَا مَعَهُمْ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «إِنَّكِ إِلَى الْخَيْرِ».

1302- Tirmizi, Ümmü Seleme (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir.

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Hasan (r.a), Hz. Hüseyin (r.a), Hz. Ali (r.a), ve Hz. Fatıma (r.a)'nın üzerine bir örtü örttü ve sonra şöyle buyurdu:

"Ey Allah'ım, bunlar ehl- i beytimdir ve seçkin yakınlarımdır. Onlardan pisliği, fenalığı gider ve onları tam olarak temizle."

(Bu hadisi rivayet eden) Ümmü Seleme:

"Ben de onlarlayım ey Allah'ın Resulü" dedi. Resulullah (a.s): "Sen de hayır yönündesin" diye buyurdu."

١٣٠٣ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَمُرُّ بِبَابِ فَاطِمَةَ إِذَا خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ حِينَ نَزَلَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ، قَرِيبًا مِنْ سِتَّةِ أَشْهُرٍ، يَقُولُ: اَلصَّلَاةَ أَهْلَ الْبَيْتِ: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ

1301- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/181) de rivayet etmektedir ve: "Bunu, Taberani rivayet etmiştir, isnadı hasendir" diye söylemektedir.

1302- Tirmizi (5/699) 50-Kitabu'l-Menakıb. 61-Hz. Muhammed (a.s)'in kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın fazileti babı.

وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾.

1303- Tirmizi, Enes bin Malik (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) "Ey, peygamberin ev halkı (ehl-i beyti)! Şüphesiz Allah sizden fenalığı ve pisliği giderip sizi tertemiz yapmak ister" (1) ayeti kerimesi indikten sonra, Hz. Fatıma (r.a)'nın kapısının önünden geçerek "Namaza kalkın ey ehl-i beyt" diye söylerdi. Bu davranışına altı aya yakın bir süre devam etti."

١٣٠٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ: خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ غَدَاةً وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مُرَحَّلٌ، مِنْ شَعْرٍ أَسْوَدَ. فَجَاءَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ فَأَدْخَلَهُ ثُمَّ جَاءَ الْحُسَيْنُ فَدَخَلَ مَعَهُ، ثُمَّ جَاءَتْ فَاطِمَةُ فَأَدْخَلَهَا، ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ فَأَدْخَلَهُ، ثُمَّ قَالَ: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا».

1304- Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den şöylc rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bir gün erken vakitlerde dışarı çıktı. Üstünde, siyah kıldan dokunmuş desen işlemeli bir hırka vardı. O esnada Hz. Ali (r.a)'nin oğlu Hz. Hasan (r.a) geldi. Onu (hırkasının altına) soktu. Sonra Hz. Hüseyin (r.a) geldi, onu da soktu. Ardından Hz. Fatıma (r.a) geldi, onu da soktu. Ardından da Hz. Ali (r.a) geldi, onu da soktu. Daha sonra:

"Ey peygamberin ev halkı (ehl-i beyt)! Şüphesiz Allah, sizden fenalığı ve pisliği giderip tertemiz yapmak ister" diye buyurdu. Yani bu anlamdaki Kur'an ayetini okudu."

١٣٠٥ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «لَمَّا أُنْزِلَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ: ﴿فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ ...﴾ الْآيَةُ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَحَسَنًا وَحُسَيْنًا فَقَالَ: «اللَّهُمَّ هٰؤُلَاءِ أَهْلِي».

1305- Tirmizi, Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'dan şöylc rivayet etmiştir:

1303 Tirmizi, (5/353) 48-Kitabu Tefsiri'l-Kur'an, 34-Ahzab suresi ile ilgili bab. "Bu hadis hasen, garibdir" diye belirtmektedir.

1304- Müslim (4/1383) 44-Kitabu Fedaili's-Sahabe. 9-Hz. Peygamber (a.s)'in ehl-i beytinin faziletleri babı.

1305- Tirmizi (5/525) 48-Kitabu Tefsiri'l-Kur'an 4-Al-i Imran suresi ile ilgili bab. "Bu hadis, hasen, garib, sahihtir" demiştir.

1) Ahzab Suresi: 33

"Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendi nefislerimizi ve kendi nefislerinizi çağıralım. Sonra lanetleşelim de, Allah'ın lanetinde yalancılar olmasını dileyelim." (1) ayeti kerimesi inince, Resulullah, Hz. Ali (r.a)'yi, Hz. Fatıma (r.a)'yı, Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'i çağırdı ve :

"Ey Allah'ım işte, bunlar benim ehlim, aile efradımdır" diye buyurdu."

١٣٠٦ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: سَأَلَتْنِي أُمِّي مَتَى عَهْدُكَ: تَعْنِي بِالنَّبِيِّ ﷺ ، فَقُلْتُ: مَالِي بِهِ مُنْذُ كَذَا وَكَذَا، فَنَالَتْ مِنِّي، فَقُلْتُ لَهَا: دَعِينِي آتِي النَّبِيَّ ﷺ فَأُصَلِّي مَعَهُ الْمَغْرِبَ، وَأَسْأَلُهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لِي وَلَكِ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَصَلَّيْتُ مَعَهُ الْمَغْرِبَ فَصَلَّى حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ ثُمَّ انْفَتَلَ فَتَبِعْتُهُ، فَسَمِعَ صَوْتِي، فَقَالَ: «مَنْ هٰذَا؟ حُذَيْفَةُ؟» قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: «مَا حَاجَتُكَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ وَلأُمِّكَ» قَالَ: «إِنَّ هٰذَا مَلَكٌ لَمْ يَنْزِلِ الأَرْضَ قَطُّ قَبْلَ هٰذِهِ اللَّيْلَةِ اِسْتَأْذَنَ رَبَّهُ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَيَّ وَيُبَشِّرَنِي بِأَنَّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ».

1306- Tirmizi, Huzeyfe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Annem Hz. Peygamber (a.s)'i kastederek "Senin ahdin ne zaman?" diye sordu. "Şöyle şöyle zamandan bu yana onunla bir ilişkim olmadı " diye cevap verdim. Bunun üzerine bana fena halde kızdı. Ben de anneme: "Beni bırak, Hz. Peygamber (a.s)'in yanına gideyim. Onunla birlikte akşam namazını kılayım ve benim ve senin için istiğfar etmesini isteyeyim" dedim. Sonra Hz. Peygamber (a.s)'in yanına geldim. O'nunla birlikte akşam namazını kıldım. (O (a.s)) yatsı namazına kadar namaz kılmaya devam etti. Sonra namazı bıraktı. Ben peşinden gittim. Benim sesimi duydu ve: "Bu kim, Huzeyfe mi?" buyurdu. "Evet" dedim. "Allah seni ve anneni bağışlasın, ne istiyorsun?" diye sordu. Sonra da şöyle buyurdu:

"Bu geceye kadar, yeryüzüne inmemiş olan bir melek indi. Bu melek, bana selam vermek ve Fatıma'nın cennet ehli kadınların seyyidesi Hasan ile Hüseyin'in de cennet ehli gençlerin seyyidleri olduğu müjdesini vermek için Rabbi'nden izin istemişti."

1306- Tirmizi (5/660) 50-Kitabu'l-Menakıb. 31-Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in menkıbeleri babı. "Bu hadis, hasen, garibdir" diye söylemektedir.

1) Ali İmran Suresi: 61

١٣٠٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ وَالطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَمَّا وُلِدَ الْحَسَنُ سَمَّيْتُهُ حَرْبًا وَكُنْتُ أُحِبُّ أَنْ أَكْتَنِيَ بِأَبِي حَرْبٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَحَنَّكَهُ فَقَالَ: «مَا سَمَّيْتُمُ ابْنِي» فَقُلْنَا حَرْبًا فَقَالَ: «هُوَ الْحَسَنُ» ثُمَّ وُلِدَ الْحُسَيْنُ فَسَمَّيْتُهُ حَرْبًا فَأَتَى النَّبِيُّ ﷺ فَحَنَّكَهُ فَقَالَ: «مَا سَمَّيْتُمُ ابْنِي» فَقُلْنَا حَرْبًا فَقَالَ: «هُوَ الْحُسَيْنُ».

1307- Bezzar ve Taberani, Hz. Ali (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Hz. Hasan (r.a) dünyaya geldiğinde onu Harb olarak adlandırdım. Ben de Ebu Harb olarak künyelenmeyi arzuluyordum. Sonra Resulullah (a.s) geldi, bebeğin ağzına tatlı bir şey koydu ve: "Oğlumun adını ne koydunuz?" diye sordu. "Harb" diye cevap verdik. Bunun üzerine "Onun adı Hasan'dır" diye buyurdu. Sonra Hüseyin dünyaya geldi, onu Harb olarak adlandırdım. Hz. Peygamber (a.s) geldi, bebeğin ağzına tatlı bir şey koydu ve: "Oğlumun adını ne koydunuz?" diye sordu. "Harb" dedik. Bu kez de: "O, Hüseyin'dir" diye buyurdu."

١٣٠٨ــ رَوَى أَحْمَدُ وَأَبُو يَعْلَى عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَفَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَائِهِمْ، إِلاَّ مَا كَانَ لِمَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ».

1308- Ahmed ve **Ebu Ya'la,** Ebu Sa'id el-Hudri (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hasan ve Hüseyin, cennet ehli gençlerin seyyidleri (efendileri) dirler. Fatıma da cennet ehli kadınların seyyidesidir. Sadece İmran kızı Meryem, bundan müstesnadır."

1307- Bezzar, Keşfu'l-Estar (2/416) Haysemi de Mecma'u'z-Zevaid (8/52)'de: "Bunu, Bezzar rivayet etmiştir. Taberani de bir benzerini muhtelif senetlerle rivayet etmektedir. Bu senetlerden birinin ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" diye belirtmiştir.

1308- Ahmed, Müsned (3/64) Heysemi de Mecma'uz'z-Zevaid (9/201)'de rivayet etmekte ve: "Bunu, Ahmed ve Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Her ikisinin de ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demektedir.

١٣٠٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَقَدْ قُدْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ بَغْلَتَهُ الشَّهْبَاءَ، حَتَّى أَدْخَلْتُهُمْ حُجْرَةَ النَّبِيِّ ﷺ ، هٰذَا قُدَّامَهُ، وَهٰذَا خَلْفَهُ.

1309- Müslim, Seleme bin el-Ekva (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) ile Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in binmiş olduğu ve Resulullah (a.s)'a ait boz katırın yularından çekerek Hz. Peygamber (a.s)'in odasına kadar soktum. Bu öne, bu da arkaya." diye buyurdu"

١٣١٠ــ رَوَى التِّرْمِذِي عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَخَذَ بِيَدِ حَسَنٍ وَحُسَيْنٍ، وَقَالَ: «مَنْ أَحَبَّنِي وَأَحَبَّ هٰذَيْنِ وَأَبَاهُمَا وَأُمَّهُمَا كَانَ مَعِيَ فِي دَرَجَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

1310- Tirmizi, Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a)'ten şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s), Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in elinden tutarak şöyle buyurdu:

"Kim beni, şu ikisini, babalarını ve annelerini severse, kıyamet gününde benimle, benim derecemde bulunur," buyurmuştur"

Razin bu konuda şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

"Annelerini severse ve bid'ata saplanmaksızın benim sünnetime bağlı halde ölürse, cennette benimle birlikte olur."

١٣١١ــ رَوَى النَّسَائِيُّ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُنَا، فَجَاءَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَعَلَيْهِمَا قَمِيصَانِ أَحْمَرَانِ يَمْشِيَانِ وَيَعْثُرَانِ، فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْمِنْبَرِ، فَحَمَلَهُمَا، وَوَضَعَهُمَا بَيْنَ يَدَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: «صَدَقَ اللَّهُ ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ نَظَرْتُ إِلَى هٰذَيْنِ

1309- Müslim (4/1883) 44-Kitabu Fedaili's-Sahabe. 8-Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in fazilelleri babı.

1310- Tirmizi (5/641) 50-Kitabu'l-Menakıb. bab 21. "Bu hadis, hasen, geribdir" demiştir.

الصَّبِيَّيْنِ يَمْشِيَانِ وَيَعْثُرَانِ، فَلَمْ أَصْبِرْ حَتَّى قَطَعْتُ حَدِيثِي وَرَفَعْتُهُمَا.

1311- Nesai, Tirmizi ve **Ebu Davud,** Bureyde (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) bize hutbe okuyordu. O esnada Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a) geldiler. Üzerlerinde kırmızı gömlekler vardı. Düşe kalka yürüyorlardı. Bunun üzerine Resululah (a.s) minberden indi. Onları kucakladı ve önüne oturttu, sonra da şöyle buyurdu:

"Sizin mallarınız ve çocuklarınız fitne -imtihan-'dir" diye buyuran yüce Allah, doğru söyledi. Ben şu iki çocuğun düşe kalka yürümelerine baktım, dayanamadım. O yüzden sözümü kestim ve onları yanıma çıkardım."

Ebu Davud *"önüne oturttu"* ibaresini zikretmemiş, son kısmını da şöyle bitirmiştir: *"Şunları gördüm dayanamadım" diye buyurdu, sonra konuşmasına yeniden başladı."*

Nesai ise *"Onları önüne oturttu"* ibaresini zikretmemiştir.

١٣١٢ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْعِشَاءَ فَكَانَ يُصَلِّي فَإِذَا سَجَدَ وَثَبَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَى ظَهْرِهِ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ أَخَذَهُمَا فَوَضَعَهُمَا وَضْعًا رَفِيقًا، فَإِذَا عَادَ عَادَا فَلَمَّا صَلَّى جَعَلَ وَاحِدًا هَاهُنَا وَوَاحِدًا هَاهُنَا فَجِئْتُهُ فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! أَلاَ أَذْهَبُ بِهِمَا إِلَى أُمِّهِمَا قَالَ: «لاَ» فَبَرَقَتْ بَرْقَةٌ فَقَالَ: «الْحَقَا بِأُمِّكُمَا» فَمَازَالاَ يَمْشِيَانِ فِي ضَوْئِهَا حَتَّى دَخَلاَ.

1312- Hakim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) ile birlikte yatsı namazını kılıyorduk. Resulullah (a.s) secdeye vardığı zaman, Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a) sırtına çıkıyordu. Secdeden başını kaldırınca, onları gayet nazikçe sırtından indiriyordu. Tekrar sec-

---

1311- Nesai (3/108) Kitabu'l-Cumu'a, İmamın cuma günü hutbeyi tamamlamadan sözünü kesmesi , minberden inmesi, ve tekrar hutbeye dönmesi babı. Tirmizi (5/658) 50-Kitabu'l-Menakıb, 31-Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in menkıbeleri babı. Tirmizi "Bu hadis hasen, garibdir" demiştir. Ebu Davud (1/290) Kitabu's-Sala, İmamın ortaya çıkan herhangi bir durumdan dolayı hutbeyi kesmesi babı.

1312- Müstedrek (3/167) Hakim; "Bu hadisin isnadı sahihtir, ancak hadisi Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır" demiş, Zehebi de Hakim'in bu açıklamasını onaylamıştır.

deye vardığında, tekrar aynı hareketi yapıyorlardı. Namazı bitirince, birini bir yana diğerini bir yana koydu. Ben yanına varıp: "Ey Allah'ın Resulü, onları annelerine götüreyim mi?" diye sordum. "Hayır" dedi. O esnada bir şimşek çaktı. Resulullah (a.s) çocuklara: "Haydi annenize gidin" diye buyurdu. Çocuklar da, içeri (odalarına) girinceye kadar o şimşeğin ışığında yürüdüler."

١٣١٣ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَنْ أَحَبَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ فَقَدْ أَحَبَّنِي، وَمَنْ أَبْغَضَهُمَا فَقَدْ أَبْغَضَنِي».

1313- İbni Mace, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kim Hasan ve Hüseyin'i severse, beni de sevmiş olur. Kim onlara buğzederse (kin tutarsa), bana buğzetmiş olur."

١٣١٤ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اَلْحَسَنُ أَشْبَهُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا بَيْنَ الصَّدْرِ إِلَى الرَّأْسِ، وَالْحُسَيْنُ أَشْبَهُ بِالنَّبِيِّ ﷺ مَا كَانَ أَسْفَلَ مِنْ ذٰلِكَ.

1314- Tirmizi, Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a)'denşöyle rivayet etmiştir:

"Hasan'ın göğsü ile başı arası, Resulullah (a.s)'a (aynı yerlerine) çok benziyordu. Hüseyin'in de bu kısmın altında kalan organı Resulullah (a.s)'a benziyordu."

١٣١٥ــ رَوَى النَّسَائِيُّ وَالْحَاكِمُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي إِحْدَى صَلاَتَيِ الْعِشَاءِ وَهُوَ حَامِلٌ حَسَنًا ــ أَوْ حُسَيْنًا ــ فَتَقَدَّمَ النَّبِيُّ ﷺ فَوَضَعَهُ، ثُمَّ كَبَّرَ لِلصَّلاَةِ فَصَلَّى، فَسَجَدَ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ صَلاَتِهِ سَجْدَةً أَطَالَهَا، قَالَ أَبِي: فَرَفَعْتُ رَأْسِي، فَإِذَا الصَّبِيُّ عَلَى ظَهْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ

1313- İbni Mace (1/51) Mukaddime. 11-Resulullah (a.s)'ın ashabının fazileti babı. Hz. Ali bin ebi Talib (r.a)in oğulları Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in fazileti babı. Busiri, Zevaid'de: "İsnadı sahihtir ve ravileri sikadır" diye belirtmektedir.

1314- Tirmizi (5/660) 50-Kitabu'l-Menakıb. 31-Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in menkıbeleri babı. Tirmizi ayrıca: "Bu hadis hasen, sahih, garibdir" demiştir.

سَاجِدٌ، فَرَجَعْتُ إِلَى سُجُودِي، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصَّلاَةَ، قَالَ النَّاسُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّكَ سَجَدْتَ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ صَلاَتِكَ سَجْدَةً أَطَلْتَهَا، حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ قَدْ حَدَثَ أَمْرٌ، أَوْ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْكَ، قَالَ: «كُلُّ ذٰلِكَ لَمْ يَكُنْ، وَلٰكِنَّ ابْنِي ارْتَحَلَنِي، فَكَرِهْتُ أَنْ أُعَجِّلَهُ حَتَّى يَقْضِيَ حَاجَتَهُ».

1315- Nesai ve **Hakim,** Abdullah bin Şeddat (r.a)'dan babasının şu şekilde rivayet ettiğini bildirmiştir:

"Yatsı namazlarından birinde, Resulullah (a.s) Hz. Hasan (r.a) veya Hz. Hüseyin (r.a)'den birini sırtında taşıyarak yanımıza çıktı ve secde etti. Ama secdeyi bir hayli uzattı."

Abdullah bin Şeddat; *"Babam dedi ki:*

"Ben, bu sırada başımı kaldırdım. Resulullah (a.s)'ın secdede dururken, çocuğun sırtına çıktığını gördüm. Ben yeniden secdeye döndüm. Namaz bitince, insanlar:

"Ey Allah'ın Resulü, sen namaz esnasında bir ara secdeyi hayli uzattın. Biz ya bir durum oldu veya vahiy geliyor diye düşünmüştük," diye söylediler. Resulullah (a.s) şöyle cevap verdi:

"Bunların hiçbiri olmadı. Ama oğlum sırtıma bindi. Ben de ihtiyacını gidermeden hemen acele ile onu indirmeyi uygun görmedim."

Zehebi, bu konuda şöyle demektedir:

"Her şeyi inceden inceye hesap eden fıkıhçılar, bu hareket karşısında ne derler acaba?"

١٣١٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَالْحَسَنُ عَلَى عَاتِقِهِ يَقُولُ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ». وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ: أَنَّهُ أَبْصَرَ حَسَنًا وَحُسَيْنًا فَقَالَ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُمَا فَأَحِبَّهُمَا».

1315- Nesai (2/229) Kitabu'l-İftitah. Tatbik babları. Bir secdenin diğerinden uzun olmasının caiz olup olmayacağı babı.

Hakim (3/166) "Bu hadis Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir, ancak onlar rivayet etmemişlerdir" demiştir.

1316- Buhari ve Müslim, el-Bera (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in omuzunda Hz. Hasan (r.a) varken gördüm, şöyle söylüyordu:

"Allah'ım ben onu seviyorum, sen de onu sev!"

Tirmizi'nin rivayetinde bildirildiğine göre ise (1) Bera, Resulullah (a.s)'ın omuzunda Hz. Hasan (r.a) ile Hz. Hüseyin (r.a)'i gördüğünü ve o esnada, Resulullah (a.s)'ın:

"Ey Allah'ım, ben bu ikisini seviyorum, sen de onları sev." diye buyurduğunu ifade etmiştir.

١٣١٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ سَعْدٍ ــ يَعْنِي ابْنَ أَبِي وَقَّاصٍ ــ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ يَلْعَبَانِ عَلَى بَطْنِهِ، فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! أَتُحِبُّهُمَا؟ فَقَالَ: «وَمَالِي لاَ أُحِبُّهُمَا وَهُمَا رَيْحَانَتَايَ».

1317- Bezzar, Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanına girdim. Hz. Hasan (r.a) ile Hz. Hüseyin (r.a) de girdiğimde O'nun karnında oynuyorlardı. "Ey Allah'ın Resulü, onları seviyor musun?" diye sordum. "Nasıl olur da ben onları sevmem. Onlar benim iki güzel kokumdurlar" diye buyurdu."

١٣١٨ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَعُوذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ يَقُولُ: «أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لاَمَّةٍ» ثُمَّ يَقُولُ: هٰكَذَا كَانَ يَعُوذُ إِبْرَاهِيمُ ابْنَيْهِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ.

1316- Buhari (7/94) 62-Kitabu Fedaili's-Sahabe. 12-Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in menkıbeleri babı. Müslim (4/1883) 44-Kitabu Fedaili's-Sahabe. 8-Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in faziletleri babı.

1317- Bezzar, Keşfu'l-Estar (3/225) Haysemi de, Mecma'uz-Zevaid (9/181)'de, "Bunu el-Bezzar rivayet etmektedir. Ravileri Sahih'te isimleri bulunan ravilirdir" demektedir.

1) Tirmizi (5/661) 50-Kitabu'l-Menakıp 31-Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in menkıbeleri babı. Tirmizi ayrıca: "Bu hadis hasen, sahihtir" demiştir.

1318- Hakim, İbni Abbas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'i Allah'a sığındırır ve şöyle söylerdi:

"Sizi her şeytanın, cinnin ve her hasetçi gözün şerrinden Allah'ın tam kelime- lerine sığındırırım." Sonra da şöyle buyururdu:

"İbrahim (a.s) de, oğulları İsmail (a.s) ile İshak (a.s)'ı bu şekilde (Allah'a) sığındırırdı."

١٣١٩ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ: هٰذَا عَلَى عَاتِقِهِ وَهٰذَا عَلَى عَاتِقِهِ وَهُوَ يَلْثُمُ هٰذَا مَرَّةً وَهٰذَا مَرَّةً حَتَّى انْتَهَى إِلَيْنَا فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّكَ تُحِبُّهُمَا؟ فَقَالَ: «نَعَمْ مَنْ أَحَبَّهُمَا فَقَدْ أَحَبَّنِي وَمَنْ أَبْغَضَهُمَا فَقَدْ أَبْغَضَنِي».

1319- Hakim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) yanımıza çıktı. Bir omuzunda Hz. Hasan (r.a), bir omuzunda da Hz. Hüseyin (r.a) vardı. Önce birinin ağzını öpüyor, sonra diğerinin ağzını öpüyordu. Yanımıza gelinceye kadar böyle devam etti. Bir adam "Ey Allah'ın Resulü, sen onları seviyorsun!" diye söyledi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Evet. Kim onları severse, beni sevmiş olur. Kim de onlara buğzederse, bana buğzetmiş olur."

١٣٢٠ــ رَوَى أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ عَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ قَالَ: جَاءَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ يَسْعَيَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَضَمَّهُمَا إِلَيْهِ، وَقَالَ: «إِنَّ الْوَلَدَ مَبْخَلَةٌ مَجْبَنَةٌ».

1320- Ahmed ve **İbni Mace,** Ya'la bin Murre (r.a)'den şu şekilde rivayet

1318- Müstedrek (3/167) Hakim: "Bu hadis Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ancak onlar rivayet etmemişlerdir" demiş, Zehebi de Hakim'in bu açıklamasını doğrulamıştır.

1319- Müstedrek (3/166) Hakim: "Bu hadisin isnadı sahihtir, ancak Buhari ve Müslim rivayet etmemişlerdir" demiş, Zehebi de onu doğrulamıştır.

1320- Ahmed, Müsned (4/172) İbni Mace (2/1209) 33-Kitabu'l-Edeb. 3-Babaya iyilik ve kız çocuklara ihsanda bulunma babı. el-Busiri, Zevaid'de: "Bu hadisin isnadı sahihtir, ravileri de sikadır" demiştir.

etmişlerdir:

"Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a) koşarak Resulullah (a.s)'ın yanına geldiler. Resulullah (as) onları bağrına bastı ve şöyle söyledi:

"Çocuk, insan için kıskançlık vesilesidir ve kalbini çarpıcıdır."

١٣٢١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فَجَاءَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ أَوْ أَحَدُهُمَا فَرَكِبَ عَلَى ظَهْرِهِ فَكَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ بِيَدِهِ فَأَمْسَكَهُ أَوْ أَمْسَكَهُمَا قَالَ: «نِعْمَ الْمَطِيَّةُ مَطِيَّتُكُمَا».

1321- Taberani, Berra bin Azib (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) namaz kılıyordu. Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a), yahut bunlardan yalnız birisi geldi. Resulullah (a.s)'ın sırtına bindi. Resulullah (a.s) kafasını kaldırdığında, eli ile çocuğu -ya da çocukları- tutar ve: "Evet, bu binek, sizin bineğinizdir" derdi."

١٣٢٢ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: طَرَقْتُ النَّبِيَّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي بَعْضِ الْحَاجَةِ، فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ مُشْتَمِلٌ عَلَى شَيْءٍ، لاَ أَدْرِي مَاهُوَ؟ فَلَمَّا فَرَغْتُ مِنْ حَاجَتِي قُلْتُ: مَا هٰذَا الَّذِي أَنْتَ مُشْتَمِلٌ عَلَيْهِ؟ فَكَشَفَهُ، فَإِذَا حَسَنٌ وَحُسَيْنٌ عَلَى وِرْكَيْهِ، فَقَالَ: «هٰذَانِ ابْنَايَ وَابْنَا ابْنَتِي، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُمَا فَأَحِبَّهُمَا وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُمَا».

1322- Tirmizi, Usame bin Zeyd (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Bir gece, bir ihtiyaç için, Resulullah (a.s)'ın kapısını vurdum. Resulullah (a.s) dışarı çıktı. Beraberinde de bir şeyler taşıyordu ama ne olduğunu anlayamadım. İhtiyacımı gördükten sonra "şu taşıdığın şey nedir?" diye sordum. Bunun üzerine o şeyin üzerini açtı, bir de baktım Hz. Hasan (r.a) ile Hz. Hüseyin (r.a)'i uyluk kemiklerine oturtmuş taşıyordu. Şöyle buyurdu:

"Bunlar benim iki oğlum ve kızımın iki oğlu. Ey Allah'ım ben onları seviyo-

---

1321- Haysemi, Mecma'u'z-Zevaid (9/182)'de rivayet etmekte ve: "Bunu Taberani el-Evsat'ta rivayet etmiştir ve isnadı hasendir" demektedir.

1322- Tirmizi (5/656) 50-Kitabu'l-Menakıb. 31-Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a)'in menkıbeleri babı. Tirmizi: "Bu hadis, hasen, garibdir" demiştir.

rum, sen de onları ve onları seveni sev."

Hafız İbni Kesir, Tarih'inde şu bilgileri vermektedir:

"Hz. Ali (r.a), Hz. Fatıma (r.a) ile hicretin 2. yılının sefer ayında evlendi. Hz. Fatıma (r.a) ondan, Hz. Hasan (r.a) ve Hz. Hüseyin (r.a) ve bir rivayete göre Muhsin isimli erkek çocukları ile, Ümmü Gülsüm ve Zeyneb isimli kız çocukları dünyaya getirmiştir. Hz.Ömer (r.a), halife olduğu sıralarda Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a)'in, Hz. Fatıma (r.a)'dan olma kızı Ümmü Gülsüm ile evlendi ve ona büyük ikramda bulundu. Nesebinin Resulullah (a.s)'a dayanması nedeniyle kendisine mehir olarak kırkbin dirhem verdi. Ümmü Gülsüm (r.a)'ün Hz. Ömer (r.a)'den, Zeyd bin Ömer bin el-Hattab adlı çocuğu dünyaya geldi. Ümmü Gülsüm'ün kızkardeşi Hz. Zeyneb (r.a) ile de Abdulah bin Ca'fer evlendi ve Hz. Zeyneb (r.a) onun nikahı altında iken vefat etti. En meşhur olan rivayete göre Hz. Fatıma (r.a), Resulullah (a.s)'dan altı ay sonra vefat etti. Buhari'nin Sahih'inde, Hz. Aişe (r.a)'den nakledilen rivayetde bu şekilde sabit olmuştur. Zühri ve Ebu Ca'fer el-Bakır da aynı şeyi söylemişlerdir."

١٣٢٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: تُوُفِّيَتْ فَاطِمَةُ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِسِتَّةِ أَشْهُرٍ وَدَفَنَهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ لَيْلاً.

1324- Taberani, Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Fatıma (r.a), Resulullah (a.s)'ın vefatından altı ay sonra vefat etti ve onu, Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a) gece vakti gömdü."

1324- Mu'cemu'l-Kebir (23/398) Haysemi de Mecma'u'z-Zevaid (9/211)'de: "Bunu, Taberani muhtelif senetlerle rivayet etmiştir. Bu senetlerden birinin ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1325- Taberani, Yezid bin el-Esamm (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Hz. Hasan (r.a) ile birlikte çıktım. Bir cariye Hz. Hasan (r.a)'ın tırnaklarından kına temizliyordu. O sırada kendisine bir yığın kitap getirildi. Hz. Hasan (r.a):

"Ey cariye kabı getir" dedi. Kabın içine su döküldü. Hz. Hasan (r.a) kitapları suyun içine attı. Bunlardan bir şeyler açılıyordu. Ama Hz. Hasan (r.a) onlara doğru bakmıyordu. Ben: "Ey Ebu Muhammed, bu kitaplar nedir?" diye sordum. "Irak ahalisinden. Hakka dönmeyecek olan ve batılda da kusur etmeyecek olan bir topluluktan. Ben kendim için onlardan korkmuyorum. Ama şunun için onlardan korkuyorum" diye söyledi ve şu derken Hz. Hüseyin (r.a)'e işaret etti."

1325- Mu'cemu'l-Kebir (3/70) Mecma'u'z-Zevaid (6/243) Haysemi: "Abdullah bin el-Hakem bin Ebi Ziyad dışında kalan ravileri Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Söz konusu kişi ise sikadır" demiştir. İbni Hacer de onun hakkında "saduktur" demiştir. (Saduk, hadis rivayetinde sika'dan sonra gelen derecedir. Çeviren)

İÇİNDEKİLER

DÖRDÜNCÜ KISIM

Resulullah (a.s)'ın sıfat ve şemail-i şerifi 11

Hz. Muhammed (a.s)'in özellikleri hakkında Kur'an ayetleri 13

Resulullah (a.s)'ın Allah katındaki yeri 13

Allah'ın Resulüne şahitlik etmesi 14

Peygamberlerden Hz. Mühammed (a.s)'e iman etmelerine dair söz alınması 15

Hz. Muhammed (a.s)'in evrensel bir peygamber oluşu 16

Resulullah (a.s)'a imanın hükmü ve gereği, inkarcıların akıtebi 16

Resulullah (a.s)'ı peygamber olarak göndermekle, Allah Teala'nın bu ümmete ihsanda bulunması 17

Resulullah (a.s)'ın ümmetine merhameti 18

Daveti tebliğ emri ve Allah'ın O'nun himayesini üstlenmesi 18

Müslümanın, Resulullah (a.s)'a karşı edepli olması 19

Resulullah (a.s)'ın kıyamet günü, ümmetine şahidlik etmesi 20

Kur'an'ın, İslam düşmanlarının bazı iftiralarını reddetmesi 21

Hz. Muhammed (a.s)'in Peygamberi özellikleri ve şemaili konusundaki hadisleri 23

BEŞİNCİ KISIM

Resulullah (a.s)'ın mucizeleri 113

Nasslarla Resulullah (a.s)'ın mucizeleri 115

ALTINCI KISIM

Resulullah (a.s)'ın etrafındaki şeref halkaları 269

İslam Ümmetinin fazileti 271

Arapların, Kureyş'in ve bazı kabilelerin fazileti 291

Resulullah (a.s)'ın ehli beyti 309

Resulullah (a.s)'ın hanımları 327

Resulullah (a.s)'ın hanımları ve cariyeleri 329

Resulullah (a.s)'ın hanımlarının dereceleri 333

Hz. Hatice (r.a) 335

Hz. Hatice (r.a) ile ilgili nasslar 337

Hz. Sevde (r.a) 347

Hz. Sevde (r.a) ile ilgili nasslar 348

Hz. Aişe (r.a) 353

Hz. Aişe (r.a) ile ilgili nasslar 357

Tahyir (serbest bırakma) olayı 402

Cemel Olayı 427

Hz. Hafsa (r.a) 431

Hz. Zeynep binti Huzeyme (r.a) 440

Hz. Ümmü Seleme (r.a) 441

Hz. Zeynep bint Cahş (r.a) 449

Hz. Cüveyriye bint Haris (r.a) 461

Hz. Ümmü Habibe (r.a) 467

Hz. Safiyye (r.a) 471

Hz. Meymune (r.a) 485
Resulullah (a.s)'ın evlendiği, fakat gerdeğe girmediği hanımları 491
Resulullah (a.s)'ın oğulları ve kızları 519
Hz. Peygamber (a.s)'ın oğulları Osman bin Maz'un ve İbrahim 521
Resulullah (a.s)'ın kızları 527
Hz. Rukiyye (r.a) 527
Hz. Zeynep (r.a) 529
Hz. Ümmü Gülsüm (r.a) 537
Hz. Fatıma (r.a) 539
Hz. Fatıma (r.a), Hz. Ali (r.a), Hz. Hasan (r.a), Hz. Hüseyin (r.a) ile ilgili rivayetler 567
İçindekiler 583